

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Marbard College Library

FROM THE ESTATE OF

WILLIAM WATSON GOODWIN (Class of 1851)

ELIOT PROFESSOR OF GREEK LITERATURE

RECEIVED DECEMBER 24, 1914

. 1860-1912

GREEK READER.

CONSISTING OF SELECTIONS FROM

XENOPHON, PLATO, HERODOTUS, AND THUCYDIDES

With Notes

ADAPTED TO THE REVISED AND ENLARGED EDITION OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR,

AND COPPERPLATE MAPS.

EDITED BY

WILLIAM W. GOODWIN, PH.D., LL.D., ELIOT PROFESSOR OF GREEK LITERATURE IN HARVARD COLLEGE.

REVISED AND ENLARGED EDITION.

BOSTON, U.S.A.:
PUBLISHED BY GINN & COMPANY.
1903

Educ J 848:77.5 EdueT Harvard Jonege Library 1119 08.433 Dec. 21, 1.14

From the Estate of Prof. W. W. Goodwin

Entered according to Act of Congress, in the year 1877. BY WILLIAM W. GOODWIN, in the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

This Reader is designed to supply an equivalent for Xenophon's Anabasis, which is now almost universally read in preparation for American colleges. It surely needs no argument to show that a better knowledge even of the elements of a language is gained from a variety of styles than from a single author, or that even the briefest course of reading is the better for exhibiting the higher qualities of the literature which it represents. The fact that the Anabasis is accessible in carefully prepared editions has given it a prominence in our schools which neither its literary merit nor its historic importance could justly claim; and its exclusive reign has not been without its injurious effect on our scholarship.

Xenophon and Herodotus are perhaps the only strictly classic prose-writers of Greece who can be studied with success by beginners, except in selected passages. Demosthenes and Thucydides are by no means as well adapted as Cicero and Caesar to the attainments of young students; and Plato must be divested, to a great extent, of his philosophic robes before he can enter our schoolrooms. It will therefore surprise no one that so large a part of the present work is given to Xenophon and Herodotus.

We have attempted to select characteristic passages from

iv PREFACE.

the four authors included in the work, and at the same time to admit nothing which a diligent scholar cannot reasonably be expected to master in the first two years of his Greek studies. We have given the Third and Fourth books of the Anabasis entire, as being the most interesting part of the Retreat of the Ten Thousand, and as admirably adapted by its simplicity of style for elementary drill. Then follows the greater part of the Second Book of the Hellenica, describing the capture of Athens by the Spartan Lysander, the tragic end of the long Peloponnesian war in the destruction of the Piraeus and of the Long Walls of Athens - the pride of Themistocles and Pericles - to the insulting music of flutes, the odious rule of the Thirty Tyrants, with the expulsion of the oligarchy and the restoration of the democracy by Thrasybulus and his band of exiled patriots from Phyle; to which are added the last sections of the Hellenica, describing the battle of Mantinea and the death of Epaminondas.

Next comes the first chapter of the Memorabilia, giving the character of Socrates as drawn by Xenophon, followed by the last section of the same work. The short extracts from Plato which follow consist of the final address of Socrates to his judges from the Apology, and the narrative part of the Phaedo describing the last hours of the great philosopher.

The selections from Herodotus are in four parts. The first contains the account of the invasion of Darius and the battle of Marathon. The three others contain the most important passages in the Seventh and Eighth books, forming a continuous account of the invasion of Xerxes,—the pomp of the Great King's preparation; the march of the mighty host from Asia to Greece, including bridging

the Hellespont and cutting the canal through Athos; the preparations of the terrified Greeks; the wisdom of the Delphic oracle and the craft of Themistocles; the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis; and finally the ignominious retreat of Xerxes from Salamis to Asia. The campaign of Mardonius in the following year, with the battles of Plataea and Mycale, is omitted for want of space. In thus condensing two long books of Herodotus into so small a compass, great pains have been taken to avoid abrupt transitions; and often single sentences have been taken from a chapter to keep up the continuity of the narrative. It is hoped that the wonderful story of the campaign of Xerxes has thus been presented to the pupil in greater vividness and completeness than it could have been by detached extracts.

The passage from Thucydides has been abridged by omitting the speeches, and such parts of the narrative as are not essential to the main account. As there is no continuous passage of this length in Thucydides which does not contain difficulties of construction or style too great for beginners, occasional liberties have been taken in omitting sentences or even clauses which are not essential to the story, simply to avoid difficulties. There is perhaps no other part of Thucydides from which so simple a narrative passage of equal interest with this story of Pylus could have been taken.

Although this Reader is especially designed for those who are preparing for college, with a view of giving them the best material afforded by the Greek literature to enliven the course of their earlier studies, it is yet hoped that it may be of use also to those whose study of Greek must be confined to the school or academy. It is especially

vi PREFACE.

hard for such persons to spend a year or more in reading Greek, but to see nothing except the Anabasis,—a story of an expedition saved from oblivion chiefly by a skilful retreat,—when the great deeds of Marathon, Thermopylae, and Salamis, Leonidas and his Three Hundred, Miltiades, Themistocles, Aristides, Socrates, and Epaminondas are equally within their reach. For such, and indeed for all who may use the work, we desire that it may "enlarge and not belittle the notion of what a classic language and literature mean. The best justification of classical study, after all, is not its value as a means of mental discipline, but that it combines that discipline with some guiding of the mind towards the higher interpretation of history and the deeper lessons of human life."

The notes make no pretension to learning, and aim merely at aiding beginners in laying a solid foundation for future scholarship. The grammatical aid is given chiefly in the form of references, in which alone it can be systematic. No notes can supply all the collateral information needed for the full understanding of an ancient historian. Constant reference should be made to a classical dictionary and to some Greek history. It may be too much to expect of school-boys in these days that they should read a history like that of Grote; but we cannot too strongly recommend all who wish to catch the true spirit of the history they are studying, to read Grote's graphic account of the Persian wars with Herodotus, his story of Pylus and Cleon with Thucydides, and his chapters on the Thirty Tyrants and on Epaminondas with Xenophon's Hellenica. Many parts too of his chapter on Socrates (in vol. viii.) would be appreciated by every thoughtful reader of the extracts here made from the Memorabilia and from Plato.

believe, further, that the time spent in reading these chapters of Grote would be more than saved by their aid as a commentary to the Greek text, while the increased interest which they would awaken might often change the study from a task to a pleasure.

It is of course impossible in notes like these to give special credit for every remark which is wholly or partly borrowed. We must therefore express, once for all, our obligations to the long and familiar line of commentators on Xenophon, Herodotus, Thucydides, and Plato; and last, not least, to Grote, from whose notes many valuable hints have been derived which could not be acknowledged by quotation-marks. The maps at the end of the volume are chiefly copied from larger maps in Kiepert's "Atlas von Hellas."

No Poetry has been added to this Reader, partly because the masterpieces of Greek Poetry are nearly all accessible in a convenient form, but chiefly because no ancient poetry is so well adapted to the minds of youth as the Homeric poems, which every scholar should carry with him to college without abridgment. One great advantage of the extended course of preparatory study which, it is to be hoped, all our best colleges will soon expect of those who intend to be classical scholars will be the more thorough acquaintance with Homer which young men will thereby gain before they enter college.

In the extracts from Xenophon, the chapters and sections are numbered as they are in recent editions. The other selections are divided into new sections as they stand, and numbered accordingly. In all cases (except in Plato), the numbers of the original chapter and section with which the right-hand page ends are given at the top of the page.

No special lexicon is added to the volume, partly from the impossibility of making a really complete small lexicon to such a variety of authors, but chiefly from the belief that the use of a partial lexicon is injurious to sound scholarship. We do not refer to such special works as are really more full than a general lexicon, which are often invaluable in reading a difficult author; but to such imperfect glossaries as are sometimes expected at the end of a Greek Reader. The abridgment of Liddell and Scott's Greek-English Lexicon, which admirably combines convenience in size with completeness and exactness in definitions, is now so easily accessible, that all difficulty in this respect is happily removed.

THE EDITORS.

CAMBRIDGE, MASS., July, 1871.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

THE first edition of this Reader, which was published in 1871, was prepared by the undersigned and the Rev. Joseph H. Allen of Cambridge, Mass. The Preface to that edition, which is here reprinted without change, shows the general plan of the work and the purposes at which it aimed. In the present edition the First and Second Books of the Anabasis have been substituted for the Third and Fourth, and the notes on the Anabasis here given contain more than twice as much matter as those belonging to the same amount of text in the former edition. This change has been made in deference to the opinion of many practical teachers, whose views on the nature of a commentary intended for beginners seemed to the Editor entitled to the highest respect. It will be seen that the notes on the First Book of the Anabasis, which it is assumed will be used for giving pupils a solid foundation in the general principles of Greek Syntax, are especially copious; while those on the Second Book of the Anabasis, like those on the following extracts, are written for pupils who are supposed to have mastered the rudiments. In the opinion of the Editor, it is highly desirable to use as small a portion as possible of the classic literature as a corpus vile for the

more minute dissection, and to enable pupils at the earliest possible moment to read Greek and Latin with an appreciative mind. The notes on the Anabasis have been prepared in great part by my colleague, Professor John W. White, with whose "First Lessons in Greek" the students of this Reader have, it is hoped, already become acquainted. The notes on the remainder of the work are, with few changes, the same as those which appeared in the former edition. A map designed to illustrate the Anabasis, copied chiefly from Kiepert's map in Rehdantz's Anabasis (1873), has been added in this edition.

W. W. GOODWIN.

HARVARD COLLEGE, March, 1877.

CONTENTS.

XENOPHON.

		PAGE
I.	Anabasis, Books I. and II	. 1
11.	FALL AND RESTORATION OF ATHENS	61
III.	THE BATTLE OF MANTINEA	. 86
IV.	Character of Socrates	90
	PLATO.	
1.	Socrates before his Judges	. 96
11.	THE DEATH OF SOCRATES	101
	· HERODOTUS.	
I.	Invasion of Greece by Darius	. 112
II.	MARCH OF XERXES: PREPARATIONS OF THE GREEKS .	120
III.	THE PASS OF THERMOPYLAE	. 136
IV.	ARTEMISIUM: MARCH OF XERXES TO ATHENS: SALAMIS RETREAT OF XERXES TO ASIA	: 156
	THUCYDIDES.	
Pylt	us and Sphacteria	. 192
Nor	es	1-159
Par	ALLEL REFERENCES	. 160
Таві	LE OF DATES	162

XENOPHON.

I. ANABASIS.

BOOK FIRST.

Ι. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μεν 'Αρταξέρξης, νεώτερος δε Κυρος. έπελ δὲ ἠσθένει Δαρείος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τω παίδε αμφοτέρω παρείναι. 2. ὁ μεν οὖν πρεσβύτερος παρων ετύγχανε. Κύρον δε μεταπέμπεται άπο τής άρχης ης αυτον σατράπην εποίησε, και στρατηγον δε αυτον απέδειξε πάντων όσοι είς Καστωλού πεδίον άθροίζονται. αναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβων Τισσαφέρνην ως φίλον, καὶ των Ελλήνων δε έχων όπλίτας ανέβη τριακοσίους, άργοντα δε αυτών Εενίαν Παρράσιον. 3. επεί δε ετελεύτησε Δαρείος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν 'Αρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τον Κύρον προς τον άδελφον ώς έπιβουλεύοι αὐτῶ. ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ώς αποκτενών ή δε μήτηρ έξαιτησαμένη αὐτον αποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. 4. ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ άτιμασθείς, βουλεύεται όπως μήποτε έτι έσται έπὶ τῶ άδελφω, άλλ', ἡν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μεν δη ή μήτηρ ύπηρχε τω Κύρω, φιλούσα αὐτὸν μαλλον ή τον βασιλεύοντα 'Αρταξέρξην. 5. δστις δ' άφικυείτο των παρά βασιλέως προς αυτον, πάντας ούτω διατιθελς ἀπεπέμπετο ώστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους είναι ἡ βασιλεί. καὶ τῶν παρ' ἐαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν τε ίκανοι είησαν και εύνοϊκως έχοιεν αύτω. 6. την δε Έλληνικήν δύναμιν ήθροιζεν ώς μάλιστα έδύνατο έπικρυπτό-

μενος, όπως ότι απαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ώδε οὖν έποιείτο την συλλογήν. όπόσας είχε φυλακάς έν ταις πόλεσι, παρήγγειλε τοις φρουράρχοις έκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ότι πλείστους καλ βελτίστους, ώς έπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταις πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αί Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους το άρχαιον έκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δ' άφειστήκεσαν προς Κύρον πασαι πλην Μιλήτου 7. έν Μιλήτφ δε Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστήναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μεν αυτών απέκτεινε τους δ' εξέβαλεν. ό δε Κυρος, υπολαβων τους φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα επολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τους έκπεπτωκότας. και αυτη αυ άλλη πρόφασις ην αυτώ του άθροίζειν στράτευμα. 8. προς δε βασιλέα **ν**έμπων ήξίου άδελφος ων αυτού δοθήναι οι ταύτας τας πόλεις μάλλον ή Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ή μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ώστε βασιλεὺς τὴν μεν προς έαυτον έπιβουλην ούκ ησθάνετο, Τισσαφέρνει δε ενόμιζε πολεμούντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανάν ωστε οὐδὲν ἦχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεί ἐκ τῶν πόλεων ών Τισσαφέρνης ετύγχανεν έχων. 9. άλλο δε στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσφ τῆ καταντιπέρας Αβύδου τόνδε τον τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς ήν: τούτω συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν από τούτων των χρημάτων, καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου όρμωμενος τοις Θραξι τοις ύπερ Ελλήσποντον οἰκοῦσι, καὶ ὡφέλει τοὺς Ελληνας · ώστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αί Έλλησποντιακαὶ πόλεις έκοῦσαι, τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρε-

3

φόμενον ελάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. 10. 'Αρίστιππος δε ό Θετταλος ξένος ων ετύγχανεν αυτώ, και πιεζόμενος υπο των οίκοι αντιστασιωτών έρχεται προς τον Κύρον και αιτεί αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν, ὡς οὕτω περιγενόμενος αν των αντιστασιωτών. ό δε Κύρος δίδωσιν αυτώ είς τετρακισγιλίους καὶ εξ μηνών μισθον, καὶ δείται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρίν αν αντώ συμβουλεύσηται. ούτω δε αθ τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. 11. Πρόξενον δε τον Βοιώτιον ξένον όντα αυτώ εκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ως πρώγματα παρεχόντων των Πισιδών τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Αχαιὸν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, εκέλευσεν άνδρας λαβόντας ελθείν ότι πλείστους, ώς πολεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοις φυγάσι των Μιλησίων. · καὶ ἐποίουν οΰτως οῦτοι.

ΙΙ. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει ἤδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας · καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ ᾿Αριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἶχε στράτευμα · καὶ Ἐενίᾳ τῷ ᾿Αρκάδι, ὸς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις ψυλάττειν. 2. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς ψυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο · ἐπίστευον γὰρ

αὐτῷ καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.

3. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ ᾿Αχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο ἡ δὲ καὶ οὖτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων.

4. οὖτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἡ ἐδύνατο τάχιστα ἰππέις ἔχων ὡς πεντακοσίους.

5. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κύρος δὲ ἔχων οθς εἴρηκα ώρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων καὶ έξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εί- . κοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα · γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἐπτά. 6. τούτον διαβάς έξελαύνει διά Φρυγίας σταθμον ένα παρασάγγας οκτω είς Κολοσσας, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ήκε Μένων ο Θετταλος οπλίτας έχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ 'Ολυνθίους. 7. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είκοσιν είς Κελαινάς, της Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρω βασίλεια ἢν καὶ παράδεισος μέγας άγρίων θηρίων πλήρης, α έκεινος έθήρευεν άπο ίππου, όπότε γυμνάσαι βούλοιτο έαυτόν τε καὶ τους ίππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός · αί δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων · ρεί

XEX

бек.

πa.

n,

Tas

90

ιει

1.

u

5

δὲ καὶ διὰ της Κελαινών πόλεως. 8. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου Βασιλέως βασίλεια εν Κελαιναίς ερυμνά επί ταίς πηγαίς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει · ρεῖ δὲ καὶ οὖτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται 'Απόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν, νικήσας ἐρίζοντά ιί περί σοφίας, και τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρφ ὅθεν αί πηγαί δια δε τουτο ο ποταμός καλειται Μαρσύας. 9. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῆ μάχη άπεχώρει, λέγεται οικοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ την Κελαινών ακρόπολιν. ένταθθα έμεινε Κθρος ήμέρας τριάκοντα καὶ ἡκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς ἔχων όπλίτας γιλίους καὶ πελταστάς Θράκας όκτακοσίους κοὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. άμα δε και Σωσις παρήν ό Συρακόσιος έγων όπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος ό 'Αρκὰς ἔχων ὁπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσφ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλιται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταί δε άμφι τους δισχιλίους. 10. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς ἐν αίς Εενίας ό 'Αρκας τα Λύκαια έθυσε και αγώνα έθηκε τα δε άθλα ήσαν στλεγγίδες χρυσαί · έθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα είς Κεραμῶν ἀγορὰν, πόλιν οἰκουμένην, έσχάτην προς τη Μυσία χώρα. 11. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας τριάκοντα είς Καΰστρου πεδίου, πόλιν οἰκουμένην. ένταθθ' έμεινεν ήμέρας πέντε καὶ τοίς στρατιώταις ώφείλετο μισθός πλέον ή τριών μηνών, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε, καὶ δῆλος ην ανιώμενος ου γαρ ην προς του Κύρου τρόπου έχοντα μη ἀποδιδόναι. 12. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ή Συεννέσιος γυνη τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κύρω δοῦναι χρήματα πολλά. τη δ' οὖν στρατιά τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθον τεττάρων μηνών. είχε δὲ ή Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αύτὴν Κίλικας καὶ 'Ασπενδίους · ἐλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι Κῦρον τῆ Κιλίσση. 13. εντεύθεν δε εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην, ένταθθα ην παρά την όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη του Φρυγών βασιλέως, έφ' η λέγεται Μίδας τον Σάτυρον θηρεύσαι οίνω κεράσας αὐτήν. 14. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Τυριαίου, πόλιν οἰκουμένην. ένταθθα έμεινεν ήμέρας τρείς. καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισσα Κύρου έπιδείξαι τὸ στράτευμα αύτη · βουλόμενος οὐν ἐπιδείξαι, έξετασιν ποιείται έν τῷ πεδίφ τῶν Ελλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. 15. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ελληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς είς μάχην, ούτω ταχθήναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' έκαστον τους έαυτου. ετάγθησαν ουν επί τεττάρων είχε δε το μεν δεξιον Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. 16. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξεις · είτα δὲ τοὺς "Ελληνας, παρελαύνων έφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' άρμαμάξης. είχον δε πάντες κράνη χαλκά καὶ χιτώνας φοινικούς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17. ἐπειδη δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ άρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τον έρμηνέα παρα τους στρατηγούς των Ελλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προείπον τοις στρατιώταις και έπει έσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τά όπλα επήεσαν. εκ δε τούτου θαττον προϊόντων συν κραυγή,

άπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς. 18. τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ή τε Κίλισσα έφυγεν έπὶ της άρμαμάξης καὶ οἱ έκ της άγορας καταλιπόντες τὰ ώνια έφυγον οι δὲ Ελληνες σὺν γέλωτι έπὶ τὰς σκηνὰς ἡλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος έθαύμασε. Κῦρος δὲ ήσθη του έκ των Ελλήνων είς τους βαρβάρους φόβον ίδων. 19. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είκοσιν είς Ίκόνιον, της Φρυγίας πόλιν έσχάτην. ένταθθα έμεινε τρείς ήμέρας. έντευθεν έξελαύνει διὰ της Λυκαονίας σταθμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην την χώραν έπέτρεψε διαρπάσαι τοις "Ελλησιν ώς πολεμίαν ούσαν. 20. εντεύθεν Κύρος την Κίλισσαν είς την Κιλικίαν άποπέμπει την ταχίστην όδον και συνέπεμψεν αυτή στρατιώτας οθς Μένων είχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετά τῶν ἄλλων έξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσι καὶ πέντε προς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς ἐν ῷ Κύρος απέκτεινεν ανδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστην βασίλειον, καὶ ἔτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος επιβουλεύειν αύτφ. 21. εντεύθεν επειρώντο είσβάλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είσβολη ην όδος άμαξιτος όρθία ἰσχυρῶς, καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι εἶ τις έκωλυεν. έλέγετο δε και Συέννεσις είναι έπι των άκρων φυλάττων την είσβολήν · διὸ έμειναν ημέραν έν τῷ πεδίφ. τη δ' ύστεραία ήκεν άγγελος λέγων ότι λελοιπως είη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἤσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἤδη έν Κιλικία ην είσω των δρέων, και ότι τριήρεις ήκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. 22. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη επὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ είδε τὰς σκηνὰς οδ οί

Κίλικες εφύλαττον, εντεθθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα καὶ καλὸν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπών σύμπλεων καὶ ἀμπέλων πολύ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθὰς φέρει. ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει οχυρον και ύψηλον πάντη έκ θαλάττης είς θάλατταν. 23. καταβάς δε δια τούτου του πεδίου ήλασε σταθμούς τέτταρας παρασάγγας πέντε καὶ είκοσιν είς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ένταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως · διὰ μέσου δὲ της πόλεως ρεί ποταμος Κύδνος όνομα, εύρος δύο πλέθρων. 24. ταύτην την πόλιν εξέλιπον οι ενοικούντες μετά Συεννέσιος είς χωρίον όχυρον έπι τὰ όρη, πλην οί τὰ καπηλεία έχουτες · έμειναν δε καὶ οί παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες έν Σόλοις καὶ έν Ίσσοις. 25. Έπύαξα δὲ ή Συεννέσιος γυνη προτέρα Κύρου πέντε ημέραις είς Ταρσούς αφίκετο. έν δὲ τῆ ὑπερβολῆ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο · οἱ μὲν ἔφασαν άρπάζοντάς τι κατακοπήναι ύπο των Κιλίκων, οί δε ύπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εύρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα ούδε τας όδους είτα πλανωμένους απολέσθαι ήσαν δ' ούν ούτοι έκατὸν όπλιται. 26. οί δ' ἄλλοι ἐπεὶ ἡκον, τήν τε πόλιν τοὺς Ταρσοὺς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτών δργιζόμενοι, και τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῆ. Κύρος δε έπει εισήλασεν εις την πόλιν, μετεπέμπετο τον Συέννεσιν προς έαυτόν ο δ' ούτε πρότερον ούδενί πω κρείττονι έαυτου είς γειρας έλθειν έφη, ούτε τότε Κύρφ ίέναι ήθελε, πρὶν ή γυνη αὐτὸν ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. 27. μετά δε ταθτα έπει συνεγένοντο άλλήλοις, Συέννεσις μεν έδωκε Κύρφ χρήματα πολλά είς την στρατιάν, Κύρος δὲ ἐκείνω δώρα ἃ νομίζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτον χρυσούν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολην Περσικην, καὶ την χώραν μηκέτι άφαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ήρπασμένα ἀνδράποδα, ην που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

ΙΙΙ. Ἐνταθθα έμεινε Κθρος καὶ ή στρατιὰ ήμέρας είκοσιν· οί γὰρ στρατιώται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ύπώπτευον γὰρ ήδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθηναι δὲ οὐκ έπὶ τούτω έφασαν, πρώτος δὲ Κλέαργος τοὺς αύτοῦ στρατιώτας εβιάζετο ιέναι οι δε αυτόν τε έβαλλον και τὰ ύποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. 2. Κλέαρχος δὲ τότε μεν μικρον εξέφυγε μη καταπετρωθήναι, υστερον δ, έπει έγνω ότι ου δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν έκκλησίαν τῶν αύτοῦ στρατιωτῶν. καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολύν χρόνον έστώς οί δε όρωντες εθαύμαζον καὶ εσιώπων είτα δε έλεξε τοιάδε. 3. Ανδρες στρατιώται, μή θαυμάζετε ὅτι γαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. έμοι γαρ ξένος Κύρος έγένετο καί με φεύγοντα έκ της πατρίδος τά τε άλλα ετίμησε καλ μυρίους έδωκε δαρεικούς. οθς έγω λαβων ούκ είς το ίδιον κατεθέμην έμοι άλλ' ούδε καθηδυπάθησα, άλλ' είς ύμας έδαπάνων. 4. καὶ πρώτον μεν προς τους Θράκας επολέμησα, και ύπερ της Ελλάδος έτιμωρούμην μεθ' ύμων, έκ της Χερρονήσου αὐτοὺς έξελαύνων βουλομίνους άφαιρείσθαι τους ένοικουντας Ελληνας την γην. ἐπειδη δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβων ύμας ἐπορευόμην, ίνα εί τι δέοιτο ώφελοίην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ύπ' εκείνου. 5. επεί δε ύμεις ού βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι η ύμας προδόντα τη Κύρου φιλία χρησθαι η προς εκείνον ψευσάμενον μεθ' ύμων ίεναι. εί μεν δη δίκαια ποιήσω ούκ οίδα, αίρήσομαι δ' ούν ύμας καὶ σὺν ύμιν ό τι αν δέη πείσομαι. και ούποτε έρει ούδεις ώς έγω Ελληνας άγαγων είς τους βαρβάρους, προδούς τους Ελληνας την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 6. άλλ' έπεὶ

ύμεις έμοι ουκ έθέλετε πείθεσθαι ουδε έπεσθαι, έγω συν ύμιν έψομαι και ό τι αν δέη πείσομαι. νομίζω γαρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, και σύν ύμιν μεν αν οίμαι είναι τίμιος όπου αν ω, ύμων δε έρημος ων ούκ αν ίκανος είναι οίμαι ούτ' αν φίλον ωφελήσαι ούτ' αν έχθρον αλέξασθαι. ώς έμου ουν ιόντος όπη αν και ύμεις, ούτω την γνώμην έχετε. 7. ταύτα είπεν οι δε στρατιώται οί τε αυτου έκείνου και οι άλλοι ταυτα άκουσαντες. ότι ου φαίη παρά βασιλέα πορεύεσθαι, έπήνεσαν παρά δε Εενίου καὶ Πασίωνος πλείους ή δισγίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ· Κλεάρχω. 8. Κύρος δε τούτοις απορών τε και λυπούμενος μετεπέμπετο τον Κλέαρχον· ο δε ιέναι μεν ουκ ήθελε, λάθρα δε τῶν στρατιωτῶν πέμπων, αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὡς καταστησομένων τούτων είς το δέον μεταπέμπεσθαι δ' έκέλευεν αυτόν αυτός δ' ουκ έφη ίέναι. 9. μετά δε ταυτα συναγαγών τούς θ' έαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν Βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε. Ανδρες στρατιώται, τὰ μεν δη Κύρου δηλον ότι ούτως έχει προς ήμας ώσπερ τὰ ήμέτερα προς έκείνον ούτε γαρ ήμείς έκείνου έτι στρατιώται, έπεί γε ου συνεπόμεθα αυτώ, ουτε έκεινος έτι ήμιν μισθοδότης. 10. ὅτι μέντοι ἀδικείσθαι νομίζει ύφ' ήμων οίδα ώστε καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν, τὸ μὲν μέγιστον αἰσχυνόμενος ὅτι σύνοιδα έμαυτῷ πάντα έψευσμένος αὐτὸν, ἔπειτα καὶ δεδιὼς μη λαβών με δίκην επιθή ων νομίζει ύπ' εμου ήδικησθαι. 11. εμοί οὖν δοκεί οὐχ ώρα εἶναι ἡμίν καθεύδειν οὐδ' ἀμελείν ήμων αυτών, άλλα βουλεύεσθαι ό τι χρη ποιείν έκ τούτων. καὶ έως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ είναι δπως ασφαλέστατα μένωμεν, εί τε ήδη δοκεί απιέναι, όπως ἀσφαλέστατα ἄπιμεν καὶ όπως τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν.

άνευ γὰρ τούτων οὖτε στρατηγοῦ οὖτε ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν. 12. ὁ δ' ἀνὴρ πολλοῦ μεν ἄξιος φίλος ῷ αν φίλος η, χαλεπώτατος δ' έχθρος φ αν πολέμιος η, έχει δε δύναμιν καὶ πεζην καὶ ἱππικην καὶ ναυτικην ην πάντες όμοίως όρωμέν τε καὶ έπιστάμεθα καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκουμέν μοι αυτου καθήσθαι. ώστε ώρα λέγειν ό τι τις γιγνώσκει άριστον είναι. ταθτα είπων επαύσατο. 13. έκ δε τούτου ανίσταντο οι μεν έκ του αυτομάτου, λέξοντες ά εγίγνωσκου, οι δε και ύπ' εκείνου εγκέλευστοι, επιδεικυύντες οία είη ή απορία ανευ της Κύρου γνώμης και μένειν καὶ ἀπιέναι. 14. εἶς δὲ δὴ εἶπε, προσποιούμενος σπεύδειν ώς τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, στρατηγούς μεν έλέσθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος απάγειν τὰ δ' ἐπιτήδει ἀγοράζεσθαι ή δ' ἀγορὰ ἡν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι καὶ συσκευάζεσθαι έλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοία, ὡς ἀποπλέοιεν ἐὰν δὲ μὴ διδώ . ταθτα, ήγεμόνα αίτειν Κθρον δστις διά φιλίας της χώρας απάξει έαν δε μηδε ήγεμόνα διδώ, συντάττεσθαι την ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, όπως μη φθάσωσι μήτε Κύρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ών πολλούς καὶ πολλά χρήματα έχομεν άνηρπακότες. ούτος μεν τοιαύτα είπει μετά δε τούτον Κλέαρχος είπε τοσούτον. 15. 'Ως μεν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδείς ύμων λεγέτω πολλά γάρ ένορω δί ά έμοι τουτο ού ποιητέον· ώς δε τῷ ἀνδρι δν αν έλησθε πείσομαι ή δυνατον μάλιστα, ίνα είδητε ότι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ως τις καὶ άλλος μάλιστα ἀνθρώπων. 16. μετὰ τούτον άλλος ανέστη, επιδεικνύς μεν την εψήθειαν τού τα πλοία αιτείν κελεύοντος, ώσπερ πάλιν τον στόλον Κύρου ποιουμένου, επιδεικνύς δε ώς εὖηθες εἶη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τούτου & λυμαινόμεθα την πράξιν. εί δε καὶ τῷ ἡγεμόνι

πιστεύσομεν δν αν Κύρος διδώ, τί κωλύει και τα άκρα ήμιν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; 17. έγω γαρ οκνοίην μεν αν είς τὰ πλοία εμβαίνειν α ήμιν δοίη, μη ήμας αυταίς ταις τριήρεσι καταδύση, φοβοίμην δ' αν τῷ ήγεμόνι ῷ δοίη έπεσθαι, μη ήμας αγάγη δθεν ούχ οδόν τε έσται έξελθείν. βουλοίμην δ' αν ακοντος απιων Κύρου λαθείν αὐτον απελθών δου δυνατόν έστιν. άλλ' έγω φημι ταῦτα μεν φλυαρίας είναι 18. δοκεί δέ μοι ἄνδρας έλθόντας προς Κύρον οίτινες επιτήδειοι σὺν Κλεάρχφ ερωτᾶν εκείνον τί βούλεται ημίν χρησθαι· καὶ ἐὰν μὲν ή πρᾶξις η παραπλησία οἵαπερ καὶ πρόσθεν έχρητο τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ήμας καὶ μή κακίους είναι των πρόσθεν τούτω συναναβάντων 19. εάν δε μείζων ή πράξις της πρόσθεν φαίνηται καὶ επιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἡ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἡ πεισθέντα προς φιλίαν ἀφιέναι οὕτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι αν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα, καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς αν απίσιμεν · δ τι δ' αν προς ταθτα λέγη αναγγείλαι δεθρο. ήμας δ' ακούσαντας προς ταῦτα βουλεύεσθαι. 20. έδοξε ταῦτα, καὶ ἄνδρας έλόμενοι σὺν Κλεάρχφ πέμπουσιν οὶ ηρώτων Κυρον τὰ δόξαντα τη στρατιά. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ότι ακούει 'Αβροκόμαν έχθρον ἄνδρα έπὶ τῷ Εὐφράτη ποταμώ είναι, απέχοντα δώδεκα σταθμούς προς τοῦτον οὖν έφη βούλεσθαι έλθειν· καν μεν ή έκει, την δίκην έφη χρήζειν επιθείναι αὐτῷ, ἢν δε φεύγη, ἡμείς εκεί προς ταῦτα βουλευσόμεθα. 21. ακούσαντες δε ταῦτα οἱ αίρετοὶ αναγγέλλουσι τοις στρατιώταις τοις δε ύποψία μεν ην ότι άγει πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. προσαιτοῦσι δε μισθόν ο δε Κύρος ύπισχνείται ήμιόλιον πασι δώσειν οῦ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικά τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτη δτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα ήκουσεν ούδεις έν γε τῷ φανερῷ.

ΙΥ. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα έπι τον Ψάρον ποταμον, οῦ ην το εῦρος τρία πλέθρα. έντεθθεν έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ τον Πύραμον ποταμον, οδ το εθρος στάδιον. Εντεθθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα είς Ίσσούς, της Κιλικίας έσχάτην πόλιν έπὶ τῆ θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. 2. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. καὶ Κύρω παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε και έπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. ήγειτο δ' αυταίς Ταμώς Αιγύπτιος έξ Έφεσου, έχων ναυς έτέρας Κύρου πέντε καὶ εἶκοσιν, αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ην, καὶ συνεπολέμει Κύρω προς αὐτόν. 3. παρήν δε και Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος έπι των νεών, μετάπεμπτος ύπο Κύρου, έπτακοσίους έχων όπλίτας, ών έστρατήγει παρά Κύρφ. αι δε νήες ώρμουν παρά την Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Αβροκόμα μισθοφόροι Έλληνες αποστάντες ήλθον παρά Κύρον τετρακόσιοι όπλίται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. 4. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. ἢσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ τὸ μεν έσωθεν τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας Συέννεσις είχε καὶ Κιλίκων φυλακή, τὸ δὲ ἔξω τὸ πρὸ τής Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. δια μέσου δε ρεί τούτων ποταμὸς Κάρσος όνομα, εὖρος πλέθρου. ἄπαν δὲ τὸ μέσον των τειχων ήσαν στάδιοι τρείς και παρελθείν ούκ ήν βία. ἦν γὰρ ἡ πάροδος στενὴ καὶ τὰ τείχη εἰς τὴν θάλατταν καθήκοντα, υπερθεν δ' ήσαν πέτραι ήλίβατοι έπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν αμφοτέροις έφειστήκεσαν πύλαι. 5. ταύτης ένεκα της παρόδου Κύρος τας ναύς μετεπέμψατο, όπως όπλίτας αποβιβάσειεν είσω καὶ έξω των πυλών, καὶ βιασάμενοι τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν έπι ταις Συρίαις

πύλαις, όπερ φετο ποιήσειν ὁ Κύρος τον 'Αβροκόμαν, έχοντα πολύ στράτευμα. 'Αβροκόμας δε οὐ τοῦτ' εποίησεν, άλλ' έπεὶ ήκουσε Κύρον έν Κιλικία όντα, αναστρέψας έκ Φοινίκης παρά βασιλέα απήλαυνεν, έχων, ώς έλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. 6. έντευθεν έξελαύνει δια Συρίας σταθμον ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῆ θαλάττη ἐμπόριον δ' ἢν τὸ χωρίον καὶ ὥρμουν αὐτόθι ὁλκάδες πολλαί. 7. ενταθθ' εμειναν ήμερας επτά καὶ Εενίας ο Αρκας στρατηγός και Πασίων ὁ Μεγαρεύς εμβάντες είς πλοίον καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ώς μεν τοῖς πλείστοις έδόκουν, φιλοτιμηθέντες ότι τους στρατιώτας αυτων τους παρά Κλέαρχον ἀπελθόντας ως ἀπιόντας είς τὴν Έλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον έχειν. έπεὶ δ' ήσαν άφανείς, διήλθε λόγος ὅτι διώκοι αύτους Κύρος τριήρεσι και οι μεν εύχοντο ώς δειλους όντας αυτους ληφθήναι, οι δ' ώκτειρον ει άλωσοιντο. 8. Κύρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν. Απολελοίπασιν ήμας Εενίας καὶ Πασίων. άλλ' εὖ γε μέντοι έπιστάσθωσαν ότι οὐτε ἀποδεδράκασιν οἶδα γὰρ ὅπη οἶχονται· οὖτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε έλειν τὸ ἐκείνων πλοίον ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω, οὐδ' ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ ἔως μὲν ἀν παρή τις χρῶμαι, επειδάν δε άπιεναι βούληται, συλλαβών καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ. ἀλλὰ ἰόντων, είδότες ότι κακίους είσι περί ήμας ή ήμεις περί έκείνους. καίτοι έχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναίκας ἐν Τράλλεσι Φρουρούμενα άλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, άλλ' άπολήψονται της πρόσθεν ένεκα περί έμε άρετης. 9. καί ό μεν ταθτα είπεν οι δε Ελληνες, εί τις και άθυμότερος ήν προς την ανάβασιν, ακούοντες την Κύρου αρετην ήδιον καί προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετά ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν επί τον Χάλον ποταμον, όντα το εύρος πλέθρου, πλήρη δ' ιχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οῦς οί Σύροι θεους ενόμιζον καὶ άδικεῖν ουκ είων, ουδε τὰς περιστεράς. αι δε κωμαι έν αις έσκήνουν Παρυσάτιδος ήσαν, είς ζώνην δεδομέναι. 10. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα έπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δάρδατος ποταμοῦ, οὖ τὸ εὖρος πλέθρου. ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, ἔγων πάντα ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦρος δ' αυτον εξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. 11. εντεύθεν έξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ του Ευφράτην ποταμον, όντα το εύρος τεττάρων σταδίων. καὶ πόλις αὐτόθι ὡκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ονομα. ένταθθα έμειναν ήμέρας πέντε καὶ Κύρος μεταπεμψάμενος τους στρατηγούς των Ελλήνων έλεγεν ότι ή όδος ἔσοιτο προς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλώνα καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν έπεσθαι. 12. οι δε ποιήσαντες εκκλησίαν απήγηελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῦς στρατηγοῦς, καὶ έφασαν αυτούς πάλαι ταῦτ' είδότας κρύπτειν, καὶ οὐκ έφασαν ιέναι, έὰν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδώ, ὥσπερ τοῖς προτέροις μετά Κύρου ἀναβᾶσι παρά τον πατέρα τοῦ Κύρου, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρος Κύρον. 13. ταθτα οί στρατηγοί Κύρφ απήγγελλου · ό δ' ύπεσχετο ανδρί εκάστω δώσειν πέντε αργυρίου μνας έπην είς Βαβυλώνα ήκωσι, και τον μισθον έντελή μέχρι αν καταστήση τους Ελληνας είς Ιωνίαν πάλιν. το μεν δη πολύ του Ελληνικού ούτως επείσθη. Μένων δε, πρὶν δηλον είναι τί ποιήσουσιν οι άλλοι στρατιώται, πότερον έψονται Κύρω η οῦ, συνέλεξε το αύτοῦ στράτευμα γωρίς των άλλων καὶ έλεξε τάδε. 14. Ανδρες, εάν μοι

- :

Teather or a commence of the theory THE THE AMERICAN PROPERTY IN KINE TO CON KE was runen. me bern King ereche rees Ellepas er. Sur see -ve mit onus quies ympet fue Sipet vor Ev-DULL THE TET DULL THE MINE SOM I TO A SALE ENLYPER стиличного Кана. В. то не чел учением екс rton muse inter nom som interes ou destairen, nai BE THE THE THE THE THE THE BEET LEVES EST ONO ince the wa i sin an illust in i and phison The is dient et all the states the second in Se of LIBRER TELTIMENUS TECTTE IN TITE . EM ELS COOUPIA CL SE LIZARIE CL L'UN M'- ME L'ENERE SICA OIL SE C. in the feete Krom. 16 Langueres verte excelorro col destrou via rue litus erucauerta. Kicos d' erel Pair ato. Em ao. a mices, hit inis exaud. ones de eas intis the exemples to this mediter. I propert se Kûper maire 17. a ser di en en en exist perà-Lais ores excerto extito extravera. Mereore de nai dopa έλεγετο τέμψαι μεγαλιτικτώς ταίτα δε ποιήσας διε-Baire outsitero ce sai to allo otpiterus avie anav. και των διαθαιτόντων τον ποταμόν σιδείς εβρέχθη ανωτέρω των μαστών ύπο του ποταμού. 18. οι δε Θαψακηνοί Έλεγον ότι οὐπωποθ' ούτος ο ποταμός διαβατός γένοιτο πεζη εί μη τότε, άλλα πλοίοις. ά τοτε 'Αβροκόμας προϊών κατέκαυσεν, ΐνα μη Κύρος διαβή. Εξόκει δη θείον είναι καὶ σαφως ύποχωρησαι του ποταμου Κύρο ώς βασιλεύσοντι. 19. έντεύθεν έξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμούς εννέα παρασάγγας πεντήκοντα και άφικτουνται προς τον * Αράξην ποταμόν. ένταθθα ήσαν κώμαι πολλαί, μεσταί σίτου καὶ οίνου. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσι-TLOAVIO.

V. Έντεθθεν έξελαύνει δια της 'Αραβίας, του Ευφράτην ποταμον εν δεξιά έχων, σταθμούς ερήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. ἐν τούτω δὲ τῷ τόπω ἡν μὲν ἡ γη πεδίον απαν όμαλες ωσπερ θάλαττα, άψινθίου δε πληρες· εί δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἡ καλάμου, ἄπαντα ἦσαν εὐώδη ὥσπερ ἀρώματα δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν. 2. θηρία δὲ παντοία, πλείστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οί μεγάλοι ενήσαν δε καὶ ωτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δε τὰ θηρία οι ίππεις ενίστε εδίωκον. και οι μεν όνοι, επεί τις διώκοι, προδραμόντες έστασαν πολύ γαρ των ίππων έτρεγον θαττον καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἴπποι, ταὐτὸν έποίουν, και ούκ ην λαβείν, εί μη διαστάντες οί ίππεις θηρφεν διαδεχόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν άλισκομένων ἢν παραπλήσια τοις έλαφείοις, άπαλώτερα δέ. 3. στρουθον δέ ούδεις έλαβεν οι δε διώξαντες των ίππέων ταχύ επαύοντο πολύ γαρ απεσπατο φεύγουσα, τοις μεν ποσί δρόμω, ταις δε πτέρυξιν αίρουσα ώσπερ ίστίω χρωμένη. τὰς δε ώτίδας αν τις ταχύ ανιστή, έστι λαμβάνειν πέτονται γάρ βραχὺ ώσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. τὰ δὲ κρέα αυτών ήδιστα ήν. 4. πορευόμενοι δε δια ταύτης τής χώρας άφικνουνται έπι τον Μάσκαν ποταμον, το εθρος πλεθριαίου. ἐνταῦθα ἢν πόλις ἐρήμη μεγάλη, ὅνομα δ' αυτή Κορσωτή· περιερρείτο δ' αυτη ύπο του Μάσκα κύκλφ. ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 5. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρισκαίδεκα παρασάγγας ενενήκοντα, τον Ευφράτην ποταμον εν δεξιά έχων, καὶ ἀφικυείται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλά των υποζυγίων απώλετο υπο λιμοῦ οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ άλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλη ην ἄπασα ή χώρα· οἱ δὲ ένοικουντες όνους άλέτας παρά τον ποταμον ορύττοντες καί ποιούντες είς Βαβυλώνα ήγον καὶ ἐπώλουν, καὶ ἀνταγορά-

ζοντες σίτον έζων. 6. το δε στρώτευμα ο σίτος επέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἢν εἰ μὴ ἐν τῆ Λυδία ἀγορά ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικώ την καπίθην αλεύρων η αλφίτων τεττάρων σίγλων. ό δὲ σίγλος δύναται έπτὰ όβολοὺς καὶ ἡμιωβόλιον 'Αττικούς · ή δε καπίθη δύο χοίνικας 'Αττικάς έχώρει. κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. 7. ἢν δὲ τούτων των σταθμών οθς πάνυ μακρούς ήλαυνεν, όπότε ή προς ύδωρ βούλοιτο διατελέσαι ή προς χιλόν. καὶ δή ποτε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταις άμάξαις δυσπορεύτου, έπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα, λαβόντας τοῦ βαρβαρικού στρατού, συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. 8. ἐπε δ' έδόκουν αυτώ σχολαίως ποιείν, ώσπερ όργη έκέλευσε τους περί αυτον Πέρσας τους κρατίστους συνεπισπεύσαι τας αμάξας. ἔνθα δη μέρος τι της ευταξίας ην θεάσασθαι. ρίψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κάνδυς ὅπου ἔτυχεν ἔκαστος έστηκως, ίεντο ωσπερ αν δράμοι τις περί νίκης καὶ μάλα κατὰ πρανούς γηλόφου, έχοντες τούτους τε τοὺς πολυτελείς χιτώνας και τας ποικίλας αναξυρίδας, ένιοι δε και στρεπτους περί τοις τραχήλοις και ψέλια περί ταις χερσίν εὐθύς δὲ σὺν τούτοις εἰσπηδήσαντες εἰς τὸν πηλὸν θᾶττον ἡ ως τις αν φετο μετεώρους εξεκόμισαν τας αμάξας. 9. το δε σύμπαν δήλος ήν Κύρος ώς σπεύδων πάσαν την όδον καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ή τινος ἄλλου αναγκαίου εκαθέζετο, νομίζων, δσφ μεν θαττον ελθοι, τοσούτφ ἀπαρασκευοτέρφ βασιλεί μαχείσθαι, ὅσφ δὲ σχολαίτερον, τοσούτφ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεί στράτευμα. καὶ συνιδείν δ' ήν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ή βασιλέως άρχη πλήθει μεν χώρας καὶ άνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δε μήκεσι των όδων καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενης, εί τις δια ταχέων τον πόλεμον εποιείτο. 10. πέραν

δε του Ευφράτου ποταμού κατά τους ερήμους σταθμούς ήν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οί στρατιώται ηγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ώδε. διφθέρας ας είχον σκεπάσματα επίμπλασαν χόρτου κούφου, είτα συνήγον και συνέσπων, ώς μη άπτεσθαι της κάρφης το ύδωρ επὶ τούτων διέβαινον καὶ ελάμβανου τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένου της από του φοίνικος και σίτον μελίνης τουτο γαρ ην έν τη γώρα πλείστον. 11. αμφιλεξάντων δέ τι ένταθθα των τε τοῦ Μένωνος στρατιωτών καὶ τών τοῦ Κλεάρχου, ὁ Κλέαρχος κρίνας άδικειν τον του Μένωνος πληγας ένέβαλεν ό δε ελθών προς το ξαυτού στράτευμα έλεγεν άκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ώργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχω. 19. τῆ δὲ αὐτῆ ἡμέρα Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ την διάβασιν του ποταμού και έκει κατασκεψάμενος την άγοραν, άφιππεύει έπὶ την έαυτοῦ σκηνην διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος συν ολίγοις τοις περί αυτόν. Κύρος δε ούπω ήκεν, άλλ' έτι προσήλαυνε των δε Μένωνος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ίησι τη άξίνη καὶ οὖτος μεν αὐτοῦ ημαρτεν άλλος δε λίθω καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοὶ, κραυγῆς γενομένης. 13. ό δε καταφεύγει είς το έαυτου στράτευμα, και εύθυς παραγγέλλει είς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβων τους Θράκας και τους ιππέας, οι ήσαν αυτώ έν τώ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι Θράκες, ήλαυνεν έπὶ τοὺς Μένωνος, ώστ' ἐκείνους έκπεπληχθαι καὶ αὐτὸν Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα: οί δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. 14. ὁ δὲ Πρόξενος, έτυχε γὰρ ΰστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ έπομένη των όπλιτων, εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθηναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. 15. ἐν τούτφ δὲ ἐπήει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἡκεν ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. 16. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, οὐκ ἴστε ὅ τι ποιεῖτε. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῆ ἡμέρα ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὖτοι οῦς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμὶν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὅντων. 17. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δ' εἶναι ὁ στίβος ώς δισχιλίων ἵππων. ούτοι προϊόντες έκαον καὶ χιλον καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ην. 'Ορόντας δε Πέρσης ανήρ, γένει τε προσήκων βασιλεί καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος έν τοις αρίστοις Περσών, έπιβουλεύει Κύρφ, καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγεὶς δέ. 2. ούτος Κύρω είπεν, εί αὐτώ δοίη ίππέας χιλίους, ότι τοὺς προκατακάουτας ίππέας η κατακάνοι αν ένεδρεύσας η ζωντας πολλούς αὐτῶν έλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας. καὶ ποιήσειεν ώστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεί διαγγείλαι. τώ δε Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ἀφέλιμα εἶναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' έκάστου τῶν ἡγεμόνων. 3. ὁ δ' Ορόντας, νομίσας έτοίμους είναι αύτῷ τοὺς ἱππέας, γράφει έπιστολην παρά βασιλέα ότι ήξοι έχων ίππέας ώς αν δύνηται πλείστους αλλά φράσαι τοις έαυτου ίππευσιν εκέλευεν ώς φίλιον αὐτον ύποδέχεσθαι. ἐνῆν δὲ ἐν τῆ

επιστολή και τής πρόσθεν φιλίας ύπομνήματα και πίστεως. ταύτην την επιστολην δίδωσι πιστφ ανδρί, ως φετο· ό δε λαβων Κύρω δίδωσιν. 4. αναγνούς δε αυτήν ο Κύρος συλλαμβάνει 'Ορόνταν, καὶ συγκαλεί εἰς τὴν έαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τους αρίστους των περί αυτον έπτα, και τους των Έλλήνων στρατηγούς εκέλευεν όπλίτας αγαγείν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αύτοῦ σκηνήν. οἱ δὲ ταῦτα έποίησαν, αγαγόντες ώς τρισχιλίους όπλίτας. 5. Κλέαρχον δε καὶ είσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ος γε καὶ αὐτώ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθηναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ 'Ορόντα ώς ἐγένετο οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἢν. ἔφη δὲ Κύρον ἄρχειν τοῦ λόγου ὧδε. 6. Παρεκάλεσα ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, όπως συν υμίν βουλευόμενος, ότι δίκαιον έστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ 'Ορόντου τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατὴρ έδωκεν υπήκοον είναι εμοί επεί δε ταχθείς, ως έφη αυτός, ύπο του έμου άδελφου ούτος επολέμησεν έμοι έγων την έν Σάρδεσιν ακρόπολιν καὶ έγω αυτον προσπολεμών εποίησα ώστε δόξαι τούτφ του προς έμε πολέμου παύσασθαι καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, 7. μετὰ ταῦτα, ἔφη, & 'Ορόντα, έστιν δ τι σε ηδίκησα; απεκρίνατο δτι ου. πάλιν δε ό Κύρος ήρώτα, Ούκουν υστερον, ώς αυτός συ όμολογείς ουδεν ύπ' έμου άδικούμενος, άποστας είς Μυσους κακώς έποίεις την έμην χώραν δ τι έδύνω; έφη δ 'Ορόντας. Οὐκουν, έφη ὁ Κυρος, ὁπότ' αὐ έγνως την σεαυτου δύναμιν, έλθων έπὶ τὸν τῆς ᾿Αρτέμιδος βωμὸν μεταμέλειν τέ σοι έφησθα καὶ πείσας έμε πιστα πάλιν έδωκάς μοι καὶ έλαβες παρ' έμοῦ; καὶ ταῦθ' ώμολόγει ὁ 'Ορόντας. 8. Τί οὖν, έφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλέύων μοι φανερός γέγονας; είπόντος δε τοῦ 'Ορόντα ὅτι οὐδεν

αδικηθείς, ήρωτησεν ὁ Κῦρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενήσθαι; Η γαρ ανάγκη, έφη ό 'Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ηρώτησεν ο Κύρος, Ετι ουν αν γένοιο τῶ ἐμῶ ἀδελφῶ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ απεκρίνατο ότι οὐδ' εἰ γενοίμην, ὧ Κῦρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν, Ὁ μεν ανήρ τοιαθτα μεν πεποίηκε, τοιαθτα δε λέγει ύμων δε σὺ πρῶτος, ὧ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαργος δε είπε τάδε. Συμβουλεύω εγώ τον άνδρα τουτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολη ή ήμιν το κατά τουτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εξ ποιείν. 10. ταύτη δε τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι, μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης τον 'Ορόνταν έπὶ θανάτω άπαντες αναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς εἶτα δὲ ἐξῆγον αὐτὸν οἶς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ εἶδον αὐτὸν οἴπερ πρόσθεν προσεκύνουν, και τότε προσεκύνησαν, καίπερ είδότες ότι έπὶ θάνατον άγοιτο. 11. έπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην είσηχθη του πιστοτάτου των Κύρου σκηπτούχων, μετά ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδὲ ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδως ἔλεγεν· εἴκαζον δὲ άλλοι άλλως τάφος δε οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐφάνη.

VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμους τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τῆν ἐπιοῦσαν ἔω ῆξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μεν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θετταλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διεταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούση ἡμέρᾳ ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

Κύρφ περὶ της βασιλέως στρατιάς. Κύρος δὲ συγκαλέσας τους στρατηγούς καὶ λοχαγούς τών Ελλήνων συνεβουλεύετό τε πως αν την μάχην ποιοίτο και αυτος παρήνει θαρρύνων τοιάδε. 3. 1 άνδρες Έλληνες, ούκ ανθρώπων απορών βαρβάρων συμμάχους ύμας άγω, αλλά νομίζων άμείνους καὶ κρείττους πολλών βαρβάρων ύμας είναι, δια τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ης κέκτησθε καὶ ης ύμας έγω εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ζοτε ότι την ελευθερίαν ελοίμην αν ανθ' ων έχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. 4. ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε εἰς οἱον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γὰρ πληθος πολύ, καὶ κραυγή πολλή ἐπίασιν αν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τάλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ οίους ήμιν γνώσεσθε τους εν τη χώρα όντας ανθρώπους. ύμων δε ανδρών οντων καὶ εὐτόλμων γενομένων, έγω ύμων τον μεν οίκαδε βουλόμενον απιέναι τοις οίκοι ζηλωτον ποιήσω απελθείν, πολλούς δε οίμαι ποιήσειν τὰ παρ' εμοί ελεσθαι αντί των οίκοι. 5. ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών φυγάς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρω, εἶπε, Καὶ μὴν, ὧ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ύπισχνεί νῦν διὰ τὸ έν τοιούτω είναι τοῦ κινδύνου προσιόντος. αν δε εθ γενηταί τι, ου μεμνήσεσθαί σε φασιν. ένιοι δε ούδ' εί μεμνηό τε καλ βούλοιο, δύνασθαι αν άποδούναι όσα ύπισχνεί. 6. ακούσας ταύτα έλεξεν ό Κύρος. Άλλ' ἔστι μὲν ἡμιν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρώα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οδ διά καθμα οὐ δύνανται οἰκείν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι οδ διὰ χειμῶνα τὰ δ' ἐν μέσφ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. 7. ην δ' ημείς νικήσωμεν, ημάς δεί τους ημετέρους φίλους τούτων εγκρατείς ποιήσαι. ώστε ου τουτο δεδοικα μη ουκ έχω ό τι δῶ έκάστω τῶν φίλων, αν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ ούκ έγω ίκανους οίς δω. ύμων δε των Ελλήνων και στέ-

Χ. Ἐνταθθα δη Κύρου ἀποτέμνεται ή κεφαλή καὶ ή χειρ ή δεξιά. βασιλεύς δε και οι σύν αυτώ διώκων είσπίπτει είς το Κύρειον στρατόπεδον και οί μεν μετά 'Αριαίου οὐκέτι ιστανται, άλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αύτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμὸν ἔνθεν ὥρμηντο · τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγγαι είναι της όδου. 🕦 βασιλεύς δε και οί συν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα την σοφην και καλην λεγομένην είναι λαμβάνει. 3. ή δὲ Μιλησία ή νεωτέρα ληφθείσα ὑπὸ τῶν άμφὶ βασιλέα έκφεύγει γυμνή προς των Ελλήνων οι έτυχου έν τοις σκευοφόροις όπλα έχοντες, και αντιταχθέντες πολλούς μεν των άρπαζόντων απέκτειναν, οί δε και αύτων άπέθανον ου μην έφυγόν γε, άλλα και ταύτην έσωσαν και άλλα όπόσα έντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι έγένοντο πάντα έσωσαν. 4. ένταθθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ελληνες ὡς τριώκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τους καθ' αυτους ώς πάντας νικώντες, οι δ' άρπάζοντες ώς ήδη πάντες νικώντες. 5. έπεὶ δ' ήσθοντο οἱ μὲν Ελληνες ότι βασιλεύς σύν τῷ στρατεύματι έν τοῖς σκευοφόροις είη, βασιλεύς δ' αὖ ήκουσε Τισσαφέρνους ὅτι οἱ Ελληνες νικῶεν τὸ καθ' αύτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἐνταθθα δη βασιλεύς μεν άθροίζει τε τους έαυτου και συντάττεται, ο δε Κλέαρχος έβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦυ, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον αρήξοντες. 6. έν τούτω καὶ βασιλεύς δήλος ην προσιών πάλιν ώς εδόκει όπισθεν. και οι μεν Ελληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ώς ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ο δε βασιλεύς ταύτη μεν ούκ ήγεν, ή δε παρήλθεν έξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος ταύτη καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβων καὶ τοὺς ἐν τῆ μάχη κατὰ τοὺς Ελληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. 7. ὁ γὰρ Τισσαφέρ-

νης έν τη πρώτη συνόδω ούκ έφυγεν, άλλα διήλασε παρα τον ποταμον κατά τους Ελληνας πελταστάς διελαύνων δε κατέκανε μεν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ελληνες ἔπαιον καὶ καὶ ἠκόντιζον αὐτούς. Ἐπισθένης δὲ ᾿Αμφιπολίτης ἦρχε των πελταστών καὶ έλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. 8. ὁ δ' ουν Τισσαφέρνης ώς μείον έχων απηλλάγη, πάλιν μεν ούκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον αφικόμενος το των Έλλήνων έκει συντυγχάνει βασιλεί, και όμου δη πάλιν συνταξάμενοι επορεύοντο. 9. επεί δ' ήσαν κατά το εὐώνυμον των Έλλήνων κέρας, έδεισαν οί Ελληνες μη προσάγοιεν προς το κέρας και περιπτύξαντες άμφοτέρωθεν αυτούς κατακόψειαν καὶ έδόκει αυτοίς αναπτύσσειν το κέρας καὶ ποιήσασθαι όπισθεν τον ποταρόν. 10. έν ο δε ταῦτα έβουλεύοντο, καὶ δη βασιλεύς παραμειψάμενος είς το αὐτο σχημα κατέστησεν αντίαν την φάλαγγα ώσπερ το πρώτον μαχούμενος συνήει. ώς δε είδον οί Ελληνες έγγυς τε όντας καὶ παρατεταγμένους, αθθις παιανίσαντες έπήεσαν πολύ έτι προθυμότερον ή το πρόσθεν. 11. οι δ' αὐ βάρβαροι οὐκ έδέχουτο, άλλ' έκ πλείονος ή το πρόσθεν έφευγον οί δ' έπεδίωκον μέχρι κώμης τινός 12. ένταθθα δ' έστησαν οί Ελληνες · ύπερ γὰρ της κώμης γήλοφος ην, εφ' οδ άνεστράφησαν οι άμφι βασιλέα, πεζοι μεν ουκέτι, των δε ίππέων ό λόφος ένεπλήσθη, ώστε τὸ ποιούμενον μη γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημείον ὁρᾶν ἔφασαν ἀετόν τινα χρυσοῦν έπὶ πέλτη έπὶ ξύλου ἀνατεταμένον. 13. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' έχώρουν οἱ "Ελληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ίππεις ου μην έτι εθρόοι άλλ' άλλοι άλλοθεν έψιλοῦτο δ' ό λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. 14. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ύπ' αυτον στήσας το στράτευμα πέμπει Λύκιον του Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ύπερ του λόφου τί έστιν απαγγείλαι. 15. καὶ ὁ Λύκιος ήλασέ τε καὶ ιδών ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδον δ' ότε ταῦτα ην καὶ ηλιος εδύετο. 16. ενταῦθα δ' έστησαν οί Ελληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο καὶ αμα μεν εθαύμαζον ότι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' άλλος απ' αυτοῦ ούδεὶς παρείη· ου γὰρ ήδεσαν αυτον τεθνηκότα, άλλ' εἴκαζον ἡ διώκοντα οἴχεσθαι ἡ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι 17. καὶ αὐτοὶ έβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. έδοξεν αυτοίς απιέναι και αφικνούνται αμφί δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν της ήμερας τοῦτο τὸ τέλος έγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων γρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εἶ τι σιτίον ἡ ποτὸν ην, καὶ τὰς άμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ἃς παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά τὸ στράτευμα λάβοι ένδεια, διαδοίη τοῖς "Ελλησιν: ησαν δ' αὖται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο αμαξαι· και ταύτας τότε οι συν βασιλεί διήρπασαν. 19. ώστε άδειπνοι ήσαν οί πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δε καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα προς ἄριστον βασιλευς έφάνη. ταύτην μεν ούν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικον ὅτε ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῆ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Κῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἦλληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρα συνελθόντες

οί στρατηγοί έθαύμαζον ότι Κύρος οὖτε ἄλλον πέμποι σημανούντα ο τι χρη ποιείν ούτε αυτός φαίνοιτο. έδοξεν ούν αυτοίς συσκευασαμένοις α είχον και έξοπλισαμένοις προϊέναι είς το πρόσθεν έως Κύρω συμμίξειαν. 3. ήδη δε έν όρμη όντων άμα ήλίω ανίσχοντι ήλθε Προκλής ο Τευθρανίας άργων, γεγονώς από Δαμαράτου του Λάκωνος, καὶ Γλους ο Ταμώ. ουτοι έλεγον ότι Κύρος μεν τέθνηκεν, 'Αριαίος δε πεφευγώς εν τώ σταθμώ είη μετά των άλλων βαρβάρων όθεν τη προτεραία δρμηντο, και λέγοι ότι ταύτην μεν την ημέραν περιμείνειεν αν αυτους, εί μέλλοιεν ήκειν, τη δε άλλη απιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, δθενπερ ήλθε. 4. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ελληνες πυνθανόμενοι βαρέως έφερον. Κλέαρχος δε τάδε είπεν, 'Αλλ' ώφελε μεν Κύρος ζην έπει δε τετελεύτηκεν, απαγγέλλετε 'Αριαίω ότι ήμεις νικωμέν τε βασιλέα και ώς όρατε ούδεις έτι ήμιν μάχεται, και εί μη ύμεις ήλθετε, επορευόμεθα αν επί βασιλέα. επαγγελλόμεθα δε 'Αριπίφ, εαν ενθάδε έλθη, είς τον θρόνον τον βασίλειον καθιείν αὐτόν των γάρ μάχη νικώντων και το άρχειν έστί. 5. ταθτ' είπων άποστέλλει τους άγγέλους και συν αυτοίς Χειρίσοφον τον Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων έβούλετο ήν γαρ φίλος και ξένος 'Αριαίου. 6. οι μεν οχουτο, Κλέαρχος δε περιέμενε. το δε στράτουμα επορίζετο σίτον όπως εδύνατο εκ των ύποζυγίων κόπτοντες τοὺς βους και όνους · ξύλοις δ' έχρωντο μικρον προϊόντες ἀπὰ της φάλαγγος οδ ή μάχη εγένετο τοις τε οιστοις πολλοις ουσιν, ους ηνάγκαζον οί Ελληνες εκβάλλειν τους αυτομολούντας παρά βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταις ξυλίναις ταις Αίγυπτίαις πολλαί δε και πέλται καί αμαξαι ήσαν φέρεσθαι έρημοι οις πασι χρώμενοι κρέα έψοντες ήσθιον εκείνην την ημέραν. 7. καὶ ήδη τε ην περί πλήθουσαν άγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οι μεν άλλοι βάρβαροι, ήν δ' αὐτῶν Φαλίνος είς "Ελλην, δς ετύγχανε παρά Τισσαφέρνει ων καί έντίμως έχων καὶ γὰρ προσεποιείτο ἐπιστήμων είναι τῶν άμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. 8. οὖτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τους των Ελλήνων άρχοντας λέγουσιν ότι βασιλεύς κελεύει τους "Ελληνας, έπει νικών τυγχάνει και Κύρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εύρίσκεσθαι αν τι δύνωνται αγαθόν. 9. ταῦτα μεν είπον οι βασιλέως κήρυκες · οι δε Ελληνες βαρέως μεν ηκουσαν, όμως δε Κλέαρχος τοσούτον είπεν, ότι οὐ τῶν νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι · ἀλλ', ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὦ ανδρες στρατηγοί, τούτοις αποκρίνασθε ο τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον έχετε είγω δε αυτίκα ήξω. εκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τα ἱερὰ ἐξηρημένα · ἔτυχε γαρ θυόμενος. 10. ένθα δη απεκρίνατο Κλεάνωρ μεν ό Αρκας πρεσβύτατος ων ότι πρόσθεν αν αποθάνοιεν ή τα όπλα παραδοίεν Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαίος, 'Αλλ' ἐγὼ, ἔφη, ὦ Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ώς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ όπλα ἡ ώς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ώς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβείν, λεγέτω τί έσται τοίς στρατιώταις, έαν αυτώ ταυτα χαρίσωνται. 11. προς ταθτα Φαλίνος είπε, Βασιλευς νικάν ήγειται, έπει Κυρον απέκτονε. τίς γαρ αυτώ έστιν δστις της άρχης άντιποιείται; νομίζει δε και ύμας έαυτου είναι, έχων έν μέση τη έαυτου χώρα και ποταμών έντος άδιαβάτων καὶ πλήθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον ούδ' εὶ παρέχοι ὑμίν δύναισθε αν ἀποκτείναι. 19. μετα τοῦτον Θεόπομπος 'Αθηναίος είπεν, ' Ω Φαλίνε, νῦν, ώς σὺ όρậς, ήμιν οὐδεν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. δπλα μεν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα αν καὶ τῆ ἀρετή γρησθαι.

παραδόντες δ' αν ταυτα και των σωμάτων στερηθήναι. μή ούν οίου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμιν ὅντα ὑμιν παραδώσειν, ἀλλὰ σύν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα. 13. ακούσας δε ταθτα ο Φαλίνος εγέλασε και είπεν, 'Αλλά φιλοσόφω μεν έοικας, ω νεανίσκε, και λέγεις ουκ αχάριστα. ισθι μέντοι ανόητος ων, εί οίει την ύμετέραν αρετήν περιγενέσθαι αν της βασιλέως δυνάμεως. 14. άλλους δέ τινας έφασαν λέγειν υπομαλακιζομένους ώς και Κύρφ πιστοί έγένοντο καλ βασιλεί αν πολλού άξιοι γένοιντο, εί βούλοιτο φίλος γενέσθαι και είτε άλλο τι θέλοι χρησθαι είτ' έπ' Αίγυπτου στρατεύειυ, συγκαταστρέψαιντ' αν αυτώ. 15. έν τούτω Κλέαρχος ήκε, καὶ ήρώτησεν εἰ ήδη ἀποκεκριμένοι είεν. Φαλίνος δε ύπολαβων είπεν, Ούτοι μεν, & Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει συ δ' ήμιν είπε τί λέγεις. 16. όδ' είπεν, Έγω σε, ω Φαλίνε, ἄσμενος έωρακα, οίμαι δε και οί άλλοι πάντες σύ τε γὰρ Ελλην εί και ήμεις τοσούτοι όντες όσους σὺ όρậς εν τοιούτοις δὲ όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρη ποιείν περί ων λέγεις. 17. σὺ οὖν προς θεών συμβούλευσον ήμιν ο τι σοι δοκεί κάλλιστον καί άριστον είναι, και δ σοι τιμήν οίσει είς τον έπειτα χρόνον λεγόμενον, ότι Φαλινός ποτε πεμφθείς παρά βασιλέως κελεύσων τους Ελληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αυτοίς τάδε. οίσθα δε ότι ανάγκη λέγεσθαι έν τη Έλλάδι α αν συμβουλεύσης. 18. ο δε Κλέαρχος ταθτα υπήγετο βουλόμενος και αυτον τον παρά βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεύσαι μη παραδούναι τά όπλα, όπως εὐέλπιδες μαλλον είεν οἱ Ελληνες. Φαλίνος δε ύποστρέψας παρά την δόξαν αυτοῦ είπεν, 19. Έγω, εί μεν των μυρίων έλπίδων μία τις ύμιν έστι σωθήναι πολεμούντας βασιλεί, συμβουλεύω μη παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις ἄκοντος βασιλέως,

συμβουλεύω σώζεσθαι ύμιν όπη δυνατόν. 20. Κλέαρχος δε προς ταθτα είπεν, Αλλά ταθτα μέν δη συ λέγεις παρ ήμων δε απάγγελλε τάδε, ότι ήμεις οιόμεθα, εί μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι έγοντες τα όπλα ἡ παραδόντες ἄλλφ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον αν πολεμείν έχοντες τὰ ὅπλα ἡ ἄλλφ παραδόντες. 21. ὁ δὲ Φαλίνος είπε, Ταῦτα μὲν δη ἀπαγγελοῦμεν ἀλλὰ καὶ τάδε ύμιν είπειν εκέλευσε βασιλεύς ότι μένουσι μεν αύτου σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενείτε καὶ σπονδαί είσιν ἡ ώς πολέμου όντος παρ' ύμων απαγγελώ. 22. Κλέαρχος δ' έλεξεν, Απάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ὅτι καὶ ἡμῖν ταυτά δοκεί άπερ καὶ βασιλεί. Τί οὖν ταῦτά ἐστιν: ἔφη ὁ Φαλίνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος, "Ην μεν μένωμεν, σπονδαί. απιούσι δε καὶ προϊούσι πόλεμος. 23. ὁ δε πάλιν ήρώτησε, Σπονδάς ή πόλεμον απαγγελώ; Κλέαρχος δὲ ταὐτὰ πάλιν ἀπεκρίνατο, Σπονδαὶ μεν μένουσιν, ἀπιοῦσι δε ἡ προϊούσι πόλεμος. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐ διεσήμηνε.

Π. Φαλίνος μὲν δὴ ἄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ ᾿Αριαίου ἡκου Προκλής καὶ Χειρίσοφος Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ ᾿Αριαίῳ οὖτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη ᾿Αριαίος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὖς οὐκ ἄν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἤκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς πρῷ ἀπιέναι φησίν. 2. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, ᾿Αλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν ἐὰν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἶπε. 3. μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοὶ, ὧ ἄνδρες, θυομένῷ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο · ὡς γὰρ ἐγὰν νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῷ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσί-

πορος, ον ούκ αν δυναίμεθα ανευ πλοίων διαβήναι πλοία δε ήμεις ούκ έχομεν. ού μεν δη αυτού γε μένειν οξόν τε τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλά ημίν τὰ ίερὰ ην. 4. ώδε οὖν χρη ποιείν απιόντας δειπνείν ο τι τις έχει επειδάν δε σημήνη τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ανατίθεσθε έπὶ τὰ ὑποζύγια έπὶ δὲ τῷ τρίτφ έπεσθε τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. 5. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοί και λογαγοί ἀπηλθον και ἐποίουν ούτω. και τὸ λοιπον ο μεν ήρχεν, οι δε επείθοντο, ούχ ελόμενοι, άλλά ορώντες ότι μόνος εφρόνει οία δεί τον άρχοντα, οί δ' άλλοι ἄπειροι ήσαν. 6. αριθμος δε της όδου ην ηλθον έξ Έφέσου της 'Ιωνίας μέχρι της μάχης σταθμοί τρείς και ένενήκουτα, παρασάγγαι πέντε καὶ τριάκουτα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ έξακισχίλιοι καὶ μύριοι ἀπὸ δὲ της μάχης ελέγουτο είναι είς Βαβυλώνα στάδιοι εξήκουτα καὶ τριακόσιοι. 7. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλτοκύθης μεν ό Θράξ έχων τούς τε ίππέας τους μεθ' έαυτου είς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε πρὸς βασιλέα. 8. Κλέαρχος δὲ τοῦς ἄλλοις ἡγεῖτο κατά τὰ παρηγγελμένα, οί δ' είποντο καλ άφικνοῦνται είς τον πρώτον σταθμον παρά 'Αριαίον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνήλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρὰ Αριαίου · καὶ ὤμοσαν οί τε Ελληνες καὶ ὁ Αριαίος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαγοί τε έσεσθαι· οί δε βύρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι άδόλως. 9. ταῦτα δ' ὤμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ λύκον καὶ κάπρον καὶ κριον είς άσπίδα, οἱ μὲν Ελληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην. 10. ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, είπεν ὁ Κλέαρχος, "Αγε δη, & 'Αριαίε, ἐπεί-

περ ὁ αὐτὸς ὑμῶν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῶν, εἰπὲ τίνα γνώμην έχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἄπιμεν ἥνπερ ἦλθομεν ἡ άλλην τινα έννενοηκέναι δοκείς όδον κρείττω. 11. ό δ' είπεν, "Ην μεν ήλθομεν απιόντες παντελώς αν ύπο λιμοῦ άπολοίμεθα· ύπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. έπτακαίδεκα γὰρ σταθμών των έγγυτάτω οὐδε δεῦρο ἰόντες έκ της γώρας οὐδεν είγομεν λαμβάνειν ένθα δ' εί τι ην, ημείς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μεν, των δ' επιτηδείων ουκ απορήσομεν. 12. πορευτέον δ' ήμιν τους πρώτους σταθμους ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ώς πλείστον ἀποσπασθώμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος ην γαρ απαξ δύο η τριών ημερών όδον απόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ήμᾶς καταλαβεῖν. ὀλίγφ μεν γαρ στρατεύματι ου τολμήσει εφέπεσθαι πολύν δ' έγων στόλον οὐ δυνήσεται ταγέως πορεύεσθαι. ἴσως δὲ καὶ τῶν έπιτηδείων σπανιεί. ταύτην, έφη, την γνώμην έχω έγωγε.

13. Ην δε αθτη ή στρατηγία οὐδεν άλλο δυναμένη ή αποδράναι η αποφυγείν ή δε τύχη εστρατήγησε κάλλιον. έπει γαρ ήμέρα εγένετο, επορεύοντο εν δεξιά έχοντες τον ηλιου, λογιζόμενοι ήξειν αμα ήλίφ δύνοντι είς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μεν οὐκ εψεύσθησαν. 14. ἔτι δε αμφί δείλην εδοξαν πολεμίους όραν ίππέας καὶ των τε Ελλήνων οι μη έτυχον εν ταις τάξεσιν όντες είς τὰς τάξεις έθεον, καὶ 'Αριαίος, ετύγχανε γὰρ εφ' άμάξης πορευόμενος διότι ετέτρωτο, καταβάς εθωρακίζετο καὶ οί σὺν αὐτῷ. 15. εν ο δε ωπλίζουτο ήκου λέγοντες οι προπεμφθέντες σκοποί ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἰσιν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. εύθυς έγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς καὶ γὰρ καὶ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω. 16. Κλέαρχος δε έπὶ μεν τους πολεμίους ουκ ήγεν ήδει γαρ και απειρηκότας τους στρατιώτας και ασίτους όντας. ήδη δε καὶ όψε ήν οὐ μέντοι οὐδε ἀπέκλινε, φυλαττόμενος

μη δοκοίη φεύγειν, άλλ' εὐθύωρον ἄγων ἄμα τῷ ἡλίφ δυομένω είς τὰς εγγυτάτω κώμας τους πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ων διήρπαστο ύπο του βασιλικού στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. 17. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι όμως τρόπω τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταίοι προσιόντες ώς ετύγχανον εκαστοι ηὐλίζοντο, καὶ κραυγήν πολλην εποίουν καλούντες άλληλους, ώστε καὶ τους πολεμίους ακούειν . ώστε οι μεν εγγύτατα των πολεμίων καὶ έφυγον εκ των σκηνωμάτων. 18. δήλον δε τοῦτο τῆ ύστεραία εγένετο ούτε γαρ ύποζύγιον ετ' ούδεν εφάνη ούτε στρατύπεδον ούτε καπνος ούδαμοῦ πλησίον. εξεπλάγη δὲ, ώς έοικε, καὶ βασιλεύς τῆ ἐφόδφ τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἶς τῆ ύστεραία ἔπραττε. 19. προϊούσης μέντοι της νυκτός ταύτης καὶ τοις Ελλησι φόβος έμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἢν οἶον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. 20. Κλέαρχος δε Τολμίδην 'Ηλείον, δυ επύγχανεν έχων παρ' έαυτφ κήρυκα άριστον των τότε, τοῦτον ανειπείν έκέλευσε σιγήν κατακηρύξαντα ότι προαγορεύουσιν οί ἄργοντες, δς αν τον αφέντα τον όνον είς τα δπλα μηνύση, ότι λήψεται μισθον τάλαντον άργυρίου. 21. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, έγνωσαν οί στρατιώται ότι κενὸς ὁ φόβος εἶη καὶ οἱ ἄρχοντες σωοι. αμα δε δρθρφ παρήγγειλεν ο Κλέαρχος είς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ελληνας ἡπερ είχον ὅτε ἡν ἡ μάχη.

ΙΙΙ. 'Ο δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῃ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἢν. τῆ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρα πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. 2. οἱ δ' ἐπεὶ ἤλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῦς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ὰν σχολάση. 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνὴν.

τῶν δὲ ἀόπλων μηδένα καταφανή είναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προήλθε τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοίς ταυτά έφρασεν. 4. έπει δε ην προς τοις αγγέλοις, ανηρώτα τί βούλοιντο. οί δ' έλεγον ὅτι περὶ σπονδῶν ἡκοιεν ανδρες είτινες ίκανοὶ ἔσονται τά τε παρά βασιλέως τοῖς Έλλησιν απαγγείλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ελλήνων βασιλεί. 5. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ᾿Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεί πρώτον άριστον γάρ οὐκ έστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περί σπονδών λέγειν τοις Ελλησι μη πορίσας άριστον. 6. ταῦτα ακούσαντες οι άγγελοι απήλαυνον, και ήκον ταχύ . Ε καί δήλον ην ότι έγγυς που βασιλεύς ην η άλλος τις ώ έπετέτακτο ταῦτα πράττειν. Ελεγον δε ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεί, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας έχοντες οὶ αὐτοὺς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. 7. ὁ δὲ ηρώτα εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, η καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δὲ, "Απασιν, ἔφασαν, μέχρι αν βασιλεί τὰ παρ' ύμων διαγγελθή. 8. ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιείσθαι καὶ καθ' ήσυγίαν ελθείν τε επὶ τὰ επιτήδεια καὶ λαβείν. 9. ὁ δέ Κλέαρχος είπε, Δοκεί μεν κάμοι ταθτα ου μέντοι ταχύ γε άπαγγελώ, άλλὰ διατρίψω έστ' αν οκυήσωσιν οἱ ἄγγελοι μη ἀποδόξη ήμιν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι οἶμαί γε μέντοι, έφη, καὶ τοις ήμετέροις στρατιώταις του αὐτου φόβου παρέσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς είναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τάπιτήδεια. 10. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδας ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων εν τάξει, καὶ αύτος ώπισθοφυλάκει. καὶ ένετύγχανον τάφροις καὶ αὐλωσιν ύδατος πλήρεσιν ως μη δύνασθαι διαβαίνειν άνευ γεφυρών άλλ' εποιούντο εκ των φοινίκων ολ ήσαν εκπεπτω-

κότες, τους δε και έξεκοπτον. 11. και ένταυθα ήν Κλέαρχον καταμαθείν ώς επεστάτει, εν μεν τη αριστερά χειρί το δόρυ έχων, εν δε τη δεξιά βακτηρίαν και εί τις αυτώ δοκοίη των προς τουτο τεταγμένων βλακεύειν, έκλεγόμενος τον έπιτήδειον έπαισεν ἄν, καὶ ἄμα αὐτὸς προσελύμβανεν είς τὸν πηλον έμβαίνων . ώστε πασιν αισχύνην είναι μη ού συσπουδάζειν. 12. καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αὐτοῦ οἱ τριάκοντα έτη γεγονότες · έπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον έώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 13. πολὺ δὲ μᾶλλον ό Κλέαργος έσπευδεν, ύποπτεύων μη αεί ούτω πλήρεις είναι τὰς τάφρους ὕδατος · οὐ γὰρ ἦν ὥρα οἴα τὸ πεδίον ἄρδειν · άλλ' ίνα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπὶ τὸ πεδίον τὸ ύδωρ άφεικέναι. 14. πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας όθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οίνος φοινίκων καὶ ὅξος έψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. 15. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων οἵας μὲν ἐν τοις Ελλησιν έστιν ίδειν τοις οικέταις απέκειντο, αί δε τοις δεσπόταις αποκείμεναι ήσαν απόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ή δε όψις ήλέκτρου οὐδεν διέφερε τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα απετίθεσαν. καὶ ην καὶ παρὰ πότον ήδὺ μὲν, κεφαλαλγὲς δέ. 16. ἐνταῦθα καὶ τὸν έγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρώτον έφαγον οἱ στρατιώται, καὶ οί πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς. ην δε σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλιγές. ὁ δε φοῖνιξ ὅθεν έξαιρεθείη ὁ έγκέφαλος ὅλος αὐαίνετο.

17. Ένταθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς · δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἴποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι ἐρμηνέως τοιάδε. 18. Ἐγὰ, ἄ ἄνδρες Ελληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς

είδον είς πολλά κάμήχανα πεπτωκότας, εύρημα εποιησάμην εί πως δυναίμην παρά βασιλέως αιτήσασθαι δούναι έμοι άποσωσαι ύμας είς την Έλλάδα. οίμαι γαρ αν ούκ αγαρίστως μοι έχειν οὖτε προς ύμων οὖτε προς της πάσης Έλλάδος. 19. ταῦτα δὲ γνοὺς ἢτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῶ ότι δικαίως ἄν μοι χαρίζοιτο, ότι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρώτος ήγγειλα καὶ βοήθειαν έχων άμα τὴ ἀγγελία άφικόμην, καὶ μόνος των κατά τους Ελληνας τεταγμένων ούκ έφυγον, άλλα διήλασα και συνέμιξα βασιλεί έν τῷ ύμετέρω στρατοπέδω, ένθα βασιλεύς αφίκετο, έπει Κύρον απέκτεινε, καὶ τοὺς σὺν Κύρφ βαρβάρους ἐδίωξα σὺν τοῖσδε τοις παρούσι νύν μετ' έμου, οίπερ αυτφ είσι πιστότατοι. 20. καὶ περὶ μεν τούτων ὑπέσγετό μοι βουλεύσεσθαι· έρέσθαι δέ με ύμας εκέλευσεν ελθόντα τίνος ενεκεν εστρατεύσατε επ' αυτόν. και συμβουλεύω ύμιν μετρίως αποκρίνασθαι, ίνα μοι εύπρακτότερον η έάν τι δύνωμαι άγαθον ύμιν παρ' αυτού διαπράξασθαι. 21. προς ταύτα μεταστάντες οί "Ελληνες έβουλεύοντο καὶ άπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' έλεγεν 'Ημείς οὖτε συνήλθομεν ώς βασιλεί πολεμήσοντες οὖτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κύρος εύρισκεν, ώς καὶ σὸ εὖ οἶσθα, ἵνα ύμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀναγάγοι. 22. ἐπεὶ μέντοι ήδη αὐτον έωρωμεν έν δεινώ όντα, ήσχύνθημεν καὶ θεούς καὶ ανθρώπους προδούναι αὐτον, έν τῷ πρόσθεν χρόνφ παρέχουτες ήμας αὐτοὺς εὖ ποιείν. 23. ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὖτε βασιλεί ἀντιποιούμεθα της ἀρχης οὖτ' ἔστιν ὅτου ένεκα βουλοίμεθ' αν την βασιλέως γώραν κακώς ποιείν, ουδ' αυτον αποκτείναι αν έθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' αν οίκαδε, εί τις ήμας μη λυποίη · άδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι · ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ύπάρχη, καὶ τούτου είς γε δύναμιν ούχ ήττησόμεθα εὖ ποι-

ουντες. 24. ό μεν ούτως είπεν ακούσας δε ό Τισσαφέρνης έφη, Ταῦτα έγω ἀπαγγελώ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' εκείνου · μέχρι δ' αν εγω ήκω αι σπονδαι μενόντων · αγοράν δε ήμεις παρέξομεν. 25. και είς μεν την ύστεραίαν ούχ ήκεν ωσθ' οι Ελληνες εφρόντιζον τη δε τρίτη ήκων έλεγεν ότι διαπεπραγμένος ήκοι παρά βασιλέως δοθήναι αυτώ σώζειν τους Ελληνας, καίπερ πάνυ πολλών αντιλεγόντων ώς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' έαυτὸν στρατευσαμένους. 26. τέλος δε είπε, Καὶ νῦν έξεστιν ύμιν πιστά λαβείν παρ' ήμων ή μην φιλίαν παρέξειν ύμιν την χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ελλάδα ἀγορὰν παρέγοντας · όπου δ' αν μη η πρίασθαι, λαμβάνειν ύμας έκ της χώρας εάσομεν τὰ επιτήδεια. 27. ύμας δ' αὐ ήμιν δεήσει ομόσαι η μην πορεύσεσθαι ως δια φιλίας ασινώς σίτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας όπόταν μὴ άγορὰν παρέχωμεν · ἡν δὲ παρέχωμεν άγοραν, ώνουμένους έξειν τα έπιτήδεια. 28. ταῦτα έδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς έδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικός άδελφος τοις των Ελλήνων στρατηγοίς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. 29. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε, Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα. έπειδαν δε διαπράξωμαι α δέομαι, ήξω συσκευασάμενος ώς ἀπάξων ύμας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιων ἐπὶ τὴν ξμαυτοῦ ἀρχήν.

IV. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οι τε Ελληνες καὶ ὁ ᾿Αριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἡ εἰκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται προς ᾿Αριαῖον καὶ οι ἀδελφοὶ καὶ οι ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνω Περσῶν τινες, παρεθάρρυνον τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρω ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων.
3. τούτων δὲ γιγνομένων ἔνδηλοι ἦσαν οι περὶ ᾿Αριαῖον ἡτ

τον προσέχοντες τοις Ελλησι τον νουν . ώστε και δια τουτο τοίς μεν πολλοίς των Ελλήνων ουκ ήρεσκον, άλλα προσιόντες τῷ Κλεάρχω ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, 3. Τί μένομεν; ἡ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι αν περί παντός ποιήσαιτο, ίνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ελλησι φόβος η επί βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μεν ήμας ύπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα. έπην δε πάλιν άλισθη αὐτῷ ή στρατια, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ έπιθήσεται ήμίν. 4. ἴσως δέ που η ἀποσκάπτει τι η ἀποτειχίζει, ώς ἄπορος ή ή όδός. οὐ γάρ ποτε έκών γε βουλήσεται ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι ώς ήμεις τοσοίδε όντες ένικωμεν βασιλέα έπι ταις θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν. 5. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοις ταυτα λέγουσιν, Έγω ένθυμουμαι μέν και ταυτα πάντα· έννοῶ δ' ὅτι εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμω απιέναι και παρά τὰς σπονδάς ποιείν. ἔπειτα πρώτον μέν αγοράν ούδεις παρέξει ήμιν ούδε όθεν επισιτιούμεθα · αθθις δε ο ήγησομενος οὐδεὶς ἔσται καὶ ἄμα ταῦτα ποιούντων ήμων εὐθὺς 'Αριαίος ἀφεστήξει : ώστε φίλος ήμιν οὐδεὶς λελεί ψεται, άλλα και οι πρόσθεν όντες πολέμιοι ήμιν έσονται. 6. ποταμός δ' εί μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμίν έστι διαβατέος ουκ οίδα του δ' ουν Ευφράτην ισμεν ότι αδύνατον διαβήναι κωλυόντων πολεμίων. ου μεν δη αν μάγεσθαι γε δέη ίππεις είσιν ήμιν σύμμαχοι, των δε πολεμίων ίππεις είσιν οι πλείστοι καὶ πλείστου ἄξιοι. ὥστε νικῶντες μὲν τίνα αν αποκτείναιμεν: ήττωμένων δε ουδένα οδόν τε σωθηναι. 7. έγω μεν ούν βασιλέα, ώ ούτω πολλά έστι τὰ σύμμαχα, είπερ προθυμείται ήμας απολέσαι, ούκ οίδα ο τι δεί αυτον ομόσαι και δεξιαν δούναι και θεούς επιορκήσαι καὶ τὰ έαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Ελλησί τε καὶ βαρβάροις. τοιαθτα πολλὰ έλεγεν.

8. Έν δε τούτω ήκε Τισσαφέρνης έχων την έαυτου δύναμιν ώς είς οἶκον ἀπιων καὶ Ὀρόντας τὴν έαυτοῦ δύναμιν. ηγε δε και την θυγατέρα την βασιλέως επι γάμω. 9. εντεύθεν δε ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου και αγοράν παρέχουτος επορεύουτο επορεύετο δε και Αριαίος το Κύρου βαρβαρικον έγων στράτευμα άμα Τισσαφέρνει καὶ 'Ορόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο συν έκείνοις. 10. οι δε Ελληνες ύφορωντες τούτους αυτοί έφ' έαυτων έγωρουν ήγεμόνας έχουτες. έστρατοπεδεύοντο δε εκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην και μείον· έφυλάττοντο δε άμφότεροι ώσπερ πολεμίους άλλήλους, καὶ εύθυς τοῦτο ὑποψίαν παρείχεν. 11. ένίστε δε καὶ ξυλιζόμενοι έκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγας ένέτεινον άλλήλοις · ώστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρείχε. 12. διελθόντες δὲ τρείς σταθμούς άφίκοντο προς το Μηδίας καλούμενον τείχος, καὶ παρήλθον εἶσω αὐτοῦ. ἢν δὲ ώκοδομημένον πλίνθοις όπταις εν ἀσφάλτω κειμέναις, εὖρος εἴκοσι ποδών, τψος δε εκατόν μηκος δ' ελέγετο είναι είκοσι παρασαγγών. απέγει δε Βαβυλώνος ου πολύ. 13. έντευθεν δ' επορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας οκτώ καὶ διέβησαν διώρυχας δύο, την μεν έπι γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά · αδται δ' ήσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ · κατετέτμηντο δε έξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μεν πρῶται μεγάλαι, έπειτα δ' έλάττους τέλος δε και μικροί ογετοί, ωσπερ εν τη Ελλάδι επί τὰς μελίνας καὶ ἀφικνοῦνται επί τον Τίγρητα ποταμόν προς ώ πόλις ήν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος ή ονομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. 14. οἱ μεν οὖν "Ελληνες παρ' αὐτὴν έσκήνησαν έγγυς παραδείσου μεγάλου καλ καλου και δασέος παντοίων δένδρων οί δε βάρβαροι διαβεβηκότες τον Τίγρητα, οὐ μέντοι καταφανείς ησαν. 15. μετὰ δὲ τὸ δείπνον

έτυχου έν περιπάτφ δυτες πρό των δπλων Πρόξενος καὶ Εενοφων καὶ προσελθων ἄνθρωπός τις ήρωτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ουκ έζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Αριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. έπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς, εἶπεν ό ἄνθρωπος τάδε. "Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοί όντες Κύρφ καὶ ύμιν εὖνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν επιθώνται της νυκτός οι βάρβαροι έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσω. 17. καὶ παρά την γέφυραν του Τίγρητος ποταμού πέμψαι κελεύουσι φυλακην, ώς διανοείται αυτην λύσαι Τισσαφέρνης της νυκτός, έὰν δύνηται, ώς μὴ διαβητε άλλ' έν μέσφ άποληφθητε τοῦ ποταμού καὶ τῆς διώρυγος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. Κλέαρχος ακούσας έταραχθη σφόδρα καὶ έφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις των παρόντων έννοήσας εἶπεν ώς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε επιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δηλον γάρ ότι επιτιθεμένους ή νικαν δεήσει ή ήττασθαι. εαν μεν οδν νικωσι, τί δει αὐτοὺς λύειν την γέφυραν; οὐδε γαρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν ἂν ὅποι φυγόντες ἡμεῖς σωθώμεν. 20. έαν δε ήμεις νικώμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν έκείνοι όποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθήσαι πολλών όντων πέραν ούδεις αὐτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή εν μέσφ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ό δὲ εἶπεν ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ἄνθρωπον ὑποπέμψειαν, ὀκνοῦντες μὴ οἱ Ελληνες διελόντες την γεφυραν μείνειαν έν τη νήσφ ερύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα τα δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ άγαθης ούσης

καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων · εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εἶ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. 23. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο · ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν · καὶ οὕτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. 24. ἐπειδὴ δ' ἔως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἐπτὰ ὡς οἶόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως · ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους 'Ελλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἦν · διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν · ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ἔχετο ἀπελαύνων.

25. 'Απὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν επί τον Φύσκον ποταμον, το εθρος πλέθρου επην δε γέφυρα. καὶ ενταῦθα ώκεῖτο πόλις μεγάλη ή όνομα Ππις προς ην απήντησε τοις Ελλησιν ό Κύρου καὶ 'Αρταξέρξου νόθος ἀδελφὸς ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβατάνων στρατιάν πολλήν άγων ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ επιστήσας τὸ έαυτοῦ στράτευμα παρεργομένους τοὺς Ελληνας έθεώρει. 26. ὁ δὲ Κλέαρχος ήγειτο μὲν εἰς δύο, έπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. ὅσον δὲ χρόνον τὸ ἡγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, τοσοῦτον ην ανάγκη χρόνον δι' όλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν ώστε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς "Ελλησι δόξαι πάμπολυ είναι, καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπληχθαι θεωρούντα. 37. έντεύθεν δὲ ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μηδίας σταθμούς έρήμους εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσάτιδος κώμας της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρω έπεγγελών, διαρπάσαι τοις Ελλησιν έπέτρεψε πλην ανδραπόδων. ένην δε σίτος πολύς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα γρήματα. 28. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν

σταθμούς ερήμους τέτταρας παρασάγγας είκοσι τον Τίγρητα ποταμον εν άριστερά έχοντες. εν δε τώ πρώτω σταθμώ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ώκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων ὄνομα Καιναὶ, εξ ης οἱ βάρβαροι διηγον επὶ σχεδίαις διφθερίναις ἄρτους, τυροὺς, οἶνον.

V. Μετά ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρείς · ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερά δὲ οὐδεμία έφαίνετο έπιβουλή. 2. έδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἶ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρὶν έξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ότι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ήκειν. 3. ἐπειδη δὲ συνηλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγὼ, ὦ Τισσαφέρνη, οίδα μεν ήμιν δρκους γεγενημένους και δεξιας δεδομένας μη άδικήσειν άλλήλους φυλαττόμενον δε σέ τε όρω ώς πολεμίους ήμας και ήμεις όρωντες ταθτα άντιφυλαττόμεθα. 4. έπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὕτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν έγώ τε σαφώς οίδα ότι ήμείς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδὲν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι έλθειν, όπως εί δυναίμεθα εξέλοιμεν άλλήλων την άπιστίαν. 5. καὶ γὰρ οίδα ἀνθρώπους ἤδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολής τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθείν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὖτε μέλλοντας οὖτ' αὖ βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. 6. τὰς οὖν τοιαύτας άγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι ήκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ώς σὺ ήμιν οὐκ ὀρθώς απιστείς. 7. πρώτον μεν γαρ και μέγιστον οί θεών ήμας όρκοι κωλύουσι πολεμίους είναι άλλήλοις · όστις δε τούτων σύνοιδεν αύτῷ παρημεληκὼς, τοῦτον ἐγὼ οὖποτ' ἀν εὐδαιμονίσαιμι. τον γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὖτ' ἀπὸ ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι οὖτ' εἰς ποίον αν σκότος

αποδραίη οὖθ' ὅπως αν εἰς έχυρον χωρίον αποσταίη. πάντη γαρ πάντα τοις θεοις υποχα και πανταχή πάντων ίσον οί θεοὶ κρατούσι. 8. περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων ούτω γιγνώσκω, παρ' ους ήμεις την φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· των δ' ἀνθρωπίνων σε έγω έν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον είναι ήμιν άγαθόν. 9. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν όδος εύπορος, πας δε ποταμός διαβατός, των τε επιτηδείων ουκ απορία· άνευ δε σου πασα μεν δια σκότους ή όδός. ούδεν γὰρ αὐτης ἐπιστάμεθα πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πας δὲ όχλος φοβερὸς, φοβερώτατον δ' έρημία · μεστή γαρ πολλής απορίας έστίν. 10. εί δε δή και μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν η τον ευεργέτην κατακτείναντες προς βασιλέα τον μέγιστον έφεδρον αγωνιζοίμεθα; δσων δε δή καὶ οίων αν έλπίδων έμαυτον στερήσαιμι, εί σέ τι κακον έπιχειρήσαιμι ποιείν, ταύτα λέξω. 11. έγω γαρ Κύρου έπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων των τότε ικανώτατον είναι εὖ ποιείν ὃν βούλοιτο · σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν έχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα, την δε βασιλέως δύναμιν, η Κυρος πολεμία έχρητο, σοί ταύτην σύμμαχον οὖσαν. 12. τούτων δὲ τοιούτων οντων τίς οθτω μαίνεται δστις οὐ βούλεταί σοι φίλος εἶναι; άλλὰ μην έρω γαρ και ταυτα έξ ων έχω έλπίδας και σε βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι. 13. οίδα μεν γαρ ύμιν Μυσούς λυπηρούς όντας, οθς νομίζω αν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν : οίδα δε και Πισίδας · ακούω δε και άλλα έθνη πολλά τοιαθτα είναι, α οίμαι αν παθσαι ένοχλοθντα ἀεὶ τῆ ὑμετέρα εὐδαιμονία. Αἰγυπτίους δὲ, οἶς μάλιστα ύμας νῦν γιγνώσκω τεθυμωμένους, ούχ ὁρῶ ποία δυνάμει συμμάγω γρησάμενοι μαλλον αν κολάσαισθε της νυν σύν έμοι ούσης. 14. άλλα μην έν γε τοις πέριξ οικούσι συ εί μεν βούλοιό τω φίλος είναι, ως μέγιστος αν είης, εί δέ τίς σε λυποίη, ώς δεσπότης αν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμας ύπηρέτας, οἴ σοι οὐκ αν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ἡν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ αν ἔχοιμεν δικαίως.

15. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένω οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν ὥστε καὶ ἥδιστ' αν ἀκούσαιμι τοὔνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε πεῖσαι λέγων ώς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

16. 'Αλλ' ήδομαι μεν, & Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εί τι έμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἄμα ἄν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ώς δ' αν μάθης ότι οὐδ' αν ύμεις δικαίως οὖτε βασιλεί οὖτ' έμοὶ άπιστοίητε, αντάκουσον. 17. εί γαρ ύμας έβουλόμεθα άπολέσαι, πότερά σοι δοκουμεν ίππέων πλήθους απορείν ή πεζων η όπλίσεως έν η ύμας μεν βλάπτειν ίκανοι είημεν αν, αντιπάσχειν δε οὐδεὶς κίνδυνος; 18. αλλα χωρίων επιτηδείων ύμιν επιτίθεσθαι απορείν αν σοι δοκούμεν; ού τοσαύτα μεν πεδία α ύμεις φίλια όντα συν πολλώ πόνω διαπορεύεσθε, τοσαθτα δε δρη υμίν ορατε όντα πορευτέα, α ήμιν έξεστι προκαταλαβούσιν ἄπορα ύμιν παρέχειν, τοσούτοι δ' είσὶ ποταμολ έφ' ων έξεστιν ήμιν ταμιεύεσθαι, όπόσοις αν ύμων βουλώμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν οθς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εὶ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. 19. εὶ δ' έν πᾶσι τούτοις ήττώμεθα, άλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν· δυ ἡμεῖς δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμον ύμιν αντιτάξαι, ώ ύμεις οὐδ' εἰ πάνυ αγαθοὶ εἴητε μάχεσθαι αν δύναισθε. 20. πως αν ουν έχοντες τοσούτους πόρους προς το ύμιν πολεμείν, και τούτων μηδένα ήμιν έπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον αν τον τρόπον ἐξελοίμεθα δς μόνος μεν προς θεών ἀσεβης, μόνος δε προς ἀνθρώπων αἰσχρός; 21. παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων

καὶ ἐν ἀνάγκη ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἴτινες ἐθέλουσι δι ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὧ Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε ἡλίθιοἱ ἐσμεν. 22. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ελλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ῷ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτφ ἐμὲ καταβῆναι δι εὐεργεσίας ἰσχυρόν. 23. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆ κεφαλῆ τιάραν βασιλεῖ μόνφ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῆ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.

24. Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχω ἀληθη λέγειν καὶ είπεν, Οὐκοῦν, ἔφη, οἴτινες τοιούτων ἡμιν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρώνται διαβάλλοντες ποιήσαι πολεμίους ήμας άξιοί είσι τὰ ἔσχατα παθεῖν; 25. Καὶ ἐγὰ μέν γε, ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, εί βούλεσθέ μοι οί τε στρατηγοί και οί λοχαγοὶ ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας ὡς σὺ έμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῆ σὺν έμοὶ στρατιά. 26. Ἐγὼ δὲ, ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν έγω περί σοῦ ἀκούω. 27. ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μέν μένειν τε αὐτον ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον εποιήσατο. τη δε ύστεραία ο Κλέαρχος έλθων έπὶ τὸ στρατόπεδον δηλός τ' ην πάνυ φιλικώς οἰόμενος διακείσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ α έλεγεν έκεινος ἀπήγγελλεν, έφη τε χρηναι ίέναι παρά Τισσαφέρνην οθς έκέλευσε, καὶ οὶ αν ἐλεγχθωσι διαβάλλοντες των Ελλήνων, ως προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ελλησιν ὄντας τιμωρηθηναι. 28. ύπώπτευε δε είναι τον διαβάλλοντα Μένωνα, είδως αύτον καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' 'Αριαίου καὶ στασιάζοντα αυτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἄπαν προς έαυτον λαβων φίλος η Τισσαφέρνει. 29. έβούλετο δε

καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἐαυτὸν ἔχειν την γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἶκοσι δὲ λοχαγούς συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

31. Έπει δε ήσαν έπι ταις θύραις ταις Τισσαφέρνους, οί μεν στρατηγοί παρεκλήθησαν είσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, 'Αγίας 'Αρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης 'Αγαιός · οί δε λογαγοί επί ταις θύραις έμενον. 32. ού πολλώ δε ύστερον από τοῦ αὐτοῦ σημείου οι τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινες ίππεων δια του πεδίου ελαύνοντες ώτινι έντυγγάνοιεν "Ελληνι ή δούλω ή έλευθέρω πάντας έκτεινον. 33. οί δε Ελληνες την τε ίππασίαν αυτών εθαύμαζον έκ τοῦ στρατοπέδου όρωντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος 'Αρκας ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα καὶ τὰ έντερα έν ταις χερσιν έχων, και είπε πάντα τα γεγενημένα. 34. έκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον έπὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ήξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. 35. οι δὲ πάντες μὲν οὐκ ἢλθον, 'Αριαίος δὲ καὶ ᾿Αρτάοζος καὶ Μιθριδάτης, οὶ ἦσαν Κύρφ πιστότατοι· ό δὲ τῶν Ελλήνων έρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφον σύν αύτοις όραν και γιγνώσκειν συνηκολούθουν δε και άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. οδτοι έπεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν έκέλευον εί τις είη των Ελλήνων η στρατηγος η λοχαγος, ίνα απαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί μεν Κλεάνωρ 'Ορχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Εενοφῶν 'Αθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ

περί Προξένου · Χειρίσοφος δ' ετύγχανεν απων έν κώμη τινί συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επήκοον, εἶπεν 'Αριαίος τάδε. Κλέαργος μεν, δ ἄνδρες Ελληνες, ἐπεὶ έπιορκών τε έφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δε και Μένων, ότι κατήγγειλαν αύτου την έπιβουλήν, έν μεγάλη τιμή είσιν. ύμας δε βασιλεύς τα δπλα απαιτεί ε έαυτου γαρ είναι φησιν, επείπερ Κύρου ήσαν του έκείνου δούλου. 39. προς ταῦτα ἀπεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος 🗘 κάκιστε ἀνθρώπων 'Αριαίε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἢτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσγύνεσθε οὖτε θεοὺς οὖτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ομόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτους φίλους και έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας αύτους οίς ωμνυτε απολωλέκατε και τους άλλους ήμας προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε; 40. ὁ δὲ Αριαίος είπε, Κλέαρχος γαρ πρόσθεν επιβουλεύων φανερός έγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ 'Ορόντα, καὶ πᾶσιν ήμιν τοις σὺν τούτοις. 41. έπὶ τούτοις Εενοφων τάδε είπε. Κλέαρχος μεν τοίνυν εί παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔγει. δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας · Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο δήλον γὰρ ὅτι φίλοι γε οντες αμφοτέροις πειράσονται καὶ ύμιν καὶ ἡμιν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι. 42. προς ταῦτα οι βάρβαροι πολυν χρόνον διαλεχθέντες άλλήλοις απήλθον οὐδεν αποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. 2. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ᾿Αθηναίους παρέμενεν, ἐπεὶ

Price all Prices all The Physical dies it. ALGE THE TOP OF THE PARTY OF TH The state of the s To the state of th The state of the s The state of the s The second secon The second secon Bernard State of the State of t The same of the sa The second of th The second of th The state of the s The state of the s The strain of th The street of th The second of th The state of the s The state of the s The state of the s The state of the s The state of the s The Theorem of the A THE THE THE SERVICE The state of the s May my stable

έσθ' ὅτε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλα και λέγειν αυτον έφασαν ως δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άργοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακας φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι πρὸς τοὺς πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ήροθντο οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὸ στυγνου τότε φαιδρου αυτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ουκέτι γαλεπον έφαίνετο 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη πρὸς ἄλλον ἀρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτὸν ἀπέλειπον το γὰρ ἐπίγαρι οὐκ είγεν, άλλ' ἀεὶ γαλεπὸς ἡν καὶ ώμός · ώστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εὐνοία επομένους οὐδέποτε είχεν οίτινες δε ή ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο του δείσθαι η άλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. ἐπεὶ δὲ ἦρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἦδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτους ευτάκτους εποίει. 15. τοιοῦτος μεν δη ἄρχων ην . ἄρχεσθαι δε ύπο ἄλλων οὐ μάλα έθέλειν έλέγετο. ην δε ότε έτελεύτα άμφι τὰ πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὢν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ.
17. ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττασθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦ-

το είχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἃν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῷ καὶ καλῷ ἔςτο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κάγαθῶν δυνατὸς ἢν οὐ μέντοι οὖτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὖτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἤσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἢν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῷ. 20. ἔςτο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἤσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῷ ὅντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἢν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

21. Μένων δε ό Θετταλὸς δήλος ην επιθυμών μεν πλουτείν ἰσχυρώς, ἐπιθυμών δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, έπιθυμων δε τιμασθαι, ΐνα πλείω κερδαίνοι • φίλος τε έβούλετο είναι τοις μέγιστον δυναμένοις, ίνα άδικων μη διδοίη δίκην. 22. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ώςτο όδον είναι δια τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ έξαπαταν· τὸ δ' άπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίω είναι. 23. στέργων δε φανερος μεν ην οὐδένα, ὅτω δε φαίη φίλος είναι, τούτω ένδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. καὶ πολεμίου μεν οὐδενος κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ώς καταγελών αξὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῖς μεν τών πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε χαλεπον γὰρ ῷετο είναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ῷετο εἰδέναι ράστον δυ αφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ δσους μεν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ώπλισμένους ἐφοβείτο, τοίς δ' όσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρησθαι. 26. ὥσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβεία καὶ ἀληθεία καὶ δικαιότητι, οὕτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους

διαγελάν τον δε μή πανούργον των απαιδεύτων αεί ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οἰς μεν επεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. 27. τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς ἐμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου έπιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο καὶ έθέλοι αν άδικείν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. 28. καὶ τὰ μὲν δὴ άφανη έξεστι περὶ αὐτοῦ ψεύδεσθαι, α δε πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μὲν ἔτι ώραῖος ὢν στρατηγείν διεπράξατο τῶν ξένων, 'Αριαίω δὲ βαρβάρω ὄντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικά είγε Θαρύπαν άγενειος ὢν γενειώντα. 29. άποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σύν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ώσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς, δοπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλὰ ζων αίκισθείς ένιαυτον ώς πονηρος λέγεται της τελευτης τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμω κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

II. 3. Ἐν δὲ ταις ᾿Αθήναις, τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων · ὥστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τἢ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἢ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις έν αὐτῆ, καὶ Μιτυλήνην εἰς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία έπεμψε δέκα τριήρεις έχοντα Έτεόνικον, δς τὰ έκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εὐθὺς δὲ καὶ ή ἄλλη Έλλὰς ἀφειστήκει 'Αθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. ούτοι δέ, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείχον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί συν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ἡθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῶ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, ἀπέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν · ώς δ' αὖτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοις ἄλλοις ὅσοι τῆς αύτων ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο πρὸς τὸν Πειραιά ναυσί πεντήκουτα καὶ έκατου, καὶ τὰ πλοία είργε τοῦ είσπλου.
- 10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὖτε νεῶν οὖτε συμμά-

χων αυτοις οντων, ουτε σίτου ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ου τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπολίτας, οὐδ ἐπὶ μιὰ αἰτία έτέρα ἡ ὅτι ἐκείνοις συνεμάγουν. ταῦτα τους ατίμους επιτίμους ποιήσαντες, εκαρτέρουν καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμώ πολλών, οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγής. Ἐπεὶ δὲ παντελώς ήδη ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρὰ Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχουτες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις Ευνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι · ού γάρ είναι κύριος αὐτός. έπεὶ δ' ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς 'Αθηναίοις, έπεμψαν αυτούς ές Λακεδαίμονα. 13. οί δ', έπεὶ ησαν έν Σελλασία, πλησίον της Λακωνικής, καὶ ἐπύθοντο αὐτῶν οἱ Εφοροι ἃ έλεγον, ὄντα οἶά περ καὶ πρὸς Αγιν, αὐτόθεν αύτους εκέλευον απιέναι, καὶ, εἶ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις επεί ήκου οίκαδε, καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν · ζουτο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, ξως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειχών της καθαιρέσεως οὐδείς έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γάρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστου είναι εφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχων έπὶ δέκα σταδίους καθελείν έκάτερον) έγενετο δε ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δὲ ὅντων, Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησία, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ήξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ

πλείω, επιτηρών όπότε 'Αθηναίοι εμελλον, διὰ τὸ επιλε λοιπέναι τον σίτον άπαντα, ότι τις λέγοι όμολογήσειν. 17. έπεὶ δὲ ἡκε τῷ τετάρτω μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ότι αυτον Λύσανδρος τέως μεν κατέχοι, είτα κελεύοι ές Λακεδαίμονα ιέναι · οὐ γὰρ είναι κύριος ὧν έρωτῷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτής ές Λακεδαίμονα αυτοκράτωρ δέκατος αυτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Έφοροις επεμψεν αγγελούντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναίον όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει εκείνους κυρίους είναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ άλλοι πρέσβεις, επεὶ ήσαν εν Σελλασία, ερωτώμενοι επὶ τίνι λόγω ήκοιεν, είπον ότι αυτοκράτορες περί είρήνης. μετά ταῦτα οι "Εφοροι καλείν εκέλευον. επεὶ δ' ήκον, εκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ελλήνων, μὴ σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρεῖν. 20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Έλληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Έλλάδι. άλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ῷ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι αν ἡγῶνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σύν αυτώ πρέσβεις επανεφέροντο ταυτα ές τὰς 'Αθήνας. είσιόντας δ' αὐτοὺς όχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλήθος των ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. 22. Τἢ δὲ ὑστεραία απήγηελλον οι πρέσβεις έφ' οις οι Λακεδαιμόνιοι ποιοιντο την ειρήνην · προηγόρει δε αυτών Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις και τα τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δε τινων αὐτῷ, πολλῷ δε πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δε ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἱ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῆ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τῶ δ' ἐπιόντι ἔτει ἐν ῷ ἡν 'Ολυμπιὰς, ἡ τὸ στάδιον ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου εν Σπάρτη εφορεύουτος, Πυθοδώρου δ' έν 'Αθήναις άρχοντος, ον 'Αθηναίοι, ότι εν ολιγαρχία ήρεθη, ούκ ονομάζουσιν, άλλ' άναρχίαν τον ενιαυτον καλούσιν εγένετο δε αύτη ή ολιγαρχία ώδε -2. έδοξε τῶ δήμω τριάκοντα ἄνδρας ελέσθαι, ολ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οθς πολιτεύσουσι καὶ ήρεθησαν οδτοι, Πολυάργης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Ευκλείδης, Ίέρων, Μυησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, 'Ερατοσθένης, Χαρικλής, 'Ονομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, 'Ερασίστρατος, Φείδων, Δρακοντίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος πρὸς Σάμον . Αγις δ' ἐκ τῆς Δεκελείας ἀπαγαγὼν τὸ πεζον στράτευμα, διέλυσε κατα πόλεις έκάστους. . . .
- 11. Οι δε τριάκοντα ήρεθησαν μεν επει τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αίρεθέντες δε εφ ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μεν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δε καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς εδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μεν, οῦς πάντες ἤδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβίνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἵ τε

καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἐαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἶκοσι δὲ λοχαγούς συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

31. Έπεὶ δὲ ησαν έπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους. οί μεν στρατηγοί παρεκλήθησαν είσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, 'Αγίας 'Αρκάς, Κλέαργος Λάκων, Σωκράτης 'Αγαιός · οί δε λογαγοί επί ταις θύραις έμενον. 32. ού πολλώ δε ύστερον από του αυτού σημείου οι τ' ένδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινες ίππεων δια του πεδίου ελαύνοντες φτινι εντυγχάνοιεν "Ελληνι η δούλω η έλευθέρω πάντας έκτεινον. 33. οί δὲ Ελληνες τήν τε ίππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου όρωντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος 'Αρκας ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα και τα έντερα έν ταις χερσιν έχων, και είπε πάντα τα γεγενημένα. 34. έκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον επὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ήξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. 35. οι δε πάντες μεν ουκ ηλθον, 'Αριαίος δε καὶ ᾿Αρτάοζος καὶ Μιθριδάτης, οὶ ἦσαν Κύρφ πιστότατοι· ό δὲ τῶν Ελλήνων έρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους άδελφον σύν αύτοις όραν και γιγνώσκειν συνηκολούθουν δε καί άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. οδτοι έπεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν έκέλευον εί τις είη των Ελλήνων ή στρατηγος ή λοχαγος, ίνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετὰ ταῦτα έξηλθον φυλαττόμενοι τῶν Ελλήνων στρατηγοί μεν Κλεάνωρ 'Ορχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Εενοφῶν 'Αθηναίος, ὅπως μάθοι τὰ

περὶ Προξένου · Χειρίσοφος δ' ἐτύγχανεν ἀπων ἐν κώμη τινὶ συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επήκοον, εἶπεν 'Αριαίος τάδε. Κλέαρχος μεν, & ἄνδρες Ελληνες, ἐπεὶ έπιορκών τε έφάνη και τας σπονδάς λύων, έχει την δίκην και τέθνηκε, Πρόξενος δε και Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν έπιβουλην, έν μεγάλη τιμη είσιν. ύμας δε βασιλεύς τὰ ὅπλα απαιτεί ε έαυτοῦ γὰρ είναι φησιν, ἐπείπερ Κύρου ήσαν τοῦ έκείνου δούλου. 39. προς ταθτα απεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος 🕻 κάκιστε ἀνθρώπων Αριαίε και οι άλλοι όσοι ήτε Κύρου φίλοι, ούκ αισχύνεσθε οὖτε θεοὺς οὖτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὀμόσαντες ἡμιν τοὺς αὐτους φίλους και έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας αυτους οις ώμνυτε απολωλέκατε και τους άλλους ήμας προδεδωκότες συν τοίς πολεμίοις έφ' ήμας έρχεσθε; 40. ὁ δὲ Αριαίος είπε, Κλέαρχος γαρ πρόσθεν έπιβουλεύων φανερος έγενετο Τισσαφέρνει τε καὶ 'Ορόντα, καὶ πᾶσιν ἡμίν τοις σὺν τούτοις. 41. ἐπὶ τούτοις Εενοφῶν τάδε εἶπε. Κλέαρχος μὲν τοίνυν εί παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει. δίκαιον γαρ απόλλυσθαι τους επιορκούντας. Πρόξενος δε καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μεν εὐεργέται, ἡμέτεροι δε στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο δηλον γὰρ ὅτι φίλοι γε οντες αμφοτέροις πειράσονται καὶ ύμιν καὶ ήμιν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι. 42. προς ταῦτα οί βάρβαροι πολύν χρόνον διαλεχθέντες άλλήλοις απήλθον οὐδεν αποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὖτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. 2. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν τοῦς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ᾿Αθηναίους παρέμενεν, ἐπεὶ

δὲ εἰρήνη ἐγένετο, πείσας τὴν αύτοῦ πόλιν ώς οἱ Θρậκες ἀδικοῦσι τοὺς Ελληνας καὶ διαπραξάμενος ώς εδύνατο παρὰ τῶν έφορων έξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου και Περίνθου Θραξίν. 3. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ήδη έξω όντος αυτού αποστρέφειν αυτον επειρώντο έξ Ίσθμού, ένταθθα οὐκέτι πείθεται, άλλ' ώχετο πλέων εἰς Ἑλλήσπον-4. ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν τῆ Σπάρτη τελών ώς απειθών. ήδη δε φυγάς ών έρχεται πρός Κύρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δὲ αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν έτράπετο, άλλ' άπο τούτων των χρημάτων συλλέξας στράτευμα ἐπολέμει τοῖς Θραξί, καὶ μάγη τε ἐνίκησε καὶ απο τούτου δη έφερε και ήγε τούτους και πολεμών διεγένετο μέχρι Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δε απηλθεν ώς συν εκείνω αι πολεμήσων. 6. ταυτα ουν φιλοπολέμου μοι δοκει ανδρος έργα είναι, όστις έξου μεν ειρήνην έχειν άνευ αἰσχύνης καὶ βλάβης αἱρεῖται πολεμεῖν, έξον δὲ ραθυμεῖν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν άκινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταῦτα ποιείν · ἐκείνος δὲ ώσπερ είς παιδικά ή είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ήν το πολεμικός δε αὐ ταύτη εδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ήν καὶ ήμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ώς οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ως δυνατον ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκείνος είχεν. ίκανὸς μεν γὰρ ώς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατιά αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταθτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροθσιν ώς πειστέον είη Κλεάρχφ. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι καὶ γὰρ ὁρᾶν στυγνὸς ἢν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρῶς, καὶ ὀργή ἐνίοτε, ὡς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος οὐδὲν ἡγείτο ὄφελος είναι, 10. άλλὰ καὶ λέγειν αὐτον έφασαν ώς δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άργοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακας φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι πρὸς τοὺς πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ήροῦντο οἱ στρατιῶται καὶ γὰρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αυτού έν τοίς προσώποις έφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ουκέτι χαλεπον έφαίνετο 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη πρὸς ἄλλον άρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτον ἀπέλειπον · τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ είχεν, άλλ' άεὶ χαλεπὸς ην καὶ ώμός · ώστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εύνοία έπομένους οὐδέποτε είχεν οίτινες δε ή ύπὸ πόλεως τεταγμένοι η ύπὸ τοῦ δείσθαι η ἄλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. έπεὶ δὲ ἤρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτούς ευτάκτους εποίει. τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἄρχεσθαι δὲ ὑπὸ ἄλλων οὐ μάλα έθέλειν έλέγετο. ην δε ότε έτελεύτα άμφὶ τὰ πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ό Βοιώτιος εὐθὺς μεν μειράκιον ὢν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνφ.
17. ἐπεὶ δε συνεγένετο ἐκείνφ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττασθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρφ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά. 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὐ καὶ τοῦ-

το είχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἃν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῷ καὶ καλῷ ἔςτο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κὰγαθῶν δυνατὸς ἢν οὐ μέντοι οὖτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὖτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἤσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἢν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῷ. 20. ἔςτο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κὰγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἢσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῷ ὅντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἢν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

21. Μένων δε ό Θετταλός δήλος ήν επιθυμών μεν πλουτείν ἰσχυρώς, ἐπιθυμών δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, έπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι · φίλος τε έβούλετο είναι τοις μέγιστον δυναμένοις, ίνα άδικων μη διδοίη δίκην. 22. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ώςτο όδον είναι δια τοῦ ἐπιορκείν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ έξαπατᾶν το δ' άπλοῦν καὶ άληθες το αὐτο τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. 23. στέργων δε φανερος μεν ην ουδένα, ότω δε φαίη φίλος είναι, τούτω ενδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. και πολεμίου μεν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ὡς καταγελων αεὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῦς μεν των πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· χαλεπον γάρ ῷετο είναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ῷετο εἰδέναι ράστον δυ αφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ δσους μεν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ώπλισμένους ἐφοβείτο, τοίς δ' όσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ώς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρησθαι. 26. ὥσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβεία καὶ ἀληθεία καὶ δικαιότητι, ούτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους

διαγελάν τον δε μη πανούργον των απαιδεύτων αει ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οἰς μεν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώςτο δείν κτήσασθαι, 27. τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς ἐμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου επιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο καὶ εθέλοι αν άδικείν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. 28. καὶ τὰ μὲν δὴ άφανη έξεστι περὶ αὐτοῦ ψεύδεσθαι, ἃ δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μὲν ἔτι ώραῖος ὢν στρατηγείν διεπράξατο τῶν ξένων, 'Αριαίω δὲ βαρβάρω ὅντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικα είγε Θαρύπαν αγένειος ων γενειωντα. 29. αποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα συν Κύρω, ταυτά πεποιηκώς ουκ απέθανε, μετά δε τον των άλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ώσπερ Κλέαρχος και οι άλλοι στρατηγοι αποτμηθέντες τας κεφαλάς, ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, ἀλλὰ ζῶν αἰκισθείς ενιαυτον ώς πονηρος λέγεται της τελευτης τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμω κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 3. Έν δὲ ταις 'Αθήναις, τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων : ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὰ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ΄ ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις έν αυτή, και Μιτυλήνην είς δε τα έπι Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ έκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εὐθυς δε καί ή ἄλλη Ελλὰς ἀφειστήκει 'Αθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. ούτοι δε, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείχον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταθτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί συν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ἡθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, δσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν · ώς δ' αὐτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο πρός τον Πειραιά ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἴσπλου.
- 10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμά-

HELL. 2, 11.]

χων αυτοις όντων, ουτε σίτου ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ου τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά διά την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ούδ έπὶ μιậ αἰτία έτέρα ἡ ὅτι ἐκείνοις συνεμάγουν. ταθτα τους ατίμους επιτίμους ποιήσαντες, εκαρτέρουν καὶ ἀποθυησκόντων ἐν τῆ πόλει λιμῷ πολλῶν, οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγής. Ἐπεὶ δὲ παντελώς ήδη όσιτος επελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι ου γάρ είναι κύριος αυτός. έπεὶ δ ἀπήγηειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς 'Αθηναίοις, έπεμψαν αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα. 13. οί δ', ἐπεὶ ἢσαν ἐν Σελλασία, πλησίου της Λακωνικής, καὶ ἐπύθοντο αὐτῶν οί Εφοροι ἃ ἔλεγον, ὄντα οἶά περ καὶ πρὸς Αγιν, αὐτόθεν αύτους εκέλευον απιέναι, καὶ, εί τι δέονται ειρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις επεί ήκον οικαδε, και απήγγειλαν ταθτα ές την πόλιν, αθυμία ενέπεσε πασιν · ζουτο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, εως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐδεὶς έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γάρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι έφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχων επὶ δέκα σταδίους καθελείν έκάτερον ·) εγένετο δε ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε δυτων, Θηραμένης είπεν εν εκκλησία, ότι, εί βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρά Λύσανδρον, εἰδως ήξει Λακεδαιμονίους πότερον εξανδραποδίσασθαι την πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ των τειχων, ἡ πίστεως ἔνεκα. πεμφθεὶς δε διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μήνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε 'Αθηναίοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. 17. ἐπεὶ δὲ ἡκε τῷ τετάρτῷ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι · οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Έφόροις έπεμψεν άγγελουντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναίον όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει εκείνους κυρίους είναι ειρήνης και πολέμου. 19. Θηραμένης δε και οι άλλοι πρέσβεις, επεὶ ήσαν εν Σελλασία, ερωτώμενοι επὶ τίνι λόγφ ήκοιεν, είπον ότι αυτοκράτορες περί εἰρήνης. μετὰ ταῦτα οἱ "Εφοροι καλεῖν ἐκέλευον. ἐπεὶ δ ἡκον, ἐκκλησίαν εποίησαν, εν ή αντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ελλήνων, μὴ σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρείν. 20. Λακεδαιμόνιοι δε ούκ έφασαν πόλιν Ελληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Ελλάδι. άλλ' εποιούντο εἰρήνην, εφ' ώ τά τε μακρά τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τον αὐτον έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατά γῆν καὶ κατά θάλατταν, όποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δε και οί σύν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς 'Αθήνας. είσιόντας δ' αὐτοὺς όχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλήθος των απολλυμένων τω λιμώ. 22. Τή δε ύστεραία απήγγελλου οι πρέσβεις έφ' οις οι Λακεδαιμόνιοι ποιοιντο την ειρήνην προηγόρει δε αυτών Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολλῷ δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἱ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλŷ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τŷ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τῶ δ' ἐπιόντι ἔτει ἐν ῷ ἢν 'Ολυμπιὰς, ἢ τὸ στάδιον ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου εν Σπάρτη εφορεύοντος, Πυθοδώρου δ' έν 'Αθήναις ἄργοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότι εν ολιγαρχία ήρεθη, ούκ ονομάζουσιν, άλλ άναρχίαν τον ένιαυτον καλούσιν έγένετο δε αύτη ή ολιγαρχία ώδε -2. έδοξε τῷ δήμφ τριάκοντα ἄνδρας έλέσθαι, οἱ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οθς πολιτεύσουσι καὶ ήρέθησαν οὖτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ἱππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἱέρων, Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, 'Ονομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Έρασίστρατος, Φείδων, Δρακοντίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος πρὸς Σάμον . Αγις δ' ἐκ τῆς Δεκελείας ἀπαγαγὼν τὸ πεζον στράτευμα, διέλυσε κατα πόλεις έκάστους. . .
- 11. Οι δε τριάκοντα ήρεθησαν μεν επει τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αίρεθέντες δὲ ἐφ΄ ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ΄ οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μεν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἔπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἤδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλλαμβίνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οῖ τε

άλλοι, όσοι ξυνήδεσαν έαυτοις μη όντες τοιουτοι, οὐδεν ήχθοντο. 13. Έπει δε ήρξαντο βουλεύεσθαι όπως αν έξείη αὐτοις τῆ πόλει χρησθαι όπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μεν, πέμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπραξαι ἐλθειν, ἔως δη, τοὺς πονηροὺς ἐκποδων ποιησάμενοι, καταστήσαιντο την πολιτείαν θρέψειν δε αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δε πεισθεὶς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστην ξυνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθηναι.

14. Οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν ἔλαβον, τὸν μὲν Καλλίβιον έθεράπευον πάση θεραπεία, ως πάντα επαινοίη à πράττοιεν των δε φρουρών τούτου ξυμπέμποντος αυτοίς οθς έβούλουτο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε καὶ ολίγου αξίους, αλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ανέχεσθαι, αντιπράττειν δέ τι επιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν οὖν πρώτφ χρόνφ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πολλους αποκτείνειν, άτε και φυγών ύπο του δήμου, ο δε Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ουκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ ἀγαθούς μηδεν κακὸν εἰργάζετο · Ἐπεὶ καὶ εγώ, ἔφη, καὶ σὺ πολλά δὴ τοῦ ἀρέσκειν ένεκα τη πόλει καὶ εἰπομεν καὶ ἐπράξαμεν. 16. 'Ο δὲ (ἔτι γὰρ οἰκείως ἐχρῆτο τῷ Θηραμένει) ἀντέλεγεν, ότι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις, μη οὐκ ἐκποδων ποιείσθαι τοὺς ἱκανωτάτους διακωλύειν Εἰ δὲ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἶς, ἦττόν τι οἴει, ώσπερ τυραννίδος, ταύτης της άρχης χρηναι επιμελείσθαι, εὐήθης εί.

17. Ἐπεὶ δὲ, ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δηλοι ησαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εί μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, αδύνατον έσοιτο την ολιγαρχίαν διαμένειν. 18. έκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ήκιστα τον Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ὁ δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτώ είναι, τὸ πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτων κοινωνους ποιήσασθαι τρισχιλίους, ώσπερ του άριθμου τοῦτου έχουτά τινα ανάγκην καλούς καὶ αγαθούς είναι, καὶ οὖτ' ἔξω τούτων σπουδαίους, οὖτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἶόν τε εἴη γενέσθαι · "Επειτα δ', έφη, όρῶ ἔγωγε δύο ύμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε την άρχην και ήττονα των άρχομένων κατασκευαζομένους. 20. 'Ο μεν ταῦτ' έλεγεν. οί δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων εν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου άλλων άλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες έπὶ τὰ ὅπλα ἐν ῷ ἐκείνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τους φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αύτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλουτο καὶ ανακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ.

21. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ΄ αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ΄ ἀπεκρίνατο · ᾿Αλλ᾽ οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ᾽ ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἴων · ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

μηδεν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; 23. Οἱ δ', ἐμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδία πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις, οὶ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. 24. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

📆 ἄνδρες βουλευταὶ, εἰ μέν τις ὑμῶν νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, έννοησάτω ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχού ταύτα γίγνεται πλείστους δ' ανάγκη πολεμίους είναι τοις ές όλιγαρχίαν μεθιστάσι, διά τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν Ελληνίδων τὴν πόλιν είναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερία τὸν δημον τεθράφθαι. 25. ήμεις δε, γνόντες μεν τοις οίοις ημίν τε καὶ ύμιν χαλεπήν πολιτείαν είναι δημοκρατίαν, γνόντες δε δτι Λακεδαιμονίοις τοις περισώσασιν ήμας ο μεν δήμος ούποτ' αν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι ἀεὶ αν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῆ Λακεδαιμονίων γνώμη τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. 26. καὶ ἐκίν τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τη ολιγαρχία, όσον δυνάμεθα έκποδων ποιούμεθα πολύ δὲ μάλιστα ήμιν δοκεί δίκαιον είναι, εί τις ήμων αὐτων λυμαίνεται ταύτη τῆ καταστάσει, δίκην αὐτὸν διδόναι. 27. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτονὶ, οἶς δύναται, απολλύντα ήμας τε καὶ ύμας. ώς δὲ ταῦτα ἀληθη, ἡν κατανοήτε, εύρήσετε οὖτε ψέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουί τὰ παρόντα, οὖτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ έκποδων βουλώμεθα ποιήσασθαι των δημαγωγών. εί μεν τοίνυν έξ άρχης ταθτα έγίγνωσκε, πολέμιος μεν ήν, ου μέντοι πονηρός γ' αν δικαίως ένομίζετο : 28. νυν δέ, ---

αὐτὸς μεν ἄρξας της πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αύτος δε της του δήμου καταλύσεως, μάλιστα δε έξορμήσας ήμας τοις πρώτοις ύπαγομένοις είς ήμας δίκην έπιτιθέναι, - νῦν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῷ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, όπως αύτος μεν αθ έν τῷ ἀσφαλεί καταστή, ήμεις δε δίκην δώμεν των πεπραγμένων. 29. ώστε ου μόνον ώς έχθρώ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότη ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, διδόναι την δίκην, καίτοι τοσούτφ μεν δεινότερον προδοσία πολέμου, όσφ χαλεπώτερον φυλάξασθαι το άφανες τοῦ φανεροῦ τοσούτω δ έχθιον, ὅσω πολέμιοι μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὐθις, καὶ πιστοὶ γίγνονται · ον δ' αν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτω ούτε έσπείσατο πώποτε ούδεις, ούτ' επίστευσε τοῦ λοιποῦ. 30. Ίνα δὲ είδητε ότι οὐ καινὰ ταῦτα οὖτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστὶν, άναμνήσω ύμᾶς τὰ τούτφ πεπραγμένα. οὖτος γὰρ, ἐξ άρχης μεν τιμώμενος ύπο του δήμου κατά τον πατέρα Αγνωνα, προπετέστατος έγενετο την δημοκρατίαν μεταστήσαι είς τους τετρακοσίους, και επρώτευεν εν εκείνοις. έπεὶ δ' ήσθετο ἀντίπαλόν τι τῆ ολιγαρχία ξυνιστάμενον, πρώτος αὖ ήγεμὼν τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. 31. ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλείται. καὶ γὰρ ὁ κόθορνος άρμόττειν μεν τοις ποσίν αμφοτέροις δοκεί, αποβλέπει δ' έπ' άμφότερον. δεί δε, & Θηράμενες, άνδρα τον άξιον ζην ού προάγειν μεν δεινον είναι είς πράγματα τους ξυνόντας, ην δέ τι αντικόπτη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι · άλλ' ώσπερ εν νηὶ διαπονείσθαι, έως αν είς οδρον καταστώσιν εί δε μη, πώς αν αφίκοιντό ποτε ένθα δεί, εί, επειδάν τι αντικόψη, εὐθὺς ές τάναντία πλέοιεν; 32. Καὶ εἰσὶ μεν δήπου πάσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι · σὺ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολος είναι, πλείστοις μεν μεταίτιος εί εξ ολιγαρχίας ύπο του

δήμου απολωλέναι, πλείστοις δ' έκ δημοκρατίας ύπο των βελτιόνων. Ούτος δέ τοί έστιν, δς, ταχθείς ανελέσθαι ύπο των στρατηγών τους καταδύντας 'Αθηναίων έν τη περί Λέσβον ναυμαχία, αυτος ούκ άνελόμενος, δμως των στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, ἵνα αὐτὸς περισωθείη. 33. όστις γε μην φανερός έστι του μεν πλεονεκτείν αεί έπιμελούμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, είδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ώς μη καὶ ήμᾶς ταύτὸ δυνασθή ποιήσαι; ήμεις οὖν τοῦτον ὑπώγομεν καὶ ώς έπιβουλεύοντα, καὶ ώς προδιδόντα ήμας τε καὶ ύμας. 34. 'Ως δ' εἰκότα ποιοῦμεν, καὶ τάδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μεν γάρ δήπου δοκεί πολιτεία είναι ή Λακεδαιμονίων εί δ έν έκείνη επιχειρήσειε τις των Έφόρων, αντί τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι, ψέγειν τε την άρχην καὶ έναντιοῦσθαι τοις πραττομένοις, ούκ αν οίεσθε αυτον και υπ' αυτών τών Εφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας άξιωθήναι; καὶ ύμεις οὖν, ἐὰν σωφρονήτε, οὐ τούτου άλλ' ύμῶν αὐτῶν φείσεσθε ώς οὖτος, σωθεὶς μεν. πολλούς αν μέγα φρονείν ποιήσειε των έναντία γιγνωσκόντων ύμιν · ἀπολόμενος δὲ, πάντων καὶ τῶν ἐν τῆ πόλει καὶ των έξω ύποτέμοι αν τας έλπίδας.

35. 'Ο μεν ταῦτ' εἰπων ἐκαθέζετο · Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν · 'Αλλὰ πρῶτον μεν μνησθήσομαι, ὦ ἄνδρες, ὁ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν, προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν, οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῆ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἐαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαί-

νοντο · φάσκοντες γαρ οδόν τε είναι σώσαι τους άνδρας, προέμενοι αυτούς απολέσθαι, αποπλέοντες ώγοντο. 36. ου μέντοι θαυμάζω γε το Κριτίαν παρανενομηκέναι . ότε γαρ ταθτα ήν, οθ παρών ετύγχανεν, άλλ' έν Θετταλία μετά Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε, καλ τους πενέστας ωπλιζεν έπι τους δεσπότας. 37. ων μεν ουν ούτος έκει έπραττε, μηδεν ένθάδε γένοιτο τάδε γε μέντοι όμολογῶ ἐγὼ τούτφ, εἶ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῶν ἰσχυροὺς ποιεῖν, δί καιον είναι της μεγίστης αυτον τιμωρίας τυγχάνειν. δστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων ἐστὶν, οἶμαι αν ὑμας κάλλιστα κρίνειν, τά τε πεπραγμένα και α νυν πράττει έκαστος ήμων εί κατανοήσετε. 38. Ούκοῦν μέχρι μέν τοῦ ὑμᾶς τε καταστήναι ές την βουλείαν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθήναι, καὶ τους όμολογουμένως συκοφάντας υπάγεσθαι, πάντες ταυτά έγιγνώσκομεν επεί δέ γε ούτοι ήρξαντο ανδρας καλούς τε κάγαθους ξυλλαμβάνειν, έκ τούτου κάγω ήρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν. 39. ήδειν γάρ ότι, αποθνήσκουτος μεν Λέουτος του Σαλαμινίου, ανδρός και όντος καὶ δοκούντος ίκανοῦ είναι, ἀδικούντος δ' οὐδὲ εν, οί όμοιοι τούτφ φοβήσοιντο, φοβούμενοι δε έναντίοι τήδε τη πολιτεία έσοιντο. εγίγνωσκον δε ότι, ξυλλαμβανομένου Νικηράτου του Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πώποτε δημοτικον οὖτε αὐτοῦ οὖτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτφ δμοιοι δυσμενείς ύμιν γενήσοιντο. 40. άλλα μην, καὶ 'Αντιφωντος ύφ' ύμων ἀπολλυμένου, δς έν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρείχετο, ηπιστάμην ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τη πόλει γεγενημένοι πάντες υπόπτως υμίν έξοιεν. ἀντείπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβείν έφασαν χρήναι εύδηλον γαρ ήν ότι, τούτων απολομένων, και οι μετοικοι απαντες πολέμιοι τη πολιτείο

έσοιντο. 41. αντείπον δε καὶ ότε τὰ όπλα τοῦ πλήθους παρηρούντο, οὐ νομίζων χρήναι ἀσθενή τὴν πόλιν ποιείν οὐδὲ γαρ τους Λακεδαιμονίους έώρων τούτου ένεκα βουλομένους περισωσαι ήμας, ὅπως, ὀλίγοι γενόμενοι, μηδεν δυναίμεθα αὐτοὺς ώφελεῖν : ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' ἐδέοντο, καὶ μηδένα λιπείν, ολίγον έτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. 42. οὐδέ γε το φρουρούς μισθούσθαι ξυνήρεσκέ μοι, έξον αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν, ἔως ράδίως οί ἄρχοντες εμέλλομεν των άρχομένων κρατήσειν. Έπεί γε μην πολλούς έώρων έν τη πόλει τη άρχη τηδε δυσμενεις, πολλούς δε φυγάδας γιγνομένους, ούκ αὖ έδόκει μοι οὖτε Θρασύβουλον οὖτε "Ανυτον οὖτε 'Αλκιβιάδην φυγαδεύειν ήδειν γαρ ότι ούτω γε το άντίπαλον ισχυρον έσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσοιντο, τοις δε ήγεισθαι βουλομένοις ξύμμαχοι πολλοί φανήσοιντο. 43. 'Ο ταῦτα οὖν νουθετῶν. ἐν τῷ φανερῷ, πότερα εὐμενης αν δικαίως, η προδότης νομίζοιτο; οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὁ Κριτία, κωλύοντες πολλούς ποιείσθαι, οὐδε οί ξυμμάγους πλείστους διδάσκοντες κτασθαι, ούτοι τους πολεμίους ισχυρούς ποιούσιν · άλλὰ πολύ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδεν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὖτοί είσιν οί καὶ πολλούς τοὺς έναντίους ποιοῦντες, καὶ προδιδόντες οὐ μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ έαυτοὺς, δί αἰσχρο κέρδειαν. 44. Εί δε μη άλλως γνωστον ὅτι αληθη λέγω, ώδε επισκέψασθε. πότερον οίεσθε Θρασύβουλον, καὶ Ανυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον αν ἐνθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, ἡ α οὖτοι πράττουσιν; ἐγω μεν γαρ οίμαι νῦν μεν αὐτοὺς νομίζειν ξυμμάχων πάντα μεστὰ είναι · εί δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλώς ήμιν είχε, χαλεπον αν ήγεισθαι είναι και το έπιβαίνειν ποι της χώρας. 45. Α δ αὖ εἶπεν, ώς εγώ εἰμι οἶος ἀεί ποτε

μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε καὶ ταῦτα. τὴν μὲν γὰρ των τετρακοσίων πολιτείαν και αυτος δήπου ο δήμος έψηφίσατο, διδασκόμενος ώς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτεία μαλλον αν η δημοκρατία πιστεύσειαν. 46. έπεὶ δέ γε έκεινοι μεν ούδεν ανίεσαν, οι δε αμφι 'Αριστοτέλην καί Μελάνθιον καὶ 'Αρίσταρχον, στρατηγούντες, φανεροὶ έγένοντο έπὶ τῷ χώματι ἔρυμα τειχίζοντες, ἐς δ εβούλοντο τους πολεμίους δεξάμενοι ύφ' αύτοις και τοις έτέροις την πόλιν ποιήσασθαι, — εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὰ διεκώλυσα, τοῦτ' ἔστι προδότην είναι τῶν φίλων; 47. 'Αποκαλεί δὲ κόθορνόν με, ώς αμφοτέροις πειρώμενον αρμόττειν. δστις δε μηδετέροις αρέσκει, τοῦτον — ὁ προς των θεων — τί ποτε καὶ καλέσαι χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῆ δημοκρατία πάντων μισοδημότατος ένομίζου, έν δε τη άριστοκρατία πάντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. 48. έγω δ', ω Κριτία, έκείνοις μεν ἀεί ποτε πολεμώ τοις οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλην αν δημοκρατίαν είναι, πρίν και οί δούλοι, και οί δι' ἀπορίαν δραχμής αν ἀποδόμενοι την πόλιν, δραχμής μετέχοιεν καὶ τοισδέ γ' αὐ ἀεὶ έναντίος είμὶ, οὶ οὐκ οἰονται καλην αν εγγενέσθαι όλιγαρχίαν, πριν είς το ύπ' ολίγων τυρανυείσθαι την πόλιν καταστήσειαν. το μέντοι σύν τοις δυναμένοις, και μεθ' ίππων και μετ' άσπίδων ώφελείν διὰ τούτων την πολιτείαν, πρόσθεν ἄριστον ήγούμην είναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. 49. εἰ δ' έχεις είπειν, & Κριτία, όπου έγω ξυν τοις δημοτικοίς ή τυραννικοίς τους καλούς τε κάγαθους άποστερείν πολιτείας έπεχείρησα, λέγε · έὰν γὰρ έλεγχθῶ ἡ νῦν ταῦτα πράττων, η πρότερον πώποτε ταῦτα πεποιηκώς, ὁμολογῶ τὰ πάντων έσχατώτατα παθων αν δικαίως αποθνήσκειν.

50. Ως δ΄ εἰπων ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενως ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι, εἰ

ἐπιτρέψει τῆ βουλῆ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθων καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα, ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοῦς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῆ βουλῆ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. 51. πάλιν δ εἰσελθων, εἶπεν ᾿Εγὼ, ὧ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς ὰν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὖ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου τῶν δ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἄπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

- 52. 'Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν, καὶ εἶπεν 'Εγὰ δ', ἔφη, ὧ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ, μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὖτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῦν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός · ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὖτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ύμῶν μέντοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοὶ, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῦν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἡ τὸ ὑμῶν ἑκάστου.
- 54. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. ἐκείνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου, τοῦ θρασυτάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας · Παρα-

δίδομεν ύμιν, έφη, Θηραμένην τουτονί, κατακεκριμένον κατά του νόμου · ύμεις δε λαβόντες και απαγαγόντες, οι ενδεκα, οῦ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. 55. Ώς δὲ ταῦτα εἶπεν, είλκε μεν από του βωμού ό Σάτυρος, είλκον δε οί ύπηρεται. ό δε Θηραμένης, ώσπερ είκος, και θεούς επεκαλείτο και άνθρώπους καθοράν τὰ γιγνόμενα. ή δὲ βουλή ήσυχίαν είχεν, όρωσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις όμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρων, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρησαν. 56. οί δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τη φωνή δηλούντα οία έπασχε. Λέγεται δε εν ρήμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ · ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο εὶ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο . Αν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρα, ἔφη, οιμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον έπιε, το λειπόμενον έφασαν αποκοτταβίσαντα είπειν αυτόν · Κριτία τουτ' έστω τώ καλώ. Και τουτο μεν ούκ άγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ άξιόλογα. έκεινο δε κρίνω του ανδρος αγαστον, το του θανάτου παρεστηκότος μήτε το φρόνιμον μήτε το παιγνιώδες απολιπείν έκ της ψυχης.

- IV. Θηραμένης μεν δη ουτως απέθανεν οι δε τριάκοντα, ως έξον ήδη αυτοις τυρανυείν άδεως, προείπον μεν τοις έξω του καταλόγου μη εισιέναι ές το άστυ, ήγον δε έκ των χωρίων, ίνα αυτοι και οι φίλοι τους τούτων άγρους έχοιεν. φευγόντων δε ές τον Πειραιά, και έντευθεν πολλους άγοντες, ένέπλησαν και τα Μέγαρα και τας Θήβας των ύποχωρούντων.
- 2. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἐβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεος σύν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ μάλ' εὐημερίας οὖσης.

έπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. 8. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθὴς καὶ τῆ ὑστεραία· οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. 4. γιγνώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μή τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἐσχατιὰς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τούς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάς. οὖτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίφ λασίφ, ἐφύλαττον.

- 5. 'Ο δε Θρασύβουλος, ήδη συνειλεγμένων ες την Φυλην περὶ έπτακοσίους, λαβων αὐτοὺς, καταβαίνει της νυκτός. θέμενος δε τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἡ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρών, ήσυχίαν είχεν. 6. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ήδη ἀνίσταντο, ὅποι ἐδεῖτο ἔκαστος, ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ οἱ ἱπποκόμοι ψήγοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτω αναλαβόντες οι περί Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμω προσέπιπτον καὶ ἔστι μεν οθς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δε τρεψάμενοι εδίωξαν εξ ή επτα στάδια και απεκτειναν των μεν όπλιτων πλέον ή είκοσι και έκατου, των δε ίππέων Νικόστρατόν τε τον καλον επικαλούμενον, και άλλους δε δύο, έτι καταλαβόντες έν ταις εύναις. 7. έπαναχωρήσαντες δε και τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι όπλα τε όσα έλαβον καὶ σκεύη, ἀπηλθον ἐπὶ Φυλης. οἱ δὲ ἐξ ἄστεος ίππεις βοηθήσαντες των μεν πολεμίων οὐδένα έτι είδον προσμείναντες δε έως τους νεκρούς ανείλοντο οί προσήκοντες, ανεχώρησαν ές τὸ άστυ.
 - 8. 'Εκ δε τούτου οι τριάκοντα, ουκέτι νομίζοντες ασφαλή

σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσῖνα ἐξιδιώσασθαι, ὅστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν, ἢλθον εἰς Ἐλευσῖνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριἰκοντα · ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππεῦσι, φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης φυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται ξυνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες ξυνειλημμένοι ἢσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευσαν ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.

9. Τη δ΄ ύστεραία εἰς τὸ 'Ωιδείου παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῷ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξευ ' Ἡμεῖς, ἔφη, ὡ ἄνδρες, οὐδὲν ἢττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἡ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὅσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν ξυνειλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστὶν, ἵνα ταὐτὰ ἡμῖν καὶ θαρρῆτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δέ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον. 10. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ 'Ωιδείου ἐξωπλισμένοι ἤσαν ἡν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, περὶ χιλίους ἤδη ξυνειλεγμένους, ἀφικνείται τῆς νυκτὸς ἐς τον Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σύν τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ὁπλίταις · ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. 11. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς · ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὧν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι, οὖπω πολλοῖς οὐσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

ἄστεος εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν ὁδὸν ἡ φέρει πρός τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας ᾿Αρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον · καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἡ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. 12. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντανέπλησαν μὲν τὴν ὁδὸν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἡ εἰς δέκα ὁπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταὶ, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὖτοι μέντοι συχνοὶ ἦσαν · καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ῷ δὲ προσήεσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δὶ ἄλλα ὅπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς, ἔλεξεν ·

13. Ανδρες πολίται, τοὺς μεν διδάξαι, τοὺς δε ἀναμνῆσαι ύμων βούλομαι, ότι είσι των προσιόντων οί μεν τὸ δεξιον έχοντες, οθς ύμεις ήμεραν πέμπτην τρεψάμενοι εδιώξατε· οί δ' έπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οῦτοι δὴ οί τριάκοντα, οὶ ήμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουν οὐδὲν ἀδικοῦντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν ἡμετέρων απεσημαίνοντο. αλλά νῦν τοι παραγεγένηνται, οδ οδτοι μεν οὖποτε ῷοντο, ἡμεῖς δε ἀεὶ εὐχόμεθα. 14. ἔχοντες γαρ όπλα μεν εναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν · οἱ δε θεοὶ — ὅτι ποτε καὶ δειπνουντες Ευνελαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ άγοράζοντες, οί δε καὶ ούχ ὅπως ἀδικοῦντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημούντες εφυγαδευόμεθα - νύν φανερώς ήμιν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη καὶ ὅταν ἐγχειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων, ολίγοις οὖσι τρόπαια ἴστασθαι διδόασι. 15. καὶ νῦν δὲ κεκομίκασιν ήμας είς χωρίον, έν ῷ οὖτοι μὲν οὖτε βάλλειν οὖτε ἀκουτίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων, διὰ τὸ πρὸς ορθιον ίεναι, δύναιντ' αν ήμεις δε, ές το κάταντες και

δόρατα άφιέντες καὶ άκόντια καὶ πέτρους, ἐξιξόμεθά τε αυτών, και πολλούς κατατρώσομεν. 16. και ώνετο μεν αν τις δεήσειν τοις γε πρωτοστάταις έκ του ίσου μάγεσθαι. νῦν δὲ, αν ύμεις, ώσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, άμαρτήσεται μεν ούδεις ων γε μεστή ή όδος, φυλαττόμενοι δε δραπετεύσουσιν αει ύπο ταις ασπίσιν ωστε εξέσται ώσπερ τυφλούς καὶ τύπτειν, ὅπου αν βουλώμεθα, καὶ ἐναλλομένους ανατρέπειν. 17. 'Αλλ', & ανδρες, ούτω χρη ποιείν, όπως έκαστός τις έαυτφ συνείσεται της νίκης αιτιώτατος ών. αθτη γαρ ημίν, αν θεος θέλη, νυν αποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οίκους καὶ ελευθερίαν καὶ τιμάς καὶ παίδας, οίς είσὶ, καὶ γυναίκας. ὧ μακάριοι δήτα, οἱ αν ήμων νικήσαντες επίδωσι την πασων ήδίστην ήμεραν : εὐδαίμων δὲ καὶ ἄν τις ἀποθάνη · μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὢν καλοῦ τεύξεται. Ἐξάρξω μεν οὖν εγω, ἡνίκ αν καιρος η, παιανα · όταν δε του Ενυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες όμοθυμαδον, άνθ' ων ύβρίσθημεν, τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας.

18. Ταῦτα δ΄ εἰπων, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναυτίους, ἡσυχίαν εἶχε · καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη · Ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς · νίκη δε ἡμιν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὅς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. 19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν, ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει · καὶ τέθαπται ἐν τἢ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ · οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος · τῶν δ' ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων, Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος · τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον,

τους δε χιτώνας ούδενος των πολιτών έσκύλευσαν. έπεὶ δε τουτο έγενετο καὶ τους νεκρους ύποσπόνδους άπεδίδοσαν, προσιόντες άλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

20. Κλεόκριτος δε, ο των μυστων κήρυξ, μάλ' εὖφωνος ων, κατασιωπησάμενος έλεξεν 'Ανδρες πολίται, τί ήμας έξελαύνετε; τί ἀποκτείναι βούλεσθε; ήμεις γὰρ ὑμᾶς κακου ούδεν πώποτε εποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δε ύμιν καὶ ίερων των σεμνοτάτων, καὶ θυσιών καὶ έορτων των καλλίστων, καὶ ξυγχορευταὶ καὶ ξυμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ Ευστρατιώται, καὶ πολλά μεθ' ύμων κεκινδυνεύκαμεν κατά γην καὶ κατὰ θάλατταν ύπὲρ της κοινης άμφοτέρων ημών σωτηρίας τε καὶ έλευθερίας. 21. προς θεών πατρώων καὶ μητρώων, καὶ ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ έταιρίας (πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις), αἰδούμενοι καὶ θεούς καὶ ἀνθρώπους, παύσασθε άμαρτάνοντες ές την πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ιδίων κερδέων ένεκα ολίγου δείν πλείους απεκτόνασιν 'Αθηναίων εν οκτώ μησίν, η πάντες Πελοποννήσιοι δέκα έτη πολεμούντες. 22. έξον δ' ήμιν εν ειρήνη πολιτεύεσθαι, ούτοι τον πάντων αίσχιστόν τε και χαλεπώτατον και άνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ήμιν προς αλλήλους παρέχουσιν. αλλ' εθ γε μέντοι επίστασθε, ότι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ύμεις, άλλα και ήμεις έστιν οθς πολλα κατεδακρύσαμεν.

Ό μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν. οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες, καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν, τοὺς μεθ' ἐαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. 28. τῆ δ' ὑστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι ξυνεκάθηντο ἐν τῷ ξυνεδρίῳ τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἔκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρὴ καθυ-

φίεσθαι τοις εν Πειραιει δου δε επίστευον μηδεν ήδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τους ἄλλους ἐδίδασκον, ώς οὐδεν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοις τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρήναι πείθεσθαι, οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταίον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι καὶ είλοντο δέκα, ἔνα ἀπὸ φυλής.

24. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινάδε ἀπηλθον · οἱ δὲ δέκα τῶν ἐν ἄστει, καὶ μάλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων αλλήλοις, σὺν τοῖς ἱππάργοις ἐπεμέλοντο. ἐξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ μιδείω, τούς τε ἵππους καὶ τὰς ασπίδας έχοντες, καὶ δι' απιστίαν εφώδευον το μεν αφ' έσπέρας σύν ταις ασπίσι κατά τὰ τείχη, τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον συν τοις ίπποις, αει φοβούμενοι μη επεισπέσοιεν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. 25. Οἱ δὲ, πολλοί τε ἤδη οντες καὶ παντοδαποὶ, ὅπλα ἐποιοῦντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οισύινα, και ταθτα έλευκοθντο. πριν δε ήμερας δέκα γενέσθαι, πιστά δόντες οίτινες ξυμπολεμήσειαν; καὶ εἰ ξένοι είεν, ισοτέλειαν έσεσθαι, έξήεσαν πολλοί μεν οπλίται, πολλοί δε γυμνήτες (εγένοντο δε αυτοίς καὶ ιππείς ώσει εβδομήκοντα), προνομάς δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ οπώραν, εκάθευδον πάλιν εν Πειραιεί. 26. των δ' εκ τοῦ άστεος άλλος μεν ούδεις συν όπλοις έξήει, οι δε ίππεις έστιν ότε καὶ ληστάς έχειροῦντο των έκ του Πειραιώς, καὶ την φάλαγγα αυτών εκακούργουν. περιέτυχον δε και τών Αίξωνέων τισίν, είς τούς αύτων άγρους έπι τὰ έπιτήδεια πορευομένοις καὶ τούτους Λυσίμαγος ὁ ἵππαργος ἀπέσφαξε, πολλά λιτανεύοντας, καὶ πολλών χαλεπώς φερόντων ίππέων. 27. ανταπέκτεινον δε και οί εν Πειραιεί των ίππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον, φυλής Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη μέγα ἐφρόνουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ

ἄστεος προσέβαλλον. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὃς, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα άμαξιαίους λίθους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν ὅπου ἔκαστος βούλοιτο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολλὰ εἶς ἔκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε.

28. Πεμπόντων δε πρέσβεις ές Λακεδαίμονα, των μεν τριάκοντα έξ Έλευσίνος, των δ' έν καταλόγω έξ άστεος, καὶ βοηθεῖν κελευόντων, ώς ἀφεστηκότος τοῦ δήμου ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος, λογισάμενος ότι οδόν τε εξη ταχὺ ἐκπολιορκήσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεί κατά τε γήν καὶ κατα θάλατταν, εί των επιτηδείων αποκλεισθείησαν. Ευνέπραξεν έκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθήναι, καὶ αὐτὸν μεν κατά γην άρμοστην, Λίβυν δε τον άδελφον ναυαρχούντα έκπεμφθήναι. 29. καὶ έξελθων αύτος μεν Έλευσινάδε, ξυνελέγετο όπλίτας πολλούς Πελοποννησίους · ό δε ναύαρχος κατά θάλατταν εφύλαττεν, ὅπως μηδεν εἰσπλέοι αὐτοῖς των επιτηδείων ωστε ταχύ πάλιν εν απορία ήσαν οί εν Πειραιεί, οί δ' εν τῷ ἄστει πάλιν αὖ μέγα εφρόνουν επὶ τῷ Λυσάνδρω. ούτω δὲ προχωρούντων, Παυσανίας ὁ βασιλευς, φθονήσας Λυσάνδρω, εί κατειργασμένος ταυτα άμα μεν εύδοκιμήσοι, άμα δε ίδίας ποιήσοιτο τας 'Αθήνας, πείσας των Ἐφόρων τρεις, εξάγει φρουράν. 30. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαγοι πάντες πλην Βοιωτών καὶ Κορινθίων. ούτοι δ' έλεγον μεν, ὅτι οὐ νομίζοιεν εὐορκεῖν αν στρατευόμενοι ἐπ' 'Αθηναίους, μηδεν παράσπονδον ποιουντας · έπραττον δε ταθτα, ότι εγίγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους την των 'Αθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστην ποιήσασθαι. ὁ δὲ Παυσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Αλιπέδφ καλουμένφ πρὸς τῷ Πειραιεί, δεξιὸν ἔχων κέρας, Λύσανδρος δὲ σὺν τοῖς μισθοφόροις τὸ εὐώνυμον.

31. Πέμπων δε πρέσβεις ο Παυσανίας προς τους έν Πειραιεί, εκέλευεν απιέναι επί τα έαυτών επεί δ ούκ επείθοντο, προσέβαλλεν όσον από βοής ένεκεν, όπως μη δήλος είη εύμενης αυτοίς ών. επεί δ' ουδέν από της προσβολής πράξας απηλθε, τη ύστεραία, λαβων των μεν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, των δε 'Αθηναίων ίππέων τρείς φυλάς, παρηλθεν επί τον κωφον λιμένα, σκοπών πη εναποτείχιστος είπ ὁ Πειραιεύς. 32. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες, καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, άχθεσθείς παρήγγειλε τους μεν ίππέας ελαύνειν είς αὐτους ενέντας, καὶ τους τὰ δέκα ἀφ' ήβης συνέπεσθαι · σύν δὲ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγὺς τριάκοντα των ψιλων, τους δ' άλλους κατεδίωξαν προς το έν Πειραιεί θέατρου. 33. έκει δε έτυγον έξοπλιζόμενοι οί τε πελτασταὶ πάντες, καὶ οἱ ὁπλιται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν ψιλοί εὐθὺς ἐκδραμόντες ἡκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, έσφενδόνων οί δε Λακεδαιμόνιοι, έπεὶ αὐτῶν πολλοὶ έτιτρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι ανεχώρησαν έπὶ πόδα · οί δ' έν τούτω πολύ μάλλον επέκειντο. Ενταύθα δε αποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ό όλυμπιονίκης, καὶ άλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμεικῷ. 34. ὁρῶν δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλῖται ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαυτο προ των άλλων ἐπ' οκτώ. 'Ο δὲ Παυσανίας, μάλα πιεσθείς, καὶ ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἡ πέντε προς λόφον τινά, παρήγγειλε τοίς Λακεδαιμονίοις καὶ τοις άλλοις ξυμμάχοις έπιχωρείν πρὸς έαυτόν. ἐκεί δὲ συνταξάμενος βαθείαν παντελώς την φάλαγγα, ήγεν ἐπὶ τους 'Αθηναίους. οι δ' είς χείρας μεν εδέξαντο, επειτα δε οί μεν εξεώσθησαν είς του εν ταις Αλαίς πηλου, οί δε ενέκλιναν, καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ώς πεντήκοντα καὶ έκατόν.

35. Ο δέ Παυσανίας τρόπαιον στησάμενος ανεχώρησε. καὶ οὐδ' ὡς ὡργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τους έν Πειραιεί οία χρη λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρός έαυτον καὶ τους παρόντας Έφόρους. οι δ' επείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσιέναι ώς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ότι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινή αμφότεροι Λακεδαιμονίοις φίλοι είναι. 36. ήδέως ταυτα καὶ Ναυκλείδας "Εφορος ὢν συνήκουεν. δσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεί δύο τῶν Ἐφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρήν οὖτός τε καὶ ἄλλος, άμφότεροι της μετά Παυσανίου γνώμης όντες, μάλλον η της μετά Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως επεμπον τούς τ' έκ Πειραιώς, εχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει ίδιώτας, Κηφισοφώντά τε καὶ Μέλητον. 37. Έπεὶ μέντο ούτοι φίγοντο ες Λακεδαίμονα, επεμπον δη καὶ οί ἀπὸ τοῦ κοινού έκ του άστεος, λέγοντας ότι αυτοί μεν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη, ἃ ἔχουσι, καὶ σφας αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις γρησθαι ο τι βούλονται - άξιουν δ' έφασαν και τους εν Πειραιεί, εί φίλοι φασίν είναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιά καὶ τὴν Μουνυχίαν. 38. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ Ἐφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ανδρας είς τὰς 'Αθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανία διαλλάξαι όπη δύναιντο κάλλιστα. Οι δε διήλλαξαν, εφ' ώτε εἰρήνην μεν έχειν ώς προς άλλήλους, ἀπιέναι δε ἐπὶ τὰ έαυτων έκάστους, πλην των τριάκοντα, καὶ των ένδεκα, καὶ των έν τω Πειραιεί αρξάντων δέκα εί δέ τινες φοβοίντο των έξ ἄστεος, έδοξεν αὐτοῖς την Έλευσίνα κατοικείν.

39. Τούτων δὲ περανθέντων, Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀνελθόντες σὺν τοῖς

όπλοις είς την ακρόπολιν, έθυσαν τη 'Αθηνά. επεί δε κατέβησαν οί στρατηγοί, ένθα δη ο Θραυσύβουλος έλεξεν. 40. Υμίν, ἔφη, ω ἐκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γνωναι ύμας αυτούς. μάλιστα δ' αν γνοίητε, εί αναλογίσαισθε, επὶ τίνι ύμιν μέγα Φρονητέον έστιν, ώστε ήμων άργειν επιγειρείν. πότερον δικαιότεροί έστε; άλλ' ὁ μεν δήμος, πενέστερος ύμων ων, ούδεν πώποτε ένεκα χρημάτων ύμας ηδίκησεν ύμεις δε, πλουσιώτεροι πάντων όντες, πολλά και αισχρά ένεκα κερδέων πεποιήκατε. έπει δε δικαιοσύνης ούδεν ύμιν προσήκει, σκέψασθε εί άρα έπ' ανδρεία υμίν μέγα φρονητέον. 41. καὶ τίς αν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, ή ώς επολεμήσαμεν προς άλλήλους: άλλα γνώμη φαίητ' αν προέχειν, ολ, έχοντες και τείχος και όπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμάχους Πελοποννησίους, ὑπὸ των ούδεν τούτων έχόντων παρελύθητε; άλλ' έπὶ Λακεδαιμονίοις δη οίεσθε μέγα φρονητέον είναι; πως; οί γε, ώσπερ τους δάκνοντας κύνας κλοιώ δήσαντες παραδιδόασιν, ούτω κακείνοι, ύμας παραδόντες τω ήδικημένω τούτω δήμω, οίχονται ἀπιόντες; 42. οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ έγω ων ομωμόκατε παραβήναι ούδεν, άλλα και τούτο προς τοις άλλοις καλοις επιδείξαι, ότι και εύορκοι και όσιοί έστε.

Είπων δε ταυτα καὶ ἄλλα τοιαυτα, καὶ ὅτι οὐδεν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοις νόμοις τοις ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. 43. καὶ τότε μεν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο · ὑστέρφ δε χρόνω, ἀκούσαντες ξένους μισθουσθαι τους ἐν Ἐλευσινι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτους, τους μεν στρατηγους αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοις δε ἄλλοις εἰσπέμψαντες τους φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν συναλλαγῆναι · καὶ ὀμόσαντες ὅρκους, ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, καὶ τοις ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

III. THE BATTLE OF MANTINEA.

[Hellenica, VII.]

- V. 11. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τῆ πόλει τῶν Σπαρτιατών, όπου μεν εμελλον εν τε ισοπέδω μαγείσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ εἰσήει ταύτη, οὐδ όπου γε μηδεν πλέον μαχείσθαι των ολίγων πολλοί όντες. ένθα δε πλεονεκτείν αν ενόμιζε, τοῦτο λαβων το χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινεν εἰς τὴν πόλιν. 12. τό γε μην έντεθθεν γενόμενον έξεστι μεν το θείον αιτιασθαι, έξεστι δε λέγειν ώς τοις απονενοημένοις ούδεις αν ύποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἡγεῖτο ᾿Αρχίδαμος οὐδὲ ἐκατὸν ἔχων ανδρας, καὶ διαβας ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο προς δρθιον έπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οί νενικηκότες τους Λακεδαιμονίους, οί τῷ παντὶ πλέονες καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τους περί του 'Αργίδαμου, αλλ' έγκλίνουσι. 13. καὶ οί μεν πρώτοι των Επαμεινώνδου αποθνήσκουσιν επεί μέντοι ἀγαλλόμενοι τη νίκη εδίωξαν οἱ ενδοθεν πορρωτέρω τοῦ καιρού, ούτοι αὐ ἀποθνήσκουσι περιεγέγραπτο γὰρ, ώς ξοικεν, ύπο τοῦ θείου μέχρι όσου ή νίκη εδέδοτο αυτοίς. καὶ ὁ μὲν δὴ ᾿Αργίδαμος τρόπαιόν τε ἵστατο ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου.
- 14. 'Ο δ' Ἐπαμεινώνδας, λογιζόμενος ὅτι βοηθήσοιεν οἱ ᾿Αρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων · πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὁπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ΄ ἱππέας ἔπεμψεν εἰς τὴν Μαντίνειαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερήσαι, καὶ διδάσκων ὡς

πάντα μεν είκος έξω είναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδής ουσης. 15. Καὶ οἱ μὲν φχοντο · οἱ δ' 'Αθηναίοι ἱππεῖς όρμηθέντες έξ 'Ελευσίνος έδειπνοποιήσαντο μεν έν 'Ισθμώ, διελθόντες δε τὰς Κλεωνάς ετύγχανον προσιόντες είς τὴν Μαντίνειαν, και καταστρατοπεδευσάμενοι έντος τείχους έν ταίς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, έδεοντο οι Μαντινείς των 'Αθηναίων Ιππέων βοηθήσαι, εί τι δύναιντο · έξω γαρ είναι και τὰ βοσκήματα πάντα και τους έργάτας, πολλούς δε καὶ παίδας καὶ γεραιτέρους των έλευθέρων άκούσαντες δε ταῦτα οἱ Αθηναῖοι ἐκβοηθοῦσιν, έτι όντες ανάριστοι καὶ αυτοί καὶ οί ίπποι. 16. ένταθα δη τούτων αξ την άρετην τίς ούκ αν άγασθείη; οι και πολύ πλείονας όρωντες τούς πολεμίους, καὶ έν Κορίνθφ δυστυχήματος γεγενημένου τοις ίππεῦσιν, οὐδὲν τούτων έπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ίππευσιν είναι δοκουσιν έμελλον μάγεσθαι, άλλ' αισχυνόμενοι, εί παρόντες μηδεν ώφελήσειαν τους συμμάχους, ώς είδον τάχιστα τους πολεμίους, συνέρραξαν, έρωντες ανασώσασθαι την πατρώαν δόξαν. 17. καὶ μαγόμενοι αίτιοι μεν εγένοντο τὰ έξω πάντα σωθηναι τοις Μαντινευσιν, αὐτῶν δὲ ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοὶ, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δήλον ότι τοιούτους · οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὅπλον ἐκάτεροι είχον ο ούκ εξικνούντο άλλήλων. και τους μεν φιλίους νεκρούς οὐ προήκαντο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οῦς ὑποσπόνδους απέδοσαν.

18. `Ο δ' αὖ 'Επαμεινώνδας, — ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῆ στρατεία τὸν χρόνον, εἰ δὲ καταλείψοι ἐρήμους οἶς ἦλθε σύμμαχος, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ τῆ ἑαυτοῦ δόξη παντάπασιν ἔσοιτο λελυμασμένος, ἡττη-

μένος μεν εν Δακεδαίμονι σύν πολλώ όπλιτικώ ύπ' όλίγων, ήττημένος δε εν Μαντινεία ίππομαχία, αίτιος δε γεγενημένος, δια την είς Πελοπόννησον στρατείαν, τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ ᾿Αρκάδας καὶ ᾿Αχαιοὺς καὶ Ἡλείους καὶ 'Αθηναίους · ώστε οὐκ εδόκει αὐτῷ δυνατον είναι αμαγεί παρελθείν, λογιζομένω ότι εί μεν νικώη, πάντα ταυτα αναλύσοιτο εί δε αποθάνοι, καλην την τελευτην ήγήσατο έσεσθαι πειρωμένω τη πατρίδι άρχην Πελοποννήσου καταλιπείν. 19. το μεν ούν αυτον τοιαυτα διανοείσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεί θαυμαστον είναι · φιλοτίμων γὰρ ανδρών τὰ τοιαῦτα διανοήματα · τὸ μέντοι τὸ στράτευμα παρεσκευακέναι ώς πόνον τε μηδένα αποκάμνειν μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔγοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι δοκεί θαυμαστότερα είναι. 20. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταίον παρήγητείλεν αυτοίς παρασκευάζεσθαι ώς μάχης έσομένης, προθύμως μεν ελευκούντο οι ίππεις τὰ κράνη κελεύοντος έκείνου, έπεγράφοντο δε καὶ οί των Αρκάδων όπλιται ρόπαλα, ώς Θηβαίοι όντες, πάντες δε ήκονώντο καὶ λόγγας καὶ μαχαίρας, καὶ έλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας.

21. Έπεὶ μέντοι οὕτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ κατανοῆσαι ἃ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην παρεσκευάζετο · ἐπεί γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἑσπέραν ὅρη καὶ ἀντιπέραν τῆς Τεγέας ἡγεῖτο · ὥστε δόξαν παρείχε τοῖς πολεμίοις μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνη τἢ ἡμέρα. 22. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὅρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὅπλα, ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔλυσε μὲν τῶν

πλείστων πολεμίων την έν ταις ψυχαις προς μάχην παρασκευήν, έλυσε δε την εν ταις συντάξεσιν. επεί γε μην παραγαγών τους έπι κέρως πορευομένους λόχους είς μέτωπου, ισχυρου εποιήσατο το περί εαυτου εμβολου, τότε δη αναλαβείν παραγγείλας τὰ ὅπλα ἡγείτο · οί δ' ἡκολούθουν. οί δὲ πολέμιοι ὡς είδον παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεὶς αὐτῶν ήσυγίαν έγειν ήδύνατο, άλλ' οί μεν έθεον είς τας τάξεις, οί δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ θώρακας ένεδύοντο, πάντες δε πεισομένοις τι μάλλον ή ποιήσουσιν έωκεσαν. 23. 'Ο δε το στράτευμα αντίπρωρον ωσπερ τριήρη προσήγε, νομίζων, όπη έμβαλων διακόψειε, διαφθερείν όλον το των εναντίων στράτευμα και γάρ δη τω μεν ισχυροτάτω παρεσκευάζετο άγωνίζεσθαι, το δε άσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, είδως ὅτι ἡττηθεν ἀθυμίαν αν παράσχοι τοις μεθ' έαυτου, ρώμην δε τοις πολεμίοις. καὶ μην τους ίππέας οι μεν πολέμιοι αντιπαρετάξαντο ώσπερ όπλιτων φάλαγγα βάθος, έφεξης καὶ έρημον πεζων άμίππων • 24. ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ισχυρου εποιήσατο, και άμίππους πεζους συνέταξεν αυτοίς, νομίζων το ίππικον έπει διακόψειεν, όλου το αυτίπαλου νενικηκώς έσεσθαι · μάλα γὰρ χαλεπον εύρειν τους έθελήσοντας μένειν, επειδάν τινας φεύγοντας των έαυτων όρωσι. καὶ ὅπως μὴ ἐπιβοηθῶσιν οἱ ᾿Αθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος έπὶ τὸ έχόμενον, κατέστησεν έπὶ γηλόφων τινῶν έναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὁπλίτας, φόβον βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν ώς, εἰ βοηθήσαιεν, ὅπισθεν οὖτοι ἐπικείσοιντο αύτοις. την μεν δη συμβολην ούτως εποιήσατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος · κρατήσας γὰρ ἡ προσέβαλεν δλου εποίησε φεύγειν το των εναντίων. 25. Έπεί γε μην έκεινος έπεσεν, οι λοιποι ούδε τη νίκη δρθώς έτι έδυνάσθησαν χρήσασθαι. ἀλλὰ φυγούσης μεν αὐτοῖς τῆς ἐναντίας φάλαγγος, οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὁπλῖται, οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο · φυγόντων δ αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὖτε ἱππέας οὖθ ὁπλίτας, ὥσπερ δὲ ἡττώμενοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ, συννενικηκότες τοῖς ἱππεῦσιν, ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν ᾿Αθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

26. Τούτων δὲ πραχθέντων, τοὐναντίον ἐγεγένητο οὖ ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνεληλυθυίας γὰρ σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἢν ὅστις οὐκ ῷετο, εἰ μάχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι · ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφότεροι μὲν τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἱσταμένους οὐδέτεροι ἐκώλυον, νεκροὺς δὲ ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, ἀμφότεροι δὲ ὡς ἡττημένοι ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον. 27. νενικηκέναι δὲ φάσκοντες ἐκάτεροι οὖτε χώρα οὖτε πόλει οὖτ' ἀρχῆ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἡ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι · ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἡ προσθεν ἐν τῆ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω · τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλφ μελήσει.

IV. CHARACTER OF SOCRATES.

[Memorabilia, I.]

I. Πολλάκις έθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις 'Αθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἶη θανάτου τῆ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν ·— 'Αδικεῖ Σωκράτης οῦς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὖ νομίζων, ἔτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

- 2. Πρώτον μεν ούν, ώς ούκ ενόμιζεν οθς ή πόλις νομίζει θεούς, ποίφ ποτ' έχρήσαντο τεκμηρίφ; θύων τε γάρ φανερος ην, πολλάκις μεν οίκοι, πολλάκις δε έπὶ τῶν κοινῶν της πόλεως βωμών, καὶ μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανής ἡν. διετεθρύλητο γαρ, ώς φαίη Σωκράτης το δαιμόνιον έαυτώ σημαίνειν . όθεν δη καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινά δαιμόνια εἰσφέρειν. 3. ὁ δὲ οὐδὲν καινότερου εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι, μαντικὴν νομίζοντες, οἰωνοις τε χρώνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. ούτοι τε γαρ ύπολαμβάνουσιν ου τους δρνιθας ουδέ τους άπαντωντας είδεναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, άλλα τους θεους δια τούτων αυτά σημαίνειν, κακείνος ουτως ενόμιζεν. 4. άλλ' οι μεν πλειστοί φασιν ύπό τε των ορνίθων καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι Σωκράτης δε ωσπερ εγίγνωσκεν ουτως έλεγε τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν. καὶ πολλοῖς τῶν ξυνόντων προηγόρευε τὰ μεν ποιείν, τὰ δὲ μὴ ποιείν, ώς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῶ συνέφερε, τοις δε μη πειθομένοις μετέμελε. 5. καίτοι τίς ούκ αν ομολογήσειεν αύτον βούλεσθαι μήτ' ηλίθιον μήτ' άλαζόνα φαίνεσθαι τοις συνούσιν; έδόκει δ' αν άμφότερα ταθτα, εἰ προαγορεύων ώς ὑπὸ θεοθ φαινόμενα εἶτα ψευδόμενος έφαίνετο. δήλον ούν, δτι ούκ αν προέλεγεν, εί μη ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς αν άλλω πιστεύσειεν η θεώ; πιστεύων δε θεοίς, πώς οὐκ είναι θεοὺς ενόμιζεν ;
- 6. 'Αλλά μην εποίει και τάδε προς τους επιτηδείους. τὰ μεν γὰρ ἀναγκαία συνεβούλευε και πράττειν, ώς ενό-

μιζεν ἄριστ' αν πραχθήναι περί δε των άδήλων ὅπως αποβήσοιτο, μαντευσομένους έπεμπεν εί ποιητέα. 7. καὶ τους μέλλοντας οίκους τε και πόλεις καλώς οικήσειν μαντικής έφη προσδείσθαι. τεκτονικον μεν γάρ ή χαλκευτικον η γεωργικον η ανθρώπων αρχικον η των τοιούτων έργων έξεταστικον ή λογιστικον ή οἰκονομικον ή στρατηγικον γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αίρετεα ενόμιζεν είναι . 8. τὰ δὲ μεγιστα τῶν εν τούτοις έφη τους θεους έαυτοις καταλείπεσθαι, ων ουδεν δήλον είναι τοίς ἀνθρώποις. οὖτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένω δήλον όστις καρπώσεται ούτε τω καλώς οικίαν οικοδομησαμένο δήλον όστις οικήσει · ούτε τω στρατηγικώ δήλον εἰ συμφέρει στρατηγείν οὖτε τώ πολιτικώ δήλον εί συμφέρει τής πόλεως προστατείν · ούτε τω καλήν γήμαντι, ίνα ευφραίνηται, δήλον εί δια ταύτην ανιάσεται. ούτε τω δυνατούς έν τη πόλει κηδεστάς λαβόντι δήλον εί διὰ τούτους στερήσεται της πόλεως. 9. τους δὲ μηδὲν των τοιούτων οἰομένους είναι δαιμόνιον, άλλα πάντα της ανθρωπίνης γνώμης, δαιμοναν έφη · δαιμοναν δε και τους μαντευομένους α τοις ανθρώποις έδωκαν οι θεοί μαθούσι διακρίνειν ο δον, εί τις επερωτώη πότερον επιστάμενον ήνιοχείν επί ζεύγος λαβείν κρείττον, ή μη επιστάμενον ή πότερον επιστάμενον κυβερναν επί την ναθν κρείττον λαβείν, η μη επιστάμενον η α έξεστιν αριθμήσαντας η μετρήσαντας ή στήσαντας είδεναι, τους τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεων πυνθανομένους αθέμιτα ποιείν ήγείτο. ἔφη δε δείν, ά μεν μαθόντας ποιείν έδωκαν οί θεοί, μανθάνειν · ά δε μή δήλα τοις ανθρώποις έστι, πειρασθαι δια μαντικής παρα των θεων πυνθάνεσθαι τους θεους γάρ, οίς αν ωσιν ίλεω, σημαίνειν.

10. 'Αλλά μην έκεινός γε ἀει μεν ην έν τῷ φανερῷ πρῷ

τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἤει, καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἢν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. 11. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὕτε πράττοντος εἶδεν, οὕτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ἤπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι, διελέγετο, — σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, — ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυ.

12. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ίκανως ήδη τάνθρώπινα είδεναι, έρχονται έπὶ τὸ περὶ των τοιούτων φροντίζειν, ή τὰ μεν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες, ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. 13. έθαύμαζε δὲ εἰ μὴ φανερον αὐτοῖς έστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εύρεῖν · ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονούντας έπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτὰ δοξάζειν άλλήλοις, άλλὰ τοῖς μαινομένοις όμοίως διακείσθαι προς άλλήλους. 14. των τε γάρ μαινομένων τους μεν ούδε τὰ δεινά δεδιέναι, τους δε καὶ τὰ μη φοβερὰ φοβείσθαι · καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὅχλφ δοκεῖν αἰσχρον εἶναι λέγειν ή ποιείν ότιουν, τοις δε ουδ έξιτητέον είς ανθρώπους είναι δοκείν καὶ τοὺς μεν οὖθ' ίερον οὖτε βωμον οὖτε ἄλλο των θείων οὐδὲν τιμάν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι · τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοις μεν δοκείν εν μόνον το ον είναι, τοις δε ἄπειρα το πλήθος και τοις μεν άει κινείσθαι πάντα, τοις δε ούδεν αν ποτε κινηθήναι και τοις μεν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὖτ' αν γενέσθαι ποτε οὐδεν οὖτε ἀπολέσθαι. 15. Ἐσκόπει δε περὶ αὐτῶν

καὶ τάδε· ἀρ', ὅσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ, ὅ τι ἀν μάθωσιν, ἐαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῷ ἀν βούλωνται ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἶς ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτου ἀν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων; ἡ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον ἡ τῶν τοιούτων ἔκαστα γίγνεται; 16. περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβές· τί καλὸν, τί ἀισχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ᾶν δικαίως κεκλήσθαι.

17. "Όσα μεν οὖν μη φανερὸς ην ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὖδεν θαυμαστον ύπερ τούτων περί αὐτοῦ παραγνώναι τους δικαστάς · όσα δὲ πάντες ήδεσαν, θαυμαστὸν εἰ μὴ τούτων ένεθυμήθησαν. 18. βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικον δρκον ομόσας, έν ώ ην κατά τους νόμους βουλεύσειν, επιστάτης εν τῷ δήμω γενόμενος, επιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιὰ ψήφο τους αμφί Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην αποκτείναι πάντας, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου. πολλών δε καὶ δυνατών ἀπειλούντων · ἀλλὰ περὶ πλείονος έποιήσατο εὐορκεῖν ἡ χαρίσασθαι τῷ δήμω παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. 19. καὶ γὰρ έπιμελείσθαι θεοὺς ἐνόμιζεν ἀνθρώπων, οὐχ ὃν τρόπον οί πολλοί νομίζουσιν. οδτοι μέν γάρ οίονται τους θεους τά μεν είδεναι, τὰ δε ούκ είδεναι. Σωκράτης δ' ήγειτο πάντα μεν θεούς είδεναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγή βουλευόμενα, πανταχού δε παρείναι, καὶ σημαίνειν τοις ανθρώποις περὶ τών ανθρωπείων πάντων.

20. Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν ᾿Αθηναῖοι Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὖτ᾽ εἰπόντα οὖτε πράξαντα τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἶά τις ἃν καὶ λέγων καὶ πράττων εἶη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

[Book IV., ch. viii.]

11. Των δε Σωκράτην γιγνωσκόντων οίος ήν, οι άρετης έφιέμενοι πάντες έτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθούντες έκείνον, ώς ωφελιμώτατον όντα προς άρετης έπιμέλειαν. έμοι μεν δη, τοιούτος ών οίον εγώ διήγημαι, εὐσεβης μεν ούτως, ώστε μηδεν ἄνευ της των θεων γνώμης ποιείν · δίκαιος δὲ, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρον μηδένα, ώφελείν δε τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους έαυτω εγκρατής δε, ώστε μηδέποτε προαιρείσθαι το ήδιον αντί του βελτίονος · φρόνιμος δε, ώστε μη διαμαρτάνειν κρίνων τα βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης είναι προς την τούτων γνωσιν, ίκανος δε και λόγω είπειν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ άμαρτώνοντας έξελέγξαι, καὶ προτρέψασθαι έπ' αρετήν καὶ καλοκάγαθίαν, - έδόκει τοιοῦτος είναι, οίος αν είη αριστός τε ανήρ και εύδαιμονέστατος. εί δέ τω μή άρεσκει ταθτα, παραβάλλων τὸ ἄλλου ήθος πρὸς ταθτα, ούτω κρινέτω.

PLATO.

I. SOCRATES BEFORE HIS JUDGES.

1. Οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου, ἄ ἄνδρες 'Αθηναίοι, ονομα έξετε καὶ αιτίαν ύπο των βουλομένων την πόλιν λοιδορείν, ώς Σωκράτη άπεκτόνατε, άνδρα σοφόν · φήσουσι γαρ δή με σοφον είναι, εί και μη είμι, οι βουλόμενοι ύμιν ονειδίζειν. εί οὖν περιεμείνατε ολίγον γρόνον, ἀπὸ τοῦ αυτομάτου αν ύμιν τουτο έγενετο · όρατε γαρ δη την ήλικίαν, ότι πόρρω ήδη έστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ έγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ύμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς έμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. 2. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τους αύτους τούτους · ίσως με οίεσθε, & ἄνδρες, ἀπορία λόγων έαλωκέναι τοιούτων οἶς αν ύμας ἔπεισα, εἰ ὤμην δείν ἄπαντα ποιείν καὶ λέγειν ώστε ἀποφυγείν την δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μεν εάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, άλλα τόλμης και αναισχυντίας και του έθέλειν λέγειν προς ύμας τοιαθτα οί αν ύμεν ήδιστ' ήν ακούειν, θρηνοθντός τέ μου καὶ οδυρομένου καὶ ἄλλα ποιούντος καὶ λέγοντος πολλά καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἶα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. 3. ἀλλ' οὖτε τότε ώήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πράξαι οὐδεν ἀνελεύθερον, οὖτε νῦν μοι μεταμέλει ούτως ἀπολογησαμένω, άλλα πολύ μαλλον αίρουμαι δδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἡ ἐκείνως ζην· οὖτε γὰρ ἐν δίκη οὖτ' ἐν πολέμφ οὖτ' ἐμὲ οὖτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανασθαι, όπως αποφεύξεται παν ποιών θάνατον. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δηλον γίγνεται ὅτι τό γε

ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεῖς, καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπόμενος τῶν διωκόντων καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾳ πῶν ποιεῖν καὶ λέγειν. 4. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὡ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν · θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἄτε βραδὺς ὧν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι, ἄτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὀφλὼν, οὖτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὡφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὖτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

5. Το δε δη μετά τουτο επιθυμώ υμίν χρησμωδησαι, δ καταψηφισάμενοί μου καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ὧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμωδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανείσθαι. φημὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες ολ ἐμὲ ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ύμιν ήξειν εύθυς μετά τον έμον θάνατον πολύ χαλεπωτέραν, νη Δί', η οίαν έμε άπεκτόνατε · νῦν γὰρ τοῦτο εἰργάσασθε, οἰόμενοι μὲν ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου · τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγώ φημι. 6. πλείους έσονται ύμας οἱ ἐλέγχοντες, οθς νθν ἐγὼ κατείχον, ύμεις δε οὐκ ἠσθάνεσθε καὶ χαλεπώτεροι έσονται όσφ νεώτεροί είσι, καὶ ύμεις μάλλον αγανακτήσετε. εί γὰρ οἶεσθε, ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους, ἐπισχήσειν τοῦ ονειδίζειν τινα ύμιν ότι ουκ ορθώς ζήτε, ουκ ορθώς διανοείσθε · οὐ γάρ ἐσθ' αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὕτε πάνυ δυνατὴ ούτε καλή, άλλ' εκείνη καὶ καλλίστη καὶ ράστη, μη τους άλλους κολούειν, άλλ' έαυτον παρασκευάζειν όπως έσται ώς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος απαλλάττομαι.

- 7. Τοις δε ἀποψηφισαμένοις ήδέως αν διαλεχθείην ὑπερ τοῦ γεγονότος τουτουί πράγματος, εν ώ οι άρχοντες άσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὖπω ἔρχομαι οἱ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. άλλά μοι, δι άνδρες, παραμείνατε τοσούτον χρόνον · οὐδεν γαρ κωλύει διαμυθολογήσαι προς άλλήλους, έως έξεστιν. ύμιν γαρ ώς φίλοις οὖσιν ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεί. 8. ἐμοὶ γάρ, ὡ ἄνδρες δικασταί ύμας γαρ δικαστάς καλών ορθώς αν καλοίην — θαυμάσιον τι γέγονεν. ή γαρ εἰωθυῖά μοι μαντική, ή τοῦ δαιμονίου, έν μεν τῶ πρόσθεν γρόνω παντὶ πάνυ πυκνη ἀεὶ ἡν, καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν · νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἄπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτί α γε δη οἰηθείη αν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακών είναι. 9. έμοι δε ούτε εξιόντι έωθεν οικοθεν ήναντιώθη το τοῦ θεοῦ σημείον, οὖτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὖτ' ἐν τῷ λόγφ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν: καίτοι εν άλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με επέσχε λέγοντα μεταξύ · νυνί δε οὐδαμοῦ περὶ ταύτην την πράξιν οὖτ' εν έργφ οὐδενὶ οὖτ' ἐν λόγφ ἠναντίωταί μοι. 10. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; εγω ὑμίν ερω κινδυνεύει γάρ μοι το ξυμβεβηκος τοῦτο ἀγαθον γεγονέναι, καὶ οὐκ ἔσθ' όπως ήμεις δρθώς ύπολαμβάνομεν, όσοι οιόμεθα κακον είναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν · οὐ γὰρ έσθ όπως ουκ ήναντιώθη αν μοι το είωθος σημείον, εί μή τι έμελλον έγω άγαθον πράξειν.
- 11. Έννοήσωμεν δε καὶ τῆδε, ώς πολλη ἐλπίς ἐστιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστι τὸ τεθνάναι ἡ γὰρ οῖον μηδεν εἶναι, μηδ αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἡ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα, καὶ μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. 12. Καὶ εἶτε μηδεμία αἴσθησίς

έστιν, άλλ' οίον ύπνος επειδάν τις καθεύδων μηδ' όναρ μηδεν όρα, θαυμάσιον κέρδος αν είη ο θάνατος. εγω γαρ αν οίμαι, εί τινα εκλεξάμενον δέοι ταύτην την νύκτα, εν ή ούτω κατέδαρθεν ώστε μηδ' όναρ ίδειν, και τας άλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ έαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτη τῆ νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν, πόσας ἄμεινον καὶ ήδιον ήμέρας καὶ νύκτας ταύτης της νυκτὸς βεβίωκεν έν τῷ έαυτοῦ βίφ, οἶμαι αν μη ὅτι ἰδιώτην τινα, ἀλλα τον μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους αν εύρειν αὐτον ταύτας προς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. 13. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός έστι, κέρδος έγωγε λέγω καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ό πας χρόνος φαίνεται ούτω δη είναι η μία νύξ. Εί δ' αὐ οίον αποδημήσαι έστιν ο θάνατος ενθένδε είς άλλον τόπον. καὶ ἀληθή ἐστι τὰ λεγόμενα, ώς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν ἄπαντες οί τεθνεώτες, τί μείζον άγαθον τούτου είη αν, ω άνδρες δικασταί; 14. εὶ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς Αιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων των φασκόντων δικαστών είναι, εύρήσει τους άληθως δικαστάς, οίπερ καὶ λέγονται ἐκεί δικάζειν, - Μίνως τε καὶ 'Ραδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ ἄλλοι όσοι των ημιθέων δίκαιοι εγένοντο εν τω εαυτών βίω, ἆρα φαύλη ἂν εἶη ἡ ἀποδημία; ἡ αὖ 'Ορφεῖ ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίφ καὶ Ἡσιόδφ καὶ Ὁμήρφ ἐπὶ πόσφ ἄν τις δέξαιτ' αν ύμων ; 15. έγω μεν γαρ πολλάκις έθέλω τεθνάναι, εὶ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ · ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστή αν είη ή διατριβή αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αίαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν, αντιπαραβάλλοντι τὰ έμαυτοῦ πάθη προς τὰ ἐκείνων, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἃν ἀηδὲς εἶη. Καὶ δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ώσπερ τους ένταυθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός έστι, καὶ τίς οίεται μεν έστι δ' ού. 16. επὶ πόσφ δ' ἄν τις, ὦ ἄνδρες

δικασταὶ, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν, ἡ ᾿Οδυσσέα, ἡ Σίσυφον, ἡ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἶποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οἶς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ἃν εἴη εὐδαιμονίας. πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἡδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἶπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθὴ ἐστιν.

17. 'Αλλά καὶ ύμᾶς χρη, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εὐέλπιδας είναι προς τον θάνατον, καὶ εν τι τοῦτο διανοείσθαι άληθες, ότι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὖτε ζῶντι οὖτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα · οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δηλόν έστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ήν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ απέτρεψε τὸ σημείου, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τῆ διανοία κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, ἀλλ' οιόμενοι βλάπτειν τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. 18. Τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι τοὺς υίεις μου, ἐπειδὰν ήβήσωσι, τιμωρήσασθε, ω ανδρες, ταυτά ταθτα λυποθντες άπερ έγω ύμας ελύπουν, έαν ύμιν δοκώσιν ή χρημάτων ή άλλου του πρότερον επιμελείσθαι ή άρετης, καὶ εὰν δοκῶσί τι είναι μηδεν όντες, ονειδίζετε αυτοίς, ώσπερ έγω ύμιν, ότι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονταί τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς άξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθως ἐγω ἔσομαι ύφ' ύμῶν, αὐτός τε καὶ οἱ υἱεῖς.

' Αλλὰ γὰρ ἦδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένω, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις · ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἡ τῷ θεῷ.

II. THE DEATH OF SOCRATES.

[Phaedo, I.-V.; LXIII.-LXVI.]

1. Εχεκράτης. Αὐτὸς, ὧ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ἢ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίφ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας;

Φαίδων. Αὐτὸς, δ Ἐχέκρατες.

- Ε. Τί οὖν δή ἐστιν ἄττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου; καὶ πῶς ἐτελεύτα; ἡδέως γὰρ ἃν ἐγὰ ἀκούσαιμι. καὶ γὰρ οὖτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν ᾿Αθήναζε, οὖτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἃν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἶός τ᾽ ἢν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιῶν ἀποθάνοι τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶγε φράζειν.
- 2. Φ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε δυ τρόπου ἐγένετο ;
- Ε. Ναὶ, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἤγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζομέν γε ὅτι, πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο, ὧ Φαίδων;
- Φ. Τύχη τις αὐτῷ, δ' Ἐχέκρατες, συνέβη · ἔτυχε γὰρ τῆ προτεραία τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὁ εἰς Δῆλον 'Αθηναῖοι πέμπουσιν.
 - Ε. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν;
- 3. Φ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν ᾿Αθηναῖοι, ἐν ῷ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἐπτὰ ἐκείνους ῷχετο ἄγων, καὶ ἔσωσὲ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν ᾿Απόλλωνι εὕξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον · ἡν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσία μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν

αν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο · τοῦτο δ ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ ᾿Απόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου · τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῆ προτεραία τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

- 4. Ε. Τί δε δη τὰ περὶ αὐτον τον θάνατον, ὧ Φαίδων; τίνα ην τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρί; ἡ οὐκ εἶων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων;
 - Φ. Οὐδαμῶς · ἀλλὰ παρησάν τινες, καὶ πολλοί γε.
- Ε. Ταῦτα δη πάντα προθυμήθητι ώς σαφέστατα ημίν ἀπαγγείλαι, εὶ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὖσα.
- Φ. 'Αλλὰ σχολάζω γε, καὶ πειράσομαι ὑμῶν διηγήσασαι καὶ γὰρ τὸ μεμνησθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ήδιστον.
- Ε. 'Αλλὰ μὴν, ὦ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε τοιούτους ἐτέρους ἔχεις · ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνη ἀκριβέστατα διελθεῖν πάντα.
- 5. Φ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. οὖτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσήει · εὐδαίμων γάρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὡ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὡστε μοι ἐκείνον παρίστασθαι μηδ' εἰς Αιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ κἀκείσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήει, ὡς εἰκὸς ᾶν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει · οὖτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφία ἡμῶν ὅντων, ὥσπερ εἰώθειμεν · καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν · ἀλλ ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν, καί

τις ἀήθης κρᾶσις ἀπό τε τῆς ήδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῖ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ὁτὰ μὰν γελῶντες, ἐνίοτε δὰ δακρύοντες, εἶς δὰ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, ᾿Απολλόδωρος · οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

- 6. Ε. Πῶς γὰρ οὖ;
- Φ. Ἐκεινός τε τοίνυν παντάπασιν ούτως είχε, καὶ αὐτὸς έγωγε ετεταράγμην καὶ οι άλλοι.
 - Ε. "Ετυχον δε, & Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;
- Φ. Οὐτός τε δη ὁ ᾿Απολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρην, καὶ ὁ Κριτοβουλος, καὶ ὁ πατηρ αὐτοῦ [Κρίτων], καὶ ἔτι Ἑρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ ᾿Αντισθένης ΄ ην δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς, καὶ Μενέξενος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων · Πλάτων δέ, οἶμαι, ησθένει.
 - Ε. Εένοι δέ τινες παρήσαν;
- Φ. Ναὶ, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδωνίδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.
- Ε. Τί δέ; 'Αρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;
 - Φ. Οὐ δῆτα · ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο είναι.
 - E. Αλλος δέ τις παρῆν;
 - Φ. Σχεδόν τι οίμαι τούτους παραγενέσθαι.
 - Ε. Τί οὖν δή; τίνες, φης, ήσαν οἱ λόγοι;
- 7. Φ. Ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι, παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ῷ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο · πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν ἑκάστοτε, ἔως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετὰ ἀλλήλων · ἀνεψέγετο γὰρ οὐ πρώ · ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη,

είσήειμεν παρά τον Σωκράτη, και τὰ πολλά διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. καὶ δὴ καὶ τότε πρωϊαίτερον ξυνελέγημεν. τη γαρ προτεραία ημέρα, επειδη εξήλθομεν εκ του δεσμωτηρίου έσπέρας, επυθόμεθα ότι το πλοίον εκ Δήλου άφιγμένον είη. παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ήκειν ως πρωϊαίτατα είς τὸ είωθός. 8. καὶ ήκομεν, καὶ ἡμῖν έξελθων ό θυρωρὸς, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, έως αν αυτος κελεύση λύουσι γαρ, έφη, οι ενδεκα Σωκράτη και παραγγέλλουσιν, όπως αν τηθε τη ημέρα τελευτήση. οὐ πολύν δ' οὖν χρόνον ἐπισχων, ήκε και εκέλευεν ήμας είσιεναι. είσιοντες οθν κατελαμβάνομεν τον μέν Σωκράτη άρτι λελυμένον, την δέ Εανθίππην — γιγνώσκεις γαρ — έχουσάν τε το παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ Ξανθίππη, ανευφήμησε τε καὶ τοιαῦτ' άττα εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αί γυναίκες, ὅτι Α Σώκρατες, ΰστατον δή σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι, καὶ σὺ τούτους. καὶ ὁ Σωκράτης, βλέψας είς του Κρίτωνα, 3Ω Κρίτων, έφη, απαγέτω τις αὐτὴν οἴκαδε. καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοωσάν τε καὶ κοπτομένην. 9. ὁ δὲ Σωκράτης, ανακαθιζόμενος είς την κλίνην, συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῆ χειρὶ, καὶ τρίβων ἄμα, 'Ως ἄτοπον, ἔφη, ω ἄνδρες, ἔοικέ τι είναι τοῦτο, δ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ήδύ · ώς θαυμασίως πέφυκε προς το δοκούν έναντίον είναι, τὸ λυπηρὸν, τῷ ἄμα μὲν αὐτὼ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ανθρώπω, έαν δέ τις διώκη το έτερον και λαμβάνη, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἔτερον, ώσπερ ἐκ μιᾶς κορυφής συνημμένω δύ' όντε. καί μοι δοκεί, έφη, εί ένενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον αν συνθείναι, ώς ὁ θεος βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἡδύνατο, ξυνήψεν είς ταὐτὸν αὐτοῖς τὰς κορυφὰς, καὶ διὰ ταῦτα 🕉 αν το ετερον παραγένηται, επακολουθεί υστερον καὶ το ετερον. ωσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι εοικεν, επειδη ὑπο τοῦ δεσμοῦ ην εν τῷ σκέλει πρότερον το άλγεινον, ηκειν δη φαίνεται επακολουθοῦν το ήδύ.

10. Ο οὖν Κέβης ὑπολαβὼν, Νὴ τὸν Δία, ὧ Σώκρατες, έφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. περί γάρ τοι τῶν ποιημάτων ών πεποίηκας, εντείνας τους του Αισώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν ᾿Απόλλω προοίμιου, καὶ ἄλλοι τινές με ήδη ήρουτο · άτὰρ καὶ Εὐηνὸς πρώην, ὅ τι ποτὲ διανοηθείς, επειδή δεύρο ήλθες, εποίησας αυτά, πρότερον ούδεν πώποτε ποιήσας. εί ουν τί σοι μέλει του έχειν έμε Εύηνώ αποκρίνασθαι όταν με αθθις έρωτά (εθ οίδα γάρ ότι έρήσεται), είπε τί χρή με λέγειν. 11. Λέγε τοίνυν, έφη, αὐτῷ, ὁ Κέβης, τάληθη, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοις ποιήμασιν αυτού αντίτεχνος είναι εποίησα ταύτα. ήδειν γὰρ ώς οὐ ράδιον είη · άλλ' ένυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην την μουσικήν μοι επιτάττοι ποιείν. ην γαρ δη άττα τοιάδε · πολλάκις μοι φοιτών το αυτο ενύπνιον εν τώ παρελθόντι βίφ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλη ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον, 3 Σώκρατες, έφη, μουσικήν ποίει καὶ εργάζου. 12. καὶ έγω ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνω, ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ύπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν, ώσπερ οἱ τοῖς θέουσι διακελευόμενοι · καὶ έμοὶ οὕτω το ενύπνιον όπερ επραττον τοῦτο επικελεύειν, μουσικην ποιείν, ως φιλοσοφίας μεν ούσης μεγίστης μουσικής, έμου δὲ τοῦτο πράττοντος · νῦν δ' ἐπειδὴ ή τε δίκη ἐγένετο, καὶ ή του θεου έορτη διεκώλυς με αποθνήσκειν, έδοξε χρηναι, εί άρα πολλάκις μοι προστάττοι το ενύπνιον ταύτην την δημώδη μουσικήν ποιείν, μη απειθήσαι αυτώ, αλλά ποιείν. ασφαλέστερον γαρ είναι μη απιέναι πριν αφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα, καὶ πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. 13. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οῦ ἢν ἡ παροῦσα θυσία · μετὰ δὲ τὸν θεὸν, ἐννοήσας ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἢ μυθολογικὸς, διὰ ταῦτα δὴ οῦς προχείρους εἶχον καὶ ἢπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα—οῖς πρώτοις ἐνέτυχον. ταῦτα οὖν, ὡ Κέβης, Εὐηνῷ φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. ἄπειμι δὲ, ὡς ἔοικε, τήμερον · κελεύουσι γὰρ ᾿Αθηναῖοι.

14. Καὶ ὁ Σιμμίας, Οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὧ Σώκρατες, Εὐηνῷ ; πολλὰ γὰρ ήδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί · σχεδον οὖν, έξ ὧν έγὼ ήσθημαι, οὐδ όπωστιοῦν σοι έκὼν είναι πείσεται. Τί δαί; η δ' ος · ού φιλόσοφος Εύηνός; Εμοιγε δοκεί, έφη ο Σιμμίας. 'Εθελήσει τοίνυν, έφη, καὶ Εύηνος καὶ πᾶς ὅτφ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν οὐ γάρ φασι θεμιτον είναι. 15. Καὶ ἄμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ήδη τὰ λοιπὰ διελέγετο. ήρετο οὐν αὐτὸν ὁ Κέβης · Πῶς τοῦτο λέγεις, & Σώκρατες, το μη θεμιτον είναι έαυτον βιάζεσθαι, έθέλειν δ αν τώ αποθνήσκοντι τον φιλόσοφον έπεσθαι ; Τί δὲ, ὧ Κέβης ; οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων, Φιλολάφ συγγεγονότες; Οὐδέν γε σαφως, ω Σώκρατες. 'Αλλά μην κάγω έξ άκοης περί αυτών λέγω · ἃ μεν οὖν τυγχάνω ἀκηκοὼς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκείσε ἀποδημείν, διασκοπείν τε καὶ μυθολογείν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς έκει, ποίαν τινα αυτήν οιόμεθα είναι τι γαρ αν τις καί ποιοί ἄλλο ἐν τῷ μέχρι ἡλίου δυσμῶν χρόνῷ;

- 16. 'Αλλὰ τούτων δὴ ἔνεκα χρὴ ὧν διεληλύθαμεν, ὧ Σιμμία, πᾶν ποιεῖν, ὥστε ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῷ μετασχεῖν · καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη. ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὧ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνῷ ἔκαστοι πορεύσεσθε · ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ᾶν ἀνὴρ τραγικὸς, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ὧρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν · δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν.
- 17. Ταύτα δη εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, Εἰεν, ἔφη, ὧ Σώκρατες τί δε τούτοις η έμοι επιστέλλεις, η περί των παίδων ή περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοίμεν; "Απερ αεί λέγω, έφη, & Κριτων, ούδεν καινότερον · ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ύμεις, καὶ έμοὶ καὶ τοις έμοις καὶ ύμιν αὐτοις έν χάριτι ποιήσετε ἄττ' αν ποιήτε, καν μη νυν όμολογήσητε · έαν δὲ ύμῶν μὲν αὐτῶν ἀμελητε, καὶ μη θέλητε, ὥσπερ κατ' ίχνη, κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνφ ζην, οὐδ' ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε. 18. Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, έφη, ούτω ποιείν · θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπου; "Οπως αν, ἔφη, βούλησθε, ἐάνπερ γε λάβητέ με, καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. γελώσας δὲ ἄμα ἡσυχῆ, καὶ πρὸς ήμας ἀποβλέψας, εἶπεν Οὐ πείθω, ἔφη, δι ἄνδρες, Κρίτωνα, ώς έγω είμι ούτος ή Σωκράτης, ό νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων εκαστον των λεγομένων, άλλ' οἴεταί με έκεινον είναι, δυ δψεται όλίγου υστερου νεκρου, και έρωτα δη πως με θάπτη. ὅτι δὲ ἐγω πάλαι πολύν λόγον πεποίημαι, ώς, επειδάν πίω το φάρμακον, οὐκετι ύμιν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχήσομαι ἀπιων εἰς μακάρων δή τενας εὐδαιμονίας, ταθτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθού-

μενος αμα μεν ύμας, αμα δ΄ εμαυτόν. 19. εγγυήσασθε ουν με προς Κρίτωνα, εφη, την εναντίαν εγγύην η ην ουτος προς τους δικαστας ηγγυάτο. ουτος μεν γαρ η μην παραμενειν ύμεις δε η μην μη παραμενειν έγγυήσασθε, επειδαν αποθάνω, αλλα οιχήσεσθαι απιόντα, ίνα Κρίτων ράον φέρη, και μη όρων μου το σώμα η καιόμενον η κατορυττόμενον αγανακτή ύπερ έμου ώς δεινα πάσχοντος, μηδε λέγη εν τη ταφη, ώς η προτίθεται Σωκράτη η εκφέρει η κατορύττει. εὐ γαρ ίσθι, η δ΄ ος, ω άριστε Κρίτων, το μη καλώς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελες, αλλα και κακόν τι εμποιεί ταις ψυχαις. αλλα θαρρείν τε χρη, και φάναι τούμον σωμα θάπτειν, και θάπτειν ούτως δπως αν σοι φίλον η, και μάλιστα ηγη νόμιμον είναι.

- 20. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μεν ἀνίστατο εἰς οἰκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἴπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἶη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ιὅσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο, καὶ ἡνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία δύο γὰρ αὐτῷ υἰεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἶς δὲ μέγας καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς.
- 21. Καὶ ἢν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν · χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθῶν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος, καὶ οὐ
 πόλλ ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη · καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα
 ὑπηρέτης, καὶ στὰς παρ' αὐτὸν, * Ω Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεταίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω

πίνειν το φάρμακου, αναγκαζόντων των αρχόντων. σε δ έγω καὶ άλλως έγνωκα έν τούτω τω χρόνω γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο άφικομένων και δη και νύν εὐ οἰδ΄ ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γαρ τους αιτίους, άλλ' έκείνοις. νυν ούν, οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ράστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. καὶ αμα δακρύσας μεταστρεφόμενος άπήει. 22. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, Καὶ σὺ, ἔφη, γαίρε, καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν. καὶ ἄμα πρὸς ήμας, 'Ως αστείος, έφη, ο ανθρωπος · καὶ παρὰ πάντα μοι τον χρόνον προσήει, καὶ διελέγετο ενίστε, καὶ ἡν ἀνδρῶν λώστος, καὶ νῦν ώς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' ἄγε δὴ, δ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ένεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εὶ τέτριπται εὶ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. 23. καὶ ὁ Κρίτων, 'Αλλ' οίμαι, έφη, έγωγε & Σώκρατες, έτι ήλιον είναι έπὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ οὖπω δεδυκέναι. καὶ ἄμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ οψε πίνοντας, επειδάν παραγγελθη αὐτοις, δειπνήσαντάς τε και πιόντας εὖ μάλα. — ἀλλὰ μηδὲν έπείγου · ἔτι γὰρ έγχωρεί. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰκότως γ΄, έφη, & Κρίτων, εκείνοί τε ταθτα ποιοθσιν, οθς σθ λέγεις, οίονται γαρ κερδανείν ταθτα ποιήσαντες, και έγωγε ταθτα εικότως ου ποιήσω · ουδεν γαρ οίμαι κερδαίνειν ολίγον ύστερον πιων, άλλο γε ή γέλωτα όφλήσειν παρ' έμαυτώ, γλιχόμενος τοῦ ζην, καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. άλλ' ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

24. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἐστῶτι, καὶ ὁ παῖς ἐξελθῶν, καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἡκεν ἄγων τὸν μέλλοντα διδόναι τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον · ἰδῶν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπου, Εἶεν, ἔφη, ὧ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἡ πιόντα περιιέναι, ἔως ἄν σου

βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. καὶ ἄμα ἄρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. 25. καὶ ος λαβων, καὶ μάλα ἵλεως, ὡ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὕτε τοῦ χρώματος οὕτε τοῦ προσώπου, ἀλλ' ὅσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, Τὶ λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι; ἔξεστιν, ἡ οὕ; Τοσοῦτον, ἔφη, ὡ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω, ἡ δ΄ δς · ἀλλ' εὕχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι · ὰ δὴ καὶ ἐγὼ εὕχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη · καὶ ἄμα εἰπὼν ταῦτα, ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε.

26. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἶοί τε ἦσαν κατέχειν το μη δακρύειν ώς δε είδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, άλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ έχώρει τὰ δάκρυα, ώστε έγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον έμαυτόν. ού γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οίου ἀνδρὸς έταίρου έστερημένος είην. ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος έμου, επειδή ούχ οίος τ' ήν κατέχειν τὰ δάκρυα, έξανέστη. 'Απολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνφ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων, πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους. ἐκείνος δὲ, Οἱα, ἔφη, ποιείτε, δ θαυμάσιοι. έγω μέντοι ούχ ήκιστα τούτου ένεκα τὰς γυναίκας ἀπέπεμψα, ίνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοίεν καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημία χρὴ τελευτᾶν. αλλ' ήσυχίαν τε άγετε καὶ καρτερείτε. καὶ ήμεις ακούσαντες ήσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. 27. ΄Ο δε περιελθων, επειδή οί βαρύνεσθαι έφη τα σκέλη, κατεκλίθη υπτιος · ούτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος ·

καὶ ἄμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὖτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπών γρόνον έπεσκόπει τους πόδας καὶ τὰ σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα, ήρετο εἰ αἰσθάνοιτο · ό δ' οὐκ ἔφη. καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας · καὶ ἐπανιων οθτως ἡμίν αὐτοίς ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνύοιτο. καὶ αὐτὸς ήπτετο, καὶ εἶπεν ὅτι, ἐπειδὰν προς τη καρδία γένηται αυτώ, τότε οιχήσεται. ήδη ουν σχεδόν τι αὐτοῦ ἡν τὰ περὶ τὸ ἡτρον ψυχόμενα, καὶ ἐκκαλυψάμενος, ένεκεκάλυπτο γαρ, είπεν, - ο δη τελευταίον έφθέγξατο, - Ω Κρίτων, έφη, τῷ ᾿Ασκληπιῷ ὀφείλομεν άλεκτρυόνα · άλλ' άπόδοτε καὶ μη άμελήσητε. 28. 'Αλλά ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων · ἀλλ' ὅρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις. ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπών, εκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος εξεκίιλυψεν αὐτον, καὶ δς τὰ όμματα ἔστησεν · ίδων δὲ ὁ Κρίτων ξυνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

"Ηδε ή τελευτή, & Έχεκρατες, τοῦ εταίρου ήμιν εγένετο, ανδρός, ώς ήμεις φαιμεν αν, των τότε ων επειράθημεν αρίστου, καὶ άλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

HERODOTUS.

I. INVASION OF GREECE BY DARIUS.

- 1. Βασιλέϊ δὲ Δαρείφ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἀλούσας ἐμπεπρῆσθαι ὑπό τε ᾿Αθηναίων καὶ Ἰώνων, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εἴρεσθαι οἴτινες εἶεν οἱ ᾿Αθηναῖοι · μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα οἴστὸν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καί μιν ἐς τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν, Ἦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι ᾿Αθηναίους τίσασθαι · εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τῶν ᾿Αθηναίων.
- 2. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρατο ὁ Δαρείος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόφ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν έωυτῷ ἡ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας, ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέϊ γὴν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς έωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἰππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. 3. Οὖτοί τε δὴ παρεσκευίζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προίσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείφ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινήται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως ᾿Αθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδω-

κέναι, ως άμα τῷ Πέρση ἐπὶ σφέας στρατεύωνται. καὶ άσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγόρεον τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόντες τὴν Ἑλλάδα. 'Αθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινήτας.

- 4. 'Ο δὲ Πέρσης τὸ έωυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαί μιν τῶν ᾿Αθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων ᾿Αθηναίους, ἄμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ ᾿Αθήνας, Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ ᾿Αρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδέον έωυτοῦ · ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε, ἐξανδραποδίσαντας ᾿Αθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἀγαγεῖν ἑωυτῷ εἰς δψιν τὰ ἀνδράποδα.
- 5. Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν, καὶ ἐπισχόντες ολίγας ἡμέρας, ἔπλωον ἐς τὴν ᾿Αττικὴν, κατέργοντές τε πολλον, καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς ᾿Αθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν· καὶ, ἢν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεώτατον χωρίον τῆς ᾿Αττικῆς ἐνιππεῦσαι, καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. ᾿Αθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἢγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἢν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ ᾿Αθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. 6. οὖτος δὴ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ῆκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον, ἐστρατήγεε ᾿Αθηναίων. ἄμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἦβρου, περὶ πολ-

λοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα τη δε ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἐωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίη ἤδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες, ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσφ. ἀποφυγὰν δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς οὕτω ᾿Αθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

7. Καὶ πρῶτα μὲν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ, οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, 'Αθηναίον μεν ἄνδρα, ἄλλως δε ήμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα · τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε έλεγε Φειδιππίδης καὶ 'Αθηναίοισι απήγγελλε) περί το Παρθένιον ούρος το ύπερ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοὖνομα τοῦ Φειδιππίδεω, τον Πανα 'Αθηναίοισι κελεύσαι απαγγείλαι, διότι έωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὐνόου ' Αθηναίοισι, καὶ πολλαχη γενομένου ήδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Αθηναίοι, καταστάντων σφίσι εὖ ἦδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι αληθέα, ίδρύσαντο ύπο τη ακροπόλι Πανος ίρον, καὶ αὐτον άπο ταύτης της άγγελίης θυσίησι έπετέησι και λαμπάδι ίλασκονται. 8. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης ούτος, ότε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πανα φανήναι, δευτεραίος εκ τοῦ Αθηναίων ἄστεος ην εν Σπάρτη, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε · * Ω Λακεδαιμόνιοι, 'Αθηναίοι ύμεων δεονται σφίσι βοηθήσαι, καὶ μὴ περιιδείν πόλιν αρχαιοτάτην έν τοισι Ελλησι δουλοσύνη περιπεσούσαν προς ανδρών βαρβάρων και γαρ νύν Ερέτριά τε ηνδραπόδισται, καὶ πόλι λογίμο ή Ελλας γέγονε άσθενεστέρη. 'Ο μεν δή σφι τὰ εντεταλμένα ἀπήγγελλε · τοισι δὲ ἐαδε μὲν βοηθέειν Αθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τον νόμον.

- ην γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δε οὐκ ἐξελεύσεσθαι έφασαν, μη οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. οὖτοι μέν νυν την πανσέληνον ἔμενον.
- 9. Τοίσι δε βαρβάροισι κατηγέετο Ίππίης ο Πεισιστράτου ές τον Μαραθώνα, της παροιγομένης νυκτος όψω ίδων εν τω ύπνω τοιήνδε · εδόκεε ό Ίππίης τη μητρί τη έωυτοῦ συνευνηθήναι. συνεβάλετο ων έκ τοῦ ονείρου, κατελθων ές τὰς 'Αθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τελευτήσειν έν τη έωυτοῦ γηραιός. έκ μεν δη της όψιος συνεβάλετο ταῦτα • 10. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν τὰ ανδράποδα τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην δε Αιγίλειαν, τοῦτο δε καταγομένας ές του Μαραθώνα τὰς νέας ώρμιζε ούτος, ἐκβάντας τε ές γην τους βαρβάρους διέτασσε, καί οι ταυτα διέποντι έπηλθε πταρείν τε καὶ βήξαι μεζόνως ή ώς εώθεε, οία δέ οί πρεσβυτέρω εόντι των οδόντων οι πλευνες εσείοντο. τούτων ων ενα των οδούτων εκβάλλει ύπο βίης βήξας · έκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ, ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν έξευρείν. ώς δε ούκ εφαίνετό οι ο όδων, αναστενάξας είπε προς τους παραστάτας . Ή γη ήδε ουκ ήμετέρη έστι, ουδέ μιν δυνησόμεθα ύποχειρίην ποιήσασθαι · όκόσον δέ τί μοι μέρος μετήν, ὁ ὀδων μετέγει. Ίππίης μεν δη ταύτη την όψιν συνεβάλετο έξεληλυθέναι.
- 11. 'Αθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι 'Αθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ 'Αθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο · ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ 'Αναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε · Ἡμεῖς μὲν ἑκαστέρω τε οἰκέο-

μεν, και ύμιν τοιήδε τις γίνοιτ αν επικουρίη ψυχρή: φθαίητε γὰρ αν πολλάκις έξανδραποδισθέντες ή τινα πυθέσθαι ήμέων. συμβουλεύομεν δε ύμιν δουναι ύμέας αὐτοὺς ᾿Αθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν έουσι ου κακοίσι. ταυτα συνεβούλευον οι Λακεδαιμόνιοι, ου κατα εθνοιαν οθτω των Πλαταιέων, ως βουλόμενοι τους Αθηναίους έχειν πόνους συνεστεώτας Βοιωτοίσι. 12. Λακεδαιμόνιοι μέν νυν Πλαταιεύσι ταῦτα συνεβούλευον οι δε ουκ ηπίστησαν, άλλ Αθηναίων ιρά ποιεύντων τοίσι δυώδεκα θεοίσι, ίκεται ίζομενοι επί τον βωμον έδίδοσαν σφέας αὐτούς. Θηβαίοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα έστρατεύοντο έπὶ τοὺς Πλαταιέας · 'Αθηναίοι δέ σφι έβοήθεον. μελλόντων δε συνάπτειν μάχην, Κορίνθιοι ού περιείδου, παρατυχόντες δε καὶ καταλλάξαντες, επιτρεψάντων αμφοτέρων, ούρισαν την χώρην έπι τοισίδε, έαν Θηβαίους Βοιωτών τους μη βουλομένους ές Βοιωτούς τελέειν. 13. Κορίνθιοι μεν δη ταθτα γνόντες απαλλάσσοντο · 'Αθηναίοισι δε απιούσι επεθήκαντο Βοιωτοί, επιθέμενοι δε έσσώθησαν τη μάχη. ύπερβάντες δε οί 'Αθηναίοι τους οί Κορίνθιοι έθηκαν Πλαταιεύσι είναι ούρους, τούτους ύπερβάντες του Ασωπου αυτου εποιήσαυτο ουρου Θηβαίοισι προς Πλαταιέας είναι καὶ Υσιάς. ἔδοσαν μεν δη οί Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς 'Αθηναίοισι τρόπω τῶ εἰρημένω, ἡκον δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες.

14. Τοίσι δὲ 'Αθηναίων στρατηγοίσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῆ τῆ Μήδων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα (ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν 'Αθηναίων πολεμαρχέειν, τὸ παλαιὸν γὰρ 'Αθηναίοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοίσι στρα-

τηγοίσι, ην τε τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος 'Αφιδναίος) προς τούτον έλθων Μιλτιάδης έλεγε τάδε 15. Έν σοί νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλῶσαι Αθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνα λιπέσθαι ές τον απαντα ανθρώπων βίον, οία ούδε Αρμόδιός τε και Αριστογείτων λείπουσι. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οῦ ἐγένοντο ᾿Αθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ηκουσι μέγιστον. καὶ ην μέν γε ύποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ίππίη · ἡν δὲ περιγένηται αθτη ή πόλις, οίη τέ έστι πρώτη τῶν Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. κώς ων δη ταθτα οδά τέ έστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος έχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν, ἐόντων δέκα, δίχα γίνονται αί γνώμαι, των μεν κελευόντων συμβαλείν, των δε ου συμβαλείν. ἡν μέν νυν μη συμβάλωμεν, έλπομαί τινα στάσιν μεγάλην έμπεσουσαν διασείσειν τὰ ' Αθηναίων φρονήματα ώστε μηδίσαι · ἡν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ σαθρον 'Αθηναίων μετεξετέροισι έγγενέσθαι, θεών τὰ ἴσα νεμόντων, οιοί τέ είμεν περιγενέσθαι τῆ συμβολή. ταῦτα ὧν πάντα ες σε νῦν τείνει καὶ εκ σέο ήρτηται · ຖືν γὰρ σὺ γνώμη τῆ ἐμῆ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε έλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῆ Ἑλλάδι, ἡν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν έλη, ὑπάρξει τοι τῶν έγω κατέλεξα άγαθων τὰ έναντία. 16. Ταῦτα λέγων ό Μιλτιάδης προσκτάται του Καλλίμαχου. προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης, ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετα δε οι στρατηγοί των ή γνώμη έφερε συμβάλλειν, ώς έκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανητη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν · ό δε δεκόμενος οὖ τί κω συμβολην εποιέετο, πρίν γε δη αὐτοῦ πρυτανητη ἐγένετο.

17. 'Ως δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο δδε 'Αθηναίοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ήγεετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος · ὁ γὰρ νόμος τότε είχε ούτω τοίσι 'Αθηναίοισι, πον πολέμαρχον έχειν κέρας το δεξιόν. ήγεομένου δε τούτου, εξεδέκοντο ώς ήριθμέοντο αί φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων · τελευταίοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες το ευώνυμον κέρας, Πλαταιέες. άπο ταύτης γάρ σφι της μάχης, θυσίας 'Αθηναίων άναγόντων και πανηγύριας τας εν τησι πενταετηρίσι γινομένας, κατεύγεται ο κήρυξ ο 'Αθηναίος, αμα τε 'Αθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ άγαθὰ καὶ Πλαταιεύσι. τότε δὲ, τασσομένων τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι · τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδο, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο έπὶ τάξιας ολίγας, καὶ ταύτη ἢν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδου, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερου ἔρρωτο πλήθεϊ. 18. Ώς δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ώς απείθησαν οι 'Αθηναίοι, δρόμφ ίεντο ές τους βαρβάρους. ησαν δε στάδιοι οὐκ ελάσσονες το μεταίχμιον αὐτῶν ή οκτώ. οι δε Πέρσαι ορέοντες δρόμφ επιόντας, παρεσκευάζουτο ώς δεξόμενοι · μανίην τε τοισι 'Αθηναίοισι επίφερον καὶ πάγγυ ολεθρίην, ορέοντες αὐτοὺς ολίγους, καὶ τούτους δρόμω επειγομένους, ούτε ίππου ύπαρχούσης σφι ούτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον 'Αθηναίοι δε, επεί τε άθρόοι προσέμιξαν τοίσι βαρβάροισι, έμάχοντο άξίως λόγου. πρώτοι μεν γαρ Ελλήνων πάντων των ήμεις ίδμεν δρόμφ ές πολεμίους έχρήσαντο, πρώτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες, καὶ τοὺς άνδρας ταύτην εσθημένους τέως δε ήν τοίσι Ελλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. 19. Μαχομένων δὲ έν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τἢ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο · κατὰ τοῦτο μὲν δη ἐνίκων οί βάρβαροι, καὶ ρήξαντες εδίωκον ες την μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας έκάτερου ενίκων 'Αθηναιοί τε και Πλαταιέες. νικώντες δε, το μεν τετραμμένον των βαρβάρων φεύγειν έων, τοίσι δε το μέσον ρήξασι αυτών, συναγαγόντες τα κέρεα άμφότερα, εμάγοντο καὶ ενίκων Αθηναίοι. φεύγουσι δε τοίσι Πέρσησι είποντο κόπτοντες, ες δ επὶ την θάλασσαν απικόμενοι πύρ τε αίτεον και επελαμβάνοντο των νεων. 20. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτφ τῷ πόνω ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, άνηρ γενόμενος άγαθος, άπο δ' έθανε των στρατηγών Στησίλεως ο Θρασύλεω τουτο δε Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεὸς την χείρα αποκοπείς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ άλλοι 'Αθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 21. Έπτα μεν δή των νεων επεκράτησαν τρόπω τοιούτω Αθηναίοι, τησι δε λοιπήσι οι βάρβαροι έξανακρουσάμενοι, και αναλαβόντες έκ της νήσου, έν τη έλιπον, τὰ έξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθήναι τους 'Αθηναίους απικόμενοι ές το άστυ. αιτίη δε έσχε εν Αθηναίοισι έξ 'Αλκμαιωνιδέων μηγανής αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθήναι · τούτους γάρ, συνθεμένους τοίσι Πέρσησι, αναδέξαι ασπίδα έουσι ήδη εν τησι νηυσί. 22. ούτοι μεν δη περιέπλωον Σούνιον, 'Αθηναΐοι δε ώς ποδών είχον τάχιστα εβοήθεον ές το άστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἡ τους βαρβάρους ήκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλφ Ἡρακλείφ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οί δε βάρβαροι τησι νηυσι ύπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τουτο γαρ ην επίνειον τότε των Αθηναίων), ύπερ τούτου ανακωχεύσαντες τὰς νέας, ἀπέπλωον ὁπίσω ἐς τὴν ᾿Ασίην.

28. Έν ταύτη τη εν Μαραθωνι μάχη απέθανον των βαρβάρων κατὰ έξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Αθηναίων δὲ έκατὸν ενενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μεν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι · συνήνεικε δὲ αὐτόθι θωυμα γενέσθαι

τοιόνδε· 'Αθηναίον ἄνδρα 'Επίζηλον τον Κουφαγόρεω, ἐν τῆ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθον, τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὕτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὕτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ἤκουσα περὶ τοῦ πάθεος τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ έωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

24. Λακεδαιμονίων δὲ ἡκον ἐς τὰς ᾿Αθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς, ἱμείροντο ὅμως θηήσασθαι τοὺς Μήδους · ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ, αἰνέοντες ᾿Αθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

II. MARCH OF XERXES. — PREPARATIONS OF THE GREEKS.

1. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείον τὸν Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι ᾿Αθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολὴν, και δὴ καὶ τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις ἐτοιμαζειν στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἡ πρότερον παρείχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοῖα. τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ

'Ασίη εδονέετο επὶ τρία έτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ώς επὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων. 2. τετάρτω δὲ έτει Αιγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δουλωθέντες απέστησαν απο Περσέων. ενθαῦτα δη καὶ μαλλον δρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτερους στρατεύεσθαι. Στελλομένου δε Δαρείου επ' Αίγυπτον και 'Αθήνας, των παίδων αυτοῦ στάσις έγενετο μεγάλη περί της ήγεμονίης, ως δέει μιν αποδέξαντα βασιλέα κατά τον Περσέων νόμον ούτω στρατεύεσθαι. 'Αποδέξας δε βασιλέα Πέρσησι Δαρείος Εέρξεα, ώρμητο στρατεύεσθαι. άλλα γαρ μετα ταυτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρφ ἔτει παρασκευαζόμενου συνήνεικε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα έτεα έξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανείν, οὐδέ οἱ έξεγένετο οὖτε τοὺς άπεστεώτας Αίγυπτίους ούτε 'Αθηναίους τιμωρήσασθαι. αποθανόντος δε Δαρείου ή βασιλητη ανεχώρησε ές τον παίδα τον έκείνου Εέρξεα. 3. Καὶ Εέρξης . . έπὶ μεν τέσσερα έτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τη στρατιή, πέμπτω δὲ ἔτεϊ ἀνομένω ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλη πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλῷ δὴ μέγιστος οὖτος ἐγένετο. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς 'Ασίης ἔθνος ἐπὶ τὴν 'Ελλάδα Ἐέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ύδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλην τῶν μεγάλων ποταμῶν; οί μεν γάρ νέας παρείχοντο, οι δε ές πεζον ετετάχατο, τοισι δὲ ἴππος προσετέτακτο, τοίσι δὲ ίππαγωγὰ πλοία αμα στρατευομένοισι, τοίσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοίσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. 4. Καὶ τοῦτο μὲν, ώς προσπταισάντων των πρώτων περιπλωόντων περί τον Αθων, προετοιμάζετο έκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν *Αθων · έν γαρ 'Ελαιοῦντι της Χερσονήσου ώρμεον τριήρεες, ενθεύτεν δε όρμεόμενοι ώρυσσον ύπο μαστίγων παντοδαποὶ της στρατιης, διάδοχοι δ' εφοίτων · ώρυσσον δε καὶ οί περὶ τον "Αθων κατοικημένοι. 'Ο γὰρ "Αθως ἐστὶ οῦρος μέγα τε καὶ οὐνομαστον, ες θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ύπο ανθρώπων. τη δε τελευτά ές την ήπειρον το ούρος. γερσονησοειδές τέ έστι καὶ ἰσθμὸς ώς δυώδεκα σταδίων. πεδίον δε τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι εκ θαλάσσης της 'Ακανθίων έπὶ θάλασσαν την άντίου Τορώνης. 5. "Ωρυσσον δε ώδε δασάμενοι τον χώρον οι βάρβαροι κατά έθνεα, κατα Σάνην πόλιν σχοινοτενές ποιησάμενοι, επειδή εγένετο βαθέα ή διώρυξ, οί μεν κατώτατα έστεωτες ώρυσσον, έτεροι δὲ παρεδίδοσαν τον αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε έστεωσι επί βάθρων, οί δ' αὐ εκδεκόμενοι ετέροισι, έως ἀπίκοντο ές τοὺς ἀνωτάτω, οῦτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε εγίνετο καὶ πρητήριον : σίτος δέ σφι πολλος εφοίτα έκ της 'Ασίης άληλεσμένος. 6. ώς μεν έμε συμβαλλόμενον εύρίσκειν, μεγαλοφροσύνης είνεκεν αυτό Εέρξης ορύσσειν έκέλευε, έθέλων τε δύναμιν αποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι · παρεον γαρ μηδένα πόνον λαβόντας τον ισθμον τας νέας διειρύσαι, ορύσσειν έκέλευε διώρυχα τη θαλάσση, εὖρος ώς δύο τριήρεας πλώειν όμοῦ ἐλαστρευμένας. τοῖσι δε αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρώσαι.

- 7. Έν ῷ δὲ οὖτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἄπας συλλελεγμένος ἄμα Ξέρξη ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίη ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ ἤπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Ξέρξη πορεύεσθαι στρατόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλέι παρασκευάζειν.
 - 8. Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Αβυδον.

οί δε έν τούτω τον Ελλήσποντον έζεύγνυσαν έκ της 'Ασίης ές την Ευρώπην. έστι δε της Χερσονήσου της εν Ελλησπόντω, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξύ καὶ Μαδύτου, άκτη τρηγέα ές θάλασσαν κατήκουσα 'Αβύδω καταντίον. ές ταύτην ων την ακτην έξ 'Αβύδου όρμεόμενοι εγεφύρουν τοίσι προσεκέετο, την μεν λευκολίνου Φοίνικες, την δ' έτέρην την βυβλίνην Αιγύπτιοι. έστι δε έπτα στάδιοι έξ Αβύδου ές την απαντίον. και δη έζευγμένου του πόρου έπιγενόμενος γειμων μέγας συνέκοψέ τε έκείνα πάντα καὶ διέλυσε. 9. ως δ' επύθετο Εέρξης, δεινά ποιεύμενος, τον Ελλήσπουτον εκέλευσε τριηκοσίας επικέσθαι μάστιγι πληγας, καὶ κατείναι ές τὸ πέλαγος πεδέων ζεύγος. ήδη δὲ ήκουσα, ώς και στιγέας άμα τούτοισι απέπεμψε στίξοντας του Ελλήσπουτου. ενετελλετο δη ων ραπίζουτας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα · 3 Ω πικρον ὕδωρ, δεσπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἡδίκησας οὐδὲν πρὸς εκείνου άδικον παθόν. καὶ βασιλεύς μεν Εέρξης διαβήσεταί σε, ήν τε σύ γε βούλη ήν τε μή σοὶ δὲ κατὰ δίκην άρα ούδεις ανθρώπων θύει, ώς εόντι δολερώ τε και άλμυρώ ποταμώ. Τήν τε δη θάλασσαν ένετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῆ ζεύξι τοῦ Ελλησπόντου ἀποταμείν τὰς κεφαλάς. 10. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον, τοῖσι προσεκέςτο αυτή ή ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες έζεύγνυσαν. έζεύγνυσαν δε ώδε πεντηκοντέρους και τριήρεας συνθέντες, - ύπο μεν την προς τοῦ Εὐξείνου Πόντου έξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ύπὸ δὲ τὴν έτέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας, τοῦ δε Έλλησπόντου κατά ρόον, ίνα ανακωχεύη τον τόνον των δπλων, — συνθέντες δε αγκύρας κατήκαν περιμήκεας, τας μεν προς του Πόντου της ετέρης των ανέμων είνεκεν των έσωθεν έκπνεόντων, της δε ετέρης προς έσπέρης τε καλ

τοῦ Αἰγαίου εὖρου τε καὶ νότου εἵνεκεν · διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον των πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριγού, ίνα καὶ ές τον Πόντον έχη ο βουλόμενος πλώειν πλοίοισι λεπτοίσι, καὶ έκ τοῦ Πόντου έξω. 11. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον έκ γης στρεβλούντες όνοισι Ευλίνοισι τὰ όπλα, οὐκέτι χωρὶς έκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ές έκατέρην, τέσσερα δε των βυβλίνων. παχύτης μεν ην ή αυτή και καλλονή, κατά λόγον δε ην έμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. έπειδη δε έγεφυρώθη ο πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους της σχεδίης τῷ εὖρεϊ, κόσμω έπετίθεσαν κατύπερθε των δπλων του τόνου, θέντες δὲ έπεξης ενθαύτα αύτις επεζεύγνυον. ποιήσαντες δε ταύτα ύλην επεφόρησαν, κόσμφ δε θέντες καὶ τὴν ύλην, γῆν έπεφόρησαν κατανάξαντες δε και την γην, φραγμον παρείρυσαν ένθεν καὶ ένθεν, ίνα μη φοβέηται τὰ ὑποζύγια την θάλασσαν ύπερορώντα καὶ οἱ ίπποι.

12. 'Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ περὶ τὸν "Αθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος (οἱ τῆς ρηχίης εἴνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος), καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ παντελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἄμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς "Αβυδον. ὡρμημένῳ δέ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν, οὕτ ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Εέρξη ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἴρετο τοὺς Μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς "Ελλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι 'Ελλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Εέρξης περιχαρὴς ἐων

έποι έτο την έλασιν. 13. ήγεοντο δε πρώτοι μεν οί σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων έθνέων αναμίξ, ου διακεκριμένοι τη δε υπερημίσεες ησαν, ενθαύτα διελείλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὖτοι βασιπροηγεύντο μεν δη ίππόται χίλιοι έκ Περσέων πάντων απολελεγμένοι · μετά δε αιγμοφόροι χίλιοι, καὶ οὖτοι έκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ές τὴν γῆν τρέψαντες · μετά δε ίροι Νισαίοι καλεύμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ώς κάλλιστα. Νισαίοι δὲ καλέονται ἵπποι έπὶ τοῦδε · ἔστι πεδίον μέγα της Μηδικής, τῷ οὖνομά ἐστι Νίσαιον. τους ων δη ίππους τους μεγάλους φέρει το πεδίον τούτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ίρου επετετακτο, το ίπποι μεν είλκου λευκοι οκτώ, οπισθε δε των ίππων είπετο πεζή ήνίοχος έχόμενος των χαλινών. ούδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δε όπισθε αυτός Εέρξης επ' άρματος ίππων Νισαίων παραβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὖνομα ἢν Πατιράμφης, 'Οτάνεω παις άνδρος Πέρσεω.

14. Έξήλασε μεν ούτω ἐκ Σαρδίων Εέρξης, μετεκβαίνεσκε δε, ὅκως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς άρμάμαξαν. αὐτοῦ δε ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοἱ τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἴππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὖτος πεζὸς ἢν · καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήἰον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Εέρξη. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο

καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἡιε ἀναμίξ.

15. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, δς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τὴ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον, οὐδ ἀπέχρησε τὴ στρατιῆ τε καὶ τοῦσι κτήνεσι πινόμενος · ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ἐέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα, τὴ ᾿Αθηναίῃ τὴ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ Μάγοι τοῦσι ἡρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἄμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν.

16. Έπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν ᾿Αβύδφ, ἢθέλησε Εέρξης ἰδέσθαι πάντα τον στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτη προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν δὲ ᾿Αβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ενθαθτα ως ίζετο, κατορων έπι της ηϊόνος εθηειτο και τον πεζον καὶ τὰς νέας. Θηεύμενος δὲ ἱμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ίδεσθαι. Επεί δ' εγένετό τε καὶ ενίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ήσθη τε τη άμίλλη καὶ τη στρατιή. 'Ως δὲ ώρα πάντα μὲν τὸν 'Ελλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν άποκεκρυμμένου, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ᾿Αβυδηνῶν πεδία επίπλεα ανθρώπων, ενθαθτα Εερξης εωυτον εμακάρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. 17. μαθὼν δέ μιν 'Αρτάβανος ο πάτρως - δς το πρώτον γνώμην απεδέξατο έλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Εέρξη στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ελλάδα — ούτος ώνηρ φρασθείς Εέρξεα δακρύσαντα, είρετο τάδε • 1 βασιλεῦ, ὡς πολλον ἀλλήλων κεχωρισμένα έργάσαο νύν τε καὶ ὀλίγφ πρότερον · μακαρίσας γάρ σεωυτὸν δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε · Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτειραι, ώς βραχύς είη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εὶ τούτων γε εόντων τοσούτων ούδεις ες εκατοστον έτος περιέσται.

- ό δὲ ἀμείβετο λέγων "Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίφ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐων εὐδαίμων πέφυκε, οὕτε τούτων οὕτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἡ ζώειν. αἴ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αὶ νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θώνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε · ὁ δὲ θὲος, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐων. Εἐρξης δὲ ἀμείβετο λέγων ' Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπητης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὰ διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί.
- 18. Καὶ ᾿Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ἐέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους · ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε · Ἦ Πέρσαι, τῶνδ ἐγὰ ὑμέων χρηίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ εἶς τε ἔκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν · ξυνὸν γὰρ τοῦτο πὰσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἴνεκεν προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως · ὡς γὰρ ἐγὰ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἡν κρατήσωμεν, οὐ μή τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν, ἐπευξάμενοι τοῦσι θεοῖσι οἱ Περσίδα γῆν λελόγχασι.
- 19. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διάβασιν, τἢ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὡς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὕχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην

τοιαύτην γενέσθαι, ή μιν παύσει καταστρέψασθαι την Ευρώπην, πρότερον ή επί τέρμασι τοίσι εκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ελλήσποντον καὶ χρύσεον κρητήρα καὶ Περσικον ξίφος, τον ακινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι, οὖτε εἰ τῷ ἡλίφ ανατιθείς κατήκε ές το πέλαγος, ούτε εί μετεμέλησε οί τον Έλλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν έδωρέετο. 20. Ως δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινον κατα μεν την ετέρην των γεφυρέων την προς του Πόντου ό πεζός τε καὶ ή ἵππος ἄπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαίον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπητη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, έστεφανωμένοι πάντες, μετά δε τούτους ό σύμμικτος στρατός παυτοίων έθνέων. ταύτην μέν την ήμέρην οδτοι, τη δε ύστεραίη πρώτοι μεν οί τε ίππόται καὶ οί τὰς λόγγας κάτω τράποντες · ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὖτοι · μετὰ δὲ οί τε ίπποι οἱ ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Εέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππόται οἱ γίλιοι. έπὶ δὲ τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός. καὶ αἱ νέες ἄμα ἀνήγοντο ές την ἀπεναντίον. ήδη δὲ ήκουσα καὶ ΰστατον διαβήναι βασιλέα πάντων. 21. Ξέρξης δε έπεί τε διέβη ές την Ευρώπην, έθηειτο τον στρατον ύπο μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ έν έπτα εύφρόνησι, έλινύσας οὐδένα χρόνον. ένθαῦτα λέγεται, Εέρξεω ήδη διαβεβηκότος του Ελλήσποντον, ανδρα είπειν Ελλησπόντιον 'Ω Ζεύ, τί δη ανδρι είδομενος Πέρση καὶ οὖνομα ἀντὶ Διὸς Εέρξεα θέμενος, ἀνάστατον την Έλλάδα εθέλεις ποιησαι, άγων πάντας ανθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων έξην τοι ποιέειν ταῦτα.

22. 'Ο δε ναυτικός έξω τον Έλλήσποντον πλώων παρα γην εκομίζετο, τὰ έμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. 'Ο δε Δορίσκος έστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,

διὰ δὲ αὐτοῦ ρέει ποταμὸς μέγας "Εβρος. ἔδοξε ὧν τῷ Εέρξη ο χώρος είναι επιτήδεος ενδιατάξαι τε καὶ εξαριθμήσαι τον στρατον, και εποίεε ταθτα. τως μεν δη νέας τας πάσας απικομένας ές Δορίσκον οι ναύαρχοι κελεύσαντος Βέρξεω ές του αιγιαλου του προσεχέα Δορίσκω εκόμισαν. 23. ό δὲ ἐν τῷ Δορίσκω τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς αριθμον εποιέετο. 'Όσον μέν νυν έκαστοι παρείχον πλήθεος άριθμον, ούκ έγω είπαι το άτρεκες (ού γάρ λέγεται προς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζού το πλήθος εφάνη έβδομήκοντα και έκατον μυριάδες. έξηρίθμησαν δε τόνδε τον τρόπον συναγαγόντες ές ενα χώρον μυριάδα άνθρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ώς μάλιστα είχον, περιέγραψαν έξωθεν κύκλον, περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αίμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλου, ύψος ανήκουσαν ανδρί ές τον ομφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες, ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οδ πάντας τούτω τῷ τρόπω ἐξηρίθμησαν. ἀριθμήσαντες δε κατά έθνεα διέτασσον.

24. Εέρξης δὲ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἔκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταὶ, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο, καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Εέρξης, μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέη καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρώρας ἐς γῆν τρεψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεσος καὶς ἐκὶς ἐποξερικας καὶς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεσος καὶς ἐπιβάτας ὑς ἐκ ἐποξερικας καὶς ἐπιβάτας ὑς ἐπιβάτας ὑς ἐπιβάτας ὑς ἐπιβάτας ὑς ἐπιβάτας ὑς ἐπιβάτας ὑς ἐποξερικας καὶς ἐπιβάτας ὑποξερικας καὶς ἐπιβάτας ἐπιβάτ

μον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρωρέων πλώων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

25. Ξέρξης δε έκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Έλλάδα, τους δε αιεί γινομένους εμποδών συστρατεύεσθαι ηνάγκαζε. οί δε ύποδεκόμενοι Έλλήνων την στρατιην καί δειπνίζοντες Εέρξεα ές παν κακοῦ ἀπίκατο, ούτω ώστε ἀνάστατοι έκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο · ὅκου γε Θασίοισι ὑπὲρ τῶν έν τη ηπείρω πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Εέρξεω στρατιήν και δειπνίσασι, Αντίπατρος ό Όργεος άραιρημένος, των ἀστων ἀνηρ δόκιμος όμοια τω μάλιστα, ἀπέδεξε ές το δείπνον τετρακόσια τάλαντα άργυρίου τετελεσμένα. 26. ένθα δη Μεγακρέοντος ανδρός 'Αβδηρίτεω έπος εὖ εἰρημένον ἐιγένετο, δς συνεβούλευσε 'Αβδηρίτησι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ ίζεσθαι ίκέτας των θεων, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπόν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων έχειν σφι μεγάλην χάριν, ότι βασιλεύς Εέρξης ού δὶς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σίτον αίρέεσθαι · παρέχειν γαρ αν Αβδηρίτησι, εί και αριστον προείρητο όμοια τω δείπνω παρασκευάζειν, η μη ύπομένειν Εέρξεα έπιόντα, ή καταμείναντας κάκιστα πάντων ανθρώπων διατριβήναι. 27. Οι μεν δη πιεζόμενοι διως το επιτασσόμενον επετέλεον. Εέρξης δε έκ της 'Ακάνθου έντειλάμενος τοισι στρατηγοίσι τον ναυτικον στρατον ύπομένειν έν Θέρμη, απηκε απ' έωυτου τὰς νέας πορεύεσθαι, (Θέρμη δὲ τῆ ἐν τῷ Θερμαίφ κόλπφ οἰκημένη, ἀπ' ης καὶ ὁ κόλπος οδτος την επωνυμίην έχει) ταύτη γαρ επυνθάνετο συντομώτατον elvai.

28. Ο μεν δη περί Πιερίην διέτριβε ημέρας συχνάς. οί δε δη κήρυκες οι αποπεμφθέντες ες την Ελλάδα επί γης αϊτησιν απίκατο, οι μεν κεινοί, οι δε φέροντες γην τε καὶ

ύδωρ. Των δε δόντων ταῦτα εγενοντο οίδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Αἰνιῆνες, Περραιβοί, Λοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, 'Αγαιοί οί Φθιήται, καὶ Θηβαίοι, καὶ οί ἄλλοι Βοιωτοί πλην Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ελληνές έταμον δρκιον οί τῷ βαρβάρφ πόλεμον ἀειράμενοι. τὸ δὲ όρκιον ώδε είχε · Όσοι τῷ Πέρση ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Έλληνες εόντες, μη αναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὐ των πρηγμάτων, τούτους δεκατεύσαι τω έν Δελφοίσι θεώ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶγε τοῖσι Ελλησι. 29. ἐς δὲ 'Αθήνας και Σπάρτην ούκ απέπεμψε Εέρξης έπι γης αίτησιν κήρυκας τωνδε είνεκεν πρότερον Δαρείου πέμψαντος έπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οί δ' ές φρέαρ έσβαλόντες, εκέλευον γην τε καὶ ύδωρ έκ τούτων φέρειν παρά βασιλέα. τούτων μεν είνεκεν ούκ έπεμψε Εέρξης τους αιτήσοντας. ὅ τι δὲ τοῖσι 'Αθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλην ὅτι σφέων ή χώρη καὶ ή πόλις έδηϊώθη. άλλα τουτο ου δια ταύτην την αιτίην δοκέω γενέσθαι.

30. Ἡ δὲ στρατηλασίη ἡ βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' ᾿Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ, οἱ Ἑλληνες οὐκ ἐν ὁμοίφ πάντες ἐποιεῦντο · οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρση εἶχον θάρσος, ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου · οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλφ κατέστασαν, ἄτε οὕτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῆ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομίχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὕτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. 31. ἐνθαῦτα ἀναγκαίη ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῆ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ

Αθηναίοι καταρρωδήσαντες τον επιόντα κίνδυνον εξέλιπον την σφετέρην, η και μη εκλιπόντες αλλά μείναντες έδοσαν σφέας αὐτοὺς Εέρξη, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ αν έπειρώντο αντιεύμενοι βασιλέι. εί τοίνυν κατά την θάλασσαν μηδείς ήντιουτο Εέρξη, κατά γε αν την ήπειρον τοιάδε έγίνετο εί και πολλοι τειχέων κιθώνες ήσαν έληλαμένοι διά τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες αν Λακεδαιμόνιοι ύπο των συμμάχων ούκ έκόντων, άλλ' ύπ' άναγκαίης, κατὰ πόλις άλισκομένων ύπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, εμουνώθησαν, μουνωθέντες δε αν και αποδεξάμενοι έργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. 32. ή ταθτα αν ἔπαθου, ἡ πρὸ τοῦ ὁρέοντες αν καὶ τοὺς ἄλλους Ελληνας μηδίζοντας, όμολογίη αν έχρήσαντο προς Εέρξεα. καὶ ούτω αν επ' αμφότερα ή Έλλας εγίνετο ύπο Πέρσησι. την γαρ ωφελίην την των τειχέων των δια του Ίσθμου έληλαμένων ου δύναμαι πυθέσθαι ήτις αν ήν, βασιλέος έπικρατέοντος της θαλάσσης. νῦν δὲ Αθηναίους ἄν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι της Έλλάδος οὐκ αν αμαρτάνοι τάληθέος · οδτοι γάρ επὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ετράποντο, ταῦτα ρέψειν ἔμελλε. έλόμενοι δὲ τὴν Ελλάδα περιείναι έλευθέρην, τούτο τὸ Ελληνικον πᾶν τὸ λοιπον, όσον μη εμήδισε, αυτοί ούτοι ήσαν οί επεγείραντες, καί βασιλέα μετά γε θεους άνωσάμενοι. ουδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δείμα βαλόντα έπεισε έκλιπείν την Έλλάδα, άλλα καταμείναντες άνέσχουτο του επιόντα επί την χώρην δέξασθαι.

33. Πέμψαντες γὰρ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρậ ἡ Πυθίη, τῆ οὖνομα ἦν ᾿Αριστονίκη, τάδε:

Б

Π μέλεοι, τί κάθησθε; λιπων φεῦγ' ἔσχατα γαίης Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὖτ' ὧν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἀίδηλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει το Πῦρ τε καὶ ὀξὺς "Αρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἶον το Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἴ που νῦν ἰδρῶτι ρεούμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι το Αἷμα μέλαν κέχυται, προϊδον κακότητος ἀνάγκας.
'Αλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

34. Ταῦτα ἀκούσαντες, οἱ τῶν ᾿Αθηναίων θεοπρόποι συμφορἢ τἢ μεγίστη ἐχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ ᾿Ανδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευέ σφι ἰκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι, καὶ λέγουσι · Ἦναξ, χρῆσον ἡμῦν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες · ἡ οῦ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ ἀὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔστ ἀν καὶ τελευτήσωμεν · 35. ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε ·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' 'Ολύμπιον ἐξιλάσασθαι, Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνή. Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας. Τῶν ἄλλων γὰρ άλισκομένων, ὅσα Κέκροπος οὖρος Ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο, Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῦ εὐρύοπα Ζεὺς Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει. Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζον ἰόντα Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν Νῶτον ἐπιστρέψας · ἔτι τοί κοτε κἀντίος ἔσση. ³Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὰ τέκνα γυναικῶν ^{*}Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

10

36. Ταῦτά σφι ἠπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἢν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς ᾿Αθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ μαντήϊον, καὶ αίδε συνεστηκυῖαι μάλιστα · τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι · ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν ᾿Αθηνέων ρηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι · οἱ δ᾽ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ρηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

⁹Ω θείη Σαλαμίς, ἀπολείς δε σὺ τέκνα γυναικῶν "Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας ἑσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

37. Ήν δὲ τῶν τις 'Αθηναίων ἀνηρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριων, τῷ οὖνομα μὲν ἢν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὖτος ὡνηρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε εἰ ἐς 'Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἢπίως χρησθηναι, ἀλλὰ ὧδε, 'Ω σχετλίη Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ 'Ω θείη Σαλαμὶς, εἴ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῆ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι

τὸ χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθον, ἀλλ' οὐκ ἐς Αθηναίους. παρασκευάζεσθαι ων αυτούς ως ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ώς τούτου έόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτη Θεμιστοκλέος αποφαινομένου, 'Αθηναΐοι ταθτά σφι έγνωσαν αίρετώτερα είναι μάλλον ή τὰ τῶν χρησμολόγων, οὶ οὐκ ἔων ναυμαγίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶναι οὐδὲ χείρας άνταείρεσθαι, άλλα έκλιπόντας χώρην την Αττικήν άλλην τινα οικίζειν. 38. Έτερη τε Θεμιστοκλέι γνώμη έμπροσθε ταύτης ές καιρον ηρίστευσε, ότε 'Αθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων εν τῶ κοινῶ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε των από Λαυρείου, έμελλον λάξεσθαι ὀρχηδον έκαστος δέκα δραχμάς. τότε Θεμιστοκλέης ανέγνωσε Αθηναίους, της διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τούτων των χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ές τον πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων. οδτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι 'Αθηναίους. αι δε ές το μεν εποιήθησαν ούκ έχρήσθησαν, ές δέον δε ούτω τη Έλλάδι έγενοντο. αυταί τε δη αί νέες τοίσι 'Αθηναίοισι προποιηθείσαι ύπηρχον, έτέρας τε έδεε προσναυπηγέεσθαι. έδοξέ τέ σφι μετά τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, επιόντα επί την Ελλάδα τον βάρβαρον δέκεσθαι τησι νηυσί πανδημεί, τῶ θεῷ πειθομένους, αμα Έλλήνων τοίσι βουλομένοισι.

39. Τὰ μὲν δη χρηστήρια ταῦτα τοῖσι 'Αθηναίοισι ἐγεγόνεε · συλλεγομένων δὲ ἐς τώυτὸ τῶν περὶ τὴν Έλλάδα τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος 'Αθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Ερξεα σὺν τῷ

στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τῆν ᾿Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἦργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύσοντας βοηθέειν τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ κως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τὼυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ελλησι.

III. THE PASS OF THERMOPYLAE.

1. Οι δε Ελληνες εβουλεύοντο τη τε στήσονται τον πόλεμον, καὶ ἐν οίοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο την εν Θερμοπύλησι εσβολην φυλάξαι. στεινοτέρη γαρ εφαίνετο εούσα της ες Θεσσαλίην, και μία, αγχοτέρη τε της έωυτών. την δε άτραπον, δι ην ήλωσαν οι άλόντες Έλλήνων εν Θερμοπύλησι, οὐδε ήδεσαν εοῦσαν πρότερον ήπερ απικόμενοι ές Θερμοπύλας επύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ων έβουλεύσαντο φυλάσσοντες την έσβολην μη παριέναι ές την Έλλάδα τον βάρβαρον, τον δε ναυτικον στρατον πλέειν γης της 'Ιστιαιήτιδος έπὶ 'Αρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ώστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' έκατέρους έόντα. 2. Οί τε χώροι ούτω έχουσι· τοῦτο μεν, το Αρτεμίσιον, έκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου έξ εὐρέος συνάγεται ές στεινον έόντα του πόρου του μεταξύ νήσου τε Σκιάθου καὶ ήπείρου Μαγνησίης · ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ της Ευβοίης ήδη το Αρτεμίσιον δέκεται αίγιαλος, έν δε 'Αρτέμιδος ίρόν. ή δε αὖ διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς την Ελλάδα έστὶ, τῆ στεινοτάτη, ημίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης,

άλλ' ἔμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ ὅπισθε, κατά τε ᾿Αλπηνούς όπισθε εόντας εούσα άμαξιτος μούνη, καὶ έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμον άγγοῦ Ανθηλής πόλιος άμαξιτὸς άλλη μούνη. 3. των δε Θερμοπυλέων το μεν προς έσπέρης ούρος άβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ύψηλον, ἀνατείνον ές την Οἴτην, τὸ δὲ πρὸς την ηῶ της ὁδοῦ θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῆ ἐσόδω ταύτη θερμὰ λουτρὰ, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ίδρυται Ήρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολὰς, καὶ τό γε παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ΄ ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τείγος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἡλθον ἐκ Θεσπρωτών οἰκήσουτες γην την Αιολίδα, την περ νῦν ἐκτέαται. άτε δή πειρωμένων των Θεσσαλών καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ώς αν χαραδρωθείη ό χώρος, παν μηχανεόμενοι, δκως μή σφι εσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ες την χώρην. το μέν νυν τείχος το αρχαίον έκ παλαιού τε έδέδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ήδη ὑπὸ χρόνου εκέετο. 4. τοίσι δε αθτις ορθώσασι έδοξε ταύτη απαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι άγχοτάτω της όδοῦ, Αλπηνοὶ οὖνομα · ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεισθαι ελογίζοντο οι Ελληνες. οι μέν νυν χώροι οδτοι τοίσι Ελλησι είναι εφαίνοντο επιτήδεοι. απαντα γάρ προσκεψάμενοι, καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὖτε πλήθεϊ ἔξουσι χρασθαι οἱ βάρβαροι οὖτε ἵππφ, ταύτη σφι έδοξε δέκεσθαι τον επιόντα επὶ τὴν Ἑλλάδα. ώς δὲ επύθοντο τὸν Πέρσην έοντα εν Πιερίη, διαλυθέντες εκ τοῦ Ἰσθμοῦ εστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζŷ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν έπ' 'Αρτεμίσιον.

5. ΄Ο δε ναυτικός Εέρξεω στρατός όρμε όμενος εκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῆσι ἄριστα πλεούσησι δέκα ίθυ Σκιάθου, ένθα ήσαν προφυλάσσουσαι νέες τρείς Έλληνίδες. Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ 'Αττική. προιδόντες δὲ οὖτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν. 6. Των δε δέκα νεων των βαρβάρων τρείς επήλασαν περί τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δε Μύρμηκα. ενθαῦτα οἱ βάρβαροι, επειδή στήλην λίθου επέθηκαν κομίσαντες έπι το έρμα, ορμηθέντες αυτοί έκ Θέρμης, ως σφι τὸ ἐμποδων ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλεον πάσησι τήσι νηυσὶ, ενδεκα ήμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος εξέλασιν εκ Θέρμης. το δε έρμα σφι κατηγήσατο έον έν πόρω μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερον δε πλώοντες οι βάρβαροι εξανύουσι της Μαγνησίης χώρης έπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξύ Κασθαναίης τε πόλιος έόντα καὶ Σηπιάδος άκτης. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων ἀπαθής τε κακών ην ό στρατός.

7. Αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὅρμεον πρὸς γῷ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων · ἄτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὡρμέοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτῶ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω ἄμα δὲ ὅρθρῳ, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μέν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῦσι οὕτω εἶχε ὅρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν · ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ἢν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον. S. Λέγεται δὲ

λόγος, ώς 'Αθηναίοι τον Βορέην έκ θεοπροπίου έπεκαλέσαντο, ελθόντος σφι άλλου χρηστηρίου τον γαμβρον επίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον έχει γυναίκα 'Αττικήν, 'Ωρείθυιαν την 'Ερεχθέος. κατά δη τὸ κήδος τοῦτο οἱ Αθηναῖοι, ως φάτις Ερμηται, συμβαλλόμενοί σφι του Βορέην γαμβρου είναι, ναυλοχέοντες της Ευβοίης εν Χαλκίδι, ως εμαθον αυξόμενον τον χειμωνα, η καὶ πρὸ τούτου, ἔθυόν τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ τὴν 'Ωρείθυιαν τιμωρήσαί σφι καὶ διαφθείραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, ουκ έχω είπαι · οί δ' ων 'Αθηναίοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τον Βορέην πρότερον καὶ τότε έκεινα κατεργάσασθαι, καὶ ίρὸν ἀπελθόντες Βορέω ίδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν. 9. ἐν τούτφ τῷ πόνφ νέας ολ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρήναι, τετρακοσιέων ούκ ελάσσονας, ανδρας τε άναριθμήτους, χρημάτων τε πλήθος ἄφθονον . ώστε 'Αμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ή ναυηγίη αυτη χρηστή έγένετο, ος πολλά μεν χρύσεα ποτήρια ύστέρω χρόνω έκβρασσόμενα ανείλετο, πολλά δὲ ἀργύρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὖρε, ἄλλα τε [χρύσεα] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. άλλ' ὁ μὲν τἄλλα ούκ εύτυχέων εύρήμασι μέγα πλούσιος εγένετο ήν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορή λυπεῦσα παιδοφόνος. 10. σιταγωγών δε όλκάδων καὶ των άλλων πλοίων διαφθειρομένων ούκ ἐπην ἀριθμὸς, ὥστε δείσαντες οί στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οί Θεσσαλοί, έρκος ύψηλον έκ των ναυηγίων περιεβάλουτο. ήμέρας γάρ δη έχείμαζε τρεῖς τέλος δὲ ἔντομά τε ποιεύντες καὶ καταείδοντες γόησι τῷ ἀνέμφ οἱ Μάγοι, προς δε τούτοισι καὶ τῆ Θέτι καὶ τῆσι Νηρηίσι θύοντες,

έπαυσαν τετάρτη ήμέρη, η άλλως κως αυτός εθέλων εκόπασε. τη δε Θέτι έθυον πυθομενοι παρά των Ίώνων τον λόγον, ώς έκ τοῦ χώρου τούτου άρπασθείη ύπο Πηλέος, είη τε άπασα ή άκτη ή Σηπιας έκείνης τε και των άλλων Νηρηίδων. 11 Ο μεν δη τετάρτη ημέρη επέπαυτο τοίσι δὲ "Ελλησι οἱ ἡμεροσκόποι, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρη ήμέρη απ' ής ο χειμων ο πρώτος έγενετο, εσήμαινου πάντα τὰ γενόμενα περί την ναυηγίην. οί δε ως επύθοντο, Ποσειδέωνι σωτήρι ευξάμενοι, καὶ σπονδας προχέαντες την ταχίστην, οπίσω ηπείγοντο επὶ τὸ Αρτεμίσιον, ελπίσαντες ολίγας τινάς σφι αντιξόους έσεσθαι νέας. οι μεν δη το δεύτερον ελθόντες περί το 'Αρτεμίσιον έναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτήρος έπωνυμίην από τούτου έτι καὶ ές τόδε νομίζοντες. 12. Οἱ δὲ βάρβαροι, ώς επαύσατό τε ό ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον, κάμψαντες δὲ την άκρην της Μαγνησίης, ιθέαν έπλεον ές τον κόλπον τον έπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπφ τούτφ της Μαγνησίης, ένθα λέγεται τον Ἡρακλέα καταλειφθήναι ύπο 'Ιήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων ἐκ τής 'Αργούς έπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὖτ' έπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ές Αΐαν την Κολχίδα · ένθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ύδρευσάμενοι ές τὸ πέλαγος ἀφήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ χώρῷ οὖνομα γέγονε 'Αφεταί. εν τούτω ων δρμον οι Εέρξεω εποιεύντο.

13. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ ᾿Αχαιίης, ἐσβεβληκὼς ἢν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας · ἐν Θεσσαλίη μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἔλλησι · ἔνθα δὴ αὶ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίη ποταμῶν ᾿Ονόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῷ στρατιῷ τὸ ῥέεθρον

πινόμενος, των δε εν Αχαιίη ποταμών ρεόντων ούδε όστις μέγιστος αυτών έστι Ήπιδανός, ουδε ούτος αντέσχε εί μη φλαύρως. 14. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίη καὶ τὰ ἐν Αγαιίη · ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἡῖε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, εν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ρηγίη ἀνὰ πασαν ημέρην γίνεται. περί δε τον κόλπον τοῦτόν έστι χώρος πεδινός, τη μεν εύρυς, τη δε και κάρτα στεινός. περί δε του χώρου ούρεα ύψηλα και άβατα περικληίει πασαν την Μηλίδα γην, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις έστι έν τῷ κόλπφ ιόντι ἀπ' Αχαιίης 'Αντικύρη, παρ' ην ποταμός Σπερχειός ρέων έξ 'Ενιήνων ές θάλασσαν εκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσί κου σταδίων ἄλλος ποταμός, τῷ οὖνομα κέεται Δύρας, τὸν βοηθέοντα τῷ Ἡρακλέι καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανήναι. άπο δε τούτου δι' άλλων είκοσι σταδίων άλλος ποταμός έστι, δς καλέεται Μέλας. 15. Τρηχίς δε πόλις από τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτη δὲ καὶ εὐρύτατόν έστι πάσης της χώρης ταύτης έκ τῶν οὐρέων ές θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχὶς πεπόλισται · δισχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου έστί. τοῦ δὲ οὖρεος, τὸ περικλητει την γην την Τρηχινίην, έστι διασφάξ προς μεσαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος 'Ασωπὸς ποταμὸς ρέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ οὖρεος. 16. Ἐστι δὲ άλλος Φοινιξ ποταμός ου μέγας πρός μεσαμβρίην του 'Ασωπού, δς έκ των ουρέων τούτων ρέων ές τον 'Ασωπον έκδιδοί. κατά δε του Φοίνικα ποταμού στεινότατου έστι. άμαξιτὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά έστι ές Θερμοπύλας. έν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ έστι, τη ούνομα 'Ανθήλη κέεται, παρ' ην δη παραρρέων ό 'Ασωπος ές θάλασσαν έκδιδοί, και χώρος περι αυτην ευρύς,

έν τῷ Δήμητρός τε ίρὸν 'Αμφικτυονίδος ίδρυται, καὶ έδραι εἰσὶ 'Αμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ 'Αμφικτύονος ἱρόν.

17. Βασιλεύς μεν δη Εέρξης έστρατοπεδεύετο της Μηλίδος εν τη Τρηχινίη, οι δε δη Ελληνες εν τη διόδω. καλέεται δε ό χώρος ούτος ύπο μεν τών πλεόνων Ελλήνων Θερμοπύλαι, ύπο δε των επιγωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. έστρατοπεδεύοντο μέν νυν έκάτεροι έν τούτοισι τοίσι χωρίοισι · ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν προς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων το έπὶ ταύτης της ηπείρου. 18. Ήσαν δε οίδε Έλλήνων οἱ ὑπομένοντες τον Πέρσην ἐν τούτω τῶ χώρφ · Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι όπλιται, και Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες έκατέρων, έξ 'Ορχομενοῦ τε της 'Αρκαδίης είκοσι καὶ έκατον, καὶ έκ της λοιπης 'Αρκαδίης χίλιοι τοσούτοι μεν Αρκιίδων, από δε Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα · οῦ- · τοι μεν από Πελοποννήσου παρήσαν, από δε Βοιωτών Θεσπιέων τε έπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. 19. πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ 'Οπούντιοι πανστρατιή, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ "Ελληνες έπεκαλέσαντο, λέγοντες δι άγγελων ώς αυτοί μεν ήκοιεν πρόδρομοι των άλλων, οί δε λοιποί των συμμάχων πρόσδόκιμοι πασαν είεν ημέρην ή θάλασσά τέ σφι είη εν φυλακή, υπ' 'Αθηναίων τε φρουρεομένη και Αιγινητέων και των ές τον ναυτικον στρατον ταχθέντων, καί σφι είη δεινον ούδεν ου γαρ θεον είναι τον επιόντα επί την Ελλάδα, άλλ' άνθρωπον · είναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένω οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα · ὀφείλειν ὧν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θυητου, από της δόξης πεσείν αν. Οι δε ταθτα πυνθανόμενοι έβοήθεον ές την Τρηγίνα. 20. Τούτοισι ήσαν μέν

νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἐκάστων · ὁ δὲ θωυμαζόμενος μάλιστα, καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ήγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ην Λεωνίδης ο 'Αναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ Αναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτεος του Πολυδώρου του 'Αλκαμένεος του Τηλέκλου τοῦ ᾿Αργέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω του Έχεστράτου του Ήγιος του Ευρυσθένεος του 'Αριστοδήμου τοῦ 'Αριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ 'Τλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος την βασιλητην έν Σπάρτη έξ άπροσδοκήτου. 21. διξών γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων άδελφεων, Κλεομένεος τε καὶ Δωριέος, απελήλατο της φροντίδος περὶ της βασιληίης, ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος άπαιδος ἔρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου έν Σικελίη, ούτω δη ές Λεωνίδην ανέβαινε ή βασιληίη, καὶ διότι πρότερος έγεγόνεε Κλεομβρότου (ούτος γὰρ ἢν νεώτατος 'Αναξανδρίδεω παῖς), καὶ δη και είχε Κλεομένεος θυγατέρα. δς τότε ή ε ές Θερμοπύλας, επιλεξάμενος ἄνδρας τε τους κατεστεώτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παίδες ἐόντες. 22. παραλαβών δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος είπου, των εστρατήγεε Λεοντιάδης ο Ευρυμάχου. τουδε δε είνεκεν τούτους σπουδην εποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ελλήνων παραλαβείν, δτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ων ές τον πόλεμον, εθέλων είδεναι είτε συμπέμψουσι είτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Έλλήνων συμμαχίην οι δε άλλοφρονέοντες έπεμπον. 23. Τούτους μεν τους αμφί Λεωνίδην πρώτους απέπεμψαν Σπαρτιήται, ίνα τούτους όρωντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδε καὶ οῦτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ύπερβαλλομένους · μετά δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδων, έμελλου όρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῆ Σπάρτη,

κατὰ τάχος βοηθήσειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν · ἢν γὰρ κατὰ τώυτὸ 'Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα. οὐκ ὧν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλησι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

24. Ούτοι μεν δη ούτω διενένωντο ποιήσειν οι δε έν Θερμοπύλησι Ελληνες, επειδή πέλας εγένετο της εσβολής ό Πέρσης, καταρρωδέοντες έβουλεύοντο περί απαλλαγής. τοίσι μέν νυν άλλοισι Πελοποννησίοισι έδόκεε, έλθοῦσι ές Πελοπόννησον, τον Ίσθμον έχειν εν φυλακή · Λεωνίδης δε, Φωκέων καὶ Λοκρών περισπερχεύντων τῆ γνώμη ταύτη, αύτοῦ τε μένειν έψηφίζετο, πέμπειν τε αγγέλους ές τὰς πόλιας κελεύοντας σφι επιβοηθέειν, ως εόντων αυτών ολίγων στρατον τον Μήδων ἀλέξασθαι. 25. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, έπεμπε Εέρξης κατάσκοπον ίππέα, ίδέσθαι όκόσοι τέ είσι καὶ δ΄ τι ποιέοιεν. ἡκηκόεε δὲ, ἔτι ἐων έν Θεσσαλίη, ώς ήλισμένη είη ταύτη στρατιή ολίγη, καὶ τοὺς ήγεμόνας ώς είησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης έων γένος 'Ηρακλείδης. ώς δὲ προσήλασε ὁ ίππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, εθηειτό τε και κατώρα παν μεν ού το στρατόπεδον τους γαρ έσω τεταγμένους του τείχεος, τὸ άνορθώσαντες είχον εν φυλακή, ούκ οιά τε ην κατιδέσθαι · ό δε τους έξω εμάνθανε, τοισι πρό του τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. έτυχον δε τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. τους μεν δη ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δη θηεύμενος εθώυμαζε, καὶ τὸ πλήθος εμάνθανε. μαθών δε πάντα άτρεκέως, άπήλαυνε οπίσω κατ' ήσυχίην · οὖτε γάρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλής απελθών δε έλεγε προς Εέρξεα τά περ οπώπεε πάντα. 26. άκούων δε Εέρξης ουκ είχε συμβα-

λέο θαι τὸ εον, ότι παρασκευάζοιντο ως απολεύμενοί τε καὶ άπολέοντες κατά δύναμιν · άλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ έφαίνοντο . ποι έειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τον Αρίστωνος, έόντα έν τῷ στρατοπέδω. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Εέρξης ἔκαστα τούτων, έθέλων μαθείν το ποιεύμενον προς των Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε . "Ηκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ώρμωμεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ των ἀνδρων τούτων. ακούσας δε γελωτά με έθευ λέγοντα τη περ ώρων έκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. έμοι γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν άντία σεῦ, ὁ βασιλεῦ, άγων μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. 27. οἱ ἄνδρες οὖτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι ούτω έχων έστί · έπεαν μέλλωσι κινδυνεύειν τη ψυχή, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο έθνος ανθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χείρας ανταειρόμενον νῦν γὰρ πρὸς βασιλητην τε καλλίστην τῶν ἐν Έλλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δὴ άπιστα Εέρξη έφαίνετο τὰ λεγόμενα είναι, καὶ δεύτερα έπειρώτα, δυτινα τρόπου τοσούτοι έόντες τη έωυτού στρατιη μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε • 3 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ώς ἀνδρὶ ψεύστη, ἡν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ, τῆ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Εέρξεα.

28. Τέσσερας μεν δη παρεξήκε ήμέρας, ελπίζων αἰεί σφεας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτη δε, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ ἀβουλίη διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν την έωυτοῦ. ὡς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Έλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί · ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δῆλον δ' ἐποίευν

παντί τεφ καὶ οὐκ ἤκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι ἡμέρης. 29. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὖτοι μὲν ὑπεξήισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὖτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὖτοι συνέμισγον τοῖσι Ελλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἄτε ἐν στεινοπόρφ τε χώρφ μαχόμενοι, καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δε εμάχοντο άξίως λόγου, άλλα τε αποδεικνύμενοι έν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, άλέες φεύγεσκον δῆθεν · οί δε βάρβαροι όρεοντες φεύγοντας βοή τε καὶ πατάγω έπήισαν, οί δ' αν καταλαμβανόμενοι υπέστρεφον αντίοι είναι τοίσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δε κατέβαλλον πλήθει αναριθμήτους των Περσέων Επιπτον δε και αυτών των Σπαρτιητέων ενθαύτα ολίγοι έπει δε ούδεν εδυνέατο παραλαβείν οι Πέρσαι της έσόδου, πειρεόμενοι καὶ κατά τέλεα καὶ παυτοίως προσβάλλουτες, ἀπήλαυνου ὀπίσω. 31. Έν ταύτησι τήσι προσόδοισι τής μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῆ στρατιῆ. τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῆ δ' ύστεραίη οι βάρβαροι οὐδεν ἄμεινον ἀέθλεον . ἄτε γαρ ολίγων έόντων, ελπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οίους τε έσεσθαι έτι χείρας άνταείρασθαι, συνέβαλλον. οί δὲ Ελληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ έθνεα κεκοσμημένοι ησαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἔκαστοι ἐμάχοντο, πλην Φωκέων · οδτοι δε ες το ούρος ετάχθησαν φυλάξοντες την άτραπόν. ώς δε ούδεν εύρισκον άλλοιότερον οί Πέρσαι ή τη προτεραίη ενώρων, ἀπήλαυνον. 32. Απορέοντος δε βασιλέος δ τι χρήσηται τώ παρεόντι πρήγματι, Επιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ανήρ Μηλιεύς ήλθε οί ες λόγους, ώς μέγα τι παρά βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ούρεος φέρουσαν ές Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ύπομείναντας Έλλήνων. ύστερον δε δείσας Λακεδαιμονίους έφυγε ές Θεσσαλίην, καί οἱ φυγόντι ύπὸ τῶν Πυλαγόρων, τῶν ᾿Αμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, άργύριον επεκηρύχθη. χρόνφ δε ύστερου, κατήλθε γάρ ές 'Αντικύρην, απέθανε ύπο 'Αθηνάδεω, ανδρός Τρηχινίου. ό δὲ ᾿Αθηνάδης οὖτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι᾽ ἄλλην αιτίην, την εγω εν τοισι όπισθε λόγοισι σημανέω, ετιμήθη μέντοι ύπο Λακεδαιμονίων ούδεν έσσον. Επιάλτης μεν ούτω υστερον τούτων ἀπέθανε. 33. Έστι δὲ ἔτερος λεγόμενος λόγος, ως 'Ονήτης τε ό Φαναγόρεω ανήρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλὸς 'Αντικυρεύς είσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τους λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσησι, ούδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρη σταθμώσασθαι, ότι οι των Ελλήνων Πυλαγόροι έπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ 'Ονήτη τε καὶ Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' έπὶ Ἐπιάλτη τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι, τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μεν γὰρ αν, καὶ έων μη Μηλιεύς, ταύτην την άτραπον 'Ονήτης, εί τη χώρη πολλά ώμιληκώς είη · άλλ' Επιάλτης γάρ έστι ὁ περιηγησάμενος τὸ οὐρος κατά τὴν ἀτραπον, τοῦτον αἶτιον γράφω.

34. Ξέρξης δὲ, ἐπεί οἱ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρης γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων άφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσα-

λοίσι κατηγήσαντο έπὶ Φωκέας τότε ὅτε οἱ Φωκέες, φράξαντες τείχει την έσβολην, ήσαν έν σκέπη του πολέμου έκ τε τοσούδε κατεδεδεκτο έουσα ούδεν χρηστή Μηλιεύσι. 35. Έχει δε ώδε ή ατραπός αύτη δρχεται μεν από τοῦ 'Ασωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ρέοντος · οὖνομα δε τω ούρει τούτω και τη άτραπω τωυτο κέεται, Ανόπαια. τείνει δε ή Ανόπαια αύτη κατα ράχιν του ούρεος, λήγει δε κατά τε 'Αλπηνον πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων προς των Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων έδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν έστι. 36. κατά ταύτην δη την άτραπον και ούτω έχουσαν οί Πέρσαι, του 'Ασωπου διαβάντες, επορεύοντο πασαν την νύκτα, εν δεξιή μεν έχοντες ούρεα τὰ Οιταίων, εν αριστερή δὲ τὰ Τρηχινίων · ήώς τε δὴ διέφαινε, καὶ ἐγένοντο ἐπ' ακρωτηρίω του ούρεος. κατά δε τουτο του ούρεος εφύλασσον, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι όπλίται, ρυόμενοί τε την σφετέρην χώρην και φρουρέοντες την άτραπόν. ή μεν γάρ κάτω εσβολή εφυλάσσετο ύπ' ων είρηται, την δε δια του ουρεος ατραπον εθελονταί Φωκέες ύποδεξάμενοι Λεωνίδη εφύλασσον. 37. Έμαθον δέ σφεας οί Φωκέες ώδε αναβεβηκότας · αναβαίνοντες γαρ ελάνθανον οί Πέρσαι τὸ οὖρος παν ἐὸν δρυων ἐπίπλεον. ἢν μὲν δὴ υηνεμίη, ψόφου δε γινομένου πολλοῦ, ώς οἰκὸς ἦν φύλλων ύποκεχυμένων ύπο τοίσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρησαν. ώς δε είδον ἄνδρας ενδυομένους ὅπλα, εν θωύματι εγένοντο. έλπόμενοι γαρ ούδεν σφι φανήσεσθαι αντίξοον, ενεκύρησαν στρατώ. 38. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης, καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες έωσι Λακεδαιμόνιοι, είρετο τον Έπιάλτην όποδαπος είη ο στρατός. πυθόμενος δε άτρεκέως, διέτασσε τους Πέρσας ώς ες μάχην. οι δε Φωκέες, ώς εβάλλοντο τοίσι τοξεύμασι πολλοισί τε καὶ πυκυοισι, οιχουτο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τον κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀρχὴν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὖτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

39. Τοίσι δε εν Θερμοπύλησι εούσι Έλλήνων πρώτον μεν ο μάντις Μεγιστίης, εσιδών ες τὰ ίρὰ, έφρασε τον μέλλοντα έσεσθαι αμα ήοι σφι θάνατον. έπι δε και αυτόμολοι ήσαν οι έξαγγείλαντες των Περσέων την περίοδον. ούτοι μεν έτι νυκτός εσήμηναν, τρίτοι δε οι ήμεροσκόποι καταδραμόντες απο των ἄκρων, ήδη διαφαινούσης ήμέρης. ένθαῦτα έβουλεύοντο οἱ Ελληνες, καί σφεων ἐσγίζοντο αἱ γνωμαι · οί μεν γαρ ούκ έων την τάξιν εκλιπείν, οί δε αντέτεινον. μετά δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις έκαστοι ετράποντο, οί δε αύτων άμα Λεωνίδη μένειν αύτου παρεσκευάδατο. 40. λέγεται δε καὶ ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μη απόλωνται κηδόμενος· αυτώ δε και Σπαρτιητέων τοισι παρεούσι ούκ έχειν εύπρεπέως έκλιπείν την τάξιν, ές την ηλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτη καὶ μᾶλλον τῆ γνώμη πλειστός είμι, Λεωνίδην, επείτε αίσθετο τους συμμάχους έόντας απροθύμους, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελευσαί σφεας απαλλάσσεσθαι, αυτώ δε απιέναι ου καλώς έχειν. μένοντι δε αὐτοῦ κλέος μέγα ελείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εύδαιμονίη οὐκ έξηλείφετο. 41. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ της Πυθίης τοίσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περί του πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' άρχὰς έγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ανάστατον γενέσθαι ύπο των βαρβάρων, ή του βασιλέα σφέων απολέσθαι. ταῦτα δέ σφι εν ἔπεσι έξαμέτροισι χρά, έχοντα ώδε.

'Τμίν δ', & Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
'Η μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδησι
Πέρθεται, ἡ τὸ μὲν οὐκὶ, ἀφ' 'Ηρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλή φθίμενου Λακεδαίμονος οὖρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
'Αντιβίην · Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος · οὐδὲ ἔ φημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

Ταῦτά τε δη ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, αποπέμψαι τους συμμάχους, μαλλον ή γνώμη διενειχθέντας ούτω ακόσμως οίγεσθαι τους οιχομένους. 42. μαρτύριον δέ μοι και τόδε ούκ ελάχιστον τούτου πέρι γέγονε ού γάρ μούνον τούς άλλους, άλλα και τον μάντιν δς είπετο τη στρατιή ταύτη, Μεγιστίην του 'Ακαρνήνα, λεγόμενον είναι τὰ ἀνέκαθεν άπο Μελάμποδος, τοῦτον τον είπαντα έκ των ίρων τα μέλλοντά σφι εκβαίνειν, φανερός έστι Λεωνίδης αποπέμπων, ίνα μὴ συναπόληταί σφι. ό δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν ούκ ἀπελείπετο, τὸν δὲ παίδα συστρατευόμενον, ἐόντα οί μουνογενέα, ἀπέπεμψε. 43. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οίχοντό τε απιόντες, καὶ επείθοντο Λεωνίδη: Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαίοι κατέμειναν μοῦνοι παρά Λακεδαιμονίοισι. τούτων δε Θηβαΐοι μεν αέκοντες έμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι (κατείχε γάρ σφεας Λεωνίδης εν δμήρων λόγω ποιεύμενος). Θεσπιέες δε έκόντες μάλιστα, ολ ούκ έφασαν απολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, άλλα καταμείναντες συναπέθανον. έστρατήγεε δε αυτών Δημόφιλος Διαδρόμεω.

44. Εέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην, πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω. ἀπὸ γὰρ τοῦ οὕρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι, καὶ

βραχύτερος ο χώρος πολλον ήπερ ή περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οί τε δη βάρβαροι οι άμφι Εέρξεα προσήϊσαν. καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ελληνες, ώς την ἐπὶ θανάτφ ἔξοδον ποιεύμενοι, ήδη πολλφ μάλλον ή κατ' άρχας επεξήισαν ές τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος έφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ές τὰ στεινόπορα εμάχοντο. τότε δε συμμίσγοντες εξω των στεινών, επιπτον πλήθει πολλοί των βαρβάρων όπισθε γαρ οι ήγεμόνες των τελέων έχοντες μάστιγας έρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. 45. πολλοὶ μεν δη εσεπιπτον αυτών ες την θάλασσαν και διεφθείροντο. πολλώ δ' έτι πλεύνες κατεπατέοντο ζωοί ύπ' άλλήλων ήν δε λόγος ουδείς του απολλυμένου. ατε γαρ επιστάμενοι του μέλλουτά σφι έσεσθαι θάνατου έκ των περιιόντων το ούρος, απεδείκνυντο ρώμης όσον είγον μέγιστον ές τούς βαρβάρους, παραχρεόμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μέν νυν τοίσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ήδη, οί δὲ τοίσι ξίφεσι διεργάζουτο τοὺς Πέρσας. 46. Καὶ Λεωνίδης τε εν τούτφ τφ πόνφ πίπτει, ανηρ γενόμενος άριστος, καὶ έτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν έγω ως ανδρών αξίων γενομένων επυθόμην τα ουνόματα. έπυθόμην δε καὶ άπάντων των τριηκοσίων. καὶ δη καὶ Περσέων πίπτουσι ένθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παίδες, 'Αβροκόμης τε καὶ 'Υπεράνθης, έκ της 'Αρτάνεω θυγατρός Φραταγούνης γεγονότες Δαρείφ. ὁ δὲ ᾿Αρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ην άδελφεὸς, 'Υστάσπεος δε τοῦ Αρσάμεος παῖς, δς καὶ έκδιδούς την θυγατέρα Δαρείω τον οίκον πάντα τον έωυτοῦ ἐπέδωκε, ώς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. 47. Εέρξεώ τε δη δύο άδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκρού του Λεωνίδεω. Περσέων τε και Λακεδαιμονίων ώθισμὸς ἐγένετο πολλὸς, ἐς δ τοῦτόν τε ἀρετῆ οἱ Ελληνες ὑπεξείρυσαν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκεε μέχρι οὖ οἱ σὺν Ἐπιάλτη παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ελληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. 48. ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες άλέες οἱ ἄλλοι πλην Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῆ ἐσόδω, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδη. ἐν τούτω σφέας τῷ χώρω ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χεροὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

- 49. Λακεδαιμονίων δε καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, διως λέγεται άριστος ανηρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τον τόδε φασί είπειν το έπος πρίν ή συμμίξαί σφεας τοίσι Μήδοισι · πυθόμενον πρός τευ των Τρηχινίων ώς, έπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἡλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι, — τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν είναι · τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπείν, ἐν άλογίη ποιεύμενον τὸ τῶν Μήδων πληθος, ώς πάντα σφι άγαθα ὁ Τρηχίνιος ξείνος άγγελλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τον ήλιον, ύπο σκιή έσοιτο προς αυτούς ή μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίφ. 50. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τον Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετά δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο άδελφεοὶ, 'Αλφεός τε καὶ Μάρων 'Ορσιφάντου παίδες. Θεσπιέων δε ευδοκίμεε μάλιστα τω ούνομα ην Διθύραμβος Αρματίδεω.
- 51. Θαφθείσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῆ περ ἔπεσον, καὶ τοῦσι πρότερον τελευτήσασι ἡ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε.

Μυριάσιν ποτε τήδε τριηκοσίαις εμάχοντο Έκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίη:

*Ω ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μεν δη τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε.

Μυήμα τόδε κλεινοίο Μεγιστία, δυ ποτε Μήδοι Σπερχείου ποταμου κτείναυ άμειψάμενοι, Μάντιος, δς τότε Κήρας ἐπερχομένας σάφα είδως Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπείν.

έπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, έξω ἡ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, 'Αμφικτύονές εἰσί σφεας οι ἐπικοσμήσαντες, τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

52. Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ ᾿Αριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῷ χρησαμένοισι ἡ ἀποσωθήναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην (ὡς μεμετιμένοι τε ἡσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν ᾿Αλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον), ἡ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελήσαι ὁμοφρονέειν ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους · ὅκως δὲ ἀὐτὸν ἡγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρήναι · ᾿Αριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθήναι. 53. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον ᾿Αριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην, ἡ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοῖ,

οὐκ ἄν σφι Σπαρτιήτας μηνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι · νυνὶ δὲ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι έχειν μηνίσαι μεγάλως 'Αριστοδήμφ. οι μέν νυν ούτω σωθηναι λέγουσι 'Αριστόδημον ές Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε · οί δε άγγελον πεμφθέντα έκ τοῦ στρατοπέδου, έξεον αυτώ καταλαβείν την μάχην γινομένην, ούκ έθελησαι, άλλ' ύπομείναντα έν τη όδφ περιγενέσθαι, τον δε συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανείν. 54. ἀπονοστήσας δὲ ές Λακεδαίμονα ὁ ᾿Αριστόδημος ὅνειδός τε είχε καὶ ἀτιμίην. πάσχων δὲ τοιάδε ἢτίμωτο · οὖτε οἱ πυρ ούδεις έναυε Σπαρτιητέων ούτε διελέγετο, δνειδός τε είχε ό τρέσας 'Αριστόδημος καλεόμενος. άλλ' ό μεν έν τη έν Πλαταιήσι μάχη ἀνέλαβε πασαν την ἐπενειχθεισάν οί αιτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ές Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα είναι Παντίτην · νοστήσαντα δε τούτον ες Σπάρτην, ως ήτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

55. Οι δε Θηβαίοι, των ο Λεοντιάδης εστρατήγεε, τέως μεν μετα των Έλλήνων εόντες εμάχοντο υπ' αναγκαίης εχόμενοι προς την βασιλέος στρατιήν ως δε είδον κατυπέρτερα των Περσέων γινόμενα τα πρήγματα, ούτω δη των συν Λεωνίδη Έλλήνων επειγομένων επι τον κολωνον, αποσχισθέντες τούτων, χειράς τε προέτεινον και ήισαν ασσον των βαρβάρων, λέγοντες τον άληθέστατον των λόγων, ως και μηδίζουσι και γην τε και ύδωρ εν πρώτοισι έδοσαν βασιλέι, υπο δε αναγκαίης εχόμενοι ες Θερμοπύλας απικοίατο, και αναίτιοι είεν του τρώματος του γεγονότος βασιλέι. ωστε ταυτα λέγοντες περιεγίνοντο είχον γαρ και Θεσσαλους των λόγων τούτων μάρτυρας. 56. ου μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν ώς γαρ αὐτους έλαβον οί

βάρβαροι ελθόντας, τοὺς μέν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτῶν, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παίδα Εὐρύμαχον χρόνω μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

57. Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ελληνες οὕτω ἠγωνίσαντο Εέρξης δε καλέσας Δημάρητον είρωτα άρξάμενος ένθένδε · Δημάρητε, ανήρ είς αγαθός. τεκμαίρομαι δε τή άληθείη δσα γαρ είπας, άπαντα άπέβη ούτω. νῦν δέ μοι είπε, κόσοι τινές είσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τουτων οκόσοι τοιούτοι τὰ πολέμια, εἶτε καὶ ἄπαντες. ὁ δ είπε • 3 Ω βασιλεύ, πλήθος μεν πάντων των Λακεδαιμονίων πολλον, καὶ πόλιες πολλαί το δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῆ Λακεδαίμονι Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κη, καὶ οὖτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ένθάδε μαχεσαμένοισι οί γε μεν άλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μεν ουκ ομοίοι, αγαθοί δέ. είπε προς ταυτα Εέρξης. Δημάρητε, τέφ τρόπφ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων έπικρατήσομεν; ἴθι έξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους των βουλευμάτων, οξα βασιλεύς γενόμενος. 58. Ταῦτα είπας Εέρξης διεξήϊε δια τῶν νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ακηκοώς ότι βασιλεύς τε ήν καὶ στρατηγός Λακεδαιμονίων, εκέλευσε αποταμόντας την κεφαλην ανασταυρώσαι. δηλά μοι πολλοίσ: μεν καὶ άλλοισι τεκμηρίοισι, έν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ηκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Εέρξης πάντων δη μάλιστα ανδρών έθυμώθη ζώοντι Λεωνίδη · οὐ γὰρ άν κοτε ές τον νεκρον ταθτα παρενόμησε, έπει τιμάν μάλιστα νομίζουσι των έγω οίδα ανθρώπων Πέρσαι ανδρας άγαθους τὰ πολέμια. οἱ μὲν δη ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπετέτοκτο ποιέειν.

IV. ARTEMISIUM.—MARCH OF XERXES TO ATHENS.— SALAMIS.—RETREAT OF XERXES TO ASIA.

1. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ές τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταγθέντες ησαν οίδε · 'Αθηναίοι μεν νέας παρεχόμενοι έπτα καὶ είκοσι καὶ έκατόν · ύπὸ δὲ ἀρετής τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, άπειροι της ναυτικής εόντες, συνεπλήρουν τοίσι 'Αθηναίοισι τας νέας · Κορίνθιοι δε τεσσεράκοντα νέας παρείγοντο. Μεγαρέες δε είκοσι. και Χαλκιδέες επλήρουν είκοσι, Αθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας · Αἰγινηται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δε δυώδεκα, Λακεδαιμόνιοι δε δέκα, Έπιδαύριοι δὲ ὀκτω, Ἐρετριέςς δὲ ἐπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε. Στυρέες δε δύο, καὶ Κεῖοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ 'Οπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους έχοντες έπτά. 2. ήσαν μεν ων ούτοι οι στρατευόμενοι έπ' Αρτεμίσιον, είρηται δέ μοι καὶ ώς το πλήθος έκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεων επ' 'Αρτεμίσιον ην, πάρεξ των πεντηκοντέρων, μία καὶ έβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. τον δὲ στρατηγον τον το μέγιστον κράτος έχοντα παρείχοντο Σπαρτιήται, Εύρυ-Βιάδεα τον Ευρυκλείδεω. οι γαρ σύμμαχοι ουκ έφασαν, ην μη ό Λάκων ήγεμονεύη, Αθηναίοισι έψεσθαι ήγεομένοισι, άλλα λύσειν το μέλλον έσεσθαι στράτευμα. 8. εγένετο γαρ κατ' αρχας λόγος, πριν ή και ές Σικελίην πέμπειν έπι συμμαχίην, ώς το ναυτικον Αθηναίοισι χρεών είη επιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ ᾿Αθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιείναι την Έλλάδα, και γνόντες, εί στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ώς ἀπολέεται ἡ Ελλας, ορθα νοεύντες στώσις γαρ έμφυλος πολέμου όμοφρονέοντος τοσούτω κάκιον έστι, δσω πόλεμος εἰρήνης. επιστάμενοι ωι αυτό τουτο, ουκ αντέτεινον, αλλ' είκον μέγρι όσου κάρτα εδέοντο αὐτῶν, ὡς διέδεξαν. ὡς γὰρ δη ἀσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4. Τότε δε ούτοι οι και επ' Αρτεμίσιον Έλλήνων απικόμενοι, ώς είδον νέας τε πολλάς καταχθείσας ές τὰς 'Αφετας, και στρατιής απαντα πλέα, έπει αυτοίσι παρα δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἡ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον έβουλεύοντο από τοῦ 'Αρτεμισίου έσω ές την Έλλάδα. γνόντες δέ σφεας οί Ευβοέες ταυτα βουλευομένους, έδεοντο Ευρυβιάδεω προσμείναι χρόνον ολίγον, έστ' αν αυτοί τέκνα τε καὶ τοὺς οικέτας υπεκθέωνται. ώς δε ουκ έπειθον, μεταβάντες τον 'Αθηναίων στρατηγον πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθώ τριήκοντα ταλάντοισι, επ' ώ τε καταμείναντες προ τής Εύβοίης ποιήσονται την ναυμαχίην. 5. ό δε Θεμιστοκλέης τους "Ελληνας έπισχειν ώδε ποιέει. Ευρυβιάδη τούτων των χρημάτων μεταδιδοί πέντε τάλαντα, ως παρ' έωυτοῦ δήθεν διδούς. ώς δέ οἱ οὖτος ἀνεπέπειστο, — Αδείμαντος γάρ ὁ ᾿Ωκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπῶν ήσπαιρε μούνος, φάμενος αποπλώσεσθαί τε από του Αρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, - πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης επομόσας. Ου σύ γε ήμεας απολείψεις, επεί τοι έγω μέζω δώρα δώσω η βασιλεύς αν τοι ο Μήδων πέμψειε απολιπόντι τους συμμάχους. ταθτά τε αμα ηγόρευε, καὶ πέμπει επὶ τὴν νέα τὴν Αδειμάντου τάλαντα άργυρίου τρία. οὖτοί τε δη πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ήσαν, καὶ τοῖσι Ευβοεῦσι ἐκεχάριστο αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλέης εκερδηνε, ελάνθανε δε τὰ λοιπὰ έχων άλλ' ήπιστέατο οι μεταλαβόντες τούτων των χρημάτων, έκ των 'Αθηνέων έλθειν έπι τῷ λόγω τούτω τὰ χρήματα.

- 6. Οθτω δη κατέμειναν τε έν τη Ευβοίη και έναυμαχηέγενετο δε ώδε · επείτε δη ες τας 'Αφετας περί δείλην πρωτην γινομένην απίκατο οι βάρβαροι, πυθόμενοι μεν έτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Έλληνίδας ολίγας, τότε δε αυτοί ιδόντες, πρόθυμοι ήσαν έπιχειρέειν, εί κως έλοιεν αυτάς. έκ μεν δη της αντίης προσπλώειν οὖ κώ σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἶνεκεν, μή κως ἰδόντες οί Ελληνες προσπλώοντας ές φυγην δρμήσειαν, φεύγοντάς τε ευφρόνη καταλάβοι καὶ έμελλον δήθεν έκφεύξεσθαι, έδεε δε μηδε πυρφόρου, τῷ ἐκείνων λόγω, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. 7. προς ταθτα ων τάδε έμηχανέοντο των νεων άπασέων άποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον έξωθεν Σκιάθου (ώς αν μη όφθέωσι ύπο των πολεμίων περιπλώουσαι Εύβοιαν) κατά τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ές του Ευριπου, ίνα δη περιλάβοιεν, οι μεν ταύτη απικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφεῖς δὲ έπισπόμενοι έξ έναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφ ἔχοντες ταύτης της ημέρης τοίσι Ελλησι επιθήσεσθαι, οὐδε πρότερον ή το σύνθημά σφι έμελλε φανήσεσθαι παρά των περιπλωόντων, ώς ήκουτων. ταύτας μεν δη περιέπεμπον, των δε λοιπέων νεων έν τησι 'Αφετησι έποιευντο άριθμόν.
- 8. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὕτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, δς καὶ ἐν τἢ ναυηγίῃ τἢ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένῃ πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὕτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ελληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως ·

θωυμάζω δε, εί τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ, ώς έξ Αφετέων δὺς ές την θάλασσαν, οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν ἡ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ ᾿Αρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ές ογδώκοντα δια της θαλάσσης διεξελθών. 9. λέγεται μέν νυν καὶ άλλα ψευδέσι ἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι αποδεδέχθω, πλοίω μιν απικέσθαι επί τὸ Αρτεμίσιον. ώς δὲ ἀπίκετο, αυτίκα ἐσήμηνε τοῦσι στρατηγοίσι τήν τε ναυηγίην ώς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας των νεων περί Εύβοιαν. τουτο δε ακούσαντες οί Ελληνες, λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων, ένίκα την ημέρην έκείνην αύτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντάν τῆσι περιπλωούσησι τῶν νεῶν. 10. Μετὰ δε τοῦτο, ώς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην οψίην γινομένην της ημέρης φυλάξαντες, αυτοί έπανέπλωον έπι τους βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. όρεοντες δε σφεας οί τε άλλοι στρατιώται οί Εέρξεω καὶ οί στρατηγοί έπιπλώοντας νηυσί ολίγησι, πάγχυ σφι μανίην επενείκαντες, άνηγον καὶ αὐτοὶ τας νέας, έλπίσαντές σφεας εύπετέως αιρήσειν, οικότα κάρτα έλπίσαντες τὰς μέν γε τῶν Ελλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθεί τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, έκυκλοῦντο αὐτοὺς ές μέσον. όσοι μέν νυν των Ίωνων ήσαν εύνοοι τοισι "Ελλησι, αέκοντές τε έστρατεύοντο, συμφορήν τε έποιεῦντο μεγάλην, δρέοντες περιεχομένους αυτούς, και επιστάμενοι ώς ούδεις αὐτῶν ἀπονοστήσει · ούτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο είναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ην το γινόμενον, αμιλλαν έποιεύντο, δκως αυτος έκαστος πρώτος νέα Αττικήν έλων δώρα παρά βασιλέος λάμψεται. 'Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἢν πλείστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

11. Τοίσι δε "Ελλησι ώς έσήμηνε, πρώτα μεν αντίπρωροι τοίσι βαρβάροισι γενόμενοι ές το μέσον τας πρύμνας συνήγαγον · δεύτερα δε σημήναντος, έργου είγοντο, έν ολίγφ περ απολαμφθέντες και κατά στόμα. ένθαθτα τριήκουτα νέας αιρέουσι των βαρβάρων, και του Γόργου του Σαλαμινίων βασιλέος άδελφεον Φιλάονα τον Χέρσιος, λόγιμον έόντα έν τῷ στρατοπέδω ἄνδρα, πρῶτος δὲ Ελλήνων νέα των πολεμίων είλε ανηρ 'Αθηναίος Λυκομήδης Αίσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὖτος. τοὺς δ' ἐν τῆ ναυμαχίη ταύτη έτεραλκέως αγωνιζομένους νύξ επελθούσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ελληνες ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον ἀπέπλωον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς ᾿Αφετὰς, πολλον παρὰ δόξαν άγωνισάμενοι. έν ταύτη τη ναυμαχίη Αντίδωρος Λήμνιος μούνος των σύν βασιλέι Έλλήνων έόντων αυτομολέει ές τους Ελληνας, καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αυτώ γώρον εν Σαλαμίνι. 12. 'Ως δε ευφρόνη εγεγόνεε, ην μεν της ώρης μέσον θέρος, εγίνετο δε ύδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης της νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου · οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια έξεφορέοντο ἐς τὰς Αφετάς, και περί τε τάς πρώρας τῶν νεῶν είλέοντο, καὶ ετάρασσον τους ταρσούς των κωπέων. οι δε στρατιώται οί ταύτη ακούοντες ταῦτα ές φόβον κατιστέατο, έλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ές οξα κακὰ ήκου πρὶν γὰρ ή καὶ αναπνεύσαί σφεας έκ τε τής ναυηγίης καὶ τοῦ χειμώνος τοῦ γενομένου κατά Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή, ἐκ δὲ της ναυμαχίης δμβρος τε λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρά ές θάλασσαν ώρμημένα, βρονταί τε σκληραί. 13. καὶ τούτοισι μεν τοιαύτη νυξ εγίνετο τοισι δε ταχθείσι αυτών περιπλώειν Εὖβοιαν ή αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ πολλον ἢν ἔτι

αγριωτέρη, τοσούτω ὅσω ἐν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι · ὡς γὰρ δη πλώουσι αὐτοισι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοιλα της Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῆ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅκως ἃν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἶη. οὖτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοιλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

14. Οι δε έν 'Αφετήσι βάρβαροι, ως σφι ασμένοισι ημέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε είχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχρατο κακώς πρήσσουσι ήσυχίην άγειν έν τώ παρεόντι. τοίσι δὲ Ελλησι ἐπεβώθεον νέες τρείς καὶ πεντήκοντα 'Αττικαί. αὖταί τε δή σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ αμα αγγελίη ελθούσα ως των βαρβάρων οι περιπλώοντες την Εύβοιαν πάντες είησαν διεφθαρμένοι ύπο του γενομένου χειμώνος. φυλάξαντες δη την αύτην ώρην, πλώοντες επέπεσον νηυσί Κιλίσσησι, ταύτας δε διαφθείραντες, ώς ευφρόνη εγένετο, απέπλωον οπίσω επί το Αρτεμίσιον. 15. Τρίτη δε ήμερη, δεινόν τι ποιησάμενοι οί στρατηγοί τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι, καὶ τὸ απο Ξέρξεω δειμαίνοντες, ούκ ανέμειναν έτι τους Ελληνας μύχης ἄρξαι, άλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ήμέρης ανήγον τας νέας. συνέπιπτε δε ώστε τήσι αυτήσι ήμέρησι τας ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας, καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς έν Θερμοπύλησι. ην δε πας ο αγων τοίσι κατα θάλασσαν περί του Ευρίπου, ώσπερ τοίσι αμφί Λεωνίδεα την έσβολην φυλάσσειν. οι μεν δη παρεκελεύοντο δκως μη παρήσουσι ές την Έλλάδα τους βαρβάρους, οί δ' δκως το Έλληνικον στράτευμα διαφθείραντες του πόρου κρατήσουσι. 16. ώς δε ταξάμενοι οι Εέρξεω επέπλωον, οι Ελληνες άτρέμας είχον προς τῷ ᾿Αρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδες ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεῦντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἦληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτη τῆ ναυμαχίη παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ ឪέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπὸ έωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας ὁμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε ὁεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δ΄ ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

17. Παρήν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος · — ἡν μὲν γαρ επ' Αρτεμισίω κατάσκοπος Πολύας, γένος Αντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοίον κατήρες έτοίμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλησι ἐοῦσι · ὡς δ' αὕτως ἢν ᾿Αβρώνιχος ὁ Λυσικλέος ᾿Αθηναίος καὶ παρὰ Λεωνίδη έτοιμος τοίσι έπ' 'Αρτεμισίω έουσι άγγελλειν τριηκοντέρφ, ήν τι καταλαμβάνη νεώτερον τον πεζόν - ούτος ων ο 'Αβρώνιχος απικόμενός σφι έσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ώς επύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ες ἀναβολὰς εποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, εκομίζοντο δε ώς εκαστοι ετάχθησαν, Κορίνθιοι πρώτοι, υστατοι δε 'Αθηναίοι. 18. 'Αθηναίων δε νέας τὰς άριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλέης ἐπορεύετο περὶ τὰ πότιμα ΰδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἰωνες ἐπελθόντες τῆ ὑστεραίη ἡμέρη ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον επελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε έλεγε. "Ανδρες "Ιωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας σρατευόμενοι καὶ τὴν Ελλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μεν προς ήμεων γίνεσθε · εί δε ύμιν έστι τοῦτο μη δυνατον ποιήσαι, ύμεις δε έτι και νυν έκ του μέσου ήμιν έζεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἡ ϣστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἡ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἰωνας ποιήση μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἡ ἐπείτε ἀνενειχθῆ καὶ διαβληθῆ πρὸς Ξέρξεα, ἀπίστους ποιήση τοὺς Ἰωνας καὶ τῶν ναυμαχιέων αὐτοὺς ἀπόσχη. . . .

19. Ἐκ μεν δη της Τρηχινίης ές την Δωρίδα έσέβαλον [οί βάρβαροι]. της γαρ Δωρίδος χώρης ποδεων στεινός ταύτη κατατείνει, ώς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη ευρος, κείμενος μεταξύ της τε Μηλίδος και της Φωκίδος χώρης, ή περ ην τὸ παλαιὸν Δρυσπίς · ή δὲ χώρη αθτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων των έν Πελοποννήσφ, ταύτην ών την Δωρίδα γην ουκ εσίναντο εσβαλόντες οι βάρβαροι εμήδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοίσι. 20. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ές την Φωκίδα έσέβαλον, αύτους μεν τους Φωκέας οὐκ αίρέουσι · οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ή κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' έωυτης. Τιθορέα ούνομα αυτή, ές την δη ανηνείκαντο καί αὐτοὶ ἀνέβησαν) · οἱ δὲ πλεῦνες αὐτῶν ἐς τοὺς 'Οζόλας Λοκρούς έξεκομίσαντο, ες *Αμφισσαν πόλιν την ύπερ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκεομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πασαν επέδραμον την Φωκιδα · Θεσσαλοί γαρ ούτω ήγον τον στρατόν · οκόσα δε επέσχον, πάντα επέφλεγον καὶ έκειρου, καὶ ές τὰς πόλις ένιεντες πῦρ καὶ ές τὰ ἱρά. 21. Παραποταμίους δε παραμειβόμενοι οι βάρβαροι ἀπίκουτο ές Πανοπέας. ένθευτεν δε ήδη διακρινομένη ή στρατιη αυτών έσχίζετο. το μέν πλείστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορευόμενον ἐπ' 'Αθήνας έσέβαλε ές Βοιωτούς, ές γην την 'Ορχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλήθος ἐμήδιζε, τὰς δὲ πόλις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι έσωζον, ύπο 'Αλεξάνδρου άποπεμφθεντες. έσωζον δε τήδε, βουλόμενοι δήλον ποιέειν Εέρξη ότι τὰ Μήδων Βοιωτοί φρονέοιεν. 22. Ούτοι μεν δη τῶν βαρβάρων ταύτη ἐτράπουτο, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας έχοντες ώρμέατο έπὶ τὸ ίρὸν τὸ έν Δελφοίσι, έν δεξιη του Παρνησσου απέργουτες. όσα δε και ούτοι επέσχον της Φωκίδος, πάντα έσιναμώρεον καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων την πόλιν ενέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αἰολιδέων. έπορεύουτο δε ταύτη αποσχισθέντες της άλλης στρατιής τωνδε είνεκεν, όκως συλήσαντες το ίρον το έν Δελφοίσι βασιλέϊ Εέρξη ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἢπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἢν ἄξια Ξέρξης, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, άμεινον ή τὰ ἐν τοίσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλών αιει λεγόντων, και μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ ᾿Αλυάττεω αναθήματα. 23. Οι δε Δελφοί πυνθανόμενοι ταῦτα ές πασαν αρρωδίην απίκατο εν δείματι δε μεγάλφ κατεστεώτες, εμαντεύοντο περί των ίρων χρημάτων, είτε σφέα κατα γης κατορύξωσι, είτε εκκομίσωσι ες άλλην χώρην. ό δε θεός σφεας ουκ έα κινέειν, φας αυτος ίκανος είναι των έωυτοῦ προκατήσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον. τέκνα μέν νυν καὶ γυναίκας πέρην ές την 'Αχαιίην διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ές τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφάς καὶ ές τὸ Κωρύκιον άντρον ανηνείκαντο, οἱ δὲ ἐς Αμφισσαν τὴν Λοκριδα ὑπεξηλθου. πάντες δε ων οι Δελφοι εξέλιπον την πόλιν, πλην έξήκοντα ἀνδρών καὶ τοῦ προφήτεω. 24. Ἐπει δε ἀγχοῦ

τε ήσαν οι βάρβαροι επιόντες και απώρεον το ίρου, εν τούτφ ο προφήτης, τῷ οὖνομα ἢν ᾿Ακήρατος, ὁρᾳ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἐσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ίρα, των ούκ όσιον ην άπτεσθαι ανθρώπων ούδενί. ό μεν δη ήιε Δελφων τοίσι παρεούσι σημανέων το τέρας. οί δε βάρβαροι επειδή εγίνοντο επειγόμενοι κατά το ίρον της Προνητης 'Αθηναίης, επιγίνεται σφι τέρεα έτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. Θῶυμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα έστὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανήναι ἔξω προκείμενα του νηου · τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτφ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θωυμάσαι μάλιστα. 25. ἐπεὶ γαρ δη ήσαν επιόντες οι βάρβαροι κατα το ίρον της Προνηίης 'Αθηναίης, εν τούτω έκ μεν τοῦ ουρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ έφέροντο πολλώ πατάγω ές αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συχνούς σφεων, έκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηίης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοίσι βαρβάροισι ένεπεπτώκεε. μαθόντες δε οί Δελφοί φεύγοντάς σφεας, επικαταβάντες απέκτειναν πληθός τι αὐτῶν. οι δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. έλεγον δε οι απονοστήσαντες ούτοι των βαρβάρων, ως έγω πυνθάνομαι, ώς προς τούτοισι καὶ ἄλλα ώρεον θεῖα δύο γαρ όπλίτας, μέζονας ή κατα ανθρώπων φύσιν [έχοντας], έπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. 26. τούτους δὲ τους δυο Δελφοί λέγουσι επιχωρίους ήρωας είναι, Φύλακόν τε και Αύτονοον, των τὰ τεμένεά έστι περὶ τὸ ίρον, Φυλάκου μεν παρ' αὐτην τὴν ὁδὸν κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηίης, Αυτονοου δε πέλας της Κασταλίης ύπο τή 'Ταμπείη κορυφή. οι δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι έτι και ές ήμεας ήσαν σόοι, έν τῷ τεμένει τῆς Προνηίης Αθηναιης κείμενοι, ές το ένεσκηψαν δια των βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

27. 'Ο δε Έλλήνων ναυτικός στρατός από τοῦ Αρτεμισίου, 'Αθηναίων δεηθέντων, ές Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τωνδε δε είνεκεν προσεδεήθησαν αυτών σχείν προς Σαλαμίνα 'Αθηναίοι, ίνα αὐτοὶ παίδάς τε καὶ γυναίκας ύπεξαγάγωνται έκ της 'Αττικής, προς δε και βουλεύσωνται το ποιητέον αυτοίσι έσται. έπὶ γὰρ τοίσι κατήκουσι πρήγμασι βουλην έμελλον ποιήσεσθαι, ως έψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γαρ ευρήσειν Πελοποννησίους πανδημεί εν τή Βοιωτίη ύποκατημένους του βάρβαρου, των μεν εύρου ούδεν έον · οι δε έπυνθάνοντο τον Ισθμον αυτούς τειγέουτας, την Πελοπόννησον περί πλείστου τε ποιευμένους περιείναι, καὶ ταύτην έχοντας έν φυλακή, τὰ δὲ ἄλλα απιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχείν πρὸς την Σαλαμίνα. 28. οἱ μεν δη άλλοι κατέσχου ές την Σαλαμίνα, Αθηναίοι δε ές την έωυτων. μετά δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, 'Αθηναίων τῆ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τους οἰκέτας. ἐνθαῦτα οί μεν πλείστοι ές Τροιζήνα απέστειλαν, οί δε ές Αίγιναν, οί δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίω τε βουλόμενοι υπηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τοῦδε είνεκεν οὐκ ήκιστα. λέγουσι 'Αθηναίοι ὄφιν μέγαν φύλα-κον της ἀκροπόλιος ἐνδιαιτασθαι ἐν τῷ ἰρῷ. λέγουσί τε ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες · τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. ή μελιτόεσσα, έν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνφ ἀναισιμουμένη, τότε ην άψαυστος. σημηνάσης δε ταῦτα της ίρείης, μάλλόν τι οί 'Αθηναίοι καὶ προθυμότερον έξέλιπον την πόλιν, ώς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. ώς δέ σφι πάντα ὑπεξεκέετο, ἔπλωον ές τὸ στρατόπεδον. 29. Ἐπεὶ

δὲ οἱ ἀπ' ᾿Αρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχου τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικος
στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος · ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων
λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ
πολλῷ πλεῦνες νέες ἡ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ
ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ώυτὸς ὅσπερ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω ἀνὴρ
Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. νέας
δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο
᾿Αθηναῖοι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ
τῶν πεντηκοντέρων, ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

30. 'Ως δὲ ές την Σαλαμίνα συνηλθον οί στρατηγοί, έβουλεύοντο, προθέντος Ευρυβιάδεω γνώμην αποφαίνεσθαι τον βουλόμενον, δκου δοκέοι επιτηδεώτατον είναι ναυμαχίην ποιέεσθαι των αύτοι χωρέων εγκρατέες είσί · ή γαρ Αττική απείτο ήδη, των δε λοιπέων πέρι προετίθεε. γυωμαι δε των λεγόντων αι πλείσται συνεξέπιπτον προς τον Ισθμον πλώσαντας ναυμαχέειν προ της Πελοποννήσου επιλέγοντες τον λόγον τόνδε, ώς ην νικηθέωσι τη ναυμαχίη, έν Σαλαμινι μεν έοντες πολιορκήσονται έν νήσφ, ίνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ 'Ισθμῷ ἐς τοὺς έωυτῶν ἐξοίσονται. 31. ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγών επιλεγομένων, εληλύθεε ανηρ 'Αθηναίος άγγέλλων ήκειν του βάρβαρον ές την 'Αττικην καὶ πάσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτών τραπόμενος στρατός αμα Εέρξη, έμπρήσας Θεσπιέων την πόλιν (αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον) καὶ τὴν Πλαταιέων ωσαύτως, ηκέ τε ές τὰς 'Αθήνας καὶ πάντα έκεινα έδητου. ένέπρησε δε Θέσπειάν τε και Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον.

32. 'Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ελλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ήρξαντο οί βάρβαροι, ένα αὐτοῦ διατρίψαντες μήνα, έν τώ διέβαινον ές την Ευρώπην, έν τρισί έτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ, Καλλιάδεω ἄργοντος ᾿Αθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους εύρίσκουσι τῶν 'Αθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ίρου και πένητας ανθρώπους, οι φραξάμενοι την ακρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ημύνοντο τοὺς ἐπιόντας · ἄμα μὲν ύπ ασθενείης βίου ουκ εκχωρήσαντες ες Σαλαμίνα, προς δε αυτοί δοκέοντες εξευρηκέναι το μαντήϊον, το ή Πυθίη σφι έχρησε, τὸ ξύλινον τείχος ανάλωτον έσεσθαι, καὶ αύτο δη τοῦτο είναι το κρησφύγετον κατά το μαντήίον, καὶ ου τας νέας. 33. Οι δε Πέρσαι ιζόμενοι επι τον καταντίου της ακροπόλιος όχθου, του 'Αθηναίοι καλέουσι 'Αρήϊου πάγον, επολιόρκεον τρόπον τοιόνδε δκως στυπείον περί τους οιστους περιθέντες άψειαν, ετόξευον ες το φράγμα. ένθαῦτα 'Αθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ές τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδε λόγους των Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε αντεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων προς τας πύλας ολοιτρόχους απίεσαν, ώστε Εέρξεα επί χρόνον συχνον απορίησι ενέχεσθαι, ου δυνάμενον σφεας έλειν. 34. χρόνω δ' έκ των απόρων εφάνη δή τις έσοδος τοισι βαρβάροισι έδεε γαρ κατά το θεοπρόπιον πάσαν την 'Αττικήν την έν τη ήπείρω γενέσθαι ύπο Πέρσησι. έμπροσθε ων προ της ακροπόλιος, δπισθε δε των πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῆ δὴ οὖτε τις ἐφύλασσε οὖτ' αν ἤλπισε μή κοτέ τις κατά ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατά τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Αγλαύρου, καίτοι περ αποκρήμνου εόντος του χώρου. ώς δε είδον

αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μεν ερρίπτεον έωυτους κατά του τείχεος κάτω και διεφθείροντο, οί δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. Τῶν δὲ Περσέων οί αναβεβηκότες πρώτον μεν ετράποντο προς τας πύλας, ταύτας δε ανοίξαντες τους ικέτας εφόνευον επεί δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ίρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πασαν την ακρόπολιν. 35. Σχών δε παντελέως τὰς 'Αθήνας, Εέρξης απέπεμψε ές Σουσα άγγελον ιππέα Αρταβάνφ αγγελέουτα την παρεουσάν σφι εύπρηξίην. από δε της πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρη ἡμέρη, συγκαλέσας 'Αθηναίων τοὺς φυγάδας, έωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπφ τῷ σφετέρω θῦσαι τὰ ίρὰ, ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, είτε δη ων όψιν τινα ίδων ένυπνίου ένετέλλετο ταῦτα, είτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες των 'Αθηναίων εποίησαν τὰ εντεταλμένα. 36. τοῦ δε είνεκεν τούτων επεμνήσθην, φράσω. έστι έν τη άκροπόλι ταύτη Ἐρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου είναι νηὸς, έν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' 'Αθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ 'Αθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ων την έλαίην άμα τῷ ἄλλφ ίρφ κατέλαβε έμπρησθήναι ύπο τῶν βαρβάρων δευτέρη δε ήμερη απο της εμπρήσιος, Αθηναίων οι θύειν υπο βασιλέος κελευόμενοι ώς ανέβησαν ές το ίρον, ώρεον βλαστον έκ τοῦ στελέχεος όσον τε πηχυαίον ἀναδεδραμηκότα. οδτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

87. Οι δε εν Σαλαμινι Έλληνες, ως σφι εξηγγέλθη ως εσχε τὰ περι την Αθηνέων ἀκρόπολιν, ες τοσούτον θόρυ-βον ἀπίκοντο, ωστε ενίοι των στρατηγων οὐδε κυρωθήναι εμενον τὸ προκείμενον πρηγμα, ἀλλ ες τε τὰς νέας εσεπιπτον και ιστία ἀείροντο ως ἀποθευσόμενοι. τοισί τε ὑπολειπομένοισι αὐτων ἐκυρωθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμα-

χέειν. νύξ τε εγίνετο, και οι διαλυθέντες εκ του συνεδρίου εσέβαινον ες τὰς νέας. 38. ενθαῦτα δη Θεμιστοκλέα απικόμενον έπὶ τὴν νέα είρετο Μνησίφιλος ανὴρ 'Αθηναίος, ο τι σφι είη βεβουλευμένον. πυθόμενος δε προς αυτού ώς είη δεδογμένον ανάγειν τας νέας προς του Ισθμον και προ της Πελοποννήσου ναυμαχέειν, είπε · Ού τοι άρα, ην απαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατά γάρ πόλις έκαστοι τρέψονται, καὶ ούτε σφέας Ευρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, ούτε τις άνθρώπων άλλος, ώστε μη ού διασκεδασθήναι την στρατιήν, απολέεται τε ή Έλλας αβουλίησι. αλλ' εί τις έστι μηχανη, ίθι καὶ πειρώ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ήν κως δύνη αναγνώσαι Ευρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι ώστε αυτοῦ μενέειν. 39. κάρτα δη τώ Θεμιστοκλέϊ ήρεσε ή ύποθήκη, καὶ οὐδεν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἡῖε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ευρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρηγμα συμμίξαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εί τι εθέλοι. ενθαύτα ο Θεμιστοκλέης παριζόμενος οί καταλέγει εκείνά τε πάντα τὰ ήκουσε Μυησιφίλου, έωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθεὶς, ἐς ὁ ἀνέγνωσε χρητζων έκ τε της νεος εκβηναι συλλέξαι τε τους στρατηγούς ές το συνέδριον. 40. Ως δε άρα συνελέχθησαν, πρὶν ἡ τὸν Εὐρυβιάδεα προθείναι τὸν λόγον τῶν είνεκεν συνήγαγε τους στρατηγούς, πολλός ήν ό Θεμιστοκλέης εν τοισι λόγοισι οία κάρτα δεόμενος. λέγοντος δε αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς ᾿Αδείμαντος ὁ ᾿Ωκύτου εἶπε · 🔐 Θεμιστόκλεες, εν τοισι αγώσι οι προεξανιστάμενοι ραπίζονται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη · Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεῦνται. 41. Τότε μεν ἡπίως προς τον Κορίνθιον αμείψατο, προς δε τον Ευρυβιάδεα έλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς

έπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμίνος διαδρήσονται παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν · ό δε άλλου λόγου είχετο, λέγων τάδε · Έν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἡν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αυτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῦσι λέγουσι ἀναζεύξης πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες γαρ έκατερον ακούσας. προς μεν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων έν πελάγει άναπεπταμένω ναυμαχήσεις, ές το ήκιστα ήμιν σύμφορόν έστι νέας έχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμον έλάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμινά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αίγιναν, ήν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἄμα γὰρ τῷ ναυτικώ αυτών έψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός καὶ οῦτω σφέας αυτός άξεις έπὶ την Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε άπάση τη Έλλάδι. 49. ην δε τὰ εγω λέγω ποιήσης, τοσάδε εν αυτοίσι χρηστα ευρήσεις πρώτα μεν εν στεινώ συμβάλλοντες νηυσὶ ολίγησι προς πολλας, ην τα οικότα έκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλον κρατήσομεν, — το γὰρ ἐν στεινώ ναυμαχέειν προς ήμεων έστι, εν ευρυχωρίη δε προς έκείνων, — αὐτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ές τὴν ἡμῖν ύπεκκέςται τέκνα τε καὶ γυναίκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα · ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τώ Ισθμώ, οὐδέ σφεας, εί περ εὐ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. 43. ην δέ γε καὶ τὰ έγω έλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῆσι νηυσὶ, οὖτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οί βάρβαροι, οὖτε προβήσονται έκαστέρω της 'Αττικής, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμφ · Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεούσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμίνι, ἐν τῆ ἡμίν καὶ λόγιόν έστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ανθρώποισι ώς το επίπαν εθέλει γίνεσθαι. μη δε οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ εθέλει οὐδε ὁ θεὸς προσ-

χωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας. 44. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος, αυτις ο Κορίνθιος 'Αδείμαντος έπεφέρετο, σιγάν τε κελεύων τῷ μή ἐστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδεα οὐκ έῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί · πόλιν γὰρ τον Θεμιστοκλέα παρεχόμενον ούτω έκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείγοντο αὶ 'Αθηναι. τότε δη ὁ Θεμιστοκλέης έκεινόν τε και τους Κορινθίους πολλά τε και κακά έλεγε, έωυτοισί τε έδήλου λόγω ώς είη και πόλις και γη μέζων ήπερ εκείνοισι, έστ' αν διηκόσιαι νέες σφι έωσι πεπληρωμέναι · οὐδαμοὺς γὰρ Ελλήνων αὐτοὺς έπιόντας αποκρούσεσθαι. 45. Σημαίνων δε ταῦτα τῷ λόγφ διέβαινε ές Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον έπεστραμμένα. Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνηρ αγαθός εί δε μη, ανατρέψεις την Ελλάδα. το παν γαρ ήμιν του πολέμου φέρουσι αι νέες. άλλ' έμοι πείθεο. εί δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τους οικέτας, κομιεύμεθα ές Σίριν την έν Ίταλίη, ή περ ήμετέρη τέ έστι έκ παλαιοῦ έτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ύπ' ήμέων αυτήν δέειν κτισθήναι · ύμεις δε συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων. 46. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ανεδιδάσκετο Ευρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, άρρωδήσας μάλιστα τους Αθηναίους ανεδιδάσκετο μή σφεας απολίπωσι, ην προς τον Ίσθμον ανάγη τὰς νέας. ἀπολιπόντων γὰρ ᾿Αθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο άξιόμαχοι οι λοιποί. ταύτην δε αιρέεται την γνώμην. αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μεν οἱ περὶ Σαλαμίνα έπεσι ακροβολισάμενοι, επείτε Ευρυβιάδη έδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο, καὶ ἄμα τῷ ἡλίφ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῆ γη καὶ τη θαλάσση. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι

καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα · εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

47. "Εφη δὲ Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος, ἀνηρ 'Αθηναίος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τον χρόνον, επείτε εκείρετο ή Αττική χώρη ύπο τοῦ πεζοῦ στρατου του Εέρξεω έουσα έρημος Αθηναίων, τυχείν τότε έων άμα Δημαρήτω τω Λακεδαιμονίω έν τω Θριασίω πεδίω, ίδειν δε κουιορτου γωρέουτα από Έλευσίνος ώς ανδρών μάλιστά κη τρισμυρίων · ἀποθωυμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτον ότεων κοτε είη ανθρώπων, και πρόκατε φωνής ακούειν, καί οι φαίνεσθαι την φωνην είναι τον μυστικον ΐακγον. είναι δ' άδαήμονα των ίρων των έν 'Ελευσίνι γινομένων του Δημάρητον, είρεσθαί τε αὐτον, δ τι το φθεγγόμενον είη τοῦτο : 48. αὐτὸς δὲ είπαι : Δημάρητε, οὐκ έστι δκως ου μέγα τι σίνος έσται τη βασιλέος στρατιή. τάδε γὰρ ἀρίδηλα ἐρήμου ἐούσης τῆς ᾿Αττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγιγόμενου, απο Έλευσίνος ιου ές τιμωρίην Αθηναίοισί τε καὶ τοισι συμμάχοισι. καὶ ἡν μέν γε κατασκήψη ές την Πελοπόννησον, κίνδυνος αυτώ τε βασιλέϊ καὶ τῆ στρατιὴ τὴ ἐν τὴ ἡπείρφ ἔσται, ἡν δὲ ἐπὶ τὰς νέας τράπηται τας έν Σαλαμίνι, τον ναυτικον στρατον κινδυνεύσει βασιλευς αποβαλείν. την δε όρτην ταύτην άγουσι 'Αθηναίοι ανα πάντα έτεα τη Μητρί και τη Κούρη, και αὐτῶν τε ό βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ελλήνων μυείται, καὶ τὴν φωνην, της ακούεις, εν ταύτη τη δρτη ιακχάζουσι. 49. προς ταυτα είπειν Δημάρητον. Σίγα τε και μηδενί άλλω του λόγου τουτου είπης. ην γάρ τοι ές βασιλέα ανενειχθη τὰ έπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις την κεφαλην, καί σε οὖτε εγω δυνήσομαι ρύσασθαι, οὖτ' ἄλλος ἀνθρώπων ούδὲ εἶς. ἀλλ' ἔχ' ἤσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. Τον μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ἐέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

50. Οι δε ες τον Εέρξεω ναυτικον στρατον ταγθέντες, έπειδη έκ Τρηγίνος θηησάμενοι το τρώμα το Λακωνικον διέβησαν ές την Ιστίαιαν, έπισχόντες ήμέρας τρείς έπλωον δι Ευρίπου, καὶ ἐν ἐτέρησι τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρφ. ἐπειδη δὲ παρήγγελλον ἀναπλώειν, ἀνηγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ήσυχίην. τότε μέν νυν ούκ έξέχρησέ σφι ή ήμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νὺξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζουτο ές την ύστεραίην. τους δε Ελληνας είχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. άρρώδεον δε, ότι αυτοί μεν εν Σαλαμίνι κατήμενοι ύπερ γης της 'Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε έν νήσφ απολαμφθέντες πολιορκήσονται, απέντες την έωυτων αφύλακτον. 51. Των δε βαρβάρων ο πεζος ύπο την παρεούσαν νύκτα επορεύετο επί την Πελοπόννησον. καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ήπειρον μη ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τους άμφι Λεωνίδεα έν Θερμοπύλησι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες έκ των πολίων ές τον Ίσθμον ίζουτο, καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ ᾿Αναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες την Σκιρωνίδα όδον, μετὰ τοῦτο ώς σφι έδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἱσθμοῦ τεῖχος·

ἄτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἠνύετο τὸ ἔργον, καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης.

52. Οι μεν δη έν τω Ισθμώ τοιούτω πόνω συνέστασαν, άτε περί του παντός ήδη δρόμον θέοντες, καὶ τῆσι νηυσὶ ουκ έλπίζοντες έλλαμψεσθαι οι δε έν Σαλαμίνι δμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ώς περὶ τῆ Πελοποννήσω. τέως μεν δη αὐτων ανηρ ανδρί παραστάς σιγή λόγον εποιέετο, θωυμα ποιεύμενοι την Ευρυβιάδεω άβουλίην, τέλος δε έξερράγη ές το μέσον. σύλλογός τε δη έγίνετο, καὶ πολλά έλέγετο περί των αύτων · οί μεν, ως ές την Πελοπόννησον γρεών είη αποπλώειν και περί εκείνης κινδυνεύειν, μηδε προ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Αθηναΐοι δε καὶ Αίγινήται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας άμύνεσθαι. 53. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ώς έσσοῦτο τῆ γνώμη ὑπὸ των Πελοποννησίων, λαθων εξέρχεται εκ του συνεδρίου, έξελθων δε πέμπει ές το στρατόπεδον το Μήδων ἄνδρα πλοίφ, εντειλάμενος τὰ λέγειν χρεων, τῷ οὖνομα μεν ἢν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἢν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων τον δη ύστερον τούτων των πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε εποίησε, ως επεδέκοντο οι Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὅλβιον. δς τότε πλοίω ἀπικόμενος, έλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε . Επεμψέ με στρατηγός δ' Αθηναίων λάθρη των άλλων Ελλήνων (τυγχάνει γαρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μάλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἡ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ Ἦλληνες δρησμον βουλεύονται καταρρωδηκότες καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον

άπάντων έξεργάσασθαι, ἡν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. ούτε γαρ αλλήλοισι όμοφρονέουσι, ούτ' έτι αντιστήσονται ύμιν, προς έωυτούς τε σφέας όψεσθε ναυμαχέοντας τους τὰ υμέτερα φρονέοντας καὶ τους μή. 54. ό μεν ταθτά σφι σημήνας έκποδων απαλλάσσετο τοίσι δε ώς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα την Ψυττάλειαν, μεταξύ Σαλαμινός τε κειμένην και της ηπείρου, πολλούς των Περσέων απεβίβασαν, τοῦτο δέ, έπειδη εγίνοντο μέσαι νύκτες, ανηγον μεν το απ' έσπέρης κέρας κυκλούμενοι προς την Σαλαμίνα, ανήγον δε οί αμφί την Κέον τε καὶ την Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατειχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τον πορθμον τήσι νηυσί. τωνδε δὲ είνεκεν ἀνηγον τὰς νέας, ίνα δη τοίσι Ελλησι μηδὲ φυγείν έξη, άλλ' άπολαμφθέντες έν τη Σαλαμίνι δοίεν τίσιν των ἐπ' 'Αρτεμισίω άγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα την Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον των Περσέων τωνδε είνεκεν, ως, επεαν γένηται ναυμαχίη, ενθαύτα μάλιστα έξοισομένων των τε ανδρών και των ναυηγίων (έν γαρ δη πόρφ της ναυμαχίης της μελλούσης έσεσθαι έκέετο ή νήσος), ΐνα τους μεν περιποιώσι, τους δε διαφθείρωσι. έποίευν δε σιγή ταῦτα, ώς μη πυνθανοίατο οἱ εναντίοι. Οί μεν δη ταυτα της νυκτός ούδεν αποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

55. Των δὲ ἐν Σαλαμινι στρατηγων ἐγίνετο ωθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὧρεον αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη 'Αριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ 'Αθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν 'Αθήνησι καὶ δικαιότατον.

ούτος ώνηρ στας έπι το συνέδριον έξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, έόντα μεν έωυτῷ οὐ φίλον, έχθρον δε τὰ μάλιστα · ὑπο δε μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος έξεκαλέετο, έθέλων αὐτῷ συμμίξαι. προακηκόεε δὲ ὅτι σπεύδοιεν οι από Πελοποννήσου ανάγειν τας νέας προς τον Ισθμόν. 56. ώς δε εξηλθέ οι Θεμιστοκλέης, έλεγε 'Αριστείδης τάδε ' Ημέας στασιάζειν χρεών έστι, έν τε τώ άλλω καιρώ και δη και έν τώδε, περί του όκότερος ήμέων πλέω αγαθά την πατρίδα έργασεται. λέγω δέ τοι, ότι ίσον εστί πολλά τε καὶ ολίγα λέγειν περί ἀποπλόου τοῦ ένθευτεν Πελοποννησίοισι. έγω γαρ αυτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ότι νῦν, οὐδ' ἢν ἐθέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Ευρυβιάδης, οδοί τε έσονται έκπλωσαι περιεχόμεθα γάρ ύπο των πολεμίων κύκλω. άλλ' έσελθών σφι ταῦτα σήμηνον. 57. Ο δ' άμείβετο τοισίδε Κάρτα τε χρηστά . διακελεύεαι καὶ εὖ ήγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ήκεις. Ισθι γὰρ έξ έμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἡθελον ές μάχην κατίστασθαι οί Ελληνες, άξκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεί περ ήκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλου. ἡν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω ώς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών ώς ἔχει. έπεαν δε σημήνης, ην μεν πείθωνται, ταῦτα δη τα κάλλιστα · ἡν δε αὐτοίσι μη πιστά γένηται, όμοιον ήμιν έσται. ού γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἶ περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ώς σὺ λέγεις. 58. Ταῦτα ἔλεγε παρελθων ὁ ᾿Αριστείδης, φάμενος έξ Αιγίνης τε ήκειν και μόγις έκπλωσαι λαθων τους επορμέοντας · περιέχεσθαι γάρ πάν τὸ στρατόπεδον τὸ Ελληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Εέρξεω · παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ώς άλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταθτα

είπας μετεστήκες, τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισ βασίη·
οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. 59. ἀπιστεόντων δὲ τούτων, ἦκε τριήρης ἀνδρῶν
Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἤ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο
τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα
ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὰν δὲ ὧν ταύτη τῆ
νηὶ τῆ αὐτομολησάση ἐς Σαλαμίνα, καὶ τῆ πρότερον ἐπ'
᾿Αρτεμίσιον τῆ Λημνίη, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι
Ἔλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας. δύο γὰρ
δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

60. Τοίσι δὲ "Ελλησι ώς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ρήματα, παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήώς τε δη διέφαινε, καὶ οὶ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ έχοντα μεν έκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ην πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. όσα δε εν ανθρώπου φύσι και καταστάσι εγγίνεται, παραινέσας δη τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας την ρησιν, εσβαίνειν εκέλευε ές τας νέας. καὶ οὖτοι μεν δη έσέβαινον, καὶ ἡκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνηγον τὰς νέας ἁπάσας οἱ ⁴Ελληνες. 61. αναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οί βάρβαροι. οἱ μὲν δη ἄλλοι Ελληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὅκελλον τὰς νέιις, ᾿Αμεινίης δὲ Παλληνεὺς ανηρ 'Αθηναίος έξαναχθείς νης έμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγήναι, οὕτω δὴ οἱ άλλοι 'Αμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. 'Αθηναίοι μεν ούτω λέγουσι της ναυμαχίης γενέσθαι την άρχην · Αίγινηται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγιναν, ταύτην είναι την ἄρξασαν. λέγεται δε καὶ τάδε, ώς φάσμα σφι γυναικός εφάνη, φανείσαν δε διακελεύσασθαι, ώστε καὶ απαν ακούσαι το των Ελλήνων στρατόπεδον, ονειδίσασαν πρότερον τάδε • * Ω δαιμονιοι, μέχρι κόσου έτι πρύμνην ανακρούεσθε; 62. Κατὰ μεν δη 'Αθηναίους ετετάχατο Φοίνικες (ούτοι γαρ είχον το προς Έλευσινός τε και έσπέρης κέρας), κατά δε Λακεδαιμονίους "Ιωνες · ούτοι δ' είχον τὸ πρὸς την ηῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος έντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες ού. ἔχω μέν νυν συχνών οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Έλληνίδας έλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλην Θεομήστορός τε του Ανδροδάμαντος και Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων άμφοτέρων. τοὺδε δὲ είνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, δτι Θεομήστωρ μεν δια τούτο τὸ έργου Σάμου ετυράννευσε καταστησάντων των Περσέων, Φύλακος δε εὐεργέτης βασιλέος ανεγράφη και γώρη οί έδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί. 63. Περὶ μέν νυν τούτους ούτω είγε, τὸ δὲ πλήθος τῶν νεῶν ἐν τῆ Σαλαμῖνι ἐκεραίζετο, αἱ μὲν ύπ' 'Αθηναίων διαφθειρόμεναι, αί δε ύπ' Αιγινητέων. άτε γάρ των μεν Έλλήνων σύν κόσμω ναυμαχεόντων κατά τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι, οὖτε σὺν νόω ποιεόντων, ούδεν, έμελλε τοιουτό σφι συνοίσεσθαι οίόν περ απέβη. καίτοι ήσαν γε και εγένοντο ταύτην την ημέρην μακρώ αμείνονες αυτοί έωυτων ή προς Ευβοίη, πας τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Εέρξεα, εδόκεε τε εκαστος έωυτον θηήσεσθαι βασιλέα. 64. κατά μεν δη τους άλλους ουκ έχω μετεξετέρους είπειν απρεκέως ώς έκαστοι των βαρβάρων ή των Έλλήνων ήγωνίζοντο, κατά δε Αρτεμισίην τάδε εγένετο, απ' ων εύδοκίμησε μαλλον έτι παρα βασιλέι επειδή γὰρ ες θόρυβον πολλον ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, έν τούτφ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ ᾿Αρτεμισίης εδιώκετο ύπο νεος Αττικής και ή ούκ έχουσα διαφυγείν, έμπροσθε γὰρ αὐτης ήσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ή δὲ αυτής προς των πολεμίων μάλιστα ετύγχανε εούσα, εδοξέ οί τόδε ποιήσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάση · διωκομένη γαρ ύπο της Αττικής, φέρουσα ένέβαλε νητ φιλίη ανδρών τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. 65 εὶ μεν καί τι νεικος προς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι έγωγε έχω είπειν, ούτε εί έκ προνοίης αυτά εποίησε, ούτε εί συνεκύρησε ή των Καλυνδέων κατά τύχην παραπεσούσα νηθς. ώς δε ενέβαλε τε και κατέδυσε, εύτυχίη χρησαμένη διπλόα έωυτην άγαθα έργάσατο δ τε γάρ της Αττικής νεὸς τριήραρχος, ώς είδε μιν εμβάλλουσαν νηὶ ανδρών βαρβάρων, νομίσας την νέα την Αρτεμισίης η Έλληνίδα είναι ή αυτομολέειν έκ των βαρβάρων και αυτοίσι αμύνειν, άποστρέψας προς άλλας έτράπετο. 66. τοῦτο μεν τοιοῦτο αὐτῆ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγείν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι τοῦτο δὲ συνέβη ώστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξη. λέγεται γαρ βασιλέα θηεύμενον μαθείν την νέα εμβαλούσαν, καὶ δή τινα είπαι των παρεόντων · Δέσποτα, δρậς 'Αρτεμισίην, ώς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; καὶ τον επείρεσθαι εί άληθέως έστι 'Αρτεμισίης το έργον, καί τους φάναι, σαφέως το επίσημον της νεος επισταμένους. την δε διαφθαρείσαν ηπιστέατο είναι πολεμίην. γαρ άλλα, ώς είρηται, αυτή συνήνεικε ές ευτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται προς τὰ φραζόμενα. Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αί δε γυναϊκες ἄνδρες. ταθτα μεν Εέρξην φασὶ εἶπαι.

67. Έν δε τῷ πόνῷ τούτῷ ἀπὸ μεν εθανε ὁ στρατηγὸς Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω εων ἀδελφεὸς, ἀπὸ δε

άλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ των άλλων συμμάχων, ολίγοι δέ τινες καὶ Ελλήνων. άτε γάρ νέειν επιστάμενοι, τοίσι αι νέες διεφθείροντο, και μή έν χειρών νόμω απολλύμενοι, ές την Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῆ θαλάσση διεφθάρησαν, νέειν ούκ επιστάμενοι. επεί δε αί πρώται ες φυγην ετράποντο, ενθαύτα αι πλείσται διεφθείροντο. οι γάρ δπισθε τεταγμένοι, ές το πρόσθε τησι νηυσί παριέναι πειρώμενοι, ώς αποδεξόμενοί τι καὶ αυτοὶ έργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον. 68 Έγένετο δὲ καλ τόδε εν τῶ θορύβω τούτω · τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αί νέες διεφθάρατο, ελθόντες παρά βασιλέα διέβαλλον τους "Ιωνας, ως δι' εκείνους απολοίατο αι νέες, ως προδόντων. συνήνεικε ών ούτω ώστε Ἰώνων τε τους στρατηγούς μή απολέσθαι. Φοινίκων τε τους διαβάλλοντας λαβείν τοιόνδε μισθόν έτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νητ Αττική Σαμοθρηϊκίη νηύς. ή τε δη Αττική κατεδύετο, καὶ έπιφερομένη Αιγιναίη νηθς κατέδυσε των Σαμοθρηΐκων την νέα. άτε δη εόντες ακοντισταί οι Σαμοθρήϊκες τους έπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. 69. ταῦτα γενόμενα τους "Ιωνας ερρύσατο : ώς γαρ είδε σφεας Εερξης έργον μέγα έργασαμένους, ετράπετο προς τους Φοίνικας, οία ύπερλυπεόμενός τε και πάντας αιτιώμενος, καί σφεων εκέλευσε τὰς κεφαλάς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τους αμείνονας διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Εέρξης των έωυτου έργον τι αποδεικνύμενον έν τη ναυμαχίη, κατήμενος ύπὸ τῷ οὖρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμίνος, τὸ καλέεται Αιγάλεως, ανεπυνθάνετο τον ποιήσαντα, καὶ οί γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ την πόλιν. προς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος έων

'Αριαράμνης ανήρ Πέρσης παρεών τούτου τοῦ Φοινικηίου πάθεος.

70. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ες φυγήν τραπομένων καὶ εκπλωόντων προς το Φάληρου, Αιγινήται υποστάντες εν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου άξια. οι μεν γαρ 'Αθηναίοι εν τῷ θορύβφ έκεράϊζον τώς τε αντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεών, οι δε Αιγινήται τας εκπλωούσας δκως δε τινες τους 'Αθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι εσέπιπτον ες τους Αίγινήτας. 71. Ένθαῦτα συνεκύρεον νέες ή τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίη, ή περ είλε την προφυλάσσουσαν έπὶ Σκιάθω την Αιγιναίην, έπ' ής έπλεε Πυθέης ό Ίσχενόου, τον οί Πέρσαι κατακοπέντα άρετης είνεκεν είχον έν τη νητ εκπαγλεόμενοι. τον δη περιάγουσα άμα τοίσι Πέρσησι ήλω νηθς ή Σιδωνίη, ώστε Πυθέην οθτω σωθήναι ές Αίγιναν. ώς δε εσείδε την νέα την Αττικήν ο Πολύκριτος, έγνω το σημήϊον ιδών της στρατηγίδος, και βώσας τον Θεμιστοκλέα επεκερτόμησε ες των Αιγινητέων τον μηδισμον ονειδίζων. ταθτα μέν νυν νηὶ έμβαλων ο Πολύκριτος ἀπέρριψε ές Θεμιστοκλέα · οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες απίκοντο ές Φάληρον ύπο τον πεζον στρατόν. 72. Έν δε τη ναυμαχίη ταύτη ήκουσαν Έλλήνων ἄριστα Αιγινήται, ἐπὶ δὲ ᾿Αθηναίοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ 'Αθηναίοι Ευμένης τε ὁ 'Αναγυράσιος καὶ 'Αμεινίης Παλληνεύς, δς καὶ 'Αρτεμισίην έπεδίωξε. εὶ μέν νυν έμαθε ὅτι ἐν ταύτη πλώοι ᾿Αρτεμισίη, οὐκ αν ἐπαύσατο πρότερον ἡ είλέ μιν ἡ καὶ αὐτὸς ήλω. τοισι γὰρ 'Αθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, προς δε καὶ ἄεθλον εκέετο μύριαι δραγμαὶ, δς ἄν μιν ζωὴν έλη · δεινον γάρ τι έποιεθντο γυναικα έπι τὰς 'Αθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δη, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

73. 'Αδείμαντον δε τον Κορίνθιον στρατηγον λέγουσι 'Αθηναίοι αὐτίκα κατ' άρχὰς, ώς συνέμισγον αί νέες, έκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἶχεσθαι φεύγοντα, ιδόντας δε τους Κορινθίους την στρατηγίδα φεύγουσαν, ώσαύτως οίχεσθαι. ώς δε άρα φεύγοντας γίνεσθαι της Σαλαμινίης κατά τὸ ίρον 'Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπή, τον ούτε πέμψαντα φανήναι οὐδένα, οὖτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται είναι θείον το πρήγμα · ώς γαρ άγχου γενέσθαι των νεών, τους ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε . 'Αδείμαντε, σὺ μὲν άποστρέψας τὰς νέας ές φυγην ώρμησαι καταπροδούς τους «Ελληνας · οί δε καὶ δη νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ηρῶντο ἐπικρατησαι των έχθρων. 74. Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τον Αδείμαντον, αυτις τάδε λέγειν, ώς αυτοι οιοί τε είεν αγόμενοι δμηροι αποθνήσκειν, ην μη νικώντες φαίνωνται οί Ελληνες. οΰτω δη ἀποστρέψαντα την νέα, αὐτόν τε καὶ τους ἄλλους, ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τούτους μέν τοιαύτη φάτις έχει ύπὸ Αθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αύτους της ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρέει δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. 75. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ανήρ 'Αθηναίος, του καὶ ολίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ώς ανδρος αρίστου, ούτος εν τῷ θορύβφ τούτφ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένω τάδε εποίεε παραλαβών πολλούς τών όπλιτέων, οὶ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος έόντες 'Αθηναΐοι, ές την Ψυττάλειαν νησον απέβησε άγων, ολ τους Πέρσας τους έν τη νησίδι ταύτη κατεφόνευσαν πάντας.

76. ΄ Ως δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ ὅΕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτη ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς ᾿Αττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίφ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῷ ᾿Αθηναίῷ ἀνδρὶ χρησμολόγῷ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς ὅΕλληνας,

Κωλιάδες δε γυναίκες ερετμοίσι φρύξουσι •

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

77. Εέρξης δε, ώς έμαθε το γεγονος πάθος, δείσας μή τις των Ιώνων ύποθηται τοίσι Ελλησι, ή αὐτοὶ νοήσωσι πλώειν ές τον Ελλήσποντον λύσοντες τας γεφύρας, καὶ απολαμφθείς εν τη Ευρώπη απολέσθαι κινδυνεύση, δρησμον εβούλευε εθέλων δε μη επίδηλος είναι μήτε τοίσι Ελλησι μήτε τοίσι έωυτου, ές την Σαλαμίνα χώμα έπειρατο διαχούν, γαυλούς τε Φοινικηίους συνέδεε, ίνα αντί τε σχεδίης έωσι καὶ τείχεος, ἀρτέετό τε ές πόλεμον, ώς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. όρεοντες δε μιν πάντες οί άλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἡπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν Μαρδόνιον δ' ούδεν τούτων έλάνθανε, ώς μάλιστα ξμπειρον έόντα της εκείνου διανοίης. 78. Ταθτά τε άμα Εέρξης εποίεε, και έπεμπε ές Πέρσας αγγελέοντα την παρεούσαν σφι συμφορήν. τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὅ τι θᾶσσον παραγίνεται θνητον έόν ούτω τοίσι Πέρσησι έξεύρηται

τούτο. λέγουσι γαρ, ως όσων αν ήμερέων ή ή πασα όδος, τοσούτοι ίπποι τε καὶ ἄνδρες διεστάσι, κατὰ ἡμερησίην όδον έκάστην ίππος τε καὶ άνηρ τεταγμένος, τους ούτε νιφετός, οὐκ ὅμβρος, οὐ καθμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τον προκείμενον έωυτώ δρόμον την ταχίστην. ὁ μεν δη πρώτος δραμών παραδιδοί τὰ έντεταλμένα τῷ δευτέρω. ό δὲ δεύτερος τῷ τρίτφ το δὲ ἐνθεῦτεν ήδη κατ ἄλλον διεξέργεται παραδιδόμενα, κατάπερ "Ελλησι ή λαμπαδηφορίη, την τω 'Ηφαίστω επιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι άγγαρήϊον. 79. Ἡ μεν δη πρώτη ες Σουσα αγγελίη απικομένη, ως έχοι 'Αθήνας Εέρξης, έτερψε ούτω δή τι Περσέων τους υπολειφθέντας, ώς τάς τε όδους μυρσίνη πάσας έστόρεσαν, καὶ έθυμίεον θυμιήματα, καλ αύτολ ήσαν έν θυσίησί τε καλ εύπαθείησι ή δε δευτέρη σφι αγγελίη επεξελθούσα συνέχει ούτω, ώστε τους κιθώνας κατερρήξαντο πάντες, βοή τε καὶ οἰμωγή έγρεοντο απλέτφ, Μαρδόνιον εν αιτίη τιθέντες. ουκ ούτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περί αὐτῶ Εέρξη δειμαίνοντες.

80. Ξέρξης δὲ ὡς τοὺς παίδας ᾿Αρτεμισίη ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλέος, τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἔκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέι. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνφ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ᾽ ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. 81. Ὠς δὲ ἡμέρη ἐγέ-

νετο, ορέοντες οί Ελληνες κατά χώρην μένοντα τον στρατου του πεζου, ήλπιζου καὶ τὰς νέας είναι περὶ Φάληρου, έδοκεον τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντο τε ως άλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετά ταθτα έδόκεε επιδιώκειν. τον μεν νυν ναυτικον τον Εέρξεω στρατον ούκ επείδον διώξαντες μέχρι Ανδρου, ές δε την Ανδρον απικόμενοι έβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην απεδείκνυτο, δια νήσων τραπομένους καὶ έπιδιώξαντας τὰς νέας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. 82. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτη γυώμην ετίθετο, λέγων ώς, εί λύσουσι τὰς σχεδίας, τουτ' αν μέγιστον πάντων σφείς κακον την Ελλάδα έργάσαιντο. εί γαρ αναγκασθείη απολαμφθείς ο Πέρσης μένειν έν τη Ευρώπη, πειρώτο αν ήσυχίην μη άγειν ώς άγοντι μέν οι ήσυχίην ούτε τι προχωρέειν οδόν τε έσται τῶν πρηγμάτων, οὖτε τις κομιδη τὸ οπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέςται ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ καὶ έργου έγομένω πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἶά τε ἔσται προσχωρήσαι κατά πόλις τε καὶ κατ' ἔθνεα, ἤτοι άλισκομένων γε ή προ τούτου ομολογεόντων. τροφήν τε έξειν σφέας τον επέτεον αιεί των Ελλήνων καρπόν. αλλά δοκέειν γαρ νικηθέντα τη ναυμαχίη ού μενέειν έν τη Εύρώπη του Πέρσεα, έατέου ων είναι φεύγειν, ές δ έλθη φεύγων ές την έωυτου. το ένθευτεν δε περί της έκείνου ποιέεσθαι ήδη του άγωνα εκέλευε. ταύτης δε είχοντο της γυώμης καλ Πελοποννησίων των άλλων οι στρατηγοί.

83. 'Ως δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τούς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλῶν πρὸς
τοὺς 'Αθηναίους (οὖτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ
σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ

σφι τάδε. Καὶ αὐτὸς ήδη πολλοίσι παρεγενόμην, καὶ πολλώ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι . ἄνδρας ές ἀναγκαίην άπειληθέντας νενικημένους άναμάχεσθαί τε καὶ άναλαμβάνειν την προτέρην κακότητα. ήμεις δε (εύρημα γάρ ευρήκαμεν ήμέας τε αυτούς και την Ελλάδα, νέφος τοσούτο ανθρώπων ανωσάμενοι) μη διώκωμεν ανδρας φεύγοντας. 84. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ήρωες, οὶ εφθόνησαν ἄνδρα ένα της τε Ασίης καὶ της Ευρώπης βασιλευσαι, εόντα ανόσιον τε και ατάσθαλον . δς τα ίρα και τα ίδια εν όμοιο εποιέετο, εμπιπρώς τε και καταβάλλων των θεων τὰ ἀγάλματα δς καὶ τὴν θάλασσαν άπεμαστίγωσε πέδας τε κατήκε. άλλ' εὐ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεον ήμιν, νθν μεν έν τη Ελλάδι καταμείναντας ήμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθήναι καὶ τῶν οἰκετέων καί τις οἰκίην τε αναπλασάσθω καὶ σπόρου ανακώς έχέτω, παντελέως απελάσας του βάρβαρου · άμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Έλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ές του Πέρσεα, ίνα, ην άρα τί μιν καταλαμβάνη προς 'Αθηναίων πάθος, έχη ἀποστροφήν τά περ ών καὶ ἐγένετο. 85. Θεμιστοκλέης μεν ταῦτα λέγων διέβαλλε, 'Αθηναίοι δὲ ἐπείθοντο · ἐπειδὴ γὰρ, καὶ πρότερον δεδογμένος είναι σοφος, έφάνη έων άληθέως σοφός τε καὶ εὖβουλος, πάντως έτοιμοι ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ώς δὲ ούτοι οι ανεγνωσμένοι ήσαν, αὐτίκα μετά ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε έχοντας πλοίον, τοίσι ἐπίστευε σιγάν, ές πάσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς ένετείλατο βασιλέι φράσαι των και Σίκιννος ο οικέτης αυτις έγένετο. οὶ ἐπεί τε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Αττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον έπὶ τῷ πλοίφ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Εέρξεα έλεγε τάδε · Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μὲν 'Αθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντωι ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ ᾿Αθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἦληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντω γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ ἡσυχίην πολλὴν κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλωον ὀπίσω.

86. Οι δ' αμφί Εέρξεα, επισχόντες ολίγας ήμερας μετά την ναυμαχίην, εξήλαυνον ές Βοιωτούς την αυτην όδον. έδοξε γαρ Μαρδονίω άμα μεν προπέμψαι βασιλέα, άμα δε άνωρίη είναι του έτεος πολεμέειν γειμερίσαι δε άμεινον είναι εν Θεσσαλίη, και έπειτεν αμα τῷ ἔαρι πειρασθαι της Πελοποννήσου. ως δε απίκατο ες την Θεσσαλίην, ένθαῦτα Μαρδόνιος έξελέγετο πρώτους μεν Πέρσας πάντας τους άθανάτους καλεομένους, πλην Υδάρνεος του στρατηγοῦ (οὖτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ των άλλων Περσέων τους θωρηκοφόρους και την ίππον την χιλίην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν έθνεα όλα είλετο, εκ δε των άλλων συμμάχων εξελέγετο κατ' ολίγους · ώστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. 87. Εέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίη καταλιπων, αυτος επορεύετο κατα τάχος ές τον Ελλήσπουτου, καὶ ἀπικυέεται ές του πόρου της διαβάσιος έν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς ούδεν μέρος ώς είπειν. δκου δε πορευόμενοι γινοίατο καὶ κατ' ούστινας άνθρώπους, τον τούτων καρπον άρπάζοντες έσιτέοντο · εί δε καρπον μηδένα εύροιεν, οί δε την ποίην την έκ της γης αναφυομένην και των δενδρέων τον φλοιον περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, όμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν.

ταῦτα δ' ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβῶν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη κατ' όδον διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ

νοσέοντας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῆσι πόλισι, ἵνα έκάστοτε γίνοιτο έλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, έν Θεσσαλίη τέ τινας καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίη. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπων τοῦ Διὸς, ὅτε έπὶ τὴν Ἑλλάδα ἡλαυνε, ἀπιων οὐκ ἀπέλαβε · ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρήϊζι, ἀπαιτέοντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας άρπασθήναι ύπο των άνω Θρητκων των περί τὰς πηγάς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. 88. οἱ δὲ Πέρσαι, ώς έκ της Θρηίκης πορευόμενοι απίκουτο έπι του πόρου, έπειγόμενοι του Ελλήσπουτου τησι υηυσι διέβησαν ές "Αβυδον· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εύρον ἔτι ἐντεταμένας, άλλ' ύπο γειμώνος διαλελυμένας. ένθαθτα δε κατεχόμενοι σιτία τε πλέω η κατ' όδον ελάγχανον, οὐδένα τε κόσμον έμπιπλάμενοι, καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἄμα Εέρξη άπικνέονται ές Σάρδις. 89. Έστι δὲ καὶ ἄλλος ὅδε λόγος λεγόμενος, ώς, έπειδη Εέρξης απελαύνων έξ 'Αθηνέων απίκετο έπ' 'Ηϊόνα την έπὶ Στρυμόνι, ένθεῦτεν οὐκέτι όδοιπορίησι διεχράτο, άλλά την μέν στρατιην Υδάρνει έπιτράπει απάγειν ές τον Έλλήσποντον, αυτός δ' έπὶ νεος Φοινίσσης έπιβας έκομίζετο ές την Ασίην. πλώοντα δέ μιν ανεμον Στρυμονίην υπολαβείν μέγαν καὶ κυματίην. καὶ δη, μάλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης της νεος ώστε έπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περσέων τῶν σύν Εέρξη κομιζομένων, ένθαῦτα ές δείμα πεσόντα τον βασιλέα είρεσθαι βώσαντα τον κυβερνήτην, εί τις έστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι · Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ην μη τούτων απαλλαγή τις γένηται των πολλων έπιβατέων. 90. καὶ Εέρξεα λέγεται ακούσαντα ταῦτα εἶπαι. "Ανδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ύμεων βασιλέος κηδόμενος · εν ύμιν γαρ οίκε είναι εμοί ή σωτηρίη. Τον μεν

ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι
ἐς τὴν ᾿Ασίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ἐέρξεα,
ποιῆσαι τοιόνδε · ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν,
δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνη τὸν κυβερνήτεα, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

- 91. Οὖτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ἐέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, οὖτε ἄλλως οὖτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὖτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ἐέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλην νέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεόμενος ἄμα τῷ ἄλλφ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν 'Ασίην.
- 93. Οἱ δὲ Ἑλληνες, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηιώσαντες αὐτῶν τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμίνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξείλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἤ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ τῷ Δἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο τὴν ληίην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφοὺς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῷ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὸς, ἐων μέγαθος δυώδεκα πηχέων. 93. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληίης ἔπλωον οἱ Ἑλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀριστήῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν έωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἔκαστος δοκέων ἄριστος

γενέσθαι, δεύτερα δε οί πολλοί συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οί μεν δη εμουνούντο, Θεμιστοκλέης δε δευτεοείοισι ύπερεβάλλετο πολλόν. 94. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνφ, ἀλλ' ἀποπλωόντων έκάστων ές την έωυτων ακρίτων, όμως Θεμιστοκλέης έβώσθη τε καὶ έδοξώθη είναι άνηρ πολλον Έλλήνων σοφώτατος ανα πασαν την Έλλαδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ έτιμήθη προς των έν Σαλαμίνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετά ταθτα ές Λακεδαίμονα απίκετο εθέλων τιμηθήναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλώς μεν ύπεδέξαντο, μεγάλως δε έτίμησαν. άριστήϊα μέν νυν έδοσαν Ευρυβιάδη έλαίης στέφανον, σοφίης δε καὶ δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτω στέφανον έλαίης. έδωρήσαντο δέ μιν όχω τω έν Σπάρτη καλλιστεύοντι. αινέσαντες δε πολλά, προέπεμψαν άπιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, ούτοι οίπερ ίππεες καλέονται, μέχρι ούρων των Τεγεητικών ιμούνον δη τούτον πάντων ανθρώπων των ήμεις ίδμεν Σπαρτιήται προέπεμψαν. 95. 'Ως δε έκ της Λακεδαίμονος ἀπίκετο ές τὰς 'Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος 'Αφιδναίος, τῶν ἐχθρῶν μεν των Θεμιστοκλέος έων, άλλως δε ού των επιφανέων ανδρών, φθόνω καταμαργέων ενείκες τον Θεμιστοκλέα, την ές Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ώς διὰ τὰς 'Αθήνας έχοι τα γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' έωυτόν. ό δε, επείτε ουκ επαύετο ταθτα λέγων ό Τιμόδημος, είπε. Ούτω έχει τοι ούτ αν έγω έων Βελβινίτης ετιμήθην ούτω προς Σπαρτιητέων, οὖτ' αν σὺ, ἄνθρωπε, ἐων 'Αθηναίος.

96. Ο δε ναυτικός ο Εέρξεω περιγενόμενος, ώς προσέμιξε τη 'Ασίη φεύγων εκ Σαλαμίνος καὶ βασιλέα τε και την στρατιην εκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ες "Αβιδον, εχειμέρισε εν Κύμη.

THUCYDIDES.

PYLUS AND SPHACTERIA.

1. Τπο δε τους αυτούς χρόνους του ήρος, πρίν τον σιτον έν ακμή είναι, Πελοποννήσιοι και οι ξύμμαχοι έσέβαλον ές την 'Αττικήν, ήγειτο δε 'Αγις ό 'Αρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς · καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήουν τὴν γην. 'Αθηναίοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν απέστειλαν, ώσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τους ύπολοίπους Ευρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γάρ ό τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφίκτο ἐς Σικελίαν. 2. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων αμα παραπλέοντας των έν τή πόλει ἐπιμεληθήναι, οὶ ἐληστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὅρει φυγάδων καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νηες έξηκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοις έν τῷ όρει τιμωροί, καὶ λιμοῦ όντος μεγάλου έν τη πόλει νομίζοντες κατασχήσειν βαδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένει δὲ, ὅντι ἰδιώτη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν την έξ 'Ακαρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρησθαι ταίς ναυσὶ ταύταις, ἡν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον. 3. καὶ ώς ἐγένουτο πλέουτες κατὰ τὴν Λακωνικήν, καὶ έπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ό μεν Εύρυμέδων καὶ Σοφοκλής ήπείγοντο ές την Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς την Πύλον πρώτον έκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἃ δεῖ τὸν πλοῦν ποιείσθαι · ἀντιλεγόντων δε, κατά τύχην χειμων έπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναῦς ές τὴν Πύλον. 4. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ήξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον, — ἐπὶ τούτφ γαρ ξυνέπλευσε, - καὶ ἀπέφαινε πολλην εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερον ον καὶ ἐρῆμον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας · ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ή Πύλος της Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ έστιν έν τή Μεσσηνία ποτε ούση γη, καλοῦσι δε αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους της Πελοποννήσου, ην βούληται καταλαμβάνων την πόλιν δαπανάν. 5. ώς δε ουκ επειθεν ούτε τους στρατηγους ούτε τους στρατιώτας, υστερον και τοις ταξιάρχοις κεινώσας, ήσύχαζεν ύπο απλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν όρμη επέπεσε περιστασιν εκτειχίσαι το χωρίου. καὶ εγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μεν λιθουργά ούκ έχοντες, λογάδην δε φέροντες λίθους, καὶ Ευνετίθεσαν ως έκαστόν τι Ευμβαίνοι καὶ τὸν πηλον, εἰ που δέοι χρησθαι, αγγείων απορία έπὶ τοῦ νώτου έφερον, έγκεκυφότες τε ώς μάλιστα μέλλοι επιμένειν, καὶ τὼ χειρε ές τουπίσω ξυμπλέκοντες, όπως μη αποπίπτοι. 6. παντί τε τρόπφ ηπείγοντο φθηναι τους Λακεδαιμονίους τὰ έπιμαχώτατα έξεργασάμενοι πρὶν ἐπιβοηθήσαι · τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους. οί δὲ έορτήν τινα έτυχον ἄγοντες, καὶ ἄμα πυνθανόμενοι έν ολιγωρία εποιούντο, ώς όταν εξέλθωσιν ή ούχ ύπομενοῦντας σφᾶς ἡ ραδίως ληψόμενοι βία καί τι καὶ αὐτοὺς ό στρατός έτι εν ταις 'Αθήναις ων επέσχεν. τειχίσαντες δὲ οἱ ᾿Αθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον καὶ ἃ μάλιστα έδει εν ήμεραις εξ, τον μεν Δημοσθένην μετα νεων πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσιν, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς την Κέρκυραν πλούν καὶ Σικελίαν ηπείγοντο. 7. οί δ' έν τη Αττική όντες Πελοποννήσιοι, ώς επύθοντο της Πύλου κατειλημμένης, ανεχώρουν κατά τάχος επ' οίκου, νομίζοντες μεν οι Λακεδαιμόνιοι και Αγις ο βασιλεύς οικείον σφίσι το περὶ τὴν Πύλον · ἄμα δὲ πρῷ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὅντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην · ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.

8. Αναγωρησάντων δε των έκ της Αττικής Πελοποννησίων, οι Σπαρτιάται αυτοί μεν καὶ οι εγγύτατα των περιοίκων εύθυς έβοήθουν έπὶ την Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα εγίγνετο ή εφοδος, άρτι άφιγμένων άφ' έτέρας στρατιάς. περιήγγελλον δε καὶ κατά την Πελοπόννησον βοηθείν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τας έν τη Κερκύρα ναυς σφων τας έξηκοντα έπεμψαν, αλ ύπερενεχθείσαι τον Λευκαδίων ισθμον, και λαθούσαι τας έν Ζακύνθω Αττικάς ναθς, άφικνοθνται έπὶ Πύλον παρήν δὲ ήδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ, προσπλεόντων έτι των Πελοποννησίων, ύπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς άγγείλαι Εύρυμέδοντι καὶ τοῖς έν ταῖς ναυσὶν έν Ζακύνθφ 'Αθηναίοις παρείναι, ώς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. καὶ αί μεν νήες κατά τάχος έπλεον κατά τά έπεσταλμένα ύπὸ Δημοσθένους • 9. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ώς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, έλπίζοντες ραδίως αιρήσειν οικοδόμημα δια ταχέων είργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δε καὶ τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῶν Αττικῶν νεῶν βοήθειαν, έν νῷ εἶχον, ἡν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἢ τοῖς ᾿Αθηναίοις έφορμίσασθαι ές αὐτόν. 10. ή γὰρ νῆσος ή Σφακτηρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ έγγυς επικειμένη, έχυρον ποιεί και τους έσπλους στενούς, τη μεν δυοίν

νεοῖν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ᾿Αθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῆ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὰ ἡ ἐννέα · ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ᾽ ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλήσειν ἔμελλον · τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν.

- 11. Δημοσθένης δε, όρων τους Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε αμα καὶ πεζώ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις αίπερ ἦσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσεν, καὶ τοὺς ναύτας έξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυίναις ταῖς πολλαῖς οὐ γὰρ ἢν ὅπλα ἐν χωρίω έρήμω πορίσασθαι, άλλα και ταῦτα έκ ληστρικής Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος έλαβον, οὶ έτυχον παραγενόμενοι. 12. όπλιταί τε των Μεσσηνίων τούτων ώς τεσσαράκοντα έγενοντο, οις έχρητο μετά των άλλων. τους μεν ούν πολλούς των τε αόπλων και ωπλισμένων επί τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ έχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ήπειρου έταξε, προειπων αμύνασθαι τον πεζον, ην προσβάλλη · αὐτὸς δὲ, ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἐξήκοντα ὁπλίτας καὶ τοξότας ολίγους, έχώρει έξω τοῦ τείχους έπὶ τὴν θάλασσαν, ή μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν αποβαίνειν.
- 13. Οι δε Λακεδαιμόνιοι, ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταις ναυσὶν ἄμα, οὖσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισίν · ναύαρχος δε αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης · προσέβαλλε δε ἦπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν ᾿Αθηναιοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης,

ημύνοντο · οί δε κατ' ολίγας ναθς διελόμενοι, διότι οὐκ ήν πλείοσι προσσχείν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει, τοὺς επίπλους εποιούντο, προθυμία τε πάση χρώμενοι καὶ παρακελευσμώ, εί πως ωσάμενοι έλοιεν το τείχισμα. 14. πάντων δε φανερώτατος Βρασίδας εγένετο. τριηραρχων γαρ, και όρων του χωρίου χαλεπου δυτος τους τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εί πη καὶ δοκοίη δυνατον είναι σχείν, αποκνούντας καὶ φυλασσομένους των νεων μη ξυντρίψωσιν, έβοα λέγων ώς ούκ είκος είη, ξύλων φειδομένους, τους πολεμίους εν τη χώρα περιιδείν τείχος πεποιημένους, άλλα τάς τε σφετέρας ναθς βιαζομένους την απόβασιν καταγνύναι έκελευεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους μη ἀποκνήσαι αντὶ μεγάλων εὐεργεσιών τὰς ναῦς τοις Λακεδαιμονίοις έν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπφ άποβάντας, των τε άνδρων καὶ τοῦ χωρίου κρατήσαι. 15. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχεν, καὶ τὸν έαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκείλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ την αποβάθραν καὶ πειρώμενος αποβαίνειν, ανεκόπη ύπὸ τῶν 'Αθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλειποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ές τὴν παρεξειρεσίαν ή ἀσπὶς περιερρύη ές την θάλασσαν, καὶ έξενεχθείσης αὐτης ές την γην, οί 'Αθηναίοι ανελόμενοι ύστερον προς το τροπαίον έχρήσαντο δ έστησαν της προσβολής ταύτης. οἱ δ' άλλοι προύθυμοῦντο μεν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων γαλεπότητι καὶ τῶν Αθηναίων μενόντων καὶ οὐδεν ύποχωρούντων. 16. ές τοῦτό τε περιέστη ή τύχη, ώστε ' Αθηναίους μεν έκ γης τε και ταύτης Λακωνικής άμύνεσθαι έκείνους έπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δε έκ νεών τε καὶ ές την έαυτων πολεμίαν οὖσαν ἐπ' ᾿Αθηναίους ἀποβαίνειν · έπὶ πολύ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα είναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέγειν.

17. Ταύτην μεν οθν την ημέραν και της ύστεραίας μέρος τι προσβολας ποιησάμενοι επέπαυντο και τη τρίτη έπὶ ξύλα ές μηχανάς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινας ές Ασίνην, έλπίζοντες το κατά τον λιμένα τείχος ύψος μεν έχειν, αποβάσεως δε μάλιστα οὖσης έλειν μηγαναίς. έν τούτω δε αί έκ της Ζακύνθου νηες των 'Αθηναίων παραγίγνονται πεντήκοντα · προσεβοήθησαν γαρ των τε φρουρίδων τινές αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χῖαι τέσσαρες. ώς δε είδον τήν τε ήπειρον όπλιτων περίπλεων τήν τε νήσον, έν τε τῷ λιμένι οὖσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπη καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρωτην την νησον, η ού πολύ ἀπέχει, έρημος οὖσα, ἔπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῆ δ' ὑστεραία παρασκευασάμενοι ώς ἐπὶ ναυμαχίαν ανήγοντο, ην μεν αντεκπλείν εθέλωσι σφίσιν ές την ευρυχωρίαν, εί δε μη, ώς αυτοί επεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὖτε ἀντανήγοντο, οὖτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τους έσπλους, έτυχον ποιήσαντες, ήσυχάζοντες δ' έν τή γη τάς τε ναυς επλήρουν και παρεσκευάζοντο, ην έσπλεη τις, ως εν τω λιμενι όντι ου σμικρώ ναυμαχήσοντες. 18. οί δ' 'Αθηναίοι γνόντες καθ' εκάτερον τον έσπλουν ώρμησαν έπ' αυτούς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ήδη των νεων καὶ άντιπρώρους προσπεσόντες ές φυγην κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ώς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μεν πολλάς, πέντε δ' έλαβον καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσιν ταις δε λοιπαις εν τη γη καταπεφευγυίαις ενέβαλλου. αί δε καὶ πληρούμεναι έτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι κενας είλκον, τῶν ἀνδρῶν ές φυγην ώρμημένων. 19. α όρωντες οι Λακεδαιμόνιοι καί . περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο έν τη νήσω, παρεβοήθουν, καὶ ἐπεσβαίνοντες ές τιν θάλασσαν ξύν τοις όπλοις άνθειλκον επιλαμβανόμενοι

των νεων καὶ ἐν τούτφ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἔκαστος ῷ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργφ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἐκατέρων τρόπου, περὶ τὰς ναῦς. οἴ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ώς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἡ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν οἴ τε ᾿Αθη ναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῆ παρούση τύχη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς πλην τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῆ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων οἱ δ᾽ ἐν τῆ ἢπείρφ Πελοποννήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῆ Πύλφ.

20. Ές δὲ τὴν Σπάρτην ώς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ ξυμφορậ μεγάλη, τὰ τέλη καταβώντας ές το στρατόπεδον βουλεύειν, παραχρήμα όρωντας, ὅ τι αν δοκῆ. καὶ ώς εἶδον ἀδύνατον ον τιμωρείν τοις ανδράσι, και κινδυνεύειν ούκ έβούλοντο ή ύπο λιμού τι παθείν αὐτοὺς ἡ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθηναι, έδοξεν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν 'Αθηναίων, ην έθέλωσι, σπονδάς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστείλαι ές τὰς 'Αθήνας πρέσβεις περί ξυμβάσεως, καὶ τους ἄνδρας ώς τάχιστα πειρασθαι κομίσασθαι. 21. δεξαμένων δε των στρατηγών τον λόγον, εγίγνοντο σπονδαί τοιαίδε. Λακεδαιμονίους μεν τας ναυς έν αίς έναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῆ Λακωνικῆ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδούναι κομίσαντας ές Πύλον 'Αθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, 'Αθηναίους δε τοίς εν τη νήσω ανδράσι σίτον εαν τους εν

τη ηπείρφ Λακεδαιμονίους εκπέμπειν τακτον καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας έκάστω Αττικάς άλφίτων και δύο κοτύλας οίνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ημίσεα, ταῦτα δε όρωντων των Αθηναίων, εσπέμπειν, καὶ πλοίον μηδεν εσπλείν λάθρα · φυλάσσειν δε καὶ την νησον 'Αθηναίους μηδεν ήσσον, όσα μη ἀποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. 22. ὅ τι δ' αν τούτων παραβαίνωσιν έκάτεροι καὶ ότιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αύτας μέχρι οδ έπανέλθωσιν οί έκ των Αθηνών Λακεδαιμονίων πρέσβεις · άποστείλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει 'Αθηναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι 'Αθηναίους ὁμοίας οίασπερ αν παραλάβωσιν. αι μεν σπονδαι επι τούτοις εγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἐξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. . . .

23. Οι μεν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς ᾿Αθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῷ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένως δέξεσθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδὰς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῆ νήσῷ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὁπόταν βούλωνται, ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὡρέγοντο. 24. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὧν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῆ νήσῷ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι ᾿Αθήναζε, ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ ᾿Αχαΐαν, — ἃ οὐ πολέμῷ ἔλαβον ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, ᾿Αθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων

τι μάλλον σπονδών, - κομίσασθαι τους ἄνδρας, καὶ σπονδας ποιήσασθαι όπόσον αν δοκή χρόνον αμφοτέροις. 25. οί δε προς μεν την απόκρισιν ουδεν αντείπον. Ευνέδρους δε σφίσιν εκέλευον έλεσθαι, οίτινες λέγοντες καὶ ακούοντες περί έκαστου ξυμβήσονται κατά ήσυχίαν δ τι αν πείθωσιν άλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μεν καὶ πρότερον οὐδεν εν νῷ έχοντας δίκαιον αυτούς, σαφες δ' είναι καὶ νῦν, οίτινες τῶ μεν πλήθει ούδεν εθέλουσιν είπειν, ολίγοις δε ανδράσι ξύνεδροι βούλουται γίγνεσθαι· άλλὰ εἶ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν εκέλευσεν άπασιν. όρωντες δε οι Λακεδαιμόνιοι ούτε σφίσιν οδόν τε ον εν πλήθει είπειν, εί τι και ύπο της ξυμφορας εδόκει αυτοίς ξυγχωρείν, μη ες τους ξυμμάχους διαβληθωσιν είπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὖτε τοὺς 'Αθηναίους έπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προυκαλούντο, ανεχώρησαν έκ τῶν 'Αθηνῶν ἄπρακτοι. 26. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, διελύουτο εύθυς αἱ σπουδαὶ αἱ περὶ Πύλου, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, καθάπερ ξυνέκειτο · οί δ' 'Αθηναίοι έγκλήματα έχοντες — επιδρομήν τε τώ τειχίσματι παράσπουδου καὶ άλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα είναι — οὐκ απεδίδοσαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι δη εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθή, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αντέλεγον τε καὶ, αδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, άπελθόντες ές πόλεμον καθίσταντο. 27. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, 'Αθηναῖοι μεν δυοίν νεοίν έναντίαιν αεί την νησον περιπλέοντες της ήμέρας, — της δε νυκτός καὶ ἄπασαι περιώρμουν, πλην τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὁπότε ἄνεμος εἴη καὶ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν αὐτοῖς εἶκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ώστε αἱ πᾶσαι έβδομήκοντα έγένοντο, - Πελοποννήσιοι δὲ έν τῆ ἡπείρω στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολάς ποιούμενοι τῷ τείχει,

σκοπούντες καιρον εί τις παραπέσοι ώστε τους ἄνδρας σωσαι.

28. Έν δὲ τῆ Πύλφ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῆ νήσφ Λακεδαιμονίους οἱ 'Αθηναίοι, καὶ τὸ ἐν τῆ ἡπείρω στρατόπεδον των Πελοποννησίων κατά χώραν ἔμενεν, ἐπίπονος δ' ην τοις 'Αθηναίοις ή φυλακή σίτου τε απορία καὶ ύδατος ού γαρ ην κρήνη ότι μη μία έν αὐτη τη άκροπόλει της Πύλου, καὶ αύτη οὐ μεγάλη, άλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῆ θαλάσση ἔπινον οἷον εἰκὸς ύδωρ. στενοχωρία τε έν ολίγω στρατοπεδευομένοις έγίγνετο · καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῆ γη ήρουντο κατά μέρος, αί δὲ μετέωροι ώρμουν. 29. άθυμίαν τε πλείστην ο χρόνος παρείχε παρά λόγον επιγιγνόμενος, οθς φοντο ήμερων ολίγων εκπολιορκήσειν, εν νήσω τε έρήμη καὶ ΰδατι άλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οί Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ές την νήσοι εσάγειν σίτόν τε τον βουλόμενον άληλεσμένον και οίσον και εί τι άλλο βρώμα, οδον αν ές πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες άργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Εἰλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Είλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου όπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες έτι νυκτὸς ές τὰ πρὸς το πέλαγος της νήσου. 30. μάλιστα δε ετήρουν ανέμω καταφέρεσθαι · ράον γάρ την φυλακην των τριήρων έλάνθανον, όπότε πνεθμα έκ πόντου είη · ἄπορον γὰρ εγίγνετο περιορμείν, τοίς δὲ ἀφειδης ὁ κατάπλους καθεστήκει έπώκελλον γαρ τα πλοία τετιμημένα χρημάτων, καὶ οί όπλιται περί τὰς κατάρσεις της νήσου έφύλασσον. δσοι δε γαλήνη κινδυνεύσειαν ήλίσκοντο. εσένεον δε καὶ κατά τον λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλωδίφ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον · ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο · παντί τε τρόπω ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

- 31. Έν δὲ ταις 'Αθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιας, ότι ταλαιπωρείται καὶ σίτος τοίς έν τὴ νήσφ ότι έσπλει, ηπόρουν και έδεδοίκεσαν μη σφών χειμών την φυλακὴν ἐπιλάβοι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ότι έχοντάς τι ισχυρον αυτούς ενόμιζον ουκέτι σφίσιν επικηρυκεύεσθαι · καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδας ου δεξάμενοι. 32. Κλέων δε, γνους αυτών την ές αυτον υποψίαν περί της κωλύμης της ξυμβάσεως, οὐ τάληθη έφη λέγειν τους εξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας πέμψαι, ήρεθη κατάσκοπος αυτός μετά Θεογένους ύπο 'Αθηναίων · καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταὐτὰ λέγειν οίς διέβαλλεν ή ταναντία είπων ψευδής φανήσεσθαι, παρήνει τοις 'Αθηναίοις, όρων αὐτοὺς καὶ ώρμημένους τι τὸ πλέον τη γνώμη στρατεύειν, ώς χρη κατασκόπους μεν μη πέμπειν μηδε διαμέλλειν καιρον παριέντας, εὶ δὲ δοκεί αὐτοῖς ἀληθη εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τους ανδρας. καὶ ές Νικίαν τον Νικηράτου στρατηγον οντα ἀπεσήμαινεν, έχθρος ῶν καὶ ἐπιτιμῶν, ράδιον είναι παρασκευή, εὶ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβείν τους έν τη νήσω, και αυτός γ' αν, ει ήρχεν, ποιήσαι τοῦτο.
- 33. 'Ο δὲ Νικίας, τῶν τε 'Αθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅ τι οὐ καὶ νῦν πλέει εἰ ῥάδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἄμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρώτον, οἰόμενος αὐτὸν λόγῷ μόνον ἀφιέναι, ἐτοῖμος ἦν · γνοὺς δὲ τῷ ὅντι παραδωσείοντα, ἀνε-

χώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνον στρατηγείν, δεδιώς ήδη, καὶ οὐ κὰν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμήσαι ὑποχωρήσαι. αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλω άρχης, καὶ μάρτυρας τους 'Αθηναίους εποιείτο. 34. οί δε. οίον όχλος φιλεί ποιείν, όσω μάλλον ο Κλέων υπέφευγε τον πλούν καὶ έξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσω ἐπεκελεύοντο τῶ Νικία παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνω ἐπεβόων πλείν. ώστε ούκ έχων όπως των είρημένων έτι έξαπαλλαγή, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθων οὖτε φοβεῖσθαι έφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβων έκ μεν της πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστάς οἱ ήσαν έκ τε Αίνου βεβοηθηκότες, καὶ άλλοθεν τοξότας τετρακοσίους · ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη, πρὸς τοις εν Πύλω στρατιώταις, εντός ήμερων είκοσιν ή άξειν Λακεδαιμονίους ζώντας η αυτού αποκτενείν. τοίς δε 'Αθηναίοις ενέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῆ κουφολογία αὐτοῦ. ασμένοις δ' όμως εγίγνετο τοις σώφροσι των ανθρώπων, λογιζομένοις δυοίν ἀγαθοίν τοῦ έτέρου τεύξεσθαι, ἡ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (δ μαλλον ἤλπιζον), ἡ σφαλείσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

35. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τἢ ἐκκλησία, καὶ ψηφισαμένων ᾿Αθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῷ στρατηγῶν ἔνα προσελόμενος, Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τἢ ἀπορία, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἡ πολιορκοῦντες, ὅρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν. πρότερον μὲν γὰρ αὐτῆς οὔσης ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι · πολλῷ

γὰρ ἃν στρατοπέδω ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. 36. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, [καὶ] ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν. οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδῶν πλείους ὅντας (ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν) τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τότε — ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς ᾿Αθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι — τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων.

37. Κλέων δε, εκείνω τε προπέμψας άγγελον ώς ήξων, καὶ έχων στρατιὰν ἣν ἢτήσατο, ἀφικνείται ές Πύλον. καὶ αμα γενόμενοι πέμπουσι πρώτον ές τὸ έν τη ηπείρφ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εί βούλοιντο άνευ κινδύνου τους έν τη νήσφ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφας αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ῷ φυλακῆ τῆ μετρία τηρήσονται, έως αν τι περί τοῦ πλέονος ξυμβαθή. οὐ προσδεξαμένων δε αὐτῶν, μίαν μεν ἡμέραν ἐπέσχον, τῆ δ' ὑστεραία ανηγάγοντο μεν νυκτός, επ' ολίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἔω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου έκατέρωθεν, έκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, οκτακόσιοι μάλιστα όντες οπλίται, καὶ έχώρουν δρόμφ έπὶ τὸ πρώτον φυλακτήριον τῆς νήσου. 38. ὧδε γὰρ διετετάχατο · ἐν ταύτη μὲν τῆ πρώτη φυλακῆ ὡς τριάκοντα ησαν όπλιται, μέσον δε και όμαλώτατόν τε και περί το ύδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τοὖσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς την Πύλον, ὁ ην ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ

έκ της γης ήκιστα έπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ην παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένον, δ ἐνόμιζον σφίσιν ἀφέλιμον αν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα.

39. Ούτω μεν τεταγμένοι ήσαν. οί δε 'Αθηναίοι τους μεν πρώτους φύλακας, οίς επέδραμον, εὐθυς διαφθείρουσιν έν τε ταις εύναις έτι, αναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες την απόβασιν, οιομένων αυτών τας ναυς κατά το έθος ές έφορμον τής νυκτός πλείν. άμα δε έφ γιγνομένη και ο άλλος στρατός απέβαινου, έκ μεν νεών έβδομήκοντα καὶ ὀλίγφ πλειόνων πάντες πλην θαλαμίων, ώς εκαστοι έσκευασμένοι, τοξόται τε όκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ έλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οι βεβοηθηκότες, καὶ άλλοι όσοι περί Πύλον κατείγον πάντες πλην των έπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. 40. Δημοσθένους δε τάξαντος διέστησαν κατά διακοσίους τε καὶ πλείους, έστι δ' ή ελάσσους, των χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη απορία ή τοις πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μη έχωσι προς ο τι αντιτάξωνται, άλλ' αμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοις πλαγίοις, ὑπὸ τῶν έκατέρωθεν παρατεταγμένων. 41. τοιαύτη μέν γνώμη δ Δημοσθένης τό τε πρώτον την απόβασιν ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργφ έταξεν· οί δε περὶ τον Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλείστον των έν τη νήσφ, ως είδον τό τε πρώτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατον σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοις όπλίταις των 'Αθηναίων επήεσαν, βουλόμενοι ές χείρας έλθειν · έξ έναντίας γὰρ οῦτοι καθεστήκεσαν, έκ πλαγίου δε οί ψιλοί καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μεν οὖν ὁπλίταις ουκ ήδυνήθησαν προσμίξαι ουδε τη σφετέρα έμπειρία χρήσασθαι· οί γὰρ ψιλοὶ έκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ

αμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ ήσύχαζον τοὺς δὲ ψιλοὺς, ἡ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον καὶ οὶ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ράδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὅντων, ἐν οἰς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

- 42. Χρόνον μεν ουν τινα ολίγον ούτω προς άλλήλους ηκροβολίσαντο · των δε Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθείν ή προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ήδη όντας τω αμύνασθαι, . . . καταφρονήσαντες καὶ έμβοήσαντες άθρόοι ώρμησαν έπ' αὐτοὺς, καὶ έβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἔκαστός τι πρόχειρον είχεν. γενομένης δε της βοης άμα τη έπιδρομή, έκπληξίς τε ενέπεσεν ανθρώποις αήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης έχώρει πολύς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ιδείν τὸ πρὸ αύτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. 43. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπον τοις Λακεδαιμονίοις καθίστατο · ούτε γαρ οί πίλοι έστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε έναποκέκλαστο βαλλομένων, είχον τε οὐδεν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μεν τη όψει του προοράν, ύπο δε της μείζονος βοής των πολεμίων τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστώτος, καὶ οὐκ ἔχοντες έλπίδα καθ' ὅ τι χρη ἀμυνομένους σωθηναι.
- 44. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, δ οὐ πολὺ ἀπεῖχεν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῦ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο καὶ τῶν

Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβανοντο ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ τῶν ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ἡπερ ἡν ἐπίμαχον. 45. καὶ οἱ ᾿Αθηναίοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύϊ οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ισασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλείστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου ἀντείχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι · ρҳον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμύναντο ἡ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὖσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

- 46. Ἐπειδή δὲ ἀπέραντον ήν, προσελθών ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγός Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, άλλως έφη πονείν σφας · εί δε βούλονται έαυτώ δούναι των τοξοτών μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ η αν αυτος εύρη, δοκείν βιάσασθαι την έφοδον. λαβων δε α ητήσατο, εκ του άφανους όρμήσας, ώστε μη ίδειν έκείνους, κατὰ τὸ ἀεὶ παρείκον τοῦ κρημνώδους της νήσου προβαίνων, καὶ ή οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες ουκ εφύλασσον, χαλεπώς τε καὶ μόλις περιελθών έλαθεν. καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξεν, τοὺς δὲ ἃ προσεδέχοντο ιδόντας πολλώ μαλλον επέρρωσεν. 47. και οί Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε αμφοτέρωθεν ήδη, καὶ γιγνόμενοι εν τῶ αὐτῷ ξυμπτώματι (ώς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι) τῶ ἐν Θερμοπύλαις, — ἐκείνοί τε γὰρ τῆ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὖτοί τε ἀμφίβολοι ήδη όντες οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενεία σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν, καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐκράτουν ήδη τῶν ἐφόδων.
 - .48. Γνούς δε ό Κλέων καὶ ό Δημοσθένης ὅτι, εἰ καὶ

όποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ύπο της σφετέρας στρατιάς, έπαυσαν την μάχην καὶ τοὺς έαυτων ἀπειρξαν, βουλόμενοι ἀγαγείν αὐτοὺς ᾿Αθηναίοις ζωντας, εί πως του κηρύγματος ακούσαντες επικλασθείεν τή γνώμη [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ. ἐκήρυξάν τε εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφας αυτούς 'Αθηναίοις, ώστε βουλεύσαι ο τι αν εκείνοις δοκή · οί δε ακούσαντες παρήκαν τας ασπίδας οί πλείστοι καὶ τὰς χείρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. 49. μετὰ δὲ ταῦτα, γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνήλθον ές λόγους ό τε Κλέων και ό Δημοσθένης, και έκείνων Στύφων ο Φάρακος, των πρότερον άρχόντων τοῦ μεν πρώτου τεθνηκότος, Έπιτάδου, τοῦ δε μετ' αὐτον Ίππαγρέτου έφηρημένου έν τοις νεκροίς έτι ζώντος κειμένου ώς τεθνεώτος, αυτός τρίτος έφηρημένος άρχειν κατά νόμον, εί τι έκεινοι πάσχοιεν. 50. έλεγε δε ό Στύφων και οί μετ' αυτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τη ήπείρω Λακεδαιμονίους ο τι χρη σφας ποιείν. καὶ εκείνων μεν οὐδενα ἀφεντων, αὐτῶν δὲ τῶν ᾿Αθηναίων καλούντων έκ της ηπείρου κήρυκας καὶ γενομένων έπερωτήσεων δὶς ή τρὶς, ὁ τελευταίος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ των έκ της ηπείρου Λακεδαιμονίων ανηρ απήγγειλεν ότι οί Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ύμᾶς αὐτοὺς περὶ ύμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, μηδὲν αἰσχρὸν ποιο ῦντας. 51. οι δε καθ' εαυτούς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν καὶ σφας αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακἢ εἶχον αὐτοὺς οἱ ᾿Αθηγαίοι τη δ' ύστεραία οἱ μεν 'Αθηναίοι τροπαίον στήσαντες έν τη νήσω τάλλα διεσκευάζοντο ώς ές πλούν, καὶ τοὺς ανδρας τοις τριηράρχοις διεδίδοσαν ές φυλακην, οί δε Λακεδαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες τους νεκρούς διεκομίσαντο.

- 52. 'Απέθανον δ' ἐν τῆ νήσφ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλιται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὰ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἐκατόν. 'Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μίχη οὐ σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αις οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοις ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σίτος ἐν τῆ νήσφ καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστφ παρείχεν ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
- 53. Οἱ μὲν δὴ ᾿Αθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἐκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα, ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. έντος γαρ είκοσιν ήμερων ήγαγε τους ανδρας, ώσπερ ύπέστη. παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς "Ελλησιν ἐγένετο τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὖτε λιμῷ οὖτ' ἀνάγκη οὐδεμιᾶ ήξίουν τὰ ὅπλα παραδούναι, άλλα έχοντας και μαχομένους ώς έδύναντο άποθνήσκειν. 54. απιστούντες τε μη είναι τους παραδόντας τοις τεθνεώσιν όμοίους, καί τινος έρομένου ποτέ υστερον τῶν 'Αθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς υήσου αίχμαλώτων εί οί τεθνεώτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοὶ, απεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ αν άξιον είναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τον οἰστον) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ότι ο έντυγχάνων τοις τε λίθοις και τοξεύμασι διεφθείρετο.
 - 55. Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐβού-

λευσαν δεσμοίς μεν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὖ τι ξυμβωσιν, ην δ' οι Πελοποννήσιοι προ τούτου ές την γην έσβάλλωσιν, έξαγαγόντες ἀποκτείναι. τῆς δὲ Πύλου φυλακήν κατεστήσαντο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ώς ές πατρίδα ταύτην (έστι γαρ ή Πύλος της Μεσσηνίδος ποτε ούσης γης) πέμψαντες σφών αυτών τους έπιτηδειοτάτους, ελήιζον τε την Λακωνικήν και πλείστα έβλαπτον, δμόφωνοι όντες. 56. οι δε Λακεδαιμόνιοι, άμαθείς όντες έν τῷ πρὶν χρόνω ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου, των τε Είλωτων αυτομολούντων, και φοβούμενοι μη καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθή τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ραδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καίπερ οὐ βουλόμενοι ένδηλοι είναι τοις 'Αθηναίοις, επρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οι δε μειζόνων τε ωρέγοντο, και πολλάκις φοιτώντων αυτούς απράκτους απέπεμπον. ταθτα μέν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

NOTES.

XENOPHON: ANABASIS.

THE Expedition of Cyrus the Younger against his brother Artaxerxes to wrest from his possession the throne of Persia — the Ana-BASIS — was made in the year 401 B. C. The march from Sardis began in the spring, and about six months later a battle was fought at the village of Cunaxa, some forty or fifty miles from Babylon. In this battle Cyrus was killed in a hand-to-hand encounter with his brother: and the Greeks, though victorious over that part of the opposing force which they had attacked, suffered virtual defeat in losing their leader. They had marched more than 1800 miles from Ephesus to Cunaxa. (See ii. 2. 6.) But this route, the only one with which they were acquainted, was closed to them; for the first part of it lay through the desert of Arabia, in which, had they undertaken to return as they came, they would have perished of hunger. They set out, therefore, northward under the guidance of Ariaeus, who had been the commander of the barbarian forces of Cyrus; but subsequently they entered into negotiations with the King which led to a treaty. By the terms of this treaty Tissaphernes, one of the King's four generals in the battle, was to lead them back in safety to Ionia. Beyond the Tigris, however, Tissaphernes treacherously entrapped five of the generals, four of whom were soon after put to death. Great dejection fell in consequence upon the army; but recovering their courage, especially under the exhortations of Xenophon, they elected new generals, and began their retreat along the upper waters of the Tigris and through the highlands of Armenia to the Greek colonies on the Black Sea. This "Retreat of the Ten Thousand" from the river Zapatas to Trapezus was one of incredible hardship, — a constant fight for about 700 miles through an enemy's country in the winter-time. The account of it by Xenophon contains by far the most vivid picture that has ever been given of the temper, discipline, and endurance of those citizen-soldiers who constituted the armies of Greece; and along with that an authentic and most interesting account of the tribes of

Asiatic mountaineers, who lived just outside the circle of the then civilized world. The Greeks reached Trapezus, the modern Trebizond, at the end of the winter of 400 B. c., and after a month's halt proceeded westward, partly by land and partly by sea, to Chrysopolis on the Thracian Bosphorus opposite Byzantium, which they reached in the summer. After passing over into Thrace and subsequently returning to Asia, in the spring of 399 B. c. they joined the army of Thibron, and, as the "Ten Thousand," disappeared from history. Consult more at length, on the events here described, Smith's History of Greece, Chap. XXXVI., or the three excellent chapters of Grote, LXIX.—LXXI. The last constitute a good running commentary on the Anabasis.

Cyrus the Younger, the unfortunate leader of this expedition, was the second of the four sons of Darius II., who was the grandson of In 407 B. c. he was made by his father satrap of Lydia, Phrygia the Greater, and Cappadocia, and military commander (xáoavos) of the forces that mustered at Castolus (Anab. i. 1. 2). could not have been at this time more than seventeen years of age at most, for he was born after his father's accession to the throne. The commission given him by Darius is found in Hell. i. 4. 3: kal Kûpos (SC. ἀπήντησεν), ἄρξων πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττη καὶ συμπολεμήσων Δακεδαιμονίοις, επιστολήν τε έφερε τοις κάτω πασι το βασίλειον σφράγισμα έχουσαν, εν ή ενήν και τάδε, Καταπέμπω Κύρον κάρανον τών είς Καστωλόν άθροιζομένων. His high position made it possible for him to aid the Lacedaemonians in the war they were then waging with Athens. And he did this, partly at the direction of his father, who had sent with him large sums of money for this purpose, and partly from his own desire. For there is evidence that even at this time he aspired to the throne, and that foreseeing as possible what eventually took place, the succession of his brother, he was preparing to wrest the government from him by violence if need be. He became the warm friend of Lysander; and, on being summoned to his father's bedside at Babylon in 405 B. c., he turned over to the Spartan admiral the money which he had in hand, and placed at his disposal his entire personal revenue from the province of which he was satrap. The timely aid thus rendered to the Lacedaemonians did much to hasten the end of the Peloponnesian War. As to the fact that funds were furnished by Cyrus, see Thucydides ii. 65: Κύρω τε (sc. ἀντείγον) υστερον βασιλέως παιδί προσγενομένω, δε παρείχε χρήματα Πελοποννησίοις ες τὸ ναυτικόν. An account of him from this time until his death is given in the first book of the Anabasis. Consult further Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Cyrus the Younger.

Xenophon, the historian of the expedition, was an Athenian gentleman of culture, the pupil and friend of Socrates the philosopher. Neither the date of his birth nor that of his death is known with certainty. It is generally believed, however, that he lived to be more than ninety years of age. From a story that was current in antiquity that he fought at Delium in 424 B. C., it has been concluded that at the time of the expedition of Cyrus he must have been past forty: but judging from the internal evidence afforded by the Anabasis itself, he could not have been at this time more than thirty. He himself relates (Anab. iii. 1) the circumstances under which he came to ioin the army of Cyrus. His friend Proxenus was already with the Persian prince, and invited Xenophon to come and join him at Sardis, promising to introduce him to Cyrus. Xenophon did this after consulting the oracle at Delphi, and at the urgent solicitations of Cyrus he joined the expedition. He does not appear, however, with any prominence until after the murder of the generals, when his rare qualities became known and he became the inspiration of the army. During their perilous retreat northward to the sea, he always showed that high-born courage and endurance that have since won the admiration of posterity as they then gained him the complete confidence of his fellowsoldiers. When in 399 B. c. the "Ten Thousand" became incorporated with the forces of Thibron, Xenophon appears to have returned to Athens, but in 396 B. c. he was again in Asia, and in 394 B. c. fought at the battle of Coronea with the Spartans against the allies. Though an Athenian, he was anti-democratical, and much more in sympathy with the institutions of Sparta than with those of his native city. He was now banished, and took up his residence in Scillus in Elis, where in entertaining his friends, hunting, and writing, he is reported to have lived a happy life. He was subsequently expelled from Scillus by the Eleans and went to Corinth, where he died. Though the decree of banishment against him was eventually repealed, there is no evidence that he ever returned to Athens. Xenophon was a prolific writer. His most celebrated works besides the Anabasis are the Memorabilia (Memorials of Socrates) in 4 books, the Hellenica (a continuation of the history of Thucydides) in 7 books, and the Cyropedeia (an historical novel) in 8 books. His style is perspicuous and unaffected. Consult also Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Xenophon; and on the question of his age at the time of the Anabasis, an interesting article by Professor Morris in the Proceedings of the American Philological Association for 1874.

γὰρ ὰν στρατοπέδφ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. 36. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, [καὶ] ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν. οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδῶν πλείους ὅντας (ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν) τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τότε — ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς ᾿Αθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι — τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιών τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων.

37. Κλέων δε, εκείνω τε προπέμψας άγγελον ώς ήξων, καὶ έχων στρατιὰν ην ητήσατο, ἀφικυείται ές Πύλον. καὶ άμα γενόμενοι πέμπουσι πρώτον ές το έν τῆ ἡπείρφ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εί βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τους έν τη νήσφ ανδρας σφίσι τά τε δπλα καὶ σφας αὐτους κελεύειν παραδούναι, έφ' ῷ φυλακῆ τῆ μετρία τηρήσονται, έως αν τι περί τοῦ πλέονος ξυμβαθή. οὐ προσδεξαμένων δε αὐτῶν, μίαν μεν ἡμέραν ἐπέσχον, τῆ δ' ὑστεραία άνηγάγουτο μεν νυκτός, επ' ολίγας ναθς τους όπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἔω ολίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου έκατέρωθεν, έκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, οκτακόσιοι μάλιστα όντες οπλίται, καὶ έχώρουν δρόμο έπὶ τὸ πρώτον φυλακτήριον τῆς νήσου. 38. ὧδε γὰρ διετετάχατο · ἐν ταύτη μὲν τῆ πρώτη φυλακῆ ὡς τριάκοντα ήσαν όπλίται, μέσον δὲ καὶ όμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ύδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τοὖσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς την Πύλον, ὁ ην ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ

έκ της γης ηκιστα έπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ην παλαιον λίθων λογάδην πεποιημένον, δ ἐνόμιζον σφίσιν ώφέλιμον αν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα.

39. Ούτω μεν τεταγμένοι ήσαν. οί δε 'Αθηναίοι τους μεν πρώτους φύλακας, οίς επέδραμον, εύθυς διαφθείρουσιν έν τε ταις ευναις έτι, αναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες την απόβασιν, οιομένων αυτών τας ναυς κατά το έθος ες έφορμον της νυκτός πλείν. αμα δε εω γιγνομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινου, ἐκ μὲν νεῶν έβδομήκοντα καὶ ολίγφ πλειόνων πάντες πλην θαλαμίων, ώς έκαστοι έσκευασμένοι, τοξόται τε όκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ έλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οι βεβοηθηκότες, καὶ άλλοι όσοι περὶ Πύλον κατείχον πάντες πλην των έπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. 40. Δημοσθένους δε τάξαντος διέστησαν κατά διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ή ἐλάσσους, των χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη απορία ή τοις πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μη έγωσι προς δ τι αντιτάξωνται, άλλ' αμφίβολοι γίγνωνται τῶ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εί δε τοις πλαγίοις, ύπο των έκατέρωθεν παρατεταγμένων. 41. τοιαύτη μέν γνώμη ὁ Δημοσθένης τό τε πρώτον την απόβασιν επενόει καὶ εν τῷ ἔργω έταξεν οί δε περί τον Επιτάδαν, και όπερ ην πλείστον των εν τη νήσω, ως είδον τό τε πρώτον φυλακτήριον διεφθαρμένου, καὶ στρατου σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοις όπλίταις των 'Αθηναίων επήεσαν, βουλόμενοι ές χείρας έλθειν εξ εναντίας γάρ ουτοι καθεστήκεσαν, εκ πλαγίου δε οί ψιλοί καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μεν οὖν ὁπλίταις οὐκ ήδυνήθησαν προσμίξαι οὐδὲ τῆ σφετέρα ἐμπειρία χρήσασθαι· οί γὰρ ψιλοὶ έκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ

άμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ' ήσύχαζον τοὺς δὲ ψιλοὺς, ἡ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον καὶ οὶ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ράδίως της φυγής, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ της πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἰς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

- 42. Χρόνον μεν οὖν τινα ολίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ηκροβολίσαντο · των δε Λακεδαιμονίων ουκέτι οξέως επεκθείν η προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ήδη όντας τῷ ἀμύνασθαι, . . . καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ έβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ακοντίοις, ώς έκαστός τι πρόχειρου είχευ. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἄμα τῆ ἐπιδρομή, εκπληξίς τε ενέπεσεν ανθρώποις αήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης έχώρει πολύς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αύτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. 43. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπον τοις Λακεδαιμονίοις καθίστατο · ούτε γαρ οί πίλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, είχον τε οὐδεν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μεν τη όψει του προοράν, ύπο δε της μείζονος βοής των πολεμίων τὰ ἐν αύτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστώτος, καὶ οὐκ ἔχοντες έλπίδα καθ' δ τι χρη άμυνομένους σωθήναι.
- 44. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὁ οὐ πολὺ ἀπεῖχεν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῦ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο· καὶ τῶν

Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβανοντο ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ τῶν ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ἡπερ ἡν ἐπίμαχον. 45. καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύϊ οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὅσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου ἀντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι · ρҳον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμύναντο ἡ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὕσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

- 46. Ἐπειδη δὲ ἀπέραντον ην, προσελθών ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγός Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, άλλως έφη πονείν σφας · εἰ δὲ βούλονται έαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ η αν αυτος ευρη, δοκειν βιάσασθαι την έφοδον. λαβων δε α ητήσατο, εκ του άφανους όρμήσας, ώστε μη ίδειν έκείνους, κατά το αεὶ παρείκον τοῦ κρημνώδους τής νήσου προβαίνων, καὶ ή οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύϊ πιστεύσαντες ούκ εφύλασσον, χαλεπώς τε καὶ μόλις περιελθών έλαθεν. καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου έξαπίνης ἀναφανείς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῷ ἐξέπληξεν, τοὺς δὲ ἃ προσεδέχουτο ιδόντας πολλώ μαλλον επέρρωσεν. 47. και οί Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε αμφοτέρωθεν ήδη, καὶ γιγνόμενοι εν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλω εἰκάσαι) τῷ ἐν Θερμοπύλαις, — ἐκείνοί τε γὰρ τῆ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὖτοί τε ἀμφίβολοι ήδη όντες οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενεία σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν, καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.
 - 48. Γνούς δε ό Κλέων καὶ ό Δημοσθένης ότι, εἰ καὶ

όποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ύπο της σφετέρας στρατιάς, έπαυσαν την μάχην και τους έαυτων απείρξαν, βουλόμενοι αγαγείν αυτους 'Αθηναίοις ζωντας, εί πως του κηρύγματος ακούσαντες επικλασθείεν τή γνώμη [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ. ἐκήρυξάν τε εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφας αυτούς 'Αθηναίοις, ώστε βουλεύσαι ο τι αν εκείνοις δοκή · οί δε ακούσαντες παρήκαν τὰς ασπίδας οί πλείστοι καὶ τὰς χείρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. 49. μετὰ δὲ ταῦτα, γενομένης της ἀνακωχής, ξυνήλθον ές λόγους ό τε Κλέων και ο Δημοσθένης, και έκείνων Στύφων ο Φάρακος, των πρότερον άρχόντων τοῦ μεν πρώτου τεθνηκότος, Έπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ίππαγρέτου έφηρημένου έν τοις νεκροίς έτι ζώντος κειμένου ώς τεθνεώτος, αὐτὸς τρίτος έφηρημένος άρχειν κατά νόμον, εί τι εκείνοι πάσχοιεν. 50. έλεγε δε ο Στύφων και οί μετ' αυτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τη ήπείρω Λακεδαιμονίους δ΄ τι χρη σφάς ποιείν. καὶ εκείνων μεν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δε τῶν ᾿Αθηναίων καλούντων έκ της ηπείρου κήρυκας καὶ γενομένων έπερωτήσεων δὶς ἡ τρὶς, ὁ τελευταίος διαπλεύσας αὐτοίς ἀπὸ των έκ της ηπείρου Λακεδαιμονίων ανηρ απήγγειλεν ότι οί Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ύμας αὐτοὺς περί ύμων αὐτων βουλεύεσθαι, μηδεν αἰσχρον ποιο ῦντας. 51. οἱ δὲ καθ' ἐαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν καὶ σφας αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῆ εἶχον αὐτοὺς οἱ ᾿Αθηγαίοι τη δ' ύστεραία οι μεν 'Αθηναίοι τροπαίον στήσαντες έν τη νήσφ τάλλα διεσκευάζοντο ώς ές πλοῦν, καὶ τοὺς ανδρας τοις τριηράρχοις διεδίδοσαν ές φυλακην, οι δε Λακεδαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες τους νεκρούς διεκομίσαντο.

- 52. 'Απέθανον δ' ἐν τῆ νήσφ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὰ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἢσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἐκατόν. 'Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αις οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοις ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σίτος ἐν τῆ νήσφ καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστφ παρείχεν ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
- 53. Οἱ μὲν δὴ ᾿Αθηναίοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα, ή ὑπόσχεσις ἀπέβη: έντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη. παρά γνώμην τε δη μάλιστα των κατά τον πόλεμον τοῦτο τοις Ελλησιν εγένετο τους γαρ Λακεδαιμονίους οὖτε λιμῶ οὖτ' ἀνάγκη οὐδεμιᾶ ήξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, άλλὰ ἔχοντας καὶ μαχομένους ώς ἐδύναντο ἀποθνήσκειν. 54. απιστούντές τε μη είναι τους παραδόντας τοις τεθνεώσιν όμοίους, καί τινος έρομένου ποτε ύστερον τῶν ᾿Αθηναίων ξυμμάχων δι᾽ ἀχθηδόνα ἔνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αίχμαλώτων εί οι τεθνεώτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοὶ, άπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ αν άξιον είναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τον οἰστον) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ότι ο έντυγχάνων τοις τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο.
 - 55. Κομισθέντων δε των ανδρων, οι 'Αθηναίοι εβού-

the easier now for Cyrus to collect the army that he wished, an army of trained veterans that could be thoroughly depended upon in a dangerous enterprise. Some of those who accompanied him were, like Xenophon, men of a superior grade, disheartened by the political condition of things that followed the war, and drawn into this expedition by personal admiration for the prince, or personal attachment to some of his officers.

CHAPTER II.

SYNOPSIS: Cyrus, being now ready to set out inland, assembles his troops at Sardis, announcing, in order to conceal his real object, his intention of expelling the Pisidians from their territory (1-4). The king, informed of the real facts by Tissaphernes, makes ready to meet him. Cyrus sets out from Sardis and marches through Lydia across the Macander to Colossae in Phrygia, where he is joined by Menon (5, 6). Thence he proceeds to Celaenae, a city which the historian describes at some length, where he waits a month and is joined by the rest of his Greek troops. He reviews and numbers these (7-9). Thence he proceeds northwest through Peltae to Κεραμῶν ἀγορά (11), and then east to Καθατρου πεδίον, where Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, meets him and furnishes him money with which to pay his troops (11, 12). Thence southeast to Thymbrium and Tyriaeum, where he reviews his whole army (13-18). Thence through Iconium into Lycaonia (19). From here Menon, accompanied by Epyaxa, proceeds due south into Cilicia; Cyrus northeast to Dana (20). After some delay caused by the king of Cilicia, Cyrus himself crosses the mountains and enters Tarsi, which had been abandoned by the king (21-24). Menon had reached this city five days before, having lost two companies in the passage of the mountains (25). Syennesis the king finally obeys a summons from Cyrus, and they seal their compact of friendship with gifts (26, 27).

1. Exel . . . Gvw, but when at length it seemed good (not simply it seemed. cf. note on i. 3. 11) to him to proceed (G. 202, with 1) inland. More than a year had been spent in preparation. avo, up, inland, from the coast. So ava-βaίνω, ava-βaσις. — την μέν . . . βουλόμενος, he gave as his pretext indeed (that he was going) because he wished. Note the voice of exolecto (G. 199, 2). utv implies the clause with 8t, which if expressed might be, τή δ' άληθεία έπι βασιλέα έπορεύετο. On ώς βουλόμενος, cf. the note on ώς βουλόμενος in i. 1. 11. — ἐκβαλεῖν ἐκ: prep. repeated, as often. παντά-πασιν: der.? — ώς έπι τούτους, avowedly against these. — το βαοβαρικόν: sc. στράτευμα. So with τὸ Έλληνικόν. Note the suffix κός (G. 129, 13 a), and cf. Esukov, below. - evravoa kal fixer, to come there also, i. e. to Sardis, § 4. — λαβόντι, with (G. 277, 6). — δσον . . . στράτευμα, whatever troops he had. Cf. δπόσας είχε φυλακάς in i. 1. 6, with the note, and & elge στράτευμα, below. This attraction of the antecedent (G. 154) is a common const. in Eng. also. - Apartame: Aristippus did not come in person, but sent Menon (i. 2. 6, and ii. 6. 28). — συναλλαγέντι: cf. for the meaning καταλύσαι in i. 1. 10. — ἀπο-πέμψαι: cf. note on απέπεμπε in i. 1. 8. - τοῦ ξενικοῦ: sc. στρατεύματος, and for the case

see G. 171, 3. — λαβόντα: so far removed from Ξενία, with which we should expect it to agree (cf. λαβόντι and συναλλαγέντι, above), that it takes the case of the (unexpressed) subject of ήκειν. See G. 138, N. 8 b (Dat.). — πλήν: sc. τοσούτων (G. 191, I. 5) as antecedent to ὁπόσοι (G. 87, 1). — ἀκροτόλεις: show how ἀκρό-πολις came to have the meaning of citadel.

2. inales : short vowel of the stem retained (G. 109, 1, N. 2b). — inchesor, urged. Note the chiastic arrangement, ἐκάλεσε δὲ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ τους φυγάδας έκελευσε. — υποσχόμενος . . . οίκαδε, promising (see υπισχνέοucu) them, if he should successfully accomplish the objects (G. 152) for which he was taking the field, not to stop until he should restore them to their homes (olkabe, G. 61). Verbs of promising (G. 203, N. 2) may take the infinitive either in indirect discourse (i. e. the future), or not in indirect discourse (G. 202) as here. (The fut. παίσεσθαι here has only the authority of a correction in one MS.) The dependent verbs, however, except to reactive to. are constructed on the principles of indirect discourse (G. 248, 1), and we might have had έαν καταπράξη and πρίν αν καταγάγη, representing έαν καταπράξω and πρίν αν καταγάγω of the direct form. On the other hand, έστρατεύετο, for which, on the principles of indirect discourse, we might have had either στρατεύοιτο or στρατεύεται (as representing στρατεύομαι of the direct form), is not included in the indirect discourse, but is constructed like an ordinary past verb (like those mentioned in G. 243, N. 2); for a fuller explanation of this, see Moods and Tenses, § 77, 1, N. 2; § 74, 2, N. 2; § 70, N. 2. — πρόσθεν πρίν: cf. i. 1. 10, and Moods and Tenses, § 67, N. 4. — ἡδέως: adv. der. from ἡδύς (G. 74, 1).

Page 4. — αὐτῷ: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). — παρῆσαν εἰs, arrived at, i. e. came to (εἰs) Sardis and were by (παρ-ῆσαν) it. The army was encamped probably outside the city, so that εἰs means simply to. Sardis was the capital of Lydia and at this time the residence of Cyrus as satrap. See map.

- 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and the n.— els, to the number of, with numerals (G. 191, III. 1, c). This word and ἀμφί, about (G. 191, VI. 1, 3), when used in this sense, are still prepositions and take the numeral in the accus. Cf. πελτασταὶ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους, about two thousand (acc.) peltasts (nom.) below in § 9, where ἀμφὶ . . . δισχιλίους is an adj. phrase. ὡς and δσον, on the other hand, are in this sense adverbs and do not affect the case of the numeral that follows. γυμνήτας: the accent determines the dec. to which the noun belongs, the termination—as being long in the first dec. and short in the third (G. 22, 2). The term γυμνής, light-armed soldier (der. from γυμνός, with which cf. the use of ψιλοί in iii. 3. 7), as opposed to hoplite, is generic, and comprehends the παλταστής, targeteer, τοξότης, bounnan, and σφενδονήτης, slinger.— ὡς, about, see note on els, above.— Μεγαρεύς: for the suffix see G. 129, 10.
 ἢν: in agreement with the nearer subj. (G. 135, n. 1). τῶν στρατευσμένων: pred. part. gen. (G. 169, 1).
- 4. over upt: in contrast with those who joined him later (§ 6 and § 9). Sentences in Greek begin in general, contrary to the practice in Eng., with a conjunction. The exceptions to this principle in Xen. are mainly such

sentences as begin with demonstratives or adverbs of place; cf. οὐτοι μὶν, κ. τ. λ., here, τούτου τὸ εὖρος, κ. τ. λ., in § 5, τοῦτον διαβὰς, κ. τ. λ. and ἐνταῦθα ἔμεινεν, κ. τ. λ., in § 6, etc. Such sentences are called cases of asyndeton (ἀ-σύν-δετον, δέω, to bind). — αὐτῷ: dat. of advantage (G. 184, 3). — Τισσαφέρνης πορεύεται, κ. τ. λ.: he declares this himself in ii. 3. 19. — κατα-νοήσας, remarking, seeing. — ἡγησάμενος: der. from the same root as ἄγω. It has, like duco in Lat., the two general meanings of to lead and to think. — εἶναι: quoted inf. (G. 260, 2). — μείζονα ἡ ὡς, too extensive to be, lit. greater than as (it would be, if), etc. — ὡς before βασιλέα, to, used only with the acc. of a person (G. 191, III. 2). — βασιλέα: cf. note on βασιλέως in i. 1. 5. — ἡ ... τάχιστα, as rapidly as possible, lit. in what way (sc. ὁδῷ, G. 188, 1) he could most quickly. — ἰππέας: a denominative in ευς (G. 129, 2 a).

- 5. ήκουσε: with double obj. (G. 171, 2, N. 1). σύς: antec. omitted (G. 152). ἀρμᾶτο: the march began in the spring of 401 B. c. ἀπό: not ἐξ, out of, because the army was not encamped within the city. διά, through (G. 191, IV. 1). σταθμούς τρεῖς, three days' journey (G. 161). The σταθμός was properly the halling (Γσταμαι) place (cf. Lat. sta-bulum), and so the day's journey or march that preceded. παρασάγγας: acc. of extent of space (G. 161). The parasang was a Persian measure equal to 30 stadia (ii. 2. 6), or about a league (3½ statute miles). ἐκοσι και δύο: note the conj. (G. 77, 2, N. 2). This made their rate of travel greater than ordinary; according to vii. 8. 26, the average rate was 5½ parasangs per day. Μαίανδρον: position (G. 142, 2, N. 6). Give the Eng. der. See map. πλέθρα: the plethrum measured about 101 Eng. feet. γέφυρα... ἐπτά, and there was a pontoon-bridge over (it) made of seven boats (G. 188, 1).
- 6. διαβάs: relatively past (G. 204). Still we render loosely, crossing this, etc. οἰκουμένην, inhabited, many of the cities of Asia being then, as now, deserted, ξρημοι. εὐδαίμονα, prosperous. Give its der. ἡμέραs: acc. of extent of time (G. 161). Μένων: the general sent by Aristippus. An unfavorable account of him is given in ii. 6. 21-29.
- 7. ἐνταθθα . . . ἡν, there Cyrus had (G. 184, 4) a palace. βασίλεια: sc. δώματα. With the pl. used in this way of the separate buildings composing the palace, cf. aedes in Lat. Distinguish this word from Barthan and βασιλεία (both of the first dec.) respectively. — ήν: agreeing with the nearer subj. (G. 135, 2, and N. 1). — παράδεισος: a Persian word meaning properly a walled place. What is the Eng. der.? - θηρίων: limiting πλήρης (G. 180, 1; 172, 1). — and throw, on horseback, lit. from a horse, because in hunting the attack upon the animal hunted proceeds from the horse. Where this relation is not to be expressed, the phrase is & (**Twou, as in iii. 4. 49, en τοῦ ιππου fiver, he led them on horseback. — ὁπότε βούλοιτο: a cond. rel. sent. expressing a gen. supposition in past time (G. 233). - 8.d. ... mapabeloov, and through the middle (G. 142, 4, N. 4) of the park, etc. - αὐτοῦ: in the pred. pos. (G. 142, 4, N. 3 a). - πηγαί είσιν ἐκ τῶν βασιhelwy: the more precise statement would be ev rois Basihelous, but the gen. is used with ek with reference to the subsequent flowing of the water out from (under) the palace.

- Page 5. 8. toru: accent (G. 28, N. 1 (1), end). tal, close upon, with the dat. and a verb of rest. So ind (next line), under, at the foot of. - kal οὖτος, this also, i. e. the Marsyas as well as the Macander. — ἐμβάλλα, empties. intransitively. — ποδών: pred. gen. of measure (G. 169, 3). — λίyera. . . ekbeipai, Apollo is said to have flayed, etc., the pers. const. for the impers., λένεται 'Απόλλωνα έκδειραι. The dir. form of the anecdote would be erraved 'Απόλλων έξέδειρε . . . ἐκρέμασε (G. 246, with note). Maorúav: Marsyas is said to have challenged Apollo to a musical contest, on the terms that the vanquished should be at the mercy of the victor. When Apollo gained the day, he punished Marsyas for his insolence by hanging him to a tree and flaying him alive. (See Marsyas in a Class. Dict.) — ipicorra (G. 277, 2), in a contest. — oi as indir. reflexive (G. 144, 2 a) refers to Apollo. — meol: properly around (G. 191, VI. 5). So in a derived sense here, concerning, Lat. de. - roolas, musical skill, lit. wisdom, der. from σοφός (G. 129, 7). - δέρμα: note the suff. ματ-, signifying the result of the action (G. 129, 4), and for the stem cf. ex-Seipas (Sep-), above. Selow shows the same root that the Eng. word tear does. - 80er, whence, for 80 or oi, where (G. 87, 2). Cf. είσιν έκ τῶν βασιλείων in § 7 and note. — Sia: with the acc. on account of (G. 191, IV. 1, 2). — Maporias: pred. nom. (G. 136).
- 9. τῆ μάχη, in the well-known (τῆ) battle (G. 188, 1), that of Salamis, 480 B. C. For the suffix of μάχη, see G. 129, 1.—λέγεται οἰκοδομήσαι: cf. λέγεται ἐκδεῖραι in § 8 and the note.—τοξότας Κρῆτας: the Cretan bowmen were celebrated in antiquity.—Σοφαίνετος: if this is the general mentioned in § 3, the purpose for which he had been left behind must remain in doubt. The numbers given in the preceding sections and the sum total given here (at the end of the section) will not tally.—ἐξέτασιν: from ἐξ-ετάζω, to examine thoroughly, ἐτάζω, from ἐτεός, real.—ἐγένοντο οἰ σύμπαντες, the whole together amounted to.— ὁπλίται, πελτασταί: a case of part. appos. (G. 137, N. 2). The second of these nouns is used generically for light-armed troops in general, including the γυμνήτες (§ 3) and the τοξόται (mentioned in this section).— ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους: see note on εἰς in § 3.
- 10. Up to this time the march has been southeast. Cyrus now turns back and marches northwest as far as Kεραμῶν ἀγορά, probably with the double object of increasing his supplies and getting on the main high-road to the east. ἐν αἰς: sc. ἡμέραις. τὰ Λύκαια ἔθυσε, celebrated the Lycaea with sacrifice, a festival in honor of Ζεὺς Λυκαίος, so named from Mt. Lycaeus in Arcadia. τὰ Λύκαια is a cogn. acc. (G. 159). Cf. the phrase πέμπειν Βοηδρόμια, to celebrate the Boedromia by a procession. ἦσαν: in agreement with the pred. nom. (G. 135, N. 4). στλεγγίδες: a sort of tira, made of gold, as here stated, and worn as an ornament for the head. χρυσαι: der. from χρυσός (G. 129, 14). Κεραμῶν: probably the gen. of Κεραμοί, the Ceramians, though this is uncertain. With Κεραμῶν ἀγορά cf. the Eng. Neumarket. ἐσχάτην πρός, the last bordering on, on the road to.

 11. The rate at which Cyrus marched these three days was very rapid.

His object probably was to meet Epyaxa before his troops became clamorous for their pay. — Καῦστρου πεδίον, the name of a town (lit. plain of the Caijster), a compound noun like Κεραμῶν ἀγορά, above. Cf. the Eng. names of places, Dartmoor and Springfield. — ἀφείλετο, there was due. — πλέον: used indeclinably for πλεόνων. — θύρας, quarters, just as ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύρας in i. 9. 3 means at court. — ὁ δὲ . . . διῆγε, but he continually put them off with the hope (of getting their pay). — ἀνιώμενος: quoted after δῆλος ἡν (G. 280, N. 1). — πρός, in accordance with (G. 191, VI. 6, 1 a). — τοῦ Κύρου τρόπου: the article limits τρόπου (G. 142, 1). — ἔχοντα, when able (G. 138, N. 8 b).

Page 6. — άπ-ήτουν, ἀπο-διδόναι: note the force of the preposition. But in § 12 simply δούναι, because Cyrus had in fact no claims on Epyaxa.

12. Syennesis is said to have pursued a double policy and to have endeavored to propitiate both Cyrus and Artaxerxes, determined to keep his throne whichever of the two prevailed. The kings of Cilicia were at this time tributary to Persia. On the Ionic gen. in Συννέστος, see G. 53,1, N. 3.—
τοῦ βασιλέως: note the article.— ἐλέγετο δοῦναι: the pers. const., but below ἐλέγετο στυγγενέσθαι Κῦρον.— οῦν, at any rate, i. e. however he got the money, he at any rate certainly had it to pay his troops with. Cf. οῦν, below, in §§ 22, 25.— στρασιῷ: his Greek army.— φύλακας: note the accent, and cf. the note on φυλακάς in i. 1. 6.

13. παρά: with the acc. because of the course of the water, after it has left the κρήνη, along by the road. Cf. πηγαὶ ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and the note. — κρήνη . . . καλουμένη, the so-called (G. 276, 1) spring of Midas, lit. the spring called (that) of Midas. — τὸν Σάτυρον: Midas, the proverbially wealthy king of Phrygia, is said to have caught the satyr Silenus (the early protector and constant companion of Bacchus) by making the fountain here mentioned flow with wine, instead of water. Another form of the story appears in the account of the "Gardens of Midas," placed by Herodotus (viii. 158) in Macedonia, in which Silenus is said to have been made prisoner by garlands of roses. — οἶνφ . . . αὐτήν, by mixing wine in it, lit. by mixing it with wine (the means, G. 188, 1).

14. Κύρου: genitive object of δεηθήναι (G. 172, N. 1). The object inf. ἐπιδείξαι (G. 260, 1) is in this case the acc. — βουλόμενος: Cyrus was the more willing to gratify her, since he saw the advantage of giving Syennesis a vivid impression of the strength of his army. — τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων: the article repeated, because the Greeks and barbarians are not viewed as a single army, but as separate forces.

15. ώς... μάχην, as their custom (was) for battle (sc. ταχθηναι). νόμος, regulation, custom, law, from νέμω, to distribute, portion out. — στηναι, to take their places, not to stand. — ἐκαστον: sc. στρατηγόν. — ἐπὶ τεττάρων, four deep. This made the front of the army very extended. — εἰχε: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). — τὸ μὲν δεξιόν, κ. τ. λ.: the positions were respectively the right, the left, and the centre, named in the order of danger and honor. The right was the most honorable position, because a flank attack on this side left the soldier unprotected, the shield

being carried on the left arm. — evérrupor: ev and vropa, properly of good name or omen. Hence left, used euphemistically to avoid the ill-omened word approvepés, omens from the left being unlucky with the Greeks.

- 16. πρώτον μέν: correlated by είτα δε in the next line. For the comparison of πρώτος, see G. 73, 2.—κατ ίλας...τάξεις, by (G. 191, IV. 2, 2 c) troops and companies, respectively of cavalry and infantry.—τάξει (ταγ-στε), properly a drawing up, as of troope, see G. 129, 3.—τοὺς Ελληνας: governed by ἐδεώρε, above.—παρελαύων: Cyrus rode by the Greeks with Epyaxa rather than have them march by him, probably because in this way they presented a more solid and imposing front.—άρμα, chariot (two-wheeled): ἄμαξα, wagon; ἀρμ-άμαξα, easy-carriage (four-wheeled), for women and children.—χαλκά: derived from χαλκός (G. 129, 14).— ἐκκεκαλυμμένας, uncovered, a circumstantial part. of manner (G. 277, 2).
- 17. στήσας: first sorist and so transitive; for its relation to πέμψας, see note on ὑπολαβών in i. 1. 7. πρό, before (G. 191, I. 4 a). μέσης: cf. μέσον in § 7 and note. προβαλέσθαι τὰ δπλα, to present (throw before themselves their) arms. δλην τὴν φάλαγγα, the phalanx in a body (G. 142, 4, N. 5). ol δέ, but they (G. 143, 1, N. 2). ἐσάλπιγξε: an impers. verb (G. 134, N. 1 d). ἐκ δὲ . . . σκηνάς, and they (sc. αὐτῶν, G. 278, 1) after this (G. 191, I. 3 b) advancing more and more rapidly with a shout, of their own accord the soldiers (G. 184, 4) began to run toward the camp.

Page 7.— αὐτόματος, acting of one's own will (αὐτός and μάω, to desire eagerly), Eng. automaton.— ἐπὶ τὰς σκηνάς: to give the barbarians the impression that they intended an attack. In the next section the Greeks, it is said, ἐπὶ τὰς σκηνάς ἡλθον, dispersed to their own tents.

- 18. βαρβάρων: subjective gen. (G. 167, 2). With φόβος, sc. ήν. και ... τε ... και: the first και connects the statement that precedes with the double (τε ... και, both ... and) one that follows. ol ἐκ τῆς ἀγορῶς ἔφυγον, i. e. ol ἐν τῆ ἀγορῷ ἐκ τῆς ἀγορῶς ἔφυγον. Cf. § 3, and i. 1. 5. λαμπρότητα: from λαμπρός (see G. 129, 7). τῆν τάξιν τοῦ στρατεύματος: position (G. 142, 2, κ. 2, end). ἤσθη: see ἤδομαι. τὸν ... ἰδών, seeing the terror with which the Greeks inspired the barbarians (G. 141, κ. 3).
- 19. ταύτην... Έλλησιν, this country he gave over to the Greeks to plunder (G. 265). It is at this point that Cyrus first gets out of his own satrapy. πολέμιος: from πόλεμος (G. 129, 12). ώς οὖσαν, on the ground that it was (G. 277, n. 2).
- 20. την ταχίστην όδόν, by the shortest road (G. 159, n. 5), peculiar use of the cogn. acc. (G. 159) to include the road or way over which motion proceeds. ἀποπίμπει, συνίπεμψεν: cf. note on ἀναβαίνει, ἀνίβη, i. 1. 2. στρατιώτας: without the article, as if attracted into the rel. clause, οὖε στρατιώτας, κ. τ. λ. (G. 154). αὖτόν, himself, i. e. Menon. μετά: properly among (G. 191, VI. 3). Here in company with. Δάνα: a neut. pl. See map for the two routes into Cilicia here mentioned. ἐν ಫ̄: sc. χρόνω, and cf. ἐν αἰς in § 10. φοινικιστήν βασίλειον, a wearer of the royal purple (φοίνιξ), i. e. a nobleman of the highest rank. καὶ ἔτερον . . δυνάστην, and a certain other powerful man of his subordinates. In i. 8. 5

Ariaeus is called υπαρχος (lit. subordinate commander). Give the Eng. der. from δυνάστης. — ἐπιβουλεύειν αὐτῷ: his charge was, ἐπιβουλεύουσιν ἐμοί (G. 260, 2).

21. ἡ εἰσβολή: the so-called Πύλαι της Κιλικίας. — άμαξ-ιτός: give the der. and cf. G. 131, 1. - autyavos . . . otpateúpati, impracticable for an army (G. 184, 3) to enter (261, 1). — ε τις ἐκώλυεν, if there was anybody to oppose (lit. trying to prevent, G. 200, N. 2) them. - elval ent two akper: not with the intention of real opposition, but to give color to his asserted allegiance to the king. — elva: quoted (G. 246). — Sid, wherefore, i. e. Sid 8. — ύστεραία: sc. ήμέρα. For the case, see G. 189. — δτι λελοιπώς είη, κ. τ. λ.: the messenger's announcement continues to the end of the section. He said, λέλοιπε, or λελοιπώς έστι (see G. 118, 4), Συέννεσις, κ. τ. λ., Syennesis has left the heights since (exel) he learned, etc., and because (kal 8τι) he heard, etc. The clause beginning 8τι τὸ Μένωνος is quoted after ησθετο (see on this form G. 247, with N. 2), ην occurring where είη or έστί would be more regular (G. 243, N. 2). The order of the last of the sentence is, δτι ήκουε (G. 247) Ταμών (G. 42, 2) έγοντα (G. 280) τριήρεις περιπλεούσας. The τριήρεις περιπλεούσας, being a much more important fact than the Tandy Evorta, is put first, and seems to be the clause quoted after fixous. but is not.

22. οὖν, at any rate, i. e. whatever the reason was that Syennesis left the heights. Cf. § 12. — οὖδενὸς κωλύοντος, without hindrance, manner (G. 278, 1). — τὰς σκηνάς, the camp, antecedent of the relative adverb οὖ, where.

Page S. — ἐφύλαττον: cf. ἡσαν in i. 1. 6, ἐτύγχανεν in i. 1. 8. — ἀνέβη, κατέβαινεν: mark the change of tense. — ἐπίρρυτον: der.? see G. 15, 2. — δένδρων: with σύμπλεων (G. 180, 1). — σύμπλεων: Attic second dec. (G. 64). — πολύ: agreement (G. 138, N. 1 a). — φέρει: not the hist. pres. Cf. note on ἀθροίζονται, i. 1. 2. — ὄρος (Mt. Taurus) δ' αὐτὸ (i. e. τὸ πεδίον) περιέχει, κ. τ. λ.: see the map.

23. Tapσούς, Tarsi or Tarsus, the birthplace of St. Paul. — ἡσαν: irregular agreement (G. 135, 2). Cf. § 7. — μέσου: neut. of μέσος used as a noun, as in the phrase μέσον ἡμέρας, midday. The following gen. is part. (G. 167, 6). — ὄνομα, εδρος: acc. of specification (G. 160, 1). — πλέθρων: limits ποταμός (G. 167, 5), not εδρος.

24. of ένοικοῦντες: substantively (G. 276, 2).— els, ἐπί: with the acc. in each case, because of the subsequent motion implied in ἐξέλιπον, abandoned the city for (and fled into) a stronghold up on the mountains.— πλην οί... ἔχοντες: sc. οὐκ ἐξέλιπον.— οἱ παρά... οἰκοῦντες: cf. τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι, i. 1. 9 and note. Those that remained did so for purposes of trade with the army and fleet respectively.

25. προτέρα . . . ἀφίκετο, reached Tarsi five days (G. 188, 2) before (G. 138, N. 7) Cyrus (G. 175, 1). For the comparison of πρότερος, see G. 73, 2.— εἰς τὸ πεδίον: adjectively (G. 142, 1 N. & 2).— οἰ μέν . . . οἰ δέ, some . . . others (G. 143, 1).— ἀρπάζοντάς τι κατακοπήναι, had been cut to pieces (G. 260, 2) while committing some act of plunder (G. 159, N. 2).— τὸ ἀλλο, the rest of (G. 142, 2, N. 3).— εἶτα, then, taking up the two pre-

ceding participles. — οδυ, however that was. Cf. § 22. — ἐκατόν: ordinarily a single λόχος numbered 100 men.

26. of 8' dalor, i. e. of Menon's army. Emphatic position, as also below. Kûpos δὲ ἐπεὶ κ. τ. λ. — τοὺς Ταρσούς: appositive (G. 137). — διήρπασαν: mark the force of the prep. — μετεπέμπετο προς έαυτόν, summoned repeatedly to himself. Cf. perantipmeral and the applies, i. 1. 2. - & &' obte ... our ... Heere but he both declared that he had never before etc., and was then unwilling, etc. The Greek often says our ton idday, where we say he said that he did not go, of on what having the sense I deny. Here over . . . ton ... οιτε ... ήθελε, lit. he neither declared (i. e. he denied) nor wished, is perfectly regular, though it cannot be translated literally. In our ... ton the direct discourse was habor (G. 246); in ours. . . Hoer is no indirect discourse. — obsert (G. 283, 9): the dat. follows els xespas extent (G. 186, N. 1), which implies union or approach, and commonly means to come to a conflict with some one, and here properly to come into close relations with (or into the hands of) some one. See Lidd. and Scott, s. v. xelo, II. d. — lévai : sc. els xespas. — mply theire. Thake (G. 240, 1). Note the change of subject in ElaBe.

27. Κύρος δέ: sc. ίδωκε. — παρά βασιλεί, at court, i. e. at the great King's, the article being omitted. — χρυσο-χάλινον, with gold-studded bridle (χαλινός). — ἀκινάκην, a short sword.

Page 9.— ἀφαρπάζεσθα: one of the obj. of εδωκε supplied above (G. 260, 1). So ἀπολαμβάνειν in the next line. — τὰ δὲ... ἀπολαμβάνειν, and (the privilege of) taking back the slaves that had been seized, if they (i. e. Syennesis and the Cilicians) should fall in with them (i. e. the slaves) anywhere (G. 223). The apodosis is the inf. (fut. in time) ἀπολαμβάνειν. In place of ἡν που ἐντυγχάνωσιν we might have had εἴ που ἐντυγχάνωσιν (G. 248, 1).

CHAPTER III.

SYNOPSIS: A delay of 20 days at Tarsi is caused by the Greek soldiers, who now suspect that they are being led against Artaxerxes and refuse to go farther. Clearchus, who attempts to force his own troops forward, narrowly escapes being stoned to death. Afterwards, seeming to yield to their wishes, he calls them together and after shedding many hypocritical tears (1-3) details the benefits he has received at the hands of Cyrus, but nevertheless declares his intention to desert him and accompany them wherever they may go (4-6). More than 2000 men desert Xenias and Pasion, and encamp with Clearchus (7). Cyrus sends for Clearchus, who refuses to go but returns an encouraging message (8). archus again assembles his soldiers, and in a cunningly constructed address points out to them the difficulties which lie in the way of their withdrawal from Cyrus (9-12). He is followed by several others (13), one of whom proposes a plan at some length which another immediately proves to be nonsense, both acting at the secret suggestion of Clearchus. They finally agree to send to Cyrus and ask his designs (14-19). Cyrus answers that he wishes to march against Abrocomas, and promises them half again as much pay as before, whereupon they agree to follow him (20, 21).

- 1. con that was lives, refused to go, said they would not go. Cf. i. 2. 26, and note, and μισθωθήναι δὲ οὐκ ἔφασαν, below. τοῦ πρόσω, forward, a prose use of the gen. of place (G. 179, 2), like the adverbs in ou, as ποῦ, where, ὁμοῦ, in the same place, together, etc. ὑπάπτευον: cf. i. 1. 1. ἐπὶ τούτφ, for this (G. 191, VI. 2, 2 a). πρῶτον: he was the first to do it; πρῶτον would mean, he did this first, and something else afterwards. πρῶτον μέν, on the other hand (correl. to εἶτα δέ below in § 2), means in the first place. Cf. i. 2. 16. ἐβιάζετο: attempted action (G. 200, N. 2). But below the aor. ἡρξατο, (actually) began to move forward. Clearchus is said in ii. 6.8 to have been a man of stern will. ἐβαλλον, stoned, sc. τοῦς λίθοις (G. 188, 1), as appears from καταπετρωθήναι in § 2.
- 2. μικρόν, by a little, narrowly (G. 160, 2). μή: added to the inf. to strengthen the neg. idea contained in έξέφυγε (G. 283, 6). καταπετρωθήναι, being stoned to death (κατά). έγνω, had come to know (cf. note on έτελεύτησε, i. 1. 3), and so perceived. δτι δυνήσεται: quoted (G. 243; 280, N. 3). ἐκ-κλησία (καλέω): the Eng. der.? ἐδάκρυε . . . ἐστώς, stood (G. 124, 1) and wept a long time (G. 161). τοιάδε: with ref. to what follows (G. 148, N. 1).
- 3. ἀνδρες στρατιώται, fellow-soldiers, ἀνδρες prefixed as a term of respect, as in the phrase of the courts, ἀνδρες δικασταί. Clearchus deals with the difficulty with great skill. μὴ θαυμάζετε: pres. imperative in prohibition (G. 254). χαλεπώς. . . πράγμασιν, am greatly distressed (φέρω intrans.) on account of the present troubles (G. 188,1). πράγ-μα is properly the thing done (G. 129, 4). ξένος: cf. note on ξένος in i. 1. 10. ἐγένετο, became, not was, cf. i. 1. 9. τά τε . . . καί, both honored in other ways (G. 160, 1) and in particular, etc. οθς . . . οὐκ . . . ἐδαπάνων, which I did not when I had received them, lay up for myself (used reflexively) for private use (or, more freely, did not devote to my own personal use), and (lit. but) did not even squander in pleasure (κατά, ἡδύς, πάσχω), but expended (impf.) on you.
- 4. ὑπέρ, for, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). ἐτιμωρούμην (sc. αὐτούς), took vengeance upon or punished (them). τιμωρεῖν = to avenge, τιμωρεῖνθαι (mid.) = to avenge one's self upon (some one). ἀφαιρεῖνθαι: double obj. (G. 164, with N. 2). ἵνα. . . ἐκείνου, that, in case he should have (we might have had ἐάν τι δέηται, G. 248, N.; Moods and Tenses, § 55, 2) any (G. 172, N. 1) need (of me), I might aid (G. 216, 1) him in return for the benefits. I had received from him, i. e. ἀντὶ τούτων ὧν (G. 153, with N. 1) εδ ἔπαθον (G. 165, N. 1²) ὑπ' ἐκείνου.
- 5. ὑμεῖς: emphatic (G. 144, 1). So ἐγώ, below. Cf. also the beginning of § 6. ἀνάγκη: sc. ἐστί. φιλία: an instrumental dat. (G. 188, 1, n. 2). εἰ, whether (G. 282, 4). δίκαια: der. from δίκη (G. 129, 12). οὖν: cf. note on οὖν, i. 2. 12. δ τι ἀν δέη (sc. πάσχειν): a cond. rel. sent. (G. 232, 3). οὖνστε οὖδείς: emphatic negation (G. 283, 9). ὡς εἰλόμην: quoted without change of mood (G. 243). Give the form of the verb in dir. disc. ἀγαγών, προδούς: for the relation of the two participles, see the note on ὑνολαβὸν τοὺς φεύγοντας in i. 1. 7, and cf. στήσας... πέμψας... ἐκλευσε in i. 2. 17.

Page 10. - 6. tuol: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). - 5 T. . . . welcoman: for the use of the moods, cf. § 5, above. — wal... wal. equally ... and ... and. — στὸν ὑμῖν, i. e. if I should remain with you, is the prot. (G. 226, 1) to the following dv elva, which stands by quot. (G. 246) for dv einv. In the alternative sentence that follows, the prot. to dv eivas lies in έρημος ών, = εί... είην (G. 226, 1; 277, 4). The cond. rel. clause δπου &v & ubicunque ero, presents the supposed future case more vividly than the more regular snow ever would have done. — wherever I may be, for wherever I might be. See Moods and Tenses, § 63, 4, (a). The opt. with dv, it should be remembered, is sometimes merely a softened expression for the fut. indic. (G. 226, 2, N. 1). — τίμιος: der. from the same stem with τιμή (G. 129, 12). — imûr: gen. after an adj. of want (G. 180, 1). — oik år iκανὸς είναι (= ούκ ἄν iκανὸς είην): ἄν (still belonging to είναι) is repeated after oure before each of the dependent infinitives (G. 212, 2). - delands άλεξασθαι: infinitives limiting iκανός (G. 261, 1). — ώς . . . έχετε, be of this opinion, therefore, that I shall go, etc.; or more lit., to show the force of the causal gen. abs. with & (G. 278, 12, end), since, therefore, I shall (as I say, ως) go, etc., be of this mind, — 5πη αν και ύμεις; sc. ίητε (Moods and Tenses, § 42, 3, N. 22).

7. ταῦτα: with reference to what precedes (G. 148, N. 1). — οἴ τε, the art. receiving the accent from the following enclitic. — ὅτι... πορεύεσθαι: explanatory of ταῦτα (G. 243). The direct discourse of οὐ φαίη πορεύεσθαι would be οῦ φημι πορεύεσθαι, I deny that I am going (see note on i. 2. 26). — πλείους for πλείους (G. 72, 2, N. 1). — ἐστρατοπεδεύσαντο: der. from στρατόπεδον (G. 131, 1). — Νοτε that παρά occurs in this section with each of the three cases (G. 191, N. 1).

8. τούτοις: dat. of cause (G. 188, 1). — στρατιστών: gen. with adverb (G. 182, 2, end). — αὐτῷ: indir. obj. (G. 184, 1). — Κεγε θαρρεῖν, bade him not to be discouraged (G. 260, 1): λέγω in this use is equivalent to κελεύω; so είπον when used with the inf. (G. 260, 2, N. 1). — ὑς... δέον, since this matter would be settled (G. 278, 1²) in the right way (G. 139); ὑς (G. 277, N. 2) shows that the participial sentence gives the ground on which Clearchus bade Cyrus to be encouraged. — μεταπέμπεσθαι, to continue to send for (him). — αὐτὸς... ἰέναι, but for himself (modifies subj. of ἰέναι, G. 138, N. 8) he said he should not go. αὐτός marks the opposition of the two persons, the thought being: "You continue to send for me, but still I'll not go."

9. μετά δέ ταθτα, after this (G. 191, VI. 3, 3 b). — 6', i. e. τε (G. 17, 1). τῶν... βουλόμενον, any one of the rest (G. 168) that wished (G. 276, 2). — τὰ Κύρου: πράγματα omitted (G. 141, N. 4). — δηλον: sc. ἐστί. — ούτως ... ἐκείνον, i. e. his relations to us are in just (περ in ώσπερ) the same position as ours to him. — ἐπεί γε, since at any rate. — ἡμίν: with the following noun (G. 185). — μωσθο-δότης: compound noun expressing the agent (G. 131, 1; 129, 2 b).

10. μέντοι: used in sinister sense: "Though our relations are at an end, he may, however, not be done with us."— και μεταπεμπομένου αύτοθ. though

he continues to send, etc. (G. 277, N. 1b). — το μεν μέγιστον, chiefly (G. 160, 2): the correl. follows in έπειτα καί. — αἰσχυνόμενος, from shame. — ἐψευσμένος: quoted after σύνοιδα (G. 280, N. 2). — μη ἐπιθη: obj. clause (G. 218). — δίκην ῶν . . . ἡδικησθαι, punishment for those things (sc. τούτων limiting δίκην, G. 153, N. 1) in which (ῶν for ἄ, cognate acc., G. 159, N. 2) he thinks he has been wronged (G. 260, 2) by me, — i. e. punishment for the wrongs he thinks he has suffered from me.

11. έμοι ... καθεύδειν, the time, therefore, does not seem to me to be (one) for sleeping (G. 261, 1). δοκέω in the sense simply of to seem takes the inf. in indir. disc. (G. 246). In the sense of to seem good or best, as in the phrase δοκεί ἀπιέναι, below, the accompanying inf. is not in indir. disc. In either case it is the subj. (not obj.) of δοκέω. Cf. the uses of videor in Lat. — ήμῶν αὐτῶν, ourselves (G. 80; 171, 2). — δ τι χρή: an indir. question (G. 149, 2²). — ἐκ τούτων, next (G. 191, I. 3 b), expressing time (sequence) with an implied idea of consequence, in consideration of, in consequence of, the present circumstances. — ἔως μένομεν αὐτοῦ, as long as, while, we are staying here (αὐτοῦ, adv.). ἕως with the pres. ind. never can mean until. — σκεπτέον είναι: in the dir. form (G. 246) σκεπτέον ἐντί (G. 281, 2). — ἀσφαλέστατα: superlative adv. (G. 75). — ὅπως μένομεν: an obj. clause after a verb of caring for with the subj. (G. 217, Ν. 1). But in the alternative sentence we have the reg. constr. (G. 217), ὅπως ἄπιμεν (G. 200, Ν. 3 b,, ὅπως ἔρμεν. Many editions have μενοῦμεν for μένωμεν by conjecture.

Page 11. — avev, without (G. 191, I. 5). — obre ... obsev, neither general (G. 167, 1) nor private is of any use.

12. δ δ' ἀνηρ... φίλος ή, but the man (i. e. Cyrus) is a valuable (lit. worth much, G. 178, N.) friend, to whomsoever he is a friend (G. 233). — ἐχθρός, πολέμως, i. e. whomsoever he is at war with (ἐν πολέμω), he comes to hate as a personal enemy, so earnest is he. — ναντικήν: from ναύτης, a sailor, and that from ναύς. Note the suff. in each case, ικός, της. — ὁμοίως: with πάντες, which we all alike. — δοκοῦμέν μοι καθήσθαι: cf. δοκεί in § 11, and the note. — αὐτοῦ: construe with πόρρω, at a distance from him (G. 182, 2). — ἄρα (sc. ἐστί): cf. § 11, above.

13. ἐκ τούτου, after this, upon this. — ἐκ τοθ αὐτομάτου: cf. ἀπὸ τοθ αὐτομάτου, i. 2. 17. — λέξοντες, to say (G. 277, 3); in the next line ἐπιδεικνύντες, showing (G. 277, 3 and 6; Moods and Tenses, § 109, 5, last ex.). — ἐκείνου, i. e. Clearchus. — ἐζη: indir. question (G. 243). — ἀπορία: give its derivation. — μένεν, ἀπιέναι: with ἀπορία (G. 261, 1).

. 14. els δι δη είπε, but one in particular proposed. Both this man and the one who answered him in § 16 doubtless spoke at the instigation of Clearchus. — ἐλέσθαι: with είπε, with which in the sense of propose or command the inf. is not in indirect disc. (Moods and Tenses, § 15, 2, N. 3). Cf. § 8. The six following infinitives, beginning with ἀγοράζεσθαι, have the same construction with ἐλέσθαι. The conditional sentences dependent on these inf., εἰ μη βούλεται and ἐἰν διδῷ (bis), — being dependent clauses in indirect discourse, — might have been each in the opt. (G. 248, 1), although εἰ βούλοιτο would have been ambiguous. So δπως μη φθάσωσι might have

been opt., like ώς ἀποπλέοιεν, above (G. 248, N.). — ἡ δ' ἀγορὰ . . . στρατεύματι: thrown in parenthetically by the historian to show the absurdity of the proposition. — alter: with two accs. (G. 164). — maoia: transportvessels, boats. — έαν μη διδώ; the verb of the apod. is alter, which after elms, proposed, is fut. in force. See G. 223. — chlas (sc. otons); pred. adj. (G. 138, Rem.). — 80713 anake: purpose (G. 236). — unst. not even (G. 283, 2). — συντάττεσθαι, άγοράζεσθαι, συσκευάζεσθαι: the three uses of the mid. voice (G. 199, 1, 2, 3). — The Taxlothe: adv. acc. (G. 160. 2). - προκαταληψομένους: sc. ανδρας. The part. expresses purpose (G. 277, 3). - Ta akpa, i. e. of Mt. Taurus, the pass by which they had entered Cilicia. - 8 was obliver: purpose (G. 216). Note the three ways in which purpose has been expressed in this section. - 5 mas . . . katalabóvtes, might not seize them first (G. 279, 4). - wv (the antec. is oi Kaikes) is a part, gen. with πολλούς, but a poss. gen. with χρήματα (G. 167, 1 and 6). — πολλούς και πολλά χρήματα, many men (as captives) and much property. — ξχομεν άνηρπακότες = άνηρπάκαμεν και έχομεν: notice the sudden change to direct discourse. — TOGOGTOV, so much only (as follows). This refusal to take the lead would embarrass them still more.

15. ώς μεν . . . λεγέτω, let no one speak of me as likely to be general on this occasion; the part, with is after Levers on the analogy of the constr. explained in G. 280. See also Moods and Tenses, § 113, w. 10, (c). στρατηγίαν: cogn. acc. (G. 159). — μηδείς: prohibition (G. 254). — έν-ορώ, see in the undertaking. — mointéou: sc. éarl (G. 281). Since roûre is in the neut. sing. the construction may be regarded either pers. or impers. at pleasure. - ώς πείσομαι: sc. ούτω λέγετε from the preceding μηδείς λεγέτω. - δν αν έλησθε (G. 232, 3), quemcunque elegeritis. We might have had \$ dv (G. 153), for which there is slight MS, authority. — ή δυνατόν μάλιστα, to the best of my ability: μάλιστα belonging to πείσομαι, and ή, as (G. 87, 2), to έστί understood with δυνατόν. Cf. ώς μάλιστα, ώς τάχιστα, and note on on amagaguevorator, i. 1. 6. — Eva elonte: purpose (G. 216). - δτι και . . . άνθοώπων, that I know how also to submit to authority as well as any other man that lives; μάλιστα άνθρώπων, in the highest degree (best of all men, G. 168), belongs to extorayas, and is really superfluous to the sense after es ris kal allos, (as well) as any other man whatsoever (kal being emphatic). For the latter, of ris kal allos is more common (see i. 4. 15).

16. εὐήθειαν: from εὐήθης, simple-minded, from εὖ and ἡθος. Note the suffix (G. 129, 7). — ἄσπερ...ποιουμένου, just as (we might ask for them, G. 277, N. 3), if Cyrus should make his expedition back again, i. e. should give up his plans and return home, so as not to need the boats longer. Κύρου ποιουμένου = εἰ Κῦρος ποιοῦτο. — ὡς εὕηθες εἴη, that it was sitly (G. 243), corresponding to τὴν εὐήθειαν in the clause with μέν. In the dependent clause ῷ λυμαινόμεθα there is a change to direct discourse (otherwise we should have λυμαίνονται οr λυμαίνουτο, G. 247), which continues to the close of the speech in § 19. — παρά τούτον: in the place of the simple τοῦτον. (Cf. the const. with alτείν in § 14). — ῷ: dat. of dis-

advantage (G. 184, 3). — mpâţis, i. e. mpay-ous (G. 129, 3), i. e. plan of operations.

Page 12.— et πιστεύσομεν (G. 221, N.), if we propose to trust; not equivalent to èdν πιστεύσωμεν, if we shall trust. — τί κωλύει ... προκαταλαμβάνειν (ironical): the order is τί κωλύει (sc. ἡμᾶς) καλ κελεύειν Κ. προκ. τὰ ἄκρα ἡμῖν; The meaning is, that if they propose to trust Cyrus's guide, they might as well show still greater confidence in Cyrus himself, and tell him to secure the heights for them!

17. eyá: emphatic. — yáo: the sect. states the grounds for the distrust of Cyrus which the speaker would entertain under the conditions supposed. - a soin: cond. rel. clause (G. 232, 4); so also & (G. 153) soin, following. - μη καταδύση; obj. clause after a verb of fearing (G. 218); so μη άγάγη, following. — atrais tais tothogon, triremes and all (G. 188, 5). The trireme (τρείς, ἄρω: Lat, tri-rèmis) was a war-vessel with three banks of It is hardly possible that the πλοΐα, transports for troops, here mentioned, can be soberly called triremes; it is probable that acrais ταις τριήρεσι is added to καταδύση to heighten the absurdity, - "fleet and all," as we sometimes say "horse, foot, and dragoons" or "bag and baggage." There is, however, some MS. authority for omitting airais, in which case ταις τριήρεσι will mean by his own triremes. — φοβοίμην: a stronger word than okview, used to indicate a climax of feeling. - 80ev, i. e. ekeroe ober, to the place from which. — oby oron te force, it will not be possible (G. 151, N. 42). The antecedent of 80ev is obviously definite (note the neg., G. 230). If he had wished to speak less vividly he would have said, been our dy olon to ein. — $d\pi \omega = d\pi \omega = d\pi \omega$ (G. 277, 4). — $d\omega = d\omega$ Κύρου, sc. όντος: the adis, ἐκών and ἄκων are often used in this way without ων, as if themselves participles. — λαθείν . . . ἀπελθών, to get off without his knowing it (G. 279, 4).

18. ἄνδρας: subj. of ἐρωτᾶν. The whole sentence from ἄνδρας to the end of § 19 (except the parenth. οῦτω ... ἀπίσιμεν) is the subj. of δοκεί.— οῦτινες, such as are (sc. εἰσι).— τί... χρησθαι, what (G. 149, 2°) use he wishes to make of us (G. 188, 1, N. 2, entire). The same use of the cases in οἴαπερ (for οἴανπερ by assimilation, G. 153) ... τοῖς ξένοις.— πρόσθεν: for the time referred to, cf. i. 1. 2.

19. της πρόσθεν, than the former one, sc. πράξεως (G. 175, 1). — ἐἀν φαίνηται, άξιοῦν: note the not infrequent use of the inf. in a future sense as the apod. of this class of cond. sentence (G. 223). A case just precedes in § 18 in ἐἀν ἢ, ἔπεσθαι, and another follows in ὅ τι δ' ἀν λέγη ἀναγγείλαι (G. 232, 3). — ἀξιοῦν, demand, i. e. the deputies (ἄνδρας) mentioned in § 18. ἀναγγείλαι has the same subj.; but βουλεύσθαι has ἡμᾶς expressed. — πείσαντα: e. g. by means of greater pay. Cf. § 21. — πρὸς φιλίαν, in friendship. — ἐπόμενοι, ἀπιόντες: these might be respectively εἰ ἐποίμεθα, εἰ ἀπίοιμεν (G. 277, 4). — φίλοι, πρόθυμοι: pred. adjs. Give the der. of πρό-θυμος. — πρὸς ταῦτα, with respect to this (G. 191, VI. 6, 3 c).

20. **Εδοξ**ε ταῦτα, this was approved. The ordinary beginning of an Athenian decree was ταῦτα **Εδοξ**ε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμφ, i. e. be it enacted by the

Senate and the People. — ἡράτων τὰ δόξαντα, made the inquiries agreed upon (i. e. å tδοξων). For the dat. with δοκόω in this sense (to seem good or best), see G. 184, 2. — ὅτι ἀκούα: he said ἀκούω, I have heard, etc. The Greek, like other languages, often uses the pres. of such verbs as I hear, I learn, I say, even when their action is strictly finished (Moods and Tenses, § 10, 1, N. 5). — ἐχθρὸν ἀνδρα: note the difference between ἐχθρός and πολέμος (see note on § 12, above). — είναι, was, as a matter of hearsay, while δντα would have implied more responsibility for the fact on the part of the speaker (G. 280, with N. 3). — ἀπέχοντα . . . σταθμούς, twelve stages off or distant (ἀπέχοντα with 'Αβροκόμαν, G. 276, 1). — πρὸς τοῦτον, to him, with an implied sense of against, which would be expressed properly by ἐπί. — χρήζειν ἐπιθείναι: give the dir. form. — ἡμεῖς ἐκεῖ, κ. τ. λ.: the quot. here becomes direct. It should be noted with what remarkable ease the Greek, contrary to the Eng. idiom, allows this transition from the indirect to the direct form. Cf. § 16.

21. alperol: verbal from alple (G. 117, 3). - rose St . . . fy, but they had, etc. (G. 143, 1, N. 2; 184, 4). — in-opta: the suff. expresses action (cf. G. 129, 3). - St. dye: quoted without change of mood after tols & ύποψία ήν = ύπώπτευον δέ. But below, after ήκουσεν, with change of mood, δτι άγοι (G. 243). — προς βασιλέα: as προς τουτον in § 20. — εδόκει: why εδόκει here, but εδοξε (aor.) in § 20 ? — προσαιτούσι μισθόν, ask additional (πρός) pay. — ήμι-όλιον: der.? — δώσειν: note the tense (G. 203, N. 2). — où, i. e. rovrou où, than that which, où for 8 by attraction : cf. 4 in § 17 and οζαπερ in § 18. The gen. goes with ήμιόλιον, which has the force of a comparative, a half more (G. 175, 1, N. 1). - Saperco: see note on i. 7. 18. — τοῦ μηνός, each month (G. 179, 1). — ἐν τῷ φανερῷ = φανεpos (G. 139, 2). This implies that there was a secret understanding of the real facts on the part of some. The soldiers accuse the generals of this in i. 4. 12. — By the expedient here described Cyrus led the Greeks nineteen stages farther inland (in place of the twelve proposed in § 20) before announcing publicly his real purpose.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds to the river Psarus, thence to the river Pyramus, and finally reaches Issi upon the sea-coast, the last city in Cilicia (1). Here he remains three days, during which time his fleet arrives. He is also joined by the Greek mercenaries who desert from Abrocomas (2, 3). Hence he proceeds to the Gates of Cilicia and Syria. Abrocomas does not attempt to bar his passage, but retreats towards Babylon (4, 5). Cyrus advances through Syria, and is deserted at Myriandrus by Xenias and Pasion. It is rumored that he will pursue them (6, 7); but calling his Greek generals together, he announces that he shall not do so. This decision pleases the Greeks, and they accompany him with greater alacrity (8, 9). He crosses the Psarus and reaches the sources of the Dardas, where he burns the palace of the Syrian governor (9, 10). At Thapsacus on the Euphrates he announces the real object of his expedition (11).

The troops refuse to go on without extra pay (12), which Cyrus agrees to give them. Menon, in the mean time, urges his troops to cross the Euphrates before the others decide, and so win the favor of Cyrus by seeming most forward in his service (13-15). They comply, and Cyrus expresses his satisfaction (16). He then crosses the Euphrates with the rest of his troops, and proceeds to the Araxes, where he remains three days (17-19).

- Page 13.—1. It is now the last of spring, and the army has been on the march four months. The distance from Sardis thus far travelled is 222 parasangs. Review on the map the route travelled up to Tarsi. στά-διον: the common Greek standard of length, equal to 606½ Eng. feet, somewhat less than a furlong. This was the length of the στάδιον, or course for foot-races, at Olympia, which measured exactly 600 Greek feet. The noun is heterogeneous (G. 60, 2): cf. στάδιοι in § 4. ἐσχάτην: without the art., where we should use it. Cf. i. 2. 10. ἐπὶ . . . οἰκουμένην, situated (lit. being inhabited) close upon the sea.
- 2. Κύρφ: for the case cf. αὐτῷ in i. 2. 4, and note. The fleet is the one already mentioned in i. 2. 21. ἐπ' αὐταῖς, over them, but below in § 3 ἐπὶ τῶν νεῶν (ἐπὶ with the gen.), on board the ships. ναύ-αρχος, admiral (for ναυ- see G. 131, 1, Ν.). ἡτρῶτο δ' αὐταῖς, conducted them (G. 171, 3, Ν). ἐτέρας, besides. So often ἄλλος. ἐπολιόρκει, had been besieging; so συνεπολέμει: the subj. of both of these verbs is a pronoun referring to Tamos. Cf. for the tense ἐτύγχανεν, i. 1. 8. ὅτε ἦν, since it had been (G. 250). αὐτόν, i. e. Tissaphernes.
- 3. μετάπεμπτος, sent for (G. 117, 3), equal to μεταπεμφθείς, and so followed by ὑπὸ Κύρου (G. 197, 1). Chirisophus was sent with these troops from Sparta in return for the aid rendered the Lacedaemonians by Cyrus during the Peloponnesian War. He became in the retreat senior commander. ὧν... Κύρου, the command of whom he (now) held under Cyrus. ὧρμουν, lay at anchor, from δρμος, a roadstead. The quarters of Cyrus, it would appear, were pitched close upon the sea. οἰ παρ' Αβροκόμα: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and note. For the gen. 'Αβροκόμα, see G. 39, 3. This Doric gen. in Attic is found chiefly in foreign proper names. μυσθο-φόροι: give its der. (G. 131, 1).
- 4. πύλας: the article omitted, the noun being used almost as a proper name. The pass itself is here meant. ήσαν δὲ ταῦτα, and these (gates) consisted of: ταῦτα for αὖται because of τείχη, and ήσαν for ἡν (G. 135, 2) because the two walls were in the writer's mind. τὸ... τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας: position of the attrib. phrase (G. 142, 2). After ἐσωθεν, sc. τείχος. εἶχε: not, of course, in person. διὰ μέσου τούτων: cf. διὰ μέσου τῆς πόλεως, i. 2. 23, and note. ἄπαν τὸ μέσον, the entire distance between. τειχῶν: poss. gen. (G. 167, 1). ἡσαν agrees with στάδιοι (G. 135, N. 4). καθήκοντα: to be connected with ἡν, ἡν καθήκοντα being equivalent to καθηκε. ὕπερθεν, i. e. overhanging the pass. ἐφειστήκεσαν πύλαι, gates had been set in each wall. Here πύλαι has its proper meaning of gates, large and double like those in a city wall,

- 5. ἔνεκα, on account of (G. 191, I. 5). Commonly placed after the word it governs, or one of the modifiers of that word (as here). ἀποβιβάσειεν, παρελθοιεν: change of subj. Diff. between βιβάζω and βαίνω?— είσω καὶ ἔξω, i. e. on both sides of the Syrian wall, that he might attack A. both in front and rear. The distance between the two walls was over a third of a mile (three stades). εἰ ψυλάττοιεν: if the preceding optatives were subjunctives (G. 216, 2) this clause might be ἐὰν ψυλάττωσιν.
- Page 14. δπερ, just the thing which, referring to the clause just preceding. ξχοντα, since he had (G. 277, 2). δντα: quoted (G. 280). Cf. άκούει είναι in i. 3. 20, and note. ὡς ἐλέγετο: probably personal, as he was said. Cf. i. 2. 8, note. μυριάδας: Eng. der.?
- 6. ξμπόριον, mari, Lat. and Eng. emporium, from ξμπορος (περάω, πέρα, cf. πορεύω), a traveller, merchant, distinguished from the κάπηλος (cf. τὰ καπηλεία, i. 2. 24) by his importing goods in person. ἦν: we might have had ἐστί. Cf. ἀθροίζονται in i. 1. 2, and note. τὸ χωρίον: the subject; the predicate noun (here ξμπόριον) generally omits the article. αὐτόθι: formed with the suff. 6 (G. 61). ὁλκάs is (properly) a ship that is towed (Ελκω), merchantman.
- 7. Meyapeńs: a gentile noun (see G. 129, 10). τὰ... ἐνθέμενοι, putting on board (G. 199, 3) their most valuable effects. ὡς μὰν, κ. τ. λ.: the correl. clause with δέ is omitted; but μέν implies that there was another opinion in the camp. ἐδόκουν: personal; cf. note on δοκεί, 3. 11. φιλοτιμηθέντες, since they were jealous (G. 277, 2): δτι... εία Κύρος is also causal (G. 250). ἀπελθόντας: see i. 3. 7. ὡς ἀπόντας: purpose (G. 277, 3; 200, Ν. 3 b). Cf. ὡς ἀποκτενῶν, i. 1. 3. και οὐ: sc. ἰόντας from the preceding ἀπόντας. διήλθε λόγος, a report went abroad. ὅτι διώκοι: quoted (G. 243). τριήρεσι: the means (G. 188, 1). ὡς δειλοὺς ... ληφθήναι, that they might be captured, because (in the opinion of οἱ μέν, G. 277, Ν. 2) they were cowards. εἰ ἀλώσουντο: fut. οἱ ἀλίσκομαι. For the mood, G. 226, 4, Ν. 1; 248, 2. For εἰ ἀλώσουνται of the direct form, see G. 223, Ν. 1. Cyrus had already shown how severe he could be. Cf. i. 2. 20. A striking general instance of this is given in i. 9. 13.
- 8. ἀλλ'... ἐπιστάσθωσαν, but, however, let them well (emphasized by γε) know. ἀποδεδράκασιν, ἀποπεφείγασιν: the first means to escape by stealth, like a runaway slave; the second, to escape by rapid flight, so as not to be caught. The clauses that follow make this distinction clear. δπη οίχονται, in what direction (G. 87, 2) they are gone (G. 200, N. 3). τριήρειε, πλοΐον: cf. note on i. 3. 17. ἄστε ἐλεῖν: result (G. 266, 1). μὰ τοὺς δεούς: note that the oath is neg. (G. 163). οὐδ΄... οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). ἔως ἄν παρῆ τις, as long as any one stays by me, general suppos. in pres. time (G. 233). So ἐπειδὰν βούληται. αὐτούς: pl. though referring to τἰς. Cf. πάντας, i. 5, and note. κακῶς ποιῶ, maltreat (G. 165, N. 1¹). περί, in respect to, to. φρουρούμενα, guarded, i. e. under the protection of the resident garrison. Though the modifier of both τέκνα and γυναϊκας, φρουρούμενα is neut., since these are looked upon as articles of property. For Tralles, see the map, Lydia. τούτων στερήσονται:

the passive (G. 197, 1) of the const. explained in G. 164, N. 2. — By this unlooked-for elemency Cyrus got the good-will of the Greeks (cf. what immediately follows) and lost little; for though the generals deserted, their troops remained, numbering some 5000 or 6000.

9. et τις . . . ἀνάβασιν, if (there was) any one (who) was even somewhat discouraged in regard to the expedition. — την ἀρετήν, the magnanimity.

Page 15.— μετά ταῦτα: mark the asyndeton.— δντα, which was (G. 276, 1).— πλέθρου: pred. gen. of measure (G. 169, 3) after δντα modifying ποταμόν, τὸ εδρος being an acc. of spec. (G. 160, 1); but below in § 10 τὸ εδρος is the subj. of ην understood, πλέθρου having the same const. that it has here. For still another const., see i. 2. 5.— πραίων, tame (G. 70, N. 2).— ἐνόμιζον, εἴων: cf. ην in § 6, and the note. For the two accs. after ἐνόμιζον, see G. 166.— ἀδικεῖν: sc. τινά as subj.— Παρυσάτιδος... δεδομέναι, belonged to Parysatis (G. 169, 1), having been given her for girdle-money (cf. our "pin-money").

10. Δάρδατος: the Dardas. See the map. Cyrus now gets into the valley of the Euphrates, but does not cross this river until eight days later at Thapsacus. — ἦσαν: cf. for the number, i. 2. 23, and note. — ἀρξαντος: note the tense. Belĕsys had probably fled on the approach of Cyrus, who in consequence treated the country as that of an enemy. — αὐτὸν ἐξέκοψε, cut it off; ἐκ-κόππω means lit. to cut trees out of a wood. — κατέκαυσεν: κατα-καίω, to burn down (or, as we sometimes say, to burn up); but ἀνα-καίω, to kindle (kindle up), with reference to the direction of the flames.

11. Cyrus now openly declares the real object of the expedition, which must have already been apparent to the Greeks for some time. Cf. i. 3. 20, and i. 4. 5. They had continued on, however, intending at the Euphrates to demand higher pay (§ 12), which Cyrus now agrees (§ 13) to give them.

— 5τι έτοιτο: note the tense and give the dir. form (G. 243). — εἰς βαβυλώνα: not at Babylon, but connect with ἡ δδὸς έτοιτο directly.

12. π οιήσαντες έκκλησίαν: cf. συνήγαγεν έκκλησίαν in i. 3. 2. — έχαλέπαινον: a denom. verb in αίνω (G. 130, 7) from χαλεπός. This anger of the soldiers was, doubtless, more or less feigned, to force from Cyrus the greater pay. — στρατηγοίς: case (G. 184, 2). — αὐτοὺς... κρύπτειν: what they said (speaking of them) was πάλαι ταῦτ' είδότες κρύπτουσι (G. 200. N. 4), though they have known (G. 277, 5) this for a long time, they have been keeping it secret (G. 246); or, if they addressed them directly, which is more spirited, πάλαι ταθτ' είδότες κρύπτετε. Eng. der. from κρύπτω? our that a leval: cf. the same phrase i. 3. 1, and note. - 715: Cyrus, of course. - χρήματα: it was not an increase of their regular pay (μισθός) that they demanded, but a bounty. — wower : sc. Eboke, as he had given it. προτέροις: pred. to άναβασι (G. 138, 7); the verbal form would be of ανέβησαν πρότεροι. Cf. προτέρα, i. 2. 25. The reference is to the 300 Greeks who accompanied Cyrus to Babylon at the time of his father's death. - kal ταθτα, and that too, sc. emolyσε. — ίδντων: sc. ekelver, referring to the oi avaβavres. The part. lóντων is concessive (G. 277, 5), but καλοῦντος causal (G. 277, 2); the latter is opposed to ent maxnv, not to tovrwv.

- 13. ὑπόσχετο δώσειν: he might have used δοῦναι or διδόναι (G. 203, N. 2). πέντε μνᾶς: about \$90.00. The μνᾶ of 100 drachmas was το of a talent; the latter was a weight of silver which at the present day would be worth about \$1080. ἀργυρίου: genitive of material (G. 167, 4). ἐπὴν ἤκωσι: cond. rel. clause (G. 232, 3). So μέχρι ἀν καταστήση (G. 239, 2). τὸν μισθόν: a daric and a half a month (i. 3. 21). ἐντελή: predicate adj. The der. of ἐν-τελής: τὸ πολύ, the greater part (G. 142, 2, N. 3 b). πρὶν εἶναι, before it was (G. 274). This const. occurs again in § 14 (in exactly the words used here) and in § 16. πότερον... ή: double indir. quest. (G. 282, 5). οδ: accented at the end of the sentence (G. 29, N. 1). The meaning of the word proclitic? τῶν ἄλλων: case (G. 182, 2). Give the dir. form of all the quoted sentences in this and the preceding section.
- Page 16.—14. παισθητε: the aor. mid. of this verb is not used, but the aor. pass. has the sense of the mid., obey.—οδτε...πονήσαντες, without either toil or danger (G. 277, 2).—τῶν ἄλλων: with στρατιωτῶν, the rest of the soldiers (G. 142, 2, N. 3). The gen. is in a sort of double const., first with πλέον (G. 175, 1), and then with προ-τιμήσεσθε (G. 177). The object is to emphasize the great advantage over the rest to be gained by following his advice. προτιμήσεσθε is a mid. with pass. force.— τοὺς Ἑλληνας: subj. of ἔπεσθα, which in turn is the obj. of δεῦται.
- 15. ψηφίσωνται, to vote, properly by depositing the white or black pebble (4ficos) in the urn, but in fact of much broader application: Ψήφος, a worn stone, pebble, from ψάω, to rub. — ύμεις . . . διαβαίναν, you (emphatic) will have credit of being the cause of it, since you were the first to cross (G. 262, 2; 171, 1). — ύμιν . . . άποδώσει: χάριν οίδα (fut. είσομαι) is the Lat. gratiam habeo, χάριν ἀποδίδωμι is gratiam refero. Transl. Cyrus will feel his obligation to you and meet it. — entorara: sc. χάριν ἀποδιδόναι. — et τις και άλλος: cf. the clause at the end of i. 3. 15. άπο-ψηφίσωνται, vote "No." — το υμπαλιν, i.e. τὸ εμπαλιν (G. 11). — ώς . . . werbonevors (G. 277, N. 2) because (as he will feel) you alone carried out his wishes. - mistorátois xpíjoetai, will treat you as most trustworthy: see note on των πιστών, i. 5. 15. - λοχαγίας: from λοχ-αγός, as στρατηγία from στρατ-ηγός. — άλλου . . . δέησθε (G. 232, 3), whatever else you may want: allow (for allo) agrees with ourses by inverted assimilation (G. 153, N. 4); it may, however, be explained as a genitive after τεύξεσθε (G. 171, 1), although TUYX ave generally takes the accus. when a gen. of the source is added (G. 176, 1), as Kúpov here.
- 16. ἐπείθοντο, διέβησαν: note the diff. in tense. διαβεβηκότες, that they had crossed (G. 280). ήσθη: see i. 2. 18. Γλούς, Glus, son of the admiral Tamos, ii. 1. 3. Έγὰ μὲν... μελήσει: note the frequent expression of the pers. pron. in this section to emphasize the contrast. ὅπως ἐπαινέσετε: this obj. clause (G. 217) is in fact here a gen. (G. 171, 2, N. 2).
- 17. εὐτυχήσαι: from εὐ-τυχής, fortunate (G. 130, 2). ἐλέγετο πέμψαι, he was said to have sent, personal construction. μεγαλοπρεπώς, with great liberality, from μεγαλο-πρεπής (G. 74, 1; 131, 1). τὸ ἄλλο στράτευμα ἄπαν: the order of crossing was: Menon's force, Cyrus and the barbarians,

and then the rest of the Greek army. — ἀνωτέρω: the comp. of the adverb ἄνω (G. 75, N.1). — τῶν μαστῶν: μαστός is one of the breasts, στέρνον (i. 8. 26) the breast, chest.

18. οἱ δὲ...πλοίοις: what the inhabitants of Thapsacus said, supplying the ellipses necessary to the const., was οὐπάποθ' (οὐ-πώ-ποτε) οὖτος ὁ ποταμὸς διαβαίνω, G. 117, 3) ἐγένετο πεξῆ εἰ μὴ νῦν (except now, emphasizing οὐπάποτε), ἀλλὰ (διαβατὸς ἐγένετο) πλοίοις (G. 188, 1). Note the change of νῦν to τότε in passing from dir. to indir. disc. In the same way the person of the quoted verbs is often changed. — ἀ τότε... διαβῆ: a statement added by the historian. — κατέκανσεν: plup. in force. — ἴνα... διαβῆ: note the mood (G. 216, 2). — ἐδόκει δὴ... βασιλεύσοντι it appeared accordingly that it (i. e. the lowness of the river) was a divine intervention (G. 139, 1), and that the river had plainty retired before Cyrus, because (he was) about to be king. The sentiment rather of the truculent Thapsaceni than of the historian.

19. Executionauto: because they were about to cross the desert of Arabia. See the map.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The march is continued through the desert of Arabia along the northern bank of the Euphrates (1). The horsemen hunt the wild animals in which the plain abounds (2, 3). The deserted city Corsōte on the river Mascas is reached (4). Thence Cyrus marches thirteen days through the desert, and many of the beasts of burden perish from hunger (5). Grain failing, the soldiers live upon flesh (6). Once during this time the wagons are stuck in the mud, and the Persian nobles assist the barbarians in getting them out (7, 8). Cyrus marches with the greatest speed possible, hoping to find the King unprepared (9). The soldiers cross the Euphrates, on rafts made of skins, to Charmande, where they purchase food and wine (10). Here a dispute arises between the troops of Clearchus and Menon, and Clearchus narrowly escapes being killed (11-14). Cyrus comes up and succeeds in quelling the disturbance (15-17).

Page 17.—1. της 'Αραβίας: occupied by roving tribes of Arabs called by Strado "Αραβίας Σκηνίται (from σκηνή). See map.—ξχων, with (G. 277, 6).— ἐρήμους, desert. Eng. der.?— τόπω, region.— ἡν μὲν.. δίλαττα, the ground was wholly a level plain, just like the sea: ἀπαν to be construed with πεδίον, where we should expect rather ἀπασα modifying γή. Cf. iv. 4. 1.— ἀψινθίου: cf. Tristia per vacuos horrent absinthia campos. Ovid. Pont., iii. 1. 23.— ἀπαντα: plur., though the preceding τὶ is sing., if there was anything else, etc., they were all, etc. Cf. δστις... πάντας, i. 1. 5.— δένδρον... ἐνήν, but there was no tree (emphatic) in it. 2. πλείστοι, very many.— ὄνοι ἀγριοι: Crosby cites Job xxxix. 5-8.— στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind,

— στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind, but δ μέγας στρουθός, the ostrich. (Note the der. of the Eng. word ostrich.) ή στρουθός also (fem.) was used without μεγάλη in the same sense. Cf. § 3, below. — ἐπεὶ διώκοι, ἔστασαν (G. 124, 1): for the opt. see G. 233.

- So twel πλησιάζοιεν, έποιουν. ταθτόν: for το αθτό (G. 79, 2, N., end). και ούκ . . . διαδεχόμενοι, and it was impossible to capture them, unless the horsemen, taking their places at intervals, hunted (G. 225) them in succession (διαδεχόμενοι, sc. άλλήλοις). έλαφείοις: sc. κρέασι.
- 3. πολύ γάρ... χρωμένη, for it withdrew to a great distance in its flight, using its feet in running (manner, G. 188, 1), and its wings (by) raising them like a sail. ἀν (i. e. ἐἀν) ἀνιστῆ, ἔστι (G. 28, N. 1, end): general supposition in present time (G. 225). ἦν resumes the narrative style.
- 4. πλεθριαίον: we might have had πλέθρου (cf. i. 2. 23). ἐρήμη: not uninhabited as opposed to οἰκουμένη (i. 2. 6), but abandoned. ὄνομα δ' αὐτῆ (sc. ἐστί) has Κορσωτή as pred. nom., as if it were ὄνομάζεται δέ (Κταχ.). For a different const. used to express the same thought, cf. i. 4. 11. περιερρεῖτο: the pass. of a verb made trans. (the simple ῥέω, to flow, is intrans.) by the prep. in comp., as in Eng., was flowed about. κύκλω: manner (G. 188, 1). ἐπεσιτίσαντο: Corsöte thus appears to have been a depot of supplies in the midst of the desert.
- 5. Πύλας, i. e. τὰς Βαβυλωνίας, the pass into Babylonia, on the north of the Euphrates. See map. ὑπὸ λιμοῦ, from hunger (G. 191, VI. 7, 1 c). ἀλλο, besides. οἱδὲ οἱδὲν (G. 283, 9). ὄνους ἀλέτας, mill-stones. From the ass, as a beast of burden, the term ὄνος came to have various derived meanings, as windlass in Her. vii. 36 (ὄνοισι ξυλίνοισι), and here the upper mill-stone: ἀλέτας is a noun used adj., lit. grinders. παρά τὸν ποταμόν: why the acc.?
- Page 18.—6. Δυδία: Cyrus the Great, after subduing the Lydians, forbade them, at the suggestion of Croesus himself (Her. i. 155), the use of arms, and required them to teach their sons the arts of music and selling at retail. So they became a race of hucksters.— και πρίασθαι...σίγλων: expressed in full this would be και πρίασθαι (τὸν σῖτον) οὐκ ἢν, εἰ μὴ ... βαρβαρικῷ (πρίασθαι ἢν) τὴν καπίθην, κ. τ. λ.— ἀλεύρων: gen. of material (G. 167, 4).— τεττάρων σίγλων: gen. of price (G. 178).— δύναται, is worth, transitive. The siglus was worth in our money about 22½ cts.— ᾿Αττικοὺς: in agreement with δβολούς, though modifying also ἡμιωβόλιον.— ἐχώρει, held, lit. had room (χώραν) for. The choenix was about a quart, and this amount of meal or flour cost about 45 cents in the desert, or more than fifty times as much as it cost at Athens about this time. (See Boeckh's Public Econ. of the Athen., Bk. I. § 15.)— κρέα... διεγίγνοντο, the soldiers subsisted therefore by eating (or simply on) flesh.
- 7. ἡν.. οῦς, some of these marches, ἡν οῦς being a past form of the common toτιν οῖ (G. 152, N. 2). In such irregular phrases the verb keeps a fixed form, without regard to the unexpressed subject. οῦς: cogn. acc. (G. 159) to ἡλαννεν. μακρούς: pred. adj. (G. 138, Rem.). ὁπότε βούλοιτο: cf. ἐπεὶ διάκοι in § 2, and note. καὶ δή: adding a special fact, and once in particular. ταῖς ἀμάξαις δυσπορεύτου, hard (G. 131, 4 b) for the wagons (G. 184, 3) to get through. στρατοῦ: part. gen. with a verb (G. 170, 1). στνν-εκ-βιβάζαν, to aid in getting out. So two lines below συνεποπεύσαι, to aid (σύν) in hurrying on.

8. ἄσπερ ὁργῆ, just as if (sc. κελεύων as protasis, G. 277, N. 3) in anger (manner, G. 188, 1). — θεάσασθαι: prop. to look upon (with interest or wonder), while tδεῖν is to see in general. — πορφυροῦ: from πορφύρα, the purple fish, murex (of. G. 129, 14). — tevro, sent themselves, rushed. — ἄσπερ... νίκης, just as one would run (i. e. in a foot-race at the public games) to get the victory. περί νίκης implies the prot. (G. 226, 1), if he should be running for (περί, about, concerning, expressing the aim) victory. — και... γηλόφου, even (modifying the entire phrase that follows) down a very (μάλα) steep hill. — ξχοντες... ἀναξυρίδας, having on both the costly tunics and colored trousers which they are in the habit of wearing: τούτους marks the dress as one generally known. — ἔνου: see note on ἡν οῦς in § 7, and G. 152, N. 2. — εἰσ-πῆδησαν εἰς: ci. ἐκ-βαλεῦν ἐκ, i. 2. 1, and note. — θᾶττον ἡ... ῷτο, more quickly than (omit ὡς, as, in Eng.) one would have thought (it possible, if he had not seen it). For ἀν ῷττο (see οῦμαι) see G. 226, 2 b. — μετώρους ἐξεκόμωσαν, i. e. lifted and carried out.

9. το σύμπαν, upon the whole, in general (G. 160, 2). — δήλος . . . σπεύ-Swy. Cyrus himself (is) showed that he was making haste (G. 280, N. 1 and N. 4). — δδόν: acc. of extent of space (G. 161). — άναγκαίου: from άνάγκη (G. 129, 12). — δσω . . . τοσούτω, quanto . . . tanto, the . . . the (G. 188, 2). — 800 . . . maxeloda: the thought of Cyrus was, in the dir. form, 800 αν θάττον έλθω, τοσούτω . . . μαχοθμαι (G. 247). — απαρασκευοτέρω: pred. adj. — σχολαίτερον: comparative adv. (G. 75) formed as if from σχολή rather than σχολαίος. See the lexicon. — συναγείρεσθαι: in the dir. form, δσφ αν σχολαίτερον έλθω, τοσούτφ πλέον συναγείρεται βασιλεί στράτευμα, the greater (will be the) army (that) is now collecting for the King, where συναγείρεται expresses an action in progress, but implies the future size of the army which is now collecting, and would, therefore, be a natural apod. to δσφ αν έλθη (G. 232, 3; cf. 223). — και συνιδείν . . . οὐσα. but, further (καί), the attentive observer could see at a glance (συν-ιδείν) that the King's empire was strong in its extent of territory and number of inhabitants, etc. συνιδείν is first introduced as subj. of ήν, it was possible to see, and the natural constr. would have been Thy apxiv ioxupar oboar. But after tov vouv the writer's point of view changes, and the rest of the sentence is constructed (by anacoluthon) as if for συνιδείν ήν the nearly equivalent δήλη ήν had been used (G. 280, N. 1). — προσέχειν τὸν νοῦν, animum advertere or animadvertere. — πλήθα, both extent and number, takes the two gen. by zeugma (ζεθγμα, joining). — διεσπάσθαι: perf. διά ταχέων, with speed, lit. through quick (measures). — εl . . . ἐποιεῖτο, i. e. in case of a vigorous attack.

Page 19.—10. πέραν τοῦ ποταμοῦ, across the river (G. 182, 2), i. e. on its southern bank. — κατά, over against, opposite. — ἐρήμους σταθμούς: see § 1 and § 5, above. — δνομα δὲ Χαρμάνδη: see note on § 4, above. — διφθέρας: Eng. der.? — σκεπάσματα, as coverings (G. 137, N. 4). — διφθέρας, χόρτου: double ohj. (G. 172, 2). — συνέσπων: see στι-σπάω (G. 16, 5, N. 3). — ἀς μὴ ἀπτεσθαι: result (G. 266, N. 1). — ἐκ, ἀπό: the one out of, the other off of (G. 191, I. 2 and 3). — τοῦτο . . πλείστον, for this (thing) was very abundant in the country, τοῦτο neuter, though referring to μελίνης.

- 12. ἡμέρα: dat. of time (G. 189). διάβασιν: a crossing, first the act (see G. 129, 3) and then, as here, the place. τὴν ἀγοράν, the marketing (see § 10). σὴν . . . αὐτόν, with few (G. 138, Rem.) about him, lit. with those about him (being) few. προσ-ήλαυνε, δι-ελαύνοντα (G. 280): note the force of the prepositions in comp. ἵησι τῆ ἀξίνη, hurls his axe at him, lit. sends (at him, sc. αὐτοῦ, G. 171, 1) with his axe (G. 188, 1). αὐτοῦ (G. 171, 1). λίθφ: sc. ἵησι.
- 13. καταφεύγα: diff. in meaning from ἀπο-φεύγα, i. 4. 8?— αὐτοῦ, there, i. e. where they were. τὰς ἀσπίδας... θέντας: the left knee was slightly advanced, the shield set firmly in rest upon it, and the spear held in readiness for defence. Clearchus saw that he might be repulsed and obliged to fall back upon his heavy-armed troops. τοὺς ἱππέας: not mentioned in i. 2. 9. οἱ ἦσαν αὐτῷ = οῦς εἶχεν. οἱ πλεῦστοι: sc. ἦσαν. ἐκπεπλῆχθαι, were thoroughly frightened (G. 202, 2, N. 2; 266, 1). οἱ δέ, but others, as if τοὺς μέν stood with τρέχειν. ἔστασαν, stood (still). See G. 124, 1. τῷ πράγματι: cause (G. 188, 1).
- 14. ἔτυχε...προσιών, happened to be coming on later (G. 279, 4). αὐτῷ (G. 186). ἐπομένη: in the same construction as προσιών. ἔτυχε... ὁπλιτῶν is parenthetic, and οὖν resumes the narration. εἰς τὸ μέσον, between. ἄγων: sc. τὴν τάξιν.
- Page 20.— έθετο τὰ δπλα, halted under arms. τίθεσθαι τὰ δπλα literally means to ground arms, i. e. to stand with the spear and shield resting on the ground. But it sometimes means to take up any military position or simply to appear under arms (properly in military line), where the original meaning disappears. In § 17, below, κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ δπλα means they moved back to their former places, i. e. to their quarters, where they had been before the quarrel. It is probable that τίθεσθαι τὰ δπλα never means to stack or pile arms. αὐτοῦ · · · καταλευσθήσαι, when he (i. e. Clearchus) had barely escaped, lit. had wanted little (G. 172, 1) of, being stoned to death. λίγοι: optative in a causal sentence (G. 250, Ν.). αὐτοῦ refers to Clearchus; but the preceding use of αὐτοῦ is strange, and Krüger proposes to omit it. Others have αὐτοῦ here.— ἐκ τοῦ μέσου, out from between (them).
- 15. ἐν τούτψ, during this time (sc. τῷ χρόνψ), meanwhile. καὶ Κθρος, Cyrus also. τῶν πιστῶν: part. gen. (G. 168). The trusty counsellors or attendants of a Persian prince were called oi πιστοί. In the Persians of Aeschylus, the twelve elders who form the chorus say of themselves (vs. 1) τάδε... Πιστὰ καλεῖται (for καλούμεθα Πιστοί).
- 16. Πρόξενε: Proxenus now seemed more prominent than Menon. κατακεκόψεσθαι, shall be instantly cut to pieces (G. 200, N. 9). κακώς . . .

έχόντων = έdν τα ήμέτερα κακώς έχη (G. 226, 1). — τών παρά βασιλεί δντων, i. e. ή οἱ παρά βασιλεί δντες.

17. ἐν ἑαντῷ ἐγένετο, came to himself, recovered his senses, Lat. ad se rediit. — παυσάμενοι: sc. τῆς μάχης. — κατὰ χάραν ἔθεντο τὰ ὅπλα: see note on § 14, above.

CHAPTER VI.

SYNOPSIS: As the army advances, traces of the King's cavalry are observed. Orontas, a Persian nobleman, turns traitor to Cyrus and offers to go forward with a thousand horse and cut off the cavalry that is laying the country waste by fire, and to this Cyrus consents (1, 2). Orontas then writes to the King, saying that he shall desert to him with his command; but his messenger betrays him and carries the letter to Cyrus, who arrests the traitor and summons seven Persian noblemen and Clearchus to his tent to try him (3, 4). Clearchus afterwards relates how the trial was conducted (5). Cyrus, he says, stated how Orontas had on two previous occasions proved false to him, but had been again received into favor, and then asked the prisoner if he had since received any injury from him. Orontas acknowledged that Cyrus had never been unjust to him, and that he had no reason to expect further mercy (6-8). Cyrus then referred the case to those present, and Clearchus advised that the culprit should be put to death, in which opinion the others concurred. Orontas is led away to the tent of Artapätes, and is never seen again (9-11).

- 1. Έντειθεν: from opposite Charmande. See map. προϊόντων (sc. αὐτῶν), as they advanced, but two lines below, προϊόντων, keeping ahead (of the army). ἐφαίνετο, there appeared continuously (G. 135, 2, and N. 1). ώς . . . ৷ ππων, of about 2000 horse (G. 169, 1). οὖτοι: to be referred to the ίππων implied in ἵππων. εἴτα ἰλλο, i. e. whatever else (cf. i. 5. 1). γένει: dat. of respect (G. 188, 1, N. 1). But for βασιλεῖ, see G. 184, 2. τὰ πολάμια λεγόμενος, reckoned, in matters pertaining to war (G. 160, 1). Περσῶν: part. gen. (G. 168). καὶ πρόσθεν, previously also. πολεμήσας, καταλλαγείς δέ (G. 277, 6).
- 2. et αὐτῷ δοίη, κ. τ. λ.: Orontas said, et ἐμοὶ δοίης, ἢ κατακάνοιμι (see κατα-καίνω) ἄν ἢ ἔλοιμι, κ. τ. λ. (G. 245). ὅτι: in unusual pos.; we should expect rather ὅτι et αὐτῷ, κ. τ. λ. ἄν: to be taken also with each of the following opts. (G. 212, 4). τοῦ κάκν ἐπιόντας, from attacking (ἐπιόντας modifying the subj. of κάκν) and burning (G. 263, 1). ποιήσειν... δύνασθαι, would cause that they should never be able, etc. ὅστε would generally be omitted in this construction. ταῦτα: subj. of ἐδόκε.
- 3. ¶ξοι, δύνηται: change of mood in part (G. 247, N. 1). is åν δύνηται πλείστους (G. 232, 3) might have been simply is πλείστους. See note on i. 1. 6. ὑπο-δέχεσθαι: for the force of ὑπό in comp., cf. ὑπο-λαβών, i. 1. 7. ἐν-ῆν ἐν: cf. i. 2. 1, and i. 5. 8.
- Page 21. της πρόσθεν: cf. i. 3. 19, and i. 4. 8. δ δέ, but he (G. 143, 1, N. 2).
- 4. ἐπτά, seven of them, added to restrict τοὺς άριστους. θέσθαι τα δπλα, to stand under arms. Cf. έθετο τα δπλα in i. 5. 14, and note. —

TRISCIPLE 18 THE Great number of men detailed (one quarter of the entire Greek force) would seem to show apprehension on the part of Cyrus. Orontas was a man of influence, and doubtless had many friends among the barbarians. It should be noticed, however, that some of the seven Persians summoned to judge Orontas were his relatives (cf. of Tryyeves in § 10).

- 5. και αὐτῷ και τοις άλλοις, not only to him (i. e. Cyrus) but also to the rest (i. e. of the Persians); that is, it was generally known that Clearchus was the most prominent man among the Greeks. τῶν Ἑλλήνων: part. gen. with μάλιστα (G. 168), the thought being strengthened by πρό in προτιμηθήναι, was honored before (the rest). τὴν κρίσιν ὡς ἐγένετο: for ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο, how the trial was conducted. Cf. note on τῶν βαρβάρων in i. 1. 5. κρίσις ἐερος (see G. 129, 3). οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἡν, i. e. ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο. τοῦ λόγου, the conference (G. 171, 1).
- 6. σύν ύμιν βουλευόμενος, taking counsel with you. 5 τι ... άνθρώπων, whatever is just, etc., rel. clause, summed up emphat, in Touto, - mpos. in the sight of (G. 191, VI. 6, 1, a). — woake: subj., not fut. (G. 216, 2). rouroul: with an emphatic gesture (G. 83, N. 2). - euos: with the art. (G. 147). — elvan: purpose (G. 265). — emol: with wwikeov (G. 185). — is ton airos, as he himself said (G. 145, 1). In such cases airos is always adi. (= ipse), never substantive; although in English we can often render it (as here) by an emphatic he. Cyrus discredits the statement. Cyrus, probably, in his capacity of military commander (κάρανος) of Western Asia Minor had put Orontas in charge of Sardis. When, therefore, Artaxerxes became King and Orontas renounced the authority of Cyrus, it was an easy matter for him to take forcible and absolute possession of the city. --Ral eve encloses, and I brought it about, dependent on twel, above. The principal clause begins at werd raura in § 7. — aurov: not the obj. of προσπολεμών, which takes the dat. Cyrus began to say, έγω αὐτὸν (him, emphat.) προσπολεμών (manner) έποίησα του πρός έμε πολέμου παύσασθαι (airón being subj. of maioraofai), but changed the constr. to an anacoluthon by inserting ώστε δόξαι τούτφ (on which see note on § 2). - δεξιάν ... 88wca: among the Persians a pledge of especial solemnity.
- 7. μετά ταῦτα, since that, i. e. the pledge given and received. Notice the abrupt change of address from the council to Orontas.— ἐστιν ... ἡδίκησα, is (G. 28, N. 1, end) there any wrong which I have done you?— οὐ(G. 29, N. 1): sc. ἔστι (or εἰη); or we may consider οὐ as a direct quotation, "No"(G. 241, 2, N.), like οὐδ'... δάξαιμι, below, in § 8. ἡρώτα, went on asking, but the aor. ἡρώτηστεν in § 8 with reference to the single question, asked.— Οὐκοῦν: expecting an affirm. answer (G. 282, 2). The diff. between this word and οὕκουν? See the lexicon.— οὐδὲν ἀδικούμενος (G. 277, 5): see note on τί ἀδικηθείς in § 8. For ἀδικούμενος see the note on αδικεῖν, i. 5. 11. κακῶς ἐτοίεις (G. 165, N. 1).— ὅ τι ἐδύνω, in what (G. 160, 1) you were able.— ἔφη, said "Yes."— ἔγνως, came to know, had ascertained, saw.— μεταμέλειν σοι: in the dir. form, μεταμέλει μοι (G. 184, 2, N. 1).— ὁμο-λογών: der.?
 - 8. άδικηθείς (G. 277, 2), though pass., has τί as cogn. accus. (G. 159;

197, 1, N. 2). So, below, οὐδὰν ἀδικηθείς, and ούδὰν ἀδικούμενος in § 7.—
ἐπιβουλεύων (G. 280, N. 1): cf. δήλος ήν ἀνιώμενος in i. 2. 11.

Page 22. — οἰδὰν ἀδικηθείς: either a direct quotation, or an indirect quotation with ἐπιβουλείων . . . γέγονε understood. — περὶ ἐμέ: cf. περὶ ἡμῶς, περὶ ἐκείνους in i. 4. 8. — γεγενήσθαι (G. 246). — "Η γάρ, (I confess) for in truth, etc. — ἀν γένοιο (G. 226, 2 b). — ἀδελφῷ (G. 186). — ὅτι (G. 241. 2. Ν.).

9. πρὸς ταῦτα, in view of this, thereupon. — πρῶτος, the first: what would πρῶτον mean? — ἀπόφηναι: voice? Distinguish from ἀποφήναι and ἀποφήναι. — ὁ τι στοι δοκεί: indir. quest. depending on the idea of declare in ἀπόφηναι γνώμην. — τοῦτον: expressed three times, contemptuously. — ἐκτοδῶν ποιεύσθαι, to put out of the way. — ὡς δέη, ἢ: final (G. 216). — ἡμῖν, i. e. to you and me, said arrogantly. Why dat.? — τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, as far as this fellow is concerned (G. 268, N.). — τοὺς . . . τούτους, these (with a gesture) who are your friends of their own free will, lit. these your volunteer friends (tθελοντάς, noun, not tθελοντας). — εὐ ποιεῦν: cf. κακῶς ἐποξες in § 7.

10. Εφη, i. e. Clearchus, when the trial was over. — Έλαβον... 'Ορόνταν, took Orontas by the girdle (G. 171, 1, N.). — Επὶ θανάτφ, as a sign that he was capitally condemned, but, below, Επὶ θάνατον, with a verb of motion, to execution. — καί, even. — οἰς προσεκάχθη; to whom it was appointed, sc. Εξάγειν. — προσεκύνουν, προσεκύνησαν: why a change of tense? προσεκυνέω in application to Orientals means to prostrate one's self. — καίπερ είδότες, although they knew (G. 277, N. 1 b). — άγουτο: why opt.?

11. σκηπτούχων: der.? Der. of σκήπτρον? — ούτε ούδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). So ούδε ούδείς, following. — δπως (how) ἀπέθανεν: perhaps he was buried alive; see Her. vii. 114, where the historian states that this was a Persian custom. — είδώς, from his own knowledge. — άλλοι άλλως, some in one way, others in another.

CHAPTER VII.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds through Babylonia, and at the end of the third day's march reviews his troops (1). He receives information respecting the King's army, and assembles his Greek officers for consultation (2). He exhorts them to display their zeal in his service (3), describes the manner of a Persian onset, and promises to reward them magnificently in case of victory (4). Gaulites says there are doubts as to the sincerity of Cyrus and his ability to fulfil his promises (5), whereupon the latter reviews the extent of country he hopes to conquer and promises a crown to each Greek (6, 7). The Greeks are much encouraged by these assurances (8). Cyrus expresses a decided opinion that his brother will not refuse to engage with him (9). The Greeks and barbarians are numbered (10), and some account is given of the King's forces (11-13). Cyrus advances a day's march further, and at midday comes to a deep trench dug by the King, beyond which he succeeds in making his way (14-16). The King does not come to an engagement, and traces of his retreat are observed (17). Cyrus rewards the soothsayer Silanus (18), and, concluding that the King has given up the intention of fighting, proceeds with less caution (19, 20).

- 1. "Εντεύθεν: probably from near Pylae (i. 5. 5). See i. 6. 1, and note. μέσας νύκτας, midnight, pl. with reference to the various watches (φυλακαί) into which the night was divided. ἐδόκε, he thought. See lexicon, δοκίε. εἰς . . . ξω, at daybreak (G. 42, 2, x. 1); εἰς with reference to the time when the dawn shall have been reached (G. 191, III. 1, b). μαχούμενον: future (G. 277, 3). κέρως: form and case? See G. 56, 2; 171, 3. τοῦ εἰωνύμου, i. e. of the Greeks, who were next the river. Cyrus drew up (δείταξε, disposuit) his barbarian force (τοὺς ἐαντοῦ) on the left of the entire Greek force.
- ήμέρα: case (G. 186). αὐτό-μολοι: αὐτός and μολ-, go; cf. ἔμολον,
 aorist of βλώσκω. See also G. 131, 1.

Page 23. — $\pi \hat{\omega}_S$ &v... $\pi o_L \circ \sigma_S$, how (G. 282, 1) he should make the fight, i. e. if there should be one (G. 226, 2b). — $\pi a \rho_L \circ \sigma_S$ and encouraged them as follows (G. 148, N. 1).

- 3. ἀνθρώπων: with ἀπορῶν (G. 172, 1), not because in want of barbarians. He adds ἀνθρώπων contemptuously to βαρβάρων, but calls the Greeks ἄν-δρες. See note on § 4. ἀμείνους καὶ κρείττους, braver and mightier (der. from κράτος). διὰ τοῦτο: takes up νομίζων, because I thought, . . . on this account. προσ-θλαβον: force of the prep.? ὅπως ἔσεσθε: sc. σκοπεῦτε (G. 217, n. 4, ex.). ἡς ἡς, which (G. 153) you possess (see κτά-ομαι) and on account of which (G. 173, 1), etc. ἴστε: see οἴδα. ἐλοίμην ἄν: prot. not expressed (G. 226, 2 b. ἀνθ' ὧν . . . πάντων, in preference to all that (G. 154, n.) I have. The Persian government was an absolute despotism, and regarded all in dependence upon the King as his slaves. In in 19. 29, Cyrus is called the δοῦλος of Artaxerxes. πολλαπλασίων: a multiplicative in πλάσιος, derived from πολύς. Cf. δι-πλάσιος, twice (δίς) as many, etc.
- 4. δπως . . . είδητε (see οίδα): not object clause, as above (δπως έσεσθε), but final (G. 216, 1). — els olov . . . dywva, into what sort of a struggle you are going; indir. quest. (G. 282, 1). Cf. below, οἴους γνώσεσθε ἀνθρώπους. - τὸ πλήθος: sc. ἐστί. - ἐπίασιν (G. 200, N. 3 b). - ταῦτα, i. e. their numbers and outcry. — τάλλα . . . άνθρώπους, as to all else, I feel (lit. seem to myself to be) even ashamed (when I think) what sort of men (average with emphasized contempt at the end of the sentence) you will find those in our country are (G. 280). — ήμεν is the ethical dat. (G. 184, 3, N. 6). — ὑμῶν 82 ... yevouever, but since you are (G. 277, 2) men (emphatic), and if you shall prove yourselves (= edv yévnobe, G. 277, 4) of good courage. With άνδρών and άνθρώπους here cf. what Herod. (vii. 210) says of the Medes at Thermopylae, δτι πολλοί μέν άνθρωποι είεν, όλίγοι δὲ άνδρες. — ύμών τον βουλόμενον, whoever of you (G. 168) shall wish (G. 276, 2). — τοις οίκοι, his friends at home (masc.); but, just following, Two olkon (neut.), things at home. Tois ofkor is a dative of the agent with the verbal [nhoros; this is the regular construction with the verbal in -réos (G. 188, 3 and 4).
- 5. πιστός δὲ Κύρφ, in the confidence of Cyrus. It was probably at the direction of Cyrus that Gaulites spoke. και μην: lit. and in truth; free Eng., but yet. διά... προσιόντος, on account of your being (G. 262, 1)

at such (a critical point) of the danger that is approaching. κινδύνου limits τοιούτφ (G. 168), but προσιόντος is still causal (G. 277, 2), the thought being, you promise, etc., because the danger is approaching. — dv eð γένηταί τι: a purposely vague ref. to his present undertaking. — μεμνήσεσθαι (fut. perf.), serving as simple future to μέμνημαι (G. 200, N. 6). — ένιοι δέ: sc. φασί. — οίδ' el . . . δύνασθαι ἄν (G. 211), not even if, etc., would you be able (G. 246; 224). — μεμνήσει formed without connecting-vowel (cf. G. 118, 1. N.), μεμνη-ιηγ, μεμνήμην, μεμνήμην, μεμνήφην, μεμνήφην, μεμνήφην, μεμνήφην, μεμνήφην, μεμνήφην, μεμνώς, etc.

6. Fort (G. 28, N. 1, end) πρὸς μεσημβρίαν, is (extends) towards the south. ήμιν is a dat. of advantage (G. 184, 3). Derivation of μεσ-ημβρία: — μέχρι οδ, to the point at which (down to where), neut. relative with prep. (G. 191, I. 5): in full μέχρι τούτου τοῦ τόπου ἐν ξ. — τὰ... πάντα, but all between these (limits): cf. τὸ μέσον τῶν τειχῶν in i. 4. 4.

7. τούτων: with έγκρατείς (G. 180, 1). — μη ούκ έχω δ τι δώ (indirect question, G. 244), that I shall not (G. 215, N. 1) know (lit. shall not have) what to give; the direct form for 8 71 80 would be 71 80; what shall I give? (G. 256). So oùr tyw & TI elms (or TI elms), non habeo quod (or quid) dicam. Here our two is nearly equivalent to arope, to be at a loss, and the indirect question in 8 7 80, etc. is plain. But the analogy of the familiar expression our eyw 5 m 80. I have nothing to give (in which the interrogative and relative constructions are sometimes hard to distinguish), gave rise occasionally to the corresponding expression two 8 m 80, I have something to give, in which the relative character greatly preponderates; and here we have (below) two ikavous ols So, I have enough to give to, where the construction is purely relative. See Moods and Tenses, § 65, 1, N. 3 (a). αν εθ γένηται (sc. τὰ πράγματα). — στέφανον: not, of course, as a badge of sovereignty, but as a mark of distinguished military service, like the medals and crosses of to-day. A crown was often bestowed in this way as a reward of merit among the Greeks.

Page 24.—8. ἡσαν, i. e. the generals and captains. Cf. § 2.—σφίσιν: indirect reflexive (G. 144, 2).— ἐμπιμπλάς τὴν γνώμην, satisfying the mind.

- 9. παρεκελεύοντο ... τάττεσθαι: had Cyrus followed this advice, the whole course of Persian history might have been changed. μάχεσθαι, i. e. in person. ἐαυτῶν: with δπισθεν (G. 182, 2). γάρ: with ref. to an unexpressed statement: (all this advice is unnecessary) or (there is no real danger) for do you think, Cyrus, etc. We should say, What! do you think, etc. Νη Δία (G. 163), Yes, by Zeus (he will fight), sc. μαχείται. ἐμὸς ἀδελφός, a brother of mine: ὁ ἐμὸς ἀδελφός would be my brother. ταθτα: with a gesture.
- 10. ἐν τῷ ἔξοπλισία, under arms, in procinctu. ἐγένετο, was found to be. ἀσπλε... τετρακοσία, 10,400 shield, just as we say "a thousand horse."— The sum total here given cannot be made to tally with the numbers previously given separately; and it is unsatisfactory to speculate on the causes of the discrepancy.

- 11. ἐκατὸν καl είκοσι μυριάδες: probably overstated. Ctesias, the King's private physician (mentioned in i. 8. 26), gave the number as 400,000.— αλλοι, besides. Cf. i. 5. 5. αῦ, moreover.
- 12. τοῦ: with στρατεύματος. ἄρχοντες... ἡγεμόνες: notice καί before both the last two titles, while the proper names below have no conjunction. These are both common forms in Greek, while in English we generally use and only before the last noun in such a series. μάχης: after τστέρησε (der. from νστερος) implying comparison (G. 175, 2). ἡμέρους (G. 188, 2).
- 13. oi... βασιλίως, those who had deserted from the ranks of (lit. out of) the enemy from (the side of) the great King, etc. τῶν πολεμίων, at the end of the section, depends on of (G. 168). The number of prepositional phrases in this short section is worthy of note.— ταὐτά: distinguish carefully from ταῦτα above.
- 14. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι: the noun is a dat. of accompaniment (G. 188, 5), and the part. expresses the attendant circumstance (G. 277, 6). This force of the part. will be easily seen, if the idea of accompaniment is dropped and the gen. abs. is substituted, συντεταγμένου τοῦ στρατεύματος.
- Page 25. μέσον (G. 142, 4, N. 4). τάφρος: the word in itself signifies an artificial ditch (cf. θάπτω, τάφος), but this idea is emphasized by δρυκτή. δργυιά: in apposition to τάφρος, where we should expect rather δργυιών (G. 167, 5). Cf. ποδών at the end of § 15. The δργυιά, the length of the outstretched arms (δρέγω, to stretch out), measured about a fathom (6 feet) and was equal to four πήχας.
- 15. παρετέτατο (G. 109, 6 and 4). ἐπί, upon, over, to the length of.
 τοῦ τείχους: see note on ii. 4. 12. The ditch was dug northward, obliquely (not at right angles, like the wall) to the Euphrates, which here runs about S. E. διώρυχες: sc. εἰσί. Derivation of δι-ῶρυξ? ρίουσαι, which flow (G. 276, 1). ρίουσαι, πλεῖ (G. 98, N. 1). σιτ-αγωγά: derivation? See also G. 131, 1. διαλείπουσι, are distant (from one another), lit. leave an interval. ποταμοῦ, τάφρου (G. 182, 2). Why the ditch had not been completed to the river is not stated. The most reasonable of the many conjectures that have been made with reference to this is, that Cyrus had surprised the King by his rapid marching, and that the latter had in consequence abandoned the work in alarm when almost completed.
- 16. προσελαύνοντα (G. 280). παρήλθε και έγένοντο: the point of view shifts; Cyrus being prominent as subject of παρήλθε, and the whole army as subject of έγένοντο.
- 17. μέν: see τῆ δὲ τρίτη in § 20. ἡσαν: plural, perhaps, because two kinds of tracks are mentioned.
- 18. 'Αμβρακιώτην: force of suffix? See G. 129, 10. μάντιν: der.?— δαρεικούς: the στατήρ Δαρεικός, commonly called Δαρεικός, was a Persian gold coin, containing about 125.5 grains of gold. It would, therefore, now be worth about \$5.40 in our gold (\$1.00 having 23.22 grains). Here Cyrus pays a bet of 10 talents (60,000 drachmas) with 3000 Daries, which shows that the Darie was worth 20 drachmas, or \$3.60 in silver. The difference in these two results comes from the change in the proportional values of

gold and silver. In antiquity the proportion was about 10:1; now it is about 16:1. As the Daric was a gold coin, of course the former value (about \$5.40) is the correct one. The Daric is commonly supposed to have derived its name from Darius, the father of Xerxes. In the same way we have Napoleon, Louis d'or, etc., as names of coins. — ἀπ' ἐκείνης, i. e. before that (day). — ὅτι τῆ . . . εἶπεν: causal (G. 250). — ἡμερῶν (G. 179, 1). Cf. ἡμέρα, above (G. 189), and σταθμόν, § 14 (G. 161). — Οὐκ . . . μαχείται, he will not fight then at all (lit. hereafter); see οὐκ ἔτι in lexicon. — οὐ: οὐ rather than μὴ μαχείται (G. 219, 3, N.), because he is consciously repeating the statement of Silānus (G. 223, N. 1). — ἀληθεύσης, shall prove to be speaking the truth; the future apodosis is in δώσειν οr δοῦναι understood with ὑπισχνοῦμαι. — παρῆλθον: see note on i. 1. 3.

- 19. ἐκώλυε: attempted action. ἔδοξε: personal. ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι, to have abandoned the idea of fighting (G. 262, 2; 174). τῆ ὑστεραία: sc. ἡμέρα. ὥστε ἐπορεύετο (G. 237). ἡμελημένως: adverb formed from the perfect passive participle of ἀμελέω.
- 20. καθήμενος, έχων: manner (G. 277, 2). αὐτῷ: a dative of disadvantage, but στρατιώταις, just below, one of advantage (G. 184, 3).

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: Near the station where he intends to halt for breakfast, Cyrus is met by Pategyas riding at full speed, who calls out that the King and his army are approaching (1). Great confusion ensues (2), and Cyrus gives orders for all to arm and fall into line (3). They begin to form as quickly as possible (4, 5), and Cyrus stations himself at their centre (6, 7). The enemy approach slowly and in silence, prepared for battle (8-11). Cyrus calls to Clearchus to attack the centre where the King is, but he is unwilling to do so (12, 13). The King's army continues to advance, the Greek force being not yet completely in line. Cyrus surveys both armies, and tells Xenophon, who rides up to him, to announce that the sacrifices are favorable (14, 15). The watchword is passed along the ranks of the Greeks, and then they advance chanting the paean (16, 17). They begin to move more and more rapidly, raising a shout to the God of War, at which the barbarians on the right of the King's army give way and take flight (18-20). Cyrus is pleased at the sight, but does not join in the pursuit. He directs his attention towards the King, who is beyond his extreme left, and then, in fear that he may be encircled, moves directly upon him, putting to rout the troops in front (21-24). He attacks the King in person and wounds him, but is himself struck with a javelin and killed. Artapates dies upon his body (25-29).

1. $\hat{\eta}v$ (G. 134, N. 1 c). — $\hat{\alpha}\gamma op \hat{\alpha}v \pi \lambda \hat{\eta}\theta ov \sigma av$, the time of full market, i. e. from nine or ten o'clock in the morning until noon. Four parts of the day were designated, $\pi p \hat{\phi}$ (ii. 2. 1), $\hat{\alpha}\gamma op \hat{\alpha} \pi \lambda \hat{\eta}\theta ov \sigma a$, $\mu \acute{\epsilon}\sigma v \hat{\eta}\mu \acute{\epsilon}\rho as$ (§ 8), and $\delta \epsilon \lambda \eta$ (§ 8).

Page 26. — σταθμός: here halting-place. Cf. note on σταθμούς, i. 2. 5. — ξμελλε, i. e. Cyrus. For ξμελλε καταλύειν, expressing past intention, see G. 118, 6; Moods and Tenses, § 25, 2, N. 2. — καταλύειν, to halt (i. e.

for breakfast), lit. to unyoke, to loose the horses. Cf. καταλύσομεν Υππους, Odyss. iv. 28; and καταλύει παρ' έμοι, he lodges at my house. — προ-φαίνεται . . . κράτος, comes into view in front, riding at the top of his speed (lit. up to his might). — ίδροῦντι τῷ Υππφ (G. 188, 5), with his horse in a sweet: the part. expresses attendant circumstance (G. 277, 6). Cf. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι in i. 7. 14, and note. — ὑς εἰς μάχην, apparently for battle.

- 2. αὐτίκα: construe with ἐπιπεσεῖσθαι; put first for emphasis. και πάντες δέ, and all too, i. e. Persians as well as Greeks (cf. i. 1. 2, and note). σφίσιν (G. 144, 2). ἐπιπεσεῖσθαι, i. e. the King (G. 260, 2).
- 3. Note in the first two lines the repeated use of the article as a possessive pronoun (G. 141, N. 2). τὰ παλτά: each Persian horseman carried two javelins into battle. Cf. i. 5. 15.
- 4. τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος, the right (sc. μέρη, parts) of the wing. κέρας here must mean the right wing, τὸ Ἑλληνικόν, of the entire force of Cyrus, as opposed to the left wing where most of the barbarians stood (§ 5). This distinction is plain in ἐν τῷ δεξιῷ and ἐν τῷ εἰωνύμῳ (§ 5). But below, τὸ εἰώνυμον κέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ means the left wing of this same Greek division (or κέρας). πρός, in front of, near. ἐχόμενος, next to, lit. holding on to, sc. Κλεάρχου (G. 199, n. 3; 171, 1). Cf. ἐχόμενοι τούτων in § 9.
- 5. τοῦ βαρβαρικοῦ: part. gen. with iππεῖs (G. 168). εἰs: cf. i. 2. 3, and note. τοτησαν, took their position. The Paphlagonian cavalry and Greek peltasts were stationed here to support the hoplites under Clearchus and follow up the advantage in case these slower troops should put the enemy to rout.
- 6. Κύρος ... ἐπλισμένοι (sc. ἔστησαν), i. e. stood armed. δσον, (so much) as = about. Cf. note on els in i. 2. 3. θέραξι μὲν αὐτοι ... Κύρου, (the men) themselves on their part (μέν) with breastplates, cuisses (thigh-pieces), and helmets all except Cyrus. The exception refers only to κράνεσι, as appears from the following Κύρος δέ, κ. τ. λ. οἰ δ' ἐπποι (in § 7) corresponds to θέραξι μὲν αὐτοί. Κύρου: case (G. 191, I. 5). ψιλήν ... κεφαλήν, with his head unprotected (G. 138, Rem.). Ctesias (in Plutarch, Artax. 11) says that Cyrus wore a tiara in place of a helmet.
- Notice the derivation of προ-μετ-ωπίδια and προ-στερνίδια. μαχαίρας: difference between the μάχαιρα and ξίφος?
- 8. Cf. the beginning of this section with that of § 1. ἡνίκα . . . ἐγίγνετο, but when it began to be (lit. was becoming) afternoon. Cf. note on § 1.

 The battle was fought between this time and dark. ἐφάνη, there was seen.

 κονι-ορτός: der.? χρόνφ . . . πολύ, but some time (G. 188, 2) later (the dust appeared) just like a sort of blackness in the plain for a great distance (ἐπὶ πολύ). χαλκός τις ἡστραπτε, here and there (τὶς) their bronze armon began to flash.
 - 9. λευκο-θώρακες: probably of linen; cf. λινοθώρηξ, Il. ii. 539.
- Page 27. Εχόμενοι τούτων: cf. note on εχόμενος in § 4. κατά εθνη, nation by nation (G. 191, IV. 2, 2 c). Εκαστον το εθνος: in appos. to ούτοι, but attracting επορεύενο into an agreement with it: but these were all proceeding (normally επορεύοντο) nation by nation, each nation in the form of a solid square.

- 10. ἄρματα: sc. ἡν. καλούμενα: cf. note on καλουμένη in i. 2. 13. ἐκ τῶν ἀξόνων: inserted into the projecting extremity of the axle and stationary. εἰς πλάγιον, sidevays. βλέποντα, pointing. ὡς διακόπτειν: result (G. 266, N. 1). ὅτψ (i. e. ῷτιν, G. 86). ἐντιγχάνοιεν (G. 248, 2). ἡ δὲ γνώμη ἡν ὡς... ἐλῶντα (see ἐλαύνω). κ. τ. λ., and they were designed to drive, etc.; the partic. are nomin., as if γνώμην εἶχεν had preceded, and ὡς is used (G. 277, N. 2) as if the chariots themselves had the design. The covinni, or scythe-chariots of the ancient Britons, are well known.
- 11. δ μέντοι, what however, taken up in τοῦτο, two lines below. καλέσας . . . "Ελλησι: we might have had (cf. i. 7. 18) καλέσας τοὺς "Ελληνας παρεκελεύετο αὐτοῖς, but in Greek the obj. is regularly expressed but once. ἐψεύσθη τοῦτο, in this (G. 160, 1) he was mistaken. κραυγῆ: manner: so σιγῆ, ήσυχῆ. σιγῆ ὡς ἀνυστόν, with as little noise as possible; in full ὡς ἀνυστόν ἡν προσιέναι σιγῆ: see note on ϳ δυνατόν μάλιστα in i. 3. 15. ἐν ἴσφ, with even step, se. βήματι: cf. ὁμαλῶς in § 14.
- 12. αὐτός, i. e. attended only by Pigres and the few others mentioned.

 ἄγειν: obj. inf. not in indirect disc., following ἐβόα as it would ἐκέλευε (G. 260, 1). τὸ τῶν πολεμίων (G. 142, 2). ὅτι εἴη: causal (G. 250, N.). κᾶν (καὶ ἄν) νικῶμεν (G. 223). The apod. πεποίηται, though a perf. in form, refers vividly to the fut. (G. 200, N. 7), our whole work is (will be) done. ἡμῖν (G. 197, 2¹).
- 13. δρών το μέσον στίφος, though he saw the compact body at the centre (στίφος from στείβω, to tread), i. e. the 6000 cavalry mentioned in i. 7. 11. ἀκούων is also concessive (G. 277, 5). Κύρου: gen. of source (G. 171, 2, n. 1). The clause έξω δντα (G. 280) . . . βασιλέα constitutes the obj. acc. τοῦ εὐωνύμου: with έξω (G. 182, 2). τοσοῦτον . . . ἔξω ῆν: parenth. πλήθει, in numbers (G. 188, 1, n. 1). ἀλλ΄ δμως, but still, resuming after the parenthesis, with emphatic repetition of δ Κλέαρχος. μὴ κυκλωθείη, that he might be encircled (der. from κύκλος; cf. Eng. cycle). Why opt.? ὅτι αὐτῷ . . . ἔχοι: he said ἐμοι μέλει (G. 184, 2, n. 1, the clause that folwows being the object gen.) ὅπως καλῶς ἔχη (G. 217, n. 1). If Clearchus had been less cautious and obeyed orders, the result of the battle might have been very different. Plutarch (Artax. 8) says of Clearchus: δ δ΄ αῦτῷ μέλειν εἰπῶν ὅπως ἔξει κάλλιστα, τὸ πῶν διάφθειρεν.
- 14. τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα: the King's army. ὁμαλῶς: cf. ἐν τσφ in § 11, and note. συνετάττετο . . . προσιόντων, was forming its line from those still coming up. οὐ πάνυ πρός, by no means near, at some distance from. πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι means near the army itself, αὐτῷ strengthening the idea of nearness. ἐκατέρωσε (with ἀποβλέπων): cf. ἐκατέρωθεν in § 13, and see G. 61. κατεθεᾶτο, took a survey: ὁράω, to see in general; βλέπω, to turn the eyes, look; θεάομαι, to gaze at.
- 15. Ξενοφῶν: the first mention of Xenophon in the Anabasis. is συναντήσαι: purpose (G. 266, N. 1). et τι παραγγέλλοι, whether (G. 282, 4) he had any commands (G. 243). επιστήσας (sc. τὸν ἴππον), pulling up. Page 28. iepá, omens from inspecting the inwards of the victims; σφάγια, omens from the acts and movements of the victims.

- 16. λέγων, while saying (G. 277, 1). τίς . . . εἴη, what the noise was (G. 243); but two lines below, δ τι εἴη, κ. τ. λ. (G. 149, 2²). ὁ Κλέαρχος: Clearchus had ridden up in the mean time; some MSS. have Εκνοφών. σύνθημα, a thing agreed upon (συν-τίθημι), watchword. παρέρχεται: what might have been the mood? Cf. παραγγάλλει and εἴη, below. δεύτερον: the watchword passed first down the line from man to man, and then back again to make sure that it was understood. καὶ δς, and he, i. e. Cyrus (G. 151, N. 3²). τίς παραγγάλλει, i. e. who was giving it out without his approval.
- 17. 'Aλλà... toτω, well, I accept it (the password), and let it be this.
 àλλά marks the opposition between his present concession and preceding surprise. και ούκτι... àλλήλων, i. e. the two lines were now less than three or four stades (G. 161) apart. διεμέτην τὰ φάλαγγε (G. 33, 1; 78, N. 2). ἐπαιάνιζον, began to sing the paean, as an omen of victory. προήρχοντο, began first (πρό), i. e. before the enemy. ἀντίοι (G. 138, N. 8; 185).
- 18. ἀς δὲ... φάλαγγος, but when, as they (sc. αὐτῶν) proceeded, a part (sc. μέρος with τὶ) of the phalanx (G. 168) surged forward (beyond the rest), lit. billowed out (κύμα, a wave), etc. δρόμφ θεῖν, to go on the run, double quick (dat. of manner).— οἰόντερ... ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (G. 277, 6), thereby frightening (lit. causing fright among) the horses (G. 184, 3).
- 19. πρὶν δὲ... ξικνεῖσθαι: lit. before an arrow reached them, i. e. before the Greeks got within bowshot of them (G. 274).— κατὰ κράτος: cf. ἀνὰ κράτος in § 1.— θεῖν δρόμφ: here involving the idea of confusion and disorder (cf. § 18).
- 20. τὰ δ' ἄρματα, i. e. of the enemy. τὰ μέν, τὰ δέ: in partitive apposition to ἄρματα (G. 137, N. 2). ἡνιόχων (G. 180, 1): derived from ἡνία, α rein, and ἔχω. ἐπεὶ προίδοιεν, διίσταντο, stood apart (separated), whenever they saw them in front of them (G. 233). ἔστι δ' ὅστις: we should expect rather ἡν δέ τις δς. Cf. the expressions in G. 152, N. 2, and ἡν οῦς in i. 5. 7, with note. κατελήφθη ἐκπλαγείς, was caught (i. e. by not getting out of the way of a chariot) in his construction. ἰπποδρόμφ: derivation? καὶ . . . ἔφασαν, and yet, in fact (καὶ μέντοι), they said that not even he suffered any harm (οὐδίν, G. 159, N. 2). οὐδὶ . . . δέ: the negative expression corresponding to καὶ . . . δέ. Cf. i. 1. 2, and note. οὐδ' οὐδεὶς οὐδέν: emphatic negation (G. 283, 9). So just preceding οὐδὲν οὐδέ. τὶς, probably, a single man.
- 21. δρών, when he saw. νικώντας, διώκοντας: pred. participles in indirect discourse (G. 280). τὸ καθ' αὐτούς: sc. πλήθος or στράτευμα. ἡδόμενος, although he was pleased. οὐδ' ὧς (G. 29, Ν. 1), not even then (under these circumstances). Εήχθη, was led on, tempted (Εάγω). συνεστεραμένην: cf. note on ἐκκεκαλυμμένας in i. 2. 16: σπεράσμα, to be coiled περ from σπέδρα (cf. Eng. spiral). ποιήσει, would do, might have been ποιήσει (G. 243). ἤδει αὐτὸν ὅτι ἔχοι, knew him that he had, i. e. knew that

he had. Cf. i. 1. 5, and note. The thought could be expressed also in this way, ήδα αὐτὸν ἔχοντα, but not αὐτὸν ἔχον (G. 280, and N. 3).

- Page 29.— 22. το αυτών (G. 142, 2; 167, 1). ἡγοῦνται, command, i. e. they always hold this position in commanding their armies. οῦτω, thus, takes up the idea of μέσον έχοντες το αυτών, and is itself further defined by ἡν ἡ . . . ἐκατέρωθεν, thus, viz. if part of their force is on either side of them: οῦτω has besides a conditional force on αισθάνεσθαι ἄν. ἐν ἀσφαλεστάτω: sc. τότω. εἶναι (G. 260, 2) is apod. to the general cond. ἡν ἡ (G. 225). ἡ ἰσχὸς αὐτῶν (G. 142, 4, N. 3). εἰ χρήξοιεν . . . ἀν αισθάνεσθαι (G. 246; 247, N. 3): ef. also G. 226, 3; 211.— ἡμίσει χρόνω: more commonly ἐν ἡμίσει χρόνω (G. 189, N. 2).
- 23. δη τότε... δμως, i. e. the King accordingly (δή) on this occasion held (G. 277, 5) the centre, but still, etc. ἐκ τοῦ ἀντίου (sc. μέρους), from the opposite side. αὐτοῦ: with ἔμπροσθεν (G. 182, 2). ἐπέκαμπτεν... κύκλωσιν, wheeled round (lit. against), as if to encircle them. By this movement the King's left, from being at right angles to the river, came to face it. κύκλωσιν (G. 129, 3).
- 24. μη κατακόψη (G. 216, 2; 201, Rem.).— ἐλαύνει ἀντίοs, advances against him (G. 138, N. 7). τοὺς ἐξακισχιλίους: identical with τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, but expressed to emphasize the contrast between the two forces, 600 on one side, 6,000 on the other. αὐτὸς τῆ ἐαντοῦ χειρί, himself with his own hand.
- 25. τροπή, the turning of an enemy, rout (G. 129, 1). els τὸ διώκειν, in pursuit (G. 262, 1). πλήν: here a conj. Cf. its use as a prep. in i. 2. 1. σχεδόν . . . καλούμενοι, chiefly his so-called (cf. note on i. 2. 13) table-companions.
- 26. τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος: the King's ὁμοτράπεῖοι, probably, in turn, who, now that the 6,000 had fled, formed a crowd (στῖφος) about him for his protection. ἡνέσχετο: double augm. (G. 105, 1, N. 3). καὶ ἰᾶσθαι . . . φησι, and he says that he himself healed (he said ἰώμην, G. 203, N. 1) the wound. The present infinitive can be used for the imperfect only when something in the sentence or in the context makes it plain that this is the case: here (as often) the well-known time of the event makes the meaning plain. (See examples in Moods and Tenses, § 15, 3.) We should expect here a relative sentence. The conjecture has been made, δε καὶ ἱᾶσθαι, κ. τ. λ., who says also, etc.
- 27. αὐτόν, i. e. Cyrus. ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν, under the eye (implying motion towards the eye). μαχόμενοι . . . ἐκατέρου: the construction begun by these subjects is not finished, except so far as it is partially resumed in Κῦρος δί; but it breaks suddenly off in the indirect quest. ὁπόσοι . . . ἀπίθνησκον. ἀπίθνησκον refers to several being killed at different times, whereas ἀπίθανε is used of Cyrus alone. Κτησίας λίγα: we should say, this I leave for Ctesias to tell. ἔκειντο, lay dead, jacebant.
- 28. δ πιστότατος θεράπων, the attendant most in his confidence.— πεπτωκότα: quoted after είδε (G. 280). περιπεστέν αὐτῷ: lit. to have fallen about him (G. 187), i. e. so as to embrace him. Cf. Q. Curtius, viii. 11. 16: super amici corpus procubuit.

29. καὶ . . . Κύρφ: construe in the Greek order. — ἐπισφάξαι αὐτὸν (Artapates) Κύρφ (G. 187), to slay him over Cyrus, i. e. as a sacrifice. See ἐπισφάζω in lexicon. — ἐαυτὸν ἐπισφάζασθαι: strongly reflexive, slew himself by his own hand, ἐαυτόν being added to the verb already in the mid. Note the force of σπασάμενον (G. 199, 3). — εῦνοιαν, πιστότητα: substantives formed with suffixes expressing quality (G. 129, 7).

CHAPTER IX.

Biographical Sketch of Cyrus.

SYNOPSIS: Cyrus is agreed to have been the most worthy to reign of all Persians since Cyrus the Great (1). When a boy he excelled all others (2). The sons of Persian nobles are educated at the King's palace, and early learn to govern and obey (3, 4). Here Cyrus was remarkable for his modesty and obedience, as well as his love of horses and for learning warlike exercises (5). older, he was fond of the chase (6). While satrap, he was careful to keep his promises (7); and cities, individuals, and even enemies had the greatest confidence in him (8). In his warfare with Tissaphernes all the cities, except Miletus, put themselves under his protection; and the inhabitants of Miletus feared him, because he showed by deeds and words that he would not desert the exiles whom they had banished (9, 10). He was always anxious to outdo those who did him either a kindness or an injury (11). A great number confided to his charge their property, cities, and persons (12). He was unsparing in his punishment of the criminal and unjust (13); but paid honor to warlike talents and bravery (14, 15), and rewarded those who loved justice (16). Foreign generals in his employ found it profitable to serve him well (17), for diligence was never unrewarded (18). Skilful and just managers of his lands were never deprived of their earnings (19). He was successful in attaching friends to himself, and ready to assist them in their own purposes (20, 21). He received and gave many presents, surpassed his friends in kind attentions, and was universally beloved (22-28): in proof of this no one deserted from him to the King (29). His virtues and his quickness in discerning the trustworthy are proved by the fact that, when he died, all his most intimate friends, except Ariaeus, fell fighting in his behalf (30, 31).

- Page 30.—1. μέν: without correlative.— οῦτως: what would ὁδε mean?—ἀνὴρ ἀν, a man (G. 137) who was, etc.— Περσῶν γενομένων (G. 168): the Persians meant are those of the royal line born (γενομένων) after the time of (μετά, G. 191, VI. 3, 3 b) Cyrus the Great.— βασιλικώτατος: note the suffix ικο- (see G. 129, 13).— παρά: with the gen. of the agent in place of ὑπό (G. 197, 1, N. 1).— τῶν δοκούντων γενέσθαι, those who are reputed to have become (γενέσθαι, G. 260, 2).— ἐν πέρα Κύρου, i. e. intimately acquainted with Cyrus.
- 2. πρώτον μέν: correl. to ἐπεὶ δέ in § 6, which marks the second period in his life, and to ἐπεὶ δέ in § 7, which marks the third.— ἔτι παῖς ἄν, while (G. 277, 1) still a boy.— ἐπαιδεύετο: derivation and suffix? See G. 130, 4.

- 3. ἐπὶ... θύραις: as we say, at court. σωφροσύνην, self-control, der. from σά-φρων (σῶς, σῶος, and φρήν) with the suff. σύνα- (see G. 129, 7). καταμάθοι ἄν (G. 226, 2 b). αἰσχρὸν ... ἔστι (G. 28, n. 1, end): for the construction cf. ἢν ίδειν ... ἀνθρώπους in § 13, below, and οὐκ ἢν λαβειν in i. 5. 2. οὐδὲν οὕτε ... οὕτε (G. 283, 9).
- 4. θεώνται και ἀκούουσι, they see some (sc. τινάς) honored and hear of them (G. 280).— εὐθὺς παίδες ὅντες (G. 277, Ν. 1), in their very boyhood.— μανθάνουσιν ἄρχαν, learn how to rule (G. 280, Ν. 3).
- 5. alδημονέστατος: put first for emphasis, displacing μέν: otherwise the order would be πρώτον μέν alδημονέστατος.— εδόκει είναι, had the reputation of being.— τοις τε... πείθεσθαι, and of being more obedient to his elders than (were) even those inferior to himself in rank.— φιλιππότατος (G. 136, N. 3 a) with εδόκει είναι, but χρησθαι with εδόκει alone. εκρινον: they (i. e. men in general) judged him, etc. εργων: with the two super. at the end of the sect. (G. 180, 2).— ακοντίσεως: force of the suff. σις?— Give the derivation at length of alδήμων, ήλικιώτης, ύποδεής, φίλιππος, τοξική, ακόντιστες, φιλομαθής, and μελετηρός.
- 6. ήλικία (G. 184, 2). μέντοι, moreover. So below at the end. ἐπιφορμένην, that rushed upon him (G. 276, 1): ἄρκτος is epicene (G. 33, 2, N. 2). οὐκ ἔτρεσεν, was not afraid of, did not shrink from. Cf. τρέω, τρέμω, tremo, tremble. συμπεσών: the idea is that of grappling, not of falling to the ground, with the bear. τὰ μέν: cogn. acc. (G. 159, N. 2), suffered somewhat, received some wounds. Often a different word takes the place of the article in one part of the correlation ὁ μέν... ὁ δέ (G. 143, 1), as here τέλος δέ (G. 160, 2). πολλοῖς: dat. of the agent with the verbal adj. μακαριστόν (from μεκαρίζω, μάκαρ).
- 7. κατεπέμφθη: why κατά? σατράπης, as sutrap. See, with ref. to the facts here mentioned, i. 1. 2, and the prefatory note. στρατηγός δὲ καί: cf. with ref. to pos. καὶ στρατηγός δὲ in i. 1. 2. σἰς: dat. of indir. obj. after καθήκε (G. 184, 2). πρώτονμέν: weakly correlated by δὲ in § 11. ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι, κ. τ. λ., he showed himself, that he made, etc., emphatic attraction. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5. ὅτι. . . ποιοῦτο, that he made it of the greatest importance, regarded it most important; the direct form of the sent. being περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἐάν τῷ σπείσωμαι (G. 225) καὶ . . . συνθώμαι καὶ . . . ὑπόσχωμαί τι, μηδὲν ψεύδεσθαι (G. 247). τῷ: what other form was possible? See G. 84. σπένδομαι of making a treaty (by libations); συντίθεμαι of entering into an agreement; ὑπισχνέφμαι of promising in the common sense.
- 8. καl γάρ, and (proof is at hand) for. σπεισαμένου, temporal. μηδὲν ἀν παθείν, in direct form ούδὲν ἀν πάθοιμι (G. 211; 226, 2 b): for the change of neg. see G. 242, 4.
- Page 31.—9. τοιγαροθν, therefore.— ἐκοθσαι (G. 138, Ν.7).— Μιλησίων: we should expect Μιλήτου. οδτοι δὲ... αὐτόν: a proof, drawn from an enemy, that Cyrus was to be trusted.— προίσθαι, to abandon (see προίημι).
- 10. Kal yap... theyer, for he both (kal... kal in correlation) showed repeatedly by what he did, and declared repeatedly, or, more freely, showed

repeatedly both by word and deed. — προοίτο (G. 127, III., N. 1). — ἄπαξ is once for all; but ποτέ, once on a time (§ 6), some time, ever. — ούδ' εἰ... γένοιντο, not even if they should become still fewer, i. e. should be cut down in numbers by their misfortunes.— ὅτι... πράξειαν: in direct form ούκ ἄν ποτε προοίμην, ἐπεὶ... ἐγενόμην, ούδ' εἰ... γένοιντο... πράξειαν (G. 247, N. 2 and N. 3).

- 11. φανερὸς δ' ἡν καὶ πειρώμενος, but it was obvious also that he strove (G. 280, N. 1).— εἰ ποιήσειεν: prot. to πειρώμενος. The fact made evident (i. e. the direct discourse) is ἐάν τίς . . . ποιήση, πειρώμαι (G. 225). For the two accusatives after ποιήσειεν, see G. 165. For the parallel construction at the end of the section, see G. 165, N. 1, and cf. § 10.— ἐξίφερον, réported.— ὡς εὐχοιτο: quoted (G. 243) after εὐχὴν ἐξίφερον, which involves the idea of saying. They said, εύχεται (i. e. he sometimes prays) ξῆν ἐστ' ἀν νικῷ (G. 239, 2; 232, 3); the future apod. to ἔστ' ἀν νικῷ is ζῆν. For the change by quot. of the subj. νικῷ to the opt., see G. 247.— νικψη ἀλεξόμενος, should outdo in returning like for like.
- 12. και γάρ οὖν: as in § 8.— δή: with the superlative, just as μέγιστος δή means the very greatest. The phrase ἐνί γε ἀνδρί also (ἀνδρί, of course, is grammatically in app. to αὐτῷ) logically modifies the superl.; the number, i. e., was the very greatest in view, at least (γέ), of the fact that it was a single man (ἐνὶ ἀνδρί) that was in question. τῶν ἐψ΄ ἡμῶν, of the men of our time, part. gen. with αὐτῷ, but affected also by the superlative πλειστοι, as if it had been said he was trusted most of all the men of our day. For this meaning of ἐπί, see G. 191, VI. 2, 1 b. προέσθαι, to intrust. Cf. § 9.
- 13. οὐ μὰν (= μὴν) δὴ οἰδί, nor yet now in truth. ἀφειδίστατα πάντων, most unsparingly of all. ἢν ίδεῖν, it was possible to see, you might see. ποδῶν, χειρῶν, ὀφθαλμῶν: why gen.? μηδὲν άδικοῦντι, if in no respect (G. 159, N. 2) a wrong-doer (G. 277, 4). ὅ τι προχωροίη, whatever it was to his advantage (G. 233) to have (sc. ἔχειν). For ἡθελεν (which might have been ἐθέλοι), see G. 233, N. 1.
- 14. μέντοι, however.— ώμολόγητο, he had been (and so was) acknowledged, pers. const. (cf. § 20). ἢν αὐτῷ πόλεμος: principal sentence where we should expect a dependent one, such as δντος ποτὰ αὐτῷ πολέμου; for πρῶτον μέν, notwithstanding its position, goes with άρχοντας ἐποίει and is correlated by ἔπειτα. καὶ αὐτός, even in person. ἐθέλοντας: cf. ἐκοῦσαι in § 9, and note, and ἐθελοντάς in i. 6. 9, and note. ἢς κατεστρέφετο χώρας (G. 154, N.).
- 15. ωστε...elva, so that (in his dominions) the good appeared (G. 266, 1) most prosperous, and the bad were deemed fit to be their slaves: φαίνεσθαι would regularly either stand within the clause with μέν or else belong to both subjects. οἰοιτο: for the mood cf. προχωροίη in § 13. αἰσθήσσεσθαι: quoted (G. 260, 2).
- 16. γε μην, certainly at least, adding a case in the general testimony to the high character of Cyrus that could not be controverted; more simply, moreover.— els δικαιοσύνην (see G. 129, 7 and 12): with embeliavoseu,

to distinguish himself for uprightness.— et γένοιτο, έποιετο (G. 225).—
βουλόμενος: quoted. Cf. φανερός ήν πειρόμενος in § 11.— περί παντός έποιετο: cf. περί πλείστου ποιοίτο in § 7.— τούτους: pl. because of the distributive force of τ\s to which it refers.— ἐκ τοῦ ἀδίκου, by injustice (G. 139, 2).

Page 32.—17. Surales, with fidelity.—Surrefleto, were managed, lit. were had in hand.— kal... exprivato, and he secured the services of (G. 200, N. 5 b) an army worthy of the name, justo exercitu.—Industry: coming as mercenaries across the sea.—Incl. Equation, because they judged it, etc. (G. 250).— natapraiv (G. 131, 2a).— to kata physa kipsos is in the same construction as tellapraiv, the subject of elval, which might have been to tail (G. 259 and N.). For kata physa, monthly, see G. 191, IV. 2, 2 c.

- 18. et τίς γί τι: one proclitic, three enclitics. The proclitic takes the accent of τὶς; for the accent of the enclitics, see G. 28, N. 2. τίς γε, any one (emphatically), no matter how insignificant. τὶ: with ὑπηρετήσειεν, did him (G. 184, 2) any (G. 159, N. 2) good service. With ὑπηρετήσειεν cf. γίνοιτο in § 16, and the ref., and also ὁρψη in § 19.— οὐδενὶ... προθυμίαν, he never let his (lit. any one's, G. 184, 3) zeal (see G. 129, 7) go unrewarded. κράτιστοι δή: cf. πλέιστοι δή in § 12, and note. ὑπηρέται, supporters. Κύρφ... γενέσθαι, Cyrus was said to have had, lit. were said to have been (become) to Cyrus (poss. dat., G. 184, 4).
- 19. τινά δυτα, that any one was (G. 280). So the two participles that follow. οἰκονόμον, manager, Eng. eco-nomist. Note the derivation. ἐκ τοῦ δικαίου, according to justice, or we may freely transl. δεινὸν . . . δικαίου, a skilful and just manager. ἢs ἀρχοι is part of the conditional relative sentence (= εἰ τινος ἀρχοι) and follows the construction of ὁρφη. See Moods and Tenses, § 64, Ν. 2. χώρας (G. 154). οῦδένα ἀν . . . ἀφ-είλετο, he would never deprive (G. 206) him (lit. any one) of (his territory, sc. χώραν, and see G. 164). The ἀν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). This form with ἀν, since it expresses a customary action, is a natural apodosis (see πάομαι, to acquire): cf. the use of the perf. and plup. of κτάομαι. αδ, moreover. Κύρον (G. 164). οὐ φθονῶν ἐφαίνετο ἀλλά περώμενος, it was clear that he did not envy, but strove, etc. (G. 280).
- 20. Φίλους: emphasized by position and the following particles; obj. of βεραπεύειν. δσους ποιήσαιτο (G. 233): the apodosis is βεραπεύειν (not γενέσθαι). This use of the optative, as also the corresponding one in conditional clauses not relative (G. 225), occurs repeatedly in this chapter and should be watched for. δντας: cf. δντα in § 19. ἰκανοὺς συνεργοὺς δ τι τυγχάνοι, competent co-workers in whatever he chanced, etc. δ τι τυγχάνοι (= ε τι τυγχάνοι): see note on ἡς ἄρχοι in § 19. βουλόμενος: cf. παρών in i. 1. 2, and note. πρός, by (G. 191, VI. 6, 1 b, end). κράτιστος δή: cf. § 12 and § 18. γενέσθαι: in the dir. form ἐγένετο (G. 260, 2).
- 21. aird rours owner evens, k. r. l., he tried to secure for his friends that very object for which he thought that he needed friends himself,—viz. that he might have co-workers,—he tried (I say) also on his own part to be a most

vigorous co-worker with his friends, etc. αὐτὸ τοῦτο would naturally have been the object of some verb like πράττειν after ἐπειρᾶτο, but for this simple αὐτὸ τοῦτο πράττειν the amplified expression συνεργὸς...εἶναι...ἐπιθυμοῦντα was substituted, to express the same idea more fully. Cf. â...καίσυσιν in iii. 5. 5.— τούτου: emphatic (G. 152).— ὅτου (i. e. οὖτινος, G. 84) is not gen. by assimilation, but gen. independently (G. 171, 2).— ἐπιθυμοῦντα: quoted after αἰσθάνοιτο (G. 280).

- 22. οίμαι: by syncope for οίσμαι. The word is here parenthetic, like our I think.— είς γε ῶν ἀνήρ: cf. ἐνί γε ἀνδρί in § 12, and note.— διά πολλά, for many reasons.— δι-εδίδου, dis-tributed.— καὶ ὅτου: sc. πρός and the indef. antecedent of ὅτου.— δεόμενον: how is the part. to be construed?
- 23. κόσμον: in app. to δσα (G. 137, N. 4). ħ...ħ, either...or. ώς εἰς πόλεμον: the ώς marks the purpose for which the objects were sent (εἰς πόλεμον) as subjectively conceived by the sender. Cf. ὡς εἰς μάχην in i. 8. 1, and ὡς εἰς κύκλωσιν in i. 8. 23. καλλ-ωπυρών: der.? καί, moreover, with the following sentence as a whole. λέγαν: an imperfect infinitive with ἔφασαν (G. 203, N. 1): they said ἔλεγε, he used to say. Cf. ἐλέχθησαν γενέσθαι in § 18. δύναιτο (G. 245); νομίζοι (G. 243). Cyrus said οὐκ ἄν δυναίμην ... φίλους δὲ... νομίζω.
- 24. και το μέν... ποιούντα, and his surpassing (G. 259, N.) his friends in conferring great (with emphasis) benefits, etc. τα μεγάλα is cognate acc. with εὐ ποιούντα, benefiting (G. 159, N. 2). ἐπιμελεία: dative of respect (G. 188, 1, N. 1). φίλων (G. 175, 2).

Page 33. — τῷ προθυμείσθαι: parallel in construction to τῇ ἐπιμελεία (G. 262, 2). — ταῦτα takes up τὸ περιείναι, κ. τ. λ.

- 25. οἴνου (G. 167, 4). ἡμι-δεεῖς (δέω, to want). οὅπω δὴ πολλοῦ χρόνου, not for a long time (G. 179, 1), lit. not as yet now within a long time. ὅτι . . . ἐπιτύχοι represents ἐπέτυχον, κ. τ. λ., in the words of Cyrus (G. 243); but the next sentence gives the actual words of the messenger, who in delivering the gift would say: Κῦρος οὅπω δὴ πολλοῦ . . . ἐπέτυχεν τοῦτον οῦν σοι ἔπεμψε, κ. τ. λ. Cf. the last half of § 26, τούτοις ἡσθη Κῦρος · βούλεται, κ. τ. λ. ἐκπιεῖν, to drink it up (lit. out): cf. Germ. austrinken. σὺν οἱς (G. 153, Ν. 1).
- 26. ἡμβρώτους: der.? ἡμίσεα, halves (G. 139, 1). ἐπι-λέγειν, to say in addition (to presenting the gifts), to add. τούτων γεύσασθαι, to take a taste of (note the force of the aorist) these (G. 171, 2).
- 27. ἐδύνατο: there is some MS. authority for δύναιτο. See G. 233, N. 1, and Moods and Tenses, § 62, N. 1. δια-πέμπων: force of διά? ώς μη άγωσιν: subj. of purpose after a secondary tense (G. 216, 2). The student will note that a clause of negative purpose can be introd. either by the simple μή, or by μή preceded by ἵνα, ώς, ὅπως, the meaning in both cases being simply that not, lest. Cf. the examples under G. 216, 1.
- 28. πλείστοι, very many. μέλλοιεν δίψεσθαι: see i. 8. 1, and note. ἐσπουδαιο-λογείτο, he engaged in earnest conversation (with them), a denom. verb (G. 130, 2) der. from σπουδαίος and λέγω, and σπουδαίος from σπουδή, σπεύδω (G. 129, 12). ὑς δηλοίη οὖς τιμῷ (τιμῷ indic.), that he might show

(G. 216, 1) whom he honored (G. 248, n., end). The purpose in his own mind was, is δηλώ (subj.) ούς τιμώ (indic.). — Ε΄ εν άκούω, from what I hear: cf. άκούω in i. 3. 20, and note. — Ἑλλήνων, βαρβάρων: with οὐδένα. 29. τούτου, τόδε: diff. of use! — δούλου όντος, though he was a slave. Cf. i. 7. 3. — πλήν: conj. Cf. i. 8. 25. — καὶ οὖτος ... εὖρε: the order is, καὶ οὖτος δὴ ταχὺ εὖρε αὐτὸν δν ῷετο, κ. τ. λ. Cf. i. 6. 3. For οἰ, see G. 144, 2. — φιλαίτερον: for the more common φίλτερον (G. 73, 1, 10). — ὑπ' αὐτοῦ: the King. — ἀγαπώμενοι: ἀγαπώω is properly to show by outward signs that one regards; φιλέω (§ 28, end), on the other hand, is used of the love of friends. — τυγχάνειν &ν is quoted after νομίζοντες (G. 246): the protasis lies in δντες = εἰ εἴησαν (G. 226, 1).

30. τὸ αἰτῷ γενόμενον, what happened to him, sc. ἐστί: τεκμήριον is pred. — τοὺς ... βεβαίους: the article is expressed but once, because the writer is speaking of a single class of persons possessing all the qualities mentioned, those who were faithful, well-disposed, and constant.

31. συν-τράπεζοι: cf. δμοτράπεζοι in i. 8. 25. — iπέρ, over, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). — τεταγμένος: what use of the part.? Explain the use also of πεπτωκότα in the next line.

CHAPTER X.

SYNOPSIS: The head and right hand of Cyrus are cut off: the King falls upon his camp, and the troops of Ariaeus flee (1). The camp is pillaged, except where a few of the Greeks, who have been left on guard, make a successful stand (2, 3). Both armies proceed as if victorious, the Greeks pursuing, the Persians plundering (4); but when they discover one another's movements, the King collects his forces, and Clearchus consults with Proxenus (5). The King is seen approaching; but instead of making an attack upon the rear of the Greek army, as is expected, he leads off his troops to the left (6), joined by Tissaphernes, who has charged through the Greek lines (7, 8). The Greeks fall back upon the river (9). The King draws up his troops opposite, but is again put to flight (10, 11). His cavalry rally upon a hill, but on the approach of the Greeks abandon this also (12, 13). Clearchus sends a scout upon the hill to report their movements (14), who brings back word that they are flying at the top of their speed (15). The Greeks abandon the pursuit, and wonder at the absence of Cyrus (16). They resolve to return to their camp (17); but finding this plundered, they encamp supperless for the night (18, 19).

Page 34.—1. The narrative is resumed from Chap. viii.— ἀποτέμνεται... δεξιά: a Persian custom. In iii. 1. 17 it is stated that the head and hand of Cyrus were exposed to view fixed on a stake. — ἀποτέμνεται, διώκων, εἰσπίπτει: note and explain the number and agreement of these words. — Κύρειον: an adj. in place of the more common poss. gen. Κύροιν.— στρατόπεδον: merely the place where they had halted in the hurry of the unexpected engagement (i. 8. 1 sq.).— οἱ μετὰ 'Αριαίον, Ariaeus and those with him, like the phrase οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1: μετὰ 'Αριαίον implies participation (G. 191, VI. 3, 1), but σὰν αὐτῷ above implies accom-

- paniment (G. 191, II. 2).— ***Per äpunvro: on the morning of the battle. It will be remembered that the battle was fought on the afternoon of the third day (i. 7. 20) after the midnight review mentioned in i. 7. 1, and that this review was held on the night after the third day's march from Pylae. Of note on ***revee**, i. 7. 1. ***trapes** . . . ***5600, and the distance was said to be four parasangs, lit. there were said to be four parasangs of the road.
- 2. πολλά: pred., to a great amount. την Φωκαΐδα... είναι, the Phocaean woman, the concubine (G. 137) of Cyrus, who was said (την... λεγομένην = η... ελέγετο: G. 276, 2; 137) to be, etc. Athenaeus says that she was first named Milto, and afterwards Aspasia. Phocaea was a city of Ionia. See the map. λαμβάνει: with βασιλείς, above.
- 3. ἡ νεωτέρα, the younger (of the two).— γυμνή, lightly clad, without her mantle. τῶν Ἑλλήνων: sc. τινάς (a rare omission).— ἐν τοῖς σκευοφόρους (neut.), i. e. among the baggage. ὅπλα ἔχοντες, under arms, standing guard (G. 279, 4). καὶ ἀντιταχθέντες (sc. οὖτοι). οἱ δὲ καὶ αὐτῶν, and some also of their own number: οἱ δὲ is correl. to πολλοὺς μέν. Cf. note on τὰ μέν in i. 9. 6. ἐντὸς αὐτῶν, within their lines. ἐγένοντο: plural from the influence of ἄνθρωποι.
- 4. ἀλλήλων: why gen.? οἱ Œλληνες: the main body. οἱ μέν: referring chiastically (see note on ἀναβαίνει... ἀνέβη in i. 1. 2) to οἱ Œλληνες. ὡς πάντας νικώντες, thinking that they were victorious over all (G. 277, N. 2), but below, ὡς... νικώντες, thinking that now they were all victorious.
- 5. This entire section consists of four clauses arranged chiastically, 1) referring chiefly to the Greeks, 2) chiefly to the King, 3) to the King, and 4) again to the Greeks.— είη: why opt.?—Τισσαφέρνους: stationed at the King's extreme left (i. 8. 9), he had charged through the right of the Greeks and joined the King in the camp of Cyrus in the rear (§ 7).— νικφεν, οίχονται: one verb changed to the opt. by quot., the other not; for which see Moods and Tenses, § 70, 2, Rem. 1, end. Cf. also G. 247, N. 1.— πλησιαίτατος: comparative how formed? (G. 71, N. 2).— πέμποιεν, ίοιεν: in the direct questions, πέμπομεν, ίωμεν; (G. 256; 244). For εί... ή, introducing the double indirect question, see G. 282, 5.
- 6. δήλος ἡν προσιών: cf. δήλος ἡν ἀνιώμενος in i. 2. 11, and note. έξεδικα ὅπισθεν, i. e. apparently from their rear. — στραφέντες, facing about. It will be remembered that the two forces were somewhat more than three miles apart (§ 4). — παρεσκευάζοντο . . . δεξόμενο, prepared themselves with a view to his advancing in this way (i. e. ὅπισθεν) and to their receiving (him so): ὡς (G. 277, N. 2) belongs not only to δεξόμενοι (part. of cause). προσιόντος (sc. αίτου) is the genitive abs.; δεξόμενοι modifies of "Ελληνες. See, further, Moods and Tenses, § 111. — ἡ δὲ παρήλθεν, κ. τ. λ.: cf. i. 8. 23. The aor. is a pluperfect in force. Cf. i. 1. 2. — ἀπήγαγεν, marched back.
- Page 35.—7. διήλασε... πελταστάς, charged along (παρά) the river into (κατά) the Greek peltasts and through them.— διελαύνων δέ, and as he drove through them. For the force stationed at the extreme right of Cyrus when the battle began, see i. 8. 5.— Επαιον: probably with their swords.

- αὐτούς: the cavalry of Tissaphernes. Αμφιπολίτης, of Amphipolis, an important Greek city on the Strymon in Thrace.— ἐλέγετο... γενέσθαι, was said to have proved himself (G. 260, 2) sagacious (to have shown his wisdom) by pursuing this course of tactics.
- 8. obv, at any rate. Cf. i. 2. 12. is . . . άπηλλάγη, after he had come off (note the force of the tense) with the worst of it, lit. having less. τὸ τῶν Ἑλλήνων (G. 142, 2). δμου πάλιν ἐπορεύοντο, proceeded back together.
- 9. τὸ εὐώνυμον: the historian has the position of the Greeks when the battle began in mind, their right then resting on the river. They had now faced about (στραφέντες, § 6). μη προσάγοιεν, κατακόψειαν: why opt.? ἀναπτύσσειν τὸ κέρας: lit. to fold back the wing. The object was to bring their line parallel to the river. At present they are at right angles to it. For the const. of ἐδόκει ἀναπτύσσειν, cf. i. 3. 11, and note, and with ἀναπτύσσειν, to fold back. cf. περιπτύσσειν, to fold about, enfold, above.
- 10. ἐβουλείοντο: before the Greeks had even begun to change their position, while they were as yet simply planning it, the King was already executing relatively the same manœuvre, with the intention of presenting his front to the river. This shows that the apprehension of the Greeks, mentioned in § 9, ἔδωσαν... κατακόψειαν, was well grounded. It is not implied by ἐβουλείοντο that the Greeks did not subsequently effect their change of position.— καὶ δὴ... συνήα, the King in truth also, changing his line of battle to the same form (i. e. τοῦς Ἑλλησιν), stationed it opposite, just as at first he had met them for battle.— δντας, παρατεταγμένους: what use of the participles?— αῦθις: see the description of the first charge of the Greeks in i. 8. 17 sq.— τὸ πρόσθεν: adverbial accusative (G. 160, 2). Cf. τὸ πρώτον, above.
- 11. ἐκ πλείονος, when at a greater distance from them.— ἐπ-εδίωκον: note the force of the preposition.— κώμης τινός: possibly Cunaxa (Κούναξα), the village near which, as Plutarch says, the battle was fought.
- 12. ἀνεστράφησαν, rallied.— πεζοί (without article), predicate, sc. δντες. The const. changes at τῶν δὲ ἰππέων, where we should expect ἰππεῖς δὲ, ὧν ὁ λόφος, κ. τ. λ. τῶν . . ἐνεπλήσθη: the passive of the construction explained in G. 172, 2. τὸ ποιούμενον: τὸ γιγνόμενον is more common in this sense.— μὴ γιγνώσκειν: sc. τοὺς Ἑλληνας. ἀετόν . . . ἀνατεταμένον, (probably) a kind of (τινά) golden eagle, with wings extended, perched on a bar of wood (and raised) upon a lance. πέλτη, which commonly means a shield or target, is also used for δόρυ οι λόγχη; and ἐπὶ ξόλου may refer to a horizontal piece of wood on which the eagle was perched. So ἐπὶ ξόλου καθεύδεις, roost like a foul, Aristoph. Nub. 1431. The ξύλου with the eagle was then raised on the point of a lance (ἐπὶ πέλτη). In the Cyrop. vii. 1. 4, the Persian standard is called ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος. Curtius, iii. 3. 16, calls it auream aquilam pinnas extendenti similem.
- 13. ἐνταθθα: for ἐντανθος, just as we use here or there in the sense of hither or thither. ἄλλοι ἄλλοθεν, some from one part (of the hill), others

from another, or, as we should say, some in one direction, others in another.

— τῶν ἰππέων: with ἐψιλοῦτο, was cleared of the horsemen. Cf. τῶν ἰππέων ἐνεπλήσθη in § 12. — τέλος: cf. i. 9. 6.

14. ὑπ' αὐτόν, at the foot of it. — κατ-ιδόντας: note the preposition. Page **36.** — τί ἐστιν: in what other mood might the verb have been? What case of the same sort is there in the next section?

15. σχεδον... fiv. i. e. and about this time.

16. θέμενοι τὰ δπλα: see note on i. 5. 14. — φαίνοιτο, παρείη: optative in a causal sentence (G. 250, N.). — τεθνηκότα: cf. πεπτωκότα in i. 8. 28. — διώκοντα οίχεσθαι, had gone (G. 246) in pursuit (G. 279, 4, N.). — καταληψόμενόν τι προεληλακέναι, had pushed on (give the direct form) to take possession of (G. 277, 3) something.

- 17. et άγοιντο ἡ ἀπίοιεν: cf. et πέμποιεν ἡ τοιεν in § 5, and note.— δορπηστόν, supper-time (although they went supperless, § 19): derived from δόρπον, which in Homer is the common name for the afternoon or evening meal, Lat. coena, the chief meal of the day. In the primitive Homeric times there were two regular meals, άριστον, an early meal, breakfast, and δόρπον, a late meal, supper. Either could be called δέπνον, which in Attic Greek meant the chief meal of the day, and as this came late in the afternoon, δέπνον took the place of the older name δόρπον. Cf. ἄ-δευπνοι in § 19. The Attic δουστον was a midday meal. Lunch. or dinner.
- 18. διηρπασμένα (G. 279, 1).— et τι... ην, whatever there was to eat or drink (ποτόν, verbal adjective from πίνω).— μεστάς: predicate adjective, sc. οὔσας, (that had been) full (G. 204, N. 1). τὰς ἀμάξας and the τοῦτο that is to be understood as the antecedent of the clause et τι... ην are, along with τὰ πλείστα, οὐjects of καταλαμβάνουσι.— et λάβοι (G. 248, N.).— ἄμαξαι: predicate to ἡσαν, αὖται being the subject.— καὶ ταύτας... διήρπασαν: this is partly a repetition of what has already been expressed in διηρπασμένα.— τότε: see § 2.
- 19. άδειπνοι ήσαν ήσαν άνάριστοι: what is such an arrangement of the parts of a sentence called? Note also the case that follows, καταλύσαι τὸ στράτευμα, βασιλεὺς ἐφάνη. Cf., concerning the fact stated in πριν γὰρ... ἐφάνη, i. 8. 1, and note. μέν: correlative to δέ in ii. 1. 2.

BOOK SECOND.

NEGOTIATIONS WITH THE KING. — CONCLUSION OF A TREATY. — BEGINNING OF THE MARCH HOMEWARD. — TREACHEROUS SEIZURE OF THE FIVE GENERALS. — THEIR CHARACTERS.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: The preceding Book is reviewed in outline (1). At daybreak the generals meet and express surprise that Cyrus neither appears himself nor sends

them orders. They resolve to march forward and meet him (2); but just at sunrise messengers bring word that he is dead, and that Ariaeus proposes to set out on the next day for Ionia (3). The Greeks are afflicted at the death of Cyrus. but, accepting the facts, send word to Ariaeus that they will make him king (4). Chirisophus and Menon go back with the messengers (5). Clearchus awaits their return, and the troops slaughter the beasts of burden for food (6). Heralds arrive from the King (7), who announce that he commands the Greeks to give up their arms and sue at his gates for favor (8). Clearchus, replying briefly, leaves the rest to answer while he returns to conclude a sacrifice (9). Various replies are made, some threatening, others conciliatory (10-14). Clearchus returns and shrewdly asks the advice of Phalinus, one of the heralds and himself a Greek, hoping that he will advise them not to surrender (15-18). But he replies that they have no chance for life except from the King's mercy (19). Clearchus contemptuously replies that they will keep their arms (20). Phalinus then informs them that the King will consider that a truce exists between himself and them, as long as they remain where they are; but otherwise, war (21). Clearchus bids him report that this is a satisfactory arrangement (22), but refuses to give any intimation of his intentions (23).

- 1. The first section of Book II., and the similar introductions prefixed to most of the following books, are generally supposed to be the work of an editor who divided the Anabasis into books. is . . . iστρατεύετο: the first of five indirect questions, subjects of δεδήλωται. οδυ: to introduce the recapitulation. Κύρφ: dative of advantage (G. 184, 3), not of the agent. ἐκοιμήθησαν: κοιμάω, to put to sleep, is akin to κείμαι. τὰ πάντα, at all points (G. 160, 2). Why is the subject of νικάν omitted? (G. 134, 3). νικάν: their thought was, νικώμεν, we have conquered (are victorious), a pres. with an approach to the signif. of the perf. (Moods and Tenses, § 10, N. 4). ἔμπροσθεν (G. 141, N. 3). λόγφ, narrative, i. e. in Book I.
- 2. αμα δὲ τῆ ἡμέρα: cf. i. 7. 2, and reference. For δέ, see note on μέν in i. 10. 19: the editor above-mentioned (note on § 1) probably used the μέν at the beginning of § 1 without noticing the preceding sentence.
- Page 37.— δτι πέμποι, φαίνοιτο: cf. the opt. in i. 10. 16, and note. σημανοῦντα: what does the part. express?— εἰς τὸ πρόσθεν: cf. i. 10. 5. τως συμμίξειαν: optative in a dependent clause by quotation (G. 248, 3). What other mood might we have had, and why? What would then be added to τως?
- 3. ἐν ὁρμῷ ὅντων, when they (sc. αὐτῶν and cf. i. 2. 17) were on the point of starting. ἡλίφ: the names of the heavenly bodies, like proper names, may omit the article. Cf. ἡλίος in i. 10. 15. Προκλής: of the third dec. (G. 52, 2, N. 3). Τευθρανίας: a town and district in Mysia. γεγονώς, descended from. Δαμαράτου, Damarātus, a Spartan king, deposed in 491 B. C., who settled in southwestern Mysia. See a dict. of biography. Γλοῦς: mentioned in i. 4. 16. He had now gone over to Artarexes. For Tamos see i. 2. 21, and note. τέθνηκεν might have been τεθνήκοι (G. 243): cf. the optatives that follow, είη, λέγοι, φαίη. σταθμῷ: cf. i. 10. 1. —

- 6θεν = & οδ. ήμέραν (G. 161). περιμείναεν αν ... μέλλοιεν: in the dir. form (G. 247), περιμείναιμι αν αὐτοὺς, εἰ μέλλουσιν ήκαν (G. 227, 1). τῆ άλλη, on the next day. ἀπιέναι (G. 200, N. 3b) φαίη: cf. with λέγοι ότι, κ. τ. λ., above, and see G. 260, N. 1. ἐπὶ Ἰωνίας, in the direction of Ionia (G. 191, VI. 2, 1 a).
- 4. ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι "Ελληνες πυνθανόμενοι: chiastic. 'Αλλά: often begins a speech opposed to one that precedes. Cf. i. 7. 6. ἄφελε . . . ζην, would that Cyrus were living (G. 251, 2, N. 1). How else might the thought have been expressed? νικώμεν: cf. the note on § 1, and cf. also § 8, § 9, and § 11. εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν: the prot. referring to the past, the apod. to the present (G. 222). καθιεν, see καθίω (G. 110, II. N. 1 c). τῶν νικώντων: predicate genitive of possession (G. 169, 1). τὸ ἀρχειν: subject infinitive with the art. (G. 259, N.).
- 5. ταθτα: why did the Greeks use the plural, and why do we translate by the singular?— τοὺς ἀγγέλους: Procles and Glus, § 3.— καὶ γάρ: cf. i. 1. 6, and note.
- 6. ol μέν: asyndeton. See note on i. 2. 4, and cf. i. 2. 25. δπως, as, = ώς. ξύλοις, for fuel (G. 137, N. 4). μικρόν... οῦ, going forward a short distance (G. 161) from the main body, to where, etc. oloτοῖς, arrows, derived from the root that appears in olow, the future of φέρω. Lit. then oloτοῖς is that which is borne or shot.— ἡνάγκαζον: had compelled: cf. ἐποίησε in i. 1. 2, with note, and ἐπολιόρκα, συνεπολέμα in i. 4. 2. τοὺς αὐτομολοῦντας: cf. i. 10. 6. φέρεσθαι ἔρημοι, left to be carried away, i. e. for fuel (G. 265). See Moods and Tenses, § 97, N. 1, end. κρία: object of both participle and verb.
- Page 38.— 7. και ήδη ... άγοράν: cf. i. 8. 1, and note. οἱ μὰν ἀλλοι: in apposition to κήρυκες. We should expect εἶς δ' αὐτῶν Φαλῖνος "Ελλην to follow.— βάρβαροι: predicate to ὅντες to be supplied.— ἐντίμως ἔχων, to be in honor. Cf. note on εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, i. 1. 5. ἐπιστήμων: derivation? τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν. For the case, see G. 182, 1. ὁπλο-μαχίαν, the art of fighting in heavy armor (G. 131, 1).
- 8. δτι... άγαθόν: what changes of mood are possible in this sentence? (G. 247): λέγουσιν has the force of an historical tense (G.201, Rem.).—νικών: what use of the part.? Cf. also note on νικών in § 1. παραδόντας: for the relation of this part. to the following tóντας εύρίσκεσθαι, cf. note on ὑπολαβών in i. 1. 7. εὐοίσκεσθαι . . . ἀγαθόν, to seek to get whatever (lit. if any) favor they could (G. 223).
- 9. βαρέως, with anger. δμως: Clearchus, though himself angry, nevertheless, etc. έξη: why opt.? έφη, continued he. δ τι: cogn. acc. to άποκρίνασθαι to be supplied with έχετε. ήξω, will return. Cf., as to meaning, έλθόντες in § 1. δπως... έξηρημένα, that he might see the entrails (after they had been) taken out. θυόμενος: why middle?
- 10. πρόσθεν ή παραδοῖεν: πρόσθεν ή (where πρίν might have been used) with the opt. (G. 240, with n.; 232, 4). There is no change of mood in quoting what Cleānor said (G. 245; 247, n. 3). θαυμάζω, should like to know. πότερα . . . ή: double indirect question (G. 282, 5). ώς κρατῶν:

- force of ώς? ή ώς... δώρα, or as gifts (G. 137, N. 4) on the alleged (ώς) ground of friendship, as if he had said ώς φίλος ών. τί... έλθόντα, why should he ask for them and (why should he) not (οὐ, not μή) come and take them? πείσας, by persuasion, opp. to ώς κρατών. τί ξοται... χαρίσωνται: cf. i. 7. 8, τί... κρατήσωσιν.
- 11. πρός ταθτα, in reply to this.— αὐτῷ: with ἀντιποιεῖται (G. 186, N. 1).— ἔστιν: why accented?— ἀρχής: causal genitive (G. 173,1, N. 2).— ἐαυτοῦ: pred. gen. of poss. (G. 169, 1).— μέση τῆ χώρα: cf. μέσου τοῦ παραδείσου in i. 2. 7, and note.— οὐδέ: the οὐ goes with δύναισθε ἄν, the δέ (even) with εἰ... ὑμῖν.— παρέχοι: sc. ἀποκτείναι.
- 12. el μή, except, after a neg. Cf. i. 4. 18; i. 5. 6. ξχοντες = el ξχουμεν (G. 226, 1). αν: with χρήσθαι (G. 246). So the αν that follows belongs to στερηθήναι, and παραδόντες = el παραδοίμεν.
- Page 39. μή: the neg. with the imperative is always μή (G. 283, 2). παραδώσεν: sc. ἡμᾶς as subject, which would have been expressed if ἡμᾶν had not preceded.
- 13. 'Αλλά ... ἀχάριστα: ironical. On 'Αλλά, see § 4. When Phalīnus calls him a "philosopher," he means to stigmatize his remarks about ἀρετή and ἀγαθά as unpractical. The literal meaning of φιλό-σοφος? ἄν, that you are (G. 280). περιγενέσθαι ἄν, could (under any circumstances) prove superior (G. 246; 226, 2 b). δυνάμεως: case (G. 175, 2).
- 14. ἔφασαν: Xenophon writes as if he had not himself been present.

 λέγειν: cf. λέγειν in i. 9. 23, and note. ὑπο-μαλακιζομένους, losing courage somewhat (ὑπό). The underlying word is μαλακός, soft. For ὑπό, see G. 191, VI. 7, end. τὶ (G. 188, 1, Ν. 2): cf. i. 3. 18, and note. συγκαταστρέψαιντ' ἄν: serving loosely as an apodosis to the first protasis also, εἴτε θέλοι, but belonging more fitly to the second.
- 15. el, whether (G. 282, 4). ἀποκεκριμένοι είεν: periphrastic perfect (G. 118, 1). Why opt.? Οὖτοι: in partitive appos. to the phrase ἄλλος ἄλλα (G. 137, Ν. 2). ἄλλος ἄλλα, some one thing, others another, lit. another other things. Cf. ἄλλοι ἄλλως in i. 6. 11, and ἄλλοι ἄλλοθεν in i. 10. 13, and the notes. λέγεις, mean, intend.
- 16. The sparring that follows to the end of the chapter shows much Greek humor. doperos (G. 138, N. 7). olpai... πάντες, and all the rest also, I think. olpai is parenthetic and does not affect the construction. ήμεις: sc. Ελληνές έσμεν. πράγμασι: cf. i. 1. 11.
- 17. δτ: the antecedent of this word is a cogn. acc. to συμβούλευσον, give us whatever advice, etc. ἐπειτα: to be how construed? λεγόμενον (by conjecture for ἀναλεγόμενον), δτι Φαλινός, κ. τ. λ.: when reported as follows, viz. "Phalinus once," etc. (G. 241, 2, Note).—συμβουλευσμένους συνεβούλευσεν: why a difference in voice? The same distinction above. τάδε, the following advice (G. 148, N. 1), would be followed by the actual advice, if the report should ever be made in Greece. What sort of an accusative is τάδε? ὅτι ἀνάγκη (sc. ἐστί), that it is inevitable.
- 18. ὑπ-ήγετο, craftily (ὑπό) suggested this. εὐελπιδες: declined like ἐλπίς (G. 66, N. 3). ὑπο-στρέψας, turning advoitly, avoiding the trap. παρά τὴν δόξαν αὐτοῦ, contrary to what he had expected (G. 191, VI. 4, 3 d).

19. et... etm., if you have one chance in ten thousand (G. 77, 2, N. 3²).

— σωθήναι: limits έλπίς, to be supplied with μία τις (G. 261, 1). In the second line below, the noun σωτηρίας is used in the same sense.— άκοντος: used almost like a participle. Cf. i. 3. 17, and note.

Page 40.—20. πρὸς ταθτα: cf. § 11.— 'Αλλά: cf. § 4, and note.—
ταθτα: cf. with τάδε in the next line (G. 148, N. 1). Cf. also § 21, beginning.— ἡμεῖς: emphatic, opposing what the Greeks thought to what the King had demanded (§ 8).— είναι: so. ἡμᾶς as subj.— πλείονος (G. 178, N.).— ἔχοντες: a second protasis (G. 226, 1) to ἀν είναι, which is quoted (G. 246): see note on ἔχοντες and παραδόντες in § 12.

- 21. airoθ: adv.— br... ethour, that there was (not would be) a truce, etc., the direct form being μένουσι (partic., sc. ύμιν, = ήν μένητε) σπον-Sal elorv, there is a truce for you (i. e. for you to depend on), if you remain (G. 223). See § 22, "Ην μένωμεν. Cf. below, σπονδal elorν after μενείτε.— είπατε: imperative of the first sor. είπα, not of the second sor. είπον. See the lexicon, and the Appendix to G., s. ν. είπον.— πότερα... ή: cf. § 10.— ός... άγγελώ, shall I announce from you that there is war? lit. assuming that there is war, shall I announce it from you? (G. 280, N. 4, ex.).
- 22. ταὐτά: not ταῦτα. ἄπερ: sc. δοκεί. ἀπεκρίνατο: note the asyndeton. σπονδαί: sc. εἰσίν (see note on § 21).
- 23. 8 n notifies (indirect quest.): the fut. opt. is never used except as the representative of the fut. indicative in indirect discourse (G. 203, N. 3).

CHAPTER II.

Synopsis: Phalinus departs; and Chirisophus and a messenger return from Ariaeus, who refuses to be made king, and again tells the Greeks that he shall set out early next morning (1). Clearchus declines to say whether they will join him or not (2). At sunset he tells the generals and captains that the sacrifices were extremely favorable for joining Ariaeus (3), and gives directions how they shall proceed (4). From this time on, Clearchus assumes virtual command (5). Computation of distances (6). Miltocythes deserts to the King (7). The Greeks join Ariaeus about midnight, and give and receive pledges of good faith (8, 9). Ariaeus shows that it will not do for them to return as they came (10, 11), and adds that at first they must make their marches as long as possible (12). At daybreak they begin their march northward (13). In the afternoon they think they see the enemy's cavalry (14); but scouts bring back word that what they see are only beasts of burden, and it is concluded that the King is encamping near by (15). Clearchus nevertheless advances straight on, and encamps in certain villages (16). In the darkness and confusion the Greeks make much noise and frighten the enemy (17), of whom, on the next day, no traces are to be seen (18). During the night the Greeks also suffer a panic (19). Clearchus by a stratagem succeeds in quieting them, and at daybreak they again fall into line (20, 21).

1. acros πapa 'Apialo: cf. acros en του ποταμού in iv. 3. 28. Glus also remained: cf. ii. 1. 3, 5. -- theyov, φαίη: the first takes a clause with

or, the second the inf. (G. 260, N. 1). — βελτίους, of higher rank. — σύς ούκ ἀν ἀνασχέσθαι: for ot ούκ ἀν ἀνάσχοιντο, a rel. clause with the inf. by assimilation (G. 260, 2, N. 2). — αὐτοῦ βασιλεύοντος: pred. part. after a verb of enduring (G. 279, 1). For the case see G. 171, 2. Cf. further Moods and Tenses, § 112, 2, N. 2. — ἀλλ΄ εἰ, κ. τ. λ.: a change to the direct discourse. — ἥδη, immediately. — εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if you do not come, = ἐἀν δὲ μή ῆκητε. See § 2. In such alternatives, εἰ δὲ μή is regularly used in the second clause, even when a subjunctive or an affirmative verb would be required if the ellipsis were supplied. See Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2. — αὐτός (G. 138, N. 8), himself, adj. pron. emphasizing the omitted subj. of ἀπέναι, which is fut. in force (G. 200, N. 3 b).

2. οὖτω: with ref. to what follows as well as to what precedes. — χρη ποιείν: sc. ήμας, referring to both Greeks and barbarians. — ὅσταρ λέγετε: understand before this χρη ήμας ήκειν της νυκτός. — εἰ δὲ μή: see note on εἰ δὲ μή in § 1. — πράντετε is more animated than χρη ὑμας πράττειν would have been. — ὁποίον τι: τὶ adds to the indefiniteness of ὁποίον, whatsoever. — οὐδέ, i. e. not even to the friendly barbarians, just as before he had sent Phalinus off without satisfying him (ii. 1. 23, end).

3. Liva: purpose (G. 265). Construe with οὐκ ἐγίγνετο, did not result (favorably) for going. This phrase is interpreted by καλά ἡν at the end of the section. — ἄρα, as it seems. — ἐν μέσφ, between. Cf. i. 7. 6, and note. — νανσί-πορος (G. 131, 1, Ν.).

Page 41. — où mèv 64, nor yet indeed. — $\gamma \epsilon$: force? — olóv $\tau \epsilon$: sc. éc $\tau i \nu$, is it possible (G. 151, N. 42). — éc $\tau i \nu$: accent?

- 4. δειπνείν: explanatory of δδε ποιείν. The infinitive const. changes to the imperative in συσκευάζεσθε, κ. τ. λ. Cf. πράττετε in § 2, and note. σημήνη: cf. ἐσάλπιγξε in i. 2. 17, and note. ός ἀνωπαύεσθαι (with σημήνη), shall give the signal for going to rest (G. 266, Ν. 1). τὸ δεύτερον: cogn. acc. to σημήνη to be supplied. ἀνατίθεσθε: mid. (G. 199, 3). ἐπὶ τῷ τρίτφ, at the third signal. τῷ ἡγουμένφ, the van (neut.) = τοῖς ἡγουμένοις. πρός, towards: note that the genitive follows (G. 191, VI. 6, 1 a). τὰ δπλα = τοὺς ὁπλίτας. Cf. ἀσπίς in i. 7. 10.
 - 5. τὸ λοιπόν : adv. (G. 160, 2). δεί : sc. φρονείν.
- 6. This entire section is thought by many to be an interpolation. άριθμὸς της ὁδοῦ, amount of the way, distance. της Ἰωνίας, in Ionia (G. 167, 6). μάχης, scene of the battle, battle-field. So below. ἐλέγοντο είναι, there were said to be, it was said that there were.
- 7. enel σκότος eyévero, when it became dark (G. 134, N. 1 c). Cf. ήμέρα eyévero in § 13, and δψέ ήν in § 16. els, ώς: cf. note on els in i. 2. 3.
- 8. τοις άλλοις: dative (G. 184, 3) after ήγειτο in place of the genitive (G. 171, 3). κατά τὰ παρηγγελμένα, in accordance with his previous instructions. For these see § 4. παρά 'Αριαίον: why acc.? μέσας νύκτας: cf. note on i. 7. 1. ἐν ... ὅπλα, halting under arms in line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. Θέμενοι modifies the following nominatives, the officers being said to halt when they order their men to do so. οἰ κράτιστοι, the highest in rank. Cf. βελτίους in § 1. μήτε ... τέ, not only not

- ... but also: the correlatives are merely τε... τε. προδώσειν, ξσεσθαι, ήγήσεσθαι: quoted (G. 202, 3 a). —προσ-ώμοσαν, swore besides (G. 191, VI. 6, end).
- 9. εἰς ἀσπίδα, i. e. the blood was caught in the hollow of a shield. οἰ Ἦχηνες, οἱ βάρβαροι: subjects of ώμοσαν.
- 10. trai St rd mord typero, but when the pledges had been given (aor. with force of plup.); with the pledge here given (an oath and offering) cf. ii. 3. 28, where the pledge is an oath and the giving and taking of the right hand, and iv. 8. 7, where it is an oath and the exchange of spears.

Page 42.— πότερον...ή: how used?— ήνπερ: sc. δδόν, and for the construction of this accusative with ήλθομεν, cf. note on δδόν in i. 2. 20.

- 11. ἀπιόντες: prot. = el ἀπίοιμεν (G. 226, 1). παντελώς, utterly, der. from παν-τελής (τέλος). ὑπό λιμοῦ: cf. i. 5. 5, and note. ὑπάρχει ἡμῖν, we have to depend on: for the meaning of ὑπάρχει, cf. note on i. 1. 4. οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων, nothing in the way of provisions. ἐπιτακίδεκα γάρ: γάρ is doubly related, introducing not only a ground for παντελώς. . . ἀπολοίμεθα, but also one of the causes of ὑπάρχει . . . ἐπιτηδείων. σταθμῶν: the σταθμός is here looked upon as a period of time. Cf. for the case ἡμερῶν in i. 7. 18. ἐγγυτάτω: adj. (G. 141, N. 3; 142, 2). ἔνθα, there. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν, i. e. I and those with me. νῦν δέ corresponds to ἡν μὲν ἡλθομεν, and τῶν δ' . . . ἀπορήσομεν to μακροτέραν μέν. μακροτέραν: sc. ὁδόν; cf. note on ἡνπερ in § 10. ἐπιτηδείων: why genitive?
- 12. πορευτέον: sc. έστέ (G. 281, 2). σταθμούς: cognate acc. to πορευτέον, we must make our first marches, lit. march our first marches. ώς . . . μακροτάτους, as long as possible. Cf. note on i. 1. 6, and ώς πλείστον just below. μακροτάτους is predicate (cf. G. 142, 3). ἀποστασθώμεν: explain the accent and mood. στρατεύματος: why genitive? ἀπαξ: cf. note on i. 9. 10. δύο: here indeclinable (G. 77, 1, N. 1). ἡμερῶν: genof measure (G. 167, 3). ἀπόσχωμεν: why subj.? οὐκέτι μὴ δύνηται: emphatic fut. affirmation (G. 257). στρατεύματι: dat. of accompaniment (G. 188, 5), equiv. to ἐὰν ἔχη δλίγον στράτευμα, corresp. to πολὸν δ' ἔχων (below) = ἐὰν ἔχη. σπανεί: fut. of σπανίζω (G. 110, II. N. 1 c). ἔγωγε is expressed for emphasis, and further emphasized by γέ and by its position.
- 13. "Hy δυναμένη, amounted to, meant: ούδὲν άλλο δυναμένη stands like a pred. adjective after ην, the expression differing little from έδύνατο. στρατηγία, plan of operations. ἀποδράναι η ἀποφυγεῖν: cf. i. 4. 8, and note. τὸν ήλιον, ήλίφ: cf. note on ἡλίφ in ii. 1. 3. τοῦτο: cf. ἐψεύσθη τοῦτο in i. 8. 11, and note.
- 14. En 84, but furthermore. Selλην: cf. note on i. 8. 1. τῶν Ἑλλήνων: depends on the omitted (indefinite) antecedent of of (G. 152). of μή ἔτυχον: a conditional relative clause (G. 232, 1; 231, end).
- 15. elσ'ιν, νέμοιτο: partial change of mood in quotation. Cf. note on i. 10. 5. ἐστρατοπεδεύετο: impf. (not plup.), was encamping. και γὰρ καί: an unusual connection of particles, and (they were sure of this) for smoke also, etc.
 - 16. ἀπειρηκότας, were weary, as pf. of ἀπ-αγορεύω, to renounce, give up,

grow weary: the perf. ἀπ-είρηκα, to have grown (and so to be) weary. Cf. i. 5. 3. — οὐ . . . ἀπέκλινε, he did not, however, even (& in οὐδέ) turn aside, much less retreat.

Page 43.— εὐθύωρον, straight on, an uncommon word.— els: with ref. to the previous marching into the villages.— και... ξύλα, even the very timbers in (from) the houses (G. 191, N. 6). Cf. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων in i. 2. 3. and note.

17. δμως: notwithstanding the villages had been pillaged. — τρότφ τινί, after a fashion. — σκοταίοι, in darkness (G. 138, N. 7). — ἐτύγχανον: sc. αύλιζόμενοι. — ὥστε ἀκούειν, ὥστε ἔφυγον: in the second case the result is stated as an independent fact, rather than merely as a result (G. 266, 1; 237).

18. και βασιλεύς, even the King, and not only of έκ τῶν σκηνωμάτων φεύγοντες. — ofs (G. 153, with N. 1).

19. τοις Έλλησι: after the compound verb (G. 187). — olov: masculine accusative, subject of γίγνεσθαι, qualem par est fieri.

20. τῶν τότε: sc. κηρύκων. Homer says (*Iliad* v. 786) that Stentor (cf. Eng. stentorian), the "brazen-voiced," was able to shout as loud as fifty other men together. — τοῦτον: taking up Τολμίδην. — τὰ δπλα: in a Greek camp the arms (heavy shields and spears) were generally stacked in one place. — ὅτι λήψεται: cf. i. 6. 2, and note. — ὅτι λήψεται: conditional relative sentence referring vividly to the future (G. 232, 3). — τάλαντον ἀργυρίου: cf. i. 7. 18.

21. els τάξιν τὰ δπλα τίθεσθαι, to get under arms in (lit. into) line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. — ήπερ είχον, just as they were (or stood). — ή μάχη, i. e. the battle of Cunaxa.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: At sunrise the King sends heralds to propose a truce (1). Clearchus arranges the army so as to present the most formidable appearance, and, coming forward (2, 3), asks what they want (4). He directs them to tell the King that they must fight first, as the Greeks have had no breakfast (5). The heralds depart, but soon return with word that, if the truce (which is to be general) should be concluded, the Greeks will be furnished provisions (6, 7). Clearchus thinks best to conclude the truce, and commands the heralds to lead the way (8, 9). They come upon ditches and canals, over which they are obliged to construct bridges (10). Clearchus punishes those who loiter, and himself takes part in the work (11), so that the older men also give their assistance (12). Clearchus suspects that the King has flooded the plain with a purpose (13). They arrive at certain villages where they procure provisions (14-16). They remain here three days, and Tissaphernes comes to confer with them (17), and says that he has asked the King to allow him to lead them back to Greece (18, 19), but that the King wishes to know why they took the field against him (20). Clearchus explains how they were drawn into the expedition (21, 22), but says that now, however, they wish simply to return (23). Tissaphernes reports this to the King (24), and on the third day returns saying that the King consents to his leading them home in safety (25). He swears on his part to do this faithfully

and to furnish provisions; and the Greeks swear to do no harm to the country on their way (26-28). Tissaphernes then goes back to the King, promising to return after completing his preparations (29).

- 1. °O . . . έγραψα: in ii. 2. 18. τῷδε, from what follows (G. 188, 1; 148, N. 1). πέμπων: sc. κήρυκας (cf. ii. 1, 7).
- 2. τοὺς προφύλακας, the pickets. ἔζήτουν: diff. in use between this word and αἰτέω on the one hand and ἐρωτάω on the other? τυχών, ἐπισκοπῶν: classify these partic. εἶπε, told. Cf. ἔλεγε θαρρεῖν in i. 3. 8, and note. ἄχρι ἄν σχολάση: on the principle of indirect discourse we might have ἄχρι σχολάσειε (G. 248, 3).
- 3. Kartottue, had drawn up. wote... nukuhu, so that it should be (G. 266, 2) well arranged to be seen (G. 261, 2) everywhere as a compact line (i. e. to have this appearance in all parts).
- Page 44. $\mu\eta\delta\epsilon\nu\alpha$: why not observa? $\epsilon\nu\alpha$: in the same construction with the preceding $\epsilon\chi\epsilon\nu$. $\tau\epsilon$, $\tau\epsilon$: the first $\tau\epsilon$ is correlative to the $\kappa\alpha\ell$ before $\tau\delta\kappa$ allows; the second, to the $\kappa\alpha\ell$ before $\epsilon\delta\kappa$ acordinary. $\tau\epsilon\dot{\nu}\tau\dot{\alpha}$, i. e. $\tau\rho$ or $\delta\epsilon\dot{\nu}$, κ . τ . λ .
- 4. πρός, in front of (G. 191, VI. 6). ήκοιεν, had come, the direct form is ήκομεν (G. 200, N. 3) ανδρες οίτινες ἐσόμεθα (G. 247, N. 1). See Moods and Tenses, § 74, 1, N. 1.
- 5. μάχης: genitive of want (G. 172, 1).— ὁ τολμήσων, the man that will dare (G. 276, 2), subj. of the preceding ξστιν.— μη πορίσας = ἐὰν μη πορίσης (G. 226, 1).— Notice ἄριστον at both beginning and end of the last sentence.
- 6. \$: the antecedent is the preceding sentence, ħκον ταχύ. δοκοῖν, ħκοιεν: the direct discourse would show the person of each verb: εἰκότα δοκεῖτε... καὶ ħκομεν... οῦ ἀξουσιν ἔνθεν ἔξετε. οἱ... ἐπιτήδεια, who would conduct them (the purpose for which the guides were brought), if there should be a truce, to a place (sc. ἐκεῖσε) from which they would get (the object in view) provisions. For this use of the fut. ind. with relative words (here οῖ and ἔνθεν) to express purpose or object, see G. 236, with N. 3. For the partial change of mood in the quoted sentence ὅτι... ἐπιτήδεια, see note on ὅτι... βασιλεῖ in § 4.
- 7. el... ἀπιοθοιν, whether he was making a truce merely (αὐτοῖς) for the men (as they were) coming and going, i. e. for the King's envoys. The direct question was σπένδομαι... ἡ ... ἔσονται. τοῖς ἄλλοις (G. 184, 3 or 4). διαγγελθη̂: why subjunctive? Force of διά?
- 8. μεταστησάμενος, had them retire, and, etc. (G. 191, VI. 3, end). ἐδόκει ποιείσθαι: cf. ἐδόκει πορεύεσθαι in i. 2. 1, and note. καθ' ήσυχίαν, i. e. without being harassed by the enemy. Force of the suffix in ήσυχία: ἐπί, after, in order to get, involving the idea of purpose, but below, in § 9 at the end, πρός in the sense simply of to.
- 9. διατρίψω (sc. χρόνον). ἀποδόξη: why subj.! For the force of ἀπό, cf. ἀπο-ψηφίσωνται in i. 4. 15, and note. καιρός, proper time, whereas χρόνος is time in general.

10. of μέν: correlated by Κλίαρχος μέντοι. — τάφροις: cf. for the case. ols, i. 8. 1. — αὐλῶσιν, canals. — οἰς μη δύνασθαι, so that they were not able, ως with the inf. to express result (G. 266, n. 1). Cf. i. 5. 10, and note. — ἐποιοῦντο: sc. γεφύρας. — ήσαν ἐκπεπτωκότες: periphrastic pluperfect (G. 118, 4), which makes the idea of being on the ground more prominent than that of falling.

Page 45.—11. Κλίαρχον... ἐπεστάτει: lit. to learn Clearchus well, how he commanded. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5, and also i. 6. 5.—τὸ δόρυ, his spear, but in the next line βακτηρίαν, a staff or stick, without the art., because the staff was no part of his regular equipment as a soldier. Give the stem from which βακτηρία is derived.—εἰ δοκοίη: why opt.?—τὸν ἐπιτήδεων: sc. παίειν (G. 261, 1).—ἔπαισεν ἄν: an iterative acrist (G. 206). For the use of the stick in Spartan military discipline, see i. 5. 11, and note.—αὐτὸς προσελάμβανεν, took hold himself.—μη οὐ (G. 283, 7): the μή negatives the following inf. regularly; the οὐ (here very irregular) strengthens the neg. idea underlying αἰσχύνην είναι, were ashamed, were un-willing (Moods and Tenses, § 95, 2, N. 1, Rem.).

12. πρός: cf. i. 9. 20. It is doubtful whether we should read αὐτοῦ or αὐτό. MSS. αὐτόν. — οἰ... γεγονότες here must mean those that were thirty years old and less, which would regularly be οἰ εἰς τριάκοντα ἔτη (as in vii. 3. 46). For the case of ἔτη, see G. 161. — σπουδάζοντα, in

earnest. — προσελάμβανον: cf. § 11.

13. inontener: cf. i. 1. 1, and note.—μή: in the direct form oi (G. 242, 4).— άρδειν: with oia (sc. τοιαύτη), on the principle of G. 261, 1: it was not the proper season for watering, etc. Cf. Moods and Tenses, § 93, 1, π. 1.— ήδη, forthwith, at the very start.— els, with reference to, for.— τούτου ένεκα: taking up ίνα προφαίνοιτο. Cf. G. 215, Rem.— ἀφεικένα: see ἀφίημ.

14. έθεν: cf. ii. 1. 3, and note, and below, § 16. As an adverb έθεν goes with λαμβάνειν; as a relative it introduces the sentence.— ἀπίδειξαν λαμβάνειν, gave them notice to take.— σίνος φοινίκων, palm wine. Cf. i. 5. 10. — ὅξος . . . αὐτῶν, a sour (cf. ὁξύς) drink made from the same by

boiling (w, to boil).

16. τον εγ-κέφαλον, the crown (lit. brain), a large terminal cabbage-like growth at the top of the stem of the palm-tree. — ιδιότητα, peculiar-ity (see G. 129, 7). — ηδονής, flavor. Cf. ηδύ, above. — εξαιρεθείη: why opt.?

- olos, entirely (G. 138, M. 7): we sometimes sav. it all dried up.

- 17. δ... ἀδελφός: note the position of the genitives (G. 142, 1). γυναικός: by name Statīra. αὐτοῖς: case (G. 186). Cf. Έλλάδι in the next section.
- 18. γείτων: predicate nom. to οἰκῶ (G. 136; cf. 137, n. 4). οἰκῶ: see Hellen. iii. 2. 12. Καρία, ἔνθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οἰκος.
- Page 46. πcλλά κάμήχανα (i. e. καὶ άμ.), many difficulties, lit. many and inextricable (strails, G. 141, N. 4): ἀμήχανα = ἐν οἶs οὐδεμία μηχανή. εὕρημα, α piece of good fortune; from εὐρίσκω (εὐρ-, G. 129, 4). εἰ δυναίμην: we might have had ἐὰν δύνωμαι (G. 248, 2; 226, 4, N. 1), as the context implies, I thought it would be α εὕρημα, οἶμαι . . . ἔχειν, for I think it would not be a thankless labor for me (G. 246). For ἀχαρίστως ἄν ἔχειν, cf. note on i. 1. 5, end. πρὸς ὑμῶν: as if a passive had preceded in place of ἀχαρίστως ἔχειν.
- 19. ἐπιστρατεύοντα: quoted after ἤγγελα (G. 280). For the fact mentioned, see i. 2. 4. καλ μόνος, κ. τ. λ.: cf. i. 10. 7 and 8. σὺν τοῖσδε: with a gesture. αὐτῶ: the King.
- 20. βουλεύσεσθα: what other tenses might be used? (G. 203, N. 2).—
 εὐ-πρακτότερον: verbal adj. (G. 117, 3) in the comparative. The subj. of
 εὐπρακτότερον ἢ is διαπράξασθαι understood, the διαπράξασθαι expressed
 being the object of δύνωμαι.
- 21. μεταστάντες: second aor. Cf. μεταστησάμενος in § 8. Κλέαρχος δ' έλεγεν, i. e. Clearchus was their spokesman. ώς βασιλεί πολεμήσοντες, with the intention of warring with the King (G. 186, N. 1). When, as here, the subject of the leading verb is also the speaker (cf. G. 277, N. 2), ώς simply emphasizes the cause or purpose denoted by the participle.
- 22. The speaker is referring in this section, probably, to the agreement entered into at Thapsacus, i. 4. 11-13.— θεούς, ἀνθρώπους: objects of ήσχύν-θημεν (G. 158, N. 2). The infinitive προδοῦναι is a second obj. of the same verb (G. 260, 1).— παρέχοντες (sc. αὐτῷ), when we had offered (G. 204, N. 1).— εὖ ποιεῖν: purpose (G. 265; 165, N. 1).
- 23. ἐπεί: here, since; above, in § 22, when. βασιλεί ... ἀρχῆς: cf. ii. 1. 11. τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν: cf. i. 4. 8, and note. Cf. below, ἡμᾶς εῦ ποιῶν. εἴ τις :.. λυποίη, i. e. if no one should molest us: τὶς is like French on and German man, with no exact English equivalent. ἀδικοῦντα: sc. τινά, and cf. βουλευομένους in i. 1. 7. ἡμᾶς ... ὑπάρχη, shall take the first step also (καί) in doing us good (G. 279, 1), καὶ εὖ ποιῶν emphatically opposed to ἀδικοῦντα. εὖ ποιοῦντες (G. 277, 2).
- Page 47.—24. ήκω: mood?—ai... μενόντων, let the truce continue.
 άγοραν παρέξομεν, will provide a market, i. e. an opportunity for the Greeks to buy provisions.
- 25. els: cf. els &., i. 7. 1, and note. διαπεπραγμένος (cf. διαπράξασθαι in § 20): with δοθήναι as its object. δοθήναι αὐτῷ: cf. the corresponding active δοῦναι ἐμοί in § 18. καίπερ: with the following concessive part. (G. 277, n. 1 b). ἀξιον βασιλεῖ, befitting the King (G. 185; 184, 2). Cf. G. 178, n.
 - 26. τέλος: cf. i. 10. 13. παρέξειν: sc. ήμας. The inf. is quoted after

the idea of *promising* in πιστά (G. 202, 3 a). So ἀπάξειν. — δπου δ' ἄν μή: why not οὐ?

- 27. πορεύσεσθαι, ξειν: both quoted after δμόσαι. Cf. the two future infinitives in § 26. ώς διά φιλίας (sc. χώρας), as (you would go) through a friendly country.
- 28. ταθτα έδοξε: cf. note on i. 3. 20. ώμοσαν . . . έδοσαν: cf. note on πιστά in ii. 2. 10.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks and Ariaeus remain encamped near each other for more than twenty days, during which time the barbarians receive visits from their friends (1). The Greeks grow uneasy and ask their generals why they remain, and express their suspicions of the King's intentions (2-4). Clearchus answers that it will not do to go away, as that would break the truce and they would be left without provisions, guide, or friends (5); that, moreover, the Euphrates bars their way, and that they have no cavalry (6). He declares his faith in the King's oath (7). Tissaphernes and Orontas arrive with their armies (8). The Greeks proceed with Tissaphernes as guide (9), but are suspicious of the Persians, and march apart from them. Mistrust increases on both sides, and they sometimes come to blows (10, 11). They arrive at the wall of Media (12), and from thence a march of two days brings them to the Tigris. The Greeks encamp near Sitace, and the barbarians cross the river (13, 14). After supper a man brings a warning from Ariaeus to the Greeks to beware of a nightattack, and to guard the bridge over the Tigris (15-17). Clearchus is greatly alarmed (18); but the story is observed to be inconsistent (19, 20), and after questioning the messenger it is concluded that he has been sent with an ulterior object (21, 22). Nevertheless, a guard is sent to the bridge (23). At daybreak the Greeks cross the bridge (24), and proceed in four days to the river Physcus. Near Opis they are met by an illegitimate brother of the King, who views them as they pass, and is amazed at their number (25, 26). They proceed through Media, plundering the villages of Parysatis (27), and along the right bank of the Tigris, procuring provisions from Caenae, a city across the river (28).

- 1. είκοσιν: sc. ήμέρας. ol άλλοι άναγκαίοι, his other relatives: άναγκαίος (from ἀνάγκη, see G. 129, 12) is the Lat. necessarius. δείάς, assurances, pledged by the person who brought them with the right hand. μή . . . αὐτοῖς, that the King would bear them no ill-will (μνησι-κακήσεν: μιμνήσκω, stem μνα-, and κακός). The inf. is quoted after δεξιάς; cf. παρίξαν in ii. 3. 26. ἐπιστρατείας: gen. of cause (G. 173, 1). τῶν παροιχομένων, of what was past (G. 200, N. 3).
- 2. ol περι' Apialov, Ariaeus and those with him (G. 141, N. 3). Cf. ol aμφι Τισσαφέρνην, iii. 5. 1. ἔνδηλοι . . . νοῦν, evidently paid less regard to the Greeks. For προσέχοντες, cf. ἀνιώμενος in i. 2. 11, and note.

- Page 48.—3. ¶ may introduce the second part of an alternative question (G. 282, 5), even when the former part is only implied (here πότερον άλλως έχει). Cf. the use of an in Lat. περὶ παντὸς ποιήσαιτο: cf. περὶ πλείστον ποιοῦτο in i. 9. 7, and note. ἢ: subj. of purpose (G. 218). The opt. referring to the future has the force of a primary tense (Moods and Tenses, § 34, 2). στρατεύεν: dependent on φόβος (G. 261, 1, withh.1). We might have had of άλλοι "Ε. φοβώνται . . . στρατεύεν. ὑπάγεται: cf. ii. 1. 18. διεσπάρδαι: see διασπείρω and G. 262, 1. ἀλισθῆ: cf. διαπράξωμαι, ii. 3. 29. σύκ . . . ἡμῦν, it is not possible that he will not attack us, lit. there is not how (introducing the indir. quest.) he will not, etc. (G. 283, 8).
- 4. ħ... ἀποταχίζα, is either trenching or walling off some point. Cf. the use of rl in i. 10. 16. τοσοίδε, so few: accent (G. 27, 4). ἐπὶ... αὐτοῦ, at his very doors.
- 5. ἐπὶ πολέμφ = πολεμήσοντες. ἔπειτα, moreover, introducing πρώτον μέν, αὐθις δέ, etc. ὅθεν, (a place) from which. ἐπισιπιούμεθα: purpose (G. 236). ἄμα and εὐθύς (G. 277, N. 1) both qualify ἀφεστήξει, which is a future perfect (G. 110, IV. c, N. 2; 200, N. 9). Cf. below, λελείψεται. ὄντες: sc. φίλοι.
- 6. ποταμός: emphatic, as if he had said, but as to rivers, I don't know whether (εt), etc.—διαβατέος: the verbal in -τέος used personally (G. 281, 1).—οὐ μέν δή: cf. i. 9. 13, and note. διν, i. e. ἐδιν.—οὐ ... ἐἰσιν: implying also, nor will there be. τῶν δὲ ... ἀξιοι, whereas the enemy's horse are very numerous (lit. the most, compared with those of other nations) and very efficient. νικῶντες = εἰ νικῷμεν; but ἡττωμένων, to which σωθήναι is apod., = ἐἀν ἡττώμεθα, or perhaps εἰ ἡττώμεθα (see Moods and Tenses, § 54, 2 b). οἰόν τε: sc. ἐστίν.
- 7. σύμμαχα, helps.— 8 τι, on what account (G. 160, 2; 149, 22).— αὐτόν: repeating βασιλέα.— θεούς: cf. θεούς in ii. 3. 22, and G. 158, N. 2.
- 8. ••s ἀπιών, as if going (G. 277, N. 2): here the writer and the subj. of the leading verb are not the same person (cf. note on ••s πολεμήσοντες in ii. 3. 21, and ii. 3. 29), so that ἀπιών expresses the intention professed by Tissaphernes. There is nothing in the use of ••s to indicate the historian's opinion as to the honesty of this profession. See note on ••s βοηθήσων in § 25. ••s οἶκον = οἴκαδε: see note on οἰκῶ in ii. 3. 18. Besides Caria he now had the satrapy of Cyrus. ἦγε, i. e. Orontas. Cf. iii. 4. 13. •πι γάμω, in marriage, as his wife.
- Page 49.—10. αὐτοὶ... ἐχώρουν, proceeded by themselves. ἐστρατοπεδεύοντο: the Greeks and barbarians. ἄσπερ πολεμίους (sc. φυλαττόμενοι), just as (if they were guarding against) enemies (G. 277, N. 3).
- 11. τοῦ αὐτοῦ: sc. τόπου, and cf. i. 8. 14. πληγὰς ἐνέτεινον: cf. i. 5. 11.
- 12. τεῖχος: mentioned in i. 7. 15. If we suppose that the southern part of this wall, which reached from the Tigris to the Euphrates, was in ruins, it is easy to account, first, for Xenophon's not describing it in i. 7. 15, but here; and, secondly, for the King's digging the ditch for the purpose, on

that assumption, of completing the line of defence furnished by the northern part of the wall. In the retreat Tissaphernes led the Greeks westward on the southern side of the ditch, in order that they should not see the rich plain of Babylonia, and so brought them outside of the wall again, which they now pass within (παρήλθον) on their way to the Tigris. — ἡν ψέκοδομημένον = ψέκοδόμητο (G. 118, 4). — κεμέναις, lying; we say laid. — ποδών: why gen.? — μήκος δ' ελέγετο, but in length, it was said, etc.

- 13. την δ'... ἐπτά, and the other (by its having been) bridged over (means, G. 277, 2) with seven boats. See note on § 24. ἡσαν ἀπό: cf. εἰσὶν ἐκ in i. 2. 7. ὥσπερ: sc. κατατέτμηνται.
- 14. δένδρων: with παράδεισος (G. 167, 4). If it went with δασέος it would be δένδροις (cf. iv. 7. 6). οί δὲ βάρβαροι: sc. ἐσκήνησαν.
- 15. Ετυχον εν περιπάτω δντες, happened to be walking. πρό τῶν ὅπλων: cf. note on ii. 2. 20. οὐκ ἐζήτει, did not ask for, ask to see. καὶ ταῦτα ἄν: cf. i. 4. 12, and note.
 - 16. 8n: introducing direct discourse. Cf. i. 6. 8, end, and note.
- Page 50. Έπεμψε (G. 135, N. 1). πιστοί: cf. note on i. 5. 15. μή ἐπιθώνται (G. 216).
- 17. Δε διανοείται, since T. intends, etc.; but in the next line ως, in order that. της διάρυχος: the second of the two mentioned in § 13; over this there was only a pontoon bridge, which could be destroyed easily.
- 19. νεανίσκος τις: conjectured to have been Xenophon himself. οὐκ ἀκόλουθα, inconsistent. τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν, i. e. the two stories of an intention to attack, and at the same time to destroy the bridge: we should expect τὸ also before λύσειν. For the unusual fut. inf. see G. 202, 3 b; also Moods and Tenses, § 27, Ν. 2 b. νικᾶν: sc. αὐτούς as subject. τί δεί... γέψυραν: why need they destroy the bridge? implying what good will it do them, etc.? It is thus a proper apod. to the future prot. ἐἀν... νικῶσι (G. 223). ἀν (i. e. ἐἀν) ὧσιν, ἔχοιμεν ἄν: a subj. in the prot. (G. 223), with an opt. with ἄν in the apod. (G. 224), the latter belonging to an implied prot. in the opt., such as, if we should wish to escape (G. 227, 1; Moods and Tenses, § 54, 1 α²). The οὐ in οὐδέ, not even, modifies ἔχοιμεν ἄν, the meaning being, even if there are (shall be) many bridges, we should not know, etc. Cf. for this meaning of οὐκ ἔχω, i. 7. 7, and note; and see also οὐχ ἔξουσιν in § 20.
- 22. ὑποπέμψειαν, had sent with a false message (ὑπό): the dir. form was ὑπέπεμψαν (G. 243). ἔνθεν μέν, ἔνθεν δέ, on this side, on that. πολλής ... ἐνόντων, since it was extensive and fertile, and since there were men in it to work it. εἶτα δὲ καί, and moreover also. ἀπο-στροφή (see G. 129, 1). εἴ τις βούλοιτο, in case that any one should wish, might have been ἐάν τις βούληται (G. 248, N.).
- 23. ἐπὶ μέντοι... ὅμως, yet they nevertheless, etc., i. e. notwithstanding that they now knew the man's statements were false. Cf. ii. 2. 17. ἀπήγγελλον, i. e. the next morning.
- Page 51. 24. ἐξευγμένην: the Greek said ζευγνύναι γέφυραν (G. 159), to build (join) a bridge, or ζευγνύναι ποταμόν (διώρυχα), to bridge a river

channel); for the latter see § 13. — is...πεφυλαγμένως, as guardedly as possible: supply ήν with οίον τε (= δυνατόν). — τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλ: cf. τῶν παρὰ βασιλέως, i. 1. 5, and note. — διαβαινόντων (sc. αὐτῶν): we should expect the dat. after ἐπιθήσεσθαι, rather than the gen. absolute. In the same way διαβαινόντων occurs in the next line, notwithstanding the following αὐτοῖε. — σκοπῶν: participle. — διαβαίνοιεν: in the direct form διαβαίνουτ (G. 243), to see whether they were crossing. — ἔχετο ἀπελαύνων, went riding off (G. 279, 4, N.); ἔχετο, lit. was off (G. 200, N. 3).

25. πλέθρου: cf. πλέθρου, i. 2. 23. — ψεεῖτο: cf. οἰκουμένην, i. 4. 1. — η δνομα Ππις: cf. i. 5. 4, and note. — πρὸς ην: why accusative? — ὡς Βοηθήσων (G. 277, Ν. 2): ὡς shows only that the partic. gives the purpose which is professed by the subject (ὁ ἀδελφός). See note on ὡς ἀπιών in § 8, and on ὡς πολεμήσοντες in ii. 3. 21. Cf. also i. 1. 11, and note.

26. eis δύο, two abreast (G. 191, III. 1 c). They marched by in column.
— ἄλλοτε... ἐφιστάμενος, halting now and then. — τὸ ἡγούμενον (object):
cf. ii. 2. 4, and note. — ἐπιστήσειε: why opt.? — ἐπίστασιν: force of the suffix σις? — ἐκπεπλήχθαι: see note on i. 5. 13.

27. Κύρφ ἐπεγγελῶν, insulting Cyrus (G. 184, 2) besides (ἐπί), i. e. besides gratifying the Greeks. Cf. ἐπι-λέγειν, i. 9. 26. — διαρπάσαι . . . ἐπέτρεψε: cf. i. 2. 19, and note. — πλην ἀνδραπόδων, i. e. except that the men in them were not to be made slaves.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: They arrive at the river Zapatas, and Clearchus sends a messenger to Tissaphernes and requests an interview (1, 2). When they meet, Clearchus expresses his hope that they shall be able to dispel the mutual distrust of the Greeks and barbarians (3, 4); mentions cases where great evil has been done through misunderstanding (5, 6); refers to their oaths and the vengeance of the Gods should they break them (7); details the facts which render it necessary for the Greeks to retain the friendship of the Persians (8-12), and the advantages to the barbarians of an alliance with his Greek army (13, 14); and finally he asks to know who has excited the suspicions against them (15). Tissaphernes assures Clearchus that the Greeks have no cause for distrust (16), showing how completely they are in the power of the Persians (17-19), and how unnecessary it would be for the latter to resort to perjury if they wished to destroy their former enemies (20, 21). He expresses great personal friendship for the Greeks, and hints at an especial service they may do for him (22, 23). Clearchus believes him sincere, and when he promises to disclose the names of those who have sought to create distrust between them, if Clearchus with the rest of the generals will come to him, the Greek general consents (24-26). The next day he returns to camp and states what has been agreed upon, and, though opposed by some of the soldiers, finally persuades five of the generals and twenty captains to accompany him (27 - 30). The generals are invited to enter the tent of Tissaphernes, and not long after they are seized and those without murdered (31, 32).Nicarchus alone escapes, and flees terribly wounded to the Greeks (33), who run to arms (34). Ariaeus with 300 Persians approaches the camp, and calls for some general or captain (35, 36). Cleanor, Sophaenetus, and Xenophon come forward (37). Ariaeus tells them that Clearchus, having violated the truce, is dead, but that Proxenus and Menon are in great honor, and that the King demands their arms (38). In answer Cleanor reproaches him for his treachery, and Xenophon skilfully asks that Proxenus and Menon may be sent to the Greeks to advise them (39-41). The barbarians leave without making answer (42).

1. ὑποψίαι, feelings of distrust (ὑφ-οράω). — φανερά, pred. to ἐφαίνε-

To, is specially opposed to imobia.

Page 52.—2. Τισσαφέρνει: cf. τούτφ, i. 1. 9.— εἴ πως δύναιτο (G. 248, 2), in case he could in any way, etc. The apod., suggested by παθσαι, would be ἴνα παύσειε or the like. See Moods and Tenses, § 53, N. 2, for further details of this important construction. — πριν γενέσθαι (G. 274). — ἐροῦντα (G. 277, 3).

3. Τισσαφέρνη: a heteroclite voc. (G. 60, 1b).— άδικήσειν: cf. μνησικακήσειν in ii. 4. 1, and note. — φυλαττόμενον ήμας, are on your guard against us (G. 280). — ώς πολεμίους, as (you would be against) an enemy.

- 4. οὐ δύναμαι οὕτε: we should expect οὕτε δύναμαι to correspond to ἐγώ τε οΐδα. See note on μήτε...τε in ii. 2. 8. πειρώμενον (G. 280). ὅτι...ούδέν, that we on our part do not even think of any such thing (G. 280, N. 3). εἰς λόγους στοι ἐλθεῖν, to have an interview with you (G. 186, N. 1, end). εἰ δυναίμεθα (G. 248, N.). Cf. § 2. ἀλλήλων (G. 174).
- 5. ἐκ, in consequence of. οι ... ἐποίησαν: we should expect φοβηθέντας ... βουλομένους ... ποιήσαντας (G. 280), but such an accumulation of participles would be harsh. φθάσαι: sc. ποιήσαντές τι (G. 279, 4). μέλλοντας, intending, transitively. αι, i. e. what is more.

6. ἀγνωμοσύνας, misunderstandings (G. 129, 7).

- 7. πρώτον . . . μέγιστον, for first and chiefly. Cf. i. 3. 10. The correl. of μέν is δέ in § 8. θεών (G. 167, 3), oaths (sworn) by the Gods, as we say δμνύναι θεούς. εἶναι (G. 263, 1). τούτων, i. e. τῶν θεῶν δρκων (G. 171, 2). παρημεληκώς (G. 280, Ν. 2): cf. ἐψευσμένος, i. 3. 10, and note. τὸν θεῶν πόλεμον, the Gods' war (G. 167, 2). ἀπό, with, by the aid of. φεύγων, flying; but ἀποφύγοι ᾶν, could make his escape. Cf. i. 4. 8, and note. ὅπως . . . ἀποσταίη, how he could retire to a strong place, i. e. to a place that would prove really ἐχυρόν against the Gods. For the three apod. with prot. implied, see G. 226, 2 b. πάντη πάντα: cf. πάντων πάντα in i. 9. 2, and the πανταχῆ πάντων following. θεοίς (G. 185; 184, 2). With this section compare Psalm exxxix. 7 12.
- 8. περί μὲν δή: μέν is repeated from πρώτον μέν in § 7. παρ' οθς (i. e. τοὺς θεοὺς)... κατεθέμεθα, in whose hands we have deposited the friendship which we have compacted. τῶν δ' ἀνθρωπίνων, but of human things (G. 168). ἐν τῷ παρόντι, in the present crisis.
- 9. πασα όδός, every road; but following, πασα ή όδός, all the way. αὐτης: with οὐδέν.

Page 53. — φοβερώτατον (G. 138, N. 2 c).

10. αλλο τι (sc. ποιοίμεν) αν ή: αλλο τι ή or the simple αλλο τι is

equivalent in asking a question to σὐ or ἀρα σὐ, Lat. nonne (G. 282, 3). — εὐ-εργέτην, bene-factor (suff. τα-). — ἔφεδρον, a fresh opponent, a successor in the contest, prop. of an odd combatant in the public games, who remained without an adversary when the others had been paired by lot, and sat by (ἐπί and ἔδρα) ready to engage (of course at a great advantage) with any athlete who should beat his adversary. — ταῦτα repeats the indirect question.

11. τῶν τότε (G. 141, n. 3²). — δν βούλοιτο (G. 247; 233) might be δν δυ βούληται. — ἔχοντα, σώζοντα, οὖσαν (G. 280). — ἢ . . . ἐχρῆτο, which Cyrus found hostile. — ταύτην: repeating τὴν . . δύναμιν with emphasis.

12. τούτων... δντων, but since this is so. — δστις οὐ βούλεται: result (G. 237, N.). — ἀλλά μήν begins the sent. as if the parenthesis ἐρῶ... εἶναι were to be followed by a sentence like και ἡμεῖς ὑμᾶς πολλὰ ἀφελεῖν δυνησόμεθα. (Krüger.) This is really said in other words in § 13 and § 14.

13. οθε νομίζω αν παρασχείν, whom I think I could render (παράσχουμα αν): cf. i. 3. 6. So παίσαι αν (G. 134, 3). — εν-οχλούντα, disturbing, lit. crowding (δχλος) upon (G. 279, 1). — οδε: with τεθυμωμένους, incensed (G. 184, 2). — κολάσαισθε: doubtful emendation for κολάσεσθε, made on acc. of αν (G. 208, 2). — της ... οδσης = η τη ... οδση.

14. Δε μέγιστος (ac. φίλος), the very greatest: cf. δτι άπαρασκευότατον, i. 1. 6. — έχων ύπηρέτας = εί έχοις, κ. τ. λ.: additional protasis to both dν είης and dν άναστρέφοιο. — της χάριτος: with ένεκα. — ην αν έχοιμεν: χάριν έχω is exactly the Lat. gratiam haboo: cf. note on i. 4. 15.

15. οἶτω θαυμαστόν, so surprising. — τοὕνομα τίς: a mingling of two constructions, ήδιστ' ἀν ἀκούσαιμι τίς, κ. τ. λ., and τοὕνομά τινος δστις, κ. τ. λ. Rehdantz, however, explains the words: I would gladly hear by name, who is so skilled, etc. — ἀπημείφθη, replied, a form found only here. It reminds us of ἀπαμειβόμενος and ἀμείβετο in Homer.

16. 'Αλλά: cf. ii. 1. 4, and note.— ήδομαι ἀκούων: cf. ήσθη ἰδών, i. 2. 18. — ἀκούων σου λόγους (G. 171, 2, N. 1). — γιγνώσκων, since you know.

Page 54.— µo. Somes must be translated impersonally, it seems to me, in order to bring in kakóvovs &v elval, that you would be evil-minded, in English. We cannot use would, or any equivalent of &v, with the infinitive. See Moods and Tenses, § 92, 2, N. 2.— is &v µáôns (G. 216, N. 2).

17. εἰ ἐβουλόμεθα, supposing it was our wish, i. e. when we made the treaty (G. 221); to this the apod. is ἀπορεῖν (= ἀποροῦμεν) quoted after δοκοῦμεν. Cf. ἀπορεῖν dν in § 18, and note. — ἐν ϳ, by means of which. — ἀντιπάσχειν: with κίνδυνος (G. 261, 1); sc. εἵη ἄν.

18. ἐπιτίθεσθαι: with ἐπιτηδείων. — ἀπορεῖν ἄν (= ἀποροῖμεν ἄν): cf. note on § 16, and ἀπορεῖν in § 17, and note. — τοσαθτα: with a gesture. — ὅντα, though they are. — ὑμῖν ὅντα πορευτέα, must be crossed by you, quoted after ὀρᾶτε (G. 280): direct form, ὑμῖν πορευτέα ἐστίν (G. 281, 1). Cf. with the active of this const., ὄρη πορεύεσθαι, the note on ὁδδν in i. 2. 20. — ταμιεύεσθαι, to parcel out, like a steward (ταμίας), and so to have by themselves, to deal with at once, etc.; sc. τοσούτους, antec. of ὁπόσοις.

19. $\dot{a}\lambda\lambda\dot{a}$, still.—8 ν κατακαύσαντες (causal).—0 \dot{b} 8 \dot{c} 8 \dot{c} 8, not even if: the \dot{b} 6 goes with $\dot{a}\nu$ 8 $\dot{\nu}$ 8 $\dot{\nu}$ 9 \dot{c} 9 $\dot{c$

- 20. ξχοντες: conditional (note in the next line μηδένα) = εἰ ξχομεν. For εἰ ξχομεν ἐξελοίμεθα ἄν, see G. 227, 1. ἔπειτα: cf. εἶτα in i. 2. 25, and note. πῶς ἄν . . . ἀν ἐξελοίμεθα (G. 212, 2). πρός (G. 191, VI. 6, 1 a).
- 21. παντάπασι... εστί, but it is characteristic of (belongs to, G. 169, 1) those altogether without resources.— καλ τούτων, and that too: cf. καλ ταῦτα in i. 4. 12. οἴτινες ἐθέλουσι: used as if ἄποροί εἰσιν, κ. τ. λ. preceded; we should expect simply ἐθέλουν, to be willing. Cf. δστις... αἰρεῖται in place of αἰρεῖσθαι simply, in ii. 6. 6.
- 22. If o, when it was possible, acc. absolute (G. 278, 2). οὐκ . . . ήλθομεν, did we not proceed to do it? ipus, earnest desire: sc. loti. τούτου refers to οὐκ . . . ήλθομεν. τὸ . . . loxupóv: the whole infin. clause stands as an object acc. after the verbal idea in ipus: trans. my desire that I may secure the confidence of the Greeks (cf. note on i. 7. 4, end), and with that mercenary force (G. 154) with which (G. 188, 5) C. made his expedition . . with this (τούτφ) I may return to the coast, etc. μασθοδοσίας and εὐεργεσίας (see G. 129, 3) are accusatives.
- 23. δσα: with χρήσιμοι (G. 160, 1). ἐστέ, are by anticipation, and so for ἔσεσθε. τὰ μὲν . . . εἶτας, some you also have mentioned. τιάραν: a steeple-shaped head-dress of distinguished Persians, worn upright (ὁρθήν) only by the King; when worn by others, the point was bent forward. τὴν δ΄ . . . ἔχοι (sc. ὁρθήν): as it was the outward sign of royalty to wear the tiara upright on the head, so wearing it upright in the heart means aspiring to royal dignity, i. e. bearing the royal symbol in the heart, though not on the head. T. thus intimates his intention to revolt from the King by the aid of the Greeks, in order to blind Clearchus to his real plans.
- Page 55.—24. είπεν: repeated in ξφη.—οὐκοῦν, therefore, in questions implies an affirm answer, and is generally to be rendered by not then?
 τοιούτων ύπαρχόντων, when such grounds exist.— παθεῖν (G. 261, 1).
- 25. οί... λοχαγοί: in app. to the subj. of βούλεσθε. ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, i. e. so that it shall be apparent to both armies that we trust one another. Cf. ἐν τῷ φανερῷ in i. 3. 21.
- 26. σοί (accented) is emphatic.— aš, in turn.— 5θεν, from what quarter.
 27. ἐκ, after, in consequence of, Germ. in Folge. Cf. i. 3. 11. δήλος τ'
 ἢν οἰόμενος: cf. i. 2. 11. πάνυ φιλικῶς διακεῖσθαι, that he was on very friendly terms with.— ἐκελευσε (subj. Τισσ.): sc. ἰέναι.— οῖ ἄν ἐλεγχθῶσι: the verb might have been in what other mood? Could ἐκελευσε have been so changed? See G. 247, with N. 2.— διαβάλλοντες (G. 280).— τῶν Ἑλλήνων: with οἴ.— οῖ ... αὐτούς: cf. δν ... αὐτόν in i. 9. 29: αὐτούς is added for emphasis.
 - 28. αὐτῷ, i. e. Clearchus. ὅπως . . . ἢ (G. 216, 2).
- 29. Έχειν τὴν γνώμην, to be devoted.— τους παραλυπούντας, troublesome rivals (note the prep. in comp.).— μὴ ἰέναι, μηδὲ πιστεύειν (G. 260, 1): the underlying idea is that of a command, not that of a statement of fact.
- 30. Ισχυρώς κατέτεινεν, insisted strenuously.— ἔστε διεπράξαντο (G. 239, 1). ώς εἰς ἀγοράν, i. e. without arms.

- Page **56**. 32. ol ένδον, ol έξω (G. 141, n. 3²). φτινι πάντας: cf. i. 1. 5, and note.
- 33. iππασίαν: force of the suff.? ήμφεγνόουν (G. 105, 1, N. 3). els την γαστέρα: the accusative with reference to the motion of the weapon.
- 36. εἴ τις ... λοχαγός, i. e. whatever general or captain there was (G. 248, 1), direct εἴ τίς ἐστιν, suggests the subject of προσελθείν. ἀπαγγείλωσι: why subjunctive?
- 37. τῶν Ἑλλήνων: depending on the proper names. στρατηγοί μέν, σὺν αὐτοῖς δέ: the first two are contrasted, as generals, with Xenophon. Ξενοφῶν: cf. iii. 1. 4 sq. τὰ περί, the fate of.
- 38. ξοτησαν εἰς ἐπήκοον, got within hearing distance. —ἐπιορκῶν, λύων: with ἐφάνη (G. 280). ἔχει τὴν δίκην, has received his deserts. αὐτοῦ (G. 142, 4, n. 3). ἀπαιτεῖ (G. 164). ἐαυτοῦ (G. 169, 1). εἶναι: sc. τὰ ὅπλα. δούλου: cf. i. 7. 3, and note.
- 39. ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ: cf. ii. 1. 10.— Ορχομένιος, of Orchomenus, an ancient city of Arcadia, called πολύμηλος by Homer (Π. ii. 605).— οἱ ἄλλοι: in app. to ὑμεῖς understood, you others. Cf. § 25. θεούς, ἀνθρώπους: cf. ii. 3. 22, and note. οἴτινες ἀπολωλέκατε, ἔρχεσθε: causal (G. 238). ἡμῖν: with ὁμόσαντες; cf. οἶς, below. τοὺς αὐτούς (sc. ἡμῖν), the same that we should: the position of ἡμῖν expressed forbids its being taken with τοὺς αὐτούς. φίλους καὶ ἐχθρούς (G. 137, Ν, 4). νομιεῖν (G. 110, Η. 2, Ν. 1 c).

Page 57. — rovs allows that, the rest of us.

- 40. γάρ, (we are not that) for. ἐπιβουλεύων: cf. i. 6. 8.
- 41. End rourous, upon this.—el... Thue (G. 221). Пробегов, Mévou: in emphatic position before enclose: we should render, but as to P. and M., since indeed they are, etc.—everytea: force of the suffix?

CHAPTER VI.

Biographical Sketches of the Five Generals.

SYNOPSIS: Of the five generals, who after their seizure are taken to Babylon and beheaded, Clearchus was the most prominent; a man well qualified for war and fond of it (1). He fought during the Peloponnesian War against the Athemians, and at its close undertook an expedition to Thrace (2). When ordered to return by the Ephors, he disobeyed (3) and was condemned to death. Being now an exile, he went to Cyrus and received from him 10,000 darics (4), with which he collected an army and plundered the Thracians until summoned to Asia (5). Summary of the evidence that he was fond of war (6) and fitted for it (7). As evidence that he was fitted for command, notwithstanding his gloomy and harsh disposition, he was skilful in providing supplies for his army and an excellent disciplinarian (8-10). In time of danger his soldiers willingly obeyed him, but left him, when the peril was over, for a general of less harsh disposition (11, 12). No one was personally attached to him, but his troops were excellent soldiers (13, 14). He was about fifty years of age when he died (15). -Proxenus was ambitious from boyhood (16). He joined Cyrus, hoping to gain wealth, influence, and a great name (17), but was unwilling to acquire any of

these by unjust means (18). He was able to command well-disposed men, but could not inspire ordinary soldiers with fear or respect; he was thirty years old when he died (19, 20). — Menon was avaricious, stooping to perjury, falsehood, and deceit to gain his ends (21, 22). He respected and spared an enemy because he was dangerous, but ridiculed and plundered his friends (23, 24). He respected perjury and injustice, but looked upon the pious and truthful as fools (25). He took pride in deceit and ridicule of friends (26), and sought to be honored and courted by showing his power and willingness to do wrong (27). Even in extreme youth he was notoriously licentious (28). He was not put to death with the others, but died like a malefactor, after being tortured alive for a whole year (29). — Agias and Socrates were both courageous in war and faithful to their friends; and at the time of their death each was thirty-five years old (30).

- 1. μέν: cf. μέν in i. 10. 19, and note. ούτω, so, as above described. τὰς κεφαλάς (G. 197,1, N.2, last ex.): the corresp. active constr. would be αὐτοῖς ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλάς. εἶς: in app. to (part of) στρατηγοί. μέν: correl. to δέ in § 16. ὁμολογουμένως ἐκ πάντων, as was agreed by (cf. ἐκ in i. 1. 6) all. αὐτοῦ (G. 182, 1; 180, 1). δόξας γενέσθαι, i. e. who appeared to have been (lit. to have become or to have shown himself). Cf. with this section i. 9. 1.
- 2. πόλεμος: the Peloponnesian War (431-404 B. c.). ἀδικοῦσι, had wronged; cf. i. 5. 11, and note. τοὺς Ἔλληνας: the Greek colonists in the Thracian Chersonesus. διαπραξάμενος παρὰ τῶν ἐφόρων, having secured (his object) from the Ephors. ὡς πολεμήσων: cf. i. 1. 11, and note.
- 3. μετα-γνόντες πως, changing their mind for some reason. **ξφ-οροι** (over-seers), Ephors. Ἰσθμοῦ: of Corinth. ῷχετο πλέων: cf. ῷχετο ἀπελαύνων in ii. 4. 24, and note.
- 4. ἐθανατώθη, was condemned to death (G. 130, 3): cf. θάνατος, θνήσκω. τελών, magistrates, the ἔφοροι. ἄλλη: no such arguments (λόγοις) are given in the Anabasis. Cf. i. 1. 9, and i. 3. 3, 4. δαρεικούς: cf. note on i. 7. 18.
- 5. ράθυμίαν, a life of ease (ράδιος and θυμός). ἀπό ... χρημάτων: cf. i. 1. 9. ἀπό τούτου, from this time on. ἔφερε καὶ ῆγε, plundered, or pillaged: φέρω properly of objects that can be carried off, ἄγω of cattle; Lat. ferre et agere. πολεμῶν διεγένετο, went on warring (G. 279, 1).
- Page 58.— 6. φιλο-πολέμου (G. 131, 1): cf. πολεμ-ικός in § 7.— δστις αίρειται: cf. οιτινες έθελουσι in ii. 5. 21, and note.— ἐξόν: cf. ii. 5. 22.— αίσχύνη, βλάβη (see G. 129, 1).— αίρειται, chooses.— ὥστε πολεμείν, i. e. provided that he may be (laboring) in war (G. 266, 2).— εἰς παιδικά, upon a favorite.— δαπανάν, to make outlays.
- 7. ταύτη, herein, in these regards. ἡμέρας και νυκτός, by day or night (indifferently, G. 179, 1). ἄγων: like the two adjectives, with ἡν, ready to lead. πανταχοῦ πάντες: cf. ii. 5. 7, and note.
- 8. ώς δυνατόν . . . είχεν, so far as was possible with (i. e. for a man of) such a temper as he certainly (καί) had. ώς . . . άλλος: cf. i. 3. 15, and note. δπος έχοι (G. 217, N. 1). αὐτῷ (G. 184, 3, N. 6). ἐμποιῆσαι τοῖς παρούσιν, to inspire in those present (the feeling). ὡς παιστέον εἴη = ὡς δέοι αὐτοὺς πείθεσθαι, that they must obey (G. 243: 281, 2).

- 9. kr τοθ... είναι, by being severe (G. 262, 1; 138, n. 8).— ὁρᾶν (see G. 261, 2).— ὡς (G. 266, 2, n. 1).
- Page 59.— to 6' to, sometimes, lit. there is when: cf. evore just preceding (G. 152, N. 2), and the note on ην... ους in i. 5. 7. γνόμη, on principle, systematically: note καί before γνόμη.— ἀκολάστου, undisciplined.— στρατεύματος... δφελος: cf. i. 3. 11.
- 10. λέγειν αὐτὸν ἐφασαν: Xen. states the facts not on his own authority. Cf. i. 9. 23. τὸν ἄρχοντα, his commander. εἰ μέλλοι, if he were either to, etc. (G. 247): the dir. form would be δεῖ φοβεῖσθαι . . . εἰ μέλλοι, κ. τ. λ. φυλακάs: why acc.? ἀ-προφασίστως (πρό-φασις), boldly, promptly, lit. without making excuses.
- 11. τὸ στυγνόν, the sternness, gloom (G. 139, 2): cf. τὸ χαλεπόν and τὸ ἐπίχαρι, below. φαιδρόν: pred. to φαίνεσθαι. ἐν τοῖς προσώποις (poetic plural): connect with τὸ στυγνόν. ἐρρωμένον, something strong or vigorous; like vigor.
- 12. δτε γένοιντο (G. 233). πρὸς άλλον άρχομένους άπέναι, i. e. to go away into the service of another. διέκειντο, were disposed. The active is expressed by διατίθημι (i. 1. 5).
- 13. και γάρ οδν: cf. i. 9. 8. τεταγμένοι . . . κατεχόμενοι (sc. παρείναι αὐτῷ). σφόδρα . . . έχρητο (G. 98, N. 2), he found exceedingly obedient, i. c. these yielded him implicit obedience.
- 15. οὐ μάλα ἐθλειν: as we say, did not like very much. ἀμφὶ τά: cf. the note on εἰs in i. 2. 3.
- 16. εὐθύς (G. 277, N. 1). Γοργία: the brilliant rhetorician of Leontini in Sicily, who lived about 485-380 B. C. His fee (άργύριον) was 100 minae (about \$1,800).
- 17. ἐπεὶ συνεγένετο αὐτῷ, after he had been his pupil: συνείναι τινι often means to be one's pupil or disciple. φίλος... πρώτοις, while he was on friendly terms with those of highest rank. εὐεργετῶν: cf. ἀλεξόμενος in i. 9. 11. ψετο κτήσεσθαι, expected to get (G. 246).
- 18. ἐπιθυμῶν (G. 277, 5). ἔνδηλον . . . είχεν, he moreover made this also evident.
- Page 60. τῷ δικαίφ καὶ καλῷ: cf. τὸ στυγνόν in § 11, and note. The principle of G. 139, 2, is illustrated often in this chapter.
- 19. καλῶν κάγαθῶν: as we should say, "gentlemen." See Lidd. and Scott, s. v. καλο-κάγαθός. alδῶ ἐαυτοῦ, respect for himself (G. 167, 3). στρατιώταις (G. 187, end; 184, 1). Cf. § 8. στρατιώταις: cf. θεούς in ii. 5. 39, and note. φοβούμενος: what use of the part.? See G. 280, n. 1, and cf. δήλος ἡν ἐπιθυμῶν in § 21, and στέργων φανερὸς ἡν and ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων in § 23. See also i. 2. 11, and note.
- 20. πρὸς τὸ ... δοκείν, for being, and having the reputation of being, fit to govern (G. 262, 1). This const. occurs several times below. ἀρχικόν modifies τινά understood, the subject of the infinitives. ἐπαινεῖν (bis): subject of ἀρκεῖν (G. 259). ἐτῶν (G. 169, 3).
- 21. μέγιστον: adverbially with δυναμένοις, the most powerful.— ἀδικών: cf. for the tense the note on i. 5. 11. So ἀδικοῦντα in § 20. μη διδοίη δίκην, might not pay the penalty: cf. έχα την δίκην, ii. 5. 38.

- 22. Δν (G. 152). τῷ ἡλιθίφ (G. 186). Cf. note on § 18, above (at the end).
- 23. τούτφ, taking up the relative clause, is to be connected in construction with ἐπιβουλεύων. ἔνδηλος ἐγίγνετο: how different from ἔνδηλος ἡν and ἔνδηλος ἐγένετο? οὐδενός (G. 177). τῶν συνόντων, his associates: connect with καταγελῶν; διελέγετο would require the dative (G. 186).
- 24. µóvos... &v, he thought that he alone (G. 138, N. 8) understood that it was (G. 280) easiest.
- 26. ἀγάλλεται ἐπί: below, with ἡγάλλετο, we have the simple dative of cause), τῷ δύνασθαι, κ. τ. λ. (G. 262, 2). For the formation of the three nouns after ἐπί, expressing quality, see G. 129, 7. ψευδή: from ψευδής, not ψεύδος.

Page 61. — τῶν ἀπαιδεύτων: partitive; cf. τῶν στρατευομένων, i. 2. 3, and note. — διαβάλλων τοὺς πρώτους, by slandering those who were already first (in their friendship). — τούτους: takes up the relative clause.

- 27. το... παρέχεσθαι (G. 199, 2): obj. of ἐμηχανᾶτο. An obj. clause with δπως would be more common (G. 217).—ἐκ: cf. § 9.—ἡξίου, expected.
 ἐπιδεικνύμενος (G. 277, 2). ὅτι δύναιτο καὶ ἐθέλοι ἄν: in direct form δύναμαι καὶ ἐθέλοιμι ἄν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, and he accounted it against (the person) an act of kindness (G. 129, 3).
- 28. τὰ δὴ ἀφανή ἔξεστι ψεύδεσθαι, i. e. there is room for false statements, it is true, about doubtful matters (G. 159). τάδε, the following. παρὰ ᾿Αριστίππψ: with ών; cf. for the facts stated i. 1. 10, and i. 2. 6, and note. ξένων (G. 171, 3). ήδετο, i. e. Ariaeus.
- 29. οὖκ ἀπέθανε: to be connected with the genitive absol. above, which expresses time (G. 277, 1). κεφαλάς: cf. § 1, and note. ζῶν . . . ἐνιαυτόν, after being tortured alive for a year.
- 30. Note the interchange of the dual and plural in this section (G. 33, 1).

 και τούτω: emphatic repetition of the subject in the form of a pronoun.

 αὐτούς is irregularly inserted before ἐμέμφετο, as this verb cannot govern the gen. τούτων, which by its position would naturally be the object of both the clauses with οὔτε. ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, years from birth, years of age.

The third and fourth books of the Anabasis give an account of the retreat of the Greeks, after the loss of their commanders at the river Zapatas, through a savage and mountainous country inhabited only by barbarians, until they beheld the welcome sight of the sea and reached Trapezus, a friendly Greek city on the Euxine. The three remaining books continue the narrative of the return of the Greeks from the arrival at Trapezus until the union of the Greek force with the army of Thibron in Asia Minor in the spring of 399 s.c. From the beginning of the third book, Xenophon himself becomes an important person in the councils of the Greeks.

HELLENICA.

[Book II.]

THE Peloponnesian War lasted twenty-seven years, from B. C. 431 to 404, of which the first twenty are included in the narrative of Thucydides, and the remainder in the Hellenica of Xenophon. It arose from the fear and jealousy felt by Sparta and other Greek states at the power and glory of the Athenian Empire, aided by the uneasiness of the subject allies of Athens herself under what they believed to be an oppressive rule. Since the formation of the confederacy of Delos in 477 B. c. — which was a defensive union of voluntary allies under Athens as presiding city, made to secure the Aegean against the possibility of another Persian invasion, — the maritime power of Athens had steadily increased, and the smaller states had gradually been changed from independent allies to subjects of an imperial city. This change is well explained in Chapters XLIV. and XLV. of Grote's History of Greece. The splendor of Athens reached its height under Pericles, the most illustrious of her statesmen (who died in 429 B. c.); and her Dorian neighbors in Sparta, Corinth, Megara, and Thebes were now ready to combine for her destruction. In 432 B. c. the disputes between Corinth and Athens about the Corinthian colonies of Corcyra and Potidaea gave a plausible pretext for war, and war was at once declared. But, as Thucydides tells us, the war arose chiefly from the alarm felt by Sparta at the extent of the Athenian power. and her dread of its further increase. The war began in the spring of 431 B. C.; and it ended in the spring of 404 B. C. with the surrender of Athens, which is described in the first extract from the Hellenica. The power of Athens had been seriously crippled by the disastrous expedition to Syracuse (B. c. 415-413); it was finally broken by the destruction of the Athenian fleet at Aegospotami, as related in the chapter immediately preceding the narrative here given.

Aegospotami, or Goat's River, was a station on the European side of the Hellespont, opposite the Asiatic town of Lampsacus, which had just been captured by Lysander, the Spartan commander. It was "an open beach, without harbor, without good anchorage, without either houses or inhabitants or supplies"; and was chosen by the Athenian commander, merely to compel Lysander to an engagement. Each morning the fleet would cross the strait in line of battle, but the Spartan forces kept close under shelter of their port. Each day it withdrew to its anchorage, followed only by a few scoutboats to watch the disembarking; and then the men would stray on

shore for provisions, as far as Sestos, a few miles below. For five days the same scene was repeated. In vain Alcibiades, then living in exile near by, warned the generals of the exposed condition of their fleet, and urged that they should at least fall back to the safe and friendly harbor of Sestos; he was dismissed with the taunt that they were now in command, not he. "At length, on the fifth day, Lysander ordered the scout-ships, which he sent forth to watch the Athenians on their return, to hoist a bright shield as a signal as soon as they should see the ships at their anchorage, and the crews ashore in quest of their meal." The moment he beheld this welcome signal. he gave orders to his entire fleet to row across the strait as swiftly as possible, while the land forces marched along the strand in case of need. The fleet was taken by complete surprise. A squadron of twelve vessels under Conon, with the sacred ship called Paralos. All the remainder, nearly one hundred and seventy in number, were captured on the shore, defenceless, and seemingly without the least attempt on the part of any one to resist. This sweeping victory was won without the loss of a ship, almost without the loss of a man. Of more than thirty thousand prisoners, all the Athenians, some three or four thousand, were put to death. It had been charged against them that they had resolved, if victorious, to cut off the right hands of all their prisoners; and one of their generals, Philocles, had put to death the captured crews of two ships, allies of the Lacedaemonians, by hurling them headlong from a precipice. Charges like these, at the end of a long and obstinate war, account for the vindictive and bitter temper of the conquerors. (See Grote, Ch. LXV.)

The battle at Aegospotami was fought in September, B. c. 405. Byzantium surrendered directly after; Lysander permitting its garrison, with other Athenians found there or elsewhere, to sail to Athens, "but nowhere else," says Xenophon, "for he knew that the more there were gathered in the city and Piraeus, the sooner they would be brought to straits by famine."

II. 3. Παράλου: the Paralos ("Seaboard") and the Salaminia were two sacred vessels maintained by Athens, and used in the service of the government. They carried deputations to the sacred festivals, and embassies; and were sometimes used to bring state criminals to Athens, as in the case of Alcibiades in 415 B. C.—νυκτός (G. 179, 1).— ἡ ξυμφορά (= συμφορά), the disaster to the fleet at Aggospotami: ξύν is often used for σύν in the older Attic.— Παραιώς, the Piracus was the principal port of Athens; it was fortified, and connected with the city (ἀστυ) which was four and a half miles distant by the two long walls of Pericles. (See the plan at the end of the volume.)— ὁ ἔτερος ... παραγγάλλων: we should expect the gen. absol., but the nominative is in apposition with the

nominative implied in the verbal noun οlμωγή (as if ψμωζον had been used).

Page 62. — πενθούντες, agreeing with the subject implied in οὐδείς, as if it had been, all were sleepless. — πείσεσθαι, that they were to suffer (G. 246). — οἰα ἐποίησαν: see G. 247 (last example) and N. 2. — Μη-λίους: Melos, a Spartan colony, had been subjugated by Athens in 416 B. C.; the men of military age were put to death, and the women and children were enslaved.

- 4. ἔδοξε, they voted, lit. it pleased them: the expression is the same which was used in the Athenian decrees, ἔδοξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμῳ. ἀποχάσαι (ν. ἀποχώννυμ), to block the channel. περὶ ταθτα, thus employed.
- 5. ναυσίν (G. 188, 5). κατεσκευάσατο, established, i. e. in the form of "an oligarchy of ten native citizens, chosen from among his most daring and unscrupulous partisans, to govern in conjunction with the Lacedaemonian harmost." τὰ ἐπὶ Θράκης, often without χωρία, a common expression for the coast of Thrace.
- 6. ἀφειστήκε, had (already) revolted.— 'Αθηναίων (gen. governed by ἀπο- in ἀφειστήκε, G. 193), from the Athenians.— σφαγάς ... ποιήσαντες, having made a massacre of the aristocrats: this massacre took place eight years before, but was recent enough to forbid the Samians to hope for mercy.
- 7. Δεκέλειαν: a post in Attica, whence Agis, the Spartan king, was now threatening the city. δτι: understand λέγοντάς τινας, or άγγελλοντας after ἔπεμψε. προσπλεῖ (G. 243). τοῦ ἐτέρου, the other of the two kings, Agis being one.
- 8. ἐν τῆ ἀκαδημία τῷ καλουμένο γυμνασίφ, the common reading, would be an unusual expression for in the gymnasium called the Academy. Perhaps we may insert a comma after ἀκαδημία, and take the following words in apposition with ἀκαδημία, in the Academy, viz. in the gymnasium thus named. Many scholars consider the last three words as an interpolation. The Academy (i. e. the grove of the hero Academus) was northwest of the city, on the Sacred Way leading to Eleusis. It was afterwards made famous by Plato, who used it as his place of instruction; and its name is thus a familiar word in all modern languages.
- 9. Aίγιναν: in the first year of the Peloponnesian war (431 B. C.), the Athenians expelled the Aeginetans with their families from their island, and the Spartans allowed them to settle in Thyrea. ἀπέδωκε implies that Lysander restored Aegina to its former inhabitants. δσους ἐδύνανο πλείστους, the greatest number which he was able (to collect), like ὡς πλείστους οτ ὅτι πλείστους. ὡς αὐτως, likewise, adv. of ὁ αὐτὸς, the same. Μηλίως: see note on § 3 above. τῆς αὐτῶν, sc. χώρας (G. 141, N. 4). πρὸς τὸν Περαιᾶ, he came to the Piraeus and anchored there.
 - 10. τί χρή ποιείν (G. 243).

- Page 63.— δντων (G. 277, 2.) σωτηρίαν τοθ μή παθείν, security against suffering, the μή strengthening the negative idea (of prevention) implied in σωτηρίαν (G. 263, 1). â... μικροπολίτας, what they had not done for punishment, but had done unjustly (ήδικουν) through insolence to men of the small states: ā is direct object of ἐποίησαν and cognate object of ἡδίκουν. οὐδ' ἐπὶ μιῷ, more emphatic than ἐπ' ούδεμιῷ. ἐκείνοις, the Lacadaemonians.
- 11. Δτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες: they passed a vote of amnesty, restoring to full civic rights all who had forfeited any of those rights (i. e. who had become ἄτιμοι) either as public debtors or by sentence of the law. After this vote, the citizens met in the acropolis and pledged themselves to harmony. ἀποθνησκόντων (G. 277, 5.) ἔχοντες, keeping. ἐπὶ τούτοις, on these conditions.
- 12. elva, sc. $\xi \phi \eta$. $\kappa \phi p \cos a \dot{v} r \phi s$ (G. 136, n. 3 a): $a \dot{v} r \phi s$ is adjective pronoun, himself (145, 1).
- 13. πλησίον της Λακωνικής: as Sellasia is generally said to be in Laconia, πλησίον should perhaps be omitted here. ola, sc. τοιαῦτα. αὐ-τόθεν, instantly. el δέονται (G. 247). τι, at all. κάλλιον (G. 75).
- 14. ήκον (G. 200, N. 3). ἐνέπεσε, ν. ἐμπίπτω. ἔως ἃν πέμπωσιν, while they should be sending (G. 247; 202, 1): ἔως πέμποιεν might have been used.
- 15. Λακεδαιμονίοις, dat. with εἰρήνην ποιείσθαι (G. 186, N. 1). ἐφ' οἶς προεκαλούντο, on the terms which they offered (G. 153, N. 1). ἐκάτερον, i. e. each of the two long walls leading to the Piraeus; see note on § 20, below. μη ἐξείναι depends on the verbal force of ψήφισμα (G. 261, 1, N.).
- 16. εἰ βούλονται, if they wished (G. 247): the direct form of the sentence following δτι would be, εἰ βούλεσθέ με πέμψαι, ήξω εἰδὸς πότερον ἀντέχουσι, &c. Λακεδαιμονίους is by anticipation object of εἰδός, instead of being subj. nominative of ἀντέχουσι. ἡ connects βουλόμενοι (G. 277, 2) to πίστεως ἔνεκα (in order to secure good faith).
- Page **64.** δ τι τις λέγοι, whatever any one might propose (G. 248). όμολογήσειν (G. 202, 3, N.).
- 17. τέως, for some time. κατέχοι and κελεύοι are instances of the rare imperfect optative, representing κατέχε and ἐκέλευε of the direct discourse, which would regularly be retained in such cases (G. 243, N. 1). είναι, so. ἐψη. κύριος (G. 136, N. 3 a). ὧν ἐρωτῷτο, of what he (Lysander) was asked (G. 153, N. 1), the direct form being ὧν ἐρωτῷμαι (indic.). δέκατος αὐτός, a common expression for one of ten, generally applied to the principal person in the number mentioned.
- 18. ἀγγελοῦντα (G. 277, 3) ὅτι ἀπεκρίναιτο, to inform them that he had replied, &c. (the message was ἀπεκρίναιτο Λύσανδρος, &c.).
 - 19. ἐπὶ τίνι λόγφ, in what capacity. καλείν ἐκέλευον, gave orders to

summon them. — μη σπένδεσθαι, [urging] to make no terms. — ξαιρείν, sc. την πόλιν.

- 20. οόκ έφασαν... ἀνδραποδιείν, refused to [said they would not] enslave, &c. It is said that, when a Theban delegate advocated the destruction of Athens, a Spartan replied, that he would not put out one of the eyes of Greece, and leave her ἐτροόφθαλμον. The same argument was used at Athens in favor of helping Sparta, after the battle of Leuctra, in 371 B. c. ἀνδραποδιείν (G. 110, II. n. 1 c). ἐποιούντο, offered to make (G. 200, n. 2). ἐφ΄ ❖ ... ἔπεσθαι (G. 267). τὰ μακρὰ τείχη: probably only the two long walls leading to the Piraeus are meant; as the third or Phaleric wall, leading to the old port of Phalerum, was now of less account, since the Piraeus had been strongly fortified and connected with the city by two walls. καθέντας (ν. καβίημι), restoring. τὸν αὐτόν, &c., lit. regarding as foe and friend the same with the Lacedaemonians.
- 21. μη ήκοιεν, lest they might have come (G. 200, N. 3; 202, 2). οδ γλρ ξτι ένεχώρει μένειν, for there was no longer room (χώρα) for delay.
- 22. & ofs... wolfuro, the terms on which (they said) the L. offered to make peace; wolfuro representing wolfurou of the direct form (G. 248, 4): see & wolfuro in § 20, above.

Page 65. — ὑπ' αὐλητρίδων, to the music of flute-girls.

- III. 1. τῷ ἐπιόντι ἔτει, the year beginning at midsummer 404 B. C., the first year of the ninety-fourth Olympiad. —δν...οὐκ ὀνομάζουσι, whom the Athenians do not name, i. e. among the ἀρχοντες ἐπάνυμοι: the first of the nine Archons gave his name to the year, whence he was called the Eponymus. ἀνορχίαν: the word ἀναρχία was entered in the public records for this year instead of the name of Pythodorus. There are strong reasons for believing all of § 1, except τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, to be an interpolation; it will be seen that the other words break the construction of the sentence, which becomes grammatical only by taking τῷ... ἔτει with ἔδοξε in § 2.
- 2. ἔδοξε τῷ δήμφ, the people voted: see note on II. 4, above. of ... ξυγγράψουσι (G. 236, N. 3), who were to compile, &c.: see note on § 11, below.

The omitted sections (4-10) refer to matters in Thessaly and Syracuse (under the tyrant Dionysius), to the surrender of Samos to Lysander, and to Lysander's return to Sparta.

- 11. ἐφ' ὅτε ξυγγράψαι (G. 267), equivalent to of ξυγγράψουσι in § 2. πολιτεύσουντο is an indirect statement (G. 248, 4) of the idea of the Athenians in choosing the Thirty: in § 2 the indicative of the direct form is retained. For the middle voice, see G. 199, N. 1. ἀεὶ ἔμελλον, they continually delayed.
- 12. ζώντας and δντας (G. 246; 280). βαρεῖς, odious. ὑτήγον θανάτου, arraigned capitally (G. 178, last example). αὐτῶν (G. 173, 2, N.).

- Page 66. 8001 Euriberay ... 8vres (G. 280, N. 2).
- 13. δπως αν έξειη... δπως βούλοιντο, how they might get the power to treat the city as they pleased; indirect question, representing πῶς αν έξειη ἡμῖν τῆ πόλει χρησθαι δπως βουλοίμεθα (G. 245; 247, N. 3). The first δπως is an indirect interrog tive (like πῶς); the second is relative (G. 232, 4). φρουρούς σφίσι ξυμπράξαι έλθειν, to help bring it about that guards should come to them, i. e. to aid in having guards sent them: σφίσι refers to the Thirty (G. 144, 2). ἔως ... καταστήσαιντο (G. 239, 2; 248, 3). θρέψειν (G. 17, 2, N.; 203, N. 2). Compare αὐτοῦς πεμφθήναι with σφίσιν έλθειν above: as Λύσανδρος is subject of ξυνέπραξεν, σφίσιν would have been incorrect here.
- 14. δς... πράττοιεν (G. 248, N.): the idea of the Thirty was δς πάντα ἐπαινῆ ἃ ἄν πράττοιεν (or ἃ πράττοιεν), that he may praise everything which we may do (or everything which we do). τῶν φρουρῶν, depending on the omitted antecedent of οῦς. ἤκιστα... ἀνέχεσθαι, representing ἤκιστα... ἀνέχονται, they [are men who] least endure being thrust out (unless ἄν is omitted by accident before ἀν-έχεσθαι, or unless ἄν in the next clause affects ἀνέχεσθαι also). πλείστους ἀν... λαμβάνειν, would get most adherents (G. 211): the protasis is expressed in ἐπιχειροῦντας, = εἰ ἐπιχειροῦν (G. 226, 1).
- 15. ἐπὶ τὸ . . . ἀποκτείνειν (G. 262, 1). ὅτε . . . φυγών, inasmuch as he had been exiled (G. 277, N. 2): φεύγειν often means to be exiled; hence ὑπὸ τοῦ δήμου follows, as if the verb were passive (G. 197, 1). εἴ τις ἐτιμᾶτο . . . εἰργάζετο, in case one was honored, &c. depends as protasis on ἀντέκοπτε λέγων, and not on εἵη: if it belonged to the indirect discourse after ὅτι, we should expect τιμῷτο οr τιμᾶται, &c.
- 16. olkeles exphro, treated as a friend. δτι ούκ έγχωροίη, that it was not possible (lit. there was no room). μή ούκ έκποδών ποιείσθαι, not to put out of the way (G. 283, 7): when we should have (affirmatively) έγχωρεί μή τούτο ποιείν, we may have (negatively) ούκ έγχωρεί μή ού τούτο ποιείν. ήττόν τι belongs to έπιμελείσθαι. ώσπερ τυραννίδος, as a tyranny: the meaning is, if you think that our large number prevents our government from being in spirit a tyranny (properly a rule of one), and from requiring the same vigilance as a tyranny, you are a fool.
- 17. Show, evidently (G. 138, N. 7; 280, N. 1). furrordnevol, banding together (in a threatening way).
- Page 67.— ε μή... λήψοιτο,... ξσοιτο, representing ε μή... λήψεται (G. 223, N. 1), άδύνατον ξσται (G. 202, 4).— τις, they (by the English idiom); for we should say unless we take for ε μή τις λήψεται in the direct form.
- 18. συρρυείησαν, ν. συρρέω. καταλέγουσι, register them in the list (κατάλογος, catalogue) mentioned in § 20. τοὺς μεθέξοντας δή, who (as they said) were to take part in the administration (G. 277, 3): we might have had of μεθέξουσι (see § 2, above).

- 19. κοινωνούς ποιήσασθαι belongs at once with βουλομένους and with TOLOYINLOVS, that, wishing to make the best of the citizens partners, they made three thousand of them partners. — To before mourton belongs to works as the which is the subject of Socoln: we should expect another infinitive after Exerc. St. but after the new verb soo the construction changes to that of the participle (G. 280). - worker . . . elvan, as if this number (three thousand) must needs be honorable men: Exer avarent tiva mount ti is to be under some necessity of doing something (G. 261, 1, N. 1). For the accusative absolute see G. 278, 2, N; for wower, G. 277, N. 3. - oldy te eth is irregularly added, by an entire change in the form of the sentence, as if et Eyos had been used after worred in the preceding clause, instead of the conditional participle Exorra (G. 277, 4). Here olov te ov would have been the regular form after works (without el), as if it were possible; ein representing et ... toriv in the words of Theramenes, as Socion (above) represents Sone, - vertobal has tivas understood as its subject, and is followed by σπουδαίους and πονηρούς in the predicate. — κατασκευαζομένους is added, by a sort of apposition, to explain πράττοντας. — ήττονα τῶν άργομένων, weaker than its subjects.
- 20. ci δ' ξέτασιν, &c. The meaning of this obscure description seems to be as follows. The Thirty held a general review of all the citizens capable of bearing arms; but while the Three Thousand were reviewed together in the market-place, the other citizens were scattered over the city in small detachments (ἄλλων άλλαχοῦ). Then, while the ordinary citizens were dismissed for dinner or some other purpose (ἀπεληλύθεσαν), leaving their arms stacked at the places of review, a general call to arms was suddenly sounded (κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα); on which the Spartan garrison (ψρουροί) and those citizens who understood the plot rushed and seized the arms of the unsuspecting citizens before the latter could return and secure them.— ἐκεῖνοι, those who were ξω τοῦ καταλόγου.— ἐν τῷ ναῷ, in the temple, i. e. the Parthenon.
- 21. δε ξόν, since (as they thought) it was in their power (G. 277, N. 2).

 δ π βούλοιντο (G. 248). τῶν μετοίκων, resident foreigners, living at Athens chiefly for purposes of trade, without political rights; as many of them were rich, they were selected as victims. Lysias (in Eratosth. § 2) says that the Thirty seized ten μέτοικοι in this way, including two poor men in the number lest the purity of their motives should be suspected. ἀποσημήνασθαι, to confiscate (properly to put a seal upon).

During this reign of terror, the orator Lysias was arrested by order of the Thirty while he was entertaining friends at dinner; but he escaped from custody and fled to Megara. His brother Polemarchus, however, was arrested in the street by Eratosthenes, one of the tyrants, and was put to death without trial, and without so much as hearing the offence with which he was charged. The house of Polemarchus was plundered, even the golden ear-rings were torn from the ears of his wife, and his family were dependent on the charity of friends for the means of giving him a decent

- burial. Lysias describes these terrible scenes in his oration against Eratosthenes, whom he afterwards prosecuted for the murder of Polemarchus.
- 22. δυτινα βούλοιτο (G. 248, 1): this use of the optative must not be confounded with that seen in παρ' ὧν λαμβάνοιεν, below (G. 233). φάσκοντας, while we declare.

Page 68. — μηδέν (G. 283, 4). — τῷ παντί, in every way.

- 23. ξμποδών τῷ ποιείν (G. 262, 2; 185). ίδίς... ἄλλος πρὸς ἄλλον, privately; one to this man, one to that.
- 24. πλέονας τοθ καιροθ, more than is fitting (lit. seasonable). μεθίστανται, are changing. τοις . . . μεθίσταστ, those who are changing (the government). διὰ τὸ . . . είναι, because the city is; διὰ τὸ . . . τεθράφθαι, because the people have been reared (G. 202, 2).
- 25. Tols closs hulv, to such as we (G. 153, N. 5). of bedterois, the aristocracy (the better class), opposed to the befines, the mass of the people.
 - 26. ἐἀν αlσθανώμεθα (G. 225). ἐκποδών ποιούμεθα, put out of our way.
- 27. ols δύναται by whatever means he can. ώς δὲ ταθτα άληθη, and (as a proof) that this is true. See § 33, below. ἢν κατανοῆτε (G. 223); but δταν βουλώμεθα (G. 233). εἰ ἐγἰγνωσκε, if he had this opinion (G. 221), has two apodoses, ἢν and ἐνομίζετο ἄν. The latter has its main protasis implied in δικαίως, if he were justly estimated, to which it conforms (G. 222). See G. 227, 1; and Moods and Tenses, § 54, 1 (a).
- Page **69.** 28. τοῦ δήμου, of the democracy. τοῖς... els ἡμᾶς, on those who were first brought before us (for judgment), follows ἐπιτιθέναι (G. 187). αὐτῷ ἀρέσκα, by anacoluthon, where τοῖς γιγνομένοις ἀρέσκεται would be expected. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, in safety (G. 139, 2).
- 29. δσφ... φανεροῦ, by as much as what is secret is harder to guard against than what is open. ἔχθιον (ν. ἐχθρός), more hostile. οῦτε ἐσπείσατο οῦτ' ἐπίστενσε, gnomic aorists (G. 205, 2; see N. 1): the subjunctive λαμβάνωσι (G. 233) depends on these aorists, as they are primary tenses (G. 201, end). τοῦ λοιποῦ, for the future (G. 179, 1).
- 80. ἀναμνήσω (v. ἀναμμνήσκω) here takes two accusatives (G. 164); this verb may also take the accusative and the genitive (G. 171, 2, N. 3). κατά τὸν πατέρα, i. e. as his father had been. τοὺς τετρακοσίους, the oligarchy of the Four Hundred was established in Athens in 411 B. c.; it lasted only four months. See Grote, Chap. LXII. ἀντίπαλόν τι τῆ ὁλιγαρχία, a party hostile to the oligarchy.
- 31. κόθορνος, a high buskin, worn by tragic actors: see the cut in Smith's Dict. of Antiq. s. v. Cothurnus. ἀποβλέπει, it is adapted to both feet, as the man who is said to resemble it has an eye to both sides. ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν, the man (who is) fit to live (G. 142, 2). οὐ... μεταβάλλεσθαι: οὐ belongs (grammatically) to δεί, and δεινὸν είναι προάγειν and μεταβάλλεσθαι both depend on ον δεί, while προνοείσθαι depends on δεί alone. ἔως ἀν... καταστώσιν, until they get into fair sailing (G. 239, 2; 233). ἐπειδάν τι ἀντικόψη: we should expect the optative, by assimilation to

- wMour (G. 235), and we must translate it like one. See Greek Moods and Tenses, § 34, 1 (b).
- 32. Sixou, no doubt. whelves... dwohenever, you are in part to blame that very many who were on the side of oligarchy have perished at the hands of the people: altics tivi tivos means the cause of something to some one; and altics may take the simple infinitive (G. 261, 1) as here, or the infinitive with $\tau o 0$ (G. 262, 2).
- Page 70.— ἀνελέσθαι (v. ἀναιρέω), to take up or recover. ναυμαχία, the sea-fight at Arginusae, B. C. 406, in which the Athenian fleet was victorious, but sailed away leaving, besides the slain, more than a thousand perishing upon the wrecks: the commanders were afterwards brought to trial before the people, and six of them sentenced to death, for this neglect; but the trial was hasty and informal, and their execution was regarded by many as a public crime. ἀπέκτεινεν αὐτούς, caused their death: Theramenes, who was one of the commanders, joined in the accusation of the others.
- 33. τοθ πλεονεκτείν, gain; τοθ καλοθ, honor. τούτου, gen. after φείσασθα, v. φείδομαι (G. 171, 2). ήμᾶς ταθτό, the same to us (G. 165).
- 34. καλλίστη: Critias, who was a very able man, a kinsman of Plato and a friend of Socrates, wrote a treatise on the excellence of the Spartan constitution. dvrl... πείθεσθαι, instead of yielding to the majority. τοις πραττομένοις, the acts of the government. dv before cleabe belongs to dξωθήναι (G. 211). πολλούς... ύμιν, would make many of those who hold views (γιγνωσκόντων) hostile to you haughty. τῶν ξω, the political exiles, those who afterwards restored the democracy.
- 35. ἀποκτείναι (G. 203). οὐκ ἡρχον κατ' ἐκείνων λόγου, i. e. my charge against them did not begin the controversy. προσταχθέν, when it was ordered (G. 278, 2). ἀπολογούμενος, alleging in defence. οὐθέ, not even. μὴ ὅτι, not to say, much less. Εδοξα... λέγαν, was acknowledged to have spoken (seemed to speak) reasonably.
- Page 71. προέμενοι, ν. προίημι. ἀπολέσθαι (G. 265). ἀποπλέοντες φχοντο, sailed away (G. 279, 4, \aleph .).
- 36. παρανενομηκέναι, has acted unlawfully (i. e. in accusing me); for which some editors suggest the milder παρανενοηκέναι, has erred in judgment. πενέστας, serfs (like the Laconian Helots): the charge of exciting a democratic revolt would be particularly galling to a proud aristocrat like Critias.
- 37. Δν, sc. έκείνων, depending on μηδέν. μηδέν . . . γένοιτο, may nothing of the kind be done here. ὑμᾶς, obj. of παῦσαι, depose you (see § 43, below). δίκαιον είναι explains τάδε, the obj. of ὁμολογῶ. εί κατανοήσετε, see last note on § 31.
- 38. μέχρι... καταστήναι, until you became established in the magistracy (βουλείαν): μέχρι τοῦ belongs also to ἀποδειχθήναι and ὑπάγεσθαι (cf. § 33); but with the present ὑπάγεσθαι, μέχρι must be translated while.
 - 39. Niknpárov, son of the famous Nicias, who fell in Sicily B. c. 413.

- 40. **Φπόπτως Εξ**οιεν, would be suspicious (G. 202, 4). **Εκαστεν**, see § 21. **τούτων** ἀπολομένων (G. 226, 1) represents the protasis to **Εσοιντο**: in the direct form, ἐὰν οὖτοι ἀπόλωνται, πολέμιοι Εσονται.
- Page 72.—41. παρηρούντο, took away (see § 20, above). δπως... ἀφελείν, in appos. with τούτου ένεκα (G. 215, Rem.). — μηδέν, in nothing. — ἐξην γάρ, &c., for if they had wanted that, they might have left no one (G. 222, N. 2) by distressing [the city] with famine a little longer (Ετ.): πιέσαντας agrees with the understood subj. of λιπείν (G. 138, N. 8 b).
- 42. οὐκ αὖ ἐδόκα μοι, again, I did not approve. τὸ ἀντίπαλον, the opposition, of which the head-quarters were with the exiles. οὖτως, in this way, referring to the following protasis. εἰ... προσγενήσοιντο... φανήσοιντο: μέν and δέ show that εἰ belongs to both verbs. In the direct form the protasis would have the fut. indic. (G. 223, N. 1).
- 44. & έγὰ λέγω and & οὖτοι πράττουσιν are subj. of γίγνεσθαι. ἄν belongs to βούλεσθαι (G. 211). οὖτοι, i. e. the Thirty, represented by Critias. αὐτούς, i. e. the exiles. χαλεπὸν . . . χώρας, that they think it would be hard to get even a footing anywhere in the country: ἡγεῖσθαι, like νομίζειν, depends on οἶμαι (αὐτούς); and χαλεπὸν ἄν εἶναι (= χαλεπὸν ἄν ἡν) depends on ἡγεῖσθαι.
 - 45. olos, [such a one] as, with infin. (G. 261). 6, sc. exerva (G. 160).
- Page 73. тетракостівн, see § 30, above. паст політеіц, any form of government (G. 184, 2).
- 46. ἐκεῖνοι οἰδὰν ἀνίεσαν, they (the Spartans) relaxed nothing of their hostility.— οἰ ἀμφὶ, &c. the party of the oligarchy (G. 141, N. 3).— ἔρνμα: this was a fort on the mole (χῶμα) which commanded the entrance of the harbor of Piraeus, built under pretence of defending the city from a hostile fleet, but really to introduce a Lacedaemonian force to uphold the tyranny of the Four Hundred.— ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι, make subject to themselves.
- 47. ἀποκαλεί, nicknames. ώς πειρώμενον, because (as he says) I try. τί ποτε, what in the world?
- 48. οὐ πρόσθεν ... πρίν, not ... until. καl οἱ δοῦλοι ... μετέχοιεν, until even the slaves, and those who for poverty would sell the state for a drachma, should receive a drachma, i. e. have a seat in the Senate, the pay of a senator being a drachma (17 cts.) a day. Or the passage may mean simply, until all who would sell the state for a drachma should have an opportunity to do so, i. e. should have a drachma offered them. εἶναι αν represents εῖη αν, and πρὶν ... μετέχοιεν stands like a conditional relative sentence (G. 240, 1, third example). οἱ ... ἀν ἀπόδοιντο. ἐγγενέσθαι αν (Ε 211) is equivalent to ἐκεῖνοι οῖ ... ἀν ἀπόδοιντο. ἐγγενέσθαι αν (Ε εγγένοιτο αν), could arise or be formed. εἰς τὸ ... τυραννεῖσθαι, lit. into the [condition of] being under the tyranny of a few. τὸ μέντοι ... πολιτείαν, but with the help of the powerful, both by horses and by shields, to aid the government (I say) by these means; all this is the subject of εἶναι, if the

taxt is correct. But &d Tobres is thus a mere repetition of what precedes, and the words have probably been corrupted in copying.

- 49. ἐἀν . . . ἐλεγχθῶ . . . πράττων . . . πεποιηκώς, if I am (shall be) convicted of doing . . . or of having done (G. 280): the apodosis δικαίως ἀν ἀποθνήσκαν, that I should justly die, has another protasis implied in παθών (= εἰ πάθοιμι); see note on § 27, above. ἐσχατώτατα (double superlative), extremest.
- 50. δήλη... επιθορυβήσασα, let it be seen that it applauded with favor (G. 280, N. 1).
- Page 74.— el ἐπιτρέψει: some MSS. have ἐπιτρέψοι, corresponding to ἀποφεύξοιτο (see G. 247, N. 1). οὐ βιωτόν, intolerable. τοὺς . . . ἔχοντας, the young men mentioned in § 23. φανερώς τῆ βουλῆ (G. 185). δρυφάκτοις, the railing, which separated the Senate from the spectators.
- 51. προστάτου... οδου δες, that it is the duty of a leader who is what he ought to be (for τοιούτου οδον είναι δες). δς άν... μή ἐπιτρέπη, not to permit: irregular for τὸ ... μή ἐπιτρέπαν. οδες, the young men above mentioned. τῶν ὅντων, dep. on μηδένα. κυρίους θανατοῦν, competent to put to death. ξυνδοκοῦν, since it is agreed on (G. 278, 2).
- 52. 'Ecrica: the altar of Hestia (Vesta), the Goddess of the Household, "the senatorial hearth, the altar and sanctuary in the midst of the Senate house."— in Kpiria, in the power of Critics.
- 53. bμων, obj. of θαυμάζω (G. 171, 2). και ταθτα γιγνώσκοντες, and that too, when you know. obsir (G. 160, 2). το bμων έκάστου, that of any one of you.
- 54. τους ένδεκα, the Eleven, who had charge of prisons and executions.

 ἐπὶ τὸν Θηραμένην, to seize Theramenes. ἐκείνοι, nom. without verb.

Page 75. — od 8et, to the proper place, with drayayovres. — rd & robrev, what follows from this, i. e. execution.

- 55. τὸ ἔμπροσθεν, the space in front.
- 56. δηλοῦντα οἰα ἐπασχε, proclaiming aloud the treatment he was suffering. οἰκ . . . οἰμάξομαι, shall I not suffer? The word, as used by Satyrus, meant that he would suffer for it if he did not keep quiet. τὸ λειπόμενον, i. e. the last few drops of hemlock. ἀποκοτταβίσαντα, jerking out: the κότταβος was a sort of toast, in which the guest flung out a few drops of wine, at the same time calling the name of his beloved; the sound of the wine, as it struck the mark aimed at, was accepted as an omen, or sign of favor. ἐκείνο τοῦ ἀνδρός, this quality of the man. τό belongs to ἀπολιπεῖν, in appos. with ἐκείνο.
- "The scene just described," says Mr. Grote, "is one of the most striking and tragical in ancient history. The atrocious injustice by which Theramenes perished, as well as the courage and self-possession which he displayed in the moment of danger, and his cheerfulness even in the prison, not inferior to that of Socrates three years afterwards, naturally enlist the warmest sympathies in his favor. But . . . he was a selfish, cunning,

- and faithless man; ready to enter into conspiracies, yet never foreseeing their consequences; and breaking faith to the ruin of colleagues whom he had first encouraged, when he found them more consistent and thoroughgoing in crime than himself."
- IV. 1. προείπον μή εἰστέναι, i. e. excluded or expelled from the city. ήγον, arrested: it was said that as many as fifteen hundred prisoners suffered death. Among the banished were the most eminent intellectual teachers, native or foreign, Socrates being hardly spared. φυγύντων, genitive absolute. ἐνέπλησαν (ν. ἐμπίπλημι), i. e. the Thirty caused Megara, &c. to be filled with the fugitives (ὑποχωρούντων).
- 2. ές σύν, with about. Φυλήν, Phyle, a frontier fortress among the hills, on the road to Thebes, about fifteen miles from Athens.
- Page **76.**—3. The runtes hal the isotropala, during the night (G. 179, 1) and on the next day (G. 189). ind, [taken] by.
- 4. λεηλατήσοιεν, would forage (i. e. those in Phyle). φυλάs: the Attic army was mustered according to the ten tribes.
- 5. συνειλεγμένων (v. συλλέγω), as there were gathered, gen. abs. with περι έπτακοσίους.
- 6. dνίσταντο, i. e. the forces of the Thirty. δποι, to [the post] where (after ἀνίσταντο, which implies motion), i. e. each to his own work. δπλων, encampment. ξστι μὲν ούς, some (G. 152, N. 2).
 - Page 77.—8. ἐν τοῖς ἰππεῦσι, under guard of the cavalry. πόσοι εἶεν, i. e. the people of Eleusis. προσδεήσοιντο (G. 243), how much additional garrison they would need (i. e. in consequence of the seizure of Phyle). τὸν ἀκὶ ἔξιόντα, every one as he went out. ξυνειλημμένοι (v. συλλαμβάνω), seized. A similar visit and seizure of prisoners was made at Salamis. τοῖς ἔνδεκα, i. e. for execution.
 - 9. 'Ωιδείον: not the Odeum of Pericles, but the older building near the Ilissus, once used as a theatre. τοὺς ἄλλους, those not mentioned in § 4 and § 6. ταὐτὰ ἡμῖν, the same with us (G. 159, N. 2; 186, N. 2).
 - 10. Sorois.. ξμέλεν, to such as cared only for gain. The number thus put to death, says Lysias, was about three hundred. ἐβοήθουν, went to their relief (i. e. that of their party in Piraeus). ἔπατα, i. e. on approaching the Piraeus. ἀναφέρουσαν, leading up, i. e. to the high ground.
 - 11. μη dνίναι αὐτούς, not to let them come up, i. e. upon any of the high land of the peninsula. κύκλος, the whole circuit of the fortifications which surrounded the Piraeus. The name Piraeus was given to the whole peninsula with its three harbors; this included Munychia, which was the high hill on the east side of the peninsula, directly overlooking the smallest of the three harbors, the little bay of Munychia. The town of Piraeus occupied part of the larger lower hill south of the great harbor (the harbor called Piraeus), and extended across the isthmus along the shore, and over the low land west and northwest of Munychia, to the place at which the two long walls from Athens joined the fortifications of the Piraeus. In

this northern part of the town of Piraeus was the market-place named for Hippodamus of Miletus, who was employed by Pericles to lay out the new town of Piraeus. Hippodamus astonished the Athenians by his broad straight streets, crossing each other at right angles. One of these was the street here mentioned, leading from the great square (the ἀγορά) up the hill of Munychia; on which hill stood the temple of Artemis Munychia and that of the Thracian Artemis (Bendis). [On many maps the relative positions of Munychia and Piraeus are reversed, and Phalerum is wrongly made one of the three harbors of the peninsula of Piraeus.]

- Page 78. εγένοντο . . . ἀσπίδων, they formed [a body] not less than fifty shields in depth. ἀνω, upwards, to Munychia.
- 12. ἀντανέπλησαν, i. e. Thrasybulus and his men filled the upper part of the same street to oppose them.— ἐπ' αὐτοῖς, behind them.— αὐτόθεν, from that quarter.— ἐν ζ, while.— θέσθαι, to rest the shield on the ground.— στάς, taking his stand (not standing): see G. 200, N. 5 b.
- 13. εἰσὶ τῶν προσιόντων, &c., there are among those who are advancing against us (G. 169, 1), first, those on the right, whom, &c. ἡμέραν πέμπτην, four days ago (G. 161, N.). See Anab. 4, V. 24. ἀπεσημαίνοντο, marked for death: this word usually means to put a seal on property taken for confiscation (see above, II. 21, with note). οὖ, where, explained in the next section.
- 14. ξχοντες ... καθέσταμεν, we stand in front of them, with arms in our hands. ότι ... ξυνελαμβανόμεθα, because we were seized while dining, &c. οἱ δὲ καὶ, some of us also. οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, not only when we were guilty of no wrong: lit. not to speak of our being guilty of any wrong: in full οὐ λέξω ὅπως (= ὡς) ἀδικοῦντες ἐφυγαδευόμεθα. χειμώνα, &c., see §§ 3 and 6 (above).
- Page **79.**—15. **Ε΄ιξόμεθα, ν. Ε΄ικνέομαι**: it governs the gen. by G. 171, 1.
- 16. Φετο αν τις, one might suppose (G. 226, 2). άμαρτήσεται, will miss: the object αὐτῶν (antec. of ὧν, § 238) is understood. δραπετεύσουσιν, will skulk, a word used in contempt of fugitive slaves. ἐναλλομένους, leaping or rushing upon them, agrees with ἡμᾶς, the omitted subject of ἀνατρέπειν, instead of agreeing with ἡμᾶν understood after ἐξέσται (G. 138, N. 8).
- 17. ἐκαστός τις . . . ἀν, each man shall be conscious to himself of being the main cause of victory (G. 217). αὖτη, she, viz. νίκη. οἰς εἰσί, to those who have them (G. 153, N. 1). ἡμῶν, gen. part. after οἰ. ἐπίδωσι (G. 232, 3), v. ἐφοράω. μνημείου . . . τεύξεται, for none so rich, who shall win so fair a sepulchre: the construction is idiomatic; understand οὖτω before καλοῦ. Ἐννάλιον, the God of battles, a name of Ares (or Mars). ἀνθ' ἀν ὑβρίσθημεν, in requital of the insults we have borne: the active construction would be, ταὖτα ἡμᾶς ὑβρίζειν (G. 159, N. 4; 153, N. 1).

- 18. δ μάντις: the article is used because the prophet or diviner had his official place in the host. ἐπειδὰν. . . δοκες the words of the diviner.
- 19. τίθαπτα, lies buried. τῶν δέκα, chiefs of the force established by the Thirty. Χαρμίδη: he was an uncle of Plato, from whom one of Plato's dialogues is named. πολλοί, many [of both parties].
- Page 80.—20. ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, the herald of the [Eleusinian] mysteries, belonging to one of the ancient priestly families. (See Eumolpidae in Smith's Dict. of Antiquities). κατασιωτησάμενος, having proclaimed silence. ξυγχορευταί, companions in the choral dance.
- 21. πρός, in the name of. δλίγου δείν, almost (G. 268). ἀπεκτόνασυν, ν. ἀποκτείνα. μησίν, ν. μήν. δέκα ἔτη, the last ten years of the Peloponnesian war, the Decelean war.
- 22. τῶν ἀποθανόντων, part. gen. after ἔστιν οὕς. ἀλλά καὶ . . . κατε-δακρύσαμεν, some of them we too greatly lamented. οἱ λοιποί, the survivors of the Thirty.
- 23. ξυνεκάθηντο, v. συγκάθημαι. διεφέροντο, disputed, wrangled. βιαιότερον (sc. τοθ προσήκοντος), unusually or unduly violent.
- Page 81. τοις τριάκοντα, dat. after πείθεσθαι. τὸ τελευταιον, finally (G. 160, 2). ἐκείνους καταπαύσαι, to depose them (the Thirty).
- 24. Έλευστνάδε (G. 61), see § 8, above. τῶν ἐν ἄστα, those in the city (gen. following ἐπεμέλοντο). ἐφάδευον, they patrolled. τὸ μὲν ἀφ΄ ἐσπέρας (G. 161), after dark. τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον, but towards morning, an exception to the preceding statement.
- 25. oltives, [to] whoever: understand an antecedent dative after forestand, depending on πιστά δόντες, giving pledges that all who, &c. should have equal rights. The direct discourse would be [πᾶσιν] οίτινες ᾶν ξυμπαλεμήσωσε, καὶ ἐὰν ξίνοι ἄσιν, Ισοτίλεια ἔσεται.

Many exiles came to their aid, others sent money or arms,—the orator Lysias sending two hundred shields and two thousand drachmas in money, and hiring, besides, 300 fresh soldiers; there was one loan of five talents in money (\$5,400), afterwards repaid by the people.

- 26. To the at times. ληστάς έχαροθυτο, roughly handled foragers. Alferier, men from Aexone, a town (or deme) on the coast of Attica. πολλῶν ἰππίων, i. e. many of the men under Lysimachus.
 - 27. τῶν ἰππίων, possessive gen. (sc. ὅντα) after Καλλίστρατον.
- Page \$2.—et & ... & et etwer, if I may be permitted to speak: the apodosis (ἐρῶ, I will speak) is omitted.— τοῦ μηχανοποιοῦ depends on τοῦτο.— κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον, over the race-course leading from the Lyceum. The Lyceum was a gymnasium just outside of the city walls on the east; and it was used in the next century by Aristotle as his place of instruction, as the Academy was used by Plato (see note on II. 8, above).

For this reason the word is a familiar one in modern languages, though in a somewhat different meaning. — δπου βούλοιτο (G. 248). — τοῦ δρόμου, partitive gen. after δπου. — πράγματα, trouble.

- 28. δτι... ετη, that it was possible (not would be): the direct discourse was of or τε έστιν... εάν ἀποκλεισθώσιν (G. 223). αύτοις, the oligarchy at Athens.
- 29. μέγα έφρόνουν επὶ τῷ Δυσάνδρφ, were highly elated with hopes of Lysander. προχωρούντων (sc. τῶν πραγμάτων), when matters were thus going on. εἰ . . . εἰδοκιμήσοι . . . ποιήσοιτο (G. 248, 2; 226, 4, n. 1). πείσας, by consent of. φρουράν (in its Spartan sense), an armed force.

Lysander's selfish policy had already disgusted the general feeling of the Greeks; and a party in Sparta, jealous of his authority, were resolved that he should not plant his own creatures a second time as rulers of Athens. On his arrival at Athens, Pausanias was beset with prayers for protection and redress by those who had suffered from the tyranny of the oligarchs, which strongly inclined him to make terms with the patriot party.

- 30. δτι ἐγίγνωσκον, because they were of opinion: they suspected that Pausanias meant to make Attica a separate province of Sparta (οἰκείαν καὶ πιστήν). 'Αλιπέδφ, the low land near Piraeus.
- Page 83.—31. ἐπὶ τὰ ἐαντῶν, to their homes.— δσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, only for appearance' sake (lit. as far as shouting went, implying with no real purpose). One preposition is superfluous, and the simpler δσον ἀπὸ βοῆς is found in later Greek.—δῆλος... ἄν (G. 280, N. 1).— κωφὸν λιμένα, the still harbor, probably the small cove west of the principal harbor of Piraeus.— πῆ εὐαποτείχιστος, i. e. where was the best line for blockading the Piraeus (i. e. on the side towards Athens).
- 33. ἐπὶ πόδα, backward (without turning). οἰ τεθαμμένοι (v. θάπτω) ἐν Κεραμακῷ, i. e. whose graves are in the Ceramicus. The outer Ceramicus is described by Thucydides as "the most beautiful suburb" of Athens. It was northwest of the city, and the road to the Academy (see note on II. § 8, above) passed through it. On this road (as on the Roman Via Appia) were many monuments of illustrious men, especially of such as had fallen in battle.
- 34. ἐπὶ ὁκτώ, eight deep. ἔξεώσθησαν, ν. ἔξωθέω. ἐν ταῖς 'Αλαῖς: this must refer to the marshy district at the junction of Piraeus with the mainland, not to either of the Attic demes called 'Αλαί.
- Page 84.—35. o68' 52, not even under these circumstances: 52 for o5τως is rare in Attic prose (G. 29, N.).—cla is object of λέγοντας, which belongs to πρέσβεις.—δίστη, divided (by making discord). "It seems plain that this is not a correct account. Pausanias did not create this dis-

- cord, but found it already existing, and had to choose which of the parties he would adopt. The peace-party was already uppermost in Athens, and it was both easiest, and most for the Lacedaemonian interest, to follow the course he did." Grote.
- 36. νομίζεται, it is according to [Spartan] custom. της γνώμης όντες, being of the opinion.
- 37. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, i. e. those representing the government, the Ten (§§ 23, 24), the first embassy being sent by Pausanias. χρῆσθαι δ τι βούλονται, to deal with as they pleased (G. 248). ἀξιοῦν, thought fit.
- 38. ξχαν (G. 267). ἀπιέναι, &c., i. e. no man should be molested for past acts, except the Thirty, &c.
 - 39. Sifike (v. Silnju), disbanded.
- 41. η ώς, than the manner in which. of γε would naturally be the subject of σίχονται, but it is disregarded after the clause ώσπερ...παραδιδόασιν, and κάκεινοι is introduced (by anacoluthon) after σύτω. The subject of παραδιδόασιν is τινές understood. άπιόντες (G. 279, 4, N.).
- 42. ἀνδρες: here he addresses his own followers, who had just taken the oath in the Acropolis. οὐ ... ἀξιῶ ... παραβήναι οὐδέν, I adjure you not to violate any part of the oath which you have taken (ὧν οὐδέν = ούδὲν ἐκείνων ἄ). Οὐκ ἀξιῶ sometimes means I ask some one not to do something (like οῦ φημι, I deny): here οὐδέν (not μηδέν) merely repeats the negative idea expressed in οὐ ... ἀξιῶ ἐπιδεῦξαι depends on ἀξιῶ (without οὐ).
- 43. ἀρχάς, magistrates (authorities): the chief Archon then chosen, the Eponymus of the year 403 402, was Euclides, whose year is a famous era in Athenian history. τοὺς ἐν Ἑλευσῖν: see § 24, above. ἢ μήν, a formula often prefixed to an oath. μὴ μνησικακήσειν, not to remember evil, i. e. they declared an amnesty (a. and μνήστις). A part of the moath was as follows: καὶ τῶν ἐνδεκα. ὅμου πολιτεύονται, they conduct the government in harmony, i. e. the oligarchical party and the democracy.

After these events, Athens was still left comparatively weak, disabled by the loss of her fortifications and of the long walls connecting the city with the port, until the great naval victory of Conon at Cnidus (B. c. 394) enabled him to rebuild the walls, and restore to the city something of its ancient glory and strength.

[Book VII.]

The peace of Antalcidas (B. c. 387) had left Sparta still supreme in Greece. But a few years later (B. c. 379) the patriot party in Thebes, by a fortunate surprise, expelled the Spartan garrison, and made the city independent. Under Epaminondas, her one great general and statesman, Thebes rapidly rose to power; and for nearly ten years after the great victory of Leuctra (B. c. 371) she held the first rank among the Grecian states. In 369 B. c. Epaminondas invaded the Peloponnesus, and established Arcadia as an independent power, with a strong military frontier against Sparta. It was to secure this that the second invasion was made, resulting in the battle of Mantinea, which closed the long period of the domestic wars of independent Greece. The battle of Mantinea was fought in 362 B. c.

Mantinea was a town about forty miles north of Sparta, and the head-quarters of the Peloponnesian army. Tegea was about ten miles farther south. Epaminondas had made a rapid march upon Sparta, and had actually entered the outskirts of the city, which was without walls; and, says Xenophon, "had not a Cretan providentially (θεία τικὶ μοίρα) come and told Agesilaus that the army was at hand, he would have taken the city, all defenceless, like a nest of young birds. But Agesilaus was warned, and beforehand in the city; and the Spartans, though very few, held their ground in good order." At this point the narrative begins.

- V. 11. Page S6.— ἐπεὶ ἐγένετο, after he had entered, &c. ταύτη, antecedent of δπου. βληθήσεσθαι, to be hit with missiles. ούδ' ὅπου... πολλοί ὅντες, nor where they (the Thebans) being many would have no advantage in battle over the small number (of the enemy). τοῦτο λαβὰν... κατέβαινε, &c., i. e. he took possession of this place (and held it until he was driven from it, as is described in § 12), and descended to the low land, without going up (farther) into the city. Sparta was built on a line of hills along the right bank of the Eurotas. Epaminondas must have ascended these hills to enter even the outskirts of the city; and he was obliged to descend to the bank of the river to take the road to Tegea and Mantinea.
- 12. τὸ ἐντεῦθεν γενόμενον, what ensued, accusative (G. 160, 1) for the regular genitive (G. 173, 2): ἐντεῦθεν refers to χωρίον λαβών, not to κατέβαινε.— ἔξεστι, we may.— τοῖς ἀπονενοημένοις (G. 187), the desperate (lit. those who have lost all thought, i. e. for life).— ᾿Αρχίδαμος, son of the great king Agesilaus.— ὅπερ . . . κώλυμα, i. e. difficult ground.— πῦρ πνέοντες refers to the excitement of the Thebans on actually entering Sparta.
- 13. περιεγέγραπτο, a limit had been set (lit. a line had been drawn). abrots, the Spartans (see beginning of § 12).

14. ol 'Αρκάδες, i. e. the Peloponnesian army at Mantinea. — άλλως τε καί, especially. — εὐτυχηκόσι, victorious, in the conflict just narrated. — τῶν δέ, &c., while they (the Thebans) had failed (G. 143, 1, N. 2). — δεηθείς αὐτῶν, urging them.

Page 87. — cikós, sc. ein or euriv. — Ew, abroad, exposed.

- 15. & Eλευσίνος: they had accordingly marched between fifty and sixty miles the first day; and after passing the night at the Isthmus, they had come nearly forty miles without food that day (ἀνάριστοι). ἐτόγ-χανον προσιόντες, i. e. they happened to arrive just as the Thebans were coming up from Sparta.
- 16. as, as well, i. e. as that of the Spartans. δυστυχήματος: the Corinthians were at peace with Thebes, and probably inflicted some annoyance on this hostile troop. ώς είδον: the Thebans were within a mile of the town. συνέρραξαν (ν. συρρήγνυμι and συρράσσω). ἐρῶντες, eager.
- 17. altioi...σωθήναι, it was through them that the Mantineans saved all their out-door possessions.— ἀνδρες ἀγαθοί: among them was Gryllus, son of Xenophon, who was represented in a picture made at the time in the act of killing the Theban commander; hence the story that in the battle which followed he slew Epaminondas with his own hand. δήλον δτι (sc. ἀπέκτειναν), manifestly, is parenthetical, as usual. οὐ προήκαντο (v. προίημι, G.110, III. 1, N.1). did not leave unburied. ἡν οὕς (G. 152, N. 2), some, imperfect of ἐστιν οἰ.
- 18. Έπαμενώνδας would naturally be subject of some verb meaning thought: but after the long participial sentence, the construction changes to ωστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ. εἰ δὲ καταλείψοι οἰς ἡλθοι... πολιορκήσοιντο: the direct discourse would be εἰ καταλείψω οἰς ἡλθον (G. 247 with n. 2) ... πολιορκήσονται. ἔσοιτο λελυμασμένος represents ἔσομαι λελυμασμένος, I shall have ruined, periphrastic fut. perf. mid. of λυμαίνω (G. 109, 6, κ.); the fut. perf.act. is generally formed thus (G. 118, 3).—δόξη(G. 184. 2).
- Page 88. τοῦ συνεστάναι, of the alliance (between those mentioned). οὐκ...δυνατόν: as if he had come with any other object than fighting. ἀναλύσοιτο, would make good (properly, undo, cancel, hence, restore to the former condition): see G. 199, 2. πειρωμένω (sc. ἐαυτῷ), after καλήν.
 - 19. ώς . . . ἀποκάμνεν, so as to shrink from no labor (G. 266, N. 1).
- 20. ἐς... ἐσομένης, because, as he said, there was to be a battle (G. 277, N. 2; 278). ἐπεγράφοντο... ῥόπαλα, probably, painted the figure of a club (as the arms of Thebes, in memory of Hercules as a Theban hero) on their shields, thus identifying themselves with the Thebans (ἐς Θηβαίοι ὅντες). There is equally good authority for reading ῥόπαλα ἔχοντες, which would imply a sneer at the Arcadian "heavy-infantry," armed only with clubs (see Grote's note), and ἐπεγράφοντο would then seem to mean, they isperibed their shields (†) as if they were Thebans, i. e. with the letter Θ.

- 21. The Guerathy (sc. 586v), the directest way. The mpbs is when son, the hills on the west are that part of the range of Maenalus which faces Tegea. The great eastern plain of Arcadia, which is two thousand feet above the sea and surrounded by high mountains, may be compared in its shape to an hour-glass, its two parts the plain of Mantinea and the plain of Tegea being separated by a narrow passage about a mile wide. When Epaminondas marched with the greater part of his army from Tegea (see § 14), instead of taking the direct road to Mantinea (ten miles distant), he turned to the left, approaching the hills which enclose the plain of Tegea on the northwest.
- 22. πρὸς τῷ ὅρει... ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς refer to the part of Maenalus which was near the narrow pass leading into the valley of Mantinea.
- Page 89.— in keps, in column. τὸ έμβολον, the attacking column: ξμβολον commonly means the pointed beak with which a ship makes an attack (see § 23). This attack was made from the Theban left wing. πεισομένοις (sc. τισίν), men likely to suffer.
- 23. ἀντίπρορον, "bows on." τῷ ἰσχυροτάτω, i. e. the Thebans and other Boeotians, under Epaminondas himself. τὸ ἀσθενέστατον, i. e. the Argives. ἄσπορ... βάθος, i. e. "only with the ordinary depth of a phalanx of hoplites (four, six, or perhaps eight deep)." Grote. πεζῶν ἀμίππων, infantry mixed with the cavalry, light-armed, and running beside the horses.
- 24. νενικηκὸς ἐστεθαι, fut. perf. (see note on § 18, above, and G. 118, 3). ἐπειδὰν . . . ὁρῶσι (G. 232, 3) refers to the fut. ἐθελήσοντας as its apodosis: it might have been opt. (G. 248). τὸ ἐχόμενον, the next adjacent part of the army. ὡς . . . ἐπικέσουντο (G. 202, 4) depends as infarcet discourse on φόβον; fear that these would attack them, for the common construction, fear lest they might attack, φόβον μὴ ἐπικέουντο. See Greek Moods and Tenses, § 46, N. 6 (a). εἰ βοηθήσωσυν represents ἐὰν βοηθήσωσυν of the direct discourse (G. 247). συμβολήν, the attack.
- Page 90. 25. φυγόντων αὐτοῖς, having taken flight for them (G. 184, 3), i. e. when they had put them to flight. διέπεσον, &c., they slipped through the retreating enemy in their terror. ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, i. e. of the enemy.
- "The calculations of Epaminondas were completely realized. The irresistible charge, both of infantry and cavalry, made by himself with his left wing, not only defeated the troops immediately opposed, but caused the enemy's whole army to take flight. It was under these victorious circumstances, and while he was pressing on the retiring enemy at the head of his Theban column of infantry, that he received a mortal wound with a spear in the breast." Grote.
 - 26. Todyaytlov ou, the opposite of what (G. 153, N. 2).
 - 27. φίδεν πλέον: the campaign of Mantinea, however, secured the

independence of the Arcadian allies of Thebes, and of the anti-Spartan frontier, including Messene.

The death of Epaminondas — one of the purest of patriots, and the most eminent military genius of Greece — was soon followed (361-360 B. c.) by that of Agesilaus, the last of the kings who maintained the ancient glory of Sparta. In the next year (360-359 B. c.) Philip of Macedon ascended the throne, and the whole course of Greek history was suddenly changed. The struggles for supremacy among the Greek states gave way to a long and hopeless struggle for independence, which ended in the fatal battle of Chaeronea (338 B. c.) and the subjugation of Greece to Macedonia.

MEMORABILIA.

The trial and death of Socrates took place in the year B. C. 399. At this time Xenophon was still absent, on the expedition recorded in the "Anabasis." Soon after his return to Athens, while his grief and indignation were still fresh, he wrote that interesting defence of his master's reputation, and illustration of his manner of teaching, given in the "Memorabilia" (Memorials). In this work he begins with a full and distinct denial of the charges made at the trial, followed by personal anecdotes of Socrates and specimens of his conversation. Xenophon is chiefly anxious to prove that he was a good citizen, in religious belief as well as in way of life; while the later accounts given by Plato in his dialogues show him much more clearly as an original and independent thinker. Both agree in testifying the highest veneration and the warmest personal regard.

Socrates was about seventy years old when brought to trial. He had served the state as a soldier in several campaigns in the Peloponnesian war; and he once saved the life of Alcibiades—one account says, of Xenophon also—in battle. He also served as presiding officer in the public assembly when the generals who had been victorious at Arginusae (406 B. c.) were put on trial on the charge of neglecting the shipwrecked and the dead after the battle; and the cool determination of the old philosopher was never better shown than by his stern refusal to put the question of condemnation to the people in an illegal form. (See note on § 18, below.) He had also incurred the hate and distrust of the Thirty Tyrants by resisting their tyranny; and the revolution under Thrasybulus saved his life from their resentment.

The general teeting against Socrates was part of the conservative reaction after the democracy was restored. Twenty years before this time Aristophanes had ridiculed him in the "Clouds," as one of the contemptible but dangerous innovators in morals and belief; and the prejudice then so pointedly expressed seems to have been felt at the time of his trial. For at least a quarter of a century he had been in the habit of discussing with all sorts and conditions of men, in streets and public walks or at private entertainments, in a manner very pointed and free, on any question of opinion or practice that might come up. In particular, he was unsparing in forcing his antagonists to push their conclusions to absurd lengths, and driving them into a corner by his sharp questions. In this way he made some jealous and bitter enemies. Besides, he had been intimate with several men afterwards declared to be public enemies, - particularly Alcibiades, the most dangerous of politicians, and Critias, chief of the Thirty Tyrants. The formal charge against him was, that he did not acknowledge or worship the Gods whom the city worshipped, but introduced new divinities of his own; and that he corrupted the youth of Athens, Each of these counts is distinctly met and replied to in this defence. which gives us the most clear and interesting portrait that has been left us of any of the remarkable men of antiquity. The portion here given is the first chapter of the first book, with the closing paragraph of the work.

- I. 1. τίσι λόγοις, by what reasonings (G. 149, 2). οἱ γραψάμενοι, those who made the charge. The middle γράφεσθαι in Attic commonly means to indict. The accusers of Socrates were Meletus, a poet of poor reputation; Anytus, a wealthy tradesman, who resented the influence of Socrates to draw his son from his own trade of tanner; and Lycon, a popular orator and demagogue. Meletus is said to have been put to death, and the others banished, a few years later, when the people repented of their judgment. ἡ γραφή, the bill of indictment. τῆ πόλε (G. 184, 3).
- Page **91.** ous... voulter, not regarding as Gods those whom the city so regards. See note on Anab. 4, II. 23.
- 2. &s ἐνόμιζεν depends on the verbal noun τεκμηρίφ. μαντικῆ, divination. διετεθρύλητο, it was notorious. το δαιμόνιον, the divinity: the daemon of Socrates, as he believed, manifested itself by signs or indications, never urging him to any act, but constantly warning him against things wrong or dangerous. δθεν δή, on which very ground, indeed.
- 3. τῶν ἄλλων, than others [do]. φήμαις, omens from words; συμβόλοις, from signs or accidents; θυσίαις, from sacrifices.
- 4. ξυνόντων, associates. ès, on the ground that (G. 277, N. 2). τοις . . . συνέφερε, to those persuaded by him, it was an advantage: μη (G. 283, 4). μετέμελε, repented (G. 184, 2, N. 1).

- 5. isone dv, he would have seemed, supply elva. The imperfects here and in the next sentence refer to past time (G. 222). elva, then, after all this. ravva, i. e. as to the future.
- 6. ἀλλά μήν, but moreover. τάδε, the following (see G. 148, n. 1). τὰ ἀναγκαΐα, things which must be done, opposed to τὰ ἄδηλα in the next clause. και πράττειν: the force of καί would be plainer here if σύτως preceded, as he believed, dc., so also to do them.
- Page 92. άριστ' ἀν πραχθήναι = άριστ' ἀν πραχθείη (G. 211). ὅπως ἀποβήσοιτο, indirect question for πῶς ἀποβήσεται; — εἰ ποιητέα (sc. ἐστίν οτ εἴη), whether they (i. e. τὰ ἄδηλα) were to be done (G. 281, 1).
- 7. προσδείσθαι, needed besides. τεκτονικόν, &c. (pred. after γενέσθαι), capable of building, &c. ἀνθρώπων, gen. after ἀρχικόν, able to govern men (G. 180, 1). πάντα... μαθήματα repeats the preceding idea, τεκτονικόν... γενέσθαι. και ἀνθρώπου γνώμη αίρετέα είναι, could be grasped even by the mind of man, i. e. by man's mind without divine help. The clause τεκτονικόν μέν, &c. refers to the mere acquisition of these arts, as opposed to τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις, which follows.
- 8. καταλείπεσθαι, reserved. ών ούδλν είναι (for είη or ἐστί), by assimilation to καταλείπεσθαι (G. 260, 2, N. 2). τῷ...λαβόντι, to him who has gained powerful connections by marriage in the state. εί... στερήσεται, i. e. whether he will not be banished for being thus connected, in case of political troubles.
- 9. Salpovav: notice the play upon this word and Salpoviov. parterophinos... Siakpivelv, who seek by divination [to know] what the Gods have granted to mon to understand by learning. olov, for example. in [50705, i. e. for taking charge of a team. The valv, his ship. d Efectiv... eldival, what may be known by counting, &c. ols (G. 152). doing (G. 247 and 233). Theo, propitious (G. 64).
- Page 93.—10. περιπάτους, porches or public walks. πληθούσης dyopâs, at the time of full market, towards noon (G. 179, 1). Έλεγε ώς τὸ πολύ, he was generally talking.
- 11. Σωκράτους, gen. after both είδεν and ἤκουσεν, by zeugma, taking the case required by ἤκουσεν. τῆς τῶν πάντων φύσεως, about the nature of the universe. ὅπως . . . ἔχαι, how what sophists call the World (lit. Order) is constituted. The sophists were professional teachers of rhetoric, philosophy, &c., whom it was the special delight of Socrates to convict of ignorance in what they assumed to teach. ἀνάγκαις, necessary laws. μωραίνοντας (G. 280).
- 12. πρώτον μέν: this corresponds to ἐσκόπει δέ in § 15. αὐτών ἐσκόπει, he used to inquire, in regard to them, dc.: αὐτών is a possessive gen. (G. 167, 1), depending on the following clause as on a substantive; cf. σκοπείν αὐτών τόδε, to examine this in (or about) them. In § 15 we have ἐσκόπει περὶ αὐτών. πότερα... ή (G. 282, 5). παρέντες (ν. παρίημι), neglecting.

- 13. Haipaje el, he wondered that (G. 228), not he wondered whether. On the principle of indirect discourse we might have had el ely here (G. 248, examples under 2). τους μέγιστα φρονούντας έπι, those who take most pride in. δοξάζειν depends on to implied in to the control of the principle of the control of the contr
- 14. Târ . . . µaivoµévor toùs µév, for of madmen, some, &c. (G. 143, 1). - ois' . . . elva, not to seem disgraceful, &c., even in public. - briow, anything whatever: a relative becomes an indefinite by the addition of -00v. - Εξιτητέον είναι (= Εξιέναι δείν), that they ought to come out (G. 281, 2). — τὰ τυχόντα, which they may chance to find, i. e. accidental. — τῶν τε... μεριμνώντων, part. gen. (corresponding to των τε μαινομένων, above) depending on tois nev and tois Se, which is twice repeated. - &v moyov to ον είναι, that all Being (τὸ ον) is but one. — άπειρα, pred. after είναι, referring to to ov, i. e. that Being has countless forms. - obsev dy more KINDANAL, that nothing could under any circumstances (moré) be moved (or move): the direct form would be offer an more kinner (G. 211). refers to the paradox of Zeno the Eleatic (460 B. c.), which attempted to show the impossibility of motion. — γίγνεσθαί τε και απόλλυσθαι, referring to the doctrine that all things are generated (or created) and are (in time) destroyed, as opposed to the doctrine that there can be neither generation nor decay in the universe. — οῦτ' . . . ἀπολέσθαι, = οῦτ' ἄν γένοιτο . . . ουτ' (dv) απόλουτο (G. 212, 4). Socrates compares these opposing doctrines of the physical philosophers with the different opinions held by different madmen on the matters mentioned in the beginning of the section.
- Page **94.** 15. dpa introduces a direct question (G. 282, 2): a second part of the same question is introduced by ¶. In the former part, the leading clause is oi... voultour. ποιήσειν δ τι ἀν μάθωσιν, that they are to practise (do) whatever they have learnt; but ποιήσειν ἀνέμους, &c., that they are to create winds, &c. ¶, how (as indir. interrogative).
- 16. τοιαθτα, i. e. as above. d is object of both elbotas and dyvoouvras, as is shown by the position of μέν and δέ. δικαίως dν κεκλήσθαι (= κεκλημένοι dν elev), would justly be called (G. 211, and 200, N. 6).
- 17. If $\mu \eta$ rooten evelup $\eta \theta \eta \sigma \alpha v$, that they paid no regard to these (G. 171, 2). See § 13 above.
- 18. βουλεόσας, chosen senator (G. 200, N. 5 b), equivalent to βουλευτής γενόμενος. The Senate (βουλή) of Five Hundred was chosen annually by lot, and contained fifty members from each of the ten Attic tribes. Each set of fifty were called Prytanes (πρυτάνεις) during a tenth part of the year (called πρυτανεία); and it was then their duty to remain through the whole day in the Tholos (or Rotunda, near the Senate House), where their meals were provided them at the public expense. Every morning they chose one of their own number to be the Epistates, or President of the day, who (besides other duties) presided at any meeting of either the Senate or

96 PLATO.

the Assembly of the people which was held on that day. The Assembly met regularly on four days in each prytany; on other days, except holidays, the Senate met.* It thus appears how Socrates, by being chosen senator for the year, happened to be the presiding officer in the Assembly (ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμφ γενόμενος) on the day in question. It was the memorable day (in 406 B. C.) when the generals who had gained the naval battle of Arginusae were tried and condemned by the Athenian Assembly acting as a court. (See Grote, Chap. LXIV.; and note on Hell. 2. III. 32, above.) — ήν . . . βουλεύσειν: one of the clauses in the senatorial oath was κατά τοὺς νόμους βουλεύσω, I will act as a senator in accordance with the laws. — μια ψήφφ, by a single vote: the illegality against which Socrates protested was chiefly (if not wholly) that of condemning several persons by one decree. When Socrates refused to bring the illegal proposition (which had already passed the Senate) before the Assembly (emulaoffas), it seems that the other Prytanes interfered and appointed some less scrupulous member of their body to act as president. - mepl macloros, of greater account.

19. οὐχ δν τρόπον, not, however, as (G. 160, 2, and 154).

Page **95.** — 20. τοιαῦτα ... οἰά τις ἀν ... εἰη, such, that any one saying and doing them would be, &c.: ἀν belongs to both εἰη and νομίζοιτο (G. 212, 4), and λέγων και πράττων contains the protasis, = εἰ λέγοι και πράττοι (G. 226, 1).

IV. Chap. VIII. — 11. Σωκράτην... olos ήν, accus. of anticipation: cf. Mark i. 24, oldá σε τίς εί, "I know thee who thou art." — οἱ ἀρετής ἐφιέμενοι is limited by τῶν γιγνωσκόντων. — ποθοῦντες (G. 279, 2, N.). — ὡς ὅντα (G. 277, N. 2). — ἐμοί, dat. after ἐδόκει (in the tenth line below). — οῦτως is understood with δίκαιος, ἐγκρατής, &c. — παραβάλλων ... κρινέτω, let him compare the character of some other man with these (i. e. the qualities just mentioned) and then (οῦτως) judge.

PLATO. - 1. APOLOGY.

The "Apology" of Plato probably contains very nearly the actual defence spoken by Socrates before his judges. It is not a formal reply to the indictment, but a protest against the falsehood of the charge

^{*} In the following century, in the time of Demosthenes, we find a different system, by which the Epistates chose by lot nine senators daily, one from each of the tribes except his own, who were called $\pi\rho b\epsilon\delta\rho o\iota$ and presided (as a board) in both Senate and Assembly.

in general.* Socrates claims that, so far from being a disbeliever in the Gods, he was fulfilling an express divine commission in instructing his fellow-citizens; nay, if his life should be spared on condition of refraining, he could not so disobey the command of the divinity. The Delphic oracle had pronounced that there was no wiser man than he. Astonished at this, he had tried to satisfy himself what it meant: until he learned that his wisdom consisted in knowing his own ignorance, and in the wish to learn. He had never professed to be a teacher: he had no part in the opinion of such natural philosophers as Anaxagoras; he had never received pay for his teaching, like the "Sophists"; he had done the duties of a good soldier and citizen, in the face of danger and public prejudice; he could have had no motive — as he shows in a brief dialogue with his principal accuser. Meletus - to mislead or injure any of the young men who came under his influence. These are the main points of this celebrated Defence, which he closes by distinctly, even haughtily, refusing any appeal to the compassion of his judges to violate their oath requiring an honest verdict, for this would be practical atheism; and by "leaving it to them and to God to judge concerning him, as should be best both for him and them."

The Defence, thus far, occupies about three fourths of the "Apology." When it was closed, Socrates was declared guilty by a majority of about 60 out of 501 votes. The penalty proposed by his prosecutors was death. But, in the class of trials to which this belonged, the defendant was called on to propose a penalty for himself, the court appearing to be bound by custom, if not by law, to choose between the penalties thus proposed. If Socrates had now proposed a sentence which the court had been likely to accept, his life would doubtless have been spared. Instead of this, he first proposed a public maintenance in the Prytaneum, - the city hall, where the hospitalities of the state were given to foreign ambassadors and other public guests, and where certain private citizens, as a reward for special services, were allowed to take their meals at the public table. — the highest civil honor which could be paid. He next declared that a life spent in exile, or under restraint of free speech, would be more intolerable than death; and finally proposed, as a money fine, one mina (about seventeen dollars), which, at his friends' suggestion, he increased to thirty minae. Upon this, the vote of the court was again taken, and the death penalty was decreed by a majority which (ac-

^{*} The genuine indictment is given by Xenophon in the first section of the Memorabilia. See page 91.

cording to one account) was larger by eighty votes than that by which he was found guilty at first.

The portion of the Apology here given contains the last words of Socrates before his judges, spoken after the sentence of death had been pronounced.

- Page **96.**—1. οδ... χρόνου, for the sake of no long time, since Socrates was now an old man. ώς... ἀπεκτόνατε, indirect discourse after the idea of saying implied in δνομα ξέτε και αιτίαν. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, of itself. πόρρω τοῦ βίου, advanced in life (G. 168): his age is said to be advanced, and near death. ἐμοῦ... βάνατον (G. 173, 2, N.).
- 2. ἀπορία... τοιούτων, have been condemned through lack of such words, &c. πολλοῦ γε δεί, not at all. τοῦ ἐθέλαν, one of the genitives depending on ἀπορία. ἀκούειν (G. 261, 2). θρηνοῦντος, &c. (G. 277, 6): these words explain λέγαν, &c.
- 3. τότε, then, in making my defence. dveλεύθερον, slavish (unworthy of a freeman). dπολογησαμένω (G. 277, 2; 184, 2, N. 1). έκείνως, so, i. e. by an unworthy defence. δπως dποφεύξεται (G. 217). πῶν ποιῶν, by any and every means. dφείς (G. 277, 2).
- Page 97.—4. μη οὐ ἢ (G. 218, N. 2). πονημίαν, sc. ἐκφυγεῖν. θᾶττον . . . θεῖ, baseness runs faster than death. ἄτε ἄν, as being (G. 277, N. 2). ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐἰλων, I have been (was) overtaken by the slower (Death). ὁφλών, convicted (v. ὀφλισκάνω): lit. failing in a suit, and so condemned to pay the debt or penalty; here, death (θανάτου). We find ὀφλεῖν ζημίαν, to incur a penalty; ὀφλεῖν χρήματα, to incur a fine (as ἄφλε χιλίας δραχμάς, in the former part of the defence); ὀφλεῖν κλοπῆς δίκην (also ὀφλεῖν κλοπῆς), to be convicted on a charge of theft; ὀφλεῖν γέλωτα, αἰσχύνην, to incur laughter, disgrace; ὀφλεῖν μωρίαν, to incur the charge of folly: so ἀφληκότος μοχθηρίαν, below. τῷ τιμήματι, the sentence (the result of τίμησις, which is the act of settling the amount or kind of penalty). οὕτω σχεῖν, to come out thus. μετρίως, well enough.
- 5. χρησμφδήσαι, to utter my oracle. δταν μέλλωσιν αποθανείσθαι (G. 202, 3, N.), depending on χρησμωδούσιν, where we should expect a phrase meaning simply at the point of death, explaining ένταύθα. οίαν (sc. τιμωρίαν) is cognate accus. after απεκτόνατε, such punishment as you have inflicted in condemning me to death. τοῦ διδόναι (G. 262, 2). τὸ δί, but the fact (G. 143, 1, N. 2).
- 6. ἀποκτείνοντες (G. 138, N. 8). τοῦ ὀνειδίζειν (G. 263, 1). ὑμῖν (G. 184, 2). οὐ . . . οὐτε . . . οὐτε (G. 283, 9). ὅπως ἔσται (G. 217).
- Page **98.**—7. ἐν ῷ... ἄγουσι, while the officers are busy. ol, whither, i. e. to the prison. διαμυθολογήσαι, to have a talk; opposed to the formal judicial arguments which had preceded. τί ποτε νοεί, what it means.
- 8. δικασταί: his address before had been "Athenians"; to those who voted justly he now speaks as "Judges."— εἰωθυῖα (v. ἔθω), accustomed.— τοῦ δαιμονίου: Socrates believed that there was a divine voice within him

(Saludvidy 71), which often warned him not to do certain things, but never urged him to any positive act. — Tave tal ourpois, in very little things. - et te meddom (G. 225). - olybely av tis, one might think. - kal vomi-Letas, and (what) is generally thought, & (as nom.) being understood.

9. λέγοντα μεταξύ (G. 277, π. 1).

- 10. KINDUNEGEL . . . yeyovéval, seems likely to be (lit. runs a risk of being). Plato uses kirbureis nearly in the sense of Socie, so that the infin, after it stands in indirect discourse (G. 203), as here. — our tot of ones, it is not (possible) that, &c.
- 11. Such datepoy, one of two things. olov under elva, (such) as to be nothing (i. e. like annihilation). — The Leyópeva, the common saying.
- Page 99. 12. und ovap under, not even any dream. incida. . . . Soa depends on tort understood with vavos (G. 233). For the whole sentence, see G. 227, 1. - eyà yàp âv oluan: the force of av falls upon evert. several lines below, where it is twice repeated (G. 212, 2): olust is also repeated after the long protasis, and Sion is repeated before overhausvov. — The sentence reads, I think, if one were obliged to select that night in which he slept so soundly as to have no dream at all, and, comparing with that night the other nights and days of his life, were obliged to examine and say how many days and nights in his life he had lived better than that night, (I think) not only any private person, but the great King would himself find these easy to count (i. e. very few), compared with his other days and nights. The conditional sentence (without ofust) would be: el déce reva . . . el melv. εύροι αν. μη ότι is elliptical for μη λέγωμεν ότι (let us not say that, &c.), not to speak of, i. e. not merely; it is often used, as here, where one forms no part of the construction of the sentence, and where the origin of the expression was probably not thought of.
- 13. oider maclar, no longer. el &' ai, but if, on the other hand. olor άποδημήσαι, like a migration.

- 14. "Aιδου (sc. δώμα), the (realm) of Death, or Hades. For the proper names which follow, see a classical dictionary; Triptolemus was not usually counted one of the judges in Hades, and Socrates probably follows some local Attic myth. — eyévovro, proved themselves. — en norm, at what price?
- 15. ἔμοιγε καὶ αὐτῷ, to myself also. ὁπότε ἐντύχοιμι, when I should meet (G. 232, 4), like εί ποτε εὐτύχοιμι. — διά κρίσιν άδικον, in consequence of an unjust judgment: referring to the contest for the armor of Achilles between Odysseus and Ajax, after which the defeated Ajax killed himself; this is the subject of the Ajax of Sophocles. — Eferagorra: Socrates delights in the thought that he can go on examining and crossquestioning and exposing false pretensions to wisdom in Hades, as he had done in Athens.
- Page 100. 16. τον . . . άγαγόντα, i. e. Agamemnon. η Σίσυφον, - aλλους μυρίους (as the sentence might be written): instead of con-

tinuing the question by adding other names, he changes the form of the sentence, and adds, one might mention ten thousand others, &c. — ols is the object of effective only by zeugma. — dunx avov ebsaupovias, a vast amount of joy. — ol exec, i. e. those who dwell below. — rourou eveka, i. e. especially rou effective, for which Socrates implies that he is to suffer death.

- 17. οὖτε... τελευτήσαντι, either during life (pres.) or after death (aor.).—ἀπὸτοῦ αὐτομάτου, of its own accord, i. e. by chance.—ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, to be free (lit. to have been freed, G. 202, 2) from troubles.—τὸ σημεῖον, the divine sign, the same as τὸ δαιμόνιον.—τοῖς κατηγόροις (G. 184, 2).—οἰόμενοι βλάπτειν, thinking that they were doing me an injury (G. 203).—τοῦτο αὐτοῖς μέμφεσθαι: τοῦτο is cognate acc.; for αὐτοῖς, see G. 184, 2. μέμφομαι sometimes takes the simple object-accusative.
- 18. δέομαι (G.172, N.1).— τιμφρήσασθε, take your vengeance on.— ταύτα ταῦτα λυποῦντες, vexing them in this same way (G. 159, N. 4).— ἐὰν... ὄντες, if they think themselves to be something when they are nothing.— ὁνειδίζετε αὐτοῖς (G. 184, 2).— ὧν δεῖ, sc. ἐπιμελεῖσθαι.— οὐδενός: compare this use of οὐδεν in a causal sentence with μηδὲν ὅντες in the conditional sentence above (see G. 283, 1 and 2).— δίκαια πεπονθὼς ἔσομαι, I shall have been justly treated (G. 98, 2, N.).— αὐτός τε καὶ οἱ νὶεῖς, both myself and my sons; apposition, as if the latter were included in ἐγώ.— ὧρα ἀπιέναι, time to depart (G. 261, 1, N.).

The circumstances of the imprisonment of Socrates, and the occasion of the long delay in the execution of his sentence, are given in the extract from the "Phaedo" which follows.

2. Phaedo.

During his thirty days' confinement, Socrates was freely visited by his friends in prison. As the time of his execution drew near, they were anxious for his escape; and one of them, Crito, a man of wealth, and near his own age, had prepared a plan of rescue, with the connivance of the friendly jailer. Socrates, however, refused to avoid his fate, on the ground that the highest duty of a citizen, especially in a free state, is absolute obedience to the laws, accepting his sentence as the voice of the State itself, — which he sets forth in the brief dialogue called "Crito." On the morning of the day of execution, several of his friends gathered in his prison, — among them Phaedo, who afterwards tells his friend Echecrates and others the occurrences of the day in the Dialogue bearing his name. Much the largest part of it is taken up with discussing the views of Socrates on the nature and immortality of the soul. The portion here given is the introductory narrative, and

the conclusion, containing that story of his last hours, "which," says Cicero, "I often read with tears."*

The dialogue between Phaedo and Echecrates is supposed to take place at Phlius in Peloponnesus, the home of Echecrates.

- Page 101.—1. ἢ...ἤκουσας; or did you hear it from some one else?—αότός: Phaedo was a citizen of Elis, a disciple of Socrates, and afterwards the head of a philosophical school in his native place.—τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδείς, no one of the citizens—Philosians: the position of Φλιασίων shows that it is not a mere adjective.—ἐπιχωριάζει ᾿Αθήναζε, ever goes to Athens to live at all (πάνυ τι).
- 2. ἐστεμμένη, v. στέφω, wreathed with laurel, which was sacred to Apollo. πέμπουσι, send in state, i. e. every year. θεωρία, a sacred embassy.
- 3. τοὺς δὶς ἐπτα ἐκείνους, the well-known fourteen, i. e. the seven virgins and seven youths whom the Athenians were obliged to send once in nine years to Minos of Crete, to be devoured by the Minotaur in the Labyrinth. The sacred trireme, the Delias, which carried the deputation to Delos, was believed to be the same vessel which carried Theseus to Crete. For the account of the voyage of Theseus, which carried Theseus to Crete. For the account of the voyage of Theseus, the death of the Minotaur, and the escape of Theseus with the victims by the help of Ariadne, see a classical dictionary under Theseus, and Plutarch's Life of Theseus, § 15.—εἰ σωθεῖεν... ἀπάξειν (G. 247).—καὶ νῦν ἔτι: "the custom was continued," says Plutarch, "to the time of Demetrius Phalereus," i. e. till about B. C. 300.—ἐπειδὰν ἄρξωνται (G. 233).—μηδένα...πρὶν ἄν (G. 240).

Page 102. — τύχωσιν ἀπολαβόντες, happen to hinder them (G. 279, 4): compare ἔτυχεν . . . γεγονός (below), happened to have been done (perf.).

- 4. τὸ μεμνήσθαι, to commemorate, i. e. in conversation, as he explains it in αὐτὸν (sc. ἐμὲ) λέγοντα και ἄλλα ἀκούοντα. τοιούτους ἐτέρους, others of the same mind (with yourself). ὡς ἄν δύνη (G. 232, 3) ἀκριβέστατα, as accurately as you can: by omitting ἄν δύνη, we have the usual form ὡς ἀκριβέστατα (see ὡς σαφέστατα, above).
- 5. θαυμάσια ἔπαθον, I was marvellously affected. ἔλεος εἰσήει, did pity enter [my mind]. τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, causal gen. after εὐδαίμων (G. 173, 1). ὡς (= ὅτι οὕτως), i. e. he died so fearlessly, &c. (G. 238). ιστε... παρίστασθαι, so that it came into my mind, that he, &c. ἰέναι and πράξειν are both futures after παρίστασθαι (G. 203). ἄνευ θείας μοίρας, i. e. uncared for by the Gods. εἰκὸς παρόντι πένθει, natural to one present at suffering. ἡδονή, sc. εἰσήει. ὡς... ὅντων, i. e. from the thought that we were engaged in philosophical discussion (G. 277, N. 2). τοιοθτοί τινες, on some such subject (i. e. as philosophy). ἀτεχνώς, absolutely or simply.

^{*}Cuius morti illacrimari soleo, Platonem legens. Nat. Deor. III. 33.

- Alylen, in Aegina (G. 190, N.). σχέδον τι... παραγενίσθαι, i. e. I
 think these are about all who (lit. about these) made up the company (G. 246).
 - 7. Los avoix bein (G. 239, 2): see excish avoix bein, below.
- Page 104.—8. At the meriphere (G. 260, 2, n. 1), he bade us wait (if meriphere would mean he said he was waiting).— is in . . . keleiog, until he should himself give us orders: is... keleiogue might have been used after the past tense (G. 248).— liouve: from this it appears that Socrates had been kept chained.— marrythlouver, they are giving him directions.— in the constant wife of Socrates.— is we entered.— Eaviland, the well-known termagant wife of Socrates.— is we entered.— Eaviland, the well-known termagant wife of Socrates.— is we which as were held to be of bad omen: the word is taken, as similar words often were, in the opposite of its proper sense. Thus the left, which was ill-omened, was called eigevour, good-omened.— in before a direct quotation (G. 241, 1).— tov too Kritoves, of Crito's attendants.
- Page 105. φ αν παραγένηται (G. 233). ωστερ... τοικεν, as then I too believe (i. e. I, as Aesop would have done). ὑπὸ τοθ δεσμοθ, on account of the chain. ἤκειν φαίνεται, appears to have come: φαίνομαι generally takes the participle.
- . 10. ἀναμνήσας: for the peculiar use of the acrist partic., see G. 204, N. 2. ἐντείνας (τόνος), versifying. τὸ... προοίμων, the proemium (or hymn used at the beginning of a festival) in honor of Apollo: the Homeric Hymn to Apollo is an example of such a poem. καὶ ἄλλοι... Εὐηνός, not only had certain others previously asked me, but also Euenus, &c. ὅ τι διανοηθείς, with what intention. σοι μέλει τοῦ ἔχειν (G. 184, 2, N. 1). ἐμέ is subject of ἔχειν.
- 11. ἀντίτεχνος, rival. τί λέγει, (to see) what they meant. ἀφοσιούμενος... ποιείν, clearing my conscience in case they (the dreams) should perchance command me to compose music of this kind (G. 248, 2). ἄλλοτ ἐν ἄλλη ὄψει, at different times in different shapes.
- 12. adro, it, i. e. the vision, subject of παρακελεύεσθαι (to urge one to the act) and ἐπικελεύειν (to cheer one in the act). τοῦς θέουσι, runners in a race. καὶ ἐμοὶ... ἐπικελεύειν: supply ὑπελάμβανον from the preceding

clause: ¿pol follows ¿mikeleściv. — às...oŭσης (G. 277, n. 2): this contains the ground on which the vision urged Socrates. — μεγίστης μουσικής, the highest form of music, i. e. music in its wide Greek sense, including all literature and accomplishments. — τοῦτο πράττοντος, making this (philosophy) my business: cf. Lat. hoc agere and aliud agere. — πρίν ἀφοσιώσασθαι, before performing my pious duty, = ὅσια ποιήσαι: πρίν here takes the infinitive, when it might have taken the subjunctive or optative as depending on a negative sentence (G. 240, 2).

Page 106. — ποιήσαντα and πειθόμενον denote the means.

- 13. μύθους άλλ' οὐ λόγους, fables, but not [mere] narratives: here μύθος has its special sense of fables, and λόγοι its wider sense of narratives, while above (§ 10) Aesop's fables are called by Cebes by the more general name of λόγοι. σὑκ ἡ (εc. ἐγώ) represents the same in the direct discourse (G. 243, N. 1). τούτους ἐποίησα, I put these into verse. οἰς πρώτοις ἐνίτυχον, the first which I came upon (for τοὺς πρώτους οἰς ἐνίτυχον), added as further explanation of τούτους, to which the principal relative clause οῦς... Αἰσώτου also belongs. ταῦτα φράῖε, καὶ ἐρρῶσῦαι, tell him this, and also (bid him) farevell.
- 14. ofor is exclamatory (G. 155). ἐκὰν εἶναι, a peculiar phrase in which εἶναι seems superfluous, meaning willingly (G. 268, Ν.). ὅτψ . . . μέτεστιν, who worthily shares in this thing (philosophy). βιάσεται αὐτόν, i. e. by committing suicide: the first part of the following discussion (here omitted) refers to suicide, against which the authority of Philolāus (a celebrated Pythagorean) is quoted.
- 15. Δμα λέγων (G. 277, N. 1). τὸ μὴ θεμιτὸν είναι (G. 262, 2) differs very slightly in meaning from οὐ θεμιτὸν είναι in indirect discourse: it means its not being right. In the following clause, ἐθέλειν ὧν (= ἐθέλει ὧν) depends directly on λέγεις: that the philosopher should be willing (G. 226, 2) to follow, &c. μυθολογείν, to talk (familiarly): see Apology, § 7.

Here follows the celebrated dialogue on Immortality, ending with a striking parable, or myth, which sets forth the Greek imagery of the judgments of the future world, where "they who are sufficiently purified by philosophy live without the body forevermore, and come into dwellings fairer than these, which it were not easy to describe, nor is there time enough at present."

- Page 107.—16. τούτων, &c. referring to the discourse just ended. καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, for noble is the reward. φαίη ᾶν ᾶνὴρ τραγικός, i. e. as a tragedian would express it. λουσάμενον, after bathing. λούσεν depends on the verbal idea in πράγματα, as we often say, to take the trouble to do a thing.
- 17. eter, well then (lit. let this be as it is, G. 251, 1). trustling is appropriately used of the last commands of one about to die. o ra ar...

ποιοίμεν, i. e. which we should especially gratify you by doing: av belongs to ποιοίμεν.—ούδὰν καινότερον, in English, simply = nothing new.—
ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι = ἐἀν . . . ἐπιμελησθε, corresponding to ἐἀν δὲ ὑμῶν μὰν αὐτῶν ἀμελητε, below (G. 226, 1): in the latter clause μέν is irregular, and is omitted in many MSS.—ούδ' ἐἀν ὁμολογήσητε, not even if you assent, &c. —πλέον ποιείν = to profit.

18. ὅπως ᾶν βούλησθε, as you please (G. 232, 3). — ἐρωτῷ... θάπτη, he asks how he shall bury ME: the subjunctive here represents the interrogative subjunctive πῶς θάπτω; (G. 256) of the direct question, as it is seen above in θάπτωμεν, &c. (G. 244). — ἄλλως λέγειν: ἄλλως is here

equivalent to mathy, idly, or without meaning.

Page 108.—19. ἐγγύην (G. 159, N. 4). — οὖτος . . . παραμενεῖν, for he [gave surety in court] that I would remain, i. e. would not escape: ἡ μήν is especially used in oaths and other solemn statements. — οἰχήσεσθαι ἀπιόντα (G. 203, N. 2) represents οἰχήσομαι ἀπιών of the direct discourse (G. 279, 4, N.). — οἰχ . . . Σωκράτη, that it is Socrates that he lays out for burial. — ἡ δ' ο΄ς (G. 151, N. 3). — τὸ . . . λέγειν, &c. to speak wrongly is not merely a mistake as regards the act itself. — καὶ θάπτειν (sc. χρὴ) οῦτως, &c. and [you must] bury it in such a way as shall be, &c. (G. 232, 3).

20. ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι, arose [and went] into a room. — ὅση (sc. ἡ ξυμφορά)... εἴη, i. e. how heavy [a calamity] had befallen us: indirect question. — ἀτεχνῶς... στερηθέντες, exactly as [we should have done] if we had been bereft of a father (G. 277, n. 3: 226, 1). — οἰκεῖαι, of the family.

21. όπερ άλλων καταγιγνώσκω, (the fault) which I find with others (G. 173, 2, Ν.). — ἐπειδάν παραγγέλλω (G. 233), referring to different cases.

Page 109. - all' exelvois, sc. rois altlois.

22. et τέτριπται, if it is mixed. The hemlock was first bruised in a mortar; hence the use of τρίβω. — ὁ ἄνθρωπος (at end), i. e. a servant.

23. πίνοντας, sc. τὸ φάρμακον (G. 280). — ἐπειδὰν παραγγελθῆ, after the order has been given them, depends directly on the following participles, δειπνήσαντας, &c., but indirectly on πίνοντας, which is frequentative. — οὐδὲν . . . ὁφλήσειν, that I gain nothing except [this] that I shall make myself ridiculous in my own estimation: see note on Apol. § 4. — φειδάμενος . . . ἐνόντος, sparing when nothing is left. Hesiod (Works and Days, 367) says, δειλή δ΄ ἐνὶ πυθμένι φείδω, which Seneca thus translates: Sera parsimonia in fundo est; 't is a sorry thrift at the bottom of the cup, i. e. when only the dregs are left.

Page 110.—24. Les &v... yévnra, until a heaviness shall be felt (G. 239, 2). — kal obres airò noihrei, and then it [the poison] will do its own work airò is nominative (G. 145, 1).

25. και ός (G. 151, N. 3). — του χρώματος (G. 170, 1). — ταυρηδόν, fixedly. — πρὸς τὸ ἀποσπείσαι, as regards pouring a libation from it. —

γενέσθαι, after εὕχεσθαι (G. 203, N. 2). — γένοιτο (G. 251, 1). — ἐπισχόμενος (v. ἐπέχω), holding it (to his lips).

26. τὸ μὴ δακρύειν (G. 263, 2). — ἐμοῦ γε βιῷ καὶ αὐτοῦ, even in spite of myself. — οἴου = ὅτι τοιούτου (G. 238). — ἐστερημένος εἴην (G. 248; cf. 250, Note). — ἀναβρυχησάμενος, sobbing aloud. — οὐδένα ὄντινα οὐ (G. 153, N. 4), every one. — κατέκλασε, pierced to the heart (lit. broke). — ἐν εὐφημία, here in a negative sense, when no sounds of evil omen are heard: a common proclamation of silence before a religious ceremony was εὐφημία ἄστω. Τhe saying ἐν εὐφημία χρὴ τελευτῶν is called Pythagorean. — τοῦ δακρύειν after ἐπέσχομεν we might have had τοῦ μὴ δακρύειν without change of meaning (G. 263, 1).

Page 111.—27. οὖτος ὁ δούς, this man [of whom I spoke] who had given, &c. — διαλιπὸν χρόνον, from time to time: see note on the same expression in § 28. — ἐπανιών, going upwards. — ὅτι ψύχοιτο, that he was becoming cold. — αὐτὸς ἡπτετο, he felt of himself. — τότε οἰχήσεται, then he should be gone (in direct discourse οἰχήσομαι), one of the phrases used by the Greeks to avoid the mention of death. — ᾿Ασκληπιῷ ἀλεκτρυόνα: those who recovered from sickness often sacrificed a cock to Acsculapius. Socrates suddenly remembers a neglected sacrifice; or, possibly, he asks Crito to make an offering in gratitude for his release from life. — μὴ ἀμελήσητε (G. 254).

28. δλίγον διαλιπών, after a little while: the same phrase is general (= at intervals) as used above, because there it is joined with the imperfect δισκόπει. — και ός, i. e. Socrates. — ἔστησεν is active, and the meaning is, his eyes became fixed. — ξυνέλαβε, closed. — τῶν τότε . . . ἀρίστου, the best of his time whom we knew.

HERODOTUS.

The chief events of the great Persian Wars are the capture of Euboea and the battle of Marathon, B. c. 490; the defence of Thermopylae and the sea-fights at Artemisium and Salamis, B. c. 480; and the battles of Plataea and Mycale in the following year. The narrative of these events makes the most interesting and important part of the History composed by Herodotus in the generation immediately following.

Herodotus was born at Halicarnassus, one of the Doric cities on the western coast of Asia Minor, about the year 484 B. C. In his manhood he travelled extensively in Asia, Egypt, and Greece, a keen, intelligent, and accurate observer. His history is one of the earliest, and is much the most curious and interesting, of our sources of knowledge as to the countries, people, customs, history, local politics, and family traditions of the century before his own day. It is in nine Books, named for the nine Muses. It is full of illustrations of the religious beliefs, omens, oracles, customs, and feelings of the time. The conflict between Asia and Europe appears in Herodotus as part of a great drama, in which the Argonautic expedition and the Trojan war had been successive acts, which was watched at every point and guided by the manifest direction of the Gods; while in the earlier parts of his History he is constantly tracing proofs of that divine judgment, which humbles the pride and punishes the crimes of men.

Asia Minor, with the Greek colonies on its western coast, had been added to the Persian dominions by Cyrus the Great, who conquered Croesus, king of Lydia, B. c. 546. About the year B. c. 500, the Ionic cities, with Miletus at their head, revolted against the Persian rule; and, with the help of allies from Greece, especially the Athenians, captured and burned the Lydian capital, Sardis. The war continued about six years, and ended in a complete Persian victory. The Ionic city of Miletus was captured and reduced to slavery, to the passionate grief of its generous allies in Athens. But the attention of the Persians had been drawn to the free states and islands towards the west, and these hostilities led the way to their two formidable invasions. Meanwhile the tyrant Hippias, son of Pisistratus, had been driven from Athens (B. c. 510), and had taken refuge at the Persian court. He was now a feeble old man; but his hate of the Athenians and desire of revenge made him eager to serve the invader, whom he accompanied himself to the plain of Marathon.

Although Herodotus was a Dorian by birth, he wrote his History in Ionic Greek. His intercourse with the Ionic cities in his immediate neighborhood must have made him familiar with their speech, even if we reject the account given by Suidas of his long residence as an exile in the Ionic island of Samos. But he probably chose the Ionic dialect chiefly because it had been used by the historians or annalists who preceded him. The dialect of Herodotus is known as the New Ionic, which, where it differs from the Attic, is very similar to the Old Ionic of Homer. Its general peculiarities should be learnt by the beginner from the grammar.* Others will be seen in the Lexicon; as the use of κ for π in κῶς, ὅκως, κότε, &c., for πῶς, ὅπως, πότε, &c., and the interchange of aspirates in ἐνθαῦντα, ἐνθεῦντεν, κυθών, for ἐνταῦθα, ἐντεῦθεν, χιτών. The chief peculiarity in syntax is the use of

^{*} See G. Introduction, pp. 1 and 2; §§ 30; 39; 44; 59; 67, Note 1; 70; Notes to 76-86; §§ 119; 120; 126; Notes to 127; see also §§ 140, Note 4; 148, Note 4. Much of the detail in the notes can be learnt by practice while reading.

the forms of the article beginning with τ as relative pronouns (G. 140, N. 4), which must be kept constantly in mind.

The story of the Persian Wars is begun in the sixth book of Herodotus, and is continued in the three following books. The extracts here given include the battle of Marathon and the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis, and end with the retreat of Xerxes to Asia after his defeat at Salamis. They begin with VI. 48, to which V. 105 is prefixed by way of introduction.

I.

- Page 112.—1. βασιλεί, uncontracted form for βασιλεί (G. 53, 3).—

 δε, when. Σάρδις = Σάρδεις (G. 53, 1, N. 3), accus. plural. Ἰώνων ...

 ποιησάμενον, making no account of the Ionians. μετὰ δέ, but afterwards (G. 191, N. 2). πυθόμενον, like δε ἐπύθετο above. εἰρεσθαι, used to ask, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). ἀπείναι for ἀφείναι (v. ἀφίημι: G. 17, 1, N.), let fly. μίν for αὐτόν (G. 79, 1, N. 4), i. e. the arrow. βάλλοντα, as he let it fly (G. 204). ἐκγενέσθαι, infinitive for optative in a wish (G. 270), be it granted. προστάξαι depends on λέγεται (third line). ἐε τρίς, thrice. ἐκάστοτε, i. e. every day at supper. μέμνεο (for μέμνησο), as if from a present μέμνομαι: the form μέμνη is found in Homer.
- 2. uerà 8è rouro: Darius had sent an army and a fleet in 492 B. C., under his son-in-law Mardonius, to subdue Eretria and Athens, reducing the Greek populations on the way. Some, including the Macedonians, were subdued by the army; but as the fleet beat about Mount Athos, "there fell on them a north wind, great and ungovernable, which treated them very roughly, dashing many of the ships against Athos; three hundred of them are said to have perished, and more than twenty thousand men. And as this sea about Athos is most full of monsters, many were seized and devoured by them, and some were crushed against the rocks; and some could not swim and so were lost; and some perished with cold. So then fared that fleet." (Hdt. VI. 44.) After some successes in the south of Thrace. Mardonius returned to Asia. — 8 To Exouv, indirect question. κότερ $a = \pi$ ότερον. - έωυτ $\hat{\varphi} = \epsilon aυτ\hat{\varphi}$. - σ $\varphi \epsilon a$ ς aύτούς $= \epsilon a$ υτούς. - $\hat{\omega}$ ν = οδν, therefore. — άλλους άλλη τάξας, i. e. ordering them to different places. — π ódias = π ódeis (G. 53, 1, N. 3). — yéas makpás, ships of war, naves longas.
- 3. τὰ προίσχετο αἰτέων, what he put forward as his demand.— ἐς τοὺς ἀπικοίατο = εἰς οῦς ἀφίκοιντο (G. 233).— καὶ δὴ καί, lit. and moreover also, an emphatic formula very common in Hdt. Here it stands for the usual καί in the expression ἄλλοι τε...καί.— σφί = σφίσι (G. 79, 1, N. 2), used like αὐτοῖς in Attic (G. 144, 2.)— ἐπεκέατο (G. 127, VI. N.). ἐπὶ σφίσι ἔχοντας, aiming a blow at them (as English, "have at them").
- Page 113. is... orparetwerta, so as to join the Persians in marching upon them. The jealousy thus roused threatened a war which would

have divided and weakened Greece: it was composed in season, and the men of Aegina fought bravely against the Persians at Salamis and Plataea.

— τὰ πεποιήκοιεν, what [as the Athenians said] they had done (G. 248, 4, last ex.). — συνήπτο: the active form συνάπτεν πόλεμον (cf. συνάπτεν μάχην in § 12, to join battle), means, to engage in war. The hostility between Aegina and Athens is traced by Herodotus to the following circumstance: In time of famine, the Epidaurians had brought two statues of sacred olive-wood from Athens, paying therefor a yearly service at the shrine of Erechtheus. After these had for many years been effectual to avert the barrenness of the land, they were stolen by Aeginetans, colonists of Epidaurus, and the tribute ceased. The Athenians then sent to demand it at Aegina; but, while they were attempting to drag away the sacred statues, a violent storm burst forth, with an earthquake, so that their whole expedition, struck with frenzy, fell upon one another and perished, except one man who fled to tell the tale.

4. ὅστε is used with the participle by Hdt. in the same sense as ἄτε in Attic (G. 277, N. 2b); not in the sense of ὡς. — Πεισιστρατίδων, i. e. Hippias and his household. Pisistratus, the father of Hippias, became tyrant at Athens B. C. 560. Hippias was expelled and the democracy restored B. C. 510, twenty years before the battle of Marathon. — προσκατημένων — παύτης. . . προφάσιος, adhering to this purpose. — Έλλάδος, partitive genitive with τοὺς μὴ δόντας. — φλαύρως πρήξωντα, cf. κακῶς πράττειν (G. 165, N. 2). — παραλύει, "relieves." — ἀποδέξας = ἀποδέξας, having appointed. — Δᾶτιν, 'Αρταφέρνεα, in apposition with στρατηγούς.

Here follows the expedition of the fleet against the Grecian islands, and the capture of Eretria, in Euboea, the inhabitants of which were colonized by Darius eastward of the Persian Gulf.

5. is the 'Attiche: Eretria was opposite the northern point of Attica, across the strait, which is here about five miles wide. — κατέργοντες = καθelevorres, hemming in the Athenians greatly: the word is doubtful. δοκέοντες . . . τά, expecting to do the same by the Athenians, as, &c. (G. 165). - Kal ... váo: here the separate force of these particles can be seen, and ... for. Generally, however, kal yap means simply for surely (more emphatic than yao alone), the original ellipsis of a clause with was being forgotten. — & Mapa8ώv: "the plain of Marathon is about six miles from north to south, and of varying width, having the eastern declivities of Pentelicus on the west, and the sea on the east." Felton. It is about twenty miles northeast from Athens, and fifteen southeast from Eretria. ένιππεθσαι, i. e. for cavalry movements. — κατηγέετο = καθηγείτο. — σφί (G. 171, 3, N.). - Séka, i. e. one from each Attic tribe. - Sékatos, one of ten (not tenth). — τοῦ, whose. — κατέλαβε, it befell: its subject is φυγείν. which means properly to get banished (agrist), while devyew is to be in exile: φεύγω is of course transitive, lit. to flee from, hence Πεισίστρατον.

6. fixer in this Xeprovisou: this refers to the Thracian Chersonesus (on the west side of the Hellespont), where Miltiades had been several years governor or "despot." Hence Byron's familiar lines,

"The tyrant of the Chersonese," &c.

His uncle, Miltiades, the so-called olknorfs (or founder of the Chersonese), had led the first Athenian colony to this region during the reign of Pisistratus. Miltiades the younger, according to Herodotus, had advised breaking down the bridge on the Danube, and leaving Darius to perish in his campaign against the Scythians (about 516 B. C.): hence the king's enmity against him, and attempt to seize him, described below.

- Page 114. περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο, made great efforts. τὸ ἐνθεῦτεν, thereupon. ὑποδεξάμενοι, watching for his return: the simple ἐδεξάμενο in Ionic Greek, as in Attic, belongs to δέχομα: but in compounds care must be taken to avoid confusion with this and similar Ionic forms (as ἐδέχθην) belonging to δείκνυμι. ἀπεδέχθη, was appointed.
- 7. τοῦτο μελετῶντα, i. e. this was his profession. τῷ = Φ, dative after τεριπίπτα, falls in with (G. 187). βάσαντα (v. βοάω), calling. Πᾶνα, subject of κελεῦσαι, which depends on ελεγε understood: Pan was the Pelasgic (i. e. aboriginal) deity, whose chief seat of worship was the Pelasgic district of Arcadia. ἀπαγγείλαι, to carry this message (implying to ask). διότι (= διὰ τί)... ποιεῦνται, why they paid no reverence to him. τὰ δέ is used before έτι as if τὰ μέν stood before πολλαχῆ. καταστάντων... πρηγμάτων, when their affairs were now restored to good condition. είναι: the subject is ταῦτα after πιστεύσαντες. ἰρόν, shrine: this was a grotto below the Acropolis, with a descent of 47 steps. ἀπό, in consequence of. λαμπάδι, a torch-race.
- 8. δευτεραίος, within two days: the distance is about 140 miles.—περιπεσούσαν (like περιπεσεύν), agrist participle without time (G. 279, 3).—πρός, at the hands of.—πόλι, dative of difference (G. 188, 2): Greece is become poorer by one notable city.— ξαδε, v. ἀνδάνω.— ἀδύνατα ἢν, it was impossible, a common expression for ἀδύνατον ἢν (G. 135, 2).
- Page 115.— Ισταμένου τοῦ μηνός: the lunar month was divided into three parts, called ἱστάμενος, μεσῶν, φθίνων.— εἰνάτη = ἐνάτη, ninth. It is supposed that in this particular month occurred the Carneia, the great Dorian festival in honor of Apollo, lasting from the seventh to the fifteenth (i. e. till the full moon), during which no Dorian might bear arms. It occurred generally in August, but this year early in September.— μὴ οὐ (G. 283,7, Rem.)...τοῦ κύκλου, while the moon's disk was not yet full.
- 9. συνευνηθήναι τῆ μητρί: this he understood to mean, that he should sleep in the grave in his native land. γηραιός, in his old age. κατελθών (G. 138, N. 8).
- 10. τοθτο μέν ... τοθτο δέ (G. 148, N. 4). ἀπέβησε, put ashore. καταγομένας, brought to land: the corresponding ἀνάγεσθαι is to put to sea. ol, to him, dative following ἐπήλθε. ἐώθεε for εἰώθει, v. ἔθω. ola

- (G. 277, N. 2 b) with **lóvri**, since he was. πρεσβυτέρφ, rather old. **lξε**ληλυθέναι, had come to pass (lit. had come out).
- 11. ἐν τεμένει 'Hρακλέοs, i. e. in Marathon. Πλαταιέες, the city of Plataea was about twenty-five miles northwest from Athens, in the territory of Boeotia. ἀναραιρέατο, for ἀνήρηντο, v. ἀναιρέω, had undertaken (G. 119, 3). ἐκαστέρω, too far off (to be of any use to you).
- Page 116. τοιήδε... ψυχρή, such a service would prove to be cold, i. e. too weak to be of use. φθαίητε... ήμέων, for you might be enslaved many times before any of us would hear (G. 279, 2): πυθέσθαι here follows φθαίητε ή from the force of πρίν implied in the verb (G. 274, N.); a rare construction. τιμωρέειν οὐ κακοΐσι, no cowards to help. συνεστεώτας, v. συνίστημι, coming in collision. Βοιωτοΐσι: especially Thebans, who would object to the proposed union of Plataea and Athens.
- 12. οὐκ ἡπίστησαν, i. e. they followed their advice. ποιεύντων is temporal. ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, both sides choosing them umpires. οὅρισαν for ἄρισαν, ν. ὁρίζω. ἐᾶν... τελέειν, that the Thebans should leave at liberty (ἐᾶν) those of the Boeotians who were unwilling to belong to the Boeotian league, which was under the exclusive control of Thebes.
- 13. ἐπεθήκαντο (G. 110, III. 1, n. 1). ἐσσώθησαν (for ἡσσ-, v. ἡσσάομαι), were defeated. τοὺς . . . οδρους, the boundaries which, &c.: τοῦς is relative.
- 14. έγίνοντο δίχα, were divided. τῶν μέν, &c., one part voting not to engage. ὁλίγους, too few. τῶν δέ, &c., the other, including Miltiades, urging it. ἐνίκα ἡ χείρων, the more timid was likely to prevail (imperfect). κνάμφ λαχών, elected by lot (lit. by the bean). The polemarch was the third in rank of the nine archons, and he was originally (as his name denotes) a military commander. Soon after the Persian Wars, however, his duties were confined to the management of the affairs of foreigners resident at Athens, and military matters were left to the board of ten generals (στρατηγοί).
- Page 117.—15. σόδέ, &c., not even Harmodius and Aristogiton, who delivered Athens by slaying Hipparchus, the son of Pisistratus and brother of Hippias, who was then tyrant: they were from the same deme with Callimachus (Aphidnae).—δέδοκται τὰ πείσονται, it is already determined what they shall suffer: i. e. the tyranny of the Pisistratidae will be restored and the democracy abolished.—περιγένηται, shall get the victory.— στη τέ έστι (G. 151, N. 4).—ἀνήκα ἐς σέ, has come up to you [for decision].— Έλπομαι, I anticipate.—στάσιν, commotion or civil conflict.— ώστε μηδίσαι, so that they will favor the Persians, i. e. prove traitors to the national cause: in this verb μηδίζω, and often elsewhere, the Persians are incorrectly called Medes by the Greek writers.—πρίν τι... ἐγγενέσθαι, before there come anything rotten (cowardly or corrupt) into one and another of the Athenians.— θεῶν... νεμόντων, if the Gods judge justly.— ἡν ελη, if you prefer (ν. αἰρέω).— τῶν... ἀγαθῶν (for ῶν... ἀγαθῶν), by attraction and assimilation (G. 154, N.) for τῶν ἀγαθῶν (G. 181, N.) & κατέλεξα.

- 16. μετά 8έ (G. 191, N. 2). πρυτανηίη της ημέρης, command for the day, which passed in rotation through the whole board of ten generals: as one general belonged to each tribe, it is likely that the same order was followed here as in the ordinary succession of the tribes in the πρυτανεία, which was determined annually by lot (see note on § 17, below, and on Xen. Mem. § 18). δεκόμενος = δεχόμενος. ού...κω = ού...πω, not yet. πρίν, until (G. 240, 1).
- Page 118.—17. τότε, &c.: the right wing was the post of honor, as being most perilous, that side being unprotected by the shield; it was anciently assigned to the king.— is holdwore, in order, as they were numbered; see note on § 16, above.— and ταύτης... σφι μάχης, from their fighting in this battle: for σφί (the Plataeans) see G. 184, 3, N. 4.— θυσίας... γινομένας, when the Athenians celebrate the sacrifices and festivals which take place every four years: this refers especially to the greater Panathenaic festival.— λίγων is parenthetical, and γίνεσθαι depends on κατεύχεται (G. 203, N. 2).— εξισσύμενον, extended to equal length.— επιτάξιας δλίγας, but a few ranks deep.
- 18. δε σφι διετέτακτο, impersonal (see G. 188, 3, second ex.) dπεί-θησαν (ν. ἀφίημι), were allowed to advance (lit. let go or sent forth) "like racers in the course" (Stein). μανίην . . . ἐπέφερον, they imputed madness: in fact, only the admirable training of the Athenians saved them from being thrown into disorder, by which they must have perished. Υππου (fem.), cavalry. ἀνέσχοντο ὁρέοντες, endured to behold. ταύτην ἐσθημένους, wearing it (a peculiar word: G. 164; 197, 1, Ν. 2). τίως, till then. φόβος ἀκοῦσαι (G. 261, 2, Ν.).
- 19. μαχομένων, genitive absolute denoting time, while they fought. τὸ μέσον (G. 160, 1), at the centre, like κατά τοῦτο ἐνίκων just below. τῆ, where. Σάκαι: these were Scythian bowmen, serving probably as mariners in the fleet, and efficient in land service. ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἦσαν. ῥήξαντες, breaking through.
- Page 119.— two, they suffered, for etwo. τοῖς . . . ρήξασι, dative after έμάχοντο. φεύγουσι, in their flight. Πέρσησι (G. 186, N. 1).
- 20. ἀπὸ δ' εθανε, the verb is ἀπέθανε, the prepositions being separated by tmesis (G. 191, N. 3). γενόμενος, having proved himself. Κυνέγειρος, a brother of the poet Aeschylus: he was attempting to climb into the ship by the stern-works (ἀφλάστων). την χειρα (G. 197, 1, N. 2).
- 21. Laranpoweapero, backing water. duinopero (G. 279, 4). altiq, &c., an accusation became current (Loχε) that they planned this by contrivince of the Alemaconidae: this was a powerful family in Athens, at feud with Miltiades, the same to which, in the next generation, Pericles belonged. dvalla doute, displayed a shield (G. 203): this depends on the idea of saying in altiq. This shield, "discernible from its polished surface afar off, was seen held aloft upon some high point of Attica, perhaps on the summit of Mount Pentelicus. . . . A little less quickness on

the part of Miltiades in deciphering the treasonable signal and giving the instant order of march, —a little less energy on the part of the Athenian citizens in superadding a fatiguing march to a no less fatiguing combat, — and the Persians, with the partisans of Hippias, might have been found in possession of Athens. . . . Nothing could have rescued her, except that decisive and instantaneous attack which Miltiades so emphatically urged." Grote.

22. ποδῶν (G. 168, N. 3), genitive following τάχιστα, i. e. at the top of their speed. — ἔφθησαν ἀπικόμενοι (G. 279, 4). — πρὶν ἢ ἤκειν (G. 274, N.). — Κυνοσάργεϊ, a grove and gymnasium, eastward of the city, like the Academy (see note on Xen. Hellen. ii. 2. 8). — ὑπεραιωρηθέντες, lying off (lit. above): in the same way the Greeks spoke of a vessel leaving the shore by ἀνάγεσθαι, and of one approaching the shore by κατάγεσθαι. Compare the active expression νέας ἀνακωχεύσαντες, keeping the ships at anchor, just below. — Φαλήρου, the old port of Athens (see map, and note on Xen. Hell. p. 42): at this time the Piraeus had not been fortified.

23. συνήνεικε, ∇ . συμφέρω, it befell.

Page 120. — πληγέντα, struck with sword or pike; βληθέντα, hit with arrow or javelin. — σκιάζων (G. 260, 2, N. 2).

24. **ξχοντες... ούτω,** making such haste to reach Athens in time for the battle. — τριταίοι, on the third day from Sparta (i. e. two days after leaving Sparta). Plato says that they arrived the day after the battle. — θηήσασθαι (v. θεάομαι).

After the victory at Marathon, Miltiades procured an armament of seventy ships under his own command, for secret service, — which proved to be an attack on Paros, to revenge, says Herodotus, a private quarrel. He returned unsuccessful, and was impeached of treason by Xanthippus, father of Pericles. The penalty of death was commuted for a fine of fifty talents; and before this was paid, he died of a wound or bruise received in his escape from Paros. Meanwhile, the Greeks were left in security and peace, and the next invasion, under Xerxes, was delayed for a period of ten years.

The date of the battle of Marathon, according to the most satisfactory calculations, is September 12, B. c. 490. The account of the battle in Herodotus, although it is the best that we have, is very far from satisfactory. We have no detailed description of the movements, no account of the feeling in Athens either before or after the victory, no statement (even on conjecture) of the numbers engaged on either side. This silence on some points probably arose from the fact that the invasion of Xerxes was the chief object of interest in his history, and the invasion of Darius was looked upon chiefly as introductory to this. But on other points, especially as to the numbers, we may safely presume that he is silent simply because he had no authentic

information. He is very minute in giving the numbers of the slain, one of which at least (that of the one hundred and ninety-two Athenians) he could have known from inscriptions. As to the numbers of the Persians, hardly a guess can be made: they are variously stated by later historians from 600,000 to 110,000, which last is the estimate of Cornelius Nepos. The same historian gives the number of Greeks as 10,000, including 9,000 Athenians and 1,000 Plataeans. Others give 10,000 Athenians and 1,000 Plataeans. If this estimate included only the heavy armed, and the usual addition is made for light armed, we shall make the whole Greek force consist of 20,000 or 22,000 men. (See Rawlinson, Appendix to Book VI.)

Herodotus does not mention cavalry in the battle, although he states that the field of Marathon was selected by the Persians because it was excellent for cavalry movements (¿μππεῦσαι). We may suppose the cavalry to have been absent foraging on the day of the battle, which the Persians were not expecting (as Rawlinson suggests); or it may not yet have been landed, for some reason not given. At all events, no account is given of its re-embarkation, which would have been difficult after the defeat.

By the view given in Blakesley's "Excursus," the landing at Marathon was meant only for a lodgement. The region near held many partisans of Hippias, who were also formidable in the city; and if their expected movement had taken place, the Persians might have landed their cavalry, destroyed the little army of the Greeks, and occupied the country at their leisure. This plan was foiled by the generalship of Miltiades, who, after the two armies had held each other several days in check, suddenly extended his wings, and struck his blow so promptly that the Persians were beaten by sheer surprise. They even drove the Athenian centre in rout, as Herodotus says, into the interior (μεσόγαιαν); the wings, alone, had fled in "panic," flight, and perished in the marshes on the flanks. — the service rendered, at this crisis, by the god Pan. On the whole, the main force must have come off with small loss and in good order, the greatness of the victory being exaggerated by the patriotic pride of the Greeks. Their ships lay moored, stern to the shore, and were easily got off, only seven of the whole fleet being taken or sunk. The battle was won. not by the mere superior valor of the Greeks, but by the skill and energy of their commander, who for many days kept his little army safe from attack, in a well-chosen position, and fought when a longer delay might have been fatal; for the Persians were expecting a demonstration from the disloyal faction in Athens, which was prevented only by the promptness and completeness of his victory.

П.

- Page 120.—1. κεχαραγμένον, exasperated, lit. sharply cut: the same verb (χαράσσω) from which our own word character is derived.— δευότρα έποίες, comparative of δευά ποιείν, to take (a thing) ill, aegre ferre.
- Page 121. έδονέετο, was kept in commotion ("din"). ός... στρατευσομένων, since they were to attack Greece: this phrase gives the reason of άρίστων.
- 2. τετάρτω έτει, i. e. probably in the summer of B. C. 487. Καμβύorew: Cambyses, son and successor of Cyrus the Great, had made Egypt a Persian province in 525 B. C. — μάλλον ώρμητο, was the more eager (lit. had been the more impelled). - Treddoutevou, about proceeding, i. e. getting ready his στόλος. - παίδων: the dispute was between Xerxes and Arta-Xerxes, though the younger, was son of Atossa, daughter of Cvrus the Great, the queen of Darius. Through her he inherited his own claim of sovereignty, and she was now all-powerful at the Persian court. He had, besides, the claim of having been "born in the purple," after Darius came to the throne, - Artabazanes being son of a former wife. - fyemovins, precedence as to the succession. - is See depends on the idea of demanding vaguely implied in στάσις έγένετο. — ούτω refers back to άποδέξαντα: the meaning is, that after nominating a successor he should so set μενον agrees with Δαρείον, which is subject of αποθανείν. — συνήνεικε, it happened.
- 3. Kal Zépens: Herodotus represents that Xerxes was at first indifferent to the expedition against Greece, but was urged to it by Mardonius (afterwards slain at Plataea), who hoped to become satrap of Greece. In a royal council held after Egypt was subdued, Xerxes declared his intention to make the invasion by way of the Hellespont, and was supported by Mardonius, but dissuaded by his uncle Artabanus, his wisest counsellor, who, however, yielded to the terror of a vision, which "threatened to burn out his eyes with hot irons" for his opposition to the will of destiny. He now "openly favored the expedition; and so Xerxes gathered together his host, ransacking every corner of the continent." — हमी महज्जक हैन्स्व, four full years, counting from the reduction of Egypt in B. C. 485. — avoueve (v. ανω), advancing, i. e. in the course of the year. — χειρί μεγάλη πλήθεος, with a mighty (hand of) force: with this use of yelp cf. Latin manus. στόλων: this refers to the expedition of Darius against the Scythians, the great Scythian invasion of Media, the war of Troy, and the conquest of Thrace and Northern Greece, still earlier, by the Mysians and Teucrians; "yet not all these," says Herodotus, "nor all others which have ever been, were worthy to be compared with this single one." - oi wev, &c., i. e. the several nations and districts subject to Xerxes. — is weldy everagaro, had orders for foot soldiers: To metov means foot soldiers when opposed to

- cavalry, but land force (in general) when opposed to a naval armament. twos (fem.), cavalry, "horse." aua (G. 277, N. 1). yeóspas, see below, § 10.
- 4. τοῦτο μέν (G. 148, N. 4), here with no correlative τοῦτο δέ. ἐς implies that προσπταισάντων gives the reason of Xerxes for digging the canal through Athos (G. 277, N. 2): for προσπταισάντων, see note on I. § 2. προστοιμάζετο (impersonal), preparations were made in advance. ἐκ τριῶν ἐτέων, from a time three years back. Ἑλαισῦντι, Elacus, at the extreme southwest point of the Chersoneus, was the base of the naval operations at Athos; the military head-quarters were at Sestos, about eighteen miles above. ἄρμεον is from ὀρμέω, while ὀρμεόμενοι is an Ionic form (= ὀρμέωμενοι) from ὀρμέω. ὁτὸ μαστίγων, i. e. driven to their work by scourges. See below, § 21; and III. § 44, where Hdt. describes the Persians at Thermopylae as driven into the battle by scourges. παντοδαποί, various detachments. διάδοχοι, in relays.
- Page 122.—5. σχοινοτενές, a straight line (as if by a stretched cord).
 βαθέα (for βαθέῖα): at the greatest depth, the canal would be about sixty feet below the surface. βάθρων, stagings: the Phoenicians, according to Herodotus, were the only ones skilful enough in engineering to avoid the caving in of the banks by beginning the excavation with double the width required at the bottom. πρητήριον, Ion. for πράτηριον, a market, a place for selling, from πρα- (stem of πιπράσκω). ἀληλεσμένος (ν. ἀλέω), ready ground.
- 6. ώς . . . etploreav, so far as I can find out (G. 268): in fact, it was not a very difficult work, and was highly politic, especially in case Greece should be subjugated. The canal, which has been traced, "is about a mile and a quarter long, and twenty-five yards across; it has been much filled up with mud and rushes." παρεόν (G. 278, 2), when it was in his power. διειρύσαι, to haul across, an operation easily performed with the light vessels of the ancients. εύρος ώς . . πλώσαν, of [such] width that two triremes could pass through (G. 266, N. 1). Łλαστρευμίνας (for Łλαυνομίνας), driven by oars. ζεύξαιντας γεφυρώσαι, simply to bridge the river: the Greeks said ποταμόν ζεύξαι (§ 8) and ποταμόν γεφυρώσαι, and Hdt. has even γεφόρας ζευγνύων.
- 7. Κριτάλλων, the frontier town of Cappadocia. γην τε καλ ΰδωρ, see below, § 28. δεύπνα, see below, § 25.
- Page 123.—8. of &: those who had charge of the work (see τοδοι προσεκίετο below).— ἐξεύγνυσαν, were (in the mean time) building.— τὴν μὲν... τὴν δί: understand γέφυραν from ἐγεφύρουν above.— βυβλίνην, of papyrus: this plant was used by the Egyptians for ropes as well as for paper.— ἔστι... στάδιοι (G. 135, N. 5).
- 9. ἐπικέσθαι μάστιγι (= μαστιγώσαι), to scourge, here takes πληγάς as a cognate accusative (G. 159), to strike the stream three hundred blows with a lash. Understand τινάς as subject of both ἐπικέσθαι (ν. ἐφικνέσμαι) and κατείναι (ν. καθίημι). ποταμφ: the current, about three miles an hour, gives the Hellespont the aspect of a river.

10. τας δέ, the bridges. — ὑπό, under, as a support. — ἐξήκοντά τε καλ τριηκοσίας: the upper bridge may have been made stronger (of three hundred and sixty vessels) to resist the greater force of the stream; or it may have been at a broader part of the channel, which is here about a mile wide. (See Grote's note.) — τοῦ μὲν . . . κατὰ ῥόον, at right angles with the Pontus, and in the line of the current of the Hellespont (to diminish the resistance). - Iva avakwaseon, that it [this arrangement of vessels] might ease (i. e. by lifting) the strain on the tackle: avakey eve (kindred to aveyw) means to hold up, with the idea of relieving or keeping quiet (see avakwy súravres ras véas, keeping the ships off the coast, in I. § 22): so avanoux n means a truce. It is hard to see why (according to the common interpretation, that the force of the stream might keep up the tension of the cables, i. e. keep them taut) there should be any anxiety to provide for the tension of cables which were stretched over a strait a mile wide, and rested on vessels in a stream running three miles an hour! - our fires is repeated after the long parenthesis. - Tas uèv . . . This etépns, [they cast] those (dykúpas) of [the ships forming] one bridge towards the Pontus. - elvekev, to guard against. — ἐσωθεν, i. e. from the Euxine. — της δὲ ἐτέρης, i. e. the anchors of the other bridge. - προς έσπέρης, sc. κατήκαν. - εύρου, νότου: these were southeast and south winds, both blowing more or less up stream.

Page 124. — διέκπλοον: the small craft (πλοΐα λεπτά) would pass in and out underneath the cables.

11. χωρίς ἐκάτερα, i. e. the flaxen cables and those of papyrus. — εἶλκε, weighed: if the talent here meant is the Euboean, or old Attic, a cubit (eighteen inches) weighed nearly eighty pounds. — τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, the stretching of the cables, i. e. the cables, as they were stretched across the strait. — ἐπεῖεῦγνυον, joined them above, either by ropes or by strips of wood.

12. χυτοί, breakwaters. — ἡηχίης, surf: the tide in this sea being very slight. — ὁ fίλιος: no eclipse of the sun, visible at Sardis, took place in B. C. 480, if the latest astronomical calculations can be trusted; the story here told may belong to the departure from Susa in the preceding year, when there was such an eclipse. The date of the invasion of Xerxes (B. C. 480) is too well established to admit of doubt. — ἐπινεφίλων ἐόντων, genitive absolute: the indicative would be ἐπινέφελα ἐστιν, it is cloudy (G. 135, 2). — αἰθρίης (noun), in fair weather, is genitive of time (G. 179, 1). — τὸ ἐθέλοι (= τί ἐθέλοι), τό being relative used interrogatively (G. 282, 1). — προδέκτορα, verbal of προδέκνυμι, that which designates or foreshows.

Page 125.—13. ἀναμίξ, i. e. not divided into separate bodies, as they marched according to cities or provinces.— διελέλειπτο, impersonal.— οὖτοι, these, who marched in advance.— προηγεῦντο, i. e. led the part of the army which accompanied the king; opposed to οὖτοι.— κάτω τρέψαντες, this was a mark of respect to the king, who followed them.— ἄρμα Διός: by Zeus Hdt. means the chief God of the Persians, Auramazda or Ormuzd.

- 14. λόγος, choice or fancy. κατά νόμον, i. e. with point upward. σότος, the ten thousand just mentioned. ροιάς, pomegranates, probably as sacred emblems. ἀντὶ σαυρωτήρων, in the place of points at the lower end. οἰ... τράποντες (Ion. for τρέποντες, present), those who preceded the Nisaean horses (§ 13).
- Page 126.—15. Σκάμανδρον, the Scamander of the Iliad: here a shallow brook, in a bed about two hundred feet broad; in the dry season only three feet deep.—βέεθρον (G. 160, 1).—ούδ' ἀπέχρησε... πινόμενος, and did not have water sufficient for the army to drink (lit. did not suffice when drunk, &c.).— ός ἀπίκετο repeats the genitive absolute ἀπικομένου after the long relative clause.
- 16. "On this transit from Asia into Europe, Herodotus dwells with peculiar emphasis; and well he might do so, since when we consider the bridges, the invading number, the unmeasured hopes succeeded by no less unmeasured calamity, it will appear not only to have been the most imposing event of his century, but to rank among the most imposing events of all history." Grote. kal... yáp are here to be separated, and as (for) a seat had been erected for him here, &c. (See note on I. § 5, above.) longiro = longiro spa = lapa, imperfect of opta.
- 17. Sign = δ diff. δ diff. ϕ decreases ϕ decrea
- Page 127.— the second σύτω qualifies εὐδαίμων.— τῷ (G. 237, N.).—
 γλυκὸν γεύσας τὸν αἰῶνα, after giving [man] a taste of the sweetness of life,
 lit. a taste of life as (being) sweet.— φθονερός, jealous, i. e. lest man should
 vie with him in blessedness.
- 18. τῶνδ' ἐγὰ ὑμέων χρητζων, wanting this (G. 148, N. 1) of you: so δέσμαι occasionally takes two genitives, instead of the common construction (G. 172, N. 1). ξυνὸν... σπεύδεται, for this which we are seeking is for the good of all in common: the construction being τοθνο γάρ σπεύδεται (passive) [δν] ἀγαθὸν πᾶσι ξυνόν: the adjective ξυνός = κοινός. ἐντεταμένως, vigorously (adverb formed from participle of ἐντείνω). τῶν (= ὧν) for καὶ τούτων. οὐ μή τις... ἀντιστῆ (2 aorist), an emphatic future expression (G. 257). λελόγχασι (v. λαγχάνω), have in charge (as if assigned by lot): cf. Latin sortiti sunt.
- 19. τον ήλιον, the Sun, under the name of Mithra, was one of the chief objects of worship in the Persian religion.
- Page 128. ή μιν παίστει (G. 236). πρότερον ή ... γένηται, = πρίν αν ... γένηται (G. 240, Ν.). άκινάκην, a short, straight-pointed sword, or dirk. μαστιγόσαντι (G. 277, 2).
- 20. ἐπὶ δὲ αὐτὸς Ἐἰρξης, i. e. after the chariot. ἀνήγοντο, put off form the shore.

- 21. eldopevos, likening thyself; bluevos, taking to thyself. iffy... volen (G. 222, N. 2).
- 22. τὸν Ἑλλήσποντον, accusative governed by the phrase ξω πλώων, as if it were a compound verb like ἐκλέπεν, which takes the accusative. πρήσσων τὰ ἔμπαλιν τοῦ περοῦ, taking the opposite direction from the land force (lit. doing the opposite), i. e. sailing southwest towards the Aegean, while the army marched northeast into Thrace. Δορίσκον: this was a strong Persian fortress, which had been held since the invasion of Scythia by Darius. (See note on I. § 6.)
- Page 129.—23. πλήθεος ἀριθμόν, number of people.— τοῦ πεζοῦ, of the foot-soldiers (as we know from Hdt. VII. 184, where the cavalry are estimated at 80,000 in addition to this number.— τὸ πλήθος: by this reckoning, 1,700,000 men, a very uncertain estimate, as the numbers might easily be exaggerated in the loose way of counting. Ctesias makes 800,000, and Aelian 700,000; but "we may well believe," says Mr. Grote, "that the numbers of Xerxes were greater than were every assembled in ancient times, or perhaps at any known epoch of history."— συννάξαντες ταύτην, i. e. τὴν μυριάδα. Compare κατανάξαντες τὴν γῆν in § 11, above.— ὕψος (G. 160, 1).
- 24. διεξελάσας (G. 138, N. 8) θηήσασθαι, to see them in review (G. 204, N. 2). μετά, afterwards. ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί: these lists, it has been thought, may have fallen into the hands of the Greeks, and been the authority for the account of Hdt. (see Rawlinson). δσον τε τέσσαρα, about four; τέ being used by Hdt. after δσος, as it is even in Attic Greek after clos, able (G. 151, N. 4). ἀνεκώχευον (v. ἀνακωχεύω). See I. § 22. Page 130. ἐντός, between, governs both πρωρέων and αἰγιαλοῦ.
- 25. τοὺς ... ἐμποδών, whoever came in his way. ἐς πῶν κακοῦ, into all sorts of distress. ἀνάστατοι ἐγένοντο, lost house and home. ὅκου (= ὅπου), at which time. Θασίοισι ... ἀπέδεξε (v. ἀποδείκνυμι), rendered an account to the Thasians for 400 talents spent (about \$400,000). Compare ἀποδεικνύναι λόγον. ἀραιρημένος (v. αἰρέω), appointed (to manage the business).

Herodotus adds: "As soon as the herald's message came, the people would distribute their stores of grain, and proceed to grind wheat and barley-flour for many months' supply; then buy up and fatten the finest cattle; feed poultry and waterfowl in pens and coops for the service of the army; and provide gold and silver drinking-cups and bowls. These things for the king's table only; for the others, food alone. When the army arrived, a tent stood ready spread, in which Xerxes took his rest, while the troops remained in the open air. When dinner-time came, great was the toil of the entertainers; and after spending the night well fed, the army next day tore down the tent, and carried off all it held, leaving nothing."

26. ἔπος εὖ εἰρημένον, a saying well expressed, a bon mot. — καὶ τὸ λοιπόν, also for the future (as they had done in the present case). — παρέχεν ἄν, = παρέχεν ἄν (G. 211); depends on the idea of saying implied in

συνεβούλευσι: for it would have subjected them to the alternative, &c. — κάκιστα, &c., by the worst fate that ever befell men. (G. 168.)

27. ὑμομένειν, to wait (for him). — ἀπῆκε (v. ἀφίημι), sent off. — Θέρμη δέ τῆ . . . οἰκημένη, and [I mean] Therma which is situated, &c.

The account of the march of Xerxes from Doriscus (§ 25) to Acanthus (§ 27), which is chiefly descriptive, is here omitted. Acanthus is just northwest of the Isthmus of Mount Athos, through which the canal (§ 4) had been dug by order of Xerxes. Here therefore, as is stated in § 27, the king separated from his fleet, sending it through the canal and round the two western capes of Chalcidice to the head of the Gulf of Therma. The only account given by Herodotus of the passage of the fleet through the canal is in the words (VII. 122), διεξίπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ "Αθφ γενομένην. The fleet remained at Therma until its departure for the coast of Thessaly (p. 137, § 5).

Meanwhile Xerxes marched with his army across Chalcidice, from Acanthus to Therma. On the way (according to Hdt. VII. 125) the camels which carried the provisions were attacked by lions (?). On reaching Therma, they encamped on the shore of the Gulf, the camp extending from Therma to the mouth of the Haliacmon on the western coast. South of this river and north of Mount Olympus was Pieria, celebrated birthplace and the home of the nine Muses. In this region Xerxes remained (§ 28), until he began his march of eleven or twelve days to Thermopylae (p. 140, § 13).

28. κήρυκες: see p. 122, § 7. — κεινοί (= κενοί), empty-handed.

Page 131. — Εταμον δρκιον: cf. Latin ferire foedus. — καταστάντων εδ, having come into (i. e. being in) a good condition. — σφί (G. 184, 3, N. 4). — δεκατεύσαι (causal) depends on δρκιον είχε, as if it were they took an oath to, &c. (G. 271).

29. Δαρείου πέμψαντος: see p. 112, § 2. — οἱ μέν, the Athenians. τὸ βάραθρον, the pit: this was a deep hole at Athens, like a well, into which the dead bodies of executed criminals (and sometimes even living criminals) were cast, iron hooks in the sides tearing the body to pieces as it fell. Miltiades is said to have counselled this act, wishing to commit the city to inexpiable hostility against Persia. - συνήνεικε (v. συμφέρω) γενέσθαι, chanced to befall. — άνεθέλητον, lit. unwelcome, belongs to 8 74. — In later times it was believed that the misfortunes of Miltiades were the retribution of this impiety. In Sparta, the wrath of the hero Talthybius, herald of Agamemnon, fell upon the state, and would not be appeased until two noble Spartans had offered themselves in expiation, and surrendered themselves to the Persians; Xerxes, however, generously spared their lives. But their sons, when proceeding as Spartan envoys to Persia, during the Peloponnesian War, were captured by the Athenians and put to death. Then at length, sixty years after it was committed. the crime against the ambassadors of Darius was atoned.

30. Karlero, was sent forth. — odder metocheron axapt, likely to suffer no harm.

31. **Εξέργομα,** I am constrained. Herodotus is writing some fifty years after the Persian wars, when Athens was unpopular in consequence of the extent of her empire.

Page 132.— ἐπαρῶντο ἀντιεύμενοι, would have attempted opposition: in Hdt. πειράσμαι takes the participle like the verbs mentioned in G. 279, 4, N.— ἡντιοῦτο and ἐγίγνετο both refer to past time, like ἐπαρῶντο ἀν above (G. 222).— εἰ καὶ πολλαί, i. e. no matter how many.— κιθῶνες (Ionic for χιτῶνες), an unusual expression for walls: Hdt. once calls a wall a θάρηξ (I. 181), and Demades the orator uses ἐσθῆτα τῆς πόλεως in the same sense. (Krüger.) Compare the English curtain of a fortress.— ἐληλαμένοι διά, extended across.— προδοθέντες ἀν... ἐμουνώθηταν: ἀν belongs to the verb (not to the participle). So below, in μουνωθέντες ἀν... ἀπέθανον: in § 32, ὁρέοντες ἀν... ἀν ἐχρήσαντο, we find ἄν repeated on account of the length of the sentence, as it might have been in the two other cases. (See G. 212, 2; and also Greek Moods and Tenses, § 42, 3, Note 1).

32. πρό τοῦ, beforehand (G. 143, 2). — βασιλέος ἐπικρατέοντος, protasis to ἡν ἄν, = el βασιλέὸς ἐπεκράτεε (G. 226, 1). — ἄν τις λέγων: ἀν belongs to ἀμαρτάνοι: see last note on § 31, above. — τοῦτο τὸ Ἑλληνικόν (accusative after ἐγείραντες) = τοῦτους τοὺς Έλληνας.

Page 133. - 33. The oracles are in hexameter verse (G. 295, 4), and the language is generally an imitation of the Homeric; the constructions are often confused, as would be expected from the fact that the verses were (or purported to be) spoken under the inspiration of the moment. (1.) defy' is addressed to the whole people represented by the messengers, as if it were but one person. - to xara yains, to the ends of the earth (G. 162). (2.) δώματα and κάρηνα are governed by λιπών. — τρογοει-Séos refers to the walls of Athens, which made an irregular circuit around the Acropolis or citadel. (3.) Eutrebov (as adverb), firm, in its place. (4.) μέσσης (for μέσης), sc. πόλεως. (5.) κατά belongs to έρείπει (G. 191, N. 3). (6.) Συριηγενές, i. e. Assyrian: the Persians, who were highlanders, having learned the use of chariots from the Assyrians of the plain. - διώκων, driving: in the Persians of Aeschylus (vs. 83), Xerxes is said to come Σύριον άρμα διώκων. (7.) απολεί, sc. "Αρης. (8.) ίδρωτι ρεούμενοι, dripping with sweat, in their terror. (9.) κατά belongs to κέχυται: the meaning seems to be that blood falls in showers from the temple roofs, in which case the dative δρόφοισι must be explained as in certain Homeric constructions (G. 184, 8, N. 1-4). But Kataxéw generally takes the dative in Homer (as the genitive in Attic) in the sense shower down upon, which does not suit the present passage as well, but perhaps is correct. -(10.) προϊδόν, foreboding, as if the blood were itself terrified. (11.) Υτον, apparently addressed to two messengers; but the plural follows immediately. — ἐπικίδνατε, &c., deluge your souls with woes (perfundite animum malis, Stein); or (as Liddell and Scott translate), spread a brave spirit

over your ills: the former suits the context better: κίδνημ is kindred to σκεδάννυμ, scatter.

- 34. ἐχρέοντο, felt themselves in. προβάλλουσι σφέας αὐτούς, abandoning themselves to despair (dat. after συνεβούλευε). ἰκετηρίας (ράβδους), the suppliant olive-branches. ἐλθόντας agrees with the omitted subject of χρῶσθαι, instead of taking the case of σφί (G. 138, N. 8). ἀναξ (= ἀ ἄναξ): for the special sense of the title ἀναξ in Homer, see Gladstone's Juventus Mundi, p. 152, according to whom it corresponds nearest with the partly religious and partly feudal term Lord. ἔστ' ἀν τελευτήσωμεν (G. 239, 2).
- 35. λέγουσι (dative), as they spoke. (2.) λισσομένη (G. 277, 5). (3.) άδάμαντι πελάσσας (sc. αὐτό), making it like (i. e. firm as) adamant. (4.) οδρος may be either for δρος, mount, hill, or for δρος, boundary: it may mean, therefore, either the Acropolis of Athens or the bounds of Attica. Cecrops is one of the, early (mythical) kings of Athens, in whose reign (says Hdt.) the people were called Κεκροπίδαι. (5.) Κιθαιρώνος, the boundary of Attica towards Delphi (see map). (6.) τείχος ξύλινος, this is the celebrated wooden wall of the oracle. (8.) μένειν, infinitive for imperative.
- Page 134. (10.) En... toon, yet a day shall come (nort) when thou shall meet him. (12.) Rawlinson translates
 - "When men scatter the seed, or when they gather the harvest."
- 36. συνεστηκυΐαι, opposed, like wrestlers who stand together in the ring.
 ρηχῷ, palisade: there were a few who clung to this interpretation, and perished on the sacred hill (see IV. § 34). κατά τὸν φραγμὸν...είναι, was (used) with reference to, &c. τοῦτο, this expression. συνεχέοντο, were confounded (con-fusi).
- 37. Θεμιστοκλέηs, a Greek of the Greeks, able, keen-witted, patriotic, and unscrupulous: the man who by his single counsel proved the deliverer of Greece.— εἰ... ἐόντως, if the saying had really been uttered with reference to the Athenians (εἰχε... εἰρημένον = εἴρητο: Stein).— οὐκ ἀν... χρησθῆναι = οὐκ ἀν ἐχρήσθη (G. 211).— μὶν δοκέειν, (he said) that he believed.— τῷ θεῷ, by the God (G. 188, 3).
- Page 135. συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὁρθόν, to one judging rightly (G. 184, 5): Themistocles may probably have devised the oracle, as well as the interpretation, wishing to impress the deepest terror at the real danger, so as to overcome the timid clinging to the city, and persuad the people to accept the only chance of safety. τούτου, this, refers to παρασκευάζεσθα. . . ναυμαχήσοντας: i. e. the ships (here implied) were the wooden wall of the oracle. ἔγνωσ.ν, decided (G. 200, N. 5 b): σφί belongs to αίρετάτερα. τὸ σύμπαν είναι (G. 268, N.), in short.
- 38. ἐς καιρὸν ἡρίστευσε, prevailed (proved to be best) seasonably. τῶν ἀπὸ Λαυρείου (G. 191, N. 6) belongs to μετάλλων. ὁρχηδόν, in shares, to each male citizen. If Hdt. is right (V. 97) is estimating the Athenian

citizens at thirty thousand, the sum must have been fifty talents (about fifty thousand dollars). — Séka Soayuás, about two dollars. — yonuáruv. genitive of price. -- Sunkorias: as Athens had only two hundred ships at Salamis, and must have had a fleet before this resolution of Themistocles (Miltiades sailed to Paros just after the battle of Marathon with seventy ships), and as fifty talents are an incredibly small sum for building two hundred shins of war, we must understand Hdt, to mean that this money was used (with other sums from the treasury) in building the fleet of two hundred ships which fought at Salamis. Plutarch (Them. IV.) says the money from the mines was used in building one hundred ships. — Toy mode Alyuriras: see above, I. § 3. The Aeginetans at this time had the finest navy in Greece, and they were called bahadookpáropes, rulers of the sea, during the ten years from 490 to 480 B. C. Plutarch says of them at this time, κατείχον οἱ Αίγινηται πλήθει νεών την θάλασσαν. - ès τό, for what (for the purpose for which). - is Sion, nearly equivalent to is kaupón. seasonably. - τοισι βουλομένοισι (G. 186).

39. ἐς τἀντό, into one place, probably the Isthmus of Corinth, afterwards the place of meeting of various councils of war (see below, III. § 1).

— σφίσιν, to each other, as reflexive in sense of reciprocal (G. 146, N. 3; 144, 2). — πρῶτον . . . πάντων, first of all things: according to Plutarch, Themistocles proposed this general reconciliation. — ἐγκεκρημένοι (which is an emendation for ἐγκεκρημένοι), from ἐγκεράννυμι: the wars are said to have been mixed up or concocted. See πόλεμος συνήπτο above, I. § 3.

Page 136. — πρηγμάτων, objective genitive. — φρονήσαντες εἴ κως ἔν τε γένοιτο, &c.: the sense is, they resolved to send these spies and messengers, having formed a wise plan (φρονήσαντες) in case the Greek race should in any way become united, &c. The apodosis to εἰ...γένοιτο... πρήστοιεν is suppressed (G. 226, N.), being implied in the context: i. e. their plan would succeed (or the like) in case of union. See Hdt. VI. 52: βουλομένην εἴ κως ἀμφότεροι γενοίατο βασιλέες, wishing that both might in some way become kings, lit. having a wish (which would be realized) in case both should in some way become kings. (See Greek Moods and Tenses, § 53, N. 2). — τ΄ς... ἐπιόντων gives the ground on which the Greeks acted (G. 277, N. 2).

In the narrative which follows, the spies sent to Persia are taken and brought before Xerxes, who "gave orders to his guard to take them round the camp, and show them all the footmen and all the horse, letting them gaze at everything to their heart's content; then, when they were satisfied, to send them away unharmed to whatever country they desired,"—thinking he was thus surest to terrify the Greeks from all thought of resistance. Argos jealously refused the alliance, unless she should have equal command with Sparta, claiming that the supreme authority was justly hers, by right of descent from Agamemnon. She was even charged with having invited the Persians to the invasion of Greece. Gelo (whose exploits in Sicily are told at length) refused his aid, unless he should be put in supreme com-

mand, — to which the Greeks retorted that they came "to ask for an army, and not a general"; so Gelo stood ready to submit if the Persians were victorious. He afterwards claimed, however, that he would have helped the Greeks but for the embarrassment of a war with Hamiltar of Carthage. Corcyra promised help, but kept back her fleet (under pretence of head winds) till the crisis was past. The Cretans refused to assist, having once suffered calamity from Minos (who had perished in his pursuit of Daedalus) for the aid given by Idomeneus in the Trojan war. And the Thessalians submitted, reluctantly, to overwhelming force.

III.

Page 136.—1. $\tau \hat{\eta}$ (= $\hat{\eta}$), where (in what region).— $\hat{\epsilon}$ ν οίσισι χάρεισι, on what sort of ground.— $\hat{\epsilon}$ σβολήν, i. e. from Thessaly into Central Greece.— $\tau \hat{\eta}$ s is Θεσσαλίαν, i. e. the pass of Tempe, at the mouth of the Peneius. Herodotus gives three reasons why the pass of Thermopylae was preferred: the second (καὶ μία), that it was single, refers to the Persians having entered Thessaly by another route, and not by Tempe as was expected; and to justify the choice on this ground, he mentions the ignorance of the Greeks as to the mountain pass, $\tau \hat{\eta} \nu$ άτρατον, by which Thermopylae was finally turned.— 'Ιστιαι $\hat{\eta}$ τιδος, the territory of Histiaea (afterwards Oreus) in the north of Euboea. (For the bearing of these places, see a map of Greece.) This position was chosen to prevent the Persian fleet from taking the flank or rear of their force at Thermopylae.

2. τοῦτο μὲν, τὸ ᾿Αρτεμίσιον, first, as to Artemisium: τοῦτο μέν corresponds to ἡ δὲ αδ ... ἔσοδος (i. e. the pass of Thermopylae) below. — ἐκ ... Θρηϊκίου, after (coming from) the Thracian sea. — συνάγεται (sc. τὸ πέλαγος) ἐς ... τὸν πόρον, ử (the sea) contracts into the strait, ἀκ. — ἐκ τοῦ στεινοῦ δέκεται, i. e. after passing the strait, the shore (of) Artemisium in Eudoca (possessive genitive) comes next: δέκεται is used like ἐκδέχεται and ὑποδέχεται (§ 3), excipit. — ἡμίπλεθρον, about 50 feet. The line of the coast is now much farther from the hill, owing to the deposits made by the river. Rawlinson says: "The pass is now separated from the sea throughout its entire extent by a tract of marshy ground, a mile or two in width." — τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς άλλης, the narrowest part of the whole pass: τῆς άλλης is used as Thucydides speaks of the Peloponnesian war as ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, lit. the most notable of those which had preceded ử; and as we often hear a thing called "the most perfect of all others." See map of Thermopylae at the end of the volume.

Page 137.—3. το προς ἐσπέρης (G. 160, 2), towards the west: in fact, more nearly towards the south; Hdt. thought of the coast as lying from north to south.—χύτρους, caldrons: of these there are two, enclosed in masonry. The hot springs of Thermopylae are salt, and of the

temperature of 100° Fahr. — 'Horndées: it was said that these springs were created miraculously that Hercules night have a warm bath after one of his labors. — την Alodée, the Acolian land, the more ancient name of Thessaly. This irruption of Thessalians from Epirus is one of the earliest movements mentioned in the traditions of the race afterwards called Hellenic. Thucydides (I. 12) speaks of the migration of Bocotians from Anne in Thessaly into the land afterwards called Bocotia, a result of this Thessalian migration; and he assigns the sixtieth year after the capture of Troy as its date. — ἐπῆκαν, conducted (by trenches). — ၨs ἄν: Homer and Hot. sometimes used ၨs ἄν and ὅπως ἄν with the optaire, as all writers do with the subjunctive, without affecting the sense (G. 216, 1, N. 2). Here the ἄν belongs to the particle, not to the verb (G. 207, 2); in Attic Greek, such an ἄν would belong to the verb and form an apodosis.

4. ἐν Πιερίη: see note on II. § 27, above. — διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, breaking up [at, and departing] from the Isthmus.

Page 138.—5. 18 Σκιάθου (G. 182, 2). — Τροιζηνίη: this ship was captured by the Persians, who (as Hdt. adds) "took the handsomest man on board, and sacrificed him at the ship's prow," reckoning it a good omen, — the more so as the man's name was Leon. The two other triremes were taken; but the crew of the Athenian ship escaped. On hearing of this advance of the Persian fleet, the Greeks left their anchorage at Artemisium, and retreated to Chalcis on the western coast of Euboea.

6. περί το έρμα, upon the reef: this still lies in the mid-channel. — κομίσαντες, having brought it (the column) for this purpose. — καθαρόν, removed, i. e. by being made harmless. — ένδεκα ήμέρας: see note on II. § 27, above. — πανημερόν πλάοντες: the distance is about 100 miles. — της Μαγνησίης χάρης, possessive genitive with the following accusatives. — στρατός, the whole armament (army and navy).

In the estimate which follows (VII. 184-187, here omitted), Herodotus makes the whole Persian armament, including army and navy, before the battle of Thermopylae and before the storm, to consist of 2,641,610 men. To the number of 1,700,000 foot-soldiers counted in the review at Doriscus (see above, II. § 23), he now adds 80,000 for the cavalry, 517,610 for the crews and marines of the fleet, 20,000 for Arabs with camels and Libyans with chariots, and lastly 324,000 for the land and sea forces furnished by the Thracians, Macedonians, and Thessalians, whom Xerxes had pressed into his service since he entered Europe (see II. § 25). This immense total of 2,641,610 Herodotus proposes to double, to include all the noncombatants (attendants, crews of corn-vessels, and camp-followers). giving a grand total for the entire host of 5,283,220! Rawlinson, on various grounds, reduces the estimates for the military force to about 1,500,000, taking no account of the still greater exaggerations in the number of non-"Of all these myriads," says Herodotus, "there was not one who for beauty and stature better deserved to hold this vast power than Xerxes himself."

7. πρόκροσσαι ... νέας, they lay at anchor, arranged alternately (or in a quincunx), heading seaward, and eight rows deep. The scholia on II. XIV. 35 explain προκρόσσας (sc. νήας) έρυσαν as follows: άλλην πρό άλλης παραλλήλως ἀνείλκυσαν κλιμακηδόν, i. e. they drew them up in parallel rows like steps; Aristarchus adds, that this would give the appearance of a theatre, κρόσσαι γάρ αἰ κλίμακες. This means the seats of the Greek theatre, which were steps like those of a modern circus; and we may

refer κλιμακηδόν (= πρόκροσσαι) to the general appearance of the ships from the sea, which, if they were arranged (for example) as in the figure, might suggest the idea of a cuneus in the theatre, especially if the shore were curved, and if the inner rows

of ships were drawn up (as here) on a sloping beach. In II. 125, Hdt. says that the steps on the outside of the pyramids of Egypt were sometimes called κρόσσαι. We may, however, refer κλιμακηδόν to the irregular lines in which the ships were arranged from front to rear (as in the second figure). For another explanation, opposed to that of Aristarchus, see Liddell and Scott, s. v. πρόκροσσοι. — ούτω (sc. ώρμεον). — ζεσάσης, having become seething (i. e. before the storm burst). — dπηλιώτης (ἀπό-ήλιος), properly an east wind, here (east-northeast, referring to the Ἑλλησποντίας. — τοίσι... δρμου, who were so anchored (as to allow it): for ούτω είχε δρμου (impersonal), see G. 168, N. 3. — οἱ δὲ (G. 234; 227, 2), these. — dνασπάσαν οτες (G. 279, 4). — μεταρσίας, at sea. — ελαβε (sc. ὁ χειμών). — Ἰπνούς, Ovens: see below. — τοῦ χειμώνος χρήμα, the matter of the storm, a common expression for the storm: cf. ὑδς χρήμα μέγα, a huge wild boar (Hdt. 1. 36).

Most writers place Sepias, the rocky headland on which the Persian fleet was wrecked, near the southeastern point of Magnesia, or even (as Grote) beyond that point upon the southern coast. For the following account of the topography we are indebted to Professor Sophocles, who was born on the coast of Magnesia, and who has known the whole shore as a boy and studied it as a scholar:—

The east-northeast wind, the 'Ελλησποντίαs of the ancients, is still the terror of navigators on the "harborless coast of Pelion" (Eurip. Alcest. 595). But it is dreaded chiefly north of Cape Nekhóri; a vessel overtaken by the wind south of this point can easily enter the channel between Thessaly and Euboea. The rocky headland directly east of the highest point of Pelion agrees best with the accounts of Sepias. Between this and the probable site of Casthanaia (four miles below) are two beaches, separated by a point of rocks. North of Sepias is another small beach, beyond which are several caves in the steep cliffs (ἐν Πηλίφ), which are probably the 'Ιπνοί or Ovens. On these three beaches the fleet must have been drawn up, and here the disaster must have occurred.

- Page 139.—8. 'Ωρείθυιαν: Orithyia, daughter of the Attic king Erechtheus, was said to have been carried off by Boreas (the northeast wind), as she was picking flowers on the banks of the Ilissus. The story is pleasantly told in the beginning of Plato's Phaedrus.— ωρηται, has gone forth or spread.— πωρι "Αθων: see above, I. § 4, and note on I. § 2.
- 9. λέγουσι διαφθαρήναι is understood with οὐκ ἐλάσσονας. γηοχέσοντι, being a landholder (γήοχος or γαιήοχος). και τοῦτον, him too (as well as other men), object of λυπεῦσα. συμφορή ... παιδοφόνος, a calamity afflicting him by the death of a child (or children): this seems to imply that he was accidentally the cause of his child's (or children's) death.
- 10. οὐκ ἐπῆν ἄριθμος, there was no reckoning. καταείδοντες γόησι, singing incantations by enchanters: γόησι is suspected by many recent editors. ἀνέμφ belongs to both participles. Θέτι, Thetis, the sea-goddess, mother of Achilles. It was said that the place at which Thetis was seized by Peleus was called Sepias, because she there changed herself into a cuttle-fish (σηπία) to escape her lover.
- Page **140.**—11. δπίσω ἡπείγοντο: see note on § 5, above. ἐπωνυμίην... νομίζοντες, keeping up the name, i. e. continuing to invoke Poseidon with this title of Saviour.
- 12. την ἄκρην: the southeast cape of Thessaly, often mistaken for Sepias itself. ἰθέαν (sc. ὁδόν), straight. φέροντα, leading (Pagasae being at the head of the bay, the Gulf of Volo). εὖτ'... ἔπλεον, i. e. on the Argonautic expedition, τὸ κῶαs being the famous Golden Fleece. 'Αφεταί, Aphetae, or place of departure, from ἀφίημι (through ἄφετος) in its neuter sense seen in ἀφήσειν, to set sail.
- 13. πορευθείς: see note on II. § 27, above. ἐς Μηλιέας, i. e. into the land of the Malians, at the head of the Gulf of Malis, in whose territory was the outer end of the pass of Thermopylae. τὸ ῥέεθρον (G. 160, 1) belongs to ἀπέχρησε: see note on II. § 15, above.
- Page 141. oùros is not antecedent to forus, but repeats the idea of the relative clause for emphasis.
- 14. άμπωτίς τε και ρηχίη, ebb and flow of the tide, which is seldom sufficient to be noticed in the Mediterranean. ίοντι (G. 184, 5). βοηθέοντα, as an aid: the future is more common in this sense (G. 277, 3). καιομένφ, when he burnt himself on Mount Octa. ἀποφανήναι (G. 203).
- 15. κατ' &, at which = where, referring to ταύτη (where ¶ would have been more regular). δισχίλια . . . πλίθρα, 22,000 plethra, i. e. in surface: the πλίθρον is a long measure of 100 (Greek) feet in length, or a square measure of 10,000 square feet; the Trachinian plain, therefore, must have contained nearly 8 square miles.
- 'Ασωποῦ, not to be confounded with the Boeotian Asopus (see above,
 § 13).

- Page 142.—'Αμφικτίοσι, i. e. for the Amphictyonic Council, which met twice in each year, once at Thermopylae and once at Delphi. The word 'Αμφικτίονες (the same as dμφικτίονες) originally meant neighbors, and shows the origin of this and other similar assemblies. The hero Amphictyon, whose temple is here mentioned, was probably invented to connect the foundation of this famous council with the Greek mythology.
- 17. Θερμο-πύλα, from the hot springs. φερόντων (like ἐχόντων just before it), extending: see note on § 12, above. τὸ ἐπὶ . . . ἡπείρου (G. 160), as regards what was on this continent (Greece): see above, § 3.
 - 18. τοσοῦτοι μέν, i. e. the 2120 just mentioned.
- 19. πκοιεν represents πκομεν of the direct discourse (G. 200, N. 3). οὐ γὰρ θεὸν εἶναι: the indirect discourse changes here from the optative to the infinitive (G. 246). τῷ (= ಫ) . . . συνεμίχθη: this aorist, being in a dependent clause, could not be changed to the optative (G. 247, N. 2). ὁφείλων . . . πεσεῖν ἄν, ought to fall: ἄν may belong to ὀφείλων (= ὀφείλοι ἄν), it would be his due to fall; or it may belong to πεσεῖν (πέσοι ἄν), it is his due that he should fall (if he should test his fortune). In the former case it is very irregular in its position; in the latter, in its construction. (See Greek Moods and Tenses, § 42, 2, N.; § 41, N. 4.)
- Page 143.—20. Hdt. honors Leonidas, the king of Sparta who belonged to the elder branch of the royal family, by giving his genealogy through the line of Spartan kings up to Aristodemus, the great-grandson of Hercules, one of the semi-fabulous Heraclidae who led the Dorian invasion of Peloponnesus. The twin sons of Aristodemus—Eurysthenes and Procles—founded the two lines of Spartan kings. (See Smith's larger History of Greece, Chap. IV.)
- 21. **Eposevos yóvou** (G. 180, 1, N. 2): Leonidas became king in 491 B. c. elxe, i. e. in marriage. roùs kateoteôras, the established number of 300, this being the regular body-guard of a Spartan king; Leonidas, however, knowing the desperate nature of the present undertaking, instead of taking youths, as usual, now took only those who had sons living, that no family might become extinct.
- 22. κατηγόρητο, impersonal (G. 134, N. 2), it had been charged against them, μηδίζειν being the subject. έντε συμπέμψουσι: the future optative might be used (G. 243). άλλοφρονέοντες, reluctantly, or leaning to the other side.
- 23. ^{(va...} στρατεύωνται (G. 216, 2); subj. on the principle of indirect discourse. μηδέ, and not, sc. ^{(va.:} and that these too might not join the Persians in case they should learn, &c. (G. 248). ὑπερβαλλομένους, backward, putting off. Κάρνεια, the same festival which kept the Spartans from Marathon: see note on 1. § 8. ὑρτάσαντες, after keeping the festival.

- Page 144. ἐνένωντο (ν. νοέω). äs δὲ καὶ . . . καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα, pleonastic. συμπεσοῦσα (like an adjective with ἡν), coincident:
 the Olympic festival occurred every fourth year on the first full moon
 after the summer solstice, about a month before the Spartan Carneia.
- 24. **Ιλθούσι** (G. 138, N. 8). περισπερχεόντων, being much incensed: the word is very doubtful, and most probably a mistake for περισπερχθέντων (see Liddell and Scott). **Δλέξασθαι** depends on **δλίγων**, too few.
- 25. δκόσοι ... ποιέσιεν (G. 243): the direct questions would be πόσοι είσίν; and τί ποιοθσιν; τοὺς ἡγεμόνας (G. 160, 1), by anticipation, instead of being subject of είησαν. 'Ηρακλείδης: see above, § 20. πᾶν μὲν οὸ, not the whole, in antithesis to ὁ δὲ τοὺς ἔξω. ἀλογίης ... πολλής, i. e. very little notice was taken of him. ὁπώπες (v. ὁράω).
- Page 145.—26. dλλà...γάρ, but...since. Δημάρητον: Demaratus was king of Sparta in the younger or Proclid line, but was declared illegitimate and succeeded on the throne (491 B. C.) by the next heir, Leotychides; soon after which he left his country to join the Persians. He proved the most sagacious counsellor of Xerxes, but was almost always overruled by the jealousy of the Persian court-officers. γίλωτά με ίθευ, you made fun of me. ἀγὼν μέγιστός ἐστι, it is my utmost endeavor.
- 27. νόμος, (here) custom. ούτω έχων, of this nature. τοσούτοι, so few. χράσθαι (G. 269).
- 28. Tapeffike (v. Tapefigui), let pass. ϕ epópevoi, impetuously. δ teofisoav, came up to succeed them (δ ti.). δ talogo (G. 277, N. 1 δ).
- Page 146. πολλοι μέν άνθρωποι, όλίγοι δ' άνδρες, many people, but few men.
- 29. τρηχίως περιείποντο, were roughly handled: περιέπειν = to follow round, to tend, to treat, &c. ἐκδεξάμενοι, succeeding: see note on § 2, above. ἀθανάτους, Immortals: this body of 10,000 picked Persians were so called because the vacancies in their ranks were immediately filled, so that the number always remained the same (Hdt. VII. 83). κατεργασόμενοι, sc. τοὺς Ἑλληνας. οδδὲν πλέον ἐφέροντο, gained no more: see below, § 32, μέγα τι οἴσεσθαι.
- 30. άλλα τε ... καί, showing, both in other ways, and especially [in this]. Εξεπιστάμενοι, used (like an infinitive) with ἀποδεικνύμενοι, showing that they thoroughly (Ε-) understood how to fight, &c. (G. 280). δκως ἐντρέψειαν (G. 233). φεύγεσκον (G. 119, 10). δήθεν implies that the flight was a pretence. ἀν belongs to ὑπίστρεφον in the iterative the struction (G. 206), not in apodosis. καταλαμβανόμενοι, when they were overtaken (in their pretended flight). είναι (G. 265). έδυνέατο (G. 126, 5; 119, 3), imperfect for ἐδύναντο.
- 31. dyaδραμείν, leapt. "With the grave Orientals, nothing could so completely indicate an all-engrossing feeling of fear or horror as a gesture of this kind." Blakesley. κατατετρωματίσθαι, indirect discourse with

ξοεσθαι after $\mathbf{i}\lambda \pi$ (σαντος. — την **dτραπόν**, the secret path mentioned above in § 1. — $\mathbf{i}\nu$ άρων (ν. $\mathbf{i}\nu$ οράω).

- Page 147.—32. δ τι . . . πρήγματι (G. 244; 188, 1, Ν. 2).—διφθειρε, brought destruction upon. — Πυλαγόρων, a portion of the delegates to the Amphictyonic council were so called. The meeting of the council was called Πυλαία from Πύλαι (see note on § 16, above), even when it met at Delphi.
- 33. Πυλαγόροι: there is also a form Πυλαγόραι. πάντως κου... πυθόμενοι, having certainly gained the most accurate knowledge. Many names were current of persons said to have betrayed the pass to Xerxes; probably it may have been made known by more than one, in a region where many favored the invasion, and many more were in terror of the invader. τοῦτο δέ, and secondly. εἰ... ὑμιληκὸς εἰη, if he should have had much to do with the region, i. e. as a consequence of having had much to do with it (G. 202, 2): for the force of the rare perfect optative, see Greek Moods and Tenses, § 18, 1, with Note.
- 34. ήρεσε (v. ἀρέσκω). τῶν ἐστρατήγεε (see note on § 29). ὡρμέατο (G. 119, 3), for ὤρμηντο. περὶ λύχνων ἀφάς, about lamplight.
- Page 148. τότε (see note on § 3, above). ἐν σκέπη τοῦ πολέμου, sheltered from the war (G. 167, 3). ἐκ . . . χρηστή, at so remote a period (see G. 191, N. 6) had it (the path) been shown by the Malians (G. 188, 3) to be a pernicious thing: οἰδὲν χρηστή (commonly οἰδὲν χρήσιμος), of no good, is a euphemism for bad: these words are sometimes understood to refer to the pass of Thermopylae itself (ἐσβολήν), and to mean that the Malians had so long ago shown the pass to be useless.
- 35. Μελάμπυγον: this was an epithet of Hercules, implying manliness and strength. Κερκάπων: these Cercopes were droll, mischievous dwarfs, who appear often in the stories of Hercules, sometimes amusing and sometimes tormenting the hero. In the local legend of Thermopylae, they appear as footpads lurking about the pass (hence their seats, εδρας, at the narrowest place), where they steal the arms of Hercules while he is sleeping. Hercules seizes two of them and ties them to a pole, which he throws over his shoulders and walks away with them. They have been warned by their mother to beware of the Μελάμπυγος; and on seeing this characteristic of Hercules as they are swinging behind him, they make such sport of him that finally he too begins to laugh at their jokes and releases them. A bas-relief taken from a temple at Selinus in Sicily represents Hercules carrying the two Cercopes on his shoulders. The stone called Μελάμπυγος probably had some imaginary resemblance to the sleeping Hercules.
- 36. τὰ Οἰταίων: the mountain (usually called Callidromus) over which the path led forms a part of the Thessalian range of Oeta: the words ἐν δεξιῆ refer to the march southward and eastward after crossing the Asopus.

 ῥυόμενοι, keeping guard (as protectors). φρουρέοντες, guarding (as sentinels). ἡ κάτω ἐσβολή (G. 141, N. 3), i. e. Thermopylae itself. ὑποδεξάμενοι, having pledged themselves (or given a promise) to Leonidas.

- 37. ἀναβεβηκότας (G. 280). ἀδε, as follows, belongs to ἐμαθον. ἐνέθυνον . . . ἐνδυομένους (G. 199, n. 1): as they were putting on their own armor, the middle is more exact. οἱ βάρβαροι is subject of ἐγένοντο. φανήσεσθαι (G. 203, n. 2).
 - 38. μη . . . two, lest they might prove to be (G. 218; 216, 2).
- Page 149. φείγοντες (G. 279, 4, N.). ἀρχήν, originally, i. e. ~ purpose to attack them. παρεσκευάδατο (G. 108, 4, I.). ol δέ refers to Πέρσαι, the subject of the preceding clause: this is not an Attic usage (G. 143, 1).
- 39. hot (G. 55, N. 1). ent, besides (G. 191, N. 2). obros, the diviner and the deserters. our two, forbade.
- 40. οδκ έχειν (G. 203, N. 1), depends on λέγεται, by a change of construction (G. 260, 2, N. 1). ἀρχήν: see § 38, above; ἀρχήν may often be translated at all, like Latin omnino. τη γνόμη πλειστός εἰμι, I am most strongly inclined to the opinion: so πολύς εἰμι (see Liddell and Scott). κελείσαι (G. 203) depends on the phrase τη γνόμη πλειστός εἰμι. αὐτή, intensive. Έχειν (G. 203, N. 1). ἐλείπετο, avaited. οὐκ ἐξηλείφετο, remained undiminished.
- 41. Yevérba... droléoba: we should expect these to be in the future, on the principle of indirect discourse (G. 203); but verbs signifying to give an oracle are exceptional, probably because they imply a command. (See Greek Moods and Tenses, § 23, 1, N. 2).— "The notion which gave rise to this oracle seems to be the one, that in a dire extremity the anger of the deity was only to be propitiated by a most costly offering." Blakesley. It was related that Leonidas, before he left Sparta, gave instructions to his wife Gorgo for her conduct in widowhood; and that "funeral games were performed, as over him, in his presence."
- Page 150.— (2.) Περσείδησι, descendants of Perseus: Herod. (VII. 61) says that the Persians received their name from Perses, son of the Greek hero Perseus; a mere device to unite the two similar names.—(3.) το μὲν οὐκὶ...δέ, not this, but, &c.—(4.) οδρος (= δρος, boundary), Sparta's bounds.—(5.) τον (G. 140), him, i. e. the invading Persian.—(7.) ἔτερον, one or the other.— δια-δάσηται (ν. δατέσμαι οr δαίσμαι).— ἀποπέμψαι and οίχεσθαι depend on τῆ γνώμη πλεῦστός εἰμι in § 40, being partly a repetition of κελεῦσαι, &c. in that passage. All from μένοντι δέ (§ 40) through the oracle is a sort of parenthesis.
- 42. τὰ ἀνέκαθεν, by descent. οὐκ ἀπελείπετο, remained not behind, i. e. did not separate himself from the army. Krüger.
- 43. Θηβαίοι déκοντες: as unwilling hostages, they could have been of little service; it is probable that this is the representation made afterwards by the Thebans, to reconcile themselves with the Persian conqueror. (See § 55.) Their politics were at this time "essentially double-faced and equivocal." Grote. A later orator, confounding Thespians and Plataeans, says of the latter, that one half the adult citizens perished in the pass,

and the remainder fought in the Athenian fleet at Artemisium and Salamis.
— οὐκ ἐφασαν, said that they would not, &c. — ἀπολιπόντες (G. 138, N. 8).

ku

3

'n

n-

۲Đ

- 44. ές dyophs...πληθώρην, until about full-market time, i. e. the last part of the forenoon, before μεσημβρία.
- rage 151. χώρος, here = space to be passed over. τὸ μὲν γὰρ....

 φυλάσσετο refers to the fight of the two preceding days.
- 45. πολλοί refers to the Persians: but the subject changes suddenly at āτε γάρ. τοῦ ἀπολλυμένου, the dying. ῥάμης ὅσον εἶχον μέγιστον, their utmost strength; like ὡς μέγιστον expanded into ὡς (or ὅσον) ἐδύναντο μέγιστον. παραχρεόμενοι (sc. τοῖς σώμασιν), making their lives of no value. ἀπέοντες, reckless. κατεηγότα (v. κατ-άγνυμ). οἱ δέ, referring to τοῖς πλέοσι, not Attic (see note on § 38, above).
- 46. γενόμενοs, having proved himself (not having been). τὰ οὐνόματα: the names of the 300 could still be read on a column in Sparta in the time of Pausanias, 600 years afterwards. οἰκον, his estate. τὸς ἐούσης gives the reason of Artanes himself.
- Page 152.— τοῦτον ὑπεξείρυσαν, rescued his body. The bones of Leonidas were carried to Sparta forty years later, according to Pausanias; when the column just mentioned was erected.— τοῦτο συνεστήκες, this kind of battle continued.
- 48. πλην Θηβαίων: see below, § 55. λέων, with reference to the name Λεωνίδης. τοίσι ... περιεούσαι, such of them as happened still to have them (μάχαιραι) left. και χερσι και στόμασι, as we say "tooth and nail," but of course with no comic idea. ἐξ ἐναντίης, in front. περισταδόν (adv. from stem of περιίστημι), so as to surround them.
- 49. πρὶν ἡ (G. 274, N.). τοσοῦτο ... εἶναι depends on ἔφη implied in what precedes. τὸν δέ, but he, irregularly inserted, as if the sentence had not been introduced by the relative τόν, to which πυθόμενον belongs. ὡς ἀγγέλλοι depends on the past tense εἰπεῖν (G. 203; 201, N. 2). εἰ ... ἔσοιτο represents εἰ ἔσται in the direct form (G. 221, N.), if it was to be (not if it should be).
- 51. αὐτοῦ ταυτή τή περ ἔπεσον, there (i. e. at Thermopylae), on the spot where they fell. σφί refers to the Spartans and Thespians. πρότερον ή ... οἴχεσθαι, like πρὶν ή in § 49: the subject of οἴχεσθαι is τοὺς συμμάχους understood, which is also implied (in the genitive) after τοῖς πρότερον τελευτήσασι. ἐπιγέγραπται: this verb applies especially to inscriptions, properly called ἐπιγράμματα (see below, after the inscriptions).
- Page 153.— Πελοποννάσου: the Doric form, with ā for η (G. 30, 1). In the preceding verse, τάδε and τριāκοσίαις are sometimes substituted (on conjecture) for the Ionic forms of the MSS., which can hardly be correct.— χιλιάδες τέτορες: the number who fought (ἐμάχοντο), although Herodotus elsewhere speaks as if 4,000 fell (VIII. 25). The inscription refers only to those from Peloponnesus, who (according to § 18) amounted to 3,100. But

later writers speak of 700 or 1,000 Lacedaemonians besides the 300 Spartans; and these must be included, although Herodotus makes no mention of them. The whole question of the numbers at Thermopylae is much disputed. The stern simplicity of the second inscription has made it especially famous. — ἀγγίλλειν is used for the imperative (G. 269). — In the third inscription, Μεγιστία is Doric genitive (G. 39); and ούκ έτλη = scorned (Rawlinson). — ξω ή, except. — Σιμωνίδηs: Simonides, the great lyric poet of Ceos, was often considered the author of all three epigrams. His still more famous ode on the heroes of Thermopylae (or perhaps only a fragment) is preserved by Diodorus:—

Τῶν ἐν Θερμοπύλαις θανόντων εὐκλεὴς μὲν ὰ τύχα, καλὸς δ΄ ὁ πότμος, βωμὸς δ΄ ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ΄ οἶκτος ἔπαινος. Ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὕτ΄ εὐρὼς οῦθ΄ ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος, ἀνδρῶν ἀγαθῶν. Ὁ δὲ σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἶλετο · μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς κόσμον ἀέναὑν τε κλέος.

"Of those who at Thermopylae were slain,
Glorious the doom, and beautiful the lot;
Their tomb an altar: men from tears refrain,
To honor them; and praise, but mourn them not.
Such sepulchre nor drear decay
Nor all-destroying time shall waste; this right have they.
Within their grave the home-bred glory
Of Greece was laid; this witness gives
Leonidas the Spartan, in whose story
A wreath of famous virtue ever lives."

Translated by Sterling.

52. παρεόν = παρόν (G. 278, 2). — μεμετιμένοι (see μεθίημι in Cat. of Verbs). — οὐκ έθελησαι depends on λέγεται in the first line. — τὸν είλωτα, his Helot servant: each Spartan soldier was entitled to be accompanied by seven Helots, and probably many of these fell in the first battles at Thermopylae, unmentioned by the historian (see, however, VIII. 25). — λειποψυχέοντα, (here) faint-hearted.

53. εί... ήν, if it had been the case. — κομιδήν, return: see κομίτεσθαι.

Page 154. - προσθέσθαι ἄν (= προσέθετο ἄν) depends on λέγεται in § 52. — προφασιος (G. 171, 1).

- 54. ήτίμωτο, he was disgraced, as the perfect ήτίμωται means he is disgraced. ἐν Πλαταιῆσι, i. e. at Plataea, in the following year (479 B. C.). ἀνέλαβε, he made up for. ἐπενειχθείσαν (ν. ἐπιφέρω).
 - 55. des . . . μηδίζουσι . . . dπικοίατο (G. 243).
- Page 155.—56. πλεῦνας = πλέονας. σχόντα... Πλαταιέων: this attack of the Thebans on Plataea was the first hostile act committed in the Peloponnesian War (431 B. c.).
- 57. τἢ ἀληθείη, truthfulness. τὰς διεξόδους, "the ins and outs." οἰα βασιλεὺς γενόμενος, since you were once their king. (See note on § 26, above.) The counsel of Demaratus (here omitted) was that Xerxes should occupy with part of his fleet the island of Cythera, off the south coast of Laconia, which would draw off the Spartans from the defence of the Isthmus, and put all Greece in his power. This wise counsel was overruled by the Persian Achaemenes. It was followed afterwards by the Athenians, in the Peloponnesian War.
- 58. ἀποταμόντας, sc. τινάς. δήλα . . . γέγονε (G. 135, 2). τῶν (= ὧν) . . . ἀνθρώπων (G. 154, Note).

IV.

- Page 156.—1. ναντικόν στρατόν: the return of the Greek fleet from the Euripus to its position at Artemisium has been mentioned in III. § 11. After describing the battle of Thermopylae in the Seventh Book, Herodotus begins the Eighth Book with the sea-fight at Artemisium, which took place on the same three days with the battles at Thermopylae (see below, § 15).— Πλαταιέες: see I. §§ 11-13.— πεντηκοντέρους: these were vessels of the older style with fifty oars, all in one row; while the triremes, the more modern ships of war with three banks of oars, were specially called νῆες, sometimes νῆες μακραί.
 - 2. ἐπ' 'Αρτεμίσιον (G. 191, N. 6). ἡγεμονεύη, be commander-in-chief.
- 3. **ls** Σικελίην: see II. § 39. εἰ στασιάσουσι, ώς ἀπολέεται (G. 223, n. 1; 247). τοσούτφ...δοφ (G. 188, 2).
- Page 157.— μέχρι... ἐδέοντο, so long as they (the Athenians) were in extreme need of them (the Peloponnesian allies): μέχρι δσου here = δσου χρόνον. The desertion of these allies, all of whom acknowledged the headship of Sparta, would have withdrawn 113 ships. περὶ τῆς ἐκείνου, i. e. to liberate the Greeks in Asia Minor and the islands: this refers to the beginning of the Confederacy of Delos (about 477 B. c.). See notes, p. 31.
- 4. 'Aφετάς: see III. § 12, above. παρὰ δόξαν . . . ἡ ὡς κατεδόκεον, pleonastic for otherwise than as they expected, παρὰ δόξαν being more emphatic than the simple ἐτέρως. δρησμόν, a retreat, which would have betrayed the force at Thermopylae to destruction, besides leaving Euboea

- unprotected against the Persian fleet. $\pi poor$ — $\mu \epsilon val.$... $\chi p \phi vov$, to wait a little longer. $\Theta \epsilon \mu \iota \sigma \tau o \kappa \lambda \epsilon a$: Herodotus is writing after Themistocles had died in exile, when even his disinterested acts were liable to be suspected of corruption. But whatever we may think of his personal motives, we may easily believe that he used money furnished by the richer Euboeans in the way described in § 5. $\epsilon \pi$ § ... $\pi o \iota \eta \sigma o v \tau a$ (G. 236, N. 2 and 3).
- 5. ἐπισχεῖν (G. 265). ἤσπαιρε, struggled, i. e. resisted. ἀπολιπόντι represents εἰ ἀπολίποις, as protasis to πέμψειε ἄν (G. 226, 1). ἡπιστέατο, imperfect, supposed (G. 126, 5; 119, 3): cf. ἐδυνέατο above, III. § 30.
- Page 158.— 6. et κως έλοιεν (G.226,4,N.1), in case they should capture them, i. e. to capture them if they could. καταλάβοι, should close in about them (and save them), an unusual meaning. καὶ ξμελλον δήθεν . . . περιγενίσθαι, and they were likely (as the Persians thought, δήθεν) to make their escape (i. e. if their flight was not hindered); whereas (δέ), according to their (the Persians') talk, not even a torch-bearer was to come off alive. The torch-bearer in an army or fleet kept alive the sacred fire which was brought from home, and his person was held sacred. His fall, therefore, implied the utter annihilation of the whole army. It was a common saying that "not even a torch-bearer escaped" (ούδὲ πυρφόρος ἐλείφθη), implying utter destruction.
- 7. πρὸς ταῦτα ἀν: this corresponds to ἐκ μὲν τῆς ἀντίης in § 6, taking the place of a clause with δέ. ὡς ἄν (G. 216, 1, N. 2). οἱ μέν, i. e. those who sailed round Euboea; σφεῖς δέ, and they, i. e. the main force; both in apposition with the subject of περιλάβοιεν. ἐξ ἐναντίης, in front, like ἐκ τῆς ἀντίης in § 6. τὰς ταχθείσας, i. e. the two hundred.
- 8. αὐτὸς περιεβάλετο, got for himself. ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς τότε, but [had not done so], for he had never had [such] an opportunity as then. ἔτι, at length.
- Page 159.— is δγδώκοντα: a swim of about nine miles! This is matched by another later story, that, during the storm at Sepias, the same man with the help of his daughter (also a diver) destroyed many Persian ships by diving down and loosening their anchors.
- 9. ἀποδεδέχθω, v. ἀποδείκνυμι (G. 202, 2, N. 1).— ώς γένοιτο, that it had taken place (G. 243).
- 10. ἐπενείκαντες, ascribing or imputing. καταφρονήσαντες ταῦτα, resolved on this; καταφρονεῖν has this rare sense only in Ionic Greek. ἐς μέσον implies that they hoped to get the Greeks into the circle which they were about to make. ἐπιστάμενοι, feeling sure. ἀπονοστήσει, would return safe. ἡδομένοισι ἡν (G. 184, 3, N. 6). ὅκως . . . λάμψεται depends on the idea of striving in ἄμιλλαν ἐποιεῦντο (G. 217).
- Page 160.—11. ώς ἐσήμηνε, when the signal was given (G. 134, N. 1 d).— ἐς τὸ μέσον: the sterns were brought together as the prows were turned toward the enemy on every side.— ἔργου είχοντο, held to the work.— κατὰ

- οτόμα, beak to beak. Σαλαμνίων: the Salamis in Cyprus is meant; but ἐν Σαλαμίνι below refers to the island near Athens.
- 12. μέσον θέρος, midsummer: της ώρης is partitive genitive. The battles of Thermopylae and Artemisium took place in July, 480 B. C. κατιστέατο, imperfect, = καθίσταντο. ἐλπίζοντες, apprehending. ἐς οἶα = ὅτι ἐς τοιαῦτα, causal relative (G. 238). ῥεύματα ἰσχυρά, swollen torrents.
- Page 161.—13. Skws &v (G. 216, 1, N. 2).— 7d. Koîla, the Hollows of Euboea are probably on the southwest side, opposite Attica.
- 14. ἐπεβώθεον, came as reinforcement: these 53 ships, added to those mentioned in § 1, raised the Athenian fleet to the full number of 200. την αὐτην ώρην, the same time of day (see § 9, above).
- 15. σφι λυμαίνεσθαι, should harass them (G. 184, 2). τὸ ἀπὸ Ξέρξεω, what Xerxes might do. οἱ μέν refers to the Greeks both at Thermopylae and at Artemisium; οἱ δέ to the Persians at both places: πόρου refers to the passage by sea and that by land. δκως κρατήσουσι (G. 217, N. 2).
- Page 162.—16. παραπλήσιοι, equally matched, not in numbers, but as is explained in the next sentence.— αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε: a Corinthian speaker in Thucyd. I. 69 speaks of the armament of Xerxes as αὐτὸν περὶ αὐτῷ σφαλέντα.— τράπεσθαι (lonic present passive), in apposition with χρήμα.
- 17. παλήσεις, should suffer: cf. ήν τι καταλαμβάνη (G. 248). σημαίνειν depends on προσετέτακτο and also on έτοῦμον. ἐς ἀναβολάς, with delay. The fleet had suffered so severely in the engagements, half of the Athenian ships being disabled, that it had already determined to withdraw; and, by advice of Themistocles, the Greeks were slaughtering the cattle of the Euboeans for their own supplies.
- 18. περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, i. e. on the northern shore of Euboea, where the Persians would land for drinking-water. ἐπὶ τοὺς πατέρας: Attica was called the parent city of the Ionians in Asia Minor. μάλιστα μέν, best of all. ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔζεσθε (G. 184, 3, N. 6), i. e. be neutral.
- Page 163.— καὶ αὐτοί, opposed to τῶν Καρῶν.— ἡ ἔχθρη . . . γέγονε: i. e. in the assistance given by Athens in the Ionic revolt.— βασιλέα, object of λαθόντα.— ἐπείτε ἀνενειχθη: Herodotus occasionally omits ἄν in this construction, contrary to the usage in Attic prose (G. 234; 223, N. 2).— διαβληθη̂ (sc. τὰ γράμματα), should be misrepresented (G. 248, N.).

In the interval which follows, Xerxes is said to have brought the soldiers of his fleet to Thermopylae, that they might view the Grecian dead, — concealing the trenches where 20,000 of his own dead lay buried, — "truly a laughable device," says Herodotus, "which deceived nobody; on one side a thousand men lying about the field [as if these were all the Persians had lost], and on the other four thousand crowded together into one spot." He is also related to have asked of some Arcadian deserters what the Greeks were doing. "Holding the Olympic games," was the reply, and "seeing

- wrestling and chariot-races." "And for what prize?" he asked. "An olive-wreath to the winner." Upon which a Persian officer exclaimed, "What men are these against whom we are brought out to fight?—men who contend with one another for honor, and not for gain!" At this time, too, the Thessalians (who had an old border-feud with the Phocians) sent a messenger into Phocis, offering, for a ransom of fifty talents, to save the district from being ravaged by the Persians: to which the Phocians replied, that they were free as the Thessalians to make friends with the Medes, if they chose; but they would never of their own will be traitors to the liberties of Greece. This heroic answer greatly endeared them in later times to the Athenians; but the opinion of Herodotus was, that their ancient hate would have led them to choose the side opposite to the Thessalians, whichever that had been.
- 19. ἐς τὴν Δωρίδα: it is strange that Herodotus represents the whole army of Xerxes as marching into Boeotia by the road which leads through Doris and Central Phocis by the valley of the Cephissus, a road which, by crossing a mountain ridge, avoided the pass of Thermopylae altogether. Stein remarks, that probably a part of the army at least passed through Thermopylae and took the upper road, which appears from the names of towns on that route which were burned by the Persians. This road also would be the only one practicable for the cavalry. ποδεών, footlet or spur (see Lexicon). ἡ πφ refers to Doris. μητρόπολις, i. e. the starting-place of the Dorian emigration: the earlier home of the race was in Thessaly. οὐκ ἐδόκες, i. e. the Thessalians advised against it.
- 20. ἡ κορυφή, the name Tithorea was given to one of the summits in the mass of mountains called Parnassus: the place here mentioned was probably a natural fortress described by Plutarch (Sull. 15), below the highest peak of Tithorea; the present Velitza. κατά Νέωνα, at (or above) Neon. καμένη ἐπ' ἐωντῆς, lying by itself, i. e. a solitary peak. ἀνηνείκαντο, understand their possessions.
- 21. Παραποταμίουs, "Riverside," a town and people of the same name on the Cephissus.
- Page 164.— τὰς δὲ πόλις... ἔσωζον, were protecting their cities, i. e. when the Persians entered Boeotia.
- 23. «Υτε... κατορύξωσι, (G. 244): the direct question being κατορύξωμεν; shall we bury them? (G. 256). αὐτός before «Γναι is adjective (G. 138, N. 8). πέρι (G. 191, N. 4). πέρην, i. e. across the Gulf of Corinth. Κωρύκιον άντρον, the Corycian cave, sacred to Pan and the nymphs, was high above Delphi, in the side of one of the heights of Parnassus. It is described as about 300 feet deep, 40 feet high, and abounding in stalactites.
- Page 165.—24. ἀπάρεον, were in sight of.— Προνητης, a title of the Delphian Athena (Attic Προναία), who was so called because her temple stood on the way leading to the great temple of Apollo, being thus before

- the temple (mpd vao). Sid marrow, above all: Sid has occasionally (in Herodotus as in the poets, not in Attic writers) a meaning of pre-eminence, of going through or beyond.
- 25. δύο κορυφαί (G. 138, N. 6), great masses of rock detached from the mountain and thrown down, probably, by the defenders: many such fragments are now to be seen in the pass. 100 Βοιωτών (G. 182, 2). μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν, of more than human stature: ἔχοντας cannot be correct here unless there is some error in the preceding words.
- 26. τούς and δύο belong to ήρωας. της Κασταλίης, the famous fountain of Castalia, which flows from the cleft between the two lofty peaks, the Φαιδριάδες, which overhang Delphi. One of these peaks was called Hyampeia. These two peaks above Delphi have caused the idea that the chief peak of Parnassus, Lycoreia, has a double crest.
- Page 166.—27. το ποιητέον = 8 ποιητέον, as indirect question.
 ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι (ν. καθ-ήκω) πρήγμασι, on the circumstances that had
 arisen (or come in), like the Attic τὰ καθεστώτα. τῶν . . οὐδέν, nothing of
 the kind. οἱ δέ, the Athenians: see note on III. § 38, above. ἀπιέναι
 (ν. ἀφίημι) depends irregularly on ἐπυνθάνοντο, which takes the participle
 τειχέοντας regularly (G. 280).
- 28. 'Aθηναίων τη τις δύναται σώζειν, for 'Αθηναίων τινά τη $(=\hat{\eta})$ δύναται σώζειν. — ès Τροιζήνα: Troezen, on the Argolic coast, was a seafaring place, sacred to Poseidon, and inhabited by an Ionic people kindred to the Athenians. It deserves to be remembered to the honor of the Troezenians, that they received the Athenian exiles "with eager good-will," and "passed a vote that they should be maintained at the public charge by a daily payment of two obols to every one, and leave be given to the children to gather fruit where they pleased, and schoolmasters paid to instruct them." (Plutarch, Them. 10.) - To yong Thole, that with reference to the "wooden walls." — έν τῷ ἱρῷ, in the temple of Athena Polias, which formed part of the Erechtheum on the Acropolis of Athens. Here was preserved the olive-wood statue of the Goddess, which was believed to have fallen from heaven, and which was decorated with the costly peplus at the great Panathenaic festival. - is cover, i. e. to the serpent as actually existing, implying some doubt of his reality on the historian's part. — ἐπιμήνια, monthly food-offerings. — ώς . . . άπολελοιπυίης: it was a common ancient belief, that a city could not be taken or destroyed unless first forsaken by its divinity. Thus the Romans had a formula for summoning forth the Gods of the cities they were about to attack; while the true name of Rome and that of its tutelar divinity were said to be kept as a mystery, lest they should become known to an enemy who might thus disarm the city of its (See Macrobius, Sat. III. 9.)
- Page 167.—30. προθέντος (for the more common λόγον προθέντος), having given notice, the usual formula for opening a debate. τῶν (= ὧν) χωρέων, by attraction for ὅκου χωρέων τῶν ἐγκρατέες εἰσί, in which of the places they were themselves masters of. ἐπιλέγοντες, as if ἐλεγον or ἔγνωσαν

- had preceded. ίνα, where. πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, supply ἐόντες from the clause with μέν.
- 31. ήκειν, had (already) come (G. 200, N. 3); but πυρπολέεσθαι (regular present), was burning: so with ήκε and έδητου below.
- Page 168.—32. τρισί μησί: it was now September, B. C. 480, on the 20th of which the battle of Salamis was fought.— ἄρχοντος, being Archon, i. e. Eponymus for the year: see note on Xen. Hell. 2, III. 1.—τὸ ἄστυ, the city proper, all within the circuit of the walls.—ταμίας, stewards, having charge of the temple-treasures.
- 33. 'Αρήϊον πάγον, the Areopagus, or Mars' Hill. δκως ... άψειαν (G. 233). ἐνεδέκοντο, did they entertain them, i. e. the proposals of the exiled family of Pisistratus.
- 34. ἐκ τῶν ἀπόρων: ἄπορα is used like ἀπορίαι. ἔμπροσθε: the north side of the Acropolis is still sometimes called the front; the gateway and the only entrance are on the west side. ἡλπισε has here so much force of apprehension that it takes μἡ and the optative like ἐφοβήθη (G. 218): for ἡλπισε ἄν, see G. 226, 2. ἰρὸν . . . 'Αγλαύρου: the Aglaurium, a sanctuary which commemorated the place where Aglaurus, daughter of Cecrops, was said to have thrown herself from the Acropolis.
- Page 169. πρὸς τὰς πόλας, the gates of the temple, in the precincts of which they had ascended.
- 35. 'Αρταβάνφ: an uncle of Xerxes, who had been left in chief authority at the Persian capital, although he had attempted to dissuade Xerxes from his expedition against Greece.
- 36. γηγενίος, born of the Earth: see II. II. 548, τέκε δὶ ζείδωρος άρουρα. The temple of Erechtheus was one of the three temples united in the building commonly called the Erechtheum; a second was the temple of Athena Polias (see note on § 28, above); the third was the Pandroseum, which contained the sacred olive-tree planted by Athena, and the salt spring (θάλασσα) made by the stroke of Poseidon's trident. These were proofs (μαρτύρια) offered by the rival deities in their famous contest for the possession of Athens, which was represented by Phidias in the group of statues on the western pediment of the Parthenon. δσον τε, about, like ως with words denoting number or size: the τέ is a poetic addition (not Attic) allowed by Herodotus (G. 151, Ν. 4).
- 37. κυρωθήναι depends on ξμενον, which sometimes takes the infinitive in the sense of waiting for something to be done. πρήγμα, subject of discussion (see § 30, above).
 - Page 170. Kal of (G. 151, N. 3).
- 38. περί οδδεμής... ναυμαχήσεις, i. e. you will no longer have any country to fight for (for οδ... οδδεμής, see G. 283, 9). μη οδ (G. 283, 7). άναγνώσαι, to prevail upon: this meaning of άναγιγνώσκω is not found in Attic.

- 39. συμμίζει, communicare. ἐωυτοθ ποιεύμενος, making (or representing) them as his own.
- 40. τῶν εἴνεκεν (relative), = τούτων ὧν, &c.: τούτων depending on λόγον. πολλός, frequent or urgent; i. e. he had much to say. ἀπολυόμενος, in his defence, seese purgans. οἱ ἐγκαταλειπόμενοι, they who do not enter the lists.
- Page 171.—41. ἀναζεύξης, break up, more off: lit. yoke up, used properly of moving by land.—ἀναπεπταμένφ, open (as a bird with its wings spread), in contrast with the narrow waters at Salamis.—ἐς τό (relative), supply ἀνάγειν or some similar verb.—βαρυτέρας (if correct) must mean heavier in movement, not larger.—σφέας, the Persians.—κινδυνεύσεις... Έλλάδι: compare κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ, in III. 27.
- 42. τοσάδε, the following (G. 148, N. 1). πρὸς ἡμέων, for our advantage.

 ἐς τήν (G. 191, N. 6). ἐν αὐτοῖσι (as above), i. e. in what I propose.

 μένων = ἢν μένης (G. 226, 1).
- 43. περιεούσι: cf. περιγίνεται in § 42. λόγιον refers to the oracle, II. § 35. οἰκότα is object of βουλευομένοισι, and is also understood as subject of ἐθέλει, which here is used like φιλεί = solet. βουλευομένοισι before οὐκ ἐθέλει is dat. commodi, i. e. for their sake.
- Page 172. προσχωρέειν... γνώμας, conform (go over) to human ideas.

 44. τῷ μή ἐστι (G. 238): μή shows that there is a conditional as well as a causal force in the relative clause. ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί, to put a question to vote for (i. e. on the motion of) a man without a country. σύτω συμβάλλεσθαι, then (i. e. after declaring his country) to join in proposing opinions. ἐστι ἀν, so long as: the subjunctive in the direct discourse depends on ἐστι (here changed to ετη), which has a future (as well as present) sense; the idea being, we can certainly be said to have a country, so long as we have 200 ships to show.
- 45. ἐπεστραμμένα (v. ἐπιστρέφω), pressing, emphatic.— εἰ μενέεις καὶ ἐσεαι: the apodosis is suppressed, it will be well.— τὸ πᾶν... φέρουσι, i. e. with them rests the whole fortune of war.— οἰκέτας, (here) our households.— Σῖριν, a town near Sybaris in Southern Italy.— καὶ... αὐτήν, and which (G. 156): a relative is seldom repeated in a new case, but a personal or demonstrative takes its place.
- 46. δοκέτν, used absolutely (G. 268). μη ... άπολίπωσι (G. 218; 216, 2). οὐκέτι belongs to ἀξιόμαχοι. οἱ περὶ Σαλαμίνα (G. 141, N. 3): ἀκροβολισάμενοι, after skirmishing.
- Page 173.—Alax(Sas: among the descendants of Aeacus were Peleus and his son Achilles. It is not to be supposed that the ship was sent for images of these heroes; but it was believed that they would come in person, though unseen, to help the Greeks.
- 47. Δημαρήτφ: see note on III. § 57. Θριασίφ πεδίφ, between Parnes and Eleusis. δτεών κοτε είη, indirect question, like δ τι είη (below). πρόκατε (= πρόκα τε), suddenly, all at once. ἴακχον, the song sung by

the procession of the initiated (μύσται or μεμυημένοι) as they marched along the Sacred Way from Athens to the temple at Eleusis at the annual festival of Demeter: the name comes from the frequent recurrence of the verse "Ιακχ', ω "Ιακχε, in which Dionysus (or Bacchus) was invoked under the name of Iacchus.

48. αὐτός belongs to the omitted subject of εἶπαι (see G. 138, N. 8): ἔφη is still understood. — ἐρήμου ἐούσης, causal. — Μητρι και τῷ Κούρη, to Demeter (the Earth-mother or Ceres) and Core (the Daughter, Proserpine or Persephone; Κόρη, Ionic Κούρη). — μυεῖται, is initiated: the term probably refers to the candidates for initiation having their eyes closed or covered. — τὴν φωνήν (G. 159).

Page 174.—49. ούδὲ εἰς, ne unus quidem, more emphatic than the simple ούδείς.— ἐκ τοῦ κονιορτοῦ, after the dust.— ἐπὶ Σαλαμῖνος, towards Salamis; but ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, into the camp.— καταπτόμενος, calling to witness; properly used of clinging to the image of a God who is invoked.

50. θηησάμενοι: see note after § 18, above. — Φαλήρφ, the old port of Athens; see map, and note on Xen. Hell. ii. 4, 11.

Herodotus now describes a discussion (here omitted), in which an immediate attack on the Greek fleet at Salamis was urged by all the Persian commanders except Artemisia, the queen of Halicarnassus. She advised distracting the Greeks by threatening various parts of their coast with attack. But her counsel seemed timid and slow, and was overruled by the majority, whom Xerxes followed. Herodotus also remarks, that the army and navy of Xerxes, when they reached Attica, were as numerous as they had been before the storm at Sepias and the battles at Artemisium and Thermopylae, the losses being made up by accessions from the Greeks. This, however, may well be questioned.

The movement mentioned in the words ανήγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, seems to have consisted in sailing across to some position southeast of Salamis, from which an attack could be made the next day on the Athenian fleet, which was lying in the Bay of Salamis (on the east side of the island). — ὅτι . . . μέλλοιεν (G. 250, N.).

51. ἐπορεύετο, began its march. — συγχώσαντες, having destroyed (dug away): the road along the shore from Megara to Corinth is here artificially made on the steep side of the Scironian cliff (Σκιρωνίδες), and it is still rendered impassable by an ordinary rain-storm. This is the place at which the robber Sciron kicked travellers into the sea, until he was himself served in the same way by Theseus. (He has resumed his old business in later years, and a new Theseus is sadly needed there.)

Page 175. — φορμοι ψάμμου πλήρεις, gabions.

52. περί τοῦ παντὸς δρόμον θέοντες, running a race for the whole, i. e. having everything at stake. — ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς, each man with his neighbor. — τέλος (G. 160, 2). — ἔξερράγη, the excitement broke out (like a storm). — οἱ μέν, as if πολλοὶ ελεγον preceded; to this corresponds Αθη-

vator δέ, &c. — ἀμύνεσθαι depends on some word like κελεύοντες understood with 'Αθηναίοι, &c.

53. λαθών, secretly. — ἐπεδέκοντο πολιήτας: after the great losses sustained at Thermopylae and later at Plataea, Thespiae was obliged to admit new citizens. This Sicinnus was an Asiatic by birth, and probably spoke Persian. — λάθρη = λάθρα (G. 182, 2). — φρονέων τὰ βασιλέος, favoring the King's cause. — παρέχει, affords you an opportunity.

Page 176. — περιίδητε διαδράντας, allow to escape: notice the tense of the participle (G. 279, 3). — πρὸς ἐαυτούς, against each other (G. 146, N. 3).

The first object of Themistocles was certainly to make a retreat of the Greek fleet impossible, as he believed that thus only could the progress of Xerxes be checked. He also wished to divert the attention of the Persian commanders from their original plan of attack to an entirely new one of cutting off a retreat, thus making them careless at the critical moment, and perhaps inducing them to divide their fleet. It can hardly be doubted, however, that here—as in his later stratagem (§ 85)—he had a crafty scheme for "laying up treasure" (ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι, § 84) with the King, in case the Greek cause should fail or he himself (as actually happened) should be driven to seek the protection of Persia.

54. τοῦτο δέ, secondly. — ἀνήγον . . . Σαλαμίνα, they brought their west wing up to Salamis, sailing round the island (or surrounding the island, i. e. with ships stationed at important points). This refers to the ships which formed the west wing as they were stationed the evening before the battle (see note on § 50). — of audi . . . Kunogoupan tetaquénou those who had been stationed about Ceos and Cynosura: it is now generally agreed that this Cynosura must be some point of Salamis, and not the Cynosura of the bay The word (lit. dog's tail) means simply a long point of land, and the eastern point of Salamis suits the description better than any other. Ceos must be some place or point in the immediate neighborhood. - Katelχον . . . πορθμόν: the ships just mentioned, which were lying off Cynosura at nightfall, now advanced and blockaded the channel between Salamis and the peninsula of Piraeus (in which is Munychia). — ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων (cf. πολλούς των Περσέων, above), sc. τινάς (G. 170, 1). - ώς ... ἐξοισομένων, because (they thought) both the men and the wrecks would be especially likely to be brought ashore here. — έν πόρφ, &c., i. e. in the passage where the battle was to be fought.

The description of Herodotus, thus interpreted, agrees in all essential points with that of Aeschylus. The great tragedian, who had fought in the Athenian ranks of Marathon, was also in the battle of Salamis. It is to be assumed that no account of the position of the Persian fleet on that eventful morning can be correct, which does not agree with his description in the "Persians." This tragedy, exhibited in Athens in 472 B. C., contains a graphic account of the battle, which a messenger, just arrived at the Persian court from Salamis, narrates to Queen Atossa, the mother of

Xerxes. The three principal points mentioned by Herodotus in § 54 are prominent in Aeschylus. The landing of Persian troops on Psyttaleia, and their slaughter, are made a most important part of the story (see note on § 75). The stratagem of Themistocles is mentioned as the chief cause of the Persian defeat. In consequence of this, Xerxes first orders a triple line of ships "to guard the passage out and the roaring straits" (i. e. the southern entrance of the straits of Salamis); then "others ("to guard," or "to sail") in a circle round the isle of Ajax" (i. e. Salamis). The former are the ships described by Herodotus as holding "all the channel as far as Munychia"; the latter must be "the west wing," which the Persians bring round to Salamis (κυκλούμενοι). This last is made clearer by the statement of Diodorus, that Xerxes sent round the Egyptian ships to blockade the passage between the northwest point of Salamis and the mainland of Megara. This is the movement to which Aristides refers in § 58. We may suppose that other ships were placed at other points around Salamis, where they would be of service if the Greeks made their expected attempt to escape by night. Aeschylus then describes the disappointment of the Persians when no signs of flight appeared; and their consternation, at break of day, when, as the sun rose, they heard the solemn paean - the war-cry of the Greeks - and the blast of the trumpet echo from the hills of Salamis. He represents the attack as begun by a Greek ship. The battle seems to have been fought chiefly within the straits, so that the Persian right extended towards Eleusis, and their left towards Piraeus (§ 62). Persians probably advanced in line from the open sea into the narrows, where they were soon thrown into confusion from want of room. Aeschylus speaks of the stream (¿côµa) of the Persian fleet, which probably refers to their mode of entering the straits. The Persians were so soon thrown into confusion, that the fight must have rapidly lost its regularity, and probably no systematic plan of the Greek commander was carried out. This explains the confused accounts which we have of the progress of the battle, as to which Herodotus (§ 64) confesses himself unable to give details.

The battle of Salamis was fought on the 20th of September, 480 B. C.

55. συνεστηκότων, in conflict (see note on II. § 36, above).—'Αριστείδης: Aristides, who had been one of the generals at Marathon, was banished from Athens by ostracism (see Dict. of Antiquities) in 482 B. C.; but
his sentence had been revoked since the invasion of Xerxes had begun, on
the motion of Themistocles, his bitter enemy and rival. Recalled too late
to return to Athens, he thus joined the Athenians in their camp at Salamis
the night before the eventful battle, bringing news of the movement of the
Persians which was most welcome to Themistocles.

Page 177.—56. περί τοῦ, &c., on the question, &c.—loov ἐστί, it is all one.— Πελοποννησίοισι is to be joined with ἀποπλόου.

57. È ξ è μ éo, at my instigation. — παραστήσασθαι, to bring them over, i. e. to my opinion. — ώς οὐ ποιεύντων . . . ταθτα, because (as they will say) the barbarians are not really doing this (G. 277, N. 2).

58. ήκαν και ἐκπλώσαι, indirect discourse for ήκω και ἐξέπλωσα. — τοὺς ἐπορμέοντας shows that the sea between Salamis and Aegina was occupied during the night by part of the Persian fleet (see note on § 54).

Page 178. — incidorro here takes the accusative, as in II. § 34.

- 59. ἐς τὸν τρίποδα: this tripod was erected after the battle of Plataea. A portion of the pedestal, 16 feet high, is now in Constantinople; and the names of the states which "overthrew the Barbarian" (including the Tenians) are still to be read in the Doric inscription. (See Rawlinson's Herodotus, IV. p. 395.) τη Δημνίη: see § 11, above. κατέδεε, supply τὸ ναντικόν.
- 60. τῶν Τηνίων is adnominal genitive with ῥήματα where we should expect ὑπό and the genitive with λεγόμενα. καὶ οἱ (G. 151, N. 3) . . . ποιησάμενοι, used irregularly for the genitive absolute, as if other speakers besides Themistocles were to be mentioned in apposition. ἐπιβατίων, marines, fighting men on a ship, as opposed to sailors and rowers: ἐπιβάτης originally means any one who embarks (ἐπιβαίνει); see below, § 89. προηγόρενε εὖ ἔχοντα ἐκ πάντων, i. e. made the best speech of all. τὰ δὲ ἔπεα . . . ἀντιτθέμενα, and his words throughout contrasted things nobler with things baser. δσα refers to τούτων. καταστάσι, constitution. καταπλέξας, having brought to an end. τριήρης: see § 46, above. ἀνήγον, got under way, i. e. began to advance: in the next line, the middle is used in the same way, without νέας.
- 61. ἐπεκέατο, were close upon them. ἐπὶ πρύμνην ἀνακρούεσθαι (also without ἐπί) is to back water: the statement is, that most of the ships at first backed water and were on the point of running ashore on the island behind them. ἐξαναχθείς, advancing from the line. Ameinias is said to have been a brother of Aeschylus; another brother, Cynegeirus, fell at Marathon (I. § 20). φανείσαν agrees with γυναίκα implied in the preceding accusative.

Page 179. — алакробетве (G. 200, N. 7).

- 62. κατά, opposed to. πρὸς ἐσπέρης and πρὸς τὴν ἡῶ here are northwest and southeast; Eleusis and the Piraeus giving the general direction of the Persian line. Θεμιστοκλέος ἐντολάς; see § 18, above. χρήσομαι... οὐδέν (G. 188, 1, Ν. 2). εὖεργέτης ἀνεγράφη: "Recording the name is repeatedly spoken of in the inscriptions of Assyria and Babylonia as the highest object of man's ambition. See Esther vi. 1." (Rawlinson.)
- 63. τῶν νεῶν, i. e. Persian, as τούτους refers to certain Persians. ἔμελλε... συνοίσεσθαι, the result was bound to be such, &c. ἦσαν καὶ ἐγένοντο, were and proved themselves. αὐτοὶ ἐαυτῶν, compared with themselves (i. e. at other times): the comparative here takes two constructions, a genitive and a clause with ἤ, the former being inserted merely for emphasis.
 - 64. μετεξετέρους, individuals. 'Αρτεμισίην: as Artemisia was queen

of Halicarnassus, the birthplace of Herodotus, he makes more special mention of her. (See also note on § 50, above.) — $\kappa \alpha l$ η : see below.

Page 180.— ἔμπροσθε γάρ: the clause introduced by γάρ ends with ἐοθσα, after which ἔδοξέ οἱ, it pleased her, irregularly takes the place of a personal verb belonging to καὶ ξί.— πρὸς ... μάλιστα, close upon.— τὸ καὶ συνήνεικε, which succeeded too: see § 66, below. — φέρουσα, bearing down.— ἀνδρῶν τε ... καί: this implies that the ship was not only (τέ) manned by Calyndians, but also (καί) bore the king (?) of Calynda (a Carian town): ἐπιπλώοντος is genitive absolute.

- 65. et μεν καί τι ... έγεγόνες, even if we admit that she had had some quarrel with him, still, frc. μέντοι is used like δέ in apodosis (G. 227, 2). παραπεσοῦσα: Herodotus used συγκυρέω (as well as συμπίπτω) with the participle, like τυγχάνω in Attic (G. 279, 4).
- 66. ἀπὸ τούτων, by what she had done (not especially κακόν). καὶ τόν (G. 143, 2): so καὶ τούς. φάναι, assented (imperfect). ἐπισταμένους, recognizing; but ἡπιστέατο, believed (wrongly). αὐτῆ συνήνεικε, proved fortunate for her (Krüger), as in § 64, above; γενόμενα being causal: but συνήνεικε may perhaps be taken with γενόμενα, happened to result fortunately, like συνεκύρησε in § 65 (we have, however, συνήνεικε γενέσθαι in § 66). καὶ τὸ . . γενέσθαι, and especially the circumstance, that, &c., referring to τά τε ἄλλα. γεγόνασί μοι (G. 184, 3, Ν. 6).
 - 67. $d\pi \delta \delta \epsilon (sc. \xi \theta a v o v) = d\pi \epsilon \theta a v o v$.

Page 181. — ἐν χειρῶν νόμφ, in the hand-to-hand conflict — ἀποδεξόμενοι here belongs to ἀποδείκνυμι, as ἀποδεξάμενοι in II. § 17: see note on I. § 6.

- 68. Δε... ἀπολοίατο (G. 122, 2), i. e. that the collision was not accidental. Δε προδόντων, sc. τῶν Ἰώνων, because (as the Phoenicians charged, Δε) they had been traitors: the genitive absolute is more emphatic than the simpler Δε προδόντας would have been. τοιόνδε, as follows. κατεδύετο. . . κατέδυσε: notice the difference in the voice and the tense. τῆς καταδυσάσης νεός, the ship which had sunk them. ἔσχον, took possession (not had or held).
- 69. ἐκίλευσε, sc. πινάς as subject of ἀποταμεῖν. αὐτοί refers to the Phoenicians generally, who were to be taught a lesson. δκως... Έδο, whenever he saw (G. 233). ὑπό, at the foot of: the eminence on which Xerxes sat during the battle is low compared with the higher mountain of which it is a projection. πατρόθεν, i. e. adding his father's name to his own, in the Athenian style. προσεβάλετο... πάθεος, i. e. he contributed somewhat (π) to this disaster of the Phoenicians (G. 170). φλος ἐψν, sc. τοῖς Ἰωσι.

Page 182.—70. ἐν τῷ πορθμῷ, between Psyttaleia and the Piraeus. The battle was fought between Salamis and the mainland, so that this remote position of the Aeginetans could still be called in the channel: hence ἐκπλωόντων and ἐκπλωόνσας.

- 71. διάκουσα νέα, (sc. πολεμίην). την προφυλάσσουσαν έπι Σκιάθφ: see note on III. § 5. κατακοπέντα, badly mangled, cut up. της στρατηγίδος, the flag-ship (of Themistocles). ές τὸν μηδισμόν refers to the charges made against the Aeginetans before the battle of Marathon: see I. § 3. ὑπό, to the protection of.
- 72. ἤκουσαν ἄριστα, gained the greatest glory: εδ (or κακῶς) ἀκούειν = bene (or male) audire. 'Αρτεμισίην: see § 65, and note on § 64. πρότερον ἢ ελε = πρὶν ελε, before he had captured, priusquam cepisset (G. 240, 1; 232, 2). ἢ after μιν = or. δε ἀν δη, [to anybody] who should take her alive (G. 248). γυναίκα: so Demosthenes afterwards resented the Athenians' fear of the later queen Artemisia of Caria (the builder of the Mausoleum), calling her βάρβαρον ἀνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναίκα, a barbarian, and a woman at that.
- Page 183. ήσαν & ... Φαλήρφ repeats the statement of the last sentence in § 71. after the digression.
- 73. **Less Set...** yives θa , and when they came, &c. (G. 260, 2, N. 2). tody 'Abyvaiys Ekipádos: this was probably on the southern point of Salamis. obte τ 1... eldos for obdev τ 6... eldos. $\eta \rho \hat{\omega} \nu \tau 0$ (v. dpdomai), prayed.
- 74. οδοί τε, ready. ἐπ' ἐξεργασμένοισι, after all was over. οδ μέντοι, &c.: Herodotus, who evidently disbelieved this story, (as Rawlinson remarks) "recorded it more on account of its poetic character than from ill-will towards Corinth."
- 75. κατεφόνευσαν: this is represented by the messenger in the *Persians* of Aeschylus as taking place after the battle, and as the worst disaster of the day. The Persian here slain are called "the finest, the bravest, the noblest, and the first in the King's confidence." (See § 54, above.)
- Page 184.—76. Κωλιάδα: this was on the Attic coast, a little more than two miles southeast of Phalerum. ἀποπλήσαι, to fulfil, governs τὸν χρησμόν, which is explained by τόν τε ἄλλον... Μουσαίφ, and irregularly by τὸ εἰρημένον, &c.: for the latter we should expect τὸν κατὰ τὰ νανήγια... εἰρημένον. ἐλελήθες, had escaped the notice of. φρύξουσι in the oracle must mean shall roast (i. e. cook) with the wood of the oars which shall drift ashore. The MSS. have φρίξουσι, which might mean shall shudder at the sight of oars (?). The following words, ἀπελάσαντος βασιλέος, favor the common emendation φρύξουσι.
- 77. χῶμα διαχοῦν, to build a mole or dam from the Attic shore to Salamis. He also (τέ) began a bridge of boats, and pretended to be preparing for another sea-fight, while he was really planning a retreat (δρησμόν). ἐκ παντὸς νόου, in real earnest. πολεμήσειν is irregular after παρεσκεύασται (G. 202, 3).
 - 78. παραγίγνεται, travels (lit. comes in, arrives). οῦτω, with such skill.

 Page 185. ὅσων ἀν ἢ (G. 225). μὴ οὐ (G. 283, 7; 263, 1, N.). —

- κατ' άλλον, by one after another, a strange expression (perhaps a mistake) for κατ' άλλον και άλλον. λαμπαδηφορίη, torch-race, like λαμπάς (I. § 7).
- 80. Μαρδόνιον: see below, § 86. πειρεόμενον, in attempt, i. e. so far as he could, belongs to the subject of ποιζειν. ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο, thus far did matters advance. ὡς τάχεος εἶχε (G. 168, N. 3). διαφυλαξούσας... βασιλέϊ, to guard the bridges for the King's passage (G. 265). Ζωστήρος: Zôster is a promontory of Attica about half-way between the Piraeus and Sunium. ἐπι πολλόν, to a great distance.
- Page 186.—81. #Amtov, they supposed, followed by cival in indirect discourse (G. 203).
- 82. εἰ λύσουσι ... τοῦτ' ἀν ... ἐργάσαιντο: the direct form would have the same tenses and moods (G. 227, 1). ἡσυχίην μὴ ἔχαν, to avoid keeping quiet. ἄγοντι μέν = ἐἀν μὲν ἄγη (G. 226, 1). οῦτε ... ἔσται, neither can anything succeed. κομιδή, return. τὸν ἐπέτεον αἰεὶ καρπόν, the harvest of each successive year. ἀλλά belongs to ἐατέον εἶναι (sc. ἔφη). ἐς δ ἔλθη, until he comes, without ἄν (G. 232, 3; 234).
- 83. μεταβαλών, turning, i. e. from the others to the Athenians. ώρμέατο, were eager (set out). και ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, even taking it
 upon themselves, i. e. on their own responsibility. ὧλλοι = οἱ ἄλλοι.
- Page 187. πολλοίσι, many occasions. ἀναλαμβάνειν, retrieve. εύρημα, good luck or godsend: the idea is, that the rescue of ourselves and of Greece is a piece of special good fortune.
- 84. καταβάλλων τὰ άγάλματα: the Persian religion, like the Jewish, was uncompromisingly hostile to idols (iconoclastic). A Persian therefore might commit acts with no sacrilegious intent which would be gross impiety in the eyes of a Greek. — ἀπεμαστίγωσε: see II. § 9, above. άλλ'... γάρ, but, since. — ἐπιμεληθήναι (G. 270), let us care for: we should expect δε here. — καί τις (G. 150, N.). — αποθήκην: see note on § 53. τά περ έγένετο: Themistocles took refuge in Persia after the death of Xerxes, when he claimed the favor of the King on the ground of the services rendered to the Persian cause at this time, confessing and boasting that his action had been treacherous to the Greeks. It may be doubted whether he deceived the Greeks, or the Persians, or both. Grote remarks: "There existed in the mind of this eminent man an almost unparalleled combination of splendid patriotism, long-sighted cunning, and selfish rapacity. . . . Moreover, a clever man tainted with such constant guilt might naturally calculate on being one day detected and punished, even if the Greeks proved successful."
 - 85. διέβαλλε, deceived them. Connect σιγάν τὰ (= d) ένετείλατο. Τ
- Page 188. ἀπέπλωον ὁπίσω: after this, Themistocles sent threat ing messages to many of the Greek islanders, by which he extorted k sums of money, which laid the foundation of his great wealth of 80 or 100 talents. At Andros he demanded payment in the name of "those mighty Gods of Athens, Persuasion and Necessity"; but the Andrians refused in

the name of their "two unprofitable Gods, who never desert their island, Poverty and Helplessness," and submitted to a siege, in which they baffled all the efforts of the Athenians.

- 86. Εδοξε with προπέμψαι (G. 202) means it seemed good; but with είναι (G. 203) it means it seemed, and so with the following infinitive. οὐκ ξφη, i. e. said that he would not. τριήκοντα μυριάδας: this is the army which remained in Greece during the winter, and was defented at Plataea in the following year (479 B. C.).
- 87. οὐδὲν μέρος, i. e. no important part, compared with the host with which he entered. οἱ δέ (G. 227, 2).
- Page 189.— Γνα... γίνοιτο έλαύνων, wherever he happened to come in his march, depends on the frequentative force of ἐπιτάσστων (G. 233).— άρμα τοῦ Διός: see note on II. § 13, above.— ἀπέλαβε, receive back: so ἀποδίδωμι means give back or repay.— νεμομένας, as they were in pasture, refers to the eight white mares (called simply Υπποι λευκοί in II. 13) which drew the sacred chariot: compare the poetic use of ἀφ' Υππων, &c., referring to the chariot.
 - 88. τῆσι νηυσί: see §§ 80 and 96. ἐμπιπλάμενοι, gorging themselves.
- 89. Sde, as follows, after λ eyómevos; not Sde λ óyos (without δ): this is probably a specimen of the tales current in Greece which were invented to malign the servile temper of the Asiatics. χ emma(veo da (sc. τ òv β aou- λ éa), was suffering from the storm. $\ddot{\omega}$ o τ é = \ddot{d} τ é (G. 277, N. 2). é π μ a- τ éw, here probably simply passengers: see note on § 60.
 - 90. κηδόμενος (G. 280). οἶκε = ξοικε.
- Page **190.** ἀποσωθήναι, was brought safe. ὡς δὶ ἐκβήναι (G. 260, 2, N. 2).
- 91. οὖτε ἄλλως οὖτε τὸ... πάθος, neither in other points, nor as to this which [is said to have] happened to the Persians.—ἀντίξοον μὴ οὐκ ἀν ποιῆσαι τοιόνδε, opposed to the idea that he would have done something like this: μή is used because of the negative idea of ἀντίξοος (G. 283, 6), while οὐ is added because of οὐκ ἔχω (G. 283, 7.) τοὺς μὲν καταβιβάσαι (sc. ἄν) is added (by apposition) to explain ποιῆσαι ἄν; but ὅκως οὐκ ἀν... ἐξέ-βαλε reverts to the construction which ποιῆσαι ἄν represents (ἐποίησε ἄν).
- 92. τραπόμενοι, after the fruitless siege of Andros: see note on § 85. έγένετο ἀνδριάς, a statue was made.
 - 93. τῷ γενομένῳ, to him who had shown himself. διενέμοντο, gave their otes; lit. distributed among themselves, because all voted for some of those resent.
 - Page 191. δεύτερα (adverb), in the second place. συνεξέπυπτον, hapred (fell out) to agree: see § 30. — έμουνοῦντο, had but one vote apiece.
- 94. ἀκρίτων, in active sense: Krüger, however, interprets it unjudged, with their merits undecided. ἀριστήϊα μέν: we must understand ἀνδραγαθίης or some such word; Plutarch says (Them. XVII.), Εὐρυβιάδη μέν

άνδρείας, ἐκείνῳ (i. e. Themistocles) δὲ σοφίας ἀριστείον ἔδοσαν. (Stein will even insert the word in the text.)— iππέες: the 300 knights were the regular body-guard of a Spartan king when he went into battle; Leonidas, however, chose a special band of 300 to accompany him to Thermopylae (see note on III. § 21).

95. ώς... έχοι depends on the idea of saying in ἐνείκει. — Τιμόδημος: we must suppose this man to have been a native of Belbina, a little island near Sunium, and to have been made an Attic citizen and enrolled in the deme of Aphidnae. Plato and many other writers tell the same story of a Seriphian, without making him a citizen of Athens. — ἐών, if I were, — ἐι ἦν (G. 222; 226, 1), and if thou wert. — ᾿Αθηναῖος must here mean born in Athens.

96. ναυτικός, sc. στρατός. — ὁ Είρξεω περιγενόμενος, unless ὁ is inserted before the participle, will mean which remained to (belonging to) Xerxes.

—προσέμες, arrived at. — Κύμη, in Aeolis, on the coast of Asia Minor.

In the following spring, the army of Mardonius re-entered Central Greece, and again occupied Athens; the Athenians, as before, retreated to Salamis. At the great battle of Plataea, in which the Greeks were commanded by the Spartan Pausanias, Mardonius was defeated and slain, and his army nearly annihilated. This disaster, with the defeat in the sea-fight at Mycale, on the same day, was the final act of the Persian wars in Greece.

THUCYDIDES.

Thucydides is by universal consent acknowledged to be the first of Greek historians. The conscientious care with which he collected and sifted his materials, the calm unprejudiced spirit in which he judged both events and persons, the clear conception which he formed of the tendencies of his age, and of the secret springs of political action, and the acuteness displayed in the philosophic observations with which (unfortunately too seldom) he accompanied his narrative, have rarely been equalled and never surpassed. His sole work is the History of the Peloponnesian War, in eight books, which includes the period from the beginning of the war in 431 B. c. to the middle of 411 B. c., where it breaks off suddenly. Xenophon finished the history of the war, and continued the narrative to the battle of Mantinea (in 362 B. c.), in his Hellenica, a work which makes the greatness of Thucydides conspicuous by striking contrast.

Little is known of the life of Thucydides: in the first sentence of

his history he calls himself "an Athenian," and states that he began to write his account of the Peloponnesian War at the very beginning of the struggle, foreseeing its magnitude and the importance of the prize at stake. He elsewhere tells us that he continued his labors until after the end of the war in 404 B.c. (See page 117.)

The passage here given is taken from the fourth book. It contains the account of the fortification of the Messenian Pylus in 425 B. C. by the Athenians under Demosthenes (the same general who twelve years later fell a victim in the disastrous Sicilian expedition), the attempt of the Spartans to dislodge them, the blockade of the Lacedaemonian force in the little island of Sphacteria, the appointment of Cleon to the chief command, and the final surrender of 292 Lacedaemonians, including 120 real Spartans, - such a prize as had never before fallen into an enemy's hands. The account is especially enlivened by the brilliant and amusing episode of Cleon, the leatherdresser and politician, the great popular leader of the day at Athens, who complained bitterly (and probably with reason) of want of energy in the siege of Sphacteria, saving it would be easy to take the island "if the generals were men," and he would have done it himself if he had been general. Nicias resigned his office of general, and nominated Cleon as his successor. The latter accepted unwillingly, and only in consequence of the clamor of the people; but he did it with the characteristic boast, that within twenty days he would either bring home the Lacedaemonians as prisoners or leave them dead on the island. This promise he actually performed to the letter, and the Spartan prisoners were brought back as Cleon's prize. Thus the attempt of Cleon's enemies to make him ridiculous and to ruin him ended in giving him still greater glory and wider influence.

The present extract begins with the second chapter of the fourth book, and ends with the forty-first. About one third of the whole passage, as it stands in Thucydides, is here omitted.

Page 192.—1. τοῦ ἡρος, i. e. the spring of 425 B. c. — ἡγεῖτο δὲ, &c., a form of words often used by Thucydides in describing the Peloponnesian invasions of Attica, of which this was the fifth. — τὸς... ναῦς, i. e. the ships mentioned at the end of Book III. In the preceding winter Athens had voted to send 40 ships to Sicily, and had chosen three commanders, one of whom, Pythodorus, went immediately; — whence the two others are called here τοὺς ὑπολοίπους.

2. dua mapanhlovras, as they coasted along (G. 277, N. 1). Coreyra (Corfu) lay on the route by which the Athenians usually sailed to Sicily, following the coast as far as possible. — фυγάδων: these were of the expelled oligarchial party, restored and sustained by the Spartans: they had already (B.c. 427) provoked a bloody and desperate revolution in Corcyra.—

- aὐτόσε, i. e. to Corcyra. καὶ λιμοῦ ὅντος, &c.: here καί connects τιμωροί and νομίζοντες, while ὅντος is causal. κατασχήσειν τὰ πράγματα, that they should gain the mastery.—ἐξ ᾿Ακαρνανίας, Demosthenes had commanded an army in Acarnania the year before.— αὐτῷ δεηθέντι, at his own request.
- 3. ἐγένοντο . . . κατὰ τὴν Δ., arrived off the coast of Laconia. ἡπείγοντο, wished to press on (G. 200, N. 2).
 - 4. iffor, called upon them, asked them.

Page 193. — εύπορίαν, sc. οὖσαν (G. 280). — ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας, i. e. a large extent of the country: ἐπὶ πολύ is used as a neuter noun and one of the subjects of ὄν (see § 16). — σταδίους, i. e. about 46 miles. — ποτὲ οὕση (G. 204, n. 1). — τὴν πόλιν δαπανᾶν, to put the state to expense.

- 5. ὖστερον . . . κοινώσας, implying that he communicated his plan to them without success. ὑπὸ ἀπλοίας, i. e. detained by the storm which brought them into Pylus. περιστάσιν, coming round, or setting to work (Arnold), agreeing with στρατιώταις. λογάδην, picking the stones, an adverb of manner. ὡς . . . ξυμβαίνοι, as each piece happened to fit (G. 233). πηλόν, mortar. ἐγκεκυφότες (sc. οὕτως) ὡς, stooping [in such a way] that, as a final clause; or ὡς μέλλοι may be taken like ὡς . . . ξυμβαίνοι, above (G. 233). ὅπως μὴ ἀποπίπτοι (G. 216).
- 6. τὰ ἐπιμαχώτατα, the parts most exposed to attack. ἔξεργασάμενοι (G. 279, 4). αὐτό, of itself, naturally. ἐποιοῦντο, sc. τὸ πρᾶγμα. ὡς . . . οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, accusative absolute (G. 278, 2, N.; 277, N. 2), in the belief that they (the Athenians) would not withstand them (σφᾶς, Spartans). ληψόμενοι agrees with the subject of ἐποιοῦντο, and is therefore not in the accusative absolute. ἐν ταῖς ᾿Αθήναις, in Attica, all of which was politically a part of Athens: see, below, ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.
- άs... κατειλημμένης, we should expect the acc. (G. 280); but the genitive is occasionally used, as this case generally follows πυνθάνομαι (G. 171, 2). οἰκείον σφίσι (sc. είναι), as we say, it came home to them.

Page 194. — πρφ ἐσβαλόντες refers to the invasion of Attica. — χειμών, bad weather.

- 8. of ἐγγύτατα τῶν περιοίκων, i. e. those who were nearest to the city of Sparta. The perioeci were descendants of the old Achaean population of Laconia, which had been subjugated by the Dorian invasion; they formed an intermediate class between the Dorian aristocracy (of Σπαρτιαται αὐτοί) and the Helots (who were slaves). ὑπερενεχθείσται, carried over the isthmus by machines. A canal had been cut through this Leucadian isthmus about two centuries before, but it had since been choked by sand so as to be impassable. πεζός here means land force, as opposed to naval forces: see note on Herod. II. § 23. προσπλεόντων (temporal). φθάσας, hastily. ἀγγείλαι (G. 265).
- 9. και connects εἰργασμένον and ἐνόντων, as both contain reasons for ἐλπίζοντες... αἰρήσειν. ἡν ... ἔλωσι might have been εἰ... ἔλοιεν (G. 248). ἐς αὐτόν (G. 191, N. 6).

- 10. Σφακτηρία, the long island now called Sphagia, which nearly closes the entrance to the great bay of Navarino. The channels on both sides, however, are now much wider than they were in 425 B. c. See plan of Pylus. τῆ μὰν . . . τῆ δέ, on one side (i. e. the northern), and on the other.
- Page 195.— ὀκτὰ ἢ ἐννέα, sc. ναυσὶ διάπλουν, i. e. eight or nine ships could sail through the channel abreast. ἀντιπρώρους, with their prows facing (any one entering the bay).
- 11. των καταλειφθεισων: of the five ships left him (§ 6) two had been sent to summon Eurymedon (§ 8). προσεσταύρωσε, he built a stockade (to defend them) in addition to the protection afforded by the fort. παραγενόμενοι (G. 279, 2).
- 12. ἡν προσβάλλη, sc. ὁ πεζός (G. 248). ἐκείνους, i. e. the Lacedae-monians.
- 13. Epayres: Thucydides often uses alpo intransitively (perhaps with vans or ortokov understood) of making a movement with a fleet or an army.
- Page 196.—of & ... excessor: the meaning is, that they made divisions, each containing few ships; and made their attacks with single divisions, allowing the others to rest in the mean time. ev pépee, in turn, belongs equally to avaravovres and to the following words. —et aus... those, in case they should succeed in capturing the fort, &c. (G. 226, 4, N. 1).
- 14. έγένετο, made himself (not was). σχείν, like προσσχείν above, to effect a landing. άποκνοθντας follows όρων (G. 280). των νεών (sc. τινάς) belongs to ξυνδιατρίψωσιν. ξύλων, (mere) timbers. φειδομένους belongs to the omitted subject of περιιδείν. πεποιημένους (G. 279, 3). όκείλαντας belongs to τοὺς ξυμμάχους, which is subject of κρατήσαι as well as of ἀποκνήσαι.
- 15. τοιαθτα and πολλά (G. 159, N. 2). παρεξειρεσία was applied to those parts of the ship (either at the bow or the stern) which were beyond the seats of the rowers, ἔξω τῆς εἰρεσίας. περιερρύη (v. περιερρίω), slipped from around (his arm). προσβολής depends on δ, being attracted from the antecedent clause where it would depend on τρόπαιον. τῶν Αθηναίων . . . ὑποχωρούντων (G. 277, 2), connected by καί with the causal dative χαλεπότητι.
- 16. και ταύτης, and that too, as often και ταῦτα. ἐπὶ πολὺ τῆς δόξης is nearly equivalent to πολὺ μέρος τῆς δόξης, ἐπὶ πολύ being used almost like a substantive (see § 4). The meaning is, it made at that time much of the glory of the one (the Spartans) that they were peculiarly an inland people, &c., and of the others (the Athenians) that they were maritime, &c. ἐν τῷ τότε (G. 141, Ν. 3). ἡπειρώταις, predicate after εἶναι (G. 138, Ν. 8); so θαλασσίοις, sc. εἶναι
- Page 197.—17. παρ-έπεμψαν, sent along (the coast).—'Ασίνην, on the Messenian Gulf.— ἐλπίζοντες... μηχαναίς: the principal idea is in ἐλπίζοντες... ἐλεῖν (G. 203, Ν. 2), while ὕψος μὲν ἔχειν interrupts the main construction, depending loosely on the idea of thinking implied in ἐλπίζοντες

- (G. 203), hoping, although the wall was high, still to take it by their engines, since it was particularly easy to land (ἐπειδὴ ἀπόβασις μάλιστα ἦν). ὅπη καθορμίσωνται (G. 244, last ex.). ἦν μὲν . . . ἐθέλωσι, sc. οἰ Λακεδαιμόνιοι (G. 247); an apodosis like το ναυμαχήσοντες, to have a sea-fight, is to be supplied from τος ἐπὶ ναυμαχίαν. εἰ δὲ μἡ, otherwise; see Greek Moods and Tenses, ἔ 52, 1, Ν. 2: the full sentence would be ἢν δὲ μὴ ἐθέλωσι. τος αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι, with the intention of themselves sailing in against them (G. 277, Ν. 2). καὶ οἱ μέν, i. e. the Lacedaemonians. το διενοή-θησαν: see ἔ 9. φράξει, in apposition with the antecedent of τ. οῦτε . . . ἔτυχον ποιήσαντες (G. 279, 4), nor did they happen to do.
- 18. γνόντες, perceiving, i. e. that the entrances were open. ἐκάτερον: see § 10. καὶ μετεώρους. . . ἀντιπρώρους, both already afloat and with prows pointing towards them. ὡς διὰ βραχέος, as (was likely) at so short a distance, belongs to what follows. ἔτρωσαν, disabled, seldom used of ships. αὐτοῖς ἀνδράσιν (G. 188, 5, n.). ἐν τῆ γῆ, where we should expect ἐς τὴν γῆν; by a mixture of two expressions, ἐν τῆ γῆ οὕσαις and ἐς τὴν γῆν καταπεφευγυίαις. Krüger remarks that this use of ἐν for ἐς is found in Attic Greek only with the perfect. πληρούμεναι, i. e. as they were taking their crews on board. ἀναδούμενοι, making fast to them (G. 98, n. 1).
 - 19. ἐπεσβαίνοντες, see ἐπεσπλευσούμενοι in & 17, above.
- Page 198. τῶν νεῶν, genitive after ἐπιλαμβανόμενοι (G. 171, 1), instead of accusative after ἀνθεῖλκον. ἐν τούτφ . . . παρῆν (for ἐν τούτφ τῷ ἔργφ . . . ❖ τινι μὴ καὶ αὐτὸς παρῆν), each man believed that there had been slow progress in any work in which he had not been personally present : κεκωλῦσθαι represents the impersonal κεκάλυται, there has been a hindrance, of the direct discourse; for ῷ μή τινι παρῆν, see G. 232, 1. ἀντηλλαγμένος, mutually changed. περὶ τὰς ναῦς belongs to ἐγένετο θόρυβος. ὡς εἰπεῖν (G. 268). ἄλλο οὐδὲν ἥ, i. e. they were doing nothing else than. ὡς ἐπὶ πλεῖστον, as far as possible. περιέπλεον, they sailed round the island, in token of defiance. καὶ ἀπὸ πάντων, i. e. from all, as well as from the few mentioned in ἔ 8.
- 20. τὰ τόλη, the magistrates, used like al άρχαι, the authorities: it takes masculine participles (G. 138, n. 4). ὑς ἐπὶ συμφορῷ μεγάλη, upon what they acknowledged (ὡς) to be a great calamity. παραχρήμα, on the spot, belongs to ὁρῶντας; and δ τι ᾶν δοκῷ το βουλεύειν. ἀδύνατον ὄν (G. 280). παθείν and κρατηθήναι depend on κινδυνεύειν. παθείν τι is a common euphemism for θανείν. τὰ περὶ Πόλον is used as if σπεισαμένους preceded, having made a truce for the neighborhood of Pylus: like σπένδεσθαι ἀναίρεσειν τοῖς νεκροῖς, to make a truce for the removal of the dead (Thucyd. III. 24).
- 21. Δακεδαιμονίους . . . παραδούναι (G. 271). δπλα ἐπιφέρειν, like πόλεμον ἐπιφέρειν.
- Page 199. σίτον τακτόν και μεμαγμένον, meal (lit. grain) in a fixed quantity and ready-kneaded: a χοίνιξ was about a quart, and a κοτύλη about half a pint. κρέας, a piece of meat, of course limited in size. θερά-

Tovtes are Helots. — δρώντων τῶν 'Αθηναίων, under the inspection of the Athenians. — δσα μὴ ἀποβαίνοντας, so far as (they can) without landing. 22. δ τι δ' ἄν . . . παραβαίνωσιν καὶ ὁτιοῦν, and whatever of these terms either party shall transgress, even in any particular, = ἥν τι . . . παραβαίνωσιν (G. 232, 3). — λελύσθαι, shall (at once and beyond question) be void (G. 202, 2, Ν. 2). — ἐσπείσθαι αὐτάς, that ii (the treaty) shall be considered as having been made. — μέχρι οὖ, until, takes the subjunctive or optative like the simple μέχρι (G. 239, 2): for ἄν omitted, see G. 239, 2, Ν. 1. — οἰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, lit. the ambassadors from Athens, by prolepsis (πρόληψις, anticipation). — ἐλθόντων (sc. τῶν πρέσβων), on their return. — λελύσθαι, perfect (as above), shall be (finally) void; while ἀποδοῦναι is the aorist infinitive in its ordinary use (G. 202), shall return. — ὀμοίας οἶασπερ refers to the condition of the ships. — παραλάβωσιν refers to the future (G. 232, 3), its apodosis being found in ἀποδοῦναι. — ἐπὶ τούτοις, on these terms.

Four chapters here omitted contain the speech of the Spartan embassy in the Athenian assembly. "Their proposition was in substance a very simple one, — Give up to us the men in the island, and accept, in exchange for this favor, peace, with the alliance of Sparta." Grote.

- 23. τοσαθτα (G. 148, N. 1) refers to the speech here omitted. ἐπιθυμεῖν, κωλύεσθαι, δέξεσθαι, and ἀποδώσειν represent in the direct discourse ἐπεθύμουν, ἐκωλύοντο (G. 203, N. 1), δέξονται, and ἀποδώσουσιν. σφῶν, the Spartans (G. 144, 2). διδομένης, offered (G. 200, N. 2). τὰς σπονδὰς... ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, that they now had the treaty in their own power, to negotiate it with them (the Spartans) whenever they might please.— ἐτοῖμος is here declined with two terminations (G. 63, N.). ποιεῖσθαι is middle, and has σπονδάς understood as its object.
- 24. τοὺς ἐν νήσφ is subject of κομισθήναι: ὅπλα and σφᾶς αὐτούς are objects of παραδόντας. ἐλθόντων, see § 22, above. Λακεδαιμονίους, subject of κομίσασθαι, recover. ἀπὸ . . . ξυμβάσεως, i. e. by the Thirty Years' Truce, made in 445 B. c., by which Athens gave up all her rights in Peloponnesus. (See Thucyd. I. 115; Grote, Vol. V. Chap. 45.) κατὰ ξυμφοράς, in consequence of defeats. δεομένων . . . σπονδών, being then somewhat more in need of a truce: for τι, see G. 160, 2.

Page 200.—25. ξυνέδρους, i. e. a committee. — σφίσιν (G. 144, 2), i. e. for the Spartans. — οἴτινες . . . ξυμβήσονται (G. 236, N. 3). — πολὺς ἐνέκειτο, was vehement against them (G. 138, N. 7). — γιγνώσκειν . . . πρότερον, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). — ἔχοντας . . . αὐτούς (G. 280).— οἴτινες, causal relative (G. 238). — εἰ διανοοῦνται (G. 248, 1). — τι belongs to ξυγχωρεῖν (G. 159), to make any concession. — οὐ τυχώντες, not having gained [their object]. — ποιήσοντας, like ὄν, depends on ὁρῶντες.

- 26. Ισχυριζόμενοι, maintaining stoutly (Ισχυρώς). λελύσθαι, used as in δ 22. άδίκημα, as an act of injustice, follows τό των νεών.
- 27. τὰ περί Πύλον ἐπολεμεῖτο, passive for τὰ περί τὸν Πύλον πολεμεῖν, to carry on the war about Pylus (G. 198). ὁπότε . . . εἴη, belongs only

to the preceding clause, except, in case of a wind, &c. (G. 233). — έβδομή-κοντα, see § 17.

Page 201.— « τις παραπέσοι (sc. καιρός), in case one should occur (G. 226, 4, N. 1), not an indirect question.— ώστε... σώσαι, connected with καιρόν.

- 28. ὅτι μὴ μία, except one; here ὅτι was originally the relative ὅτι, and the ellipsis was ὅτι μὴ ἦν μία (none which was not one). οἰον εἰκὸς ὕδωρ, such water as was to be expected (i. e. on the coast, ἐπὶ τῆ θαλάσση). αἰ μὲν . . . ἄρμουν, i. e. some of the ships came near the shore for the crews to take their meals, while others were anchored at some distance from the shore.
- 29. ούς, causal, = ἐπεὶ αὐτούς (G. 238). ἡμερῶν (G. 179, 1). ἐν νήσφ, sc. ὄντας. αἴτιον ἢν (G. 135, n. 4). τὸν βουλόμενον, quemvis, subject of ἐσάγειν. ἀληλεσμένον, v. ἀλέω (G. 102). τάξαντες, &c., having fixed [its price] at a large sum, i. e. offering a high price for it. ἐσαγαγόντι, past to the future idea of giving implied in ὑπισχνούμενοι. τῆς νήσου, partitive genitive.
- 30. ἐτήρουν ἀνέμφ καταφέρεσθαι, they watched [for a chance] to be carried in by the wind: opposed to δσοι δὲ... ἡλίσκοντο. The intermediate words explain ἀνέμφ καταφέρεσθαι. τοῖς δέ, as if τοῖς μέν (referring to the Athenians) had preceded ἄπορον. ἀφειδής, reckless, without regard to risk: the following clause with γάρ gives the reason of their recklessness. τετιμημένα χρημάτων, rated in money, i. e. since it was understood that a certain sum would be paid for them if they were injured (G. 142, 3). οι ὁπλῖται, i. e. of the besieged. ἐφύλασσον, were watching (for them). κατὰ τὸν λιμένα, i. e. on the side of the great harbor. καλωδίφ, by a cord, diminutive of κάλως. μήκωνα, poppy-seed, which mixed with honey was taken to relieve hunger. λίνου σπέρμα, flax-seed.

Page 202. — σφας (G. 144, 2) is the object of λανθάνειν, to which τοὺς ἐσπέμποντας οτ τὸ ἐσπέμπειν is understood as subject.

31. την φυλακην έπιλάβοι, might come upon their blockade. — ξχοντάς τι Ισχυρόν, having some strong ground of confidence. — δεξάμενοι (G. 277, 2).

32. κωλύμης, see § 24. — ταὐτὰ ols διέβαλλεν = ταὐτὰ ἐκείνοις οὕς (G. 153, n. 1). — For the case of εἰπών and ψευδής, see G. 138, n. 8. — φανήσεσθαι may depend on ἀναγκασθήσεται, in the exceptional construction noticed in G. 202, 3 (see Greek Moods and Tenses, § 27, n. 2, a); or it may depend on γνούς irregularly, and by a change of construction. — καὶ ὡρμημένους . . . γνώμη, even somewhat more inclined in mind. — ἀπεσήμαινεν, he alluded. — ῥάδιον είναι depends on the idea of saying implied either in ἀπεσήμαινεν or in ἐπιτιμῶν. — παρασκευῆ, with a (proper) force. — εἰ ἄνδρες εἰεν, if the generals were men, representing εἰ ἄνδρες εἰσίν of the direct form (like εἰ μὴ πιστεύουσι and εἰ δοκεῖ above); not the same with εἰ ἄνδρες ἦσαν. — αὐτός γ' ἄν . . . ποιῆσαι τοῦτο, he would have done this himself, if he had been in command. See G. 211 and 222 (ποιῆσαι ἄν = ἐποίησαι ἄν). — αὐτός is adjective (G. 145, 1); for its case see G. 138, n. 8.

33. is τον Κλέωνα, against Cleon. — ὅ τι οὐ . . . πλέω, [asking] why he did not sail, even as things stood. — εἰ φαίνεται, if it appeared, might have been εἰ φαίνοιτο, like εἰ . . . εἶεν in ἔ 32. — τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι, so far as they (the generals) were concerned (G. 268, N.). — ἀφιέναι, resigned. — παραδωσείοντα (desiderative of παραδίδωμι), wished to transfer it [the command].

Page 203. — oùr ë ϕ 1... στρατηγείν (G. 138, n. 8). — oùr äν οἰόμενος ... τολμήσαι, here τολμήσαι äν = τολμήσειεν äν (G. 211): compare ποιήσαι äν in § 32.

- 34. Eaver when (transitive), sought to escape from what he had said. our έχων όπως... ἐξαπαλλαγῆ, indirect question for πῶς ἐξαπαλλαγῶ: (G. 244). not knowing how he should longer evade, &c ... οῦτε φοβείσθαι . . . πλεύσεσθαί τε λαβών, &c. represents ούτε φοβούμαι . . . πλεύσομαί τε λαβών, &c.. of the direct form; so below, ταθτα έχων η άξω . . . η αὐτοθ άποκτενώ. For λαβών and έχων see G. 138, N. 8. — έκ τε Aίνου, from Aenos, on the coast of Thrace: this τέ would naturally stand after πελταστάς. — ήσαν βεβοηθηκότες, periphrastic pluperfect (G. 118, 4). — αὐτοῦ, on the spot. doulvois evigvero, were pleased with what had happened, lit. it happened to them pleased (G. 184, 3, N. 6). — Toû etépou, one or the other (of two). άπαλλαγήσεσθαι depends (in sense) on λογιζομένοις, being in apposition with τεύξεσθαι. - χειρώσασθαι would regularly stand in the same construction (i. e. in the future), but it depends on the idea of hoping implied in the preceding words (see G. 203, N. 2): translate η σφαλείσι . . . χειpárarbai, or, if they should be disappointed in this calculation (i. e. in getting rid of Cleon), [hoping] to get the Lacedaemonians into their hands. -σφαλείσι = εί σφαλείμεν (G. 226, 1).
- 35. διαπραξάμενος and προσελόμενος belong to Κλέων understood. προσ-ελόμενος, taking, in addition to himself; so προσ-ελαβε. ώρμηντο, were eager. ρόμην . . . παρέσχεν, also the burning of the island gave him encouragement. στρατοπέδω follows προσβάλλοντας. βλάπτειν ἄν depends on ἐνόμιζε, to be supplied from the preceding clause.
- Page 204.—36. τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας (G. 138, n. 8): the Athenians were obliged to land on the edge of the island to take their meals.—διά προφυλακής, under guard (lit. an outpost).—κατά μικρὸν τής ὕλης, a small extent of the forest: cf. ἐπὶ πολύ, ἔ 4, above, and note.— ἔλαθε κατακανθέν (G. 279, 2): for [καί] see below.—ἐλάσσοσι, for a less number than they pretended: ὑπονοῶν (with πρότερον) is imperfect participle (G. 204, n. 1).— τήν τε νήσον...οὖσαν: this clause is transferred from its usual place after ποιείσθαι by Classen, on Krüger's suggestion: καί above is enclosed in brackets by Classen. Without these changes the passage is hardly intelligible.— ἀξιόχρεων... ποιείσθαι, i. e. a thing which deserved greater pains on the part of the Athenians.
- 37. & π των (G. 280, N. 4). αμα γενόμενοι = ξυνελθόντες. σφίσι, the Athenians. κελεύειν παραδούναι depends on προκαλούμενοι, but is also understood with βούλοιντο: summoning them, if they wished, to command,

- &c. ἐφ' ၨϵ, on condition that (G. 236, N. 2): τηρήσονται, as passive. ξυμβαθη: the active would be συμβαίνειν τι, to make some agreement (G. 159, N. 2). See §§ 55, 56. νυκτός, i. e. before daybreak, included in τῆ ὑστεραία. ὀλίγον belongs to πρὸ τῆς ἔω. τῆς νήσου, partitive genitive after ἐκατέρωθεν, which implies that they landed from both sides.
- 38. &δε, as follows. διετετάχατο (G. 118, 5, N.). και όμαλώτατόν τε και περι τὸ ὕδωρ, and what was at the same time (τέ) most level and near the water. αὐτὸ τοὕοχατον, the very farthest [corner] of the island, explained by τὸ πρὸς τὴν Πόλον.
- Page 205.— λίθων (G. 167, 4).— λογάδην: see § 5.— εί... κατα-λαμβάνοι, i. e. if they should be driven to a forced retreat; βιαιοτέρα: the comparative implies greater compulsion than they then had reason to expect.
- 39. ols ἐπέδραμον (G. 187), see δρόμφ, end of § 37: ἐπιτρέχω in this sense may take the accusative.—λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, not being perceived in their landing (G. 160, 1): although this belongs to 'Αθηναΐοι, it is connected by καί to the other descriptive clause ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι, which refers to φύλακας.—αὐτῶν refers to φύλακας: the participial clause is more prominent in the genitive absolute than if the participle agreed with its noun.—ἐς ἔφορμον: see § 27.—ἄμα δὲ ἔω (G. 186).—θαλαμίων: these were the rowers of the lowest bench of a trireme, those of the upper and middle benches being called θρανῖται and ζυγῖται.— ὡς ἔκαστοι (sc. ἔτυχον), in various ways.— κατείχον (neuter), were stationed.
- 40. διέστησαν, divided themselves. πρὸς δ τι άντιάξωνται, indirect question (G. 244). άμφίβολοι, properly, in a position in which they were attacked on every side (πανταχόθεν βαλλόμενοι); here perhaps simply in perplexity, not knowing which way to turn: see § 47, below. ἐκατέρωθεν: on either side.
- 41. ol περί (G. 141, n. 3). ὅπερ ἡν πλείστον = τὸ πλείστον, or ol πλείστοι, the greater part. ἰξ ἐναντίας, in front of them, opposed to ἐκ πλαγίου, on the sides. οὖτοι, i. e. ol ὁπλίται, called ἐκείνοι below.
- Page 206. —προσκέοιντο (G. 233; see 127, VI.). και οί, and they (G. 151, n. 3). προλαμβάνοντες τῆς φυγῆς, getting the start in flight (lit. securing beforehand a part of their flight), like προλαμβάνειν τῆς όδοῦ (G. 170). τραχέων ὅντων, sc. τῶν χωρίων, expressing the cause of προκαταλαμβάνοντες, and connected by καί to the causal dative χαλεπότητι. ὅπλα, i. e. the heavy arms of ὁπλίται.
- 42. προσπίπτοιεν, sc. ol ψιλοί (G. 233). δντας (G. 280). τῷ ἀμύνασθαι, in their defence. νεωστὶ κεκαυμένης, see & 36. ἐχώρει πολὺς ἄνω, rose thick. τὸ πρὸ αὐτοῦ, what was before him, αὐτοῦ referring to τινά understood as subject of ίδειν.
- 43. πίλοι, cuirasses of felt (Liddell and Scott), or perhaps "stuffed clothing of wool or felt" (Grote).—ἔστεγον, were proof against: στέγω (cf. Latin tego) means to keep out what is outside (as applied to a ship which does not

leak), or to hold a liquid without leaking. — βαλλομένων, when they (the Lacedaemonians) were hit. — οὐδὲν . . . χρήσασθαι, compare τί τούτοις χρήσομαι; (G. 188, 1, Ν. 2). — τοθ προορᾶν (G. 262, 2): τῷ δψει adds little to the meaning of προορᾶν, to look forward with the sight. — κινδύνου τε . . . και οὐκ ἔχοντες, these two clauses denote the circumstances of what precedes (G. 277, 6). — καθ' ὅ τι . . . σωθήναι, indirect question depending on ἐλπίδα; the idea being, they were in despair when they thought how they could defend themselves and be saved.

44. ἀναστρέφεσθαι (like Latin versari), to move about in a place; sometimes simply to be. — ξυγκλήσαντες, closing their ranks, forming a close body. — ἐνέδοσαν, gave way, retired. — πολλφ (G. 188, 2).

Page 207. — παρά πᾶν, sc. τοῦ ἐρύματος. — ἦπερ ἦν ἐπίμαχον refers to παρά πᾶν, as if this were an adverb like πανταχ ῆ.

- 45. χωρίου ίσχός, owing to the strength of the place. περίοδον αὐτῶν καὶ κύκλωσιν οὐκ είχον = περιέναι αὐτοὺς καὶ κυκλοθσθαι οὐκ είχον : with the verbal nouns ἔχω has the same force as with the infinitive. For αὐτῶν, see G. 167, 3. ἔξ ἐναντίας, in front, i. e. directly upon them. ἄσασθαι, like ἔξελάσασθαι below. σφῶν τῆς κυκλώσεως, like αὐτῶν κύκλωσιν above. ἐς τὰ πλάγια, the act of surrounding, κύκλωσις, implies an attack upon the sides (G. 191, Ν. 6).
- 46. ἀπέραντον ἢν, it (the business) was endless. ἔφη, &c.: the direct discourse would be: ἄλλως (in vain) πονοῦμεν ἢμεῖς: εἰ δὲ βούλεσθε ἔμοὶ δοῦναι . . . μέρος τι, περιείναι (G. 265) . . . ὁδῷ ἢ ἄν αὐτὸς εὕρο, δοκῶ βιάσασθαι (I have a mind to force) τὴν ἄφοδον. When δοκῶ has this meaning, the dependent infinitive does not stand in indirect discourse (G. 202 and 203). κατὰ νότου αὐτοῖς, in their rear (G. 184, 3, Ν. 4). κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον . . . νήσου, i. e. wherever he could find a place which offered a foothold on the steep cliffs of the island; ἀεὶ being used as in ὁ ἀεὶ βασιλεύς, whoever was king. περιελθῶν ἴλαβεν, he got round unobserved (G. 279, 4). τοὺς μέν, the Lacedaemonians; τοὺς δἱ, his friends. τῷ άδοκῆτῳ, by the unexpected act, or by the unexpectedness of the act (G. 139, 2).
- 47. γιγνόμενοι . . . ξυμπτώματι, falling into the same mischance : σύμπτωμα (rare in classic Greek) means properly the coincidence of one thing with another (whence our symptom); then accident, mischance. ὡς εἰκάσαι (G. 268). τῷ ἐν Θερμοπύλαις, sc. ξυμπτώματι, depending on τῷ αὐτῷ (G. 186). οὖτοί τε corresponds to ἐκεῖνοί τε, and the following words (through ὑπεχώρουν) belong to it, leaving οἱ Δακεδαιμόνιοι without a verb. πολλοῖς τε . . . καὶ ἀσθενεία σωμάτων gives two reasons for ὁπεχώρουν, and διὰ τὴν σιτοδείαν gives the reason for ἀσθενεία.
- 48. γνούς (G. § 138, n. 2, b) would regularly have been γνόντες: see ἐπαυσαν. (G. 135, n. 1.)

Page 208.— ότι ... διαφθαρησομένους: after γνούς we might have either ότι διαφθαρήσονται (-σοιντο) or διαφθαρησομένους without ότι (G. 280); a mixture of constructions like this in so simple a sentence probably comes from mere carelessness.— εξπως ἐπικλασθεῖεν (G. 226, 4, n. 1;

- 248, 2), in case they should be broken in spirit: if [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] is not an interpolation here (as it seems to be), it must depend on the idea of compulsion or persuasion implied in the preceding words. τοῦ δεινοῦ (G. 175, 2). παραδοῦναι may depend on ἐκήρυξαν or on βούλοιντο (or on both): either they proclaimed (to them) to surrender, &c., if they wished; or they proclaimed (to them), if they wished to surrender, &c., to do so. ὅστε βουλεῦσαι, on condition that (G. 266, 2) they (the Athenians) should determine. ὅτι...δοκῆ (G. 232, 3). παρῆκαν... ἀνέσεισαν, lowered their shields and waved their hands, to signify assent. προσίεσθαι, assent to (lit. admit): the participial construction common with δηλόφ (G. 280) is not used here, as the expression δηλοῦντες προσιέμενοι would be awkward.
- 49. ἐκείνων, the Lacedaemonians.—ἐφηρημένον, chosen as successor (ἐπι-).— εἰ... πάσχοιεν, in case anything should happen to those (the other two).
- 50. διακηρυκεύσασθαι, to send heralds over (δια-), implying to ask; on which idea δ τι . . . ποιείν depends. ἐκείνων . . . ἀφέντων, the Athenians not letting any one of them (the Lacedaemonians) go on this errand. ἀπήγγειλεν δτι (G. 241, 1, end): the quotation is here direct, and δτι is not to be translated. μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας, provided ye do nothing disgraceful.
 - 51. Sukoplararo, carried their dead over (Sua-) to the mainland.

Page 209.—52. ὀκτό, genitive with ἀποδέοντες (G. 77,2). — Σπαρτιάται: of the 292 prisoners, about 120 were full-blooded Spartan citizens, some of them of the first families in Sparta; the others were Lacedaemonian perioeci (see note on § 8). — οὐ σταδία, not a regular hand-to-hand battle, pugna stataria. — ἐν αἰς... ἀπήσαν, while the ambassadors went away; but the emendation ἀπῆσαν, were absent, is generally accepted here. — λάθρα, as described in § 30. — ἐνδεεστέρως... ξουσίαν, i. e. more sparingly than the state of his supplies required.

53. ἀπέβη, was fulfilled (lit. came out). — ὧσπερ ὑπέστη, as he undertook to do: see § 34. — μάλιστα qualifies παρὰ γνώμην. — ἡξίουν... παραδοῦναι, i. e. they did not think it possible for the Lacedaemonians to surrender their arms (lit. they did not expect the Lacedaemonians to surrender, &c.). — ἀποθνήσκειν, sc. ἡξίουν.

54. μη είναι (G. 283, 6). — καί τινος . . . τῶν ξυμμάχων: Thucydides seems to wish to relieve the Athenian citizens from the charge. — δι ἀχθη-δόνα, to annoy him. — εί . . . κάγαθοί: the question was asked in a way which implied that those who were not killed were not καλοι κάγαθοί. — είναι ἄν = ην ἄν. — τὸν ἄτρακτον, the shaft, used both for a spindle and for an arrow; the words λέγων τὸν οιστόν imply that ἄτρακτος was not the common Attic name for arrow. — ὁ ἐντυγχάνων . . . λίθοις, he who happened to be struck by (lit. he who met with) stones, &c.

Page 210.—55. μέχρι οὖ τι ξυμβώσιν (G. 239, N. 1), until they should have come to some (τι) agreement: see § 37 (συμβαθη).— ξεαγαγόντες

(G. 138, N. 8). — ὁς ἐς πατρίδα ταύτην, for ἐς ταύτην ὡς ἐς πατρίδα, to be joined with πέμψαντες. These "Messenians of Naupactus" were settled in this place (in Ozolian Locris, north of the Corinthian Gulf) by the Athenians, who took them under their protection after the surrender of Ithome (in Messenia) in 455 B. c. (For the revolt of the Helots and the long siege of Ithome, see Grote, Chap. XLV.) — ούσης, shown by ποτέ to be imperfect (G. 204, N. 1), which was a part, &c. See § 4, above; and ἀμαθεῖς ὅντες, below. — ὁμόφωνοι, of the same (Greek) dialect.

56. μη ... τι νεωτερισθη, lest some revolution of still greater magnitude should be stirred up for them in the country: this represents an active construction νεωτερίζειν τι τῶν κατὰ τὴν χώραν, to revolutionize some of the affairs in the country. For σφίσι, see G. 184, 3, n. 4.—ἔνδηλοι εἶναι: a participle is understood, to be supplied from οὐ ῥαδίως ἔφερον (G. 280, n. 1).—κομίζεσθαι, to recover.— φοιτώντων, genitive absolute with a pronoun to be supplied from αὐτούς. See note on § 39, above.— ἀπράκτους, active, = οὐδὲν πράξαντας.

In the year after the taking of Sphacteria (B. c. 424), the historian Thucydides was appointed to a command in Thrace, where he had a family estate in a district rich in gold mines. While he was in command, Amphipolis was suddenly attacked by the Spartan Brasidas. Thucydides was summoned to bring aid; but Brasidas entered Amphipolis a few hours before Thucydides with his fleet sailed into the mouth of the Strymon, at Eion, about three miles below Amphipolis. For this misfortune or fault the historian was banished from Athens. His exile (of "twenty years," as he says) he spent in regions under the Spartan rule, chiefly in Peloponnesus, gathering the materials of his history. His death took place about B. c. 401, when he was near the age of seventy.

SOME OF THE IMPORTANT DATES OF GREEK HISTORY.

Legislation of Solon				в. с.	594
Tyranny of Pisistratus and his Sons	,		•	560 -	- 510
Conquest of Asia Minor by Cyrus					546
Hippias, son of Pisistratus, expelled .					510
Democratic Constitution of Clisthenes					507
Ionic Revolt in Asia Minor					500
Defeat of the Revolt: Miletus taken			•		494
First Persian Invasion: Battle of Marathon					490
Invasion of Xerxes: Thermopylae and Artemisis	um (July	y),		
Salamis (September)		`. '	•		480
Battles of Plataea and Mycale					479
Athens fortified by Themistocles					478
Confederacy of Delos			(ab	out)	477
Cimon banished: Ascendency of Pericles .			`.		461
Thirty Years' Truce between Athens and Sparta					448
Peloponnesian War				431 -	404
Death of Pericles		•			429
Seditions at Corcyra					427
Pylus and Sphacteria					428
Peace of Nicias (Truce for Fifty Years)					421
Sicilian Expedition		٠.		415-	- 418
Revolution at Athens: Oligarchy of 400					411
Sea-Fight at Arginusae		· .			406
Battle of Aegospotami					40
Capture of Athens: Thirty Tyrants .					404
Athenian Democracy restored				٠.	408
Retreat of the Ten Thousand	_	•	. •		400
Death of Socrates				٠.	398
Battle of Leuctra: Spartans defeated by Epamin	ond	as			371
Battle of Mantinea: Death of Epaminondas			•		362
Accession of Philip of Macedon		٠.			360
Phocian or Sacred War	•	. '		357 -	
Amphissean Sacred War		•			339
Battle of Chaeronea: Death of Isocrates .	•			•	338
Death of Philip: Accession of Alexander .		•	•	•	336
Campaign of Alexander: Conquest of Persia .	•	. '		334 -	
Death of Alexander	_	-	•		323
Death of Demosthenes	•	. '		٠.	322

INDEX

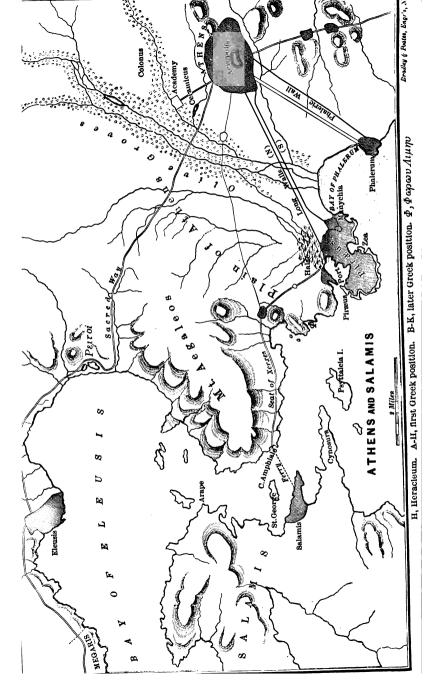
TO THE SYNTAX OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR (EDITION OF 1879) WITH PARALLEL REFERENCES TO THE EDITION OF 1892 AND TO HADLEY-ALLEN'S GREEK GRAMMAR.

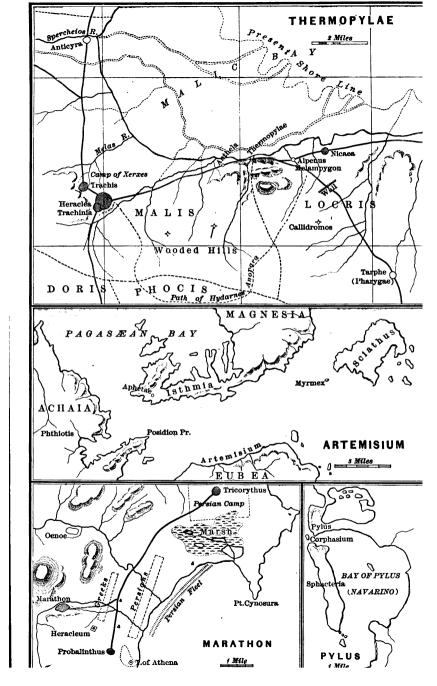
Goodwin (old).	Goodwin (new).	Hadley-Allen.	Goodwin (old).	Goodwin (new).	Hadley-Allen.
133	890	591, 592	157, 2	1044	709
134	894	601	158	1047	711
135, 1	899, 1	603	159	1050	715
2	899, 2	604	160, 1	1058	718
3	900	604 a	2	1060	719
136	907	614	161	1062	720
137	911	623	162	1065	722
N. 1	913	633 b	163	1066, 1067	723
2	914	624 d	164	1069	724
3	915	626	165	1073	724
4	916	_	166	1077	726
138	918	620	167	1084	728
139, 1	932, 1	621	168	1088	729 e
2	933	621 Rem.	169	1094, 1 and 7	732, a
140	935	653	170	1097, 1	736
141	941	653	171, 1	1099	738
N. 1	942	663	2	1102	742
2	949	658	3	1109, 1110	741
3	952	666 a	172	1112	743
4	953	621 c	173, 1	1126	744
5	954	621 d	2	1121	745
6	955, 1	958 f	3	1129	761
142, 1	959, 1; 962	666	174	1117	748
2	952, 2	668	175	1153	755
3	971, 972, 973	670, a	176	1130	750
4	974	673	177	1132	751
143	981	654	178	1183	746
144, 1	985	677	179	1136	759
2	987	685	180	1139	754 a
145	989, 1	680, 1	181	1143	754 c
146	993	683	182	1147	75 6
147	998	691	183	1152	970
148	1004	695	184	1158	763
149	1011	700	185	1174	765
150	1015	701	186	1175	772, 773
151	1019	627	187	1179, 1180	775
152	1026, 1027	996	188, 1	1181	776
N. 1	1028	997 a	2	1184, 1185	781, b
2	1029	998	3	1186, 1187	769
153	1031	994	4	1188	769 b; 991
154	1037	1003	5	1189	774 a
155	1039	1001 a	189	1192	782
156	1040	1005	190	1196	783
157, 1	1043	706 a	191	1199, 1200, 1220	784, 785

INDEX.

Goodwin (old).	Goodwin (new).	Hadley-Allen.	Goodwin (old).	Goodwin (new).	Hadley-Allen.
192	_		237	1449	927
193	1227	751, 775	238	1461	910
194	1228	641	239	1464	922
195	1230	809	240	1469; 1471, 2	925, 955
196	1233	818	241	1475	928
197	1234, 1236	818 a, 819 a	242	1481	932, 1, 2
198	1240	819 c	243	1487	932, 933
199	1242, 1-3	811, 814	244	1490	932, b, Ex. 2
200	1250, 1251	822, 823	245	1493	935 a
N. 1	1252	828 [']	246	1494	946, 852 f., 982
2	1255	825	247	1497	931
3	1256	827	248	1502, 1-4	937
4	1258	826	249	1478, 1	
5	1259, 1	836	250	1505	925
6	1263	849	251	1507	870
7	1264	848	252	1342	873
8	1265	844	253	1344	866, 1
9	1266	850 a	254	1346	874
201	1267	881	255	1355	868
202	1271	851	256	1358, 1359	866, 3, c
203	1280, 1281	852, 853	257	1360	1032
204	1288	856	258	1516	938, a, b, c
205, 1	1291	824 a	259	1517	945, 949
2	1292	840	260	1518	948
206	1296	835 a	261	1526	952
207	1299	858, 860	262	1546	959
208	1302	858 a	263	1549	963
209	1305, 1	894, 1; 898	264	1555	958
210	1306	859	265	1532	951
211	1308	861	266	1449	927, 953
212	1310	862	267	1460	999, a
213	1317, 1318	865, 893, 895	268	1534	956
214	1326		269	1536	957
215	1362	880	270	1537	957, a
216	1365	881	271	1540	957 a
217	1372	885	272	1554	962
218	1378	887	273	1525	_
219	1381	889	274	1470; 1471, 1	955, a, b
220	1384, 1385-7	890, 891	275	1557	938
221	1390	893	276, 1	1559	965
222	1397	895	2	1560	966
223	1403	898	277	1563	968
224	1408	900	278	1568	970
225	1393, 1, 2	894	279	1578	980
226	1413	902, 903	280	1588	981, 982
227	1421, 1	901	281	1594	988
228	1423	926	282	1600	1011
229	1426	909, 912	283, 1	1608	1020
230	1427	909	2	1610	1019
231	1428, 1	912	3	1611	1023
232	1429	913	4	1612	1025
233	1431	914 b	5	1613	1026
234	1437	918	6	1615	1029
235	1439	919	7	1616	1034 a
23 6	1442	911	8	1618	1031

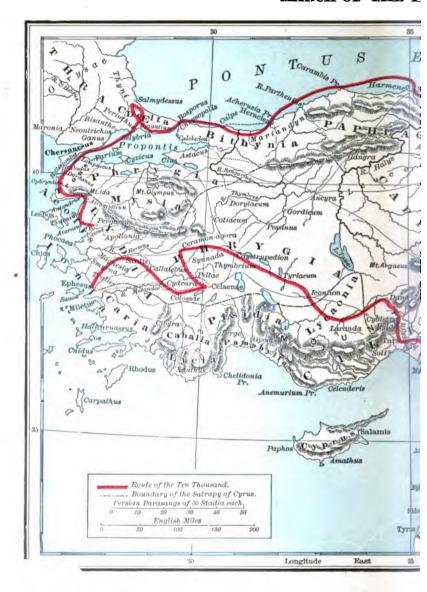

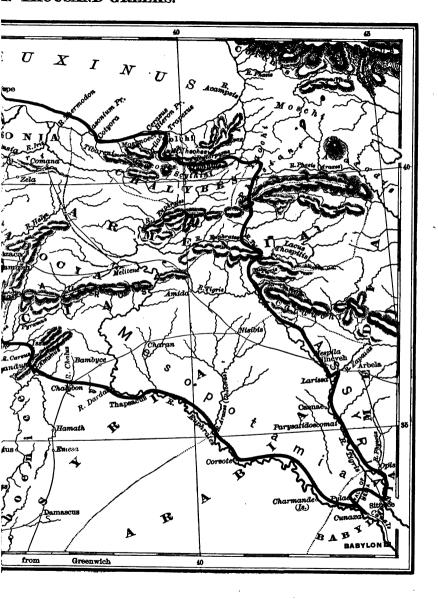

MARCH OF THE T

CORRECTIONS

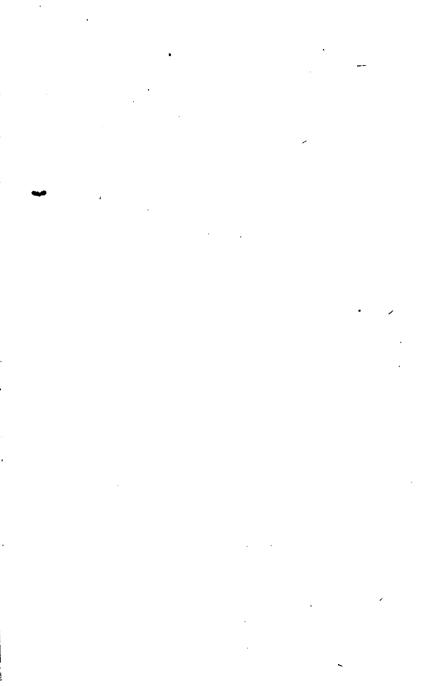
In page 142 substitute the following for the sentence in lines 21-25 (The battle . . . want of room):—

The battle was fought just within the straits; see map for the positions of the Greek line and the front Persian line. The Persians probably passed the straits in several short lines; but they were thrown into confusion for want of room.

In page 143 substitute the following for the clause in lines 2 and 3 of 62 (Eleusis . . . Persian line):—

οὖτοι γὰρ probably refers to the Athenians, and οὖτοι δὲ to the Lace-daemonians. Before the battle these occupied the two bays north and south of the town of Salamis.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

